MARIO VARGAS LLOSA
CASA VERDE
În româneşte de Irina Ionescu

Editura UNIVERS
Bucureşti – 1970
Coperta de *L. Bardocz*
Mario Vargas Llosa
LA CASA VERDE
Editorial Seix Barral – cuarta edición Barcelona, 196?

MARIO VARGAS LLOSA

Scriitorul peruvian Mario Vargas Llosa s-a impus atât în Europa cât şi în America Latină prin două romane – *Oraşul şi câinii*, 1962 şi *Casa verde*, 1965 – primite de critici cu aprecieri elogioase şi premiate cu prilejul diferitelor manifestări internaţionale.

S-a născut la Arequipa în 1936. Anii copilăriei şi adolescenţei şi i-a petrecut succesiv într-o serie de oraşe din Perú şi Bolivia, începându-şi studiile mai întâi într-un colegiu religios şi continuându-le într-unul militar. Îşi aminteşte bine această copilărie şi adolescenţă agitată, şi în mare parte materia viitoarelor romane şi-o va extrage de aici. Astfel, după vârsta de nouă ani, a locuit la Piura, oraş cenuşiu de provincie, pierdut printre dunele de nisip ale deşertului. Cea mai veche amintire este o colibă verde, situată în afara oraşului, în plin pustiu, de fapt un soi de cârciumă-bordel, care pentru el şi ceilalţi copii de vârstalui avea ceva fascinant. Va vizita această „casă verde” mai târziu, peste vreo şase ani, şi impresia va fi atunci tot atât de puternică: încăperea aceea ciudată, orchestra alcătuită dintr-un bătrân harpist orb, un ghitarist căruia i se zicea „Tânărul”, şi un fost camionagiu, la baterie, pe nume Bolas, perechile

care ieşeau şi se pierdeau printre dunele de nisip…

Tot din Piura va ţine minte şi cartierul mangaşilor, un fel de curte a miracolelor în care niciun poliţist nu îndrăznise încă să se aventureze, cu case sărăcăcioase şi cârciumi mici unde se bea bere din porumb, cu locuitori pitoreşti şi orgolioşi, mândri de cartierul lor, atât de orgolioşi încât singurul om politic susţinut vreodată de ei va fi un dictator care avusese meritul că se născuse în Mangacheria. (Această Piura va fi unui din cadrele viitorului roman *Casa verde*, cu tot cortegiul ei de personaje şi aspecte specifice).

Între 1950 – 1952 a fost intern la colegiul Leoncio Prado un fel de şcoala militară. Experienţa este aspră. Romanul *Oraşul şi câinii*, a cărui acţiune se petrece tocmai în acest colegiu (Vargas Llosa îi păstrează până şi numele şi aspectul exterior), o dovedeşte din plin. Un colegiu militar înseamnă o disciplină severă impusă de profesorii-militari. Dar înseamnă şi cealaltă disciplină, secretă dar cu mult mai puternică, pe care o impun elevii mai mari celor mai mici. cei mai puternici celor mai slabi. Dincolo de legile interne ale colegiului, aici acţionează legea „luptei pentru existenţă”, în sensul darwinist al expresiei, legea conform căreia cei slabi sunt sortiţi pieirii, şi numai cei tari supravieţuiesc. E o lume a clinilor, şi foarte puţini scapă de descompunerea fizică sau morală, consecinţă firească a acestei stări de lucruri.

Cartea nu cruţă pe nimeni şi nimic. Când a fost publicată în Perú, o mie de exemplare au fost arse în curtea colegiului Leoncio Prado.

După terminarea liceului, Vargas Llosa studiază literele şi filosofia la Universitatea din Lima. Între timp începe să publice (de scris se apucase încă din adolescenţă), îi apare un volum de povestiri. *Şefii*, călătoreşte în Europa (Paris) şi îşi dă doctoratul la Universitatea din Madrid.

În 1958, la invitaţia Institutului de Lingvistică de

Vară din Perú, face o călătorie de documentare, prilej de investigaţie a vieţii triburilor aguarune din regiunea Alto Marafion. Şi descoperă ceea ce el numeşte „epoca de piatră din Perú”. O lume guvernată de alte legi decât a noastră, o lume de o violenţă cu totul neobişnuită. Aici aude povestea lui Tushia, un aventurier japonez devenit un adevărat senior feudal, cu o armată de vasali indieni, huambişi sau aguaruni, cu care prăda triburile indiene: trăia numai din jaf; îşi stabilise reşedinţa într-o insulă unde, costumat în indian, organiza cele mai neînchipuite orgii; avea un harem cu fete furate cu prilejul incursiunilor pe teritoriul triburilor amintite. Aici află Llosa povestea lui Jum, pe care l-a văzut atârnat de un copac în mijlocul unui sat, centru misionar. Era torturat, în prezenţa călugărilor, pentru că voia să vândă singur cauciuc. Tot aici le cunoaşte şi pe călugăriţe, care fură. cu ajutorul poliţiei, fete de la triburile indiene ca să le creştineze şi să le educe. Totul la modul cel mai absurd pentru că, o dată „educate”, aceste fete se simţeau dezrădăcinate, devenind, în cel mai bun caz, servitoare la albi; iar misionarii nişte involuntari traficanţi de femei.

„Întotdeauna am înmagazinat lucrurile care m-au impresionat în mod deosebit în viaţă”, spune Vargas Llosa, destăinuindu-se cu ocazia unui interviu. Căci „nu poţi să scrii decât în funcţie de o experienţă personală”.

Prin exoenenţă, autorul înţelege cunoaşterea realităţii, ca simplu spectator Pentru el, nu există decât „realitatea exterioară”, aceea imediat perceptibilă cu ajutorul simţurilor. P. Eaiitatea interioară nu-l interesează, aşa cum nu-l interesează nici psihologia personajului. Prin asta pare să se apropie de estetica „noului roman”, fără să ajungă însă la exagerările celor care încearcă să ducă până la ultimele consecinţe această estetică „obiectuală”, cum fac romancierii şi teoreticienii din jurul revistei „Tel Quel”. Această realitate e transpusă şi reconstituită totodată cu ajutorul limbajului, adică al unui sistem de semne care tinde să

devină autonom faţă de celălalt sistem de semne, al existenţei.

Intenţia lui Llosa este de a crea, după propriile lui cuvinte „Personaje colective”, adică „grupuri care să aparţină unor realităţi distincte, ca nişte manifestări ale acestor realităţi distincte” „Eroii” lui sunt puşi în diferite condiţii de viaţă, reacţionând ve rosimil şi egal. Ideea de destin lipseşte cu desăvârşire, precum şi orice fel de rezonanţă metafizică, sau, chiar dacă există, „nu e nevoie să fie căutată”. Llosa înfăţişează fapte, acţiuni, fără nicio preocupare pentru psihologie ori filosofie, personajele lui acţionează, nu meditează, de aici impresia generală de colcăială, de mişun de trupuri şi gesturi, pe care autorul îl priveşte rece, de undeva de sus.

Efectele acestei arte narative excesiv obiectiviste, pentru care Vargas Llosa are o adevărată vocaţie, sunt strălucit completate de talentul cu care mânuieşte cele mai diferite tehnici, de abilitatea cu care trece de la un procedeu la altul, de arta cu care ştie să stăpânească multiplele fire ale unei cărţi care se bazează numai pe epic. Scenele se suprapun, diferitele timpuri şi locuri se succed vertiginos, din punct de vedere cronologic, pe un fir faptele se înşiră în ordinea firească, pe altul în ordinea inversă, pe un al trefle «se împletesc cu cele din al patrulea. În aşa fel încât de multr ori consecinţele preced cauzele. Povestirea curge uneori calmă, lineară, aproape incoloră, într-o tonalitate gravă, pentru a deveni, în funcţie de fapte, sacadată, cu propoziţii intercalate, dispreţuind orice norme de punctuaţie, trecând în aceeaşi frază de la vorbirea directă la cea indirectă. Un procedeu tipic este conversaţia retrospectivă în cursul căreia se ridică parcă pe neaşteptate o cortină, şi cititorul este introdus direct în chiar scena relatată.

Vorbind despre *Oraşul şi câinii* Roger Caillois sublinia tocmai „inovaţia în tehnica romanului”, o inovaţie care, ciudat, merge mai departe decât

procedeele adesea mecanice ale „noului roman”, iar *Casa verde* dovedeşte că în acest sens Vargas Llosa nu şi-a epuizat câtuşi de puţin resursele ci tinde, în continuare, să se autodepăşească.

Astfel, autorul, care în prezent locuieşte la Londra, lucrează la un roman pe care îl vrea. după propriile lui afirmaţii, un roman imposibil, un roman total”. Adică un roman fantastic şi psihologic, realist şi mitic în acelaşi timp. care să cuprindă toate manifestările realităţii. Sau cel puţin doreşte „să se apropie de acest roman al romanelor imposibile”.

IRINA IONESCU

PATRICIEI

UNU

SERGENTUL ÎŞI ARUNCĂ PRIVIREA spre maica Patrocinio, şi viespea e tot acolo. Barca se leagănă pe apele tulburi, printre două ziduri de copaci care răspândesc un abur fierbinte, lipicios. Ghemuiţi sub *pamacari*, goi până la „brâu, jandarmii dorm la căldura soarelui galben-verzui de amiază: capul Piciului zace peste pântecul Barosanului, Roşcovanul e lac de sudoare, Oacheşul sforăie cu gura căscată. O umbreluţă de ţânţari escortează barca, printre trupuri se mişcă fluturi, viespi, muşte grase. Motorul sforăie şi el, se îneacă, sforăie, şi pilotul NÂieves ţine cârma cu stânga, cu dreapta fumează şi-chipul lui, lucios, rămâne neclintit sub pălăria de pai. Pădurenii ăştia nu erau normali, de ce nu năduşeau ca toţi oamenii? Ţeapănă, maica Angelica stă la pupă, cu ochii închişi, faţa îi e îngrozitor de zbârcită, din când în când scoate vârful limbii, soarbe sudoarea de pe mustaţă şi scuipă. Sărmana băbuţă, nu ţinea la o tăvăleală ca asta. Viespea îşi scutură aripioarele albastre, îşi ia zbolul lin de pe fruntea trandafirie a maicii Patrocinio, dispare desenând cercuri în lumina albă şi pilotul se pregătea să stingă motorul, dom sergent, încă puţin şi soseau, după râpa asta venea Chicais. Sergentului însă îi spunea inima că n-o să fie

nimeni. Zgomotul motorului; neetează, maicile şi jandarmii deschid ochii, îşi înalţă capetele, privesc. În picioare, pilotul Nieves apleacă îorora la dreapta şi la stânga, barca se apropie în linişte de ţărm. Jandarmii se ridică în picioare, îşi pun cămăşile, chipiele, îşi aranjează cizmele. Gardul de vegetaţie de pe malul drept se întrerupe brusc după cotul râului, şi o râpă înaltă, o scurtă paranteză de pământ roşiatic, coboară până la un golf minuscul cu nămol, pietriş şi crânguri de stuf şi de ferigă. La ţărm nu se zăreşte nicio luntre, pe mal nicio siluetă omenească. Barca se împotmoleşte, Nieves şi jandarmii sar jos, se bălăcesc în noroiul plumburiu. Un cimitir, inima nu se înşală, aveau dreptate mangaşii. Sergentul stă aplecat la proră, pilotul şi jandarmii târăsc barca spre uscat. Acum să le ajute pe maici, să le facă scăunel cu mâinile, nu cumva să se ude. Maica Angelica stă foarte gravă în braţele Oacheşului şi Barosanului, maica Patrocinio şovăie când Piciul şi Roşcovanul îşi împreună mâinile ca s-o primească, şi, când se aşază, se face roşie ca racul. Jandarmii străbat plaja clătinându-se, le duc pe maici până unde se termină nămolul. Sergentul sare, ajunge la poala râpei şi maica Angelica se şi caţără pe povârniş, foarte sigură pe ea, urmată de maica Patrocinio, amândouă merg de-a buşilea, dispar într-un vârtej de praf roşu. Pământul râpei e moale, alunecă la fiecare pas. Sergentul şi jandarmii înaintează înfundaţi până la genunchi, cu trupurile încovoiate, înecaţi în praf, cu batista la gură, Barosanul strănutând şi scuipând. În vârf îşi scutură unul altuia uniformele şi sergentul cercetează locul: un luminiş ca un cerc, un pumn de colibe cu acoperiş conic, din loc în loc tarlale semănate cu manioc şi banani, şi de jur-împrejur doar munte. Printre colibe, copăcei cu pungi ovale, atârnând de crengi: cuiburi de *paucares*. El îi spusese, maică Angelica, era clar, niciun suflet, se vedea doar. Dar maica Angelica merge încoace şi încolo, intră într-o colibă, iese şi-şi bagă capul în cea de alături, sperie muştele bătând

din palme, nu se opreşte nicio clipă, şi aşa, de departe, fără contur din cauza prafului, nu mai e bătrână, ci un anteriu ambulant, ţeapăn, o umbră plină de energie. În schimb, maica Patrocinio stă nemişcată, cu mâinile ascunse sub rasă şi privirea ei străbate o dată şi încă o dată satul pustiu. Câteva crengi se mişcă şi scârţâie, o escadră de aripi verzi, ciocuri negre şi piepturi albastre fâlfâie sonor pe deasupra colibelor pustii din Chicais, jandarmii şi maicile le urmăresc cu privirea până când le înghite hăţişul, apoi larma lor se mai aude un timp. Erau papagali, bine de ştiut în caz că lipsea mâncarea. Dau însă dizenterie, maică, adică te apucă pântecăraia. În râpă se iveşte o pălărie de pai, chipul pârlit de soare al pilotului Nieves: aşadar aguarunii s-au speriat, măicuţelor. De încăpăţânate ce-au fost, cine le-a pus să nu-l asculte. Maica Angelica se apropie, priveşte încoace şi încolo cu ochii ei mici şi zbârciţi, mâinile noduroase, rigide, cu pete cafenii, se mişcă în faţa chipului sergentului: erau pe aici pe aproape, nu-şi luaseră lucrurile, trebuia să-i aştepte să se întoarcă. Jandarmii se privesc, sergentul îşi aprinde o ţigară, doi *paucari* zboară dintr-o parte în alta prin văzduh, penele lor negre şi aurii scânteiază cu o strălucire umedă. Până şi păsările, de toate erau în Chicais. În afară de aguaruni, şi Barosanul începe să râdă. De ce să nu pice peste ei pe nepusă masă? Maica Angelica gâfâie; dar nu-i cunoşti, măicuţă, puful cu fire albe de păr din bărbie îi tremură uşor, le era frică de creştini şi se ascundeau, nici gând să se mai întoarcă, cât or să stea aici n-o să se vadă nici picior de aguarun. Bondoacă, durdulie, maica Patrocinio e şi ea acolo, între Roşcovan şi Oacheş. Dar anul trecut doar nu s-au ascuns, le-au ieşit în întâmpinare şi le-au şi dăruit o *gamitana* proaspătă, dom’sergent nu-şi aducea aminte? Dar atunci nu ştiau, maică Patrocinio, acuma însă ştiu, trebuie să înţelegeţi asta. Jandarmii şi pilotul Nieves se aşază pe pământ, se descalţă, Oacheşul îşi destupă plosca, bea şi oftează. Maica Angelica îşi înalţă capul: să

aşeze corturile, dom’sergent, un chip ofilit, să pună plasele împotriva ţânţarilor, o privire apoasă, or să-i aştepte să se întoarcă, o voce dogită, şi să nu-i facă ei mutra asta, avea destulă expe –, rienţă. Sergentul azvârlă ţigara, o îngroapă cu piciorul, ce-i mai păsa lui, băieţi, ia puneţi-vă în mişcare. Şi atunci izbucneşte un cotcodăcit şi dintr-un tufiş de bălării ţâşneşte o găină. Roşcovanul şi Piciul scot un strigăt de bucurie; neagră, o fugăresc, stropită cu alb, o prind, şi ochii maicii Angelica scot scântei, tâlharii, ce făceau, pumnul ei tremură în aer, ce, era a lor, să-i dea drumul, şi sergentul zicea să-i dea drumul, dar măicuţelor, dacă aveau să rămână acolo, trebuiau să mănânce, nu puteau să rabde de foame. Maica Angelica nu va îngădui asemenea abuzuri, ce încredere puteau să mai aibă în ei dacă le furau păsările? Maica Patrocinio încuviinţează şi ea, dom sergent, să furi înseamnă să-l mânii pe Dumnezeu, cu chipul ei rotund şi blând, nu ştia cele zece porunci? Găina e lăsată jos, cotcodăceşte, se caulă de purici sub aripi, o ia la fugă legănându-se şi sergentul dă din umeri: ce să-şi mai facă iluzii dacă ei e îi cunosc tot atât sau chiar mai bine ca el? Jandarmii se îndepărtează spre râpă, prin pomi ţipă din nou papagalii şi *paucarii*, se aude zumzăit de insecte, un vânt uşor mişcă frunzele de *yarina* de pe acoperişurile din Chicais. Sergentul îşi slăbeşte şireturile de la cizme, bombăne printre dinţi, ţine gura strâmbă şi pilotul Nieves îl bate cu palma pe umăr, dom’sergent, nu trebuia să se enerveze, ci să ia lucrurile calm. Şi sergentul arată pe furiş spre maici, don Adrian, trebuşoarele astea îl plictiseau de moarte. Maicii Angelica îi era grozav de sete, poate avea şi puţină febră, sufletul era tot curajos, dar trupul era plin de beteşuguri, maică Patrocinio, şi ea nu, nu, nu trebuia să spună aşa ceva, maică Angelica, cum or să urce jandarmii, o să bea o limonadă şi-o să se simtă mai bine, o să vadă. Îi bârfeau pe el? Sergentul priveşte dis-I trai în jur, îl credeau dobitoc? îşi face vânt cu chipiul, găinuşele astea două. şi brusc se întoarce

spre pilotul Nieves; să ai secrete cu alţii de faţă înseamnă lipsă de educaţie, dar ia uitaţi-vă, dom sergent, jandarmii se în torceau în goană. O barcă? şi Oacheşul, da, cu aguaruni? şi Roşcovanul da, dom sergent, şi Piciul da, şi Barosanul, şi maicile, da, da, merg încoace şi încolo fără nicio direcţie şi întreabă, şi sergentul, să se întoarcă Roşcovanul la râpă şi să-i anunţe dacă urcă, ceilalţi să se ascundă şi pilotul Nieves adună cizmele de pe jos, puştile. Jandarmii şi sergentul intră într-o colibă, maicile rămân în poiană, măicuţelor, ascundeţi-vă, maică Patrocinio, iute. maică Angelica. Ele se privesc, îşi vorbesc în şoaptă, încep să ţopăie, intră în coliba din faţă şi, din desişul în care e ascuns Roşcovanul arată cu un deget râul, acum coborau, dom sergent, legau barca la mal, acum urcau, dom sergent, şi el, blegul, să vină *să se* ascundă. Roşcovanul, să nu doarmă. Întinşi pe burtă, Barosanul şi Piciul stau la pândă, privind prin crăpăturile peretelui din bucăţi de palmier; Oacheşul şi pilotul Nieves stau în picioare în fundul colibei, şi Roşcovanul vine în goană, se ghemuieşte lângă sergent. Uite-i, maică Angelica, uite-i, şi maica Angelica, o fi ea bătrână, dar avea încă vederea bună, maică Patrocinio, îi vedea, erau şase. Bătrâna, pletoasă, poartă un şorţ scurt, albicios şi două tuburi de carne moale închisă la culoare îi atârnă până la brâu. După ea, doi bărbaţi fără vârstă, scunzi, pântecoşi, cu picioare scheletice, sexul acoperit cu petice de pânză gălbuie prinse cu liane, fesele descoperite, părul în ciucuri până la sprâncene. Cară ciorchini de banane. Apoi vin două fete cu coroniţe din tulpini de plante, una poartă un cercel în nas, cealaltă inele de blană la glezne. Umblă goale ca şi băieţaşul care se ţine după ele, ăsta pare mai mic şi e mai slab. Privesc poiana pustie, femeia deschide gura, bărbaţii dau din cap. Aveau să le vorbească, maică Angelica? şi sergentul, da, acum ieşeau maicile, atenţie, băieţi. Cele şase capete se întorc în acelaşi timp, rămân nemişcate. Maicile înaintează spre grup cu paşi domoli, zâmbind, şi în acelaşi timp, aproape

neobservaţi, aguarunii se lipesc unii de alţii, într-o clipă formează un singur trup pământiu şi compact. Cele şase perechi de ochi nu se dezlipesc de pe cele două chipuri cu zbârcituri întunecate care plutesc spre ei, dacă se împotriveau să-şi ia tălpăşiţa, băieţi, nici vorbă de împuşcături sau să bage groaza în ei. Le lăsau să se apropie, dom sergent, Roşcovanul credea c-or s-o rupă la fugă văzându-le. Şi ce crude fetele, ce tinerele, nu-i aşa, dom sergent? Barosanul ăsta era fără leac. Maicile se opresc şi, în acelaşi timp, fetele dau înapoi, întind mâinile, se agaţă de picioarele bătrânei care a început să-şi lovească umerii cu palma, fiecare izbitură îi zguduie sânii foarte lăsaţi, îi leagănă încoace şi încolo: Domnul să-i aibă în pază. Şi maica Angelica scoate un bolborosit, scuipă, aruncă un şuvoi de sunete scârţâite, aspre şi şuierătoare, se întrerupe ca să scuipe şi, falnică, marţială, continuă să bolborosească, mâinile ei se agită, desenează contururi solemne în faţa chipurilor nemişcate, palide, nepăsătoare ale aguarunilor. Le trăncănea pe limba lor păgânească, băieţi, şi scuipa măicuţa întocmai ca chunchii. Asta, trebuie că le plăcea, dom sergent, să le vorbească o creştină pe limba lor, dar nu trebuia să facă atâta tărăboi, băieţi, dacă-i aud se sperie. Bolborositul maicii Angelica ajunge până la colibă desluşit, puternic, strident, şi până şi Oacheşul şi pilotul Nieves spionează acum poiana, cu feţele lipite de perete. Îi băgase în cofă, băieţi, ce deşteaptă călugăriţa, şi maicile şi cei doi aguaruni îşi zâmbesc, îşi fac plecăciuni. Şi tare cultă, dom’sergent ştia că la mănăstire tot timpul nu făceau decât să studieze? Poate să se roage, Piciule, pentru păcatele lumii ăşteia. Maica Patrocinio îi zâmbeşte bătrânei, aceasta îşi mută privirea şi rămâne foarte serioasă, cu mâinile pe umerii fetelor. Ce şi-or fi spunând, dom sergent, de tot vorbeau. Maica Angelica şi cei doi bărbaţi se strâmbă, gesticulează, scuipă, îşi iau vorba din gură, şi, dintr-odată, cei trei copii pleacă de lângă bătrână, se fugăresc, râd cât îi ţine gura.

Prichindelul se uita la ei, băieţi, nu-şi lua ochii de aici. Ce slăbuţ era, dom sergent băgase de seamă? ce căpăţână groaznică şi un trupf. or atât de puţintel, parcă era un păianjen. Sub încâlceala părului, ochii mari ai copilului priveau ţintă coliba. E uscat ca o furnică, picioarele îi sunt strâmbe şi slăbănoage. Deodată ridică mâna, urlă, băieţi, rahiticul, dom sergent şi se încinge o mare forfotă în spatele peretelui, înjurături, izbituri şi în poiană izbucnesc strigăte guturale când jandarmii năvălesc alergând şi împiedicându-se. Să lase jos puştile alea, zevzecii, bostani necopţi, maica Angelica le arată jandarmilor pumnii, furioasă, aha, or să vadă ei ce păţesc cu locotenentul. Cele două fete îşi ascund capul la pieptul bătrânei, îi strivesc sânii moi şi băieţelul rămâne nedumerit, la jumătatea drumului între jandarmi şi maici. Unul din aguaruni scapă ciorchinele de banane, pe undeva cotcodăceşte găina. Pilotul Nieves stă în pragul colibei, cu pălăria de pai dată pe spate, cu o ţigară între dinţi. Ce-şi închipuie dom sergent, şi maica Angelica sare-n sus, de ce se băga unde nu-i fierbe oala? Dar dacă lăsau puştile în jos or să şi-o ia în cap, maică, ea îi arată pumnul plin de pistrui, şi el, coborâţi mauserele, băieţi. Suavă, maica Angelica continuă să vorbească aguarunilor, mâinile ei ţepene desenează figuri, domol, convingător, încetul cu încetul bărbaţii se înmoaie, răspund acum monosilabic şi ea, zâmbitoare, neînduplecată, continuă să bolborosească. Băieţelul se apropie de jandarmi, miroase puştile, le pipăie. Barosanul îl loveşte uşor peste frunte, el se ghemuieşte şi începe să scheune, e neîncrezător puiul de 18

târfă şi burta fleşcăită a Barosanului se zguduie de râs, şi guşa, şi obrajii. Maica Patrocinio face feţe-feţe, neruşinatul, ce-i ieşea pe gură, de ce erau atât de lipsiţi de respect, eşti un mârlan şi Barosanul – mii de scuze, îşi leagănă fâstâcit capul de bou, l-a luat gura pe dinainte, maică, i se împleticeşte limba. Fetiţele şi băiatul se apropie de jandarmi, îi examinează, îi ating cu vârful

degetelor. Maica Angelica şi cei doi bărbaţi bolborosesc prieteneşte şi soarele încă mai străluceşte în depărtare, dar de jur-împrejur totul e mohorât şi deasupra pădurii se îngrămădeşte altă pădure de nori albi şi pufoşi; stă să plouă. Pe ei îi insultase maica Angelica mai înainte, maică, şi ei ce spuseseră? Maica Patrocinio zâmbeşte, nerodul, bostanul nu e o insultă, ci o plantă tare ca şi capul lui, şi maica Angelica se întoarce spre dom'sergent: or să mănânce cu ei, să aducă sus darurile şi limonă-zile. El încuviinţează, dă instrucţiuni Piciului şi Roşcovanului, arătându-le râpa, banane verzi şi peşte crud, băieţi, un banchet al târfei de călugăriţă. Copiii îi dau târcoale Barosanului, Oacheşului şi pilotului Nieves, iar maica Angelica, bărbaţii şi bătrâna aşază frunze de banan pe jos, intră în colibe, aduc vase de argilă, manioc, aprind un foc mic, înfăşoară peştii în frunze pe care le înnoadă cu liane şi le apropie de flacără. Să-i aştepte pe ceilalţi, dom sergent? Aşa n-o să se termine niciodată, şi pilotul Nieves îşi azvârlă ţigara, ceilalţi n-or să se întoarcă, dacă au plecat înseamnă că n-aveau chef de vizite şi ăştia or s-o şteargă la prima nebăgare de seamă. Da, dom sergent ştia şi el asta, numai că degeaba, nu te puteai lupta cu maicile. Piciul şi Roşcovanul se întorc cu pungile şi termosurile, maicile, aguarunii şi jandarmii stau pe jos în cerc lângă frunzele de banan şi bătrâna alungă insectele cu mâna. Maica Angelica împarte darurile şi aguarunii le primesc fără să dea semne de entuziasm, dar după aceea, când maicile şi jandarmii încep să mănânce bucăţele de peşte pe care le smulg cu mâna, cei doi bărbaţi, fără să se privească, deschid pungile, mângâie oglinjoarele şi colierele, îşi împart mărgelele colorate şi în ochii bătrânei se aprind subit lumini lacome. Fetele se ceartă pe o sticlă, flăcăiaşul mestecă cu furie, şi sergentul, o să se îmbolnăvească de stomac, o să-l apuce

2*

diareea, o să se umfle ca un *hualo* pântecos, or să-i

iasă bube, or să crape şi o să curgă puroi. Ţine bucata de peşte lângă buze, ochişorii îi clipesc şi Oacheşul, Piciul şi Roşcovanul fac şi ei nazuri, maica Patrocinio închide ochii, înghite, faţa i se schimonoseşte şi doar pilotul Meves şi maica Angelica întind mereu mâinile spre foile de banan, şi cu un fel de desfătare nerăbdătoare fărâmiţează carnea albă, o curăţă de oase şi-o duc la gură. Toţi pădurenii ăştia erau puţin sălbatici, până şi maicile, cum mâncau. Sergentul scoate un râgâit, toţi îl privesc şi el tuşeşte. Aguarunii şi-au pus colierele, şi le arată unul altuia. Mărgeluşele de sticlă sunt roşii şi contrastează cu tatuajul care împodobeşte pieptul bărbatului cu şase brăţări de mărgeluţe la un braţ şi trei la celălalt. La ce oră vor pleca, maică Angelica? Jandarmii sunt atenţi la sergent, aguarunii nu mai mestecă. Fetele întind mâinile, ating timid colierele strălucitoare, brăţările. Trebuia să-i aştepte pe ceilalţi, dom sergent. Agua-runul tatuat bolboroseşte ceva şi maica Angelica, da dom sergent, vezi, trebuie să mănânce, îi jignea cu atâtea nazuri câte făcea. Lui nu-i era foame, dar avea să-i spună ceva, măicuţă, nu mai puteau rămâne multă vreme în Chicais. Maica Angelica are gura plină, domnul sergent venise să fie de ajutor, mâna ei micuţă şi tare ca piatra strânge un termos de limonada, nu să dea ordine. Piciul îl auzise pe locotenent ce spusese? iar acesta, să se întoarcă înainte de opt zile, maică. Trecuseră deja cinci şi câte trebuiau pentru întoarcere, don Adrian? trei zile, doar să nu plouă, vedeţi, era ordin, maică, n-avea de ce să se certe cu el. Pe lângă zgomotul conversaţiei dintre sergent şi maica Angelica mai e unul, aspru. Aguarunii discută cât îi ţine gura, îşi izbesc braţele şi-şi compară brăţările. Maica Patrocinio înghite şi deschide ochii, şi dacă ceilalţi nu se întorceau? dacă zăboveau o lună până să se întoarcă? sigur că era doar o părere, şi închide ochii, poate se înşela ea, şi înghite. Maica Angelica se încruntă, pe chip îi apar riduri noi, mâna ei mângâie smocul de păr alb din

bărbie. Sergentul bea o înghiţitură din ploscă: mai rău ca un purgativ, toate se încălzesc în regiunea asta, nu era clima din regiunea lui. asta de aici putrezea totul. Barosanul şi Roşcovanul s-au răsturnat pe spate, cu chipiele pe faţă, şi Piciul voia să ştie dacă avea cineva habar de asta, don Adrian, şi Oacheşul, adevărat, să spună mai departe, să povestească, don Adrian. Erau pe jumătate peşte şi pe jumătate femeie, stăteau în fundul apei aşteptându-i pe înecaţi, şi cum se răsturna o barcă, imediat veneau şi-i înhăţau pe creştini şi-i duceau în palatele lor din adâncuri. Îi puneau în nişte hamace care nu erau de iută, ci de năpârci şi acolo îşi făceau poftele cu ei, şi maica Patrocinio – acum vorbeau de superstiţii? iar ei, nu, nu-şi se mai credeau creştini? nu despre. asta vorbeau, măicuţă, ci dacă o să plouă. Maica Angelica se apleacă spre aguaruni bolborosind blând, zâmbind cu încăpăţînare, ţine mâinile. împreunate şi bărbaţii, fără să se mişte de pe locul lor, se ridică puţin câte puţin, întind gâturile ca nişte bâtlani care stau la soare pe malul râului şi se iveşte un vaporaş, ceva le întunecă, le dilată pupilele şi pieptul unuia se umflă, tatuajul îi iese în relief, se şterge, apare din nou şi ei se apropie din ce în ce mai mult de maica Angelica, foarte atenţi, gravi, muţi, şi bătrâna pletoasă îşi desface mâinile, le apucă pe fete. Flăcăiaşul mănâncă mai departe, băieţi, acu-i acu, se îngroaşă gluma, atenţie. Pilotul, Piciul şi Oacheşul nu scot o vorbă. Roşcovanul se ridică cu ochii înroşiţi şi-l scutură pe Barosan, un aguarun se uită pieziş la dom sergent, apoi la cer, şi acum bătrâna le ia în braţe pe fete, şi le striveşte de sânii ei lungi şi murdari, şi ochii flăcăiaşului se rostogolesc de la maica Angelica la bărbaţi, de la ei la bătrâna, de la ea la jandarmi şi la maica Angelica. Aguarunul tatuat începe să vorbească, celălalt îl urmează, apoi bătrâna, o furtună de sunete înăbuşă vocea maicii Angelica, care acum neagă cu capul şi cu mâinile, şi dintr-odată, tot sforăind şi scuipând, agale, ceremonioşi, cei doi bărbaţi se despoaie de

coliere, brăţări şi o ploaie de mărgele cade pe foile de banan. Aguarunii întind mâinile spre resturile de peşte, printre care se prelinge un râu subţire de furnici cenuşii. Se cam posomorâseră, băieţi, dar ei erau gata, dom sergent, doar să dea ordin. Aguarunii curăţă resturile de carne albă şi albastră, prind furnicile cu unghiile, le strivesc şi, cu multă grijă, înfăşoară mâncarea în frunzele vânoase. Piciul şi Roşcovanul să vadă de fete, dom sergent şi Barosanul le lăsau în grija lor, ce norocoşi. Maica Patrocinio e foarte palidă, îşi mişcă buzele, degetele ei strâng mărgelele negre ale unor mătănii, şi dom sergent să nu uite că sunt copile, da, ştia şi el asta, ştia şi el, iar Barosanul şi Oacheşul să-i ţină liniştiţi pe golanii ăştia şi maica să n-aibă nicio grijă, şi maica Patrocinio vai, dacă făceau vreo grosolănie, şi pilotul să se îngrijească să ducă lucrurile, băieţi, fără brutalităţi; Sfântă Fecioară, Maica Domnului! Toţi contemplă buzele fără sânge ale maicii Patrocinio, şi ea se roagă pentru noi, frământă între degete mătăniile negre, şi maica Angelica, linişteşte-te maică, şi sergentul, gata, acu-i acu. Se ridică în picioare fără nicio grabă. Barosanul şi Oacheşul îşi scutură pantalonii, se apleacă, îşi iau puştile şi ţinte acum alergătură, scheunături şi într-o clipă se iscă o învălmăşeală, flăcăiaşul îşi acoperă faţa, în ceasul morţii noastre, cei doi aguaruni au rămas ţepeni, amin, le clănţăne dinţii şi ochii lor privesc nedumeriţi puştile care-i ţintesc. Dar bătrâna s-a ridicat în picioare împotrivindu-se cu îndârjire Piciului, iar fetele se zbat ca nişte ţipari în braţele Roşcovanului. Maica Angelica îşi acoperă gura cu o batistă, praful creşte şi se îngroaşă: Barosanul strănută şi sergentul, gata, puteau merge spre râpă, băieţi, maică Angelica. Şi pe Roşcovanul cine-l ajuta, dom sergent, nu vedea că-i scapă din mână? Piciul şi bătrâna se rostogolesc pe jos îmbrăţişaţi, să meargă Oacheşul să-l ajute, dom sergent o să-l înlocuiască, o să-l păzească pe golan. Maicile merg spre râpă ţinându-se de braţ, Roşcovanul târăşte două arătări băgate una într-

alta care se zbăteau de-a valma, şi Oacheşul zgâlţâie cu furie pletele bătrânei până când Piciul se eliberează şi se ridică în picioare. Dar bătrâna sare după ei, îi ajunge, îi zgârie şi sergentul, e gata, Barosane, au plecat. Tot ochindu-i pe cei doi bărbaţi, se dau înapoi., alunecă pe călcâie şi aguarunii se ridică în aceeaşi clipă şi înaintează magnetizaţi de puşti. Bătrâna sare ca o lăcustă, cade şi prinde două perechi de picioare, Piciul şi Oacheşul se clatină, Sfântă Fecioară, cad şi ei, şi maica Patrocinio să nu mai strige aşa. O briză iute vine dinspre râu, urcă panta şi se înteţeşte cu vârtejuri învălui

*toare, portocalii şi boabe tari de pământ zburând în aer, ca nişte ţânţari. Cei doi aguaruni rămân cuminţi în faţa puştilor şi râpa e foarte aproape. Dacă o ştergeau, Barosanul să tragă? Şi maica Angelica, brută, putea să-i omoare. Roşcovanul o prinde de braţ pe fata cu cercel, de ce nu coborau dom sergent? pe cealaltă de gât, îi scăpau, acuşica îi scăpau, iar ele nu strigă, dar se smucesc, şi capetele, umerii, picioarele lor se luptă şi izbesc şi tremură şi pilotul Nieves trece încărcat de termosuri: trebuie să se grăbească, don Adrian, mai era ceva? Nu, nimic, la dispoziţia domnului sergent. Piciul şi Oacheşul o ţin pe bătrâna de umeri şi de păr şi ea stă cinchită, scheunând, din când în când îi loveşte cu mâinile fără putere peste picioare şi binecuvântat era rodul, Maică, Maică, pântecului tău, şi Roşcovanului îi scăpau, Iisus. Omul cu tatuaj priveşte puşca Barosanului, bătrâna scoate un urlet şi plânge, două fire umede îşi croiesc şanţuri subţiri în crusta de praf de pe faţa ei, şi Barosanul să nu facă pe nebunul. Dar dacă o ştergea, dom sergent, el îi spărgea capul, măcar cu patul puştii, dom sergent, şi se sfârşea odată cu circul ăsta. Maica Angelica îşi ia batista de la gură: sălbaticul, de ce spunea răutăţi? de ce îi dădea voie dom sergent? şi Roşcovanul, putea să coboare? tâlhăroaicele astea îl jupuiau de viu. Mâinile fetelor nu ajung până la faţa Roşcovanului, doar până la gâtul plin cu dunguliţe vinete, şi i-au sfâşiat

cămaşa şi i-au smuls nasturii. Din când în când parcă-şi pierd suflarea, trupul li se înmoaie şi gem şi iar atacă, picioarele goale se izbesc de cizmele Roşcovanului, el înjură şi scutură, ele continuă pe tăcute, şi maica să coboare odată, ce aşteaptă, şi Roşcovanul şi maica Angelica, de ce le strângea aşa, doar erau nişte copile? al pântecului tău, Iisus, Maică, Maică. Dacă Piciul şi Oacheşul îi dădeau drumul, bătrâna sărea pe ei, dom – sergent, ce să facă? şi Roşcovanul, să se ocupe ea de ele, şi atunci să vedem, maică, ia uite cum îl zgâriau. Sergentul agită puşca, aguarunii se împotrivesc, fac un pas înapoi, şi Piciul şi Oacheşul dau drumul bătrânei, cu mâinile gata să se apere, dar ea nu se mişcă, doar îşi freacă ochii şi uite-l şi pe flăcăiaş parcă scos din vârtejuri: se ghemuieşte şi-şi îngroapă faţa între sânii lichizi.

Piciul şi Oacheşul coboară povârnişul, după puţin timp un zid trandafiriu îi înghite, şi cum dracu' să le coboare Roşcovanul singur, ce-i apucase, dom sergent, de ce plecau ăştia, şi maica Angelica se apropie de el dând din mâini cu hotărâre: îl ajuta ea. Întinde mâinile spre fata cu cercel, dar n-o atinge bine, că se şi încovoaie şi pumnul mic izbeşte din nou şi anteriul face o cută adâncă şi maica Angelica scoate un scâncet şi se ghemuieşte: ce-i spunea el, Roşcovanul o zgâlţâie pe fată ca pe o cârpă, maică, nu-i aşa că e o fiară? Palidă şi supusă, maica Angelica o ia de la capăt, prinde braţul cu amândouă mâinile, Sfântă Fecioară, şi acum urlă, Maică Precistă, dau din picioare, Sfântă Fecioară, zgârie, toţi tuşesc. Maică Precistă, şi în loc de atâtea rugăciuni mai bine ar coborî maică Patrocinio, de ce se tot sperie atâta şi până când, până când, să coboare că dom sergent o dată se înfierbântă. Maica Patrocinio se răsuceşte, se avântă pe povârniş şi dispare. Barosanul ridică puşca şi omul cu tatuaj dă înapoi. Cu câtă ură se uită, dom sergent, părea plin de ciudă, puiul de târfă, şi mândru: aşa trebuie că erau ochii de *chulla-chaqui*, dom sergent.

Norii care-i învăluie pe cei care coboară se depărtează din ce în ce mai mult, bătrâna plânge, se zvârcoleşte şi cei doi aguaruni privesc ţeava, patul şi gurile rotunde ale puştii: Barosanul să nu facă pe prostul. Nu făcea pe prostu, dom sergent, dar ce privire era asta, la naiba, cu ce drept? Roşcovanul, maica Angelica şi fetele dispar şi ei în valurile de praf şi bătrâna s-a târât până la marginea prăpastiei, se uită spre râu, sfârcurile îi ating pământul şi flăcăiaşul strigă cuvinte ciudate, urlă ca o pasăre lugubră şi Barosanului nu-i plăcea să stea atât de aproape de golani, dom sergent, cum să facă acum ca să coboare, după ce au rămas singuri. Şi în clipa aceea se aude zgomotul motorului de la şalupă: bătrâna tace şi înalţă capul, priveşte cerul, flăcăiaşul o imită, cei doi aguaruni o imită şi ei, dobitocii căutau un avion, Barosanule, nu-şi dădeau seama, acum era momentul. Trag de trăgaciul puştilor, ducându-le la ochi dintr-o mişcare, cei doi bărbaţi fac o săritură înapoi şi gesticulează şi acum sergentul şi Barosanul coboară cu spatele, ochind mai departe, înfundându-se până la genunchi, şi motorul sforăie tot mai tare, otrăveşte cerul cu sughiţuri, gargare, vibraţii şi scuturături, şi pe pantă nu e ca în poiană, nu e vânt, doar un abur fierbinte şi praf roşiatec şi usturător care te face să strănuţi. În ceaţă, acolo sus, deasupra prăpastiei, nişte capete pletoase cercetează cerul, se leagănă uşor căutând ceva printre nori şi motorul era aici, şi fetele plângând, şi Barosanul, şi el, ce? dom sergent, nu mai putea. Traversează noroiul în goană şi când ajung la barcă gâfâie cu limba scoasă. Era şi timpul, de ce zăboviseră atât? Cum voiau să se urce Barosanul, ce bine se aranjaseră pezevenghii, ia să-i facă loc. Dar el trebuia să slăbească, atenţie, se suia Barosanul şi barca se scufunda şi n-aveau timp de glume, să plece odată, dom sergent. Acuşica plecau, maică Angelica, morţii noastre, amin.

I

SE TRÂNTI O UŞĂ, stareţa îşi ridică faţa aplecată peste masa de scris, maica Angelica se năpusti ca o trombă în birou, mâinile ei palide căzură pe spătarul unui scaun.

— Ce e, maică Angelica? De ce vii aşa?

— Au fugit, maică! bâigui maica Angelica. Nu mai e niciuna, Doamne, Dumnezeule.

— Ce spui, maică Angelica! Stareţa se ridicase dintr-un salt şi-o luase spre uşă. Elevele?

— Doamne, Doamne! aprobă maica Angelica, cu mişcări din cap scurte, egale, foarte iuţi, ca o găină pigulind grăunţe.

Santa Maria de Nieva se înalţă în locul unde se varsă Nieva în Alto Maranon, două râuri care îmbrăţişează şi mărginesc oraşul. În faţa ei, din apa Maranonului ies două insule de care se slujesc locuitorii ca să măsoare creşterile şi scăderile de nivel. Din sat, când nu e ceaţă, se zăresc, în spate, dealurile acoperite de vegetaţie şi, în faţă, în josul râului lat, masivul Cordillerei pe care Maranonul îl taie în două la Pasul Manseriche: zece kilometri năvalnici de vârtejuri, stânci şi torente, care încep la o garnizoană militară, cea a locotenentului Pingle, şi sfârşesc la alta, cea din Borja.

— Pe aici, maică, spuse maica Patrocinio. Uite, uşa e deschisă, pe aici au fugit.

Maica stareţă înălţă candela şi se aplecă: hăţişul era ca o umbră uniformă inundată de insecte. Îşi sprijini mâna de uşa întredeschisă şi se întoarse spre maici. Anteriele dispăruseră în noapte, doar vălurile albe străluceau ca penele de lebădă.

— Caut-o pe Bonifacia, maică Angelica, murmură stareţa. Adu-o în biroul meu.

— Da, maică, îndată – candela lumină o clipă bărbia tremurătoare a maicii Angelica, ochişorii ei care clipeau.

— Du-te să-l anunţi pe don Fabio, maică Griselda, spuse stareţa. Iar dumneata pe locotenent, maică Patrocinio. Să pornească în căutarea lor imediat. Grăbiţi-

vă, maicilor.

Două nimburi albe se desprinseră de grup pornind spre curtea mănăstirii. Stareţa, urmată de maici, o luă spre „rezidenţă”, lipită de zidul grădinii, unde un croncănit acoperea, la intervale capricioase, fâlfâitul liliecilor şi ţârâitul greierilor. Printre pomi ţâşneau licăriri şi sclipiri, licurici? ochi de cucuvea? Stareţa se opri în faţa capelei.

— Intraţi dumneavoastră, maicilor, spuse ea cu blândeţe. Rugaţi-vă la Sfânta Fecioară să nu se întâmple nicio nenorocire. O să vin şi eu mai pe urmă.

Santa Maria de Nieva e ca o piramidă neregulată cu baza formată de cele două râuri. Debarcaderul e pe Nieva şi în jurul digului plutitor se leagănă bărcile aguarunilor, luntrile şi şalupele creştinilor. Mai sus se află piaţa pătrată de pământ galben, în centrul căreia se înalţă două trunchiuri de capirone, spâne şi voluminoase. Pe unul din ele înalţă jandarmii steagul la sărbătorile patriotice. Iar în jurul pieţei sunt comisariatul, casa guvernatorului, câteva locuinţe de creştini şi cârciuma lui Paredes, care mai e şi negustor, dulgher, şi ştie să pregătească *pusangas*, băuturile alea vrăjite care aduc dragostea. Iar şi mai sus, pe două dealuri ca nişte vârfuri ale oraşului, se află lăcaşurile mănăstirii; acoperişuri de calamină, furci de lut şi pene, pereţi spoiţi cu var, obloane metalice la ferestre, uşi de – lemn.

— Să nu pierdem timpul, Bonifacia, spuse stareţa.

Spune-mi tot.

— Era în capelă, spuse maica Angelica. Au dat maicile peste ea.

— Te-am întrebat ceva, Bonifacia, spuse stareţa. Ce aştepţi?

Era îmbrăcată cu o rasă albastră, o teacă în care-şi ascundea corpul de la umeri până la glezne, şi picioarele ei desculţe, de culoarea scândurilor arămii de pe podea, zăceau unul lângă altul: două animale turtite, cu mai multe capete.

— N-ai auzit? spuse maica Angelica. Vorbeşte odată.

Vălul întunecat care-i încadra faţa şi penumbra încăperii accentuau ambiguitatea expresiei, sălbatică şi indolentă în acelaşi timp, şi ochii mari priveau ţintă biroul; din când în când, flacăra lămpii, pâlpâind din cauza vântului care adia dinspre grădină, le descoperea culoarea verde, scânteierea lor uşoară.

— Ţi-au furat cheile? spuse maica stareţă.

— N-o să te schimbi niciodată, neglijento! mâna maicii Angelica fâlfâi deasupra capului Bonifaciei. Vezi unde te-a dus neglijenţa?

— Lasă-mă pe mine, maică, spuse stareţa. Nu mă mai face să-mi pierd timpul, Bonifacia.

Braţele îi atârnau în lături şi-şi ţinea capul plecat, rasa abia dacă lăsa să i se vadă mişcarea pieptului. Buzele drepte şi groase erau lipite într-o strâmbătură morocănoasă şi nasul i se dilata şi se încreţea uşor, în ritm egal.

— Vezi să nu mă superi, Bonifacia, eu îţi vorbesc cu toată consideraţia şi ţie nici nu-ţi pasă, spuse stareţa. La ce oră le-ai lăsat singure? N-ai închis dormitorul cu cheia?

— Vorbeşte o dată, diavole! maica Angelica strânse cu putere rasa Bonifaciei. O să te pedepsească Dumnezeu pentru trufia asta.

— Ai toată ziua ca să mergi la capelă, dar noaptea grija ta e să păzeşti elevele, spuse stareţa. De ce ai plecat din cameră fără să-ţi ceri voie?

Două bătăi scurte răsunară în uşa încăperii, maicile se întoarseră, Bonifacia îşi ridică puţin pleoapele şi, o clipă, ochii i se măriră, verzi şi încordaţi.

De pe dealurile satului se zăreşte, la o sută de metri mai încolo, pe panglica dreaptă a râului Nieva, coliba lui Adrian Nâeves, ferma lui mică şi după asta doar un potop de liane, hăţişuri, copaci cu crengi tentaculare, şi coroane foarte înalte. Nu departe de piaţă se află satul băştinaşilor, o îngrămădire de colibe ridicate peste

copaci decapitaţi. Nămolul înghite acolo iarba sălbatică şi înconjoară bălţi de apă scârboasă care mişună de mormoloci şi râme. Ici-colo, mărunte şi împărţite în pătrăţele, se văd plantaţii de manioc, semănături de porumb, grădini pitice. De la mănăstire, o potecă abruptă coboară până în Piaţă. Şi în spatele mănăstirii un zid de pământ ţine piept navalei pădurii, furiosului atac vegetal. În zidul ăsta există o poartă închisă.

— A venit guvernatorul, maică, spuse maica Patrocinio. E voie?

— Da, pofteşte-l înăuntru, maică Patrocinio, spuse stareţa.

Maica Angelica înălţă candela şi din întunericul din prag se iviră două figuri ceţoase. Înfăşurat într-un pled, cu o lanternă în mână, don Fabio intră făcând plecăciuni:

— Mă culcasem şi am plecat cum am putut, maică, iartă-mă că arăt aşa – dădu mâna cu stareţa, cu maica Angelica. Cum s-a putut întâmpla una ca asta, vă jur că nici nu mi-a venit să cred. Îmi închipui cum vă simţiţi, maică.

Craniul lui pleşuv părea umed, chipul slab surâdea măicuţelor.

— Luaţi loc, don Fabio, spuse stareţa. Vă mulţumesc că aţi venit. Oferă-i un scaun guvernatorului, maică

Angelica.

Don Fabio se aşează şi lanterna pe care o ţinea în mâna stângă se aprinse: o rondelă aurie pe covorul de chambira.

— Au pornit în căutarea lor, maică, spuse guvernatorul. Şi locotenentul. Nu vă faceţi griji, le găsesc precis chiar în noaptea asta.

— Sărmanele copile, de capul lor, cine ştie pe unde, don Fabio., închipuiţi-vă, oftă stareţa. Bine măcar că nu plouă. Nu ştiţi ce sperietură am tras.

— Dar cum s-a întâmplat, maică, spuse don Fabio. Parcă tot nu-mi vine să cred.

— O neglijenţă a ăsteia, spuse maica Angelica,

arătând spre Bonifacia. Le-a lăsat singure şi s-a dus la capelă. O fi uitat să închidă uşa.

Guvernatorul o privi pe Bonifacia şi chipul lui căpătă o înfăţişare severă şi îndurerată. Dar după o clipă zâmbi şi-i făcu o plecăciune stareţei.

— Fetele sunt inconştiente, don Fabio, spuse stareţa. Nu au noţiunea primejdiilor. Asta ne neliniştеşte mai mult. Un accident, un animal.

— Ah, ce fete, spuse guvernatorul. Vezi, Bonifacia, trebuie să fii mai grijulie.

— Roagă-te la Dumnezeu să nu li se întâmple nimic, spuse stareţa. Altfel, ce mai remuşcări o să ai toată viaţa, Bonifacia.

— Nu le-aţi auzit când au ieşit, maică? spuse don Fabio. Prin sat n-au trecut. Or fi luat-o prin pădure.

— Au ieşit pe poarta grădinii, de aia nu le-am auzit, spuse maica Angelica. I-au furat cheia proastei ăsteia.

— Nu mă face proastă, măicuţă, spuse Bonifacia, cu ochii larg deschişi. Nu mi-au furat nimic.

— Proastă, proastă de dai în gropi, spuse maica Angelica. Încă mai ai glas? Şi să nu-mi mai spui măicuţă.

— Eu le-am deschis poarta – Bonifacia abia-şi dezlipi buzele. Eu le-am lăsat să fugă, aşa că vezi că nu sunt proastă.

Don Fabio şi stareţa îşi întinseră gâturile spre Bonifacia, maica Angelica închise, deschise gura, scoase un urlet înainte de-a putea vorbi.

— Ce spui? urlă din nou. Tu le-ai lăsat să fugă?

— Da, măicuţă, spuse Bonifacia. Eu le-am lăsat.

— Iar te apucă tristeţea, Fushia, spuse Aquílino. Nu fi aşa, măi omule. Hai, spune ceva ca să-ţi treacă tristeţea. Povesteşte-mi şi mie o dată cum ai făcut de-ai fugit.

— Pe unde suntem, bătrâne? spuse Fushia. Mai e mult până intrăm în Maranon?

— Am intrat de mult, spuse Aquílino. Nici nu ţi-ai dat seama, sforăiai ca un îngeraş.

— Ai intrat în timpul nopţii? spuse Fushia. Cum de n-am simţit repezişurile de apă, Aquílino?

— Era atâta lumină de parcă eram în zori, Fushia, spuse Aquílino, cerul numai stele şi vremea cea mai bună din lume, nu se mişca nicio muscă. Ziua sunt pescari, uneori câte o barcă a garnizoanei, noaptea e mai sigur. Şi cum să simt repezişurile, dacă le ştiu pe dinafară. Dar nu mai face mutra asta, Fushia. Poţi să te ridici dacă vrei, probabil că te-ai încălzit sub pledurile astea. Nu e nimeni, suntem stăpâni peste râu.

— Rămân aici şi gata, spuse Fushia. Mi-e frig şi tremur tot.

— Bine, rămâi, cum ţi-e mai bine, spuse Aquílino. Hai, povesteşte-mi o dată cum ai fugit. De ce te băgaseră acolo? Ce vârstă aveai?

Mersese la şcoală şi de asta turcul i-a dat o slujbuliţă în prăvălia lui. Îi ţinea socotelile, Aquílino, în nişte registre care se numeau „Debit” şi „Credit”. Şi deşi pe vremea aceea era cinstit, încă de atunci visa să se îmbogăţească. Cum mai economisea, bătrâne, mânca doar o dată pe zi, nici vorbă de ţigări sau de băutură. Voia un capital acolo ca să facă afaceri. Şi aşa se întâmplă în lumea asta, turcului i-a intrat în cap că îl fură, minciună curată, şi l-a trimis la închisoare. Nimeni n-a vrut să-l creadă că e cinstit şi l-au băgat într-o celulă cu doi bandiţi. Există nedreptate mai mare, bătrâne?

— Astea mi le-ai mai povestit când am plecat de pe insulă, Fushia, spuse Aquílino. Vreau să-mi spui cum ai fugit.

— Cu şperaclul ăsta, spuse Chango. L-a făcut Iricuo cu sârma de la pat. L-am încercat şi deschide uşa fără să facă zgomot. Vrei să vezi, japonezule?

Chango era cel mai bătrân, se afla acolo pentru nişte afaceri cu droguri şi-l trata pe Fushia cu multă dragoste. Iricuo, în schimb, mereu îşi bătea joc de el. Un individ care-i escrocase pe mulţi cu povestea cu moştenirea, bătrâne. El a făcut planul.

— Şi-ai ieşit chiar aşa, Fushia? spuse Aquílino.

— Chiar aşa, spuse Iricuo. Nu vedeţi că de Anul Nou pleacă toţi? A mai rămas doar unul în pavilion, trebuie să-i luăm cheile înainte să le arunce de partea cealaltă a zăbrelelor. Totul depinde de asta, băieţi.

— Deschide odată, Chango, spuse Fushia. Nu mai am răbdare, Chango, deschide.

— Tu ar trebui să rămâi, japonezule, spuse Chango.

şi

Un an trece repede. Noi nu avem nimic de pierdut, dar dacă dă greş, tu te ruinezi, or să-ţi mai dea câţiva ani. Dar el s-a încăpăţânat şi au ieşit şi pavilionul era gol. Au găsit un paznic care dormea lângă gratii, cu o sticlă în mână.

— L-am izbit cu piciorul patului şi a căzut la pământ, spuse Fushia. Cred că l-am omorât, Chango.

— Zboară, idiotule, cheile sunt la mine, spuse Iricuo. Trebuie să traversăm curtea într-o goană. I-ai scos pistolul?

— Lasă-mă să trec primul, spuse Chango. Ăia de la intrarea principală or fi tot beţi ca şi ăsta.

— Dar erau treji, bătrâne. spuse Fushia. Erau doi şi jucau zaruri. Ce ochi au făcut când am intrat.

Iricuo i-a ţintit cu pistolul: deschideau poarta sau începea ploaia de gloanţe, porcii. Şi chiar la primul strigăt ar fi început, şi ori se grăbeau, ori începea, porcii, ploaia de gloanţe.

— Leagă-i, japonezule. spuse Chango. Cu curelele lor. Şi bagă-le cravatele în gură. Repede, japonezule, repede.

— Nu-s bune, Chango, spuse Iricuo. Niciuna nu e de la poartă. Ne înecăm ca ţiganul la mal, băieţi.

— Una din astea trebuie să fie, încearcă mai departe, spuse Chango. Ce faci, băiete, de ce-i calci în picioare?

— Şi de ce-i căleai în picioare, Fushia? spuse Aquílino. Nu înţeleg, în clipa aceea nu te gândeşti decât

cum să scapi, la nimic altceva.

— Îi uram pe toţi câinii ăştia, spuse Fushia. Dacă ai şti cum se purtau cu noi, bătrâne. Ştii că i-am băgat în spital? în ziare spuneau cruzimi de japonez, Aquílino, răzbunări de oriental. Îmi venea să şi râd, eu nu ieşisem niciodată din Campo Grande şi eram mai brazilian decât oricine altcineva.

— Acum eşti peruvian, Fushia, spuse Aquílino. Când te-am cunoscut la Moyobamba, încă mai puteai fi brazilian, vorbeai cam ciudat. Acum însă vorbeşti ca toţi creştinii de aici.

— Nici brazilian, nici peruvian, spuse Fushia. Un rahat ca vai de el, bătrâne, un gunoi, asta sunt acum. 32

— De ce eşti atât de crud? spuse Iricuo. De ce i-ai bătut? Dacă pun mâna pe noi ne omoară în bătăi.

— Totul merge bine, nu avem timp de vorbă, spuse Chango. Noi, hai să ne ascundem, Iricuo, şi tu, grăbeşte-te, japonezule, scoate maşina şi să vii zburând.

— În cimitir? spuse Aquílino. Asta nu e creştineşte.

— Nu erau creştini, ci bandiţi, spuse Fushia. Ziarele scriau că au intrat în cimitir ca să deschidă mormintele. Ăştia-s oamenii, bătrâne.

— Şi ai furat maşina turcului? spuse Aquílino. Dar cum de i-au prins pe ei şi pe tine nu?

— Au rămas toată noaptea în cimitir, aşteptându-mă, spuse Fushia. Poliţia a dat peste ei în zori. Eu eram departe de Campo Grande.

— Adică i-ai trădat, Fushia, spuse Aquílino.

— Păi nu i-am trădat pe toţi? spuse Fushia. Ce-am făcut cu Pantacha şi huambişii? Ce-am făcut cu Jum, bătrâne?

— Dar pe vremea aceea nu erai rău, spuse Aquílino. Chiar tu mi-ai spus că erai cinstit.

— Înainte de a intra în închisoare, spuse Fushia. Acolo am încetat să mai fiu.

— Şi cum de-ai ajuns în Peni? spuse Aquílino. Campo Grande trebuie să fie foarte departe.

— În Mato Grosso, bătrâne, spuse Fushia. Ziarele scriau că japonezul pleacă în Bolivia. Dar eu nu eram chiar atât de prost, am umblat peste tot, foarte multă vreme, fugind, Aquílino. Şi până la urmă am ajuns la Manaos. De acolo era uşor să treci în Iquitos.

— Şi acolo l-ai cunoscut pe domnul Julio Reîtegui, Fushia? spuse Aquílino.

— Atunci nu l-am cunoscut personal, spuse Fushia. Dar am auzit vorbindu-se de el.

— Ce viaţă ai avut şi tu, Fushia, spuse Aquílino. Câte-ai văzut, cepăi mai călătorit. Îmi place să te ascult, nici nu ştii cât eşti de amuzant. Ţie nu-ţi place să-mi povesteşti toate astea? Nu simţi că aşa drumul e mai scurt?

— Nu, bătrâne, spuse Fushia. Nu simt decât frigul.

Traversând regiunea dunelor, vântul care coboară din Cordillera se înfierbântă şi se înteţeşte: înarmat cu

3 Casa verde nisip, el urmează cursul râului şi când ajunge în oraş se zăreşte între cer şi pământ ca o platoşă strălucitoare. Acolo îşi goleşte măruntaiele; în fiecare zi a anului, la ceasul amurgului, o ploaie uscată şi fină ca rumeguşul, care se opreşte doar în zori, cade peste pieţe, acoperişuri, turnuri, clopotniţe, balcoane şi copaci, şi pardoseşte cu alb străzile din Piura. Străinii se înşală când spun „casele din oraş sunt gata-gata să se dărâme”: trosniturile din timpul nopţii nu vin de la clădiri, care sunt vechi dar rezistente, ci de la numeroasele proiectile nevăzute, minuscule, de nisip, care se sparg de ziduri şi ferestre. Se înşală de asemenea când gândesc: „Piura e un oraş ursuz, trist”. Oamenii se închid în casă la căderea serii ca să scape de vântul sufocant şi de atacul nisipului care vatămă pielea ca nişte împunsături de ace şi o înroşeşte şi o răneşte. Dar în cătunele din Castilia, în colibele de pământ şi trestie sălbatică din Mangacheria, în dughenile şi cârciumioarele din Gallinacera, în locuinţele patronilor de pe chei şi din Piaţa Armelor, oamenii se distrează ca şi în alte părţi, bând, ascultând

muzică, pălăvrăgind. Aspectul părăsit şi melancolic al oraşului dispare în pragul caselor lui, chiar şi al celor mai umile, al acestor locuinţe fragile înşirate pe marginea râului, de cealaltă parte a Abatorului.

Noaptea piurană e plină de poveşti. Ţăranii vorbesc despre stafii; în colţul lor, în timp ce gătesc, femeile bârfesc, povestesc tot felul de nenorociri. Oamenii beau în pahare bere blondă de porumb, iar în păhărele, rachiu aspru de trestie. Asta e o băutură de la munte foarte tare: străinilor le dau lacrimile când o gustă pentru prima oară. Copiii se tăvălesc pe jos, se bat, astupă galeriile viermilor, meşteresc curse pentru iguane sau, nemişcaţi, cu ochii larg deschişi, ascultă cu atenţie poveştile celor mari: tâlhari care se ascund în râpele din Canchaque, Huancabamba şi Ayabaca, ca să-i prade pe călători şi uneori să-i decapiteze; sălaşuri unde pătimesc duhurile; tămăduiri miraculoase ale vrăjitorilor, comori de aur şi argint îngropate în pământ care-şi anunţă prezenţa cu zornăit de lanţuri şi gemete; haiduci care îi împart pe fermierii din ţinut în două tabere şi străbat nisipurile dintr-o parte în alta, căutându-se, înfruntându-se şi ridicând nori uriaşi de praf, şi ocupă sate şi districte, confiscă animale, înrolează oamenii cu arcanul şi plătesc totul cu nişte hârtii numite bonuri ale patriei, bande de haiduci pe care şi adolescenţii au apucat să-i vadă intrând în Piura ca un uragan de călăreţi, întinzându-şi corturile de campanie în Piaţa Armelor şi împrăştiind prin oraş uniformele roşii şi albastre; poveşti cu provocări, adultere şi catastrofe, cu femei care au văzut-o plângând pe Fecioara din Catedrală, înălţând mâna spre Cristos, zâmbindu-i pe furiş Copilului dumnezeiesc.

Sâmbăta, în general, se organizează serbări. Veselia străbate ca o undă electrică Mangacheria, Castilia, Gallinacera, colibele de pe malul râului. În toată Piura răsună cântece şi strigături, valsuri lente, *huaynos* pe care le dansează muntenii lovind pământul cu picioarele

goale, vioaie *marineras*, cântece iuţi ca nişte *tonderos*. Când beţia creşte, şi cântecele, acordurile de chitară, tunetul tobelor şi plânsul harpelor încetează, din cartierele care înconjoară Piura ca un zid ţâşnesc umbre neaşteptate sfidând vântul şi nisipul: sunt perechi tinere, clandestine, care se strecoară spre pădurea rară de roşcovi ce întunecă nisipurile, spre plajele mici şi ascunse ale râului, spre peşterile care dau spre Catacaos, iar cele mai îndrăzneţe până în locul unde începe pustiul. Acolo se iubesc.

În inima oraşului, în patrulaterele care înconjoară Piaţa Armelor, în hardughiile acelea cu ziduri spoite şi balcoane cu jaluzele, trăiesc fermierii, negustorii, avocaţii, autorităţile. Noaptea, se adună în grădini, sub palmieri, şi vorbesc despre bolile care ameninţă anul ăsta bumbacul şi plantaţiile de trestie, dacă râul va veni la timp şi va avea debit bogat, despre incendiul care a înghiţit nişte lemne ale lui Chipiro Seminario, despre luptele de cocoşi de duminică, despre zaiafetul care se organizează pentru primirea noului medic local, Pedro Zevallos. În timp ce ei joacă *rocambor*, domino sau *ombru*, în saloanele pline de covoare şi penumbre, între tablourile ovale în ulei, oglinzile mari şi mobila cu căptuşeală de damasc, doamnele spun rugăciuni numărând mătănii, aranjează viitoarele logodne, programează recepţiile şi serbările de binefacere, trag la sorţi obligaţiile pentru Procesiune şi împodobirea altarelor, pregătesc chermese şi comentează cancanurile din ziarul local, o foaie în culori, care se numeşte *Ecouri şi ştiri*. Străinii ignoră viaţa lăuntrică a oraşului. Ce nu le place în Piura? Izolarea ei, nisipurile întinse care o separă de restul ţării, lipsa de şosele, drumurile foarte lungi călare sub un soare arzător şi cursele tâlharilor. Ajung la hotelul „Steaua Nordului”, din Piaţa Armelor, o hardughie decolorată, înaltă cât pavilionul unde se sună duminica retragerea cu torţe şi la umbra căruia se instalează cerşetorii şi lustragiii, şi trebuie să rămână

acolo închişi, de la cinci după-masa, privind prin brizbize cum nisipul pune stăpânire pe oraşul singuratic. În restaurantul de la „Steaua Nordului” beau până ce cad sub masă. „Aici nu e ca la Lima – spun ei – n-ai unde să te distrezi, oamenii din Piura nu sunt răi, dar ce austeri, ce diurni”. Ar dori nişte bombe în care să ardă lumina toată noaptea ca să-şi facă praf câştigui, De aceea, când pleacă, obişnuiesc să vorbească de rău oraşul, ajung până la calomnie. Şi există oare oameni mai primitori şi mai cordiali decât piuranii? îi primesc pe străini într-un adevărat triumf, iar când hotelul e plin se ceartă pentru ei. Pe toţi negustorii de vite, pe misiţii care se ocupă de bumbac, pe orice autoritate care soseşte, lumea bună îi distrează cât poate de bine: în cinstea lor organizează vânători în munţii Chulucanas, îi plimbă pe la ferme, le oferă petreceri. Porţile din Castilia şi Mangacheria sunt deschise pentru indienii care emigrează dinspre munte şi sosesc în oraş înfometaţi şi înspăimântaţi, pentru vrăjitorii expulzaţi din sate de către preoţi, pentru negustorii de mărunţişuri care vin să-şi încerce norocul în Piura. Berarii, sacagiii, cei care stropesc strada îi primesc cu familiaritate, împart cu ei mâncarea şi colibele. Când pleacă, străinii duc întotdeauna cu ei daruri. Dar nimic nu-i mulţumeşte, au poftă de femei şi nu suportă noaptea aceea piurană când numai nisipul care cade din cer mai veghează.

Atât de mult doreau femei şi distracţii de noapte aceşti ingraţi, că până la urmă cerul („dracul, cel viclean”, spune părintele García) le-a făcut cheful. Şi aşa a apărut, clocotitoare şi frivolă, nocturnă, Casa. Verde.

Caporalul Roberto Delgado dă târcoale o bună bucată de vreme prin faţa biroului căpitanului Artemio Quiroga, fără să se hotărască. Între cerul cenuşiu şi garnizoana din Borja trec alene nori negricioşi şi, pe terenul de alături, sergenţii fac instrucţie cu recruţii: atenţie la naiba, pe loc repaus la naiba. Aerul e încărcat de aburi umezi, în fond, se alege cel mult cu un scandal,

şi caporalul împinge uşa şi-l salută pe căpitan, care stă la biroul lui, făcându-şi vânt cu o mână: ce era, ce voia şi caporalul, o permisie ca să meargă la Bagua, s-ar putea? Ce-l apucase pe caporal, căpitanul îşi face acum vânt furios cu amândouă mâinile, dăduse strechea-n el? Nu dăduse strechea, pe caporalul Roberto Delgado nu-l mâncau gângăniile fiindcă era pădurean, dom căpitan, din Bagua, voia o permisie ca să-şi vadă familia. Şi atunci din nou se porni blestemata de ploaie. Căpitanul se ridică în picioare, închide fereastra, se întoarce la locul lui cu mâinile şi faţa ude. Deci nu-l mâncau gângăniile, poate fiindcă avea sânge rău, n-or fi vrând să se otrăvească, de-aia* nu l-or fi mâncând şi caporalul aprobă: se poate, dom căpitan. Ofiţerul zâmbeşte ca un automat şi ploaia a îmbibat camera cu zgomote: picăturile mari cad ca nişte lovituri de pietre pe calamina acoperişului, vântul şuieră în crăpăturile pereţilor. Când avusese caporalul ultima permisie? anul trecut? A, bine, atunci se schimbă treaba, şi chipul căpitanului se crispează. Atunci i se cuvenea o permisie de trei săptămâni şi mâna i se înalţă, o să meargă la Bagua? îi va. face şi lui nişte cumpărături? şi-şi loveşte obrazul, şi acesta se înroşeşte. Caporalul are o expresie foarte gravă. De ce nu râdea? nu era de tot hazul cum se lovea căpitanul cu mâna peste faţă? Şi caporalul, nu, ce idee, dom căpitan, cum să fie. O scânteie de veselie trece prin ochii ofiţerului, îi îndulceşte gura înăcrită, corcitura: ori râdea cu hohote, ori nici vorbă de permisie. Caporalul Roberto Delgado priveşte nedumerit spre uşă, spre fereastră. În sfârşit, deschide gura şi râde, la început fără chef şi artificial, apoi firesc şi, în cele din urmă, plin de veselie. Ţânţarul care-l ciupise pe căpitan era femelă, şi caporalul se zguduie de râs, doar femelele ciupesc, ştia? masculii sunt vegetarieni şi căpitanul – cară-te odată, caporalul amuţeşte: ai grijă să nu te mănânce animalele în drum spre Bagua de glumeţ ce eşti. Dar nu era o glumă, ci un lucru ştiinţific, doar femelele sug

sângele; aşa îi explicase locotenentul de la Fior, dom căpitan, şi căpitanul, ei şi ce mare scofală dacă sunt femele sau masculi, tot aşa ustura, şi cine-l întrebase pe el, îl apucase savan-tlâcul? Dar caporalul nu-şi bătea joc, dom căpitan, şi fiţi atent, exista un leac care nu dădea greş niciodată, o alifie cu care-şi dădeau urakuşii, o să-i aducă un borcan, dom căpitan, şi căpitanul voia să i se vorbească creştineşte, cine erau urakuşii. Dar cum să-i vorbească creştineşte caporalul, dacă aşa se numeau aguarunii, ăia care locuiau în Urakusa, şi văzuse oare vreodată căpitanul un indian ciupit de gângănii? Aveau ei secretele lor, îşi făceau alifii cu răşină din copaci şi se mânjeau cu ele, ţintarul care se apropia murea, şi el o să-i aducă, dom căpitan, un borcan, pe cuvânt că-i aduce. Ce bună dispoziţie îl apucase în dimineaţa aceea pe caporal, să vedem ce mutră ar face dacă i-ar mai tăia păgânii din moţ şi caporalul, grozavă, grozavă, dom căpitan, parcă-şi vedea capul, uite, aşa de mic. Şi de ce să meargă caporalul la Urakusa? Ca să-i aduc* alifia aceea şi atât? şi caporalul sigur că da, sigur că da, şi ca să mai scurteze din drum, dom căpitan. Dacă nu, toată permisia şi-o petrecea pe drum şi nu mai avea timp să stea cu familia şi prietenii. Toţi oamenii din Bagua semănau cu caporalul? şi el, ba şi mai şi, atât de şireţi? şi mai şi, dom căpitan, nu vă puteţi închipui şi căpitanul râde cât îl ţine gura şi caporalulâl imită, îl observă, îl măsoară cu ochii întredeschişi, şi pe neaşteptate, să-şi ia un pilot dom căpitan? *p* ordonanţă? s-ar putea? şi căpitanul Artemio Quiroga. cum? Se credea foarte deştept caporalul, nu-i aşa? îl îndulcea cu caraghioslâcuri, căpitanul râdea şi el voia să-l ducă cu zăhărelul, nu-i aşa? Dar singur caporalul o să piardă o grămadă de timp, dom căpitan, ce, erau oare drumuri? cum putea să se ducă şi să vină de la Bagua în atât de puţine zile fără un pilot şi toţi ofiţerii or să-i dea câte o însărcinare, era nevoie de cineva care să-l ajute la pachete, să-l lase să-şi ia un pilot şi o ordonanţă, pe

cuvânt c-o să-i aducă alifia aia, moartea gângăniilor, dom căpitan. Acum îl chinuia cu morala: pe toate le ştia caporalul, şi caporalul dumneavoastră este un om minunat, dom căpitan. Printre recruţii care au sosit săptămâna trecută era un pilot, să-l ia pe ăsta şi o ordonanţă de pe meleagurile acelea. Asta da, trei săptămâni, nicio zi peste, şi caporalul, niciuna peste, dom căpitan, vă jur. Îşi loveşte călcâiele, salută şi la uşă se opreşte, să-mi fie cu iertare, dom căpitan, cum se numea pilotul? şi căpitanul, Adrian Nieves, şi caporalul, gata mă duc că aveţi mult de lucru. Caporalul Roberto Delgado deschide uşa, iese, un vânt umed şi fierbinte pătrunde în cameră, răvăşeşte uşor părul căpitanului.

Cineva bătu la uşă, Josefino Rojas ieşi să deschidă şi nu găsi pe nimeni în stradă. Se făcea întuneric, încă nu se aprinseseră felinarele de pe strada Tacua, o briză călduţă străbătea oraşul. Josefino făcu câţiva paşi spre calea Sánchez Cerro şi-i văzu pe fraţii Leon, pe o bancă 4 din Piaţă, lângă statuia pictorului Merino. José ţinea o ţigară între dinţi, Fercheşul îşi curăţa unghiile cu un băţ de chibrit.

— A murit cineva? spuse Josefino. De ce aveţi mutrele astea de înmormântare?

— Ţine-te bine să nu cazi pe spate, invincibilule, spuse Fercheşul. A sosit Lituma.

Josefino deschise gura, dar nu spuse nimic; clipi din ochi câteva secunde, cu un zâmbet uluit care-i strâmba chipul. Începu să-şi frece mâinile, uşor.

— Acum vreo două ore, cu omnibuzul de Roggero, spuse José.

Ferestrele Colegiului San Miguel erau luminate şi, din poartă, un inspector îi grăbea pe elevii de la seral, bătând din palme. Băieţi în uniformă veneau discutând pe sub roşcovii foşnitori de pe strada Libertăţii. Josefino îşi băgase mâinile în buzunare.

— Ar fi bine să vii, spuse Fercheşul. Ne aşteaptă. Josefino traversă înapoi strada, închise uşa casei, se

întoarse în piaţă şi toţi trei o porniră la drum, în tăcere. La câţiva metri după strada Arequipa se „încrucişară cu părintele García care, înfăşurat în fularul lui cenuşiu, înainta frânt de mijloc, târându-şi picioarele şi gâfâind. Le arătă pumnul şi strigă după ei „nelegiuiţilor”. „Incendiatorule!” răspunse Fercheşul, şi José „incendiatorule!”, „incendiatorule!” Mergeau pe trotuarul din dreapta, cu Josefino la mijloc.

— Cei de la Roggero sosesc dimineaţa în zori, sau noaptea, niciodată la ora asta, spuse Josefino.

— Au rămas în pană la Cuesta de Olmos – spuse Fercheşul. Li s-a spart un cauciuc. L-au schimbat şi după aia li s-au mai spart alte două. Au avut un noroc, vai de capul lor.

— Am îngheţat când l-am văzut, spuse José.

— Voia să ne punem imediat pe băut, spuse Fercheşul. L-am lăsat pregătindu-se şi-am venit să te luăm.

— M-a luat pe neaşteptate, fir-ar să fie de treabă, spuse Josefino.

— Ce facem acum? spuse José.

— Ce spui tu, vere, spuse Fercheşul.

— Atunci, aduceţi-l şi pe colega, spuse Lituma. O să bem un păhărel împreună. Duceţi-vă după el, spuneţi-i că s-a întors invincibilul numărul patru. Să vedem ce mutră face. *p*

— Vorbeşti serios, vere? întrebă José.

— Foarte serios, spuse Lituma. Am adus nişte sticle de „Sol de Ica”, o să golim una cu el. Am chef să-l văd, pe cuvânt. Duceţi-vă cât mă schimb eu.

— Când vorbeşte de tine zice colega, invincibilul, spuse Fercheşul. Te stimează ca şi pe noi.

— Îmi închipui că v-a omorât cu întrebările, spuse Josefino. Ce i-aţi născocit?

— Te înşeli, n-am vorbit de loc de treaba aia, spuse Fercheşul. Nici măcar n-a pomenit. Poate a uitat de ea.

— Cum sosim, se va pune pe capul nostru cu o

droaie de întrebări, spuse Josefino. Trebuie să aranjăm asta chiar azi, înainte de a-i ajunge la urechi povestea.

— Treaba ta, spuse Fercheşul. Eu nu mă-ncumet.

Ce-o să-i spui?

— Nu ştiu, spuse Josefino; depinde cum stau lucrurile. Dacă măcar ne-ar fi anunţat că vine. Dar să ne pice aşa, nitam-nisam. Fir-ar să fie, nu mă aşteptam.

— Nu-ţi mai freca atâta mâinile, spuse José. Mă molipsesc şi eu de la nervii tăi, Josefino.

— S-a schimbat mult de tot, spuse Fercheşul. I se cam vede vârsta, Josefino. Şi nici nu mai e atât de gras ca înainte.

Felinarele de pe strada Sánchez Cerro tocmai se aprinseseră şi casele încă se vedeau mari, somptuoase, cu ziduri luminoase, balcoane din lemn lucrat şi ciocane de bronz, iar în fund, în agonia albastră a apusu* lui, apărea profilul contrafăcut şi ceţos al Mangacheriei. O caravană de camioane defila pe şosea în direcţia Puente Nuevo şi trotuarele erau pline de perechi ghemuite pe la porţi, bande de băieţi, bătrâni greoi cu bastoane.

— Albii au prins curaj, spuse Lituma. Acum se plimbă pe Mangacheria ca la ei acasă.

— Din cauza Bulevardului, spuse Fercheşul. A fost o adevărată bătaie de joc faţă de mangaşi. Când îl construiau, harpistul zicea am încurcat-o, s-a sfârşit cu independenţa, toată lumea o să vină să-şi bage nasul în cartier. Zis şi făcut, vere.

— Toţi albii îşi încheie sărbătorile la cârciumă, spuse José. Ai văzut cum a mai crescut Piura, vere? Peste tot numai case noi. Deşi, dacă vii de la Lima, asta nu te impresionează.

— O să vă spun ceva, făcu Lituma. Pentru mine s-a zis cu călătoriile. Tot timpul ăsta m-am gândit şi mi-am dat seama că tot răul mi s-a tras din faptul că n-am rămas pe meleagurile mele, ca voi. Cel puţin asta am învăţat, că vreau să mor aici.

— Poate că o să-şi schimbe ideile când o să afle cele

petrecute, spuse Josefino. O să-i fie ruşine să-l arate lumea cu degetul pe stradă. Şi atunci o să plece.

II

Josefino se opri şi scoase o ţigară. Fraţii Leon făcură un paravan cu mâinile ca vântul să nu stingă chibritul. Merseră mai departe, agale.

— Şi dacă nu pleacă? spuse Fercheşul. În Piura n-o să fie loc pentru voi amândoi, Josefino.

— Nu mai pleacă Lituma cu una cu două, fiindcă s-a întors piuran până în măduva oaselor, spuse José. Nu e ca atunci când s-a întors de la munte şi toate-l enervau. La Lima i s-a trezit dragostea – de casă.

— Fără aiureli, spuse Lituma. Vreau mâncăruri piurane, şi vin alb gârlă.

— Să mergem atunci la Angelica Mercedes, vere, spuse Fercheşul. E tot regina bucătăreselor. N-ai uitat de ea, nu-i aşa?

— Mai bine la Catacaos, vere, spuse José. La „Căruţa ruptă", acolo e cel mai bun vin din câte ştiu eu.

— Ce bucuroşi sunteţi de venirea lui Lituma, spuse Josefino. Parc-aţi fi amândoi la o sărbătoare.

— La urma urmelor, e vărul nostru, invincibilule, spuse Fercheşul. Totdeauna îţi face plăcere să revezi pe cineva din familie.

— Trebuie să-l ducem undeva, spuse Josefino. Să-l întărim puţin înainte de a-i vorbi.

— Dar ai puţină răbdare, Josefino, spuse Fercheşul, nu ţi-am povestit tot.

— Mâine o să mergem la doña Angelica, spuse Lituma. Sau la Catacaos, dacă vreţi. Dar azi ştiu unde să-mi sărbătoresc întoarcerea, trebuie să-mi faceţi pe plac.

— Unde dracu' vrea să meargă? spuse Josefino. La „Regina", la „Trei stele"?

— La Chunga chunguita, spuse Lituma.

— Ce chestie, spuse Fercheşul. La Casa Verde, nici mai mult, nici mai puţin. Dă-ţi seama, invincibilule.

— EŞTI DRACUL GOL, spuse maica Angelica şi\se

aplecă spre Bonifacia, întinsă pe podea ca o lighioană întunecată, compactă. O ticăloasă şi o nerecunoscătoare.

— Nerecunoştinţa e lucrul cel mai urât, Bonifacia, spuse stareţa, domol. Până şi animalele sunt recunoscătoare. N-ai văzut nagâţii când le arunci banane?

Chipurile, mâinile, vălurile maicilor păreau fosforescente în penumbra din cămară, Bonifacia nu se mişca din loc.

— Într-o zi o să-ţi dai seama de ce ai făcut şi o să te căieşti, spuse maica Angelica. Şi dacă n-o să te căieşti, o să mergi în iad, depravato.

Elevele dorm într-o încăpere lungă, adâncă şi îngustă ca un puţ; pe pereţii goi sunt trei ferestre care dau spre Nieva, singura uşă dă în curtea mare a mănăstirii. Pe jos, sprijinite de perete, se află paturile pliante din pânză de sac: elevele le strâng când se trezesc, le desfac şi le întind noaptea. Bonifacia doarme pe un pat de lemn, de cealaltă parte a uşii, într-o cămăruţă ca un ic între dormitorul elevelor şi curte. Deasupra patului ei se află un crucifix, şi, alături, o ladă. Chiliile maicilor sunt de cealaltă parte a curţii, lângă reşedinţă; o clădire albă, cu acoperişul în două ape, multe ferestre simetrice şi o balustradă masivă de lemn. Lângă rezidenţă se află refectoriul şi sala de lucru, unde elevele învaţă să vorbească limba creştinească, să buchisească, să adune, să coasă şi să brodeze. Orele de religie şi de morală se ţin în capelă. Într-un colţ al curţii există o clădire asemeni unui hangar, care se învecinează cu grădina mănăstirii, coşul ei înalt, roşietic se desprinde din năvala de crengi a pădurii: e bucătăria.

— Erai uite atât de mică, dar de atunci se putea ghici ce-o să iasă din tine – mina stareţei era la jumătate de metru de podea. Ştii despre ce vorbesc, nu-i aşa?

Bonifacia se încovoie, înălţă capul, ochii ei cercetară mina stareţei. Până în colţul ăsta al cămării ajungea pălăvrăgeala papagalilor din grădină. Pe fereastră, se

vedeau crengile copacilor, întunecate, încâlcite. Bonifacia îşi rezemă coatele de podea: nu ştia, maică.

— Nu ştii nici toate câte le-am făcut pentru tine, nu? izbucni maica Angelica, care* mergea dintr-o parte într-alta, cu pumnii strânşi. Nu ştii nici cum erai când te-am adunat de pe drumuri, nu?

— De unde vrei să ştiu, îngână Bonifacia. Eram foarte mică, măicuţă, nu-mi aduc aminte.

— Ia te uită ce glăscior a căpătat, maică, ce blajină pare, ţipă maica Angelica. Crezi că mă duci? Că nu ştiu cine eşti? Şi cine-ţi dă voie să-mi mai spui măicuţă?

După rugăciunile de seară, maicile intră în refectoriu şi elevele, cu Bonifacia în frunte, se îndreaptă spre dormitor. Îşi întind paturile şi, când sunt culcate, Bonifacia stinge opaiţul cu răşină, închide uşa cu cheia, îngenunchează la piciorul crucifixului, se roagă şi se culcă".

— Alergai cât e grădina de mare, zgârmai pământul şi cum găseai o râmă, un vierme ţi-l băgai în gură, spuse stareţa. Tot timpul erai bolnavă, şi cine avea grijă de tine să te vindece? Nici asta nu-ţi aminteşti?

— Şi erai goală puşcă, strigă maica Angelica, şi fiindcă aveam eu chef îţi făceam haine, iar tu şi le smulgeai de pe tine şi ieşeai arătându-ţi ruşinea la toată lumea şi cred că aveai mai mult de zece ani. Aveai instincte urâte, drace, doar murdăriile-ţi plăceau.

Anotimpul ploilor se încheiase şi se înnopta repede; dincolo de hăţişul de crengi şi frunze de la fereastră, cerul era o constelaţie de forme întunecate şi scântei. Stareţa stătea pe un sac, foarte ţeapănă, şi maica Angelica mergea încoace şi îfecolo, agitându-şi pumnii, uneori îşi trăgea mâneca rasei şi-şi arăta braţul, o năpârcă subţin albă.

— Niciodată nu mi-aş fi închipuit că ai fi în stare de aşa ceva, spuse stareţa. Cum s-a întâmplat, Bonifacia?

De ce ai făcut-o?

— Nu ţi-a trecut prin cap că ar putea să moară de

foame sau să se înece în râu? spuse maica Angelica. Să capete friguri? Nu te-ai gândit la nimic, nemernico?

Bonifacia suspină. Cămara se îmbibase de mirosul acela de pământ acid şi plante umede care apărea şi se accentua odată cu întunericul. Miros greu şi înţepător, nocturn, părea că trece prin fereastră amestecat cu ţârâitul greierilor, care acum se auzea foarte desluşit.

— Erai ca o lighioană şi aici ţi-am dat un cămin, o familie şi un nume, spuse stareţa. Ţi-am dat şi un Dumnezeu, asta nu înseamnă nimic pentru tine?

— Nu aveai ce mânca şi nici ce pune pe tine, bolborosi maica Angelica şi noi te-am crescut, te-am îmbrăcat, te-am educat. De ce ai făcut asta cu fetele, ticăloaso?

Din când în când, un fior străbătea corpul Bonifaciei de la mijloc până la umeri. Vălul îi căzuse şi părul lins îi ascundea o parte din frunte.

— Nu mai plânge, Bonifacia, spuse stareţa. Vorbeşte o dată.

Mănăstirea se trezeşte în zori, când cântecului păsărilor îi urmează freamătul insectelor. Bonifacia intră în dormitor scuturând un clopoţel: elevele sar din paturi, îşi spun rugăciunile, îşi pun halatele. Apoi se împart pe grupe prin mănăstire, în funcţie de obligaţiile pe care le au: cele mici mătură curtea, rezidenţa, refectoriul; cele mari, capela şi sala de lucru. Cinci eleve cară cazanele de gunoi până în curte şi-o aşteaptă pe Bonifacia. Cu ea în frunte coboară poteca, traversează piaţa Santa Maria de Nieva, trec peste semănături şi, înainte de a ajunge la coliba pilotului Nieves, se înfundă pe scurtătura care şerpuieşte printre *capanahuas*, *chontas* şi *chambiras* şi dă într-un mic defileu, locul unde se aruncă gunoaiele din sat. O dată pe săptămână servitorii primarului Manuel Águila fac un foc mare cu toate resturile. Aguarunii din împrejurimi dau târcoale în fiecare seară pe acolo, şi anii scurmă gunoaiele căutând ceva de mâncare sau obiecte casnice în timp ce alţii alungă cu

strigăte şi lovituri de bâtă păsările carnivore care planează lacome deasupra defileului.

— Nu-ţi pasă că fetele astea or să trăiască din nou în necuviinţă şi păcat? spuse stareţa. Că or să piardă tot ce” au învăţat aici?

— Sufletul tău e tot păgân, deşi vorbeşti creştineşte şi nu mai umbli în pielea goală, spuse maica Angelica. Nu numai că nu-i pasă, maică, dar le-a lăsat să fugă fiindcă voia să fie din nou sălbatice.

— Ele voiau să plece, spuse Bonifacia, au ieşit în curte şi au venit până la uşă şi pe feţele lor am văzut că şi ele voiau să plece cu alea două care au sosit ieri.

— Şi tu le-ai făcut pe plac! strigă maica Angelica. Fiindcă le purtai pică! Fiindcă-ţi dădeau de lucru şi tu urăşti munca, puturoaso! Drace!

— Potoleşte-te, maică Angelica. Stareţa se ridică în picioare.

Maica Angelica îşi duse o mână la piept, îşi lovi fruntea; minciunile o scoteau din ţâţâni, maică, îi părea rău.

— Pentru alea două pe care le-ai adus ieri, măicuţă, spuse Bonifacia. Eu nu voiam ca celelalte să plece, doar astea două, fiindcă mi-au rupt sufletul. Nu mai striga aşa, măicuţă, după aia o să te îmbolnăveşti, totdeauna când te înfurii te îmbolnăveşti.

Când Bonifacia şi pupilele cu gunoiul se întorc la mănăstire, maica Griselda şi ajutoarele ei au şi pregătit gustarea de dimineaţă: fructe, cafea şi o pâinişoară făcută în cuptorul mănăstirii. După gustare, elevele merg la capelă, ascultă lecţiile de catehism şi istorie sfântă şi învaţă rugăciunile. La amiază se întorc la bucătărie şi, sub conducerea maicii Griselda – roşie, tot timpul agitată şi vorbăreaţă –, pregătesc masa de prânz: supă de legume, peşte, manioc, două pâinişoare, fructe şi apă din distilator. După aceea, elevele pot să zburde o oră prin curte şi grădină, sau să stea la umbra pomilor. Apoi urcă în sala de lucru. Novicelor, maica Angelica le predă

spaniola, alfabetul şi numerele. Stareţa are în să ama ei cursurile de istorie şi de geografie, maica Angela desenul şi artele domestice şi maica Patrocinio matematica. Pe seară, maicile şi elevele se roagă în capelă, şi acestea se împart din nou pe grupe de lucru: bucătăria, grădina, cămara, sufrageria. Masa de seară e mai uşoară decât cea de dimineaţă.

— Îmi povesteau despre satul lor ca să mă convingă, maică, spuse Bonifacia. Îmi ofereau tot ce-aveau, şi mi-au rupt sufletul.

— Nici măcar nu ştii să minţi, Bonifacia. Stareţa îşi desfăcu mâinile care fâlfâiră alb în întunericul albăstrui şi se împreunară din nou într-o formă rotundă. Fetele pe care le-a adus maica Angelica din Chicais nu vorbeau limba creştinească, vezi cum păcătuieşti de pomană?

— Eu vorbesc păgâneşte, maică, doar că tu nu ştiai. Bonifacia înălţă capul, două flăcărui verzi licăriră o clipă sub hăţişul părului. Am învăţat tot auzindu-le pe fetele sălbatice şi nu ţi-am spus niciodată.

— Minciună, drace, strigă maica Angelica şi forma rotundă se aplecă şi fâlfâi uşor. Ia te uită ce mai născoceşte acum, maică. Nemernico!

Dar o întrerupseră nişte bombăneli care ţâşniseră ca şi cum în cămară ar fi fost ascuns un animal care, înfuriat dintr-odată, se dădea de gol urlând, sforăind, torcând, sfârâind sunete înalte şi scârţâitoare din întuneric, într-un soi de sfidare sălbatică:

— Vezi, măicuţă? spuse Bonifacia. Nu mi-ai înţeles păgânească?

În fiecare zi se face slujbă, înainte de gustarea de dimineaţă. O oficiază iezuiţii de la o mănăstire vecină, de obicei părintele Venancio. Capela îşi deschide porţile laterale în fiecare duminică, pentru ca locuitorii din Santa Maria de Nieva să poată asista la slujbă. Niciodată nu lipsesc autorităţile şi uneori vin şi agricultori, cultivatori de cauciuc din ţinut şi mulţi aguaruni care rămân în uşă, pe jumătate goi, chirciţi şi stânjeniţi.

Seara, maica Angelica şi Bonifacia duc elevele pe malul râului, le lasă să se bălăcească, să pescuiască, să se caţere în copaci. Duminica, masa de dimineaţă e mai îmbelşugată şi de obicei conţine şi carne. Elevele sunt vreo douăzeci, cam de şase până la cincisprezece ani, toate aguarune. Uneori, printre ele e şi o fată huambisă, şi chiar o shapra. Dar asta nu se întâmplă des.

— Nu-mi place să mă simt aşa, fără niciun rost, Aquílino, spuse Fushia. Aş vrea să fie ca înainte. Am face cu rândul, îţi aminteşti?

— Îmi amintesc, măi, spuse Aquílino. Datorită ţie am devenit ceea ce sunt.

— Chiar aşa, mai vindeai şi acum apă din casă în casă, dacă n-aş fi sosit eu la Moyobamba, spuse Fushia. Ce frică ţi-era de râu, bătrâne.

— Doar de Mayo, fiindcă era cât pe ce să mă înec în el, când eram copil, spuse Aquílino. Dar în Rumiyacu făceam mereu baie.

— Rumiyacu? spuse Fushia. Trece prin Moyobamba?

— Râul ăla domol, Fushia, spuse Aquílino, ăla care trece printre ruine, cam pe unde locuiesc lamiştii. Sunt o mulţime de livezi de portocali. Nu-ţi aminteşti nici de portocalele cele mai dulci de pe lume?

— Mi-e ruşine când te văd toată ziua asudând şi eu, aici, ca un mort, spuse Fushia.

— Dar nu trebuie să vâslim de loc, măi, spuse Aquílino, doar să ţinem direcţia; Cum trecem de bulboanele astea, Marafionul face singur-singurel treaba. Nu-mi place însă că stai aşa de tăcut, şi că te uiţi la cer de parcă l-ai vedea pe Chulla-chaqui.

— Nu l-am văzut niciodată, spuse Fushia. Aici în pădure toţi l-au văzut o dată, în afară de mine. Până şi în asta am ghinion.

— Mai bine spune noroc, spuse Aquílino. Ştiai că o dată i s-a arătat domnului Julio Reîtegui? într-o râpă din Nieva, se spune. Dar el a văzut că şchioapătă rău, şi într-o clipă i-a descoperit piciorul mai scurt şi l-a pus pe fugă

cu gloanţe. Fiindcă veni vorba, Fushia, de ce te-ai certat cu domnul Reîtegui? i-oi fi făcut vreuna de a ta, desigur.

Îi făcuse el multe şi prima chiar înainte de a-l cunoaşte, nici nu ajunsese bine la Iquitos, bătrâne. I-a povestit-o la mult timp după aceea şi Reîtegui râdea, deci tu erai acela care l-a trombonit pe bietul Ion Fabio? şi Aquílino, pe don Fabio, guvernatorul din Santa Maria de Nieva?

— La dispoziţia dumneavoastră, domnule, spuse *în>n* Fabio. Cu ce să vă servesc? Rămâneţi mult timp în Iquitos?

O să rămână câtva timp, poate definitiv. O afacere cu lemne, ştiţi? avea să instaleze o fabrică de cherestea lângă Nauta şi aştepta nişte ingineri. Avea mult de muncă şi o să-i plătească mai mult, dar voia o cameră mare; comodă, şi don Fabio doar atât aştepta, domnule, el era oricând la dispoziţia clienţilor, bătrâne: a înghiţit-o de la început şi până la sfârşit.

— Mi-a dat cea mai bună cameră din hotel, spuse Fushia. Cu ferestre spre o grădină cu *bombonajes*. Mă invita la el la masă şi-mi tot pălăvrăgea de patronul lui. Eu abia-l înţelegeam, vorbeam foarte stricat spanioleşte pe vremea aceea.

— Domnul Reîtegui nu era în Iquitos? spuse Aquílino. Era bogat încă de pe-atunci?

— Nu, bogat într-adevăr a ajuns abia după aia, cu contrabanda, spuse Fushia. Avea însă hotelul ăla şi începuse să facă negoţ cu triburile, de asta s-a dus în Santa Maria de Nieva. Cumpăra cauciuc, piei, şi le vindea în Iquitos. Acolo mi-a venit ideea, Aquílino. Dar ca întotdeauna, aveam nevoie de un capital şi eu n-aveam para chioară.

— Şi ai luat mulţi bani, Fushia? spuse Aquílino.

— Cinci mii de soles, don Julio, spuse don Fabio. Şi paşaportul meu şi nişte tacâmuri de argint. Sunt amărât, domnule Reîtegui, ştiu cât de prost o să mă judecaţi. Dar o să pun totul la loc, vă jur, cu sudoarea frunţii mele, don

Julio, până la ultimul bănuţ.

— N-ai avut niciodată remuşcări, Fushia? spuse Aquílino. De mulţi ani vreau să te-ntreb asta.

— Că l-am furat pe câinele de Reîtegui? spuse Fushia. Ăsta e bogat fiindcă a furat mai mult decât mine, bătrâne. Dar el a început cu ceva, eu n-aveam nimic. Ăsta a fost ghinionul meu întotdeauna, să fiu nevoit s-o pornesc de la zero.

— Şi la ce-ţi slujeşte atunci capul? spuse Julio Reîtegui. Cum de nu ţi-a venit măcar ideea să-i ceri actele, don Fabio?

Dar el i le ceruse, şi paşaportul lui părea nou-nouţ, de unde să ştie că era fals, don Julio? Şi apoi a venit atât de bine îmbrăcat şi vorbind într-un fel că te convingea. El chiar îşi spunea: cum se întoarce domnul Reîtegui din Santa Maria de Nieva o să i-l prezint şi împreună or să facă mari afaceri. Ce nechibzuit poate fi omul, don Julio!

— Şi ce aveai atunci în valiza aia, Fushia? spuse Aquílino.

— Hărţi ale regiunii Amazonului, domnule Reîtegui, spuse don Fabio. Uriaşe, ca alea de la cazarmă. Şi le-a înfipt în camera lui şi zicea că aşa o să ştim pe unde o să scoatem lemnul. Făcuse tot felul de liniuţe şi însemnări în braziliană, ca să vezi ce ciudat.

— Nu-i de loc ciudat, don Fabio, spuse Fushia. În afară de lemn mă mai interesează şi comerţul. Şi uneori e foarte util să ai contacte cu băştinaşii. De aceea am însemnat triburile.

— Până şi pe cele de pe Maranon şi din Ucayali, don Julio, spuse don Fabio; şi eu mă gândeam, ce om întreprinzător, ce bună pereche o să facă cu domnul Reîtegui.

— Ţi-aminteşti cum ţi-am ars hărţile? spuse Aquílino. Curată prostie, ăia care fac hărţi nu ştiu că Ama-zonia e ca o femeie în călduri, nu stă pe loc. Aici totul se mişcă, râurile, animalele, copacii. Nebun pământ ne-a mai fost dat şi nouă, Fushia.

— Şi el cunoaşte pădurea până în fundul ei, spuse don Fabio. Când o să vină din Alto Maranon, o să vi-l prezint şi o să deveniţi buni prieteni, domnule.

— Toată lumea de-aici, din Iquitos, îmi spune doar minunăţii despre el, spuse Fushia. Vreau foarte mult să-l cunosc. Nu ştiţi când vine din Santa Maria de Nieva?

— Îşi are afacerile lui pe acolo şi apoi poliţia îi ia cam mult timp, dar întotdeauna face ce face şi scapă, spuse don Fabio. O voinţă de fier, domnule. A moştenit-o de la taică-său, om important. A fost unul din magnaţii cauciucului, în epoca de prosperitate a oraşului Iquitos. Când cu falimentul, şi-a tras un glonte în cap. Au pierdut până şi cămaşa de pe ei. Dar don Julio s-a ridicat, singur-singurel. O voinţă de fier, cum vă spuneam.

— O dată în Santa Maria s-a dat o masă în cinstea lui, şi l-am auzit ţinând un discurs, spuse Aquílino. A vorbit despre taică-su cu multă mândrie, Fushia.

— Taică-su era unul din subiectele lui preferate, spuse Fushia. Şi mie mi-l cita la tot pasul, când lucram împreună. Ah, câinele ăsta de Reîtegui are noroc cu carul, al naibii. Întotdeauna l-am invidiat, bătrâne.

— Atât de albă, atât de drăgăstoasă, spuse don Fabio. Şi când te gândeşti cum se juca cu el, îi lingea picioarele, el intra în hotel şi Jesucristo îşi încolăcea coada, grozav de mulţumită. Ce om blestemat, don Julio.

— În Campo Grande, călcând paznicii în picioare şi la Iquitos omorând o pisică, spuse Aquílino. Cum ţi-ai mai luat şi tu rămas bun, Fushia.

— De fapt, don Fabio, nu mi se pare chiar atât de grav, spuse Julio Reîtegui. Ce-mi pare rău e că mi-a luat banii.

Dar pe ea o durea rău de tot, don Julio, spânzurată de plasa contra ţânţarilor cu un cearşaf, şi să intri în cameră şi dintr-odată s-o vezi dansând în aer; ţeapănă, cu ochişorii bulbucaţi. Răutatea de dragul răutăţii era un lucru pe care el nu-l înţelegea, domnule Reîtegui.

— Omul face ce poate ca să trăiască şi eu îţi înţeleg

hoţiile, spuse Aquílino. Dar de ce să-i faci aşa ceva pisicii, de furie, că nu aveai capitalul acela ca să începi?

— Şi asta, spuse Fushia. Şi în plus animalul putea şi mi-a urinat de nenumărate ori în pat.

Şi ceva de asiatic, don Julio, ăştia aveau nişte obiceiuri dintre cele mai ticăloase, cine putea să ştie, şi văzuse cu ochii lui, de exemplu, chinezii ăia din Iquitos creşteau pisici în cuşti, le îngrăşau cu lapte şi apoi le puneau la fiert şi le mâncau, domnule Reîtegui. Dar el voia acum să vorbească despre cumpărături, don Fabio, de asta venise din Santa Maria de Nieva, hai să uite lucrurile triste, făcuse cumpărăturile?

— Tot ce-aţi comandat, don Julio, spuse don Fabio, oglinjoare, cuţite, pânză, mărgeluşe, şi cu sconturi bune. Când vă întoarceţi la Alto Maranon?

*A**

— Nu puteam să mă duc singur pe munte să fac negoţ, aveam nevoie de un asociat, spuse Fushia, şi după încurcătura aia trebuia să-l caut departe de Iquitos.

— De asta ai venit până în Mpyobamba, spuse Aquílino, şi te-ai împrietenit cu mine, ca să te însoţesc la triburi. Aşa că ai început imitându-l pe Reîtegui chiar înainte de a-l fi văzut, înainte de a fi angajatul lui. Cum mai vorbeai de bani, Fushia, vino cu mine Aquílino, într-un an te îmbogăţeşti, mă înnebuneai cu cântecelul ăsta.

— Şi vezi şi tu, totul după plac, spuse Fushia. M-am sacrificat mai mult decât oricine, nimeni n-a riscat cât mine, bătrâne. E drept să se termine aşa, Aquílino?

— Asta-i voia Domnului, Fushia, spuse Aquílino. Nu se cuvine s-o judecăm noi.

Într-o dimineaţă călduroasă de decembrie sosi la Piura un om. Pe un măgar care abia se târa, se ivi pe neaşteptate printre dunele din sud: o siluetă cu pălărie cu boruri largi, înfăşurată într-un *poncho* subţire. Prin lumina roşiatică a zorilor, când limbile soarelui încep să se târască prin deşert, străinul va fi descoperit entuziasmat ivirea primelor câmpuri de cactuşi, roşcovii

pârjoliţi, casele albe ale Castiliei care se înghesuie şi se înmulţesc pe măsură ce se apropie de râu. Prin aerul dens merse înainte spre oraşul care se şi zărea pe celălalt ţărm, răsfrângând lumina ca o oglindă. Traversă singura stradă din Castilia, încă pustie, şi, ajungând la Podul Vechi, descăleca. Câteva clipe în şir privi clădirile de pe celălalt ţărm, străzile pietruite, casele cu balcoane, aerul plin de bobiţe de nisip care coborau plutind uşor, turnul masiv al catedralei cu clopotul său rotund de culoarea funinginii, şi, spre nord, petele verzui ale fermelor care urmează cursul râului înspre Catacaos. Luă în mână hăţurile măgarului, traversă Podul Vechi şi, lovindu-şi din când în când cizmele cu cravaşa, străbătu cartierul principal al oraşului, care se întinde, drept şi elegant, de la râu până la Piaţa Armelor. Acolo se opri, legă animalul de un tamarin, se aşeză pe jos, îşi coborî borurile pălăriei ca să se ferească de nisipul care îi ciuruia ochii fără

milă. Făcuse probabil un drum lung: mişcările îi erau încete, obosite. Când, o dată sfârşită ploaia de nisip, primii locuitori se iviră în piaţa pe de-a-ntregul luminată de soare, străinul dormea. Lângă el zăcea măgarul, cu botul acoperit de bale verzui, cu ochii daţi peste cap. Nimeni nu îndrăznea să-l trezească. Vestea se împrăştie prin cartier, curând Piaţa Armelor se umplu de curioşi care, dându-şi coate, şuşoteau despre străin, se împingeau ca să ajungă lângă el. Unii se urcară pe pavilionul de verdeaţă, alţii se căţăraseră prin palmieri să-l privească. Era un tânăr atletic, cu umeri pătraţi, o bărbuţă creaţă îi scălda chipul, şi cămaşa fără nasturi lăsa să se vadă un piept plin de muşchi şi de păr. Dormea cu gura deschisă, sforăind uşor; printre buzele uscate i se vedeau dinţii ca de dulău: galbeni, mari, carnivori. Pantalonii, cizmele, poncho-ul decolorat erau numai zdrenţe, foarte murdare, ca şi pălăria. N-avea nicio armă.

Când se trezi, se ridică dintr-un salt, gata să se

apere; de sub pleoapele umflate, ochii scrutau plini de teamă mulţimea de chipuri. Din toate părţile izbucniră zâmbete, mâini spontane, un bătrân îşi croi drum până la el înghiontindu-se şi-i întinse o tigvă cu apă rece. Atunci, necunoscutul zâmbi. Bău domol, savurând apa cu lăcomie, cu ochii îmblânziţi. Zgomotul din jur se înteţea, toţi se băteau ca să stea de vorbă cu noul venit, îi puneau întrebări despre drum, îl compătimeau pentru moartea măgarului. El râdea acum în largul lui, strângea mâini în dreapta şi în stânga. Apoi, dintr-o smucitură, înşfacă desagii de pe hamurile animalului şi întrebă de un hotel. Înconjurat de câţiva cetăţeni binevoitori, traversă Piaţa Armelor şi intră la „Steaua Nordului”: era plin. Oamenii îl liniştiră, mai multe glasuri îi oferiră găzduire. Trase în gazdă la Melchor Espinoza, un bătrân care trăia singur, pe chei, lângă Podul Vechi. Avea o fermă mică, departe pe malul râului Chira, unde mergea de două ori pe lună. În anul acela, Melchor Espinoza stabili un record. Găzdui cinci străini. De obicei, aceştia rămâneau în Piura timpul necesar să cumpere o recoltă de bumbac, să vândă nişte vite, să plaseze nişte produse, câteva zile adică, cel mult câteva săptămâni.

Străinul, în schimb, rămase acolo. Orăşenii aflară puţine lucruri despre el, mai ales negative: nu era negustor de vite, nici perceptor de impozite, nici comis-voiajor. Îi chema Anselmo şi spunea că e peruvian, dar nimeni n-a reuşit să recunoască obârşia accentului: nu vorbea şovăitor şi efeminat ca cei din Lima, n-avea nici tonul cântător al unuia din Chiclayo; nu rostea cuvintele atât de desăvârşit ca oamenii din Trujillo, nici muntean nu părea să fie, căci nu plescăia limba când îl rostea pe „rr” sau pe „s”. Vorba îi era răspicată, foarte muzicală şi cam lâncedă, întorsăturile şi expresiile pe care le folosea cu totul neobişnuite, şi când discuta, violenţa vocii te ducea cu gândul la un căpitan de partizani. Desagii care alcătuiau tot bagajul lui erau probabil plini de bani: cum de străbătuse deşertul fără să fie atacat de tâlhari?

Vecinii nu reuşiră să afle de unde vine, nici pentru ce-şi alesese Piura drept destinaţie.

A doua zi după sosire, apăru în Piaţa Armelor bărbierit, şi tinereţea chipului său surprinse pe toată lumea. Din magazinul spaniolului Eusebio Romero îşi cumpărase o pereche nouă de pantaloni şi cizme; plăti cu bani gheaţă. După două zile, îi comandă Saturninei, faimoasa ţesătoare din Catacaos, o pălărie de pai albă, din acelea pe care le poţi ţine în buzunar şi după aia nu au nicio cută. În fiecare dimineaţă Anselmo ieşea în Piaţa Armelor şi, instalat pe terasa de la „Steaua Nordului”, îi invita pe trecători să bea. Îşi făcu astfel o mulţime de prieteni. Era vorbăreţ şi glumeţ, şi cuceri lumea lăudând farmecele oraşului: simpatia oamenilor, frumuseţea femeilor, splendidele lui apusuri de soare. Învăţă repede formulele limbajului local şi vorbirea lui caldă, leneşă; după câteva săptămâni spunea „gua” ca să-şi arate uimirea, la copii le spunea „churres”, la măgar „piajeno”, forma superlative din superlative, ştia să deosebească vinul alb de berea groasă de porumb şi toate soiurile de mirodenii, cunoştea pe dinafară numele persoanelor şi străzilor, şi dansa *tondero* ca mangaşii.

Era peste măsură de curios. Arăta un interes lacom pentru obiceiurile şi uzanţele oraşului, se informa cu lux de amănunte despre vieţile şi morţile oamenilor. Voia să ştie tot: cine erau cei mai bogaţi, cum şi de când;

dacă prefectul, primarul şi episcopul erau cinstiţi şi iubiţi, şi cum se distra lumea, ce adultere, ce scandaluri impresionau pe maici şi pe preoţi, cum respectau locuitorii religia şi morala, ce forme căpăta dragostea în oraş. În fiecare duminică mergea la Coliseo şi se înflăcăra la luptele de cocoşi ca un vechi amator, noaptea pleca ultimul de la cârciuma „Steaua Nordului”, juca cărţi cu eleganţă, pariind pe bani mulţi şi ştia să câştige şi să piardă fără să se schimbe la faţă. Îşi cuceri astfel prietenia negustorilor şi a fermierilor şi se făcu popular. Oamenii de vază îl invitară la o vânătoare în Chulucanas

şi rămaseră toţi încântaţi de cât de bine ochea. Când îl întâlneau pe stradă, ţăranii îi spuneau cu familiaritate pe nume şi el îi bătea pe umăr, puternic şi prietenos. Oamenii îi preţuiau spiritul jovial, dezinvoltura manierelor, dărnicia. Dar erau intrigaţi de provenienţa banilor şi de trecutul lui. Începură să circule despre el mici legende: când îi ajungeau la ureche, Anselmo le primea cu hohote de râs, nu le dezminţea, nici nu le confirma. Uneori străbătea cu câţiva prieteni cârciumile mangaşe şi sfârşea întotdeauna în casa Angelicăi Mercedes, căci acolo era o harpă, iar el era un harpist desăvârşit, inimitabil, în timp ce ceilalţi băteau din picioare şi ciocneau, el, ore întregi, într-un colţ, mângâia firele albe care i se supuneau ascultătoare, şi, la porunca lui, puteau să murmure, să râdă sau să suspine.

Locuitorilor le părea rău doar că Anselmo era bădăran şi se uita cu obrăznicie la femei când era beat. Servitoarelor desculţe care traversau Piaţa Armelor îndreptându-se spre piaţă, vânzătoarelor care, cu urcioare sau vase de lut pe cap, mergeau încoace şi încolo îmbiindu-te cu suc de lucerna şi mango şi cu brânză proaspătă de la munte, doamnelor cu mănuşi, văluri şi mătănii care defilau spre biserică, la toate le făcea propuneri în gura mare şi le improviza versuri cât mai deocheate. „Fii atent, Anselmo, îi spuneau prietenii, piuranii sunt geloşi. Un soţ jignit, un părinte lipsit de umor te va provoca la duel când nici cu gândul nu gândeşti, fii mai respectuos cu femeile”. Dar Anselmo răspundea cu un hohot de râs, ridica paharul şi ciocnea în cinstea oraşului Piura.

În prima lună a şederii sale în oraş, nu s-a întâmplat nimic.

Nu-i dracul chiar atât de negru şi apoi toate se aranjau pe lumea asta, soarele scânteiază în ochii lui Julio Reîtegui şi sticlele sunt puse într-un hârdău plin cu apă. El însuşi împarte paharele: spuma albă face clăbuc, se umflă şi se sparge în mici cratere: nu trebuia să-şi

facă griji şi, înainte de toate, încă un pahar de bere. Manuel Águila, Pedro Escabino şi Arevalo Benzas beau, îşi şterg buzele cu mâna. Prin pânza metalică a ferestrelor se zăreşte Piaţa Santa Maria de Nieva, un grup de aguaruni macină boabe de manioc în nişte vase pântecoase, câţiva copii se fugăresc în jurul trunchiurilor de capirona. Sus, pe dealuri, rezidenţa maicilor e un dreptunghi de foc şi, în primul rând, era un proiect pe termen îndelungat şi aici proiectele nu prosperau. Julio Reîtegui credea că se alarmau de pomană. Dar Manuel Águila nu, nici vorbă, domnu' guvernator, se ridică în picioare, ei aveau dovezi, don Julio, un omuleţ scund şi chel, cu ochi bulbucaţi, tipii ăştia doi îi stricaseră. Şi Arevalo Benzas, don Julio, se ridică în picioare, era clar, el spusese că în spatele steagurilor şi livretelor astea se ascunde altceva şi el se opusese să vină profesorii, don Julio, şi Pedro Escabino loveşte masa cu paharul, don Julio: cooperativa era un fapt şi aguarunii or să vândă chiar ei în Iquitos, căpeteniile lor se adunaseră în Chicais ca să vorbească despre asta şi aşa stăteau lucrurile, în rest, doar orb să fii ca să nu vezi. Doar că Julio Reîtegui nu cunoştea nici măcar un agua-run care să aibă habar ce e Iquitos sau o cooperativă, de unde scosese Pedro Escabino toată istoria asta? şi-i ruga să vorbească pe rând, unul câte unul, domnilor. Paharul sună din nou sec şi surd de masă, don Julio, el petrecea mult timp în Iquitos, avea multe afaceri şi nu-şi dădea seama că ţinutul era tulburat de când au venit tipii ăştia doi. Vocea lui Julio Reîtegui e tot blândă, don Pedro, ca guvernator pierduse şi timp, şi bani, dar ochii i se înăspriră şi el nu voia să accepte şi Pedro Escabino a fost unul din cei care au insistat cel mai mult, să fie bun şi să-şi măsoare cuvintele. Pedro Escabino ştia cât îi datorau şi nu voia să-l jignească; dar tocmai sosise de la Urakusa şi pentru prima oară în zece ani, don Julio, izbi paharul sec şi surd de două ori de masă, aguarunii n-au vrut să-i vândă nici măcar un bulgăraş de cauciuc, cu toate avansurile şi

Arevalo Benzas: ba i-au arătat şi cooperativa. Don Julio, nu-i de loc de râs, făcuseră o colibă specială şi o aveau plină cu cauciuc şi piei pe care or să le vândă în Iquitos. Şi Manuel Aquíla, scund şi chel în spatele ochilor lui bulbucaţi: vedea, domnu' guvernator? Tipii ăştia n-ar fi trebuit să meargă niciodată la triburi, Arevalo avea dreptate, voiau numai să-i strice. Dar n-or să mai vină, domnilor, şi Julio Reîtegui umple paharele. El nu merge la Iquitos doar pentru afacerile lui, ci şi pentru ale lor şi ministerul anulase planul de extindere a culturilor silvice şi se sfârşise cu brigăzile de instructori. Dar Pedro Escabino, lovi sec şi surd pentru a treia oară: deocamdată veniseră şi răul era făcut, don Julio. Deci n-or să poată nici măcar să se înţeleagă cu indienii? Ba da, s-au înţeles foarte bine şi ei i-l aduseseră pe interpretul pe care tipii ăştia doi l-au luat la Urakusa şi o să-i povestească chiar el, don Julio, şi-o să vedeţi. Omul arămiu şi desculţ care stă pe vine lângă uşă se ridică, înaintează şovăitor spre guvernatorul din Santa Maria de Nieva şi Bonino Pérez, cu cât cumpărau de la el kilogramul de cauciuc, să-l întrebe asta. Interpretul începe să răcnească, dă din mâini, scuipă şi Jum ascultă în tăcere, cu braţele încrucişate pe pieptul gol. Două coarne subţiri, roşietice îi împodobesc pometii verzui şi pe nasul pătrat sunt tatuate trei dungi orizontale, subţiri ca nişte viermişori, chipul îi e grav, atitudinea solemnă: urakuşii înghesuiţi unul într-altul în poiană stau nemişcaţi şi soarele loveşte copacii, colibele din Urakusa. Interpretul tace, iar Jum şi un bătrân mărunţel gesticulează morocănoşi şi mestecă şi interpretul, de calitate bună doi, de obicei un sol kilogramul, domnu' patron, zicând, şi Teo-filo Canas clipeşte, costând, un câine latră undeva departe. Bonino Pérez ştia, frate, puii de căţea, ce codoşi împuţiţi, şi către interpret: peruvieni răi, ei îl vindeau cu douăzeci kilogramul, patronii fraierindu-i, să nu se mai lase, omule, să ducă pieile şi cauciucul la Iquitos, miciodată de-acum încolo comerţ cu

patronii ăştia, tradu-le asta. Şi interpretul, spunându-le? şi Bonino da, patroni furând spunându-le? şi Teofilo da, peruvieni răi spunându-le? da, da, patron fraierind spunând? şi ei da, da, la naiba, da: draci, hoţi, peruvieni răi, să nu se lase, da, la naiba, fără teamă, traducând asta. Interpretul bombăne, răcneşte, scuipă şi Jum bombăne, răcneşte, scuipă şi bătrânul îşi loveşte pieptul, pielea lui are nişte cute vinete şi aspre, şi interpretul, Iquitos nu venind niciodată patron Escabinio venind, aducând cuţit, satâr, pânză şi Teofilo Canas, e o farsă, frate, cred că Iquitos e un om, n-or să scoată nimic, Bonino, şi interpretul spunând, schimbând cu cauciuc. Dar Bonino Pérez se apropie de Jum, arată cuţitul pe care acesta îl ţine la brâu, să vedem, câte kilograme de cauciuc l-a costat, întreabă-l asta. Jum îşi scoate cuţitul, îl înalţă, soarele aprinde lama albă, îi estompează marginile şi Jum zâmbeşte cu mândrie şi în spatele lui urakuşii zâmbesc şi mulţi scot cuţitele, le înalţă şi soarele le aprinde şi le desface şi interpretul: douăzeci de bulgări cel al lui Jum spunând, celelalte zece, cincisprezece bulgări, şi Teofilo Canas voia să se întoarcă la Lima, frate. Avea febră, Bonino, şi nedreptăţile astea şi ăştia care nu înţelegeau, mai bine să uite, şi Bonino Pérez adună şi scade pe degete, Teofilo, niciodată n-a fost tare la numere, ieşea cam la patruzeci de *soles* cuţitul lui Jum, nu? şi interpretul spunând? traducând? şi Teofilo nu, şi Bonino, mai bine asta: patron drac, cuţitul ăsta nu costa niciun bulgăre, îl adunai din gunoi, Iquitos nu era patron, ci oraş, pe râu în jos, pe Marafion în jos, să ducă acolo cauciucul, or să-l vândă de o sută de ori mai bine, or să-şi cumpere ce cuţite vor, sau altceva, şi interpretul, domnule! nu înţelegea, repetând rar şi Bonino avea dreptate: trebuia să le explice totul, frate, de la început, nu-ţi pierde curajul, Teofilo, şi poate aveau dreptate, dar Julio Reîte-gui insista: nu trebuia să-şi piardă capul. Tipii ăştia nu plecaseră? N-or să se mai întoarcă niciodată şi apoi doar aguarunii erau mai

răsăriţi, el făcuse negoţ cu shapras ca întotdeauna, şi în afară de asta la orice se putea găsi un leac. El credea însă că o să-şi încheie mandatul de guvernator în linişte, domnilor, şi ei or să vadă, şi Are-valo Benzas: asta nu-i tot, don Julio. Nu ştiţi ce s-a întâmplat în Urakusa cu un caporal, un pilot şi o ordonanţă de la garnizoana din Borja? Săptămâna trecută, nu mai demult, don Julio şi el ce, ce se întâmplase?

— Bucuraţi-vă, am ajuns în Mangacheria, spuse José.

— Nisipul zgârie, mă gâdilă. O să-mi scot pantofii, spuse Fercheşul.

Odată cu strada Sánchez Cerro se sfârşea cu asfaltul, faţadele albe, porţile solide şi lumina electrică, şi începeau pereţii de rogoz, acoperişurile de paie, cutii de conserve sau carton, praful, muştele, meandrele. În ferestruicile pătrate şi fără perdele ale colibelor străluceau luminări de seu şi opaiţe mangaşe, familii întregi stăteau la aer, seara, în mijlocul străzii. La tot pasul, fraţii Leon ridicau mâna ca să-şi salute prietenii.

— De ce sunteţi aşa de mândri? De ce o lăudaţi atât? spuse Josefino. Miroase urât şi oamenii trăiesc ca nişte animale. Cel puţin cincisprezece în fiecare căsuţă.

— Douăzeci, dacă pui la socoteală şi câinii şi fotografia lui Sánchez Cerro, spuse Fercheşul. Uite încă o calitate a Mangacheriei, nu se face nicio deosebire. Oameni, câini, capre, toţi sunt la fel, toţi mangaşi.

— Şi suntem mândri fiindcă aici ne-am născut, spuse José. O lăudăm fiindcă e pământul nostru. De fapt, mori de invidie, Josefino.

— Toată Piura e moartă la ora asta, spuse Fercheşul. Şi aici, n-auzi? acum începe viaţa.

— Aici toţi suntem prieteni sau rude, şi ni se dă ceea ce ni se cuvine, spuse José. În Piura eşti preţuit pentru ce ai, şi dacă nu eşti alb trebuie să-i linguşeşti pe albi.

— Fac ceva pe Mangacheria, spuse Josefino. Când or s-o distrugă ca pe Gallinacera o să mă-mbăt de bucurie.

— Eşti cu fundul în sus şi nu ştii pe cine să-ţi verşi focul, spuse Fercheşul. Dar dacă vrei să-ţi baţi joc de Mangacheria, mai bine vorbeşte mai încet, altfel mangaşii îţi vin de hac.

— Parc-am fi copii, spuse Josefino. Ne-am şi găsit când să ne certăm.

— Hai să ne-mpăcăm, să cântăm imnul, spuse José.

Oamenii care stăteau pe nisip erau tăcuţi, şi tot zgomotul – cântece, pahare ciocnite, muzică de ghitară, bătăi din palme – ieşea din cârciumi, nişte colibe mai mari ca celelalte, mai luminate, şi cu steguleţe roşii sau albe fluturând pe faţadă, în vârful unui baston. Atmosfera fierbea de tot felul de miasme călduţe, şi pe măsură ce străzile dispăreau, se iveau câini, găini, porci, care se tăvăleau ursuzi, întunecaţi, pe pământ, capre, cu ochi enormi, legate de un par, şi se îngroşa şi se făcea mai zgomotoasă fauna aeriană suspendată deasupra capetelor lor. Invincibilii înaintau fără grabă pe potecile întortocheate ale junglei mangaşe, ocolindu-i pe bătrânii care-şi scoseseră rogojinile la aer, înconjurând colibele care ţâşneau unde nu te aşteptai în mijlocul drumului ca nişte cetacee din mare. Cerul ardea de stele, unele mari şi cu o lumină superbă, altele ca nişte flăcărui de chibrituri.

— Au ieşit iar *mărimachas*, spuse Fercheşul; arăta trei puncte foarte sus, scânteietoare, paralele. Şi cum mai clipesc. Domitila Yara spunea când las mărimachas se văd atât de bine, poţi să le ceri iertare. Profită de ocazie, Josefino.

— Domitila Yara! spuse José. Săraca băbuţă. Mie mi-era cam frică de ea, dar de când a murit mi-o amintesc cu dragoste. Ne-o fi iertat hărmălaia de la priveghi?

Josefino mergea în tăcere, cu mâinile în buzunar, cu bărbia înfundată în piept. Cei doi Leoni îngânau tot timpul, în cor, „noapte bună, don”, „bună, dona” şi de pe sol voci nevăzute şi somnoroase le întorceau salutul şi-i chemau pe nume. Se opriră în faţa unei colibe şi

Fercheşul împinse uşa. Lituma stătea cu spatele, îmbrăcat într-un costum de culoarea lucernei, haina i se umfla pe şolduri şi avea părul umed şi strălucitor. Deasupra capului ţopăia o tăietură din ziar, prinsă cu un ac de gămălie.

— Uite-l pe invincibilul numărul trei, vere, spuse Fercheşul.

Lituma se răsuci ca o sfârlează, străbătu încăperea zâmbitor şi iute, cu braţele deschise, şi Josefino îi ieşi în întâmpinare. Se îmbrăţişară cu putere şi mult timp se tot bătură pe umăr, de cât timp frate, de cât timp Lituma, şi ce plăcere să te avem cu noi din nou, gudurându-se ca doi copoi.

— Halal stofă mai ai pe tine, vere, spuse Fercheşul.

Lituma se dădu înapoi pentru ca invincibilii să-i contemple în voie îmbrăcămintea nou-nouţă şi multicoloră. Cămaşă albă cu guler tare, cravată roz cu buline gri, ciorapi verzi şi pantofi ascuţiţi, lustruiţi ca oglinda.

— Vă place? Le înnoiesc în cinsvea ţinutului meu. Mi le-am cumpărat acum trei zile, la Lima. Şi tot aşa şi cravata şi pantofii.

— Parc-ai fi un prinţ, spuse José. Prea grozav, vere.

— Haina face pe om, spuse Lituma, pipăindu-şi reverele hainei. Creierul începe să fie ros de molii. Dar tot mai pot să fac câte o cucerire. Acu, dacă tot sunt burlac, mi-a venit şi mie rândul.

— Mai să nu te recunosc, îl întrerupse Josefino. De-atât timp nu te-am mai văzut îmbrăcat civil, colega.

— Spune mai bine de-atâta timp de când nu m-ai văzut, spuse Lituma şi chipul i se încruntă; zâmbi din nou.

— Şi noi uitasem cum arăţi civil, vere, spuse José.

— Îţi stă mai bine aşa decât deghizat în poliţist, spuse Fercheşul. Acum eşti iarăşi un adevărat invincibil.

— Ce aşteptăm? spuse José. Să cântăm imnul.

— Voi sunteţi fraţii mei, zise Lituma. Cine v-a învăţat

să vă aruncaţi în râu de pe Podul Vechi.

— Şi să tragem la măsea şi să mergem la curve, spuse José. Tu ne-ai stricat, vere.

Lituma îi ţinea îmbrăţişaţi pe cei doi Leon, îi zgâlţâia drăgăstos. Josefino îşi freca mâinile şi, deşi gura îi zâmbea, în ochii nemişcaţi îi strălucea ceva tainic şi neliniştit, iar poziţia corpului, cu umerii traşi îndărăt, pieptul bombat, picioarele uşor îndoite, era în acelaşi timp forţată, neliniştită şi la pândă.

— Trebuie să încercăm acest „Soare de Ica”, spuse Fercheşul. Ai făgăduit şi nu mai poţi da înapoi.

Se aşezară pe două rogojini, sub o lampă cu gaz agăţată de tavan care, legănându-se, descoperea pe pereţii de chirpici cufundaţi în penumbră crăpături fugare, inscripţii şi o firidă dărăpănată unde, la picioarele unei Fecioare de gips cu Pruncul în braţe, se găsea o candelă goală. José aprinse lumânarea din firidă şi, la lumina ei, tăietura din ziar arăta silueta gălbuie a unui general, o spadă, nenumărate decoraţii. Lituma trăsese o valiză lângă rogojină.

III

O deschise, scoase o sticlă, o destupă cu dinţii şi Fercheşul îl ajută să umple ochi patru păhărele.

— Nu-mi vine să cred că sunt din nou cu voi, Josefino, spuse Lituma. Mi-a fost tare dor, de toţi trei. Şi de casă. Pentru plăcerea de a ne găsi din nou împreună.

Ciocniră paharele şi băură o dată, până la fund.

— Drace, te arde pe gât! răgi Fercheşul, cu ochii plini de lacrimi. Eşti sigur că nu e alcool de patruzeci, vere?

— Dar e slăbuţ, spuse Lituma. Rachiul de *pisco* e pentru ăia din Lima, pentru femei şi plozi, nu e ca rachiul de trestie. Ai şi uitat când beam rachiul de trestie ca pe limonada?

— Fercheşul a fost de când îl ştiu slab la băutură, spuse Josefino. Două pahare, şi e sub masă.

— M-oi fi îmbătând eu repede, dar sunt cel mai

rezistent din toţi, spuse Fercheşul. Pot s-o duc aşa zile în şir.

— Mereu cădeai primul, frate, spuse José. Ţi-aduci aminte, Lituma, cum îl târam până la râu şi-l trezeam scu-fundându-l în apă.

— Şi uneori direct cu bătaia, spuse Fercheşul. De-aia cred că sunt eu chel, de câte palme am încasat ca să fiu trezit din beţie.

— Vreau să ţin un toast, spuse Lituma.

— Mai întâi lasă-mă să umplu paharele, vere. Fercheşul luă sticla de rachiu, începu să servească şi chipul lui Lituma se făcu din ce în ce mai trist, două cute subţiri i se formară în dreptul ochilor, părea că priveşte aiurea.

— Să vedem toastul, invincibilule, spuse Josefino.

— Pentru Bonifacia, spuse Lituma. Şi ridică paharul încet.

— NU MAI FACE PE FETIŢA, spuse stareţa. Ai avut toată noaptea să te smiorcăi cât vrei.

Bonifacia apucă poala rasei stareţei şi-o sărută.

— Spune-mi că maica Angelica n-o să vină. Spune-mi, maică, tu eşti bună.

— Maica Angelica te ceartă pe bună dreptate, spuse stareţa. L-ai supărat pe Dumnezeu şi ai trădat încrederea pe care o aveam în tine.

— Ca să nu se mai enerveze, maică, spuse Bonifacia. Nu vezi că ori de câte ori se enervează, se îmbolnăveşte? Doar nu-mi pasă că mă ceartă.

Bonifacia bate din palme şi murmurul elevelor scade, dar nu încetează, încă o dată mai tare şi tac: acum se aude doar zgomotul sandalelor când ating pietrele din curte. Deschide dormitorul şi după ce şi ultima elevă a trecut pragul, închide şi-şi lipeşte o ureche de uşă; nu e zarva din fiecare zi, pe lângă forfota domestică se aude murmurul acela surd, tainic şi alarmant, acelaşi care a ţâşnit când le-au văzut sosind, la amiază, între maica Angelica şi maica Patrocinio, acelaşi care a supărat-o pe

stareţă în timpul rugăciunii. Bonifacia mai ascultă un moment şi se întoarce la bucătărie. Aprinde un opaiţ, ia o farfurie de alamă plină de banane prăjite, deschide zăvorul cămării, intră şi în fund, în întuneric, parcă vede o cursă de şoareci. Ridică opaiţul, cercetează încăperea. Sunt în spatele sacilor de porumb: o gleznă subţire, încinsă cu un inel de piele, două picioare desculţe care se freacă şi se îndoaie, vrând poate să se ascundă unul de celălalt. Spaţiul dintre saci şi perete e foarte strâmt, probabil că sunt băgate una într-alta, nu le auzi plângând.

— Poate că m-a ispitit diavolul, maică, spuse Bonifacia. Dar eu nu mi-am dat seama. Mie doar mi s-a rupt sufletul, crede-mă.

— De ce ţi s-a rupt sufletul? spuse stareţa. Şi ce are a face asta cu ce-ai făcut, Bonifacia, nu face pe proasta.

— Din cauza fetiţelor păgâne din Chicais, maică, spuse Bonifacia. Îţi spun adevărul. Nu le-ai văzut plângând? N-ai văzut cum se-mbrăţişau? Şi nici măcar n-au gustat ceva când le-a dus maica Griselda la bucătărie, n-ai văzut?

— Nu e vina lor că erau aşa, spuse stareţa. Nu ştiau că spre binele lor erau aici, îşi închipuiau că o să le facem vreun rău. Nu se întâmplă întotdeauna aşa până ce se obişnuiesc? Ele nu ştiau, dar tu, tu ştiai că e spre binele lor, Bonifacia.

— Şi totuşi mi se rupea sufletul, spuse Bonifacia. Ce voiai să fac, maică?

Bonifacia îngenunchează, luminează sacii cu opaiţul şi iată-le: înnodate ca doi ţipari. Una are capul băgat în pieptul celeilalte care, cu spatele lipit de perete, nu poate să-şi ascundă faţa când lumina năvăleşte în ascunzătoare, doar închide ochii şi geme. Nici foarfecele maicii Griselda, nici dezinfectantul fierbinte şi roşiatic n-au trecut încă pe acolo. Bogate, întunecate, fierbând de praf, de paie, desigur de lindeni, şuviţele de păr se revarsă pe spate, peste muşchii goi, sunt nişte mici

depozite de murdărie. Printre firele murdare şi încâlcite, la lumina opaiţului se desluşesc membrele plăpânde, bucăţi de piele mată, coastele.

— Am făcut ce mi-a venit, maică, fără să mă gândesc, spuse Bonifacia. N-am vrut, nici măcar nu-mi trecuse prin cap, nu te mint.

— Nu ţi-a trecut. prin cap, nici n-ai vrut, dar le-ai lăsat să fugă, spuse stareţa. Şi nu numai pe alea două, ci şi pe celelalte. De mult puseseşi totul la cale cu ele, nu-i aşa?

— Nu, maică, îţi jur că nu, spuse Bonifacia. Alaltăieri noapte s-a întâmplat, când le-am adus mâncare, aici, în cămară. Îmi amintesc şi m-apucă groaza, am devenit alta şi credeam că de supărare, dar poate c-o fi fost ispita diavolului, cum spui, maică.

— Asta nu e o scuză, spuse stareţa, nu te mai apăra atâta cu diavolul. Te-a ispitit fiindcă te-ai lăsat ispitită. Ce înseamnă asta că ai devenit alta?

Sub hăţişul părului, trupurile micuţe băgate unul într-altul au început să tremure, îşi transmit tresăririle şi clănţănitul dinţilor seamănă cu cel al fricoşilor *maquisapas* când sunt băgaţi în cuşcă. Bonifacia se uită spre uşa cămării, se apleacă şi foarte rar, strident, convingător, începe să bombăne. Ceva se schimbă în aer, ca şi cum o boare curată ar fi răcorit dintr-odată întunericul cămării. Sub grămezile de gunoi, trupurile se opresc din tremurat, două căpşoare încep să se mişte prudent şi Bonifacia croncăne, trosneşte mai departe cu gingăşie.

— Se neliniştiseră de cum le-am văzut, spuse Bonifacia. Tot şuşoteau între ele şi eu mă apropiam şi începeau să vorbească despre altceva. Prefăcându-se, maică, dar eu ştiam că-şi spun tot felul de lucruri despre fetiţele păgâne. Nu-ţi aminteşti cum s-au purtat în capelă?

— De ce se neliniştiseră? spuse stareţa. Nu mai văzuseră şi alte fete venind la mănăstire?

— Nu ştiu de ce, maică, spuse Bonifacia. Eu îţi povestesc ce se întâmplă, nu ştiu de ce era aşa. Şi-or fi amintit de când au venit ele, sigur, despre asta or fi vorbit.

— Ce s-a întâmplat în cămară cu copilele astea? spuse stareţa.

— Mai întâi făgăduieşte-mi că nu mă izgoneşti, maică, spuse Bonifacia. Toată noaptea m-am rugat să nu mă izgoneşti. Ce m-aş face eu singurică, maică? O să mă schimb dacă-mi făgăduieşti. Şi atunci îţi povestesc tot.

— Îmi pui condiţii ca să te căieşti pentru păcatele tale? spuse stareţa. Numai asta mai lipsea. Şi nu ştiu de ce vrei să rămâi la mănăstire. Nu le-ai lăsat să fugă pe fete fiindcă ţi se rupea sufletul că stau aici? Ar trebui mai degrabă să fii fericită să pleci.

Bonifacia apropie de ele farfuria de alamă şi ele nu tremură, stau nemişcate şi respiraţia le înalţă piepturile într-un ritm egal şi sacadat. Bonifacia aşază farfuria în dreptul fetiţei care stă pe jos. Tot mai grohăie, cu jumătate de voce, familiar şi, dintr-odată, căpşorul se înalţă, de după cascada de păr ţâşnesc două lumini scurte, doi peştişori care se îndreaptă când spre Bonifacia, când spre farfuria de alamă. Se iveşte un braţ care se întinde cu o grijă nemărginită, o mână temătoare se conturează în lumina opaiţului, două degete murdare apucă o banană, o ascund sub pădurea de par.

5 Casa verde eu nu sunt ca ele. maică, spuse Bonifacia. Maica Angelica şi cu tine îmi spuneţi mereu: acum ai ieşit din întuneric, acum eşti civilizată. Unde să mă duc, maică, nu mai vreau să fiu din nou păgână. Fecioara era bună, nu-i aşa? le ierta pe toate, nu-i aşa? Fie-ţi milă, maică, fii bună, pentru mine tu eşti ca şi Fecioara.

— Pe mine nu mă cumperi cu linguşeli, eu nu sunt maica Angelica, spuse stareţa. Dacă te simţi civilizată şi creştină, de ce le-ai lăsat pe fete să fugă? Cum de nu ţi-a păsat că ele or să fie din nou păgâne?

— Dar poate că o să le găsiţi, maică, spuse Bonifacia. O să vezi cum le aduc jandarmii din nou. Pentru ele să nu arunci vina pe mine, au ieşit în curte, şi au vrut să plece, eu nici nu-mi dădeam bine seama ce se întâmplă, maică, crede-mă că parcă nu mai eram eu.

— Îţi pierduseşi minţile, spuse stareţa. Sau eşti cretină să nu-ţi dai seama că-ţi fugeau de sub nas.

— Mai rău, maică, păgână la fel ca alea din Chicais, spuse Bonifacia. Acum mă gândesc şi m-apucă frica, trebuie să te rogi pentru mine. vreau să-mi ispăşesc vina, maică.

Fetiţa mestecă fără să-şi ia mâna de la gură şi pe măsură ce înghite apucă alte bucăţele de banană prăjită. Şi-a dat într-o parte părul care-i conturează acum chipul cu două fâşii, iar când mestecă, cercelul din nas i se clatină uşor. Ochii o pândesc pe E.onifacia şi, pe neaşteptate, cealaltă mână înşfacă părul fetiţei ghemuite ia pieptul ei. Mâna cea liberă se îndreaptă spre farfuria de alamă, înhaţă o banană şi căpşorul ascuns, obligat de mâna care-l trage de păr, se răsuceşte: asta nu mai are nasul găurit, pleoapele îi sunt ca două pungi mici şi iritate. Mâna coboară, aşază banana lângă buzele închise care se strâng şi mai mult, neîncrezătoare, încăpăţânate.

— Şi de ce n-ai venit să mă anunţi? spuse stareţa. Te-ai ascuns în capelă, fiindcă ştiai că ai făcut rău.

— Mi-era frică, dar nu de tine, ci de mine, maică, spuse Bonifacia. Mi se părea un coşmar când nu le-am mai văzut şi de asta am intrat în capelă. Îmi spuneam nu-i adevărat, n-au plecat, nu s-a întâmplat nimic, am visat eu. Spune-mi că n-o să mă izgoneşti, maică.

— Te-ai izgonit singură, spuse stareţa. Cu tine am făcut ce n-am făcut cu nimeni, Bonifacia. Ai fi rămas toată viaţa la mănăstire. Dar acum, dacă se-ntorc fetele, nu se mai poate să te vadă aici. Şi mie îmi pare rău, deşi te-ai purtat urât. Şi să ştii că maica Angelica o să fie foarte necăjită. Dar pentru mănăstire e necesar să pleci.

— Lasă-mă măcar slujnică, maică, spuse Bonifacia.

N-o să mai îngrijesc eu de eleve. Doar o să mătur şi-o să duc gunoiul şi-o s-o ajut pe maica Griselda la bucătărie.

Te rog, maică.

Cea care stă întinsă se împotriveşte: ţeapănă, cu ochii închişi, îşi muşcă buzele, dar degetele celeilalte scormone fără milă. se încăpăţânează împotriva acelei guri îndărătnice. Amândouă transpiră de atâtea opinteli, pe alocuri şuviţele de păr li se lipesc de pielea strălucitoare. Şi, dintr-odată, se deschid: iute, degetele introduc în gura deschisă resturile aproape fărâmiţate ale bananei şi fetiţa începe să mestece. Odată cu banana i-au intrat în gură şi nişte fire de păr. Cu un gest, Bonifacia îi arată fetei cu cercel şi ea ridică din nou mâna, degetele apucă părul prins şi-l scoate cu grijă. Fetiţa întinsă înghite acum, un cocoloş i se urcă şi-i coboară în gâtlej. Câteva clipe după aceea deschide din nou gura şi rămâne aşa, cu ochii închişi, aşteptând. Bonifacia şi fata cu cercel se privesc în lumina uleioasă a opaiţului. Amândouă, deodată, îşi zâmbesc.

— Nu mai vrei? spuse Aquílino. Trebuie să te hrăneşti puţin, măi, nu poţi să trăieşti numai cu aer.

— Îmi aduc aminte de târfa aia tot timpul, spuse Fushia. Din vina ta, Aquílino, de două nopţi nu fac altceva decât s-o văd şi s-o aud. Dar aşa cum era ca fată, când am cunoscut-o.

— Cum ai cunoscut-o, Fushia? întrebă Aquílino. La mult timp după ce ne-am despărţit?

— Acum un an, domnu’ avocat, cam aşa ceva, spuse femeia. Locuiam pe atunci în Belen şi când se revărsa râul ne intra apa în casă.

— Da, sigur că da, doamnă, spuse avocatul Portillo.

Dar vorbiţi-mi de japonez, dacă vreţi.

Era pe vremea când râul tocmai se revărsase. Belenul parcă era o mare şi japonezul trecea în fiecare sâmbătă prin faţa casei, domnu’ avocat. Şi ea că cine-o fi şi ce

ciudat „să fie aşa de bine îmbrăcat şi să vină chiar el să-şi încarce marfa şi să nu aibă cine să se ocupe. Asta fusese epoca cea mai bună, bătrâne. Începea să câştige bani în Iquitos, lucrând pentru jigodia aia de Reîtegui şi într-o zi o fetişcană nu putea să traverseze strada din cauza apei şi el i-a plătit unui hamal ca s-o treacă şi maică-sa a ieşit să-i mulţumească, o codoaşă cum nu s-a mai văzut, Aquílino.

— Şi mereu se oprea să stea de vorbă cu noi, domnu' avocat, spuse femeia. Înainte de a merge la debarcader, sau după aia, şi întotdeauna foarte amabil.

— Dumneata ştiai cu ce afaceri se ocupă? spuse avocatul Portillo.

— Părea foarte cuviincios şi foarte elegant, deşi era de alt neam, spuse femeia. Ne aducea mici daruri, domnu' avocat. Haine, pantofi şi o dată chiar un canar.

— Pentru bijuteria de fată pe care o aveţi, doamnă, spuse Fushia. S-o deştepte cântând.

Se înţelegeau de minune, deşi nu dădeau cărţile pe faţă, bătrâne; codoaşa ştia ce voia el şi el ştia că ea vrea bani şi Aquílino, şi Lalita ce zicea? ce zicea ea de toate astea?

— Avea încă de atunci părul foarte lung, spuse Fushia. Şi faţa îi era curată pe atunci, n-avea nici măcar o aluniţă. Ce frumoasă era, Aquílino!

— Venea cu o umbrelă, îmbrăcat cu un costum alb şi pantofi tot albi, spuse femeia. Ne scotea la plimbare, la cinema, o dată a dus-o pe Lalita la circul ăla brazilian care a venit atuncea, vă amintiţi?

— Vă dădea mulţi bani, doamnă? spuse avocatul Portillo.

— Foarte puţini, aproape de loc, domnu' avocat, spuse femeia. Şi foarte rar. Ne făcea mici daruri şi atât.

Şi Lalita era prea mare ca să mai meargă la colegiu; el i-ar da un post la biroul lui şi salariul ar fi un mare ajutor pentru amândouă, nu-i aşa că Lalitei îi surâdea ideea? Ea se gândise la viitorul fiică-sii. Şi la nevoi,

domnu’ avocat, la sărăcia lor: în concluzie, Lalita s-a dus să lucreze cu japonezul.

— Să trăiască cu el, doamnă, spuse avocatul Portillo. Să nu-ţi fie ruşine, avocatul e ca un duhovnic pentru clienţi.

— Vă jur că Lalita dormea întotdeauna acasă, spuse femeia. Întrebaţi-le pe vecine dacă nu mă credeţi, domnu’

avocat.

— Şi la ce a pus-o să lucreze pe fată, doamnă? spuse avocatul Portillo.

La o treabă stupidă, bătrâne, care l-ar fi îmbogăţit pentru toată viaţa dacă mai ţinea măcar vreo doi anişori. Dar cineva a denunţat toată treaba şi Reîtegui n-a păţit nimic şi pe el a căzut totul, a trebuit să fugă şi acum începe perioada cea mai neagră din viaţa lui. O treabă dintre cele mai stupide, bătrâne: să primească cauciucul, să-l înmagazineze cu mult talc ca să-i scoată mirosul, să-l ambaleze ca tutun şi să-l expedieze.

— Erai îndrăgostit de Lalita pe vremea aia? spuse

Aquílino.

— Am luat-o fecioară, spuse Fushia, habar n-avea despre viaţă. Începea să plângă şi dacă eram supărat îi dădeam o palmă, dacă eram vesel îi cumpăram caramele. Parcă aveam nevastă şi fiică în acelaşi timp, Aquílino.

— Şi de ce arunci vina pe Lalita şi pentru asta? spuse Aquílino. Sunt sigur că ea n-a denunţat. Mai degrabă maică-sa.

Dar ea n-a aflat decât din ziare, domnu’ avocat, vă jur pe ce-am mai sfânt. O fi ea săracă, dar mai cinstită ca ea nici că se poate, şi în depozit dacă a fost o dată şi ea, ce e cu asta, domnule? şi japonezul, tutun, şi ea neştiutoare l«a crezut.

— Niciun tutun, doamnă, spuse avocatul Portillo. Asta o fi fost scris pe cutie, dar dumneata ştiai că înăuntru e cauciuc.

— Codoaşa n-a ştiut niciodată nimic, spuse Fushia.

Vreunul din câinii ăia care mă ajutau să dau cu talc şi să ambalez. În ziare scria că şi ea e o victimă a mea, că i-am furat fata.

— Păcat că nu păstrezi ziarele şi nici pe alea din Campo Grande, spuse Aquílino. Ar fi nostim să le citim acum şi să vedem ce faimos ai fost, Fushia.

— Ai învăţat să citeşti? spuse Fushia. Când lucram împreună nu ştiai, bătrâne.

— Mi-ai fi citit tu, spuse Aquílino. Dar cum de domnului Julio Reategui nu i s-a întâmplat nimic? De ce tu a trebuit să fugi şi el să stea aşa de liniştit?

— Nedreptăţile vieţii, spuse Fushia. El îşi punea la bătaie capitalul, iar eu pielea. Cauciucul figura ca fiind al meu, deşi mi-au rev, enit doar rămăşiţele. Cu toate astea m-aş fi îmbogăţit, Aquílino, afacerea era straşnică.

Lalita nu-i povestea nimic, ea o omora cu întrebările şi fata nu ştiu, nu ştiu, era adevărul curat, domnu' avocat, de ce să fi fost bănuitoare? Japonezul era mereu pe drum, doar atâţia oameni călătoreau şi apoi de unde să ştie ea că dacă îmbarci cauciuc înseamnă contrabandă şi tutun nu.

— Tutunul nu e material strategic, doamnă, spuse avocatul Portillo. Cauciucul este. Trebuie să-l vindem doar aliaţilor noştri, care sunt în război cu nemţii. Nu ştii că şi Perii e în război?

— Ar fi trebuit să vinzi cauciucul americanilor, Fushia, spuse Aquílino. N-ai fi avut încurcături, şi ei ţi l-ar fi plătit în dolari.

— Aliaţii noştri ne cumpără cauciucul la un preţ de război, doamnă, spuse avocatul Portillo. Japonezul îl vindea pe ascuns şi-i plăteau de patru ori mai mult. Nici asta nu ştiai?

— Prima oară când aud, domnu' avocat, spuse femeia. Eu sunt săracă, nu mă interesează politica, niciodată nu mi-aş fi lăsat fata să plece cu un contrabandist. Şi-o fi adevărat că era şi spion, domnu' avocat?

— Fiind atât de mică. i-o fi părut rău să-şi părăsească mama, spuse Aquílino. Cum ai convins-o pe Lalita, Fushia?

Lalita putea să-şi iubească mult mama, dar cu el mânca şi-şi punea pantofi, în Belen ar fi ajuns spălătoreasă, târfă sau servitoare, bătrâne, şi Aquílino poveşti, Fushia: trebuie să fi fost îndrăgostit de ea, altfel n-ai fi luat-o. Mult mai uşor era să fugi singur decât să iei o femeie după tine, dacă n-o iubea, n-o fura.

— În pădure Lalita făcea cât ea toată în aur, spuse Fushia. Nu ţi-am spus că era frumoasă pe atunci? Ispitea pe oricine.

— Cât ea toată în aur, spuse Aquílino. Ca şi cum te-ai fi gândit să faci afaceri cu ea.

— Am făcut o afacere bună cu ea, spuse Fushia. Niciodată nu ţi-a povestit, târfa? Javra de Reîtegui nu mi-o fi iertat-o niciodată, precis. Asta mi-a fost răzbunarea.

— Şi într-o noapte n-a mai venit, nici în cealaltă, şi după aia a sosit o scrisoare de la ea, spuse femeia. Spunea că pleacă în străinătate cu japonezul şi că or să se căsătorească. V-am adus scrisoarea, domnu' avocat.

— O s-o păstrez eu, dă-mi-o mie, spuse avocatul Portillo. Şi de ce n-aţi anunţat poliţia că v-a fugit fata, doamnă?

— Credeam că sunt de-ale dragostei, domnu' avocat, spuse femeia. Că el o fi însurat şi de asta a fugit cu fiică-mea. Doar după câteva zile s-a spus în ziar că japonezul era un bandit.

— Câţi bani ţi-a trimis Lalita în scrisoare? întrebă avocatul.

— Cât nu făceau căţelele astea două la un loc, spuse Fushia. O mie de soles.

— Două sute de soles, ca să vedeţi ce zgârcenie, domnu' avocat, spuse femeia. Dar i-am cheltuit c-am avut datorii.

El cunoştea sufletul bătrânei: mai vicleană decât turcul care l-a băgat la închisoare, Aquílino, şi avocatul

Portillo voia să ştie dacă la poliţie a declarat cuvânt cu cuvânt ce-i povestise lui, doamnă, nicio virgulă în plus?

— În afară de povestea cu cei două sute de soles, domnu' avocat, spuse femeia. Mi i-ar fi luat, ştiţi cum sunt ăia de la comisariat.

— Lasă-mă să studiez problema în linişte, spuse avocatul Portillo. O să te chem îndată ce-o să fie ceva nou. Dacă te citează la tribunal sau la poliţie, o să merg eu cu dumneata. Să nu faci nicio declaraţie dacă nu sunt de faţă, doamnă. Nimănui, mă înţelegi?

— Cum porunciţi, domnu' avocat, spuse femeia. Dar daunele şi prejudiciile? Toţi spun că am dreptate. M-a înşelat şi mi-a luat fata, domnu' avocat.

— Când or să-l prindă, o să cerem o despăgubire, spuse avocatul Portillo. O să mă însărcinez eu cu asta, nu-ţi face griji. Dar dacă nu vrei complicaţii, ştii acuma, niciun cuvânt dacă avocatul nu e de faţă.

— Deci l-ai văzut din nou pe domnul Julio Reîtegui, spuse Aquílino. Credeam că din Iquitos te-ai dus direct pe insulă.

Şi cum voia să se ducă: înotând? traversând pe jos toată pădurea, bătrâne? N-avea decât câţiva soles şi ştia că javra aia de Reîtegui o să se spele pe mâini, căci el nu figura de loc. Noroc că a luat-o cu el pe Lalita, că oamenii îşi au slăbiciunile lor şi Julio Reîtegui era acolo, auzise de toate, dar, o fi adevărat că bătrâna nu ştia nimic? N-avea o mutră care să-ţi inspire încredere, prietene. Şi apoi era îngrijorat că Fushia luase cu el o femeie, oamenii îndrăgostiţi fac prostii.

— Îl priveşte dacă face prostii, spuse avocatul Portillo. Pe tine nu te poate compromite chiar dacă ar vrea. Am studiat totul.

— Nu mi-a spus niciun cuvânt de această Lalita, spuse Julio Reîtegui. Tu ştiai că trăieşte cu fata asta?

— Habar n-aveam, spuse avocatul Portillo. Probabil e gelos, o fi ţinând-o sub şapte lacăte. Important e că toanta de babă e cu capul în nori. Nu cred să fie vreun

pericol, presupun că îndrăgostiţii or fi şi ajuns în Brazilia. Mâncăm împreună în seara asta?

— Nu pot, spuse Julio Reîtegui. Sunt chemat de urgenţă la Uchamala. A venit un peon, nu ştiu ce dracu' se întâmplă. O să încerc să mă întorc sâmbătă Cred că don Fabio o fi ajuns la Santa Maria de Nieva, trebuie să trimit pe cineva să-i spună că deocamdată să nu mai cumpere cauciuc. Până ce se liniştesc lucrurile.

— Şi unde te-ai dus să te ascunzi cu Lalita? spuse Aquílino.

— La Uchamala, spuse Fushia. O proprietate în Mă-ranon a javrei de Reîtegui. Hai să trecem pe acolo, bătrâne.

Vitele ies după-amiaza din ferme şi intră în pustiu odată cu primele umbre. Înfofoliţi în *ponchos*, cu pălării mari ca să reziste la atacul vântului şi al nisipului, peonii mână toată noaptea spre râu animalele greoaie, încete. În zori, zăresc Piura: un miraj cenuşiu pe ţărmul celălalt, o aglomerare imobilă. Nu intră în oraş pe Podul Vechi, e prea fragil. Când râul e secat, traversează albia ridicând nori mari de praf. În lunile de puhoi, aşteaptă pe malul râului. Vitele cercetează pământul cu boturile lor late, doboară cu lovituri de coarne roşcovii fragezi, scot mugete lugubre. Oamenii pălăvrăgesc în linişte în timp ce mănâncă răcituri şi beau câte o înghiţitură de rachiu de trestie, sau moţăie înfăşuraţi în *ponchos*. Nu trebuie să aştepte pre, a mult, uneori Carlos Rojas soseşte la debarcader înaintea vitelor. Vine de-a lungul râului tocmai din celălalt capăt al oraşului, unde îşi are ferma. Proprietarul şalupei numără animalele, le socoteşte greutatea, hotărăşte numărul drumurilor ca să le transporte. Pe celălalt ţărm, oamenii de la Abator pregătesc frânghii, ferăstraie şi cuţite, şi puţina unde va fierbe ciorba aceea groasă din cap de vacă pe care numai ei pot s-o înghită fără să leşine. O dată terminată treaba, Carlos Rojas leagă şalupa de anul din suporţii Podului Vechi şi se îndreaptă spre o cârciumă din Gaâlinacera

unde trag toţi cei care se scoală cu n, noaptea în cap. În dimineaţa aceea se şi adunaseră un număr destul de mare de sacagii, măturători şi precupeţe, toţi dn Gaâlinacera. I s-a servit o tigvă cu lapte de capră, a fost întrebat de ce avea mutra aia. Nevastă-sa se simţea bine? Şi copilul? Da, erau bine, şi Josefino merge acum şi spune tata, dar el trebuia să le povestească ceva. Şi stătea tot cu gura deschisă şi ochii holbaţi de uimire, ca şi cum chiar atunci îl văzuse pe dracul. De zece ani lucra pe şalupă şi nu întâlnise pe nimeni niciodată pe stradă când se deştepta, dacă nu-i pui la socoteală pe cei de la Abator. Soarele nu se iveşte încă, totul e negru, e momentul când nisipul cade cu cea mai mare putere, cui i-ar trece prin cap să se plimbe la ora aceea? Şi cei din Gaâlinacera au dreptate, măi omule, nimănui nu i-ar trece prin cap. Vorbea cu violenţă, cuvintele îi erau ca nişte împuşcături şi se ajuta cu gesturi energice, cu pauze, mereu cu gura deschisă şi ochii bulbucaţi. De asta s-a speriat, fir-ar să fie, pentru că e atât de ciudat. Ce-i asta? Şi a auzit din nou, cât se poate de clar, copitele unui cal. Nu-şi pierdea minţile, se uitase doar în toate părţile, aşteptaţi, lăsaţi-mă să povestesc: îl văzuse intrând pe Podul Vechi, l-a recunoscut imediat. Calul lui don Melchor Espinoza? Ala alb? Da, domnule, tocmai de aia, că era alb, strălucea în zori, de parcă era o nălucă. Şi oamenii, dezamăgiţi, o fi scăpat, nu-i nicio noutate, doar nu s-o fi ţicnit don Melchor incit să-l apuce cheful de plimbare pe întuneric? Aşa s-a gândit şi el, asta e, i-a fugit animalul, trebuie prins. Sări din şalupă şi urcă malul cu paşi mari, bine măcar că nu mergea calul repede, s-a apropiat de el încet să nu-l sperie, acum o să i se aşeze în faţă şi o să-l apuce de coamă, şi făcând din gură pst, pst, nu te înfuria, o să-l încalece la tanc şi o să i-l ducă înapoi stăpânului. Mergea la pas, foarte aproape, şi de-abia îl vedea din cauza nisipului, intrară împreună în Castilia şi atunci se încrucişară cu el şi na, ce să vezi. Interesaţi din nou, oamenii, ce s-a întâmplat Carlos, ce-ai

văzut? Da, domnule, pe don Anselmo care-l privea din şa, pe cuvânt de onoare. Avea o cârpă pe faţă şi, luat prin surprindere, s-a speriat: iartă-mă, don Anselmo, credeam că a fugit animalul. Şi oamenii ce făcea acolo? unde mergea? fugea din Piura pe ascuns, ca un hoţ? Lăsaţi-mă se termin, fir-ar să fie. A râs cât îl ţinea gura, se uita la el şi murea de râs, şi calul care făcea volte. Ştiţi ce-a spus? Nu face mutra asta speriată, Rojas, nu puteam dormi şi-am ieşit să dau o raită. Aţi auzit? Chiar aşa cum vă spun. Vântul ardea ca focul, biciuia cu putere, foarte tare şi lui i-a venit chef să-l întrebe dacă are chiar aşa o mutră de prost, îşi închipuia că o să-l creadă? Şi unul, dar să nu i-o fi spus, Carlos, oamenii nu trebuie socotiţi drept mincinoşi şi apoi ce-ţi pasă ţie? Dar povestea nu se termina aici. O clipă după aceea l-a văzut din nou, departe, pe cărarea spre Catacaos. Şi o femeie, în pustiu? săracul, o fi având toată faţa distrusă, şi ochii şi mâinile. Cum mai bătuse vântul în ziua aceea. Dacă nu-l lăsau să vorbească, tăcea şi plecă. Da –, mergea tot pe cal şi se tot răsucea şi privea râul, Podul Vechi, oraşul. Şi apoi descăleca şi începu să se joace cu pelerina. Era bucuros ca un copil, sărea şi zburda ca Josefino. Şi oamenii, n-o fi înnebunit, don Anselmo? ar fi păcat, un om aşa de bun, poate o fi fost beat? Şi Carlos Rojas, nu, i s-a părut nebun, nici beat, la despărţire îi dăduse mâna, l-a întrebat de familie şi l-a rugat să-i transmită complimente. Dar să spună şi ei dacă n-avea dreptate să se mire.

În dimineaţa aceea don Anselmo apăru în Piaţa Armelor zâmbitor şi vorbăreţ, la ora obişnuită. Se vedea că-i foarte vesel, ciocnea cu toţi trecătorii care treceau pe lângă terasă. Era cuprins de o nestăvilită nevoie de a face glume; pe gură îi ieşeau, una după alta, poveşti cu două înţelesuri pe care Jacinto, chelnerul de la „Steaua Nordului”, le asculta tăvălindu-se de râs. Şi hohotele lui don Anselmo răsunau în toată Piaţa. „Vestea excursiei lui nocturne circulase peste tot şi piuranii îl încolţeau cu

întrebări: el răspundea cu glume şi fraze în doi peri.

Povestirea lui Carlos Rojas intrigă tot oraşul şi zile întregi nu s-a discutat despre altceva. Câţiva curioşi ajunseră până la don Melchor Espinoza cerând informaţii. Bătrânul agricultor nu ştia nimic. Şi, apoi, n-o să-i pună nicio întrebare chiriaşului, fiindcă el nu era obraznic şi nici bârfitor. El îşi găsise calul deşeuat şi curat. Nu voia să ştie de nimic, să plece toată lumea şi să-l lase în pace.

Când lumea renunţă să mai vorbească despre excursia aceea, se auzi o veste şi mai surprinzătoare. Don Anselmo cumpărase de la primărie un teren situat de partea cealaltă a Podului Vechi, dincolo de ultimele ferme din Castilia, în plin pustiu, pe acolo pe unde proprietarul şalupei îl văzuse săltând în dimineaţa aceea. Nu era de loc ciudat ca străinul, dacă se hotărâse să se stabilească în Piura, să vrea să-şi construiască o casă. Dar în pustiu! Nisipul o să distrugă casa imediat, o s-o înghită ca pe copacii bătrâni şi putreziţi sau ca pe oamenii morţi. Nisipul e instabil şi moale. Dunele îşi schimbă locul în fiecare noapte, vântul le creează, le nimiceşte şi le mişcă după cum are chef, le micşorează sau le măreşte. Apar ameninţătoare şi multiple, înconjoară Piura ca un zid, alb în zori, roşu la apusul soarelui, cafeniu noaptea, şi a doua zi ia-le de unde nu-s, le vezi împrăştiate, îndepărtate, din loc în loc, ca o erupţie pe pielea pustiului. Seara, don Anselmo ar fi lipsit de orice legătură cu oamenii şi la cheremul prafului. Plini de bunăvoinţă, mulţi oameni încercară să împiedice nebunia asta, îi aduseră argumente cu duiumul ca să-şi schimbe hotărârea. Să cumpere un teren în oraş, să nu se încăpăţâneze. Dar don Anselmo dispreţuia toate sfaturile şi răspundea cu nişte fraze cu totul şi cu totul ciudate.

Şalupa cu soldaţi ajunge pe la amiază, vor să acosteze cu prora, şi nu dintr-o parte cum ar fi logic, apa o trage şi o duce, domnilor comandanţi, aveţi răbdare,

Adrian Nieves o să-i ajute. Sare în apă, prinde ancora, leagă şalupa de ţărm şi soldaţii, fără să-i spună mulţumesc sau altceva, o lasă legată şi aleargă în sat. Târziu, domnilor comandanţi, aproape toţi creştinii au avut timp să fugă în munţi, fiind doar vreo jumătate de duzină şi când ajung la garnizoana din Borja, căpitanul Quiroga se supără, cum de le-a dat prin cap să aducă un invalid? şi-către Vilano, întinde-o, şchiopule, nu eşti bun pentru armată. Instrucţia începe în dimineaţa următoare: sunt sculaţi dis-de-dimineaţă, sunt tunşi, li se dau pantaloni şi cămăşi kaki şi nişte pantofi care îi strâng. Apoi căpitanul Quiroga le vorbeşte despre patrie şi-i împarte pe grupe. Pe el şi pe alţi unsprezece îi ia un caporal şi face instrucţie cu ei: drepţi, salutaţi, înainte marş, culcat la pământ, stai, atenţie drace, pe loc repaus la naiba. Şi aşa în fiecare zi, şi n-ai cum să fugi, paza e severă, din orice plouă cu lovituri de picioare şi căpitanul Quiroga, nu există dezertor care să scape şi atunci serviciul e dublu. Şi într-o dimineaţă vine caporalul Roberto Del-gado, un pas înainte recrutul care e pilot de coastă, şi Adrian Nieves, să trăiţi, dom caporal, el era. Cunoştea bine regiunea, în susul râului? şi el ca în palmă, dom caporal, în susul râului şi în josul râului şi atunci să se pregătească să plece la Bagua. Şi el, acu-i momentul, Adrian Nieves, acum ori niciodată. Pleacă în dimineaţa următoare, ei, şalupa, şi un servitor aguarun din garnizoană. Râul a crescut şi merg încet, ocolind bancuri de nisip, ierburi, trunchiuri ca nişte cioturi care le ies în întâmpinare. Caporalul Roberto Delgado e mulţumit de călătorie, vorbeşte şi iar vorbeşte, a sosit un locotenent de pe coastă care a vrut să cunoască Pongo, ei, e periculos, dom locotenent, a plouat mult, dar el a vrut, şi a, plecat şi şalupa s-a răsturnat şi s-au înecat toţi şi caporalul Delgado a scăpat fiindcă şi-a născocit o febră ca să nu meargă, vorbeşte şi iar vorbeşte. Servitorul nu deschidea gura, dom caporal, căpitanul Quiroga era pădiirean? Adrian Nieves era cel cu care stătea de vorbă.

Cum să fie, acum două luni plecaseră în misiune prin Santiago şi ţânţarii i-au umflat căpitanului picioarele. Le avea roşii, pline de blânde, le ţinea în apă şi caporalul îl speria: fiţi atent cu ocumamas, fiţi atent că vă lasă şchiop, dom căpitan, şerpii ăştia nici nu-i simţi când vin, scot trompa şi-ţi hăpăie un picior dintr-o înghiţitură. Şi căpitanu', să vină şi să i le mănânce. De atâta căldură îi pierise tot cheful de viaţă, doar apa îl mai potolea, la naiba, blestemată soartă avea şi el, fir-ar să fie. Şi caporalul, vă sângerează picioarele, dom căpitan, sângele ademeneşte peştii, şi dacă vă rup câteva fâşii de piele? Dar căpitanul Quiroga se înfurie, mama ta de dobitoc, termină cu speriatul, şi caporalului i se făcea greaţă când le vedea: grase, pline de coji, cum se frecau de câte o crenguţă se şi deschideau şi şiroia din ele o apă albicioasă. Şi Adrian Nieves, de asta n-au venit peştii, dom caporal, miroseau ei că dacă îi sug picioarele mureau otrăviţi. Ordonanţa stă tăcută la cârmă, măsurând fundul cu *tangana* şi după două zile ajung la Urakusa: niciun aguarun, toţi s-au ascuns în pădure. Îşi luaseră până şi câinii, ce deştepţi. Caporalul Roberto Delgado stă în mijlocul poienii, cu gura larg deschisă, urakuşi, urakuşi, are o dantură de cal, puternică, foarte albă, doar vi s-a dus vest-ea că sunteţi bărbaţi, soarele care apune o fărâmiţează în fâşii albăstrii, veniţi, fătălăilor, întoarceţi-vă! Dar pentru ordonanţă nu bărbaţi, dom caporal, creştini speriind şi caporalul, să le controleze colibele, să-i facă un pacheţel cu tot ce se poate mânca, îmbrăca sau vinde, chiar acum, şi fuga marş. Adrian Nieves nu-l sfătuia, dom caporal, puteau să-i vadă şi dacă îi furau or să se năpustească asupra lor şi nu erau decât trei, nu mai mulţi. Dar caporalul nu voia sfaturi de la nimeni, fir-ar să fie, îl întrebase cineva ceva? şi să-i vadă el că se năpustesc, îi lua el pe urakuşi pe seama lui, n-are nevoie de pistol, cu mâna goală, şi se aşază pe jos, îşi încrucişează picioarele, ia o ţigară. Ei merg spre colibe, se întorc şi caporalul Roberto Delgado

doarme paşnic, chiştocul se consumă pe pământ înconjurat de furnici curioase. Adrian Nieves şi ordonanţa mănâncă manioc, somn, fumează şi când caporalul se trezeşte se târăşte până la ei şi bea din ploscă. Apoi cercetează pachetul: o piele de şopârlă, gunoi, coliere de mărgeluşe şi de scoici, asta era tot? farfurii de argilă, brăţări, şi ce i-a făgăduit el căpitanului? glezniere, diademe, nici măcar un pic de răşină, moartea gângăniilor? un coş de *chambira* şi o tărtăcuţa" plină cu băutură de banane, curat gunoi. Scormone pachetul cu piciorul şi vrea să ştie dacă văzuseră pe cineva când dormea el. Nu, dom caporal, pe nimeni. Ăsta credea că sunt pe aproape şi ordonanţa arată cu degetul spre munte, dar caporalului nu-i pasă nici cât negru sub unghie: or să doarmă în Urakusa şi or să plece mai departe mâine în zori. Mai bombăne un pic, ce înseamnă asta să se ascundă de parcă ar fi ciumaţi? se ridică în picioare, urinează, îşi scoate cizmele şi merge spre o colibă, ei îl urmează. Nu e cald, noaptea e umedă şi foşnitoare, un vânt uşor aduce până în poiană mirosul de plante putrede şi ordonanţa, plecând, dom caporal, porcărie aici, spunând, nu rămânând, nu plăcând şi Adrian Nieves dă din umeri: cui să-i placă, dar să nu se mai obosească, caporalul nu-l mai auzea, dormea dus.

— Cum ţi-a mers pe-acolo? spuse Josefino. Povesteşte, Lituma.

— Cum să-mi meargă, colega, spuse Lituma, cu o privire mirată. Foarte rău.

— Te băteau, vere? spuse José. Te ţineau pe pâine şi pe apă?

— De loc, se purtau bine cu mine. Caporalul Cârdenas punea să mi se dea mai multă mâncare decât oricui. A fost subalternul meu în pădure, era corcit, pâinea lui Dumnezeu, îi spuneau Oacheşul. Dar era o viaţă tristă, oricum.

Fercheşul avea o ţigară în mână şi dintr-odată îi scoase limba şi-i făcu cu ochiul. Zâmbea, fără să-i pese

de ceilalţi şi încerca tot felul de strâmbături care-i făceau gropiţe în obraji şi cute pe frunte. Uneori se aplauda el singur.

— Mă admirau puţin, spuse Lituma, spuneau ai piele de drac, indianule.

— Aveau dreptate, vere, şi. gur că da, cine se poate îndoi?

— Toată Piura vorbea despre tine, colega, spuse Josefino. Copiii, oamenii mari. Mult timp încă după ce ai plecat tot mai discutau despre tine.

— După ce am plecat? spuse Lituma. N-am plecat pentru că am vrut eu.

— Noi avem ziarele, spuse José. O să vezi, vere. În *Timpul* te-au insultat cam tare, te făceau corupător, dar în *Ecouri şi Veşti* şi în Industria recunoşteau măcar că eşti viteaz.

— Ai fost bărbat, colega, spuse Josefino. Mangaşii se simţeau foarte mândri.

— Şi la ce bun? Lituma dădu din umeri, scuipă şi calcă saliva cu piciorul. De altfel, s-a întâmplat la beţie. Treaz, n-aveam curaj.

— Aici, în Mangacheria toţi suntem cerrişti, spuse Fercheşul, ridicându-se în picioare dintr-un salt. Fanatici ai generalului Sánchez Cerro până în fundul sufletului.

Merse până în faţa tăieturii din ziar, salută milităreşte şi se întoarse pe rogojină, râzând în hohote.

— Fercheşul s-a şi cherchelit, spuse Lituma. Să mergem la Chunga înainte să adoarmă.

— Trebuie să-ţi povestim ceva, colega, spuse Josefino.

— Anul trecut a venit să locuiască aici un aprist, Lituma, spuse Fercheşul. Unul din cei care l-au omorât pe general. M-apucă turbarea.

— În Lima am cunoscut mulţi aprişti, spuse Lituma. Şi ei erau închişi. Îşi băteau joc de Sánchez Cerro cum voiau, spuneau că a fost un tiran. Ai ceva de spus, colega?

— Şi tu le dădeai voie să-şi bată joc în faţa ta de acest mare mangaş? spuse José.

— Piuran, nu mangaş, spuse Josefino. Asta e altă născocire de-a voastră. Mai mult ca sigur că Sánchez Cerro n-a pus niciodată piciorul în cartierul ăsta.

— Ce aveai să-mi povesteşti? spuse Lituma. Vorbeşte, omule, m-ai făcut curios.

— Nu era unul, ci o întreagă familie, vere, spuse Fercheşul. Şi-au făcut o casă pe acolo pe unde locuia Patro-cinio Naya şi au pus un steag aprist în poartă. Îţi dai seama ce porcărie?

— Despre Bonifacia, Lituma, spuse Josefino. Ţi se vede pe faţă ce vrei să ştii. De ce nu ne-ai întrebat, invincibilule? Ţi-era ruşine? Doar suntem fraţi, Lituma.

— Asta da, i-am pus cu botul pe labe, spuse Fercheşul, le-am făcut viaţa imposibilă. Au trebuit să plece fluierând, ca trenul.

— Niciodată nu e prea târziu ca să întrebi, spuse Lituma; îşi îndreptă puţin spatele, îşi sprijini mâinile pe jos, şi rămase nemişcat. Vorbea foarte calm. Nu mi-a scris nici măcar o scrisoare. Ce s-a întâmplat cu ea?

— Se spune că Alejandro Tânărul era aprist de mic copil, spuse iute José, că îndată ce a sosit Haya de la Torre a defilat cu o pancartă care spunea maestre, tineretul te aclamă.

— Calomnii. Băiatul e un tip grozav, una din gloriile Mangacheriei, spuse Fercheşul, cu voce slabă.

— Tăceţi din gură, nu vedeţi că vorbim? Lituma izbi podeaua cu palma şi se ridică un nor de praf. Fercheşul nu mai zâmbi, José îşi lăsase capul în jos şi Josefino, foarte ţeapăn şi cu braţele nemişcate, clipea fără încetare.

— Ce s-a întâmplat, colega? spuse Lituma, cu o gingăşie aproape afectuoasă. Eu nu întrebasem nimic şi tu m-ai tras de limbă. Acum continuă, nu sta mut.

— Sunt lucruri care te ard mai tare decât rachiul de trestie, spuse Josefino cu jumătate de glas.

Lituma îl opri cu un gest.

— Atunci o să deschid altă sticlă – nici vocea nici gesturile nu dezvăluiau că ar fi fost cât de cât tulburat, dar pielea începuse să-i transpire şi respira adânc. Alcoolul te ajută să primeşti veştile proaste, nu-i aşa?

Deschise sticla dintr-o muşcătură şi umplu paharele. Şi-l goli pe al lui dintr-o înghiţitură, ochii i se înroşiră şi se umeziră, şi Fercheşul, care bea cu sorbituri, cu ochii închişi, cu tot chipul schimonosit într-o strâmbătură, se înecă pe neaşteptate. Începu să tuşească şi să-şi lovească pieptul cu mâna desfăcută.

— Fercheşul ăsta, tot timpul e aşa de şmecher, spuse Lituma. S-auzim, colega, aştept.

L S-a făcut curvăă, frate, spuse Josefino. E la Casa strânse din ce în ce, dispăru.

IV

— DINŢII le. CLĂNŢĂNEAU, maică, spuse Bonifacia, le-am vorbit păgâneşte ca să nu le mai fie frică. Să fi văzut tu cum arătau.

— De ce nu ne-ai spus niciodată că vorbeşti aguaruna, Bonifacia? întrebă stareţa.

— Nu vezi cum maicile spun din orice: se vede că eşti sălbatică? spuse Bonifacia. Nu vezi cum spun: iar măttânci cu mâinile, păgâno? Mi-era ruşine, maică.

Le aduce de mână din cămară şi, în pragul camerei ei înguste, le face semn să aştepte. Ele se strâng una într-alta, se fac ghem lângă perete. Bonifacia intră, aprinde opaiţul, deschide cufărul, caută în el, scoate legătura veche de chei şi iese. Le ia din nou pe fetiţe de mână.

— E adevărat că pe păgân l-au urcat în *capirona*? spuse Bonifacia. Că i-au tăiat părul şi că a rămas cu capul alb?

— Parcă eşti nebună, spuse maica Angelica, când ţie-e lumea mai dragă vii cu altceva.

Dar ea ştia, măicuţă: l-au adus soldaţii într-o barcă, l-au legat de copacul cu steag, elevele se suiau pe

acoperişul mănăstirii ca să privească şi maica Angelica le biciuia. Tot o mai ţineau cu povestea asta, nemernicele? Când i-au povestit-o Bonifaciei?

— Mi-a povestit-o o păsărică galbenă care a intrat zburând, spuse Bonifacia. E adevărat că i-au tăiat părul? Cum le face maica Griselda fetiţelor păgâne?

— I l-au tăiat soldaţii, proasto, spuse maica Angelica. Nu-i totuna. Maica Griselda li-l taie fetelor ca să nu le mai înţepe. La el a fost ca o pedeapsă.

— Şi ce făcuse păgânul, măicuţă? spuse Bonifacia.

— Răutăţi, lucruri urâte, spuse maica Angelica. Păcătuise.

Bonifacia şi fetiţele ies în vârful picioarelor. Curtea e împărţită în două: luna luminează faţada triunghiulară a capelei şi coşul bucătăriei; celălalt sector al mănăstirii e o îngrămădire de umbre umede. Zidul de cărămizi se conturează, nesigur, sub arcada opacă de liane şi crengi. Rezidenţa maicilor a dispărut în noapte.

— Ai un fel foarte nedrept de a vedea lucrurile, spuse stareţa. Pe maici le interesează sufletul tău, nu culoarea pielii sau limba pe care o vorbeşti. Eşti nerecunoscătoare, Bonifacia, maica Angelica tot timpul te-a răsfăţat de când ai venit la mănăstire.

— Ştiu, maică, de asta îţi cer să te rogi pentru mine, spuse Bonifacia. Fiindcă noaptea asta am devenit sălbatică, o să vezi ce groaznic.

— Lasă odată plânsul ăsta, spuse stareţa. Ştiu că ai devenit sălbatică. Eu vreau să ştiu ce-ai făcut.

Le dă drumul, le face semn, linişte, cu un gest. şi o ia la fugă, tot pe vârfuri. La început le-o ia înainte, dar la jumătatea curţii amândouă fetiţele aleargă lângă ea. Ajung o dată în faţa porţii închise. Bonifacia se apleacă, încearcă legătura de chei groase, ruginite, una câte una. Broasca scârţâie, lemnul e ud şi sună a gol când îl lovesc cu palma desfăcută, dar poarta nu se deschide. Toate trei respiră gâfâind.

— Eram foarte mică atunci? spuse Bonifacia. Cât de

mică, măicuţă? Arată-mi cu mâna.

— Aşa, uite atâta, spuse maica Angelica. Dar încă de pe atunci erai un drac.

— Şi de cât timp eram la mănăstire? spuse Bonifacia.

— De puţin timp, spuse maica Angelica. Doar de câteva luni.

Gata, îi intrase diavolul în corp. măicuţă. Ce spunea nebuna asta? Ia să vedem ce i se mai năzărea acum, şi pe Bonifacia o aduseseră la Santa Maria de Nieva odată cu păgânul ăla. Elevele i-au povestit tot, acum maica Angelica trebuia să meargă să se spovedească de minciună. Dacă nu, mergea în iad, măicuţă.

6*

— Şi atunci de ce mă mai întrebi, vicleano? spuse maica Angelica. Asta e lipsă de respect şi păcat.

— Era în joacă, măicuţă, spuse Bonifacia. Ştiu că o să te duci în ceruri.

A treia cheie se învârte, poarta cedează. Dar afară probabil că e o îngrămădire straşnică de vrejuri, hăţişuri şi plante agăţătoare, cuiburi, pânze de păianjeni, ciuperci şi fire de liane care rezistă şi ţin poarta în loc. Bonifacia îşi sprijină tot corpul de poartă şi împinge – se aud nişte sfâşieri uşoare, nenumărate şi un zumzet subţire – până când se formează o crăpătură suficientă. Fixează poarta întredeschisă, simte în obraji atingerea unor fire gingaşe, ascultă murmurul frunzişului nevăzut şi dintr-odată, în spate, alt murmur.

— Am ajuns ca ele, maică, spuse Bonifacia. Cea cu inel în nas a mâncat şi cu forţa a făcut-o să mănânce şi pe cealaltă fetiţă păgână. Îi băga banana în gură cu degetele, maică.

— Şi ce are asta a face cu dracul? spuse stareţa.

— Una îi prindea mâna celeilalte şi-i sugea degetele, spuse Bonifacia, şi după aia cealaltă la fel. Îţi dai seama ce foame le era., maică?

— Cum să nu le fie? Sărăcuţele nu puseseră nimic în

gură din Chicais, Bonifacia, dar stareţa ştia că ei i se rupsese sufletul de mila lor. Şi Bonifacia abia le înţelegea, maică, fiindcă vorbeau cam ciudat. Aici aveau să mănânce în fiecare zi şi ele, vrem să plecăm, aici aveau să fie fericite şi ele, vrem să plecăm, şi începu să le spună poveştile alea cu pruncul Iisus care plăceau atât de mult fetiţelor păgâne, maică.

— Asta ştii tu să faci cel mai bine, spuse stareţa. Să spui poveşti. Altceva, Bonifacia?

Şi ea are ochii ca doi licurici plecaţi, verzi şi speriaţi, întoarceţi-vă în dormitor, face un pas spre poartă, cine v-a dat voie să ieşiţi? şi împinsă de pădure poarta se închide fără zgomot. Elevele o privesc tăcute, două duzini de licurici şi o singură siluetă foarte lată şi diformă, întunericul ascunde chipurile, halatele. Bonifacia priveşte spre rezidenţă: nu s-a aprins nicio lumină. Din nou le porunceşte să se întoarcă în dormitor, dar ele nu se mişcă, nici nu-i răspund.

84 r facia.

Păgânul ăla era tatăl meu, măicuţă? spuse Boni-Nu era tatăl tău, spuse maica Angelica. Te-oi fi născut în Urakusa, dar erai fiica altcuiva, nu a ticălosului ăla.

N-o minţea, măicuţă? Dar maica Angelica nu minţea niciodată, nebuno, de ce s-o mintă pe ea. Ca să nu-i rupă sufletul pe neaşteptate, măicuţă? Ca să nu-i fie ruşine? Şi nu credea că şi taică-său fusese un ticălos?

— De ce să fie? spuse maica Angelica. Putea să aibă inimă bună, sunt mulţi pagini de felul ăsta. Dar de ce te preocupă asta? N-ai acum un tată mult mai mare şi mai bun?

Nici de data asta n-o ascultă, plecaţi, întoarceţi-vă în dormitor, şi cele două fetiţe îi stau la picioare, tremurând, agăţate de anteriul ei. Pe neaşteptate Bonifacia se întoarce pe jumătate, aleargă spre poartă, o împinge, o deschide, arată spre întunericul muntelui. Cele două fetiţe sunt lângă ea, dar nu se hotărăsc să treacă pragul, capetele lor şovăie între Bonifacia şi

deschizătura întunecată şi acum licuricii înaintează, siluetele li se conturează în faţa Bonifaciei, au început să-i murmure, unele o ating.

— Şi-i căutau una alteia, maică, spuse Bonifacia, şi-i scoteau şi-i omorau cu dinţii. Nu din răutate, ci în joacă, maică, şi înainte să muşte şi-l arătau spunând uite ce ţi-am scos. Din joacă, dar şi din dragoste, maică.

— Dacă aveau încredere în tine, puteai să le fi sfătuit, spuse stareţa. Să le spui să nu mai facă murdării din astea.

Dar ea nu se gândea decât la ziua următoare, maică: să nu vină ziua de mâine. să nu le taie maica Griselda părul, nu trebuie să li-l taie, nu trebuie să le dea cu dezinfectant şi stareţa, ce prostii mai sunt şi astea?

— Tu nu vezi cum reacţionează, eu trebuie să le păzesc şi văd, spuse Bonifacia. Şi când le face baie şi le intră săpunul în ochi.

I se rupea sufletul că maica Griselda o să le scape de insectele alea care le mâncau capul? Insectele alea pe care le înghit şi din cauza asta se îmbolnăvesc şi li se umflă burţile? Dar ea mai visează încă foarfecile maicii Griselda. Poate fiindcă a durut-o atât de mult, maică, de asta.

— Nu pari prea deşteaptă, Bonifacia, spuse stareţa. Mai bine te-ar fi durut să le vezi pe făpturile astea transformate în două animale, făcând ce fac maimuţele.

— O să te superi mai tare, maică, spuse Bonifacia. O să mă urăşti.

Ce voiau? de ce n-o ascultau? şi câteva clipe după aceea, ridicând glasul, să plece şi ele? să devină din nou păgâne? şi elevele le-au înghiţit pe cele două fetiţe, în faţa Bonifaciei nu e decât o masă compactă de halate şi de ochi pofticioşi. Ce-i mai păsa, atunci, o şti Dumnezeu, or şti ele, dacă se întorc în dormitor sau dacă fug sau dacă mor, şi priveşte spre rezidenţă: tot în întuneric.

— I-au tăiat părul ca să i-l scoată pe dracul pe care-l avea în el, spuse maica Angelica. Şi cu asta, gata, nu te

mai gândi la păgân.

Dar ea îşi amintea mereu, măicuţă, de cum o fi fost când i l-au tăiat şi, dracul era ca păduchii. Ce spunea nebuna asta? zice că lui ca să i-l scoată pe dracul, fetiţelor ca să le scoată păduchii. Adică amândoi se băgau în păr, măicuţă, şi maica Angelica ce proastă eşti, Bonifacia, ce fetiţă proastă.

Ies una după alta, în ordine, ca atunci când merg duminica la râu, când trec pe lângă Bonifacia unele întind mâna şi-i strâng cu dragoste anteriul, braţul gol, şi ea repede, Domnul să vă ajute, o să se roage pentru ele. El o să le păzească şi ţine poarta cu spatele. Pe fiecare elevă care se opreşte în prag şi întoarce capul spre rezidenţa ascunsă o împinge, o sileşte să se înfunde în gura mare vegetală, să simtă sub picior pământul noroios şi să se piardă în beznă.

— Şi dintr-odată s-a desprins de cealaltă şi a venit la mine, spuse Bonifacia. Cea mai mică, maică, şi am crezut că o să mă îmbrăţişeze dar a început să mă caute şi pe mine cu degeţelele ei şi de asta venise, maică.

— De ce nu le-ai dus pe fetele astea în dormitor? spuse stareţa.

— Din recunoştinţă, fiindcă le-am dat să mănânce, nu-ţi dai seama? spuse Bonifacia. Se întrista la faţă fiindcă nu găsea, şi eu, fă Doamne să am, fă Doamne să găsească măcar unul, săraca.

— Şi după aia protestezi când maicile te fac sălbatică, spuse stareţa. Aşa vorbeşte o creştină?

Şi ea le căuta în păr şi nu-i era greaţă, maică, şi pe fiecare pe care-l găsea îl omora cu dinţii. Scârboasă? da, o fi, şi stareţa, vorbeşti de parcă ai fi mândră de porcăria asta, şi Bonifacia era, asta e îngrozitor, maică, şi fetiţa păgână se făcea că-l găseşte şi-i arăta mâna şi repede şi-o băga în gură de parcă l-ar fi omorât. Şi a început şi cealaltă, maică, a început să-i facă şi ea celeilalte la fel.

— Nu-mi vorbi pe tonul ăsta, spuse stareţa. Şi acum, gata, nu mai vreau să-mi povesteşti, Bonifacia.

Şi ea să intre maicile şi s-o vadă, maica Angelica şi tu, maică, le-ar fi şi insultat, furioasă cum era şi plină de ură, maică, şi cele două fetiţe nu mai sunt: trebuie să fi plecat printre primele, căţărându-se iute. Bonifacia traversează curtea, trecând pe lângă capelă, se opreşte. Intră, se aşază pe o bancă. Lumina lunii ajunge oblic până la altar, moare lângă zăbrelele care le despart pe eleve de credincioşii din Santa Maria de Nieva la slujba de duminică.

— Şi apoi erai o mică fiară, spuse maica Angelica. Trebuia să te fugărim prin toată mănăstirea. Pe mine m-ai muşcat de mână, ticăloaso.

— Nu ştiam ce fac, spuse Bonifacia, nu vezi că eram păgână? Dacă te sărut unde te-am muşcat, mă ierţi, măicuţă?

— Pe toate mi le spui cu un ton de batjocură şi o privire hoţească, de-mi vine să te biciuiesc, spuse maica Angelica. Vrei să-ţi spun altă poveste?

— Nu, maică, spuse Bonifacia. Mă rog aici de mai multă vreme.

— De ce nu eşti în dormitor? spuse maica Angela.

Cine ţi-a dat voie să vii la capelă la ora asta.

— Elevele au fugit, spuse maica Leonor, maica Angelica te caută. Hai fuga, stareţa vrea să vorbească cu tine, Bonifacia.

— Trebuie să fi fost frumoasă ca fată, spuse Aquílino. Părul ei atât de lung mi-a atras atenţia când am cunoscut-o. Păcat că i-au ieşit atâtea bube.

— Şi javra de Reîtegui, hai, du-te, poate să vină poliţia, o să mă compromiţi, spuse Fushia. Dar târfa asta i se băga în suflet tot timpul şi el s-a lăsat dus.

— Păi doar tu i-ai poruncit, omule, spuse Aquílino. Nu era curvăsărie, ci supunere. De ce o insulţi?

— Fiindcă eşti frumoasă, spuse Julio Reîtegui, o să-ţi cumpăr o rochie de la cel mai bun magazin din Iquitos. Ţi-ar place? Dar pleacă de lângă copacul ăla; vino, apropie-te, nu-ţi fie frică de mine.

Ea are părul luminos şi desfăcut, e desculţă, silueta i se conturează în faţa trunchiului uriaş, sub coroana deasă din care se revarsă frunzele ca nişte flăcări. Locul din copac e un ciot cu aripioare cu scoarţă aspră, impenetrabilă, de culoarea cenuşii, şi în interiorul lui e lemn compact pentru creştini, spiriduşi răufăcători pentru păgâni.

— Ţi-e frică şi de boli, patroane? spuse Lalita. Nu mi-aş fi închipuit aşa ceva despre dumneata.

Îl priveşte cu ochi batjocoritori şi râde aruncându-şi capul pe spate: părul lung îi mătură umerii bronzaţi şi picioarele strălucesc printre ferigile umede, mai brune ca umerii, cu glezne groase.

— Şi pantofi şi ciorapi, fetiţo, spuse Julio Reîtegui. Şi o geantă. Tot ce-mi ceri.

— Şi tu ce făceai în timpul ăsta? spuse Aquílino. La urma urmelor era femeia ta. Nu erai gelos?

— Eu mă gândeam doar la poliţie, spuse Fushia. Era nebun după ea, bătrâne, îi tremura glasul când îi vorbea.

— Domnul Julio Reîtegui cu bale la gură după o femeie, spuse Aquílino. După Lalita! Încă nu-mi vine să cred, Fushia. Ea nu mi-a povestit asta niciodată şi totuşi la mine venea să se spovedească şi să-şi plângă necazul.

— Tot vopsitoarele astea bătrâne sunt mai deştepte, spuse Julio Reîtegui, nu se poate şti cum pregătesc vopselele. Ia te uită ce roşu puternic, ce negru. Şi sunt de douăzeci de ani, dacă nu şi mai mult. Hai, fetiţo, puneţi-o, lasă-mă să te văd cum îţi stă.

— Şi de ce voia ca Lalita să-şi pună pelerina? spuse Aquílino. Ce idee, Fushia. Dar ce nu înţeleg e că tu stăteai aşa de liniştit. Oricare altul scotea cuţitul în locul tău.

— Câinele stătea în hamac şi ea la fereastră, spuse Fushia. Eu îi auzeam toate poveştile şi mă prăpădeam de râs.

— Şi de ce nu faci şi acum la fel? spuse Aquílino.

De ce o urăşti atât de mult pe Lalita?

— Nu e totuna, spuse Fushia. De data asta a fost fără voia mea, într-ascuns, de răutate.

— Nici să nu visezi, patroane, spuse Lalita. Nici dacă m-ai ruga şi ai plânge ca la icoană.

Dar şi-o pune, şi ventilatorul de lemn, care funcţionează odată cu legănatul hamacului, scoate un sunet întretăiat, un fel de gângăvit nervos şi, înfăşurată în pelerina neagră şi roşie, Lalita rămâne nemişcată. Pânza metalică de la fereastră e ca un cer cu norişori verzi, violeţi, galbeni şi, departe, între casă şi pădure, se zăresc tufişurile de cafea, fragede, desigur mirositoare.

— Parcă ai fi un viermişor în gogoaşa lui, spuse Julio Reîtegui. Unul din fluturaşii ăştia de la fereastră. Ce te costă, Lalita, fă-mi plăcerea, scoateţi-o.

— Apucături de nebun, spuse Aquílino. Întâi să şi-o pună şi după aia să şi-o scoată. Ce i-a mai trecut prin cap şi bogătanului ăsta.

— N-ai fost niciodată în călduri, Aquílino? spuse Fushia.

— O să-ţi dau tot ce vrei, spuse Julio Reîtegui. Lalita, cere-mi orice, vino, apropie-te.

Pelerina, acum pe jos, e o victorie categorică şi strălucită şi din ea ţâşneşte, ca orhideea unei plante acvatice, carpul fetei, micuţ, cu sâni bine făcuţi, cu corole cafenii şi sfârcuri ca nişte săgeţi. Prin cămaşă se întrezăresc pântecele neted, muşchii tari.

— Am intrat făcându-mă că nu văd, spuse Fushia, râzând pentru ca javra de Reîtegui să nu se simtă ruşinat.

Se ridică din hamac dintr-un salt şi Lalita îşi puse pelerina.

— O mie de soles pentru o fată e curată nebunie, spuse Aquílino. E preţul unui motor, Fushia.

— Face zece mii, spuse Fushia. Numai că sunt grăbit, ştiţi prea bine pentru ce, don Julio, şi nu pot să-mi iau pe cap şi femei. Aş vrea să plec chiar azi.

Dar numai aşa nu i se putea scoate o mie de soles,

mai ales că-l şi ascunsese. Şi apoi Fushia vedea că afacerea cu cauciucul căzuse baltă, şi din cauza inundaţiilor era imposibil să scoţi lemn în anul acela şi Fushia, lore-tanele astea, don Julio, ştii doar: nişte vulcani care aprind totul. Îi părea rău s-o lase, fiindcă nu numai că era frumoasă, dar gătea bine şi avea o inimă de aur. Se hotăra, don Julio?

— Îţi părea într-adevăr rău ca Lalita să rămână în Uchamala cu domnul Reîtegui? spuse Aquílino. Sau doar ca să spui ceva?

— Ce să-mi pară rău, spuse Fushia, n-am iubit-o niciodată pe târfa asta.

— Nu ieşi din apă, spuse Julio Reîtegui, vin să fac baie cu tine. N-oi fi având nimic pe tine şi dacă vine vreun peşte? Pune-ţi ceva, Lalita, nu, aşteaptă, nu încă.

Lalita stă pe vine în iaz şi apa o acoperă. În jurul ei se nasc unde, circumferinţe concentrice. La suprafaţa apei e o ploaie de liane şi Julio Reîtegui le simţea, Lalita, acoperă-te: erau foarte subţiri, aveau spini, se băgau prin găurile cele mai mici, fetiţo, şi înăuntru zgâriau, infectau totul şi pe urmă trebuie să iei borax şi să suporţi diareea o săptămână.

— Nu sunt peşti, patroane, spuse Lalita, nu vezi că sunt mormoloci? Şi plantele de pe fund, astea se simt. Ce călduţă e, ce grozavă, nu-i aşa?

— Să intri în râu cu o femeie, amândoi în pielea goală, spuse Aquílino. Niciodată nu mi-a trecut prin cap cât am fost tânăr şi acum îmi pare rău. Trebuie să fie grozav.

Fushia.

— O să intru în Ecuador prin Santiago, spuse Fushia. O călătorie grea, don Julio, n-o să ne mai vedem. V-aţi gândit? Căci plec chiar în noaptea asta. Are doar cincisprezece ani şi eu am fost primul care s-a atins de ea.

Îi

— Uneori mă gândesc de ce nu m-am căsătorit,

spuse Aquílino. Dar cu viaţa pe care am dus-o, n-aveam cum. Tot timpul pe drum, pe râu cum să găseşti o femeie? Tu chiar că nu te poţi plânge, Fushia. N-ai dus lipsă.

— De acord, spuse Fushia. Şalupa şi conservele. E o afacere bună pentru amândoi, don Julio.

— Santiago e foarte departe şi n-o să ajungi niciodată fără să fii văzut, spuse Julio Reîtegui. Şi apoi, împotriva apei şi în perioada asta mai întârzii o lună. De ce nu mai bine în Brazilia?

— Acolo sunt aşteptat, spuse Fushia. Şi de partea asta a frontierei şi de cealaltă, pentru o afacere din Campo Grande. Nu-s chiar atât de prost, don Julio.

— N-o să ajungi niciodată în Ecuador, spuse Julio Reîtegui.

— De fapt n-ai ajuns, spuse Aquílino. Ai rămas în Perú, şi gata.

— Totdeauna a fost aşa, Aquílino, spuse Fushia. Toate planurile mi-au ieşit pe dos.

— Şi dacă ea nu vrea? spuse Julio Reîtegui. Trebuie s-o convingi chiar tu, înainte de a-ţi da şalupa.

— Ea ştie că viaţa mea n-o să fie decât o fugă dintr-o parte într-alta, spuse Fushia, că mi se pot întâmpla o mie de lucruri. Nici unei femei nu-i place să meargă după un bărbat hărţuit. O să fie fericită să rămână, don Julio.

— Şi, totuşi, vezi şi tu, spuse Aquílino. Te-a urmat şi te-a ajutat în toate. A dus o viaţă de chin, ca şi tine, şi fără să se plângă. La urma urmelor, Lalita a fost o nevastă bună, Fushia.

Iată cum s-a născut Casa Verde. Construcţia ei a durat multe săptămâni; scândurile. bârnele şi cărămizile trebuiau să fie aduse din capătul celălalt al oraşului şi măgarii închiriaţi de don Anselmo înaintau cu greu prin pustiu. Lucrul începea dimineaţa, când se oprea ploaia aceea uscată şi se termina când se înteţea vântul. Seara, noaptea, deşertul înghiţea fundaţiile şi îngropa pereţii,

iguanele rodeau lemnul, vulturii îşi făceau cuiburi în construcţia abia începută şi, în fiecare dimineaţă, trebuia s-o iei de la capăt, să modifici planurile, să aduci din nou materialele, într-o luptă surdă care a cucerit treptat tot oraşul. „Când o să se dea bătut străinul?” se întrebau locuitorii. Dar zilele treceau şi, fără să se lase descurajat de neajunsuri, fără să se molipsească de pesimismul cunoscuţilor şi prietenilor, don Anselmo continua să desfăşoare o activitate uimitoare. Conducea lucrările pe jumătate gol, cu părul des de pe piept năclăit de sudoare, cu gura plină de cuvinte entuziaste. împărţea rachiu de trestie şi bere de porumb zilierilor şi el însuşi căra cărămizi, înfigea bârne, mergea încoace şi încolo prin oraş îndemnând măgarii. Şi într-o zi piuranii îşi dădură seama că don Anselmo precis o să învingă, căci zăriră de cealaltă parte a râului, în faţa oraşului, ca un emisar al acestuia în pragul deşertului, un schelet solid, triumfător de lemn. Din momentul acela treaba merse iute. Oamenii din Castilia şi din crescătoriile de vite de pe lângă Abator veneau în fiecare dimineaţă să asiste la lucrări, dădeau sfaturi şi uneori, spontan, câte o mână de ajutor lucrătorilor. Don Anselmo dădea de băut la toată lumea. În ultimele zile, o atmosferă de serbare populară domnea în jurul şantierului: vânzătoare de bere, de fructe, de brânză, prăjituri şi răcoritoare veneau fuga să-şi ofere marfa muncitorilor şi curioşilor. Cei bogaţi făceau popas când treceau pe acolo, şi, de pe cai, îi adresau lui don Anselmo cuvinte încurajatoare. Într-o zi, Chipiro Seminario, înstăritul agricultor, îi dărui un bou şi o duzină de urcioare cu bere. Lucrătorii fripseră carnea de bou între pietre încinse.

Când casa fu gata construită, don Anselmo porunci să fie vopsită în întregime în verde. Până şi copiii râdeau în hohote văzând cum zidurile se acopereau cu o pojghiţă ca smaraldul în care se spărgea lumina soarelui înapoind reflexe scămoase. Tineri şi bătrâni, bogaţi şi săraci, bărbaţi şi femei, glumeau plini de veselie pe seama

capriciului lui don Anselmo de a-şi mâzgăli casa în felul ăsta. O botezară imediat: „Casa verde”.

Îi distra însă nu numai culoarea, ci şi alcătuirea ei extravagantă. Era formată din două etaje, cel de jos însă abia dacă-şi merita numele: un salon spaţios tăiat de patru bârne, tot verzi, care susţineau tavanul; un pati o descoperit, pe jos cu pietricele şlefuite de apa râului şi un zid circular, de înălţimea unui om. Al doilea etaj cuprindea şase camere minuscule, aliniate în faţa unui coridor cu balustradă de lemn care trecea pe deasupra salonului de la primul etaj. În afară de intrarea principală, Casa Verde avea două uşi în spate, un grajd şi o cămară mare.

Din prăvălia spaniolului Eusebio Romero, don Anselmo cumpără rogojini, lămpi cu untdelemn, perdele în culori vii, multe scaune. Şi într-o dimineaţă doi tâmplari din Gallinacera anunţară: „Don Anselmo ne-a comandat un birou, o tejghea la fel cu cea de la «Steaua Nordului» şi o jumătate de duzină de paturi!” Atunci don Eusebio Romero mărturisi: „Şi mie şase lavabouri, şase oglinzi şi şase oale de noapte”. Un soi de efervescenţă cuprinse toate cartierele, o curiozitate zgomotoasă şi agitată.

Încolţiră bănuielile. Din casă în casă, din salon în salon femeile evlavioase şuşoteau, doamnele îşi priveau soţii cu neîncredere, toţi locuitorii schimbau surâsuri răutăcioase şi, într-o duminică, la slujba de douăsprezece, părintele García afirmă din amvon: „Se pregăteşte o agresiune împotriva moralei în oraşul ăsta”. Piuranii îl asaltau pe don Anselmo pe stradă, îi cereau să vorbească. Dar era zadarnic: „e secret” le spunea el, bucuros ca un licean, „puţină răbdare şi o să aflaţi”. Nepăsător la tulburarea cartierelor, venea în continuare dimineaţa la „Steaua Nordului” şi bea, glumea, închina şi făcea complimente femeilor care traversau Piaţa. Seara se închidea în Casa Verde, unde se mutase după ce-i dăruise lui don Melchor Espinoza o ladă cu sticle de

rachiu de pisco şi nişte hamuri din piele lucrată în relief.

Puţin timp după aceea, don Anselmo plecă. Pe un cal negru, pe care tocmai şi-l cumpărase, părăsi oraşul aşa cum venise, într-o dimineaţă în zori, fără să-l vadă nimeni, într-o direcţie necunoscută.

S-a vorbit atât de mult în Piura despre Casa Verde de la începuturi, locuinţa aceea matcă, încât nimeni nu mai ştie exact cum era de fapt, nici amănuntele adevărate ale istoriei ei. Supravieţuitorii acelei epoci, foarte puţini la număr, se încurcă şi se contrazic, confundând în cele din urmă ceea ce au văzut şi auzit cu propriile lor minciuni. Iar interpreţii sunt atât de ramoliţi, şi într-atât se încăpăţânează să tacă, încât n-ar sluji la nimic să-i mai întrebi. Oricum, Casa Verde cea de la început nu mai există. Până acum câţiva ani, pe locul unde a fost ridicată – întinderea aceea de pustiu mărginită de Castilia şi Catacaos – se mai găseau bucăţi şi obiecte de lemn carbonizate, dar deşertul, şi şoseaua care s-a construit, şi fermele care au apărut prin împrejurimi, au şters în cele din urmă toate acele resturi şi acum nu mai există piuran în stare să spună exact în ce parte a pustiului gălbui s-a înălţat, cu luminile, muzica, râsetele şi cu acea strălucire a pereţilor din timpul zilei care, de la depărtare şi în timpul nopţii, o transforma într-o reptilă pătrată, fosforescentă. În poveştile mangaşilor se spune că a existat în apropierea celuilalt mal al Podului Vechi, că era foarte mare, cea mai mare din clădirile din vremea aceea, şi că erau suspendate atâtea lămpi colorate la ferestre, încât lumina lor îţi răpea vederea, vopsea nisipul din jur şi ajungea până la pod. Dar principala ei calitate era muzica, care izbucnea dinăuntru exact la începutul serii, ţinea toată noaptea şi se auzea până la catedrală. Se spune că don Anselmo străbătea neobosit berăriile din toate cartierele, şi chiar din localităţile vecine, în căutare de artişti, şi din toate părţile aducea ghitarişti, zdrăngănitori la contrabas, la muzicuţă, flautişti, maeştri

ai tobei şi ai cornului. Niciodată însă harpişti, căci el cânta la acest instrument şi harpa lui domina, fără s-o poţi confunda, muzica din Casa Verde.

Ca şi cum s-ar fi otrăvit aerul, spuneau babele din Malecon – muzica intra pe toate părţile, chiar dacă am fi închis uşile şi ferestrele, şi o auzeam în timp ce mâncam, când ne rugam şi dormeam”.

„Şi trebuia să vezi mutrele bărbaţilor când o auzeau – spuneau femeile evlavioase înăbuşite în văluri – şi trebuia să vezi cum îi smulgea din cămin, şi-i scotea în stradă şi-i împingea spre Podul Vechi”.

„Şi la nimic nu mai slujea să te rogi – spuneau mamele, soţiile, logodnicele – la nimic nu foloseau lacrimile, rugăminţile noastre, nici interdicţiile preoţilor, nici novenele, nici măcar cântecele către Sfânta Treime”.

„Iadul e la porţile noastre – tuna părintele García – oricine l-ar vedea, dar voi sunteţi orbi. Piura e Sodoma şi Gomora”.

„O fi adevărat că a adus nenoroc Casa Verde – spuneau bătrânii, lingându-şi buzele – dar cum te mai distrai acolo, fir-ar ea să fie”.

La câteva săptămâni după ce don Anselmo s-a întors în Piura cu caravana de pensionare, Casa Verde îşi impusese stăpânirea. La început, vizitatorii plecau din oraş pe ascuns, aşteptau întunericul, traversau discret Podul Vechi şi se înfundau în pustiu. Apoi incursiunile s-au înmulţit şi tinerilor, din ce în ce mai imprudenţi, nu le mai păsa dacă erau recunoscuţi de doamnele postate după jaluzelele de pe chei. În ferme şi în saloane, în crescătorii nu se mai vorbea de altceva. Amvoanele îşi înmulţeau prevenirile şi dojenile, părintele García stigmatiza desfrâul cu citate din biblie. A fost creat un Comitet al Operelor Pioase şi Bunelor Obiceiuri şi doamnele care-l alcătuiau făcură câte o vizită prefectului şi primarului. Autorităţile aprobau, cu capul plecat: desigur, ele aveau dreptate, Casa Verde era o sfidare adusă Piurei, dar ce să faci? Legile impuse în capitala

asta putredă, adică Lima, îl ocroteau pe don Anselmo, existenţa Casei Verzi nu contrazicea *Constituţia*, nici nu era pedepsită prin Cod. Doamnele nu mai răspunseră la salut autorităţilor, le închiseră uşile saloanelor. În timpul acesta, adolescenţii, bărbaţii şi chiar şi paşnicii bătrâni se năpusteau în cârduri spre clădirea cea zgomotoasă şi strălucitoare. Cedară până şi piuranii cei mai sobri, cei mai harnici şi mai drepţi. În oraşul înainte vreme atât de tăcut se instalară ca într-un coşmar zgomotul şi mişcarea nocturnă, în zori, când harpa şi ghitarele din Casa Verde tăceau, un ritm indisciplinat şi multiplu se înălţa spre cer din oraş: cei care se întorceau, singuri sau în grupuri, străbăteau străzile râzând în hohote şi cântând. Pe feţele oamenilor, avariate de muşcătura nisipului, se vedeau semnele insomniei, iar la „Steaua N.ordului” se povesteau anecdote care treceau din gură în gură şi erau repetate de copii.

— Vedeţi, vedeţi, spunea, tremurător, părintele García – mai lipseşte să plouă cu foc peste Piura, toate relele din lume ne-au căzut pe cap.

Căci, într-adevăr, toate astea au. coincis cu o serie de nenorociri. În primul an, râul Piura a crescut şi a continuat să crească, a spart zidurile apărătoare ale fermelor, multe semănături din vale au fost inundate, câteva vite au pierit înecate şi umezeala năpădi părţi întinse din deşertul Sechura: bărbaţii blestemau, copiii făceau castele cu nisipul contaminat. În al doilea an, ca o răzbunare pentru injuriile pe care i le-au azvârlit proprietarii pământurilor înecate, râul n-a mai venit. Albia râului Piura se acoperi de ierburi şi scaieţi care muriră la puţin timp după aceea şi rămase doar o crăpătură lungă ca o rană: plantaţiile de trestie se uscară, bumbacul înmuguri prea devreme. În al treilea an, lăcustele decimară re-ccitele.

— Astea sunt urmările păcatului, răcnea părintele Garda. Încă mai e timp, duşmanul e în vinele voastre, ucideţi-l prin rugăciuni.

Vrăjitorii din crescătorii stropeau semănăturile cu sânge de iezi, se zvârcoleau pe bradze, înălţau rugăciuni ca să atragă apa şi să gonească insectele.

— Doamne, Doamne, se văita părintele García. E foamete şi e mizerie, şi în loc să se înveţe minte, păcătuiesc şi iar păcătuiesc.

Căci nici inundaţia, nici seceta, nici lăcustele nu opriră gloria crescândă a Casei Verzi.

Oraşul îşi schimbă înfăţişarea. Străzile acelea liniştite de provincie se umplură de străini care, la sfârşitul săptămânii, veneau la Piura din Sullana, Paita, Huanca-bamba şi chiar Tumbes şi Chiclayo, seduşi de legenda Casei Verzi care se răspândise prin deşert. Petreceau noaptea acolo şi când veneau în oraş se arătau mârşavi şi mojici, îşi plimbau beţia pe străzi ca pe cine ştie ce ispravă. Locuitorii îi urau şi adesea se iscau bătăi, nu noaptea şi pe scena obişnuită a încăierărilor, câmpul de sub Pod, ci în plină zi şi în Piaţa Armelor, pe Avenida Grâu sau în orice alt loc. Izbucniră bătăi colective. Străzile deveniră periculoase.

Când, în ciuda interdicţiei puse de autorităţi, vreuna din pensionare se aventura prin oraş, doamnele îşi târau fetele în casă şi trăgeau perdelele. Părintele García ieşea în întâmpinarea intrusei, desfigurat; locuitorii trebuiau să-l ţină ca să împiedice un atac.

În primul an, localul găzdui doar patru pensionare, dar în anul următor, când acestea plecară, don Anselmo o porni la drum şi se întoarse cu opt şi se spune că în apogeul ei Casa Verde ajunse să aibă douăzeci de pensionare. Soseau la clădire direct din mahalale. De pe Podul Vechi, le vedeai sosind, li se auzeau ţipetele şi obrăzniciile. Hainele lor colorate, fularele şi fardurile scânteiau ca nişte crustacee în peisajul acela arid.

În schimb, don Anselmo se ducea în oraş. Străbătea străzile pe calul lui negru, pe care-l învăţase tot felul de cochetării, să dea vesel din coadă când trecea o femeie, să îndoaie un picior în chip de salut, să facă pas de dans

când aude muzică. Don Anselmo se îngrăşase, se îmbrăca excesiv de ţipător: pălării de pai moale, fular de mătase, cămăşi din fir, curea cu încrustaţii, pantaloni ajustaţi, cizme cu toc înalt şi pinteni. Mâinile îi fierbeau de inele. Adesea se oprea să bea câte ceva la „Steaua Nordului” şi mulţi oameni de vază nu şovăiau să se aşeze la masa lui, să stea de vorbă şi să-l însoţească apoi până la marginea oraşului.

Prosperitatea lui don Anselmo se traduse în lărgiri laterale şi verticale ale Casei Verzi. Aceasta, ca un organism viu, crescu treptat, se maturiza. Prima inovaţie a fost un gard de piatră. Încununat cu ciulini, moloz, ţepuşe şi spini, ca să taie cheful hoţilor, înfăşură tot parterul şi-l ascundea. Spaţiul cuprins între gard şi casă tu mai întâi o curte pietruită, apoi o tindă nivelată, cu ghivece cu cactuşi, după aceea un salon circular cu podea şi tavan de rogojini şi, în cele din urmă, lemnul înlocui paiul, salonul fu pietruit şi acoperişul fu acoperit cu ţigle. Deasupra etajului al doilea se mai ivi unul, mic şi cilindric, ca un turnuleţ de pază. Fiecare piatră adăugată, fiecare ţiglă sau bucată de lemn erau automat vopsite în verde. Culoarea aleasă de don Anselmo imprima în cele din urmă peisajului o notă de prospeţime vegetală, aproape lichidă. De departe, călătorii zăreau clă Q7

— Casa verde direa cu ziduri verzi, diluate pe jumătate în lumina vie şi galbenă a nisipului, şi aveau senzaţia că se apropie de o oază cu palmieri şi cocotieri ospitalieri, cu ape cristaline, iar prezenţa asta îndepărtată îţi făgăduia tot felul de recompense pentru trupul obosit, stimulente nenumărate pentru sufletul deprimat de dogoarea deşertului.

Se spune că don Anselmo locuia la ultimul etaj, piscul acela îngust, şi că nimeni, nici chiar cei mai buni clienţi – Chipiro Seminario, prefectul, don Eusebio Ramero, doctorul Pedro Zevallos – nu aveau acces în locul acela. De acolo, fără îndoială, va fi observat don Anselmo

defilarea vizitatorilor prin pustiu, va fi văzut siluetele fără contur din cauza vârtejurilor de nisip, acele bestii înfometate care dau târcoale oraşului după ce apune soarele.

În afară de pensionare, Casa Verde a mai găzduit în vremurile ei bune pe Angelica Mercedes, o tânără mangaşă care moştenise de la maică-sa ştiinţa, arta condimentelor. Cu ea mergea don Anselmo la piaţă şi prin magazine, să comande alimente şi băuturi: negustori şi precupeţe se îndoiau când trecea el, ca trestiile în vânt. Iezii, porcii şi mieii pe care Angelica Mercedes îi împăna cu tot felul de ierburi şi mirodenii misterioase deveniră una din momelile Casei Verzi şi erau bătrâni care se jurau: „Mergem acolo doar ca să gustăm mâncarea aia grozavă”.

Împrejurimile Casei Verzi erau tot timpul însufleţite de o mulţime de vagabonzi, cerşetori, vânzători de mărunţişuri şi de fructe care-i asediau pe clienţii ce veneau şi plecau. Copiii din oraş fugeau de acasă noaptea şi. ascunşi pe după buruieni, îi spionau pe vizitatori şi ascultau muzica hohotele de râs. Câţiva. zgâriindu-şi mâinile şi picioarele, escaladau zidul şi cercetau pofticioşi interiorul. Într-o zi de sărbătoare, părintele García se aşează în pustiu la câţiva metri de Casa Verde şi, unul câte unul, îi ataca pe vizitatori şi le poruncea să se întoarcă în oraş şi să se căiască. Dar ei născoceau tot feul de scuze; o întâlnire de afaceri, un necaz pe care trebuie să-l îneci, căci altfel îţi otrăveşte sufletul, un pariu care-ţi pătează onoarea. Unii îşi băteau joc şi-l pofteau pe părintele García să-i însoţească, alţii se şi ofensau şi scoteau pistolul.

În Piura se născuseră legende noi despre don Anselmo. După unii, se ducea în secret la Lima, unde-şi păstra banii strânşi şi achiziţiona tot felul de proprietăţi. După alţii, era doar reprezentantul unei întreprinderi printre ai cărei membri erau prefectul, primarul şi bogătaşii, în fantezia poporului, trecutul lui don Anselmo

se îmbogăţise. Zilnic i se adăugau vieţii sale fapte sublime sau sângeroase. Mangaşii bătrâni îi asigurau pe oameni că recunosc în el un adolescent care, cu ani în urmă, a săvârşit adevărate jafuri prin cartier, iar alţii afirmau: „Este un ocnaş dezertor, un vechi partizan, un om politic în dizgraţie”. Doar părintele García se încumeta să spună: „trupul lui miroase a pucioasă”.

Şi în zori se trezesc să-şi continue drumul, coboară malul şi şalupa ia-o de unde nu-i. Încep s-o caute. Adrian Nieves pe de o parte, de cealaltă caporalul Roberto Delgado şi ordonanţa, şi, dintr-odată, strigăte, pietre, oameni goi şi uite-l pe caporal» înconjurat de aguaruni, plouă pe el cu ciomegele, şi pe ordonanţă, şi acum l-au văzut şi chunchii aleargă spre el, fir-ar să fie, Adrian Nieves, ţi-a sunat ceasul, şi se aruncă în apă: rece, iute, întunecoasă, nu scoate capul şi mai înăuntru, să-l târască curentul, săgeţi? să-l tragă în josul râului, gloanţe? pietre? fir-ar să fie, plămânii cer aer, capul i se învârte ca un titirez, atenţie la cârcei. Iese şi încă se mai vede Urakusa şi, pe malul râpos, uniforma verde a caporalului, chunchii îl strivesc în bătaie, era vina lui, el îl prevenise şi ordonanţa, o să scape? or să-l omoare? Se lasă să plutească în josul apei, agăţat de un trunchi de copac şi apoi, când se caţără pe partea dreaptă a râului, îl doare tot corpul. Adoarme chiar acolo pe plajă, se trezeşte, încă nu i-au revenit puterile şi un scorpion îl înţeapă în voie. Trebuie să aprindă un rug şi să pună mâna deasupra, aşa, să transpire puţin chiar dacă îl frige, îşi suge rana, scuipă, clăteşte-ţi gura, nu ştii niciodată cu înţepăturile astea, mama ta de scorpion. Mergi pe urmă mai departe, prin munţi, nu sunt chunchi pe nicăieri, dar mai bine să ieşi spre Santiago, şi dacă-l prinde o patrulă şi-l trimite înapoi la garnizoana din Borja? Nici să se întoarcă în sat, acolo l-ar descoperi soldaţii mâine sau poimâine şi, deocamdată, trebuie să-şi facă o plută. Pierzi mult timp, ah, dacă ai avea un cuţit. Adrian Nieves „mâinile îţi sunt obosite şi n-ai atâta putere ca să

răstorni trunchiuri ţepene. Alege trei copaci morţi, albi şi mâncaţi de viermi care la prima izbitură cad la pământ, îi prinde-cu nişte liane şi-şi face două prăjini, una s-o aibă de rezervă. Şi acum nici vorbă de ieşit la râul mare, îşi caută canale şi mlaştini pe unde să traverseze, şi nu e greu, peste tot numai bălţi. Doar că n-are cum să se orienteze, ţinuturile astea înalte nu sântale lui, apele au urcat mult, o să ajungă în felul ăsta până la Santiago? încă o săptămână, Adrian Nieves, erai un pilot bun, deschide bine nările, mirosul nu te înşala, asta e direcţia cea bună, şi curaj, omule, mult curaj. Dar pe unde merge acum, canalul parcă s-ar învârti pe loc şi navighează aproape pe întuneric, pădurea e deasă, soarele şi aerul abia pot pătrunde, miroase a lemn putred, a noroi şi apoi atâţia lilieci, îl dor braţele, a răguşit de atâta cât urlă să sperie păsările, încă o săptămână. Nici îndărăt, nici înainte, nici cum să se întoarcă în Maranon, nici cum să ajungă la Santiago, curentul îl duce în voia lui, corpul nu mai poate de oboseală, şi pe deasupra mai şi plouă, zi şi noapte plouă. Dar până la urmă se termină canalul şi apare o lagună, o mică baltă cu plante pline de spini şi maluri, cerul se întunecă. Doarme pe o insulă, când se trezeşte mestecă nişte ierburi amare, porneşte mai departe şi doar după două zile omoară cu lovituri de beţe o *sachavaca* slabă, mănâncă carne pe jumătate crudă, muşchii nu mai pot nici să mişte prăjina, ţânţarii l-au înţepat cât au vrut, pielea îi arde şi picioarele îi sunt ca ale căpitanului Quiroga, asta ce povestea caporalul, ce-o fi cu el, i-or fi dat drumul urakuşii? erau furioşi, l-or fi omorât dintr-odată? Poate ar fi fost mai bine să se întoarcă la garnizoana din Borja şi gata, mai bine soldat decât cadavru, e trist să mori de foame sau de febră în munţi, Adrian Nieves. Stă pe burtă, pe plută, şi aşa câteva zile şi când se termină canalul şi iese într-o baltă mare, ia te uită, atât de mare că parcă e Lacul Rimache? n-a putut să urce atât, imposibil, şi în mijloc e insula şi sus, pe malul râpos, un perete de *lupunas*. împinge

tangana fără să se ridice şi, în sfârşit, printre copacii plini de gheburi, siluete goale, fir-ar să fie, *or* fi aguaruni? ajutaţi-mă, o putea lua legătura cu ei? îi salută cu amândouă mâinile şi ei se agită, ţipă, ajutaţi-mă, sar, arată spre el şi când acostează îl vede pe creştin, pe creştină, îl aşteaptă şi lui i se învârte capul, şefule, nu ştia ce bine e să vezi un creştin. Îi salvase viaţa, şefule, credea că totul se terminase şi râde şi ei îi mai dau o înghiţitură, gustul dulce-aspru al rachiului de anason şi în spatele şefului e o creştină tânără, frumos chip, frumos părul cel lung, şi parcă ar visa, doamnă, şi dumneata mi-ai salvat-o: le mulţumea în numele cerului, Când se trezeşte ei sunt tot acolo, lângă el şi patronul, hai, era şi timpul, omule, dormise o zi întreagă, în sfârşit deschidea ochii, se simţea bine? Şi Adrian Nieves da, foarte bine, şefule, dar nu erau soldaţi pe acolo? Nu, nu erau, de ce voia să ştie, ce făcuse, şi Adrian Nieves nimic rău, şefule, n-am omorât pe nimeni, doar că fugise din serviciul militar, nu se poate trăi închis într-o cazarmă, pentru el nimic nu se compara cu aerul liber, se numea Nieves şi înainte să-l prindă în laţ soldaţii era pilot de coastă. Pilot? Atunci o fi cunoscând bine muntele, ştie să conducă o şalupă în orice parte şi pe orice vreme şi el sigur că putea, şefule, era pilot de când s-a născut. Acum s-a rătăcit fiindcă se băgase în mlaştini când e râul revărsat, nu voia să-l vadă soldaţii, nu s-ar putea, şefule? Şi şeful da, s-ar putea să rămână pe insulă, el o să-i dea de lucru. Aici o să fie în siguranţă, nici soldaţi, nici jandarmi n-or să vină niciodată: asta era aevastă-sa, Lalita, şi el, Fushia.

— Ce e, colega? spuse Josefino. Nu te prosti.

— Mă duc la Chunga, zbieră Iituma. «niţi ca mine? Nu? Nici n-am nevoie, mă duc singur. –…

Dar fraţii Leon îl prinseră de braţ şi Lituma rămase pe locul lui, congestionat, transpirat, rostogolindu-şi neclintit ochii mici prin cameră.

— De ce, frate, spuse Josefino. Doar ne simţim bine

aici. Liniştеşte-te.

— Doar ca să-l aud pe harpistul cu degete de argint, gemu Lituma. Doar pentru asta, invincibililor. Bem o înghiţitură. Una şi ne întoarcem, vă jur.

— Întotdeauna ai fost bărbat, colega. Nu te moleşi tocmai acum.

— Sunt mai bărbat ca oricare, bolborosi Lituma. Dar am o inimă uite aşa de mare.

— Încearcă să plângi, spuse Fercheşul, cu duioşie. Asta te uşurează, vere, nu-ţi fie ruşine.

Lituma începuse să privească în gol şi faţa lui neagră ca *lucuma* se umpluse de pete pământii şi salivă. Rămaseră tăcuţi o bună bucată de vreme, bând fiecare cu gândurile lui, fără să mai ciocnească, şi ecourile tonde-roului şi valsurilor ajungeau până la ei, şi atmosfera se îmbibase de mirosul de bere şi de friptură. Legănarea lămpii mărea şi micşora într-un ritm precis cele patru siluete proiectate pe rogojini, şi luminarea din firidă, acum foarte mică, împrăştia un fum creţ şi obscur care-o înfăşură pe Fecioara de ghips într-un nor difuz. Lituma se ridică cu greu în picioare, îşi scutură hainele, îşi plimbă ochii uimiţi de jur-împrejur, şi, pe neaşteptate, îşi băgă un deget în gură. Îşi gâdilă gâtlejul sub privirea atentă a celorlalţi, care-l văzură cum se face palid, şi în cele din urmă vomită, cu zgomot, icnind de i se zguduia tot corpul. Apoi se aşeză din nou, îşi şterse faţa cu batista şi, istovit, cu cearcăne la ochi, îşi aprinse o ţigară cu mâini tremurătoare.

— Mă simt mai bine. colega. Povesteşte mai departe, şi gata.

— Ştim foarte puţin, Lituma. Adică, despre cum s-au petrecut lucrurile. Când te-au băgat la răcoare, noi ne-am mutat. Fuseserăm martori şi puteam s-o încurcăm, tu ştii că familia Seminario e bogată, cu multă influenţă. Eu m-am dus la Sullana şi verii tăi la Chulucanas. Când ne-am întors, ea îşi părăsise căsuţa din Castilia şi nimeni nu ştia pe unde o fi.

— Deci a rămas singură, sărmana, îngână Lituma. Fără un ban şi pe deasupra însărcinată.

— De asta să nu-ţi faci griji, frate, spuse Josefino. N-a născut. La puţină vreme am aflat că umbla prin cârciumi, şi într-o noapte am întâlnit-o la „Rio Bar" cu un tip, şi nu mai era însărcinată.

— Şi ea ce-a făcut când v-a văzut?

— Nimic, colega. Ne-a salutat foarte veselă. Şi apoi ne-am tot ciocnit de ea când ici, când colo, şi tot timpul era însoţită. Până când într-o zi am văzut-o la Casa Verde.

Lituma îşi trecu batista pe faţă, trase din ţigară cu putere şi dădu afară o înghiţitură mare de fum gros.

— De ce nu mi-aţi scris? Vocea îi era din ce în ce mai răguşită.

— Aveai destule pe cap, închis, departe de casă. De ce să-ţi mai amărâm viaţa, colega? Nu se dau veşti de-astea unui om necăjit.

— Destul, vere, parcă ţi-ar plăcea să suferi, spuse Josefino. Schimbaţi subiectul.

De pe buzele lui Lituma curgea până pe gât un fir de salivă lucitoare. Capul i se mişca încet, greoi, mecanic, urmând cu precizie legănarea umbrelor pe rogojini. Josefino umplu paharele. Băură mai departe, fără să vorbească, până când se stinse luminarea din firidă.

— De două ore stăm aici, spuse José, arătând sfeşnicul. Atât ţine fitilul.

— Sunt mulţumit că te-ai întors, vere, spuse Fercheşul. Nu mai face mutra asta. Râzi, toţi mangaşii or să fie fericiţi să te vadă. Hai, râzi, vere.

Se duse spre Lituma, îl strânse în braţe şi-l privi cu ochii lui mari, vii şi arzători, până ce Lituma îşi dădu uşor cu palma în cap şi zâmbi.

— Aşa îmi place, vere, spuse José. Trăiască Mangacheria, hai să cântăm imnul.

Şi dintr-odată toţi trei începură să vorbească, erau trei copii şi săreau zidul de cărămizi al Şcolii Fiscale ca

să se scalde în râu sau, călare pe măgarul altcuiva, străbăteau potecile nisipoase, printre ferme şi plantaţii de bumbac. În direcţia comorilor din Narihuală, şi iată şi zgomotul carnavalelor, cojile şi globurile plouau peste

10 a trecătorii înfuriaţi şi ei îi stropeau şi pe sticleţii care nu îndrăzneau să vină şi să-i scoată din ascunzătorile lor de pe terase şi din copaci, iar acum, în dimineţile călduroase, disputau meciuri aprinse de fotbal, cu o minge de cârpă pe terenul nesfârşit de mare al deşertului. Jose-fino îi asculta mut, cu ochii plini de invidie, mangaşii îl acuzau pe Lituma, e adevărat că te-ai înrolat în jandarmerie? eşti renegat, eşti galben, şi cei doi Leoni şi Lituma râdeau. Deschiseră altă sticlă. Tot tăcut, Josefino făcea; rotocoale de fum, José fluiera, Fercheşul ţinea rachiul în gură, se făcea că-l mestecă, făcea gargară, se strâmba, nu mi-e greaţă, nici nu mă arde, simt doar căldura aia fără seamăn pe lume.

— Linişteşte-te. invincibilule, spuse Josefino. Unde se duce, prindeţi-l!

Fraţii Leon îl ajunseră în prag, José îl ţinea de umeri şi Fercheşul îl cuprinse cu braţele de brâu şi-l scuturã cu furie, dar vocea îi era nedumerită şi plângătoare.

— De ce, vere? Nu te duce, o să ţi se rupă sufletul. Ascultă-mă pe mine, Lituma, verişorul meu drag.

Lituma mângâie stângaci obrazul Fercheşului, îi răvăşi părul creţ, îl împinse în lături fără bruscheţe şi ieşi, clătinându-se. Ei îl urmară. Afară, lângă casele lor din trestie sălbatică, mangaşii dormeau sub stele, alcătuind tăcuţi ciorchini omeneşti pe nisip. Zarva din cârciumi crescuse, Fercheşul repeta cântecele printre dinţi şi când auzea o harpă îşi desfăcea braţele: nimeni nu-i ca don Anselmo, orice-ai face! El şi Lituma mergeau în faţă, ţinându-se de braţ, păşind în zigzag, uneori din beznă se înălţa câte un protest, „atenţie, ne călcaţi în picioare!” şi ei, în cor „iertare, don”, „iertaţi-ne, vă rugăm, dona”.

— Povestea asta care i-ai spus-o parcă era un film,

spuse José.

— Dar a crezut-o, spuse Josefino. Nu mi-a trecut alta prin cap. Şi voi nu m-aţi ajutat de loc, nici măcar n-aţi deschis gura.

— Păcat că nu suntem în Paita, vere, spuse Fercheşul. M-aş băga în apă cu haine cu tot. Ce grozav ar fi!

— În Yacila sunt valuri, e mare de-adevăratelea, spuse Lituma. Aia din Paita' nu e decât un lac, el Maranon e mai furios ca marea asta. Duminică o să mergem la Yacila, vere.

— Să-l ducem la cârciuma lui Felipe, spuse Josefino. Am eu bani. Nu-l putem lăsa să se ducă acolo, José.

Bulevardul Sánchez Cerro era pustiu, în umbreluţa de lumină uleioasă a fiecărui felinar zumzăiau insecte. Fercheşul se aşezase pe jos să-şi lege pantofii. Josefino se apropie de Lituma:

— Uite, colega, e deschis la Felipe. Câte amintiri în cârciuma asta. Hai, lasă-mă să te invit la un pahar.

Lituma se descotorosi de braţele lui Josefino, vorbi fără să-l privească:

— Pe urmă, frate, la întoarcere. Acum, la Casa Verde. Şi acolo câte amintiri, mai multe ca oriunde. Nu-i aşa, invincibililor?

Mai târziu, când trecură pe lângă „Trei Stele", Josefino făcu o nouă încercare. Se năpusti spre uşa luminată a barului, strigând:

— În sfârşit, un loc unde să-ţi astâmperi setea! Veniţi, prieteni, plătesc eu.

Dar Lituma merse mai departe, nepăsător.

— Ce facem, José?

— Ce să facem, frate. Mergem la Chunga chunguita.

DOI

O ŞALUPĂ SE OPREŞTE SFORĂIND lângă debarcader şi Julio Reategui sare pe uscat. Urcă până în Piaţa Santa Maria de Nieva – un jandarm aruncă în aer o bucată de lemn, un câine o prinde din zbor şi i-o aduce –

şi când ajunge la înălţimea trunchiurilor de capirona un grup de persoane iese din coliba jandarmeriei. El ridică mâna şi salută: îl văd, se însufleţesc, se năpustesc în întâmpinarea lui, ce plăcere, ce surpriză, Julio Rcă-tegui strânge mâna lui Fabio Cuesta, de ce nu ne-aţi anunţat că veniţi? lui Manuel Águila, n-o să vă iertăm pentru asta, lui Pedro Escabino, s-ar fi pregătit să-l primească, lui Arevalo Benzas, câte zile rămâneţi de data asta, don Julio? Niciuna, era o vizită fulger, pleca mai departe la drum chiar acum, ştiu şi ei ce viaţă duce. Intră la jandarmerie, don Fabio destupă nişte sticle de bere, ciocnesc, treburile la Nieva merg bine? şi în Iqui-tos? au probleme eu păgânii? La uşile şi la ferestrele colibei stau aguaruni cu buzele groase, ochii reci şi pometii ieşiţi. Mai târziu Julio Reategui şi Fabio Cuesta ies, în Piaţă jandarmul se joacă mai departe cu câinele, urcă povârnişul spre mănăstire priviţi din toate locuinţele, ah, don Fabio, femeile, să pierzi o zi pentru treaba asta, o să ajungă la tabără noaptea şi don Fabio, de ce mai există atunci prietenii, don Julio? I-ar fi scris câteva rânduri şi el se însărcina cu toate, dar, don Fabio, scrisoarea ar fi întârziat o lună şi cine-o suporta în timpul ăsta pe doamna Reategui. Îndată ce bat, poarta rezidentei se deschide, ce mai faceţi, un şorţ unsuros, maică Griselda, q rasă călugărească, ia te uită cine a venit, un chip rumen, nu-l mai recunoaşte? cum să nu, domnul Reategui, un strigăt scurt, intraţi, o mină zâmbitoare, intraţi, don Julio, ce plăcere şi pe el nu-l mira că nu-l recunoaşte cu mutra pe care o are, maică. Şchiopătând, vorbind fără încetare, maica Griselda îi conduce printr-un coridor umbros, le deschide o uşă, le arată nişte scaune de pânză, ce bucurie pentru maica stareţă şi chiar dacă era foarte grăbit trebuia să viziteze capela, don Julio, o să vadă câte schimbări, se întorcea imediat. Pe birou e un crucifix şi un opaiţ, pe jos o rogojină din fire de *chambira* şi pe perete o icoană a Fecioarei, pe fereastră intră limbi somptuoase, fierbinţi de soare care

ling bârnele tavanului. Ori de câte ori se găsea într-o biserică sau o mănăstire, Julio Reîtegui era cuprins de senzaţii ciudate, don Fabio, sufletul, moartea, gândurile astea care te neliniştesc atât de mult încă de când eşti mic şi guvernatorului i se întâmpla la fel, don Julio, le vizita pe maici şi pleca cu capul plin de meditaţii profunde; şi dacă de fapt amândoi erau puţin mistici? Chiar la asta se gândise şi el, don Fabio îşi mângâie chelia, ce nostim, puţin mistici. Doamna Reîtegui ar râde dacă i-ar auzi, ea care-i spunea mereu o să mergi în iad că eşti eretic, Julio, şi fiindcă veni vorba, anul trecut îi făcuse, în sfârşit, cheful, s-au dus la Lima în octombrie, la procesiune? da, aceea a lui Iisus Făcătorul de minuni. Don Fabio văzuse fotografii, dar să fii chiar acolo trebuia să fie mult mai bine, era adevărat că toţi negrii se îmbrăcaseră în mov? Şi indienii, şi metişii, şi albii, jumătate din Lima în mov, ceva îngrozitor, don Fabio, trei zile în îmbulzeala aia, ce incomod şi ce duhori, doamna Reîtegui voia ca şi el să-şi pună rasa, dar dragostea lui nu mergea până acolo. Voci, râsete, alergături invadează încăperea şi ei privesc spre ferestre: voci, râsete, alergături. Aveau desigur recreaţie, erau multe acum? după zgomot păreau o sută şi don Fabio, vreo douăzeci. Duminică a avut loc o defilare şi ele au cântat imnul naţional, foarte mândre, don Julio, într-o spaniolă cum scrie la carte. Fără îndoială, don Fabio era mulţumit în Santa Maria de Nieva, cu câtă mândrie povestea lucrurile de pe aici, era mai bine decât să administrezi hotelul? dacă ar fi rămas acolo în Iquitos, acum ar avea o situaţie bună, don Fabio, adică din punct de vedere economic. Dar guvernatorul era bătrân şi, chiar dacă domnule Reîtegui n-o să-i vină să creadă, nu era un ambiţios. N-ar putea răbda nicio lună în Santa Maria de Nieva? don Julio, vedea că el a răbdat şi cu voia lui Dumnezeu n-o să mai plece niciodată de-aici. De ce s-a încăpăţânat atâta cu numirea asta? Julio Reîtegui nu reuşea să înţeleagă, de ce a vrut să-l înlocuiască, don

Fabio? ce căuta? şi don Fabio, să fie, nu râdeţi, respectat, ultimii lui ani în Iquitos fuseseră atât de trişti, don Julio, nimeni nu putea şti ruşinea, umilinţele, când l-a dus el la hotel trăia din mila oamenilor. Dar să nu se întristeze, aici în Nieva îl iubeau mult cu toţii, don Fabio, n-a obţinut ce dorea? Da, îl respectau, salariul n-ar fi mare lucru, dar cu ce-i dădea domnul Reîtegui ca să-l ajute îi ajungea ca să trăiască liniştit, şi asta i-o datora tot lui, don Julio, oh, nici n-avea cuvinte. Printre râsetele, vocile, alergăturile din grădină se strecoară lătrături, pălăvrăgeala de papagali. Julio Reîtegui închide ochii, don Fabio rămâne pe gânduri, mâna îi străbate domol, afectuos chelia: adevărat, don Julio ştia că a murit maica Asunción? a primit scrisoarea? O primise, şi doamna Reîtegui le-a scris maicilor prezentându-le condoleanţe, a adăugat şi el câteva rânduri, tare cumsecade măicuţa, şi don Fabio făcuse un lucru nu tocmai legal, pusese steagul jandarmeriei în berna, don Julio, ca să se arate într-un fel părtaş la doliu şi, maica Angelica se simţea bine? tot tare ca o stâncă, băbuţa asta? Se aud paşi şi ei se ridică în picioare, merg în întâmpinarea stareţei, don Julio, maică, o mână albă, ce cinste pentru casa asta să-l aibă din nou aici pe domnul Reîtegui. ce bine îi părea că-l vede. Vă rog, luaţi loc, şi ei, tocmai vorbeau, maică, pomenind-o pe sărmana maică Asunción. Sărmana? De loc sărmana, că e în ceruri, şi doamna Reîtegui? când or s-o vadă din nou pe naşa capelei? Doamna Reîtegui voia să vină, dar să vii până aici tocmai din Iquitos era prea complicat, Santa Maria de Nieva era la capătul lumii, şi apoi nu e îngrozitor să călătoreşti prin pădure? Nu pentru don Julio Reîtegui, stareţa zâmbeşte, care mergea încoace şi încolo prin Ama-zonia ca la el acasă, dar Julio Reîtegui n-o făcea de plăcere, dacă nu te ocupi tu însuţi de fiecare lucru, maică, se duc toate dracului, să-i ierte expresia. Nu spusese nimic incorect, don Julio, şi aici dacă nu te îngrijeai îşi băga demonul coada şi acum elevele cântă în cor.

I

Le dirijează cineva, la fiecare pauză don Fabio aplaudă cu vârfurile degetelor, zâmbeşte, aprobă: maica a primit scrisoarea doamnei Reîtegui? Da, luna trecută, dar nu credea că don Julio o s-o ia atât de repede. În general, prefera să se plece de la mănăstire la sfârşitul anului, nu la mijlocul cursurilor, dar dacă s-a deranjat să vină personal or să facă o excepţie, bineînţeles, pentru că era vorba despre el. Şi el, de fapt, omora două muşte dintr-o lovitură, maică, trebuia să dea o raită pe la tabăra din Nieva, culegătorii de *mate* se pare că găsiseră lemn de trandafir, aşa că a profitat ca să dea o fugă şi stareţa aprobă: o să se ocupe de fete? cam aşa ceva spunea doamna Reîtegui. Ah, fetele, maică, dacă le-aţi vedea, erau o minunăţie, don Fabio îşi închipuia, şi maica le cunoştea, doamna Reîtegui i-a trimis fotografii cu puştoaicele, cea mare o păpuşă şi cea mică ce ochişori. Aveau cu cine semăna, desigur, doamna Reîtegui era aşa de frumoasă, şi don Fabio spunea asta cu tot respectul, don Julio. Li se căsătorise menajera de câtva timp, maică, şi ea nu-şi putea închipui cât de fricoasă era doamna Reîtegui, tuturor fetelor le găsea un cusur, ba că sunt murdare, ba că o să le molipsească de boli, tot ce e mai rău pe lume, şi uite aşa, făcea pe dădaca de două luni. Dinspre partea asta, don Fabio se trage mai aproape pe scaun, doamna Reîtegui putea fi foarte liniştită, loveşte cu palma, de aici nu ieşea niciuna bolnavă sau murdară, zâmbeşte, nu-i aşa, maică? face o plecăciune cu capul, îţi făcea plăcere să vezi cât de curate le ţin, şi Reîtegui, aşa e, maică – era vorba de soţia avocatului Portillo. Tot greutăţi cu servitoarele? Da, don Fabio, era din ce în ce mai greu să găseşti oameni de treabă în Iquitos, n-ar putea să-i aducă şi lui o fetişcană, maică? Da, se putea, stareţa strânge uşor din buze, don Julio, dar să nu-i vorbească aşa, vocea i se înmoaie, mănăstirea nu era o agenţie de servitoare şi acum Reîtegui stă nemişcat, serios, cu o mină lovind în neştire braţul scaunului, nu i-o

fi interpretat greşit cuvintele, nu? adică, stareţa examinează crucifixul, don Fabio – *îşi* freacă chelia, se leagănă pe scaun, clipeşte, maică, doar nu interpretase greşit cuvintele lui don Julio, nu? El ştia de unde veneau fetele astea, cum trăiau înainte de a intra la mănăstire, Julio Reîtegui o asigura, maică, fusese o greşeală, nu-l înţelesese, şi după ce fetele stăteau aici n-aveau unde să plece, cătunele indigenilor nu erau liniştite, chiar dacă le-ai putea trimite pe fete înapoi la familiile lor tot nu s-ar obişnui, cum să mai trăiască din nou goale? stareţa face un gest amabil, să adore şerpii? dar zâmbetul ei e glacial, să-şi mănânce păduchii? Era vina lui, maică, s-a exprimat greşit şi ea îi lua cuvintele în alt sens, dar fetele nu puteau nici să rămână la mănăstire, don Julio, n-ar fi drept, nu-i aşa? trebuiau să lase locul altora. Ideea era ca ei să le ajute pe maici să le integreze pe fetele astea în lumea civilizată, don Julio, să le uşureze intrarea în societate. Tocmai în sensul ăsta se gândea şi domnul Reîtegui, maică, dar ea nu-l cunoştea? şi la mănăstire le adunau pe copilele astea şi le educau ca să câştige suflete pentru Dumnezeu, nu ca să asigure servitoare pentru familii, don Julio să-i scuze sinceritatea. El ştia asta foarte bine, maică, de aceea el şi soţia lui au colaborat întotdeauna cu mănăstirea, dacă ceva nu era în regulă, nu era nimic, maică, nu s-a spus nimic, o ruga să nu-şi facă griji. Stareţa nu-şi făcea griji pentru ei, don Julio, ştia că doamna Reîtegui e foarte evlavioasă şi că fata ar fi pe mâini bune. Portillo era cel mai bun avocat din Iquitos, maică, fost deputat, dacă n-ar fi vorba de o familie bună, cunoscută, ar fi îndrăznit Julio Reîtegui să facă aceste demersuri? Dar îi repeta să nu se mai gândească la treaba asta, maică, şi stareţa zâmbeşte din nou: se supărase pe ea? N-avea importanţă, oricui îi prinde bine câte o predică din când în când şi Julio Reîtegui se aşază mai bine pe scaun, îl trăsese de urechi, îl făcuse să simtă că a greşit şi dacă el garanta pentru domnul acela, don Julio, ea îl credea, putea să-i pună

câteva întrebări? Oricâte voia, maică, şi el înţelegea treaba asta cu precauţiile, e logic, dar trebuie să-l creadă, avocatul Portillo şi soţia lui erau dintre oamenii cei mai cumsecade şi fata o să fie foarte bine tratată, haine, mâncare, chiar şi leafă, şi stareţa nu se îndoia, don Julio. Buzele ei subţiri, ascunse, se strâng din nou: şi restul? Or să aibă grijă ca fata să păstreze ce-a câştigat aici? N-or să distrugă din neglijenţă ce i se dăduse la mănăstire? La asta se referea, don Julio, şi era adevărat că maica nu-i cunoştea pe Portillo, Angelita organiza în fiecare an Crăciunul săracilor, chiar ea mergea să ceară darurile de la magazine şi să le împartă prin cartiere, maică: putea fi sigură că Angelita o s-o ducă pe fată la toate procesiunile din Iquitos. Stareţa nu mai voia să-l supere, dar mai era ceva, îşi ia el răspunderea pentru amândouă? Pentru orice reclamaţie sau orice s-ar întâmpla, maică, nici vorbă, şi-o ia şi semnează ce trebuie, cu multă plăcere, în numele lui şi al avocatului Portillo. Erau de acord, deci, don Julio şi stareţa se ducea după ele; de altfel precis că maica Griselda le pregătise nişte răcoritoare, nu strică, nu-i aşa? pe căldura asta, şi don Fabio ridică mâinile a bucurie: totdeauna atât de amabile. Stareţa iese din încăpere, petele de soare care îmbrăţişează bârnele nu mai sunt strălucitoare, ci opace, şi în grădina de alături, elevele cântă în continuare, omule, ce înseamnă asta? Nu era drept, Doamne, în ce situaţie penibilă l-a pus călugăriţa, don Fabio, şi el, don Julio, pur formalism, maicile le iubeau mult pe orfanele astea, le părea rău să plece, asta era tot, dar ofiţerilor din Borja le puneau aceleaşi întrebări? şi inginerilor ăstora care trec pe aici le vin cu aceleaşi sfaturi? ce Dumnezeu, don Fabio. Guvernatorului i se citeşte mâhnirea pe faţă, maica o fi prost dispusă dintr-un motiv oarecare, nu trebuia să-i dea importanţă, don Julio şi lui Reîtegui să nu-i spună că soldaţii le tratează mai bine ca ei, le pun la muncă ca pe animale, precis, nu le plătesc nicio para, desigur, don Fabio ştia ce mizerabile sunt

lefurile soldaţilor? Şi apoi pe el îl cunoşteau foarte bine, dacă li-l recomanda pe Portillo înseamnă că ştie el ceva, don Fabio, dă-mi voie, unde s-a mai văzut aşa ceva. Corul din grădină încetează dintr-odată şi guvernatorul nu înţelegea, stareţa e mereu atât de drăguţă, atât de binecrescută, a trecut, don Julio, să nu-şi mai facă sânge rău, şi el nu-şi făcea sânge rău, dar nedreptăţile îi revoltau ca pe oricare: s-o fi sfârşit recreaţia, degetele lui don Fabio bat toba pe scaun, şi pe el l-a enervat maica, don Julio, s-a simţit ca la confesional, ei se întorc şi uşa se deschide. Stareţa aduce un castron, o piramidă de pesmeţi cu margini zgrunţuroase, şi maica Griselda o tavă de lut, pahare, un urcior plin cu un lichid spumos, cele două eleve rămân lângă uşă, sperioase, sălbatice în halatele lor crem, suc de papaya, bravo! maica asta Griselda, totdeauna îi răsfaţă, don Fabio s-a ridicat în picioare şi maica Griselda râde astupându-şi gura cu mâna, ea şi stareţa împart paharele, le umplu. Deci aşa, băgate una în alta, elevele privesc chiorâş, una ţine gura întredeschisă şi-şi arată dinţii mărunţi, şlefuiţi ca nişte colţi. Julio Reîtegui ridică paharul, maică, chiar că îi mulţumea, era mort de sete, dar trebuiau să guste pesmeţii, cu ce, nu ghiceau ei? Să vedem, ei, don Fabio? Nu le trecea prin cap, maică, ce delicioase, din mălai? mai delicat, din *camote*? şi maica Griselda scoate un hohot de râs: din manioc! Le inventase chiar ea, când o s-o aducă pe doamna Reîtegui o să-i dea reţeta şi don Fabio bea o sorbitură dându-şi ochii peste cap. Maica Griselda avea nişte mâini de înger, măcar pentru asta şi merita să ajungă în cer, şi ea gata, gata, don Fabio, mai serviţi suc. Beau, îşi scot batistele, îşi şterg firele subţiri de mustaţă care au devenit portocalii, Reîtegui are picături de sudoare pe frunte, chelia guvernatorului străluceşte. În sfârşit, maica Griselda strânge tava, urciorul şi paharele, le zâmbeşte şmechereşte din uşă, iese, Reîtegui şi guvernatorul privesc elevele nemişcate, ele lasă capul în jos în acelaşi timp: bună seara, fetelor.

Stareţa face un pas spre ele, haideţi, apropiaţi-vă, de ce rămâneau acolo? Cea cu dinţii şlefuiţi îşi târăşte picioarele şi se opreşie fără să ridice capul, cealaltă rămâne pe loc şi Julio Reîtegui şi tu, fata mea, n-avea de ce să-i fie frică, nu era dracul. Eleva nu răspunde şi stareţa, dintr-odată, adoptă o expresie enigmatică, batjocoritoare, îl priveşte pe Reîtegui, în ochii acestuia se iveşte o mică lumină intrigată, guvernatorul îi face semn fetei cu mâna să se apropie şi stareţa, don Julio, n-o recunoştea? O arată pe cea care e lângă uşă şi zâmbetul i se accentuează, un semn afirmativ şi Julio Reîtegui se întoarce spre fată, o examinează clipind din ochi, îşi mişcă buzele, îşi pocneşte degetele, ah, maică, ea era? da. Ce surpriză, nici măcar nu-i trecea prin cap, se schimbase mult, don Julio? foarte mult, maică, o lua cu el, doamna Reîtegui va fi încântată. Dar erau doar prieteni vechi, fetiţo, oare nu-şi amintea de el? Fata cu dinţii ascuţiţi şi guvernatorul se uitau de la unul la altul cu curiozitate, eleva din uşă îşi ridică puţin capul, ochii verzi contrastează cu tenul ei oacheş, stareţa oftează, Bonifacia: vorbeau cu ea, ce purtări erau astea. Julio Reîtegui încă o examinează, maică, pe cinstea mea, trecuseră aproape patru ani, viaţa zboară, fetiţo, cum ai crescut, era o bucăţică de femeie şi acuma vedeţi şi dumneavoastră. Stareţa dă din cap, Bonifacia, haide să-l saluţi pe domnul Reîtegui, oftează din nou, trebuia să-i poarte tot respectul şi la fel doamnei, ei vor fi foarte buni. Şi Reîtegui să nu-ţi fie ruşine, fetiţo, or să stea un pic de vorbă, o fi vorbind spaniola foarte bine, nu-i aşa? Şi guvernatorul sare pe scaun, cea din Urakusa! se loveşte peste frunte, sigur că da, ce prost, acum îşi dădea seama. Şi stareţa, nu mai face pe proasta, don Julio o să creadă că îi tăiaseră limba. Dar fetiţo. uite că plânge, ce era cu ea, fetiţo, de ce plânsul ăsta şi Bonifacia îşi ţine capul sus, lacrimile îi udă obrajii, buzele groase închise cu încăpăţânare şi don Fabio, eh, eh, prostuţo, aplecat şi înţelegător, ar trebui să sară în

sus de bucurie; o să aibă un cămin şi fetele domnului Reîtegui erau două minuni. Stareţa s-a făcut palidă, fata asta! faţa îi e acum albă ca şi mâinile, proasta asta! de ce plângea? Bonifacia îşi deschide ochii verzi, umezi, sfidători, traversează rogojina, fetiţo, cade în genunchi în faţa stareţei, prostuţo, îi apucă una din mâini, şi-o apropie de faţă, cea cu dinţii ascuţiţi râde o clipă şi stareţa bolboroseşte, îl priveşte pe don Reîtegui, Bonifacia, linişteşte-te: îi făgăduise, şi maicii Angelica. Mâna se zbate ca să scape de chipul care se freacă de ea, Reîtegui şi don Fabio zâmbesc nedumeriţi şi binevoitori, buzele groase sărută cu lăcomie degetele palide şi refractare şi cea cu dinţi ascuţiţi râde fără să se mai ascundă: nu-şi dădea seama că e spre binele ei? unde o să fie tratată mai bine? Bonifacia, nu-i făgăduise acum nicio jumătate de oră? şi maicii Angelica, aşa se ţinea de cuvânt? Don Fabio se ridică în picioare, îşi freacă mâinile, aşa erau fetele, sensibile, plângeau din orice, fetiţo, să facă un efort, o să vadă ce frumos era Iquitos, ce bună, ce sfântă era doamna Reîtegui, şi stareţa, don

Julio, îl ruga, îi părea rău. Fetiţa asta n-a fost niciodată dificilă, n-o recunoştea, Bonifacia, linişteşte-te, şi Julio Reîtegui era de ajuns, maică. Prinsese drag de mănăstire, nimic ciudat în asta, şi era mai bine să nu i se împotrivească voinţei, mai bine să rămână cu maicile. O s-o ia pe cealaltă şi Portillo să-şi caute o servitoare în Iquitos, dar mai ales să nu vă faceţi probleme, maica.

— IA PRIVIŢI, SPUSE BAROSANUL. Stă ploaia.

Prelungi, albastre, câteva dungi brăzdau cerul, printre grămezile cenuşii mai răsuna încă, dezlănţuită, furtuna, şi ploaia stătuse. Dar în jurul sergentului, al jandarmilor şi al lui Nieves, pădurea şiroia încă de apă: picături mari şi calde se rostogoleau de pe copaci, de pe vârfurile cortului şi rădăcinile adventive până pe plaja de pietriş transformată în mlaştină şi, primindu-le, noroiul se desfăcea în cratere minuscule, fierbând parcă. Şalupa

se balansa la ţărm.

— Să aşteptăm să se usuce puţin, dom sergent, spuse pilotul Nieves. Din cauza ploii râul o fi foarte furios.

— Da, sigur că da, don Adrian, dar n-are niciun rost să stăm mai departe ca nişte sardele, spuse sergentul. Hai să montăm celălalt cort, băieţi. Putem dormi aici.

Aveau cămăşile şi pantalonii uzi leoarcă, cruste de noroi pe cizme, pielea strălucitoare. Îşi frecau corpul, îşi stoi ce-au hainele. Pilotul Nieves înainta plescăind pe plajă şi când ajunse la şalupă era o figurină de răşină.

— Mai bine în pielea goală, spuse Roşcovanul. Căci o să ne murdărim de noroi.

Barosanul era fără izmene şi ei râdeau de fesele lui grase. Ieşiră din cort, Piciul se poticni, căzu în fund, se ridică înjurând. Traversară mocirla ţinându-se de mână. Nieves le dădea plasele de ţânţari, conservele, termosurile, ei duceau pachetele pe umăr până în cort, se întorceau, şi dintr-odată îi apucă strechea: alergau scoţând urlete, se scufundau în noroi, îşi aruncau bulgări de nămol, dom sergent, n-o să rămână niciun biscuit uscat, prinde-l p-ăsta, poate ni s-a dus dracului anasonul şi Piciul era sătul de pădure, Oacheşule, îi ajungea până peste cap. Se spălară de noroi în râu, îngrămădiră încărcătura sub un copac şi chiar acolo înfipseră ţăruşii, întinseră pânza şi prinseră sforile de rădăcinile care ieşeau din pământ, cenuşii şi întortocheate. Câtep-dată, de sub o piatră, apăreau răsucindu-se larve de culoare trandafirie. Pilotul Nieves pregătea un foc.

— Aţi făcut cortul chiar sub copac, spuse sergentul. O să ne plouă în cap cu păianjeni toată noaptea.

Grămada de lemn trosnea, începu să fumege şi, după o clipă, ţâşni o flăcăruie albastră, alta roşie, o flacără. Se aşezară în jurul focului. Biscuiţii erau uzi, rachiul cald.

— N-am scăpat, dom sergent, spuse Oacheşul. Va trebui să ne aşteptăm la o chelfăneală bună acum în

Nieva.

— Numai nişte nebuni puteau să plece aşa, spuse Roşcovanul. Locotenentul trebuie să-şi fi dat seama.

— Ştia şi el că e degeaba, dădu din umeri sergentul. Dar n-aţi văzut în ce hal erau maicile şi don Fabio? Ne-a trimis ca să le facă cheful, şi gata.

— Eu nu m-am făcut jandarm ca să fac pe dădaca, spuse Piciul. Nu vă sâcâie treburile astea, dom sergent?

Dar sergentul era de zece ani în armată; era tăbăcit, Piciule, şi nu-l mai sâcâia nimic. Îşi scoase o ţigară şi şi-o usca la flacără, răsucind-o între degete.

— Da' de ce te-ai făcut tu jandarm? spuse Barosanul. Eşti încă nou, de-abia te-ai născut. Pentru noi toată forfota asta e floare la ureche, Piciule. O să te înveţi şi tu.

Nu era vorba de asta, Piciul fusese un an în Juliaca şi stepa era mai a naibii decât muntele, Barosanule. Insectele şi ploile nu-l enervau atât cât faptul că-l trimiteau în munţi să urmărească nişte fete. Şi nici nu puneau mâna pe ele.

— Poate s-au întors singure, mucoasele, spuse Oacheşul. Poate dăm peste ele în Santa Maria de Nieva.

— Nişte izmenite, spuse Roşcovanul, sunt în stare. Le-aş trage o mamă de bătaie.

Barosanul, în schimb, s-ar drăgăli cu ele, şi râse, dom sergent: nu-i aşa că cele mai mari erau numai bune? Le văzuse duminica, când mergeau la râu să se scalde?

— Nu-ţi stă capul la altceva, Barosane, spuse sergentul. De când te scoli până te culci, doar de femei îţi arde.

— Dar aşa e, dom sergent. Aici se dezvoltă atât de repede, la unsprezece ani sunt coapte pentru orice. Să nu-mi spuneţi că dacă vi se dă prilejul nu le-aţi drăgăli un pic.

— Nu-mi face poftă, Barosane, căscă Oacheşul. Vezi că acum trebuie să dorm cu Piciul.

Pilotul Nieves punea crengi pe foc. Se întuneca.

Soarele agoniza departe, pâlpâind printre arbori ca o pasăre roşcată şi râul era o scândură nemişcată, metalică. Prin hăţişurile de pe ţărm orăcăiau broaştele şi aerul era plin de aburi, umezeală, vibraţii electrice. Din când în când, o insectă zburătoare era înhăţată de flăcările rugului, devorată cu un trosnet surd. Odată cu umbra, pădurea trimitea spre corturi miresmele germinaţiei nocturne şi muzica greierilor.

— Nu-mi place, în Chicais aproape că mă îmbolnăvesc, repeta Piciul cu o mutră plictisită. Nu vă amintiţi de bătrâna aia cu ţâţe? Urâtă treabă să-i smulgem aşa copilele. De două ori am visat-o.

— Şi pe tine nu te-au zgâriat ca pe mine, spuse Roşcovanul, râzând). dar redeveni serios şi adăugă: Era spre binele lor, Piciule. Ca să le înveţe să se îmbrace, să citească şi să vorbească creştineşte.

— Sau tu preferi să rămână sălbatice? spuse Oacheşul.

— Şi apoi le dă de mâncare şi le vaccinează şi dorm în paturi, spuse Roşcovanul. În Nieva trăiesc cum n-au trăit niciodată în viaţa lor.

— Dar departe de-ai lor, spuse Piciul. Pe voi nu v-ar durea să nu vă mai vedeţi familia?

Nu era acelaşi lucru, Piciule, şi Barosanul dădu cu milă din cap: ei erau civilizaţi şi sălbăticuţele astea habar n-aveau ce-i aia familie. Sergentul îşi duse ţigara la gură şi şi-o aprinse aplecându-se spre foc.

— Apoi, le-o fi durând numai la început, spuse Roşcovanul. De-aia sunt măicuţele, care-s aşa de bune.

— Cine ştie ce se întâmplă în mănăstire, mârâi Piciul. Poate-s foarte rele.

Până aici, Piciule: să se spele pe gură înainte de a vorbi despre maici. Barosanul le îngăduia multe, dar oricum ar fi, mai mult respect când e vorba de credinţă. Piciul ridică şi el glasul: sigur că era catolic, dar vorbea rău de cine avea el chef, şi ce se întâmplă?

— Şi dacă mă supăr? spuse Barosanul. Şi dacă te

pomeneşti cu o palmă?

— Fără bătaie. Sergentul azvârli o înghiţitură de fum. Lasă-te de lăudăroşenie, Barosane.

— Eu înţeleg de vorbă, dar nu de ameninţări, dom sergent, spuse Piciul. Dar ce, n-am dreptul să spun ce gândesc?

— Ba ai, spuse sergentul. Şi în parte sunt de acord cu tine.

Piciul îi privi pe jandarmi batjocoritor, vedeţi? şi drept în faţă pe Barosanul: cine avea dreptate?

— Asta se poate discuta, spuse sergentul. Cred că dacă puştoaicele au întins-o de la mănăstire, e fiindcă nu se puteau obişnui acolo.

— Dar, dom sergent, ce are-a face, protestă Barosanul. Dumneavoastră nu v-aţi ţinut de ştrengării când eraţi mic?

— Şi dumneavoastră aţi prefera să rămână sălbatice, dom sergent? spuse Oacheşul.

— Foarte bine că le culturalizează, spuse sergentul. Dar nu cu forţa.

— Şi ce să facă bietele măicuţe, dom sergent, spuse Roşcovanul. Ştiţi cum sunt păgânii ăştia. Spun da, da, da, dar când să le trimiţi pe fete la mănăstire, nici vorbă, *şi* ia-le de unde nu-s.

— Şi dacă ei nu vor să se civilizeze, ce ne pasă nouă, spuse Piciul. Fiecare cu obiceiurile lui, şi ducă-se dracului.

— Ţi-e milă de fete fiindcă nu ştii cum se poartă cu ele în sat, spuse Oacheşul. La nou-născute le fac găuri în nări, în gură.

— Şi când îi apucă pe sălbatici le pun jos de faţă cu toată lumea, spuse Roşcovanul. Fără să le pese ce vârstă au, pe prima pe care o găsesc, pe fiice, pe surori.

— Şi bătrânele le rup fetiţelor cu mina, spuse Oacheşul. Şi apoi mănâncă pielicica să le aducă noroc. Nu-i aşa, Barosanule?

— Ba aşa e, cu mâna, spuse Barosanul. Dacă aş fi

ştiut. N-am avut parte de nicio fecioară până acum. Deşi am încercat şi indience.

Sergentul dădu din mâini: cădeau grămadă pe capul Piciului şi asta nu se făcea.

— Fiindcă sunteţi de partea lui spuneţi aşa, dom sergent, spuse Roşcovanul.

— Adevărul e că fetiţele astea îmi fac rău, mărturisi sergentul. Toate alea de la mănăstire, fiindcă prea suferă departe de ai lor. Şi celelalte, pentru că trăiesc atât de rău în satul lor.

— Se vede că sunteţi piuran, dom sergent, spuse Oacheşul… Toţi de prin părţile astea sunt sentimentali.

— Şi foarte cinstiţi, spuse sergentul. Şi vai de ăla care vorbeşte de rău Piura.

— Sentimentali şi regionalişti, spuse Oacheşul. Dar în privinţa asta, cei din Arequipe îi întrec pe piurani, dom sergent.

Era noapte şi focul scânteia, pilotul Nieves tot îi mai arunca crengi, frunze uscate. Termosul de rachiu trecea din mână în mână şi jandarmii îşi aprinseseră ţigări. Toţi transpirau şi în ochi se repetau, minuscule, graţioase, limbile rugului.

— Dar sunt foarte curate, spuse Piciul. Le-aţi văzut însă vreodată pe maici scăldându-se, în drumul spre Chicais?

Barosanul se înecă: iar cu maicile? începu să tuşească tare, fir-ar să fie, iar avea ceva cu maicile?

— Mă jigneşti, dar tot nu-mi răspunzi, spuse Piciul. E sau nu e adevărat ce spun eu?

— Tâmpit mai eşti, spuse Roşcovanul. Voiai ca măicuţele să se scalde în faţa noastră?

— Poate au făcut baie pe ascuns, spuse Oacheşul.

— Nu le-am văzut niciodată, spuse Piciul. Şi nici voi nu le-aţi văzut.

— Nu le-ai văzut nici făcându-şi nevoile, spuse Roşcovanul. Asta nu înseamnă că s-au ţinut tot drumul.

Un moment, Barosanul le văzuse: când dormeau, ele

se trezeau fără să facă zgomot şi se duceau la râu ca nişte năluci. Jandarmii râseră, şi sergentul, Barosanul ăsta, le spiona? voia să le vadă-n pielea goală?

— Dom sergent, vă rog, spuse Barosanul, fâstâcit. De ce vorbiţi aşa; cum vă poate trece prin cap. Adevărul e că nu pot dormi şi de-aia le-am văzut.

— Să schimbăm subiectul, spuse Oacheşul. Nu trebuie să facem glume de-astea cu maicile. Şi apoi tot n-o să-l convingem pe ăsta. Eşti încăpăţânat ca un catâr, Piciule.

— Şi capsoman, spuse Barosanul. Să le compari pe indience cu maicile, mi-e şi milă, ţi-o jur.

— Acum gata, s-a sfârşit, spuse sergentul, întrerupându-l pe Piciul care voia să spună ceva. Hai să dormim ca să plecăm devreme.

Rămaseră tăcuţi, cu ochii ficşi la flăcări. Termosul de rachiu mai făcu un ocol. Apoi se ridicară, intrară în corturi, dar după o clipă sergentul se întoarse la foc cu o ţigară în gură. Pilotul Nieves îi întinse un pai aprins.

— Nu scoţi nicio vorbă tot timpul, don Adrian, spuse sergentul. De ce n-ai luat parte la discuţie?

— Am ascultat, spuse Nieves. Nu-mi plac discuţiile, dom sergent. Şi apoi, prefer să nu mă amestec cu ei.

— Cu băieţii? spuse sergentul. Ţi-au făcut ceva? De ce nu mi-ai spus, don Adrian?

— Sunt încrezuţi, îi dispreţuiesc pe ăia care nu s-au născut aici. spuse pilotul, în şoaptă. N-ai văzut cum se poartă cu mine?

— Sunt încrezuţi ca toţi cei din Lima, spuse sergentul. Dar nu trebuie să le dai importanţă, don Adrian. Şi dacă vreodată nu-şi cunosc lungul nasului, îmi spui mie şi-i pun eu la locul lor.

— În schimb, dumneata eşti un om bun, dom sergent, spuse Nieves. De mult vreau să ţi-o spun: singurul care se poartă cu mine civilizat.

— Fiindcă te stimez, don Adrian, spuse sergentul. Tot timpul ţi-am spus că mi-ar plăcea să fim prieteni. Dar

dumneata nu te lipeşti de nimeni, eşti un singuratic.

— Acum o să fim prieteni, zâmbi Nieves. Într-una din zile o să vii la mine la masă şi-o să ţi-o prezint pe Lalita. Şi pe cea care le-a lăsat pe fete să fugă.

— Cum? Bonifacia aia locuieşte la dumneavoastră? spuse sergentul. Credeam că a plecat din localitate.

— N-avea unde să se ducă şi am luat-o la noi, spuse Nieves. Dar să nu spui la nimeni, nu vrea să se ştie unde este, fiindcă e încă pe jumătate călugăriţă, moare de frica bărbaţilor.

— Ai numărat zilele, bătrâne? spuse Fushia. Eu am pierdut noţiunea timpului.

— Ce-ţi pasă de timp, la ce bun, spuse Atjuilino.

— Parcă am fi plecat de pe insulă de o mie de ani, spuse Fushia. Şi pe urmă ştii că e degeaba, Aquílino, tu nu cunoşti lumea. O să vezi, la San Pablo or să cheme poliţia şi-or să înhaţe banii.

— Iar te apucă tristeţea? spuse Aquílino. Ştiu că drumul e lung, dar ce vrei, trebuie să fim cu ochii în patru. Nu-ţi face griji de San Pablo, Fushia: ţi-am spus că am o cunoştinţă acolo.

— Sunt mort de oboseală, omule, să alergi aşa nu-i glumă, ai câştigat lozul cel mare cu mine, spuse avocatul Portillo. Ia te uită ce figură obosită are don Fabio. Dar cel puţin putem să-ţi dăm nişte informaţii. Deocamdată ia un scaun, să nu pici jos când o să afli veştile.

— Plantaţiile, foarte bine, foarte frumos, domnule Reîtegui, spuse Fabio Cuesta. Inginerul e foarte amabil şi s-a terminat desţelenirea şi semănatul. Toată lumea spune că e o regiune ideală pentru cafea.

— În privinţa asta toate merg normal, spuse doctorul Portillo. Ce dă greş e afacerea cu cauciucul şi cu pieile. O afacere de bandiţi, prietene.

— Portillo? N-am mai auzit până acum, Fushia, spuse Aquílino. E vreun medic din Iquitos?

— Un avocat, spuse Fushia. Cel care-i câştiga toate procesele lui Reîtegui. Un încrezut, Aquílino, un

înfumurat.

— Nu e vina patronilor, domnule Reîtegui, vă jur, spuse Fabio Cuesta. Dacă ei sunt mai furioşi ca oricine, nu vedeţi că sunt şi cei mai năpăstuiţi? Se pare că într-adevăr bandiţii exista.

Avocatul Portillo se gândise şi el, la început, că patronii făceau comerţ pe ascuns, Julio, că-i inventaseră pe bandiţi ca să nu-i vândă lui cauciucul. Dar nu erau ei, adevărul e că le e din ce în ce mai greu să obţină marfa, prietene, el şi cu don Fabio şi-au băgat nasul peste tot, au constatat, există nişte bandiţi, şi don Fabio s-a purtat ca un domn, s-a îmbolnăvit de atâta drum şi totuşi a mers mai departe cu el, Julio, şi bineînţeles că a fost util să mergi la braţ cu autorităţile, guvernatorul din Santa Maria de Nieva era respectat prin părţile acelea.

— Fiindcă e vorba de domnul Reîtegui, orice, spuse Fabio Cuesta. Orice şi oricât mi-aţi cere, ştiţi şi dumneavoastră, don Julio. Dar ce mă supără mai rău e povestea cu bandiţii, după ce ne-a venit atât de greu să-i convingem pe patroni ca în loc să vândă Băncii să vă vândă dumneavoastră.

— Trebuia să vezi cum mă trata, spuse Fushia, de sus. Îţi închipui că m-a invitat la el acasă măcar o dată în Iquitos? Nu ştii cât îl uram pe avocatul ăsta de trei parale, Aquílinp.

— Mereu eşti plin de ură, Fushia, spuse Aquíline. Cum ţi se întâmplă ceva, cum începi să urăşti pe vreunul. O să te pedepsească Dumnezeu şi pentru asta.

— Să mă mai pedepsească? spuse Fushia. Doar mă pedepseşte înainte să-i fi făcut ceva, bătrâne.

— În garnizoana din Borja ne-au ajutat foarte mult, spuse avocatul Portillo. Ne-au dat călăuze, piloţi. Trebuie să-i mulţumeşti colonelului, Julio, scrie-i câteva rânduri.

— Un om foarte cumsecade colonelul, domnule Reîtegui, spuse Fabio Cuesta. Foarte îndatoritor, şi plin de energie.

Ei puteau să acţioneze împotriva bandiţilor dacă

primeau un ordin de la Lima, prietene, cel mai bine ar fi ca Reîtegui să dea o fugă până în capitală şi să facă demersurile, să intervină militarii şi totul s-ar aranja. Da, omule, sigur că e important.

— Nu voiam să-i credem, domnule Reîtegui, spuse Fabio Cuesta. Dar toţi patronii ne jurau şi iar ne jurau acelaşi lucru. Nu se putea să se fi înţeles.

Era foarte simplu, prietene: când patronii ajungeau la triburi nu găseau nimic, nici cauciuc, nici piei, doar indienii care plângeau şi dădeau din picioare, ne-au furat, ne-au furat, bandiţii, dracii etc…

— S-a dus la Santiago cu don Fabio, care era guvernator în Santa Maria de Nieva, şi cu soldaţi de la Borja, spuse Fushia. Mai înainte fuseseră la aguaruni, după aia la achuali, în cercetare.

— Dar eu i-am întâlnit în Maranon, spuse Aquílino. Nu ţi-am povestit? Două zile am stat cu ei. Era al doilea sau al treilea drum pe care-l făceau spre insulă. Şi don Fabio, şi ăstălaltul, cum i-ai spus, Portillo? mă omorau cu întrebările şi eu mă gândeam, acum le plăteşti pe toate. Aquílino. Mi-era o frică…

— Păeat că n-au ajuns, spuse Fushia. Ce mutră ar fi făcut avocăţelul când m-ar fi văzut, şi ce i-ar mai fi povestit javrei de Reîtegui. Şi ce mai e cu don Fabio, bătrâne? A murit?

— Nu, e tot guvernator în Santa Maria de Nieva, spuse Aquílino.

— Nu sunt chiar atât de prost, spuse avocatul Portillo. Mai întâi m-am gândit, dacă nu sunt patronir sunt indienii, repetă gluma din Urakusa, aia cu cooperativa. De asta ne-am dus până la triburi. Dar nu erau nici indienii.

— Femeile ne primeau plângând, domnule Reîtegui, spuse Fabio Cuesta. Fiindcă bandiţii nu iau numai cauciucul şi pieile ci, bineînţeles, şi fetele.

Nu era prost gândită ca afacere, prietene: Reîtegui avansa banii patronilor, patronii avansau banii indienilor

şi când indienii se întorceau din munţi cu cauciucul şi pieile, hoţii picau peste ei şi puneau mâna pe toate. Fără să fi investit niciun ban, prietene, nu era o afacere straşnică? trebuie să pleci la Lima şi să faci demersuri, Julio, şi cu cât mai repede cu atât mai bine.

— De ce ai căutat tot timpul afaceri murdare şi periculoase? spuse Aquílino. Parcă ţi-a intrat în sânge, Fushia.

— 7 – Toate afacerile sunt murdare, bătrâne, spuse Fushia. Adevărul e că eu n-am avut un capital cu care să încep, dacă ai bani poţi să faci afacerile cele mai rele fără niciun pericol.

— Dacă eu nu te-aş fi ajutat, ar fi trebuit să pleci în Ecuador, şi gata, spuse Aquílino. Nu ştiu de ce te-am ajutat. M-ai făcut să trăiesc câţiva ani groaznici. Am trăit cu frică, Fushia, cu sufletul la gură.

— M-ai ajutat fiindcă eşti bun, spuse Fushia. Cel mai bun om pe care l-am cunoscut, Aquílino. Dacă aş fi bogat ţi-aş lăsa toţi banii mei, bătrâne.

— Dar nu eşti, nici n-o să fii vreodată, spuse Aquílino. Şi la ce mi-ar sluji banii tăi, dacă am să mor dintr-o clipă într-alta. În asta semănăm puţin, Fushia, la sfârşit ajungem tot atât de săraci cum ne-am născut.

— Există o întreagă legendă acum în legătură cu bandiţii, spuse avocatul Portillo. Până şi în mănăstiri ne-au vorbit despre ei. Dar nici călugării, nici călugăriţele nu ştiu mare lucru.

— Într-un sat aguarun din Cenepa, o femeie mi-a spus că i-a văzut, spuse Fabio Cuesta. Şi că printre ei erau huambişi. Dar informaţiile ei nu slujeau la cine ştie ce. Chunchii, ştiţi şi dumneavoastră, domnule Reîtegui.

— Că printre ei sunt huambişi e adevărat, spuse avocatul Portillo. Toţi sunt de acord în privinţa asta, i-au recunoscut după limbă şi îmbrăcăminte. Dar huambişii sunt Aduşi pentru bătaie, ştii doar cât le place să se luptev Numai că n-ai cum să afli cine sunt albii care-i conduc. Doi sau trei, se spune.

— Unu] dintre ei e de la munte, don Julio, spuse Fabio Cuesta. Ne-au spus-o achualii, care îndrugă ceva in quéchua.

— Chiar dacă nu vrei să recunoşti, ai avut noroc, Fushia, spuse Aquílino. N-au pus mâna pe tine niciodată. Fără nenorocirea asta, ai fi putut să trăieşti în insulă.

— Asta le-o datorez huambişilor, spuse Fushia, după tine, ei sunt cei care mi-au fost de cel mai mare ajutor, bătrâne. Şi vezi şi tu cum le-am răspuns.

— Dar motive sunt, slavă Domnului, nici lor, nici ţie nu vă convenea să rămâneţi pe insulă, spuse Aquílino. Ce om eşti şi tu, Fushia. Îţi pare rău că i-ai părăsit pe Pantacha şi pe huambişi şi în schimb răutăţile tale nu ţi se par răutăţi.

Şi asta fusese dovedit cum se cuvine, prietene: cumpărarea cauciucului nu scăzuse în regiune, ba chiar crescuse în Bagua, deşi ei nu vindeau nici jumătate din cât vindeau înainte. Căci bandiţii erau foarte isteţi, domnule Reîtegui, ştiţi ce făceau? Ce furaseră vindeau departe, desigur că prin intermediul unor mijlocitori. Ce le păsa că vând cauciucul foarte ieftin, dacă lor le venea gratis. Nu, nu, prietene, administratorii de la Banca Ipotecară nu văzuseră figuri noi, furnizorii erau cei dintotdeauna. Făceau bine treaba, pungaşii, nu riscau. Şi-or fi câştigat de partea lor vreo doi patroni care le cumpărau furtul la preţuri de nimic, şi ei le revindeau Băncii, şi cum erau cunoscuţi nu puteau fi controlaţi.

— Merită atâta pericol pentru un câştig atât de mic? spuse Aquílino. Ca să-ţi spun drept, nu cred, Fushia.

— Dar n-a fost vina mea, spuse Fushia. Eu nu puteam lucra ca ceilalţi, pe ei nu-i urmărea poliţia, eu trebuia să mă agăţ de orice afacere care-mi ieşea în cale.

— De câte ori îmi vorbeau de tine, m-apuca o sudoare rece, spuse Aquílino. Ce ţi-ar fi făcut dacă te-ar fi prins la triburi, Fushia. Dar poate ar fi fost mai rău dacă te înhăţau patronii. Nu ştiu care din ei te-ar fi vrut mai mult.

— Un lucru, bătrâne, de la om la om, spuse Fushia. Acum poţi să fii sincer cu mine. Nu ţi-ai scos niciodată comisionul tău?

— Nicio părăluţă, spuse Aquílino. Pe cuvântul meu de creştin.

— Asta nu pot să înţeleg, bătrâne, spuse Fushia. Ştiu că nu mă minţi, dar nu-mi intră în cap, pe cuvânt. Eu n-aş fi făcut-o pentru tine, ştii?

— Sigur că ştiu, spuse Aquílino. Tu mi-ai fi furat şi sufletul din mine.

— Am depus denunţuri la toate comisariatele din regiune, spuse avocatul Portillo. Dar ori asta, ori nimic, totuna e. Ia avionul de Lima şi să intervină armata, Julio. Asta o să-i sperie.

— Colonelul ne-a spus că o să ne ajute, cu mare plăcere, domnule Reîtegui, spuse Fabio Cuesta. Aşteaptă însă ordin. Şi eu în Santa Maria de Nieva o să vă ajut, în orice. Fiindcă veni vorba, don Julio, toţi îşi amintesc de dumneavoastră cu mare dragoste.

— De ce te-ai oprit? spuse Fushia. Încă nu s-a înnoptat.

— Fiindcă sunt obosit, spuse Aquílino. Hai să dormim pe plaja asta. Şi apoi, nu vezi cerul? Acuşica începe să plouă.

La marginea de nord a oraşului există o mică piaţă. E foarte veche şi, pe vremuri, băncile de acolo erau de lemn lustruit şi din metal strălucitor. Umbra câtorva roşcovi zvelţi cădea peste ele şi, la adăpostul lor, bătrânii din împrejurimi primeau căldura dimineţii şi îi priveau pe copiii care se fugăreau în jurul fântânii: o circumferinţă de piatră şi în centru, înălţată în vârful picioarelor, cu mâinile ridicate ca pentru zbor, o doamnă înfăşurată în văluri din părul căreia ţâşnea apa. Acum, băncile sunt crăpate, fântâna goală, femeia aceea frumoasă are faţa tăiată de o cicatrice şi roşcovii se încovoaie, muribunzi. În piaţeta asta venea să se joace Antonia când familia Quiroga sosea în oraş. Locuiau la ferma „Comoara”, una

din cele mai mari din Piura, o mare la poalele munţilor. De două ori pe an, la Crăciun şi de Procesiunea din iunie Tramilia Quiroga venea în oraş şi se instala în casa de cărămizi de pe colţ, exact în piaţa aceea care acum le poartă numele. Don Roberto avea nişte mustăţi mari, şi le muşca uşor când vorbea şi avea maniere aristocratice. Soarele agresiv din părţile acelea respectase trăsăturile doñei Lucia, femeie palidă, fragilă, foarte cucernică: ea însăşi împletea cununile de flori pe care le depunea pe targa cu statuia Fecioarei când Procesiunea se oprea în poarta casei sale. În noaptea de Crăciun, familia Quiroga dădea o serbare la care luau parte mulţi bogătaşi. Se făceau daruri tuturor invitaţilor şi, la miezul nopţii, de la ferestre ploua cu monede pentru cerşetorii şi vagabonzii care se îmbulzeau pe stradă. îmbrăcaţi în negru, soţii Quiroga însoţeau Procesiunea în timpul celor patru ore care abia se scurgeau, prin toate cartierele şi mahalalele. O duceau pe Antonia de mână, o mustrau

9 – Casa verde discret când nu era atentă la litanii. În timpul şederii sale în oraş, Antonia apărea foarte devreme în piaţetă şi, cu copiii din vecini, se juca de-a hoţii şi gardiştii, gajurile, se căţăra prin roşcovi, arunca cu bulgări de pământ în d, oamna de piatră sau se scălda în fântână, goală ca un peşte.

Cine era fata asta, de ce o protejau soţii Quiroga? Au adus-o de la „Comoara” într-o lună de iunie, când nici nu ştia să vorbească, şi don Roberto a povestit o istorie care n-a convins pe toată lumea. Câinii de la fermă ar fi lătrat într-o noapte şi când el, alarmat, a ieşit în vestibul, a descoperit-o pe fetiţă pe jos, sub nişte pleduri. Soţii Quiroga n-aveau copii şi rudele lacome i-au sfătuit s-o dea la azil, unii s-au oferit s-o crească. Dar doña Lucia şi don Roberto n-au urmat sfaturile, nici n-au acceptat ofertele, nici nu s-au sinchisit de bârfe. Într-o dimineaţă, în mijlocul unei partide de rocambor la Centrul Piuran, don Roberto a anunţat în treacăt că se hotărâse s-o adopte pe Antonia.

Dar asta nu s-a mai întâmplat, căci la sfârşitul acelui an soţii Quiroga n-au mai venit la Piura. Nu se mai întâmplase aşa ceva niciodată: lumea a început să se neliniştească. Temându-se de un accident, la douăzeci şi cinci decembrie, un pluton de călăreţi a pornit-o pe drumul dinspre nord.

I-au găsit la o sută de kilometri de oraş, acolounde nisipul şterge orice urmă şi distruge orice semn şi domnesc doar dezolarea şi căldura. Tâlharii îi bătuseră cu sălbăticie pe soţii Quiroga, le furaseră hainele, caii, bagajele, şi cei doi servitori zăceau şi ei morţi, cu răni infectate, colcăind de viermi. Soarele continua să rănească cadavrele goale şi călăreţii au trebuit să alunge cu împuşcături vulturii care o ciuguleau pe fetiţă. Atunci, constatară că aceasta trăia.

— De ce n-a murit? spuneau oamenii. Cum de-a mai putut să trăiască dacă i-au smuls limba şi ochii?

— E greu de ştiut, răspundea doctorul Pedro Zevallos, dând nedumerit din cap. Poate că soarele şi nisipul i-au cicatrizat rănile şi au evitat hemoragia.

— Providenţa, afirma părintele García. Misterioasa voinţă a lui Dumnezeu.

— O fi lins-o vreo iguană, spuneau vrăjitorii de prin ferme. Căci balele ei verzi nu numai că provoacă avortul, dar usucă şi rănile.

Tâlharii n-au fost găsiţi. Cei mai buni călăreţi străbătură deşertul, cei mai buni adulmecători explorară pădurile, peşterile, ajunseră până la munţii din Ayabaca fără să dea de ei. Nu numai o dată prefectul, jandarmeria, armata organizară expediţii care percheziţionau satele şi cătunele foarte retrase. Totul în zadar.

Locuitorii oraşului au venit de-a valma în cortegiul care însoţea sicriele soţilor Quiroga. În balcoanele celor bogaţi erau crepuri negre şi Episcopul şi autorităţile asistară la înmormântare. Nenorocirea soţilor Quiroga s-a răspândit prin tot departamentul, s-a păstrat în

povestirile şi fabulele mangaşilor şi gallinazilor.

„Comoara” fu împărţită în mai multe părţi şi, în fruntea fiecăreia, rămase o rudă de-a lui don Roberto sau de-a doftei Lucia. La ieşirea din spital, Antonia fu luată de o spălătoreasă din Gallinacera, Juana Băură, care fusese servitoare la Quiroga. Când fata apărea în Piaţa Armelor, cu un ciomag în mână ca să detecteze obstacolele, femeile o mângâiau, îi dăruiau dulciuri, bărbaţii o suiau pe cal şi-o plimbau pe chei. O dată a fost bolnavă şi Chipiro Seminario şi alţi bogătaşi care beau la „Steaua Norduluiobligară Fanfara Municipală să se deplaseze cu ei la Gallinacera şi să cânte retragerea în faţa colibei Juanei Băură. În ziua Procesiunii, Antonia mergea imediat în spatele tărgii, şi doi sau trei voluntari făceau un cerc ca s-o ferească de învălmăşeală. Fata avea un aer docil, taciturn, care-i impresiona pe oameni.

I-au şi văzut, dom căpitan, caporalul Roberto Delgado arată spre vârful malului, sau şi dus să dea de veste; şalupele se împotmolesc una după alta, cei unsprezece oameni sar pe pământ, doi soldaţi leagă vasele de nişte pietroaie, Julio Reîtegui bea o înghiţitură din bidon, căpitanul Artemio Quiroga îşi scoate cămaşa, umerii şi spatele îi sunt leoarcă de sudoare, şi-o stoarce, don Julio, de căldura asta blestemată o să i se coacă şi creierii. Roiuri de ţânţari asediază grupul de soldaţi şi de sus se aud

9*

lătrături: uite-i, dom căpitan, ia uitaţi-vă sus. Toţi îşi ridică privirea: pe culmea malului râpos au apărut nori de praf şi multe capete. Câteva siluete cu torsuri palide şi-au şi dat drumul pe coasta nisipoasă şi, printre picioarele urakuşilor, zburdă câţiva câini zgomotoşi, arătându-şi colţii. Julio Reîtegui se întoarce spre soldaţi, haide, faceţi-le cu mâna şi dumneata, caporale, pleacă-ţi capul, aşază-te mai la spate, să nu te recunoască şi caporalul Roberto Delgado, da, domnule guvernator, îl şi văzuse, uite-l pe Jum, dom căpitan. Cei unsprezece

oameni dau din mâini şi câţiva zâmbesc. Pe povârniş sunt din ce în ce mai mulţi urakuşi; coboară aproape pe vine, gesticulând, ţipând, femeile sunt cele mai gălăgioase şi căpitanul, le ieşeau în întâmpinare, don Julio? căci el n-avea de loc încredere. Nu, nici vorbă, căpitane, nu vedea ce mulţumiţi coboară? Julio Reîtegui îi cunoaşte, important era să le câştige încrederea, să-l lase pe el, caporale, care era Jum? Cel din faţă, domnule, cel care ţinea mâna în sus şi Julio Reîtegui, atenţie; or s-o rupă la fugă ca nişte iepuri, căpitane, să nu-i scape pe toţi şi mai ales atenţie la Jum. Îngrămădiţi pe marginea râpei, pe un rambleu îngust, pe jumătate goi, agitaţi ca şi câinii care sar, dau din coadă şi latră, urakuşii îi privesc pe expediţionari şi îi arată cu degetul, şuşotesc. Amestecat cu miresmele râu-lui, ale pământului şi copacilor, se simte acum un miros de carne de om, de piei tatuate cu *achiote*. Urakuşii se lovesc peste braţe, peste piepturi, ritmic, şi dintr-odată un om traversează bariera de praf, ăsta era, dom căpitan, ăsta, şi înaintează masiv şi energic spre ţărm. Ceilalţi îl urmează şi Julio Reîtegui, el era guvernatorul din Santa Maria de Nieva, interpretul, şi venea să stea de vorbă cu el. Un soldat iese în faţă, bombăne şi gesticulează cu dezinvoltură, urakuşii se opresc. Bărbatul cel masiv aprobă, face cu mâna un semn, lent, circular, indicându-le expediţionarilor să se apropie, aceştia aşa şi fac, iar Julio Reîtegui: Jum din Urakusa? Omul cel masiv desface braţele, Jum! respiră: piruani! Căpitanul şi soldaţii se privesc, Julio Reîtegui încuviinţează, mai face un pas spre Jum, amândoi rămân la un metru distanţă. Fără grabă, privindu-l liniştit şi fix pe urakus, Julio Reîtegui desface lanterna care-i atârnă la brâu, o prinde cu tot pumnul, o înalţă agale, Jum întinde mâna ca s-o primească, Reîtegui loveşte: strigăte, alergături, praf care acoperă totul, glasul de stentor al căpitanului. Printre urlete şi nori de praf, corpuri verzi şi gălbui care aleargă, cad, se ridică şi, ca o pasăre argintie, lanterna loveşte o dată, de două ori, de trei ori.

Apoi vântul limpezeşte plaja, împrăştie norul de praf, duce strigătele departe. Soldaţii s-au desfăşurat în cerc, puştile le sunt aţintite spre un miriapod de urakuşi lipiţi, strânşi, băgaţi unii în alţii. O fetiţă suspină agăţată de picioarele lui Jum şi acesta îşi acoperă faţa, printre degete ochii îi pândesc pe soldaţi, pe Reîtegui, pe căpitan, şi rana de pe frunte a început să-i sângereze. Căpitanul Quiroga îşi joacă revolverul pe un deget, domnul guvernator auzise ce le strigase? Piruani înseamnă peruani, nu? Şi Julio Reîtegui îşi închipuie unde a auzit individul ăla cuvântul ăsta batjocoritor, căpitane: cel mai bine ar fi să-i mâne sus, în sat se vor simţi mai bine decât aici şi căpitanul da, ar fi mai puţini ţânţari: ai auzit, interpret, ordonă-le, fă-i să urce. Soldatul bombăne şi acţionează, cercul se desface, miriapodul începe să umble, greoi şi compact, din nou se ridică nori de praf. Caporalul Roberto Delgado izbucneşte în râs: îl recunoscuse, dom căpitan, parc-ar fi vrut să-l mănânce din ochi. Şi căpitanul pe Jum, caporale, să aştepte să urce. Caporalul îl împinge pe Jum şi acesta înaintează foarte ţeapăn, cu mâinile tot pe faţă. Fetiţa rămâne agăţată pe picioarele lui, îi împiedică mişcările şi caporalul o apucă de păr, neruşinato, încearcă s-o despartă, dă-i drumul, de şef, şi ea rezistă, zgârie, ţipă ca un nagâţ, fir-ar să fie, caporalul o plesneşte cu palma desfăcută şi Julio Reîtegui, ce se întâmplă, la dracu’: cum putea să se poarte aşa cu o fată, la dracu’? cu ce drept, la dracu’? Caporalul îi dă drumul, domnule, nu voia s-o plesnească, doar s-o facă să-i dea drumul lui Jum, nu vă supăraţi, domnule, şi-apoi ea îl zgâriase.

— Se şi aude harpa, spuse Lituma, sau visez eu, invincibililor?

— O auzim cu toţii, vere, spuse José. Sau visăm cu toţii.

El, Fercheşul, asculta, cu faţa aplecată, cu ochii mari şi uimiţi:

— E un artist! Cine spune că e vreun altul mai mare?

— Păcat însă că e atât de bătrân, spuse José. Ochii nu-i mai sunt buni la nimic, vere. Niciodată nu umblă singur, Tânărul şi Bolas trebuie să-l ducă de braţ.

Casa Chungăi e în spatele stadionului, puţin înainte de câmpul care desparte oraşul de Cazarma Grâu, nu departe de câmpul cu bălării al soldaţilor. Acolo, în locul acela cu iarbă arsă şi pământ moale, sub crengile noduroase ale roşcovilor, se postează dimineaţa şi la apusul soarelui soldaţii beţi. Pe spălătoresele care se întorc de la râu, pe servitoarele din cartierul Buenos Aires care se duc la piaţă, le prind mai mulţi, le răstoarnă pe nisip, le trag fustele peste cap, le desfac picioarele, se culcă cu ele unul după altul şi fug. Piuranii spun că victima a fost călcată, operaţia o numesc soldaţism, iar vlăstarul: care rezultă îl numesc pui de călcată, soldăţel, şapte ţâţe.

— Blestemat fie ceasul în care m-am dus în munţi, spuse Lituma. Dacă aş fi rămas aici, m-aş fi căsătorit cu Lira şi aş fi un om fericit.

— Nu chiar atât de fericit, vere, spuse José. Dacă ai vedea-o pe Lira cum arată acuma.

— O vacă de lapte, spuse Fercheşul. Un pântece cât o tobă.

— Şi puioasă ca o iepuroaică, spuse José. Cred că are zece plozi.

— Una curvă, ailaltă vacă de lapte, spuse Lituma. Ce grozav te pricepi la femei, invincibilule!

— Colega, mi-ai promis şi nu te ţii de cuvânt, spuse Josefino. Ce-a fost a fost. Altfel nu mergem cu tine la Chunga. O să fii cuminte, nu-i aşa?

— Ca un mort, pe cuvântul meu, spuse Lituma. Acum glumesc, şi gata.

— Nu vezi că la cea mai mică nebunie o păţeşti, frate? spuse Josefino. Acum ai antecedente, Lituma. Or să te închidă iarăşi şi de data asta cine ştie pentru cât

timp.

— Ce grijă ai de mine, Josefino, spuse Lituma.

Între stadion şi câmp, la o jumătate de kilometru de şoseaua care pleacă din Piura şi se bifurcă după aceea în două suprafeţe drepte şi întunecate care traversează deşertul, una spre Paita, cealaltă spre Sullana, există o mulţime de colibe din chirpici, tablă şi carton, o mahala care nu e nici atât de veche, nici atât de întinsă ca Mangacheria, mai săracă decât aceasta, mai debilă, şi acolo se înalţă, în centru şi deosebită de celelalte ca o catedrală, casa Chungăi, care se mai cheamă şi Casa Verde. Înaltă, solidă, zidurile ei de cărămidă şi acoperişul de calamină se zăresc încă de la stadion. Sâmbătă seara, în timpul luptelor de box, spectatorilor le ajung la ureche zgomotul talgerelor lui Bolas, al harpei lui don Anselmo, al ghitarei lui Alejandro.

— Îţi jur că o auzeam, Fercheşule, spuse Lituma. Limpede, să-ţi rupă sufletul. Cum o aud şi acum, Fercheşule.

— Ce greu oi fi trăit, vere, spuse Fercheşul.

— Nu vorbeam de Lima, ci de Santa Maria de Nieva, spuse Lituma. Nişte nopţi ca moartea, Fercheşule, când eram de pază. Să n-ai cu cine să schimbi o vorbă. Băieţii sforăiau, şi dintr-odată nu mai auzeam nici broaştele şi nici greierii, ci doar harpa. În Lima, n-am auzit-o niciodată.

Noaptea era răcoroasă şi limpede, pe nisip se desenau din loc în loc profilurile răsucite ale roşcovilor. Înaintau în şir, Josefino frecându-şi mâinile, fraţii Leon fluierând şi Lituma, care mergea cu capul plecat, cu mâinile în buzunare, îşi ridica din când în când chipul şi scruta cerul cu un soi de mânie.

— O cursă, ca atunci când eram copii, spuse Fercheşul. Unu, doi, trei.

O porni ca din puşcă, figura lui mică de maimuţă dispăru în umbră. José depăşea obstacole invizibile, o lua la fugă, pleca şi se întorcea, se uita stăruitor la chipurile

lui Lituma şi Josefino.

— Rachiul de trestie e nobil şi cel de pisco trădător, mugea el. Şi la ce oră cântăm imnul?

Când ajunseră aproape de mahala dădură peste Fercheşul, întins pe spate, gâfâind ca un bou. îl ajutară să se ridice.

— Îmi iese sufletul, drace, nici nu-ţi vine să crezi.

— Anii nu trec de pomană, vere, spuse Lituma.

— Dar trăiască Mangacheria, spuse José.

Casa Chungăi e cubică şi are două uşi. Uşa principală dă în salonul pătrat, spaţios, de dans, ale cărui ziduri sunt ciuruite de nume proprii şi embleme: inimi, săgeţi, busturi, sexe femeieşti ca nişte semiluni, străbătute de penisuri care le străpung. Sunt şi fotografii de artişti, boxeri şi modele, un almanah, o imagine panoramică a oraşului. Cealaltă, o uşiţă joasă şi strâmtă, dă spre bar, despărţită de pista de dans printr-o tejghea de scânduri, în spatele căreia se găsesc Chunga, un balansoar de paie şi o masă acoperită de sticle, pahare şi ulcioare. În faţa barului, într-un colţ, stau muzicanţii. Don Anselmo, instalat pe o băncuţă, foloseşte peretele drept spătar şi ţine harpa între picioare. Poartă ochelari, părul îi acoperă fruntea, între nasturii de la cămaşă, pe gât şi pe urechi se ivesc smocuri cenuşii de păr. Câniăreţul de la ghitară, cu voce atât de înfumurată, e posacul, laconicul, Tânărul Alejan-dro care, în afară de interpret, mai e şi compozitor. Cel care ocupă scaunul de paie şi manevrează o tobă şi nişte talgere, cel mai puţin artist, cel mai musculos din toţi trei, este Bolas, fostul camionagiu.

— Nu mă strângeţi aşa, nu vă fie frică, spuse Lituma. Nu fac nimic, nu vedeţi? Doar că mă uit după ea. Ce e rău dacă vreau s-o văd? Daţi-mi drumul.

— S-o fi şi dus, vere, spuse Fercheşul. Ce-ţi pasă? Gândeşte-te la altceva. Hai să ne distrăm, să-ţi sărbătorim întoarcerea.

— JNTu fac nimic, repetă Lituma. Doar că-mi aduc

aminte. De ce mă strângeţi aşa, invincibililor?

Stăteau pe marginea pistei de dans, sub lumina groasă pe care-o împrăştiau trei lămpiţe înfăşurate în celofan albastru, verde şi violet, în faţa unei mase de perechi înghesuite. Colţurile erau înţesate de grupuri ceţoase şi de acolo veneau voci, hohote, ciocnituri de pahare. Un fum nemişcat, transparent, plutea între tavan şi capetele dansatorilor, şi mirosea a bere, a chefuri şi a tutun negru. Lituma se legăna pe locul lui, Josefino tot îl mai ţinea de braţ deşi cei doi Leon îi dăduseră drumul – Care a fost masa, Josefino? Aceea?

— Chiar aceea, frate. Dar acum a trecut, acum începi o altă viaţă, uită.

— Du-te de-l salută pe harpist, vere, spuse Fercheşul. Şi pe Tânărul şi pe Bolas care te pomenesc întotdeauna cu dragoste.

— Dar n-o văd, spuse Lituma. De ce se ascunde de mine, n-o să-i fac nimic. Doar s-o văd.

— Lasă pe mine, Lituma, spuse Josefino. Pe cuvânt că ţi-o aduc. Dar trebuie să te ţii de cuvânt, ce-a fost a fost. Mergi de-l salută pe bătrân. Eu plec s-o caut.

Orchestra nu mai cânta, perechile de pe pistă erau acum o masă compactă, nemişcată şi şuierătoare. Cineva discuta cu glas tare lângă bar. Lituma înainta spre muzicanţi împleticindu-se, dragă don Anselmo, cu braţele desfăcute, bătrâne, harpistule, escortat de cei doi Leoni, nu-ţi mai aminteşti de mine?

— Dacă nu te vede, vere, spuse José. Spune-i cine eşti. Ghiceşte, don Anselmo.

— Ia te uită? Chunga se opri dintr-un salt şi balansoarul continuă să se mişte. Sergentul? Tu l-ai adus?

— N-am avut ce face, Chunga, spuse Josefino. A sosit chiar azi şi s-a încăpăţânat, n-am putut să-l oprim. Dar ştie şi nici nu-i pasă.

Lituma se afla în braţele lui don Anselmo, Tânărul şi Bolas îl băteau pe spate, vorbeau toţi trei deodată şi-i

auzeai de la bar, aţâţaţi, surprinşi, emoţionaţi. Fercheşul se aşezase în faţa talgerelor, le făcea să zdrăngăne şi José examina harpa.

— Sau chem poliţia, spuse Chunga. Mai bine scoate-l de acum.

— E foarte beat, Chunga, de abia se ţine pe picioare, nu-l vezi? spuse Josefino. Avem noi grijă de el. N-o să fie niciun scandal, pe cuvânt.

— Voi sunteţi piaza-rea pentru mine, spuse Chunga. Mai ales tu, Josefino. Dar n-o să se mai întâmple ca data trecută, îţi jur că chem poliţia.

— Niciun scandal, Chunguita, spuse Josefino. Pe cuvânt. Pădureanca e sus?

— Unde să fie? spuse Chunga. Dar dacă iese scandal, fir-ai să fii, îţi jur.

II

— AICI MĂ SIMT BINE, don Adrian, spuse sergentul. Aşa sunt nopţile şi pe la noi. Călduţe şi limpezi.

— Nimic nu seamănă cu pădurea, spuse Nieves. Paredes a fost anul trecut în munţi şi când s-a întors spunea e trist, niciun copac, doar pietre şi nori.

Luna, foarte sus, lumina terasa, iar pe cer şi în râu erau multe stele; dincolo de pădure, gard subţire de umbre, contraforturile Cordillerei păreau nişte mormane viorii. La picioarele colibei, printre trestii şi ferigi, plescăiau broaştele şi, înăuntru, se auzea vocea Lalitei, trosnetul focului din vatră. În curte, câinii lătrau tare: se băteau pe şoareci, dom sergent, ce-i mai vânau, dacă i-aţi vedea. Se aşezau sub banani făcându-se că dorm, şi când se apropia câte unul, bum, la gât. Pilotul îi învăţase.

— În Cajamarca lumea mănâncă *cuyes*, spuse sergentul, îi servesc cu unghii, ochişori şi mustăţi. Sunt la fel ca şoarecii.

— O dată Lalita şi cu mine am făcut un drum foarte lung, prin munţi, spuse Nieves. A trebuit să mâncăm şoareci. Carnea miroase urât, dar e moale şi albă ca aia

de peşte. Aquílino s-a intoxicat, cât pe ce să moară.

— Pe cel mare îl cheamă Aquílino? spuse sergentul. Cel care are ochişori de chinez?

— Chiar el, dom sergent, spuse Nieves. Da' în satul dumitale sunt multe mâncăruri specifice?

Sergentul îşi ridică capul, a, don Adrian, câteva clipe rămase ca în extaz, dacă ar intra într-o cârciumă raangaşă şi-ar gusta un *seco de chabelo*. Ar muri de plăcere, pe cuvânt, nimic pe lumea asta nu se putea compara cu asta, şi pilotul Nieves încuviinţă şi el: nicăieri nu e ca la tine acasă. Dom sergent n-avea câteodată chef să se întoarcă la Piura? Ba da, în fiecare zi, dar omul nu face ce 138

vrea când e sărac, don Adrian: el se născuse aici, în Santa Maria de Nieva?

— Mai jos, spuse pilotul. Râul Maranon e foarte lat pe acolo şi când e ceaţă nici nu se vede celălalt mal. Dar acum m-am obişnuit la Nieva.

— Masa e gata, spuse Lalita, de la fereastră. Părul despletit îi cădea în cascadă peste umeri şi braţele robuste parcă erau ude. Vreţi să mâncaţi afară, dom

sergent?

— Mi-ar plăcea, dacă nu e deranjul prea mare, spuse sergentul. La dumneavoastră mă simt ca acasă, doamnă. Numai că râul la noi e mai strâmt şi nici măcar n-are apă tot anul. Şi în loc de copaci sunt nisipuri.

— Atunci, nu seamănă de loc, râse Lalita. Dar sunt sigură că în Piura e tot atât de frumos ca aici.

— Adică e tot atât de cald, sunt aceleaşi zgomote, spuse Nieves. Femeilor pământul nu le spune nimic, dom

sergent.

— Spuneam în glumă, spuse Lalita. Dar dumneavoastră nu v-aţi supărat, dom sergent, nu-i aşa?

Ce idee, lui îi plăceau glumele, îl făceau să se simtă mai intim şi, fiindcă veni vorba, doamna era din Iquitos, nu-i aşa? Lalita se uită la Nieves, din Iquitos? şi, o clipă, îşi arătă chipul: piele metalică, transpiraţie, bube.

Sergentul avusese impresia asta după felul cum vorbea, doamnă.

— A plecat de acolo de mulţi ani, spuse Nieves. Ciudat că i-ai observat accentul.

— Eu am o ureche foarte fină, ca toţi mangaşii, spuse sergentul. Cântam foarte bine când eram mic, doamnă.

Lalita auzise că cei din nord cântă bine la ghitară şi că aveau inimă bună, e adevărat? şi sergentul sigur că 3 a: nicio femeie nu rezista la cântecele din satul lui, doamnă. În Piura, când un bărbat se îndrăgostea, se ducea să-şi caute prietenii, îşi scoteau cu toţii chitarele şi fata se dădea bătută în faţa serenadelor. Erau mari cântăreţi, doamnă, el cunoştea mulţi, un bătrân care cânta la harpă, o minune, un compozitor de valsuri, şi Adrian Nieves îi făcu semn Lalitei spre interiorul colibei: ea nu voia să iasă? Lalita dădu din umeri.

— Îi e ruşine, nu vrea să iasă, spuse. Nici nu vrea să mă asculte, Bonifacia e ca un animal hăituit, dom sergent, ciuleşte urechea la orice şi se sperie.

— Cel puţin să vină să-i spună domnului sergent bună seara, spuse Nieves.

— Lăsaţi-o, gata, spuse sergentul. Dacă nu vrea să nu iasă.

— Nu poate să-şi schimbe felul de viaţă atât de repede, spuse Lalita. A stat numai printre femei şi, săraca, îi e frică de bărbaţi. Spune că sunt ca nişte vipere, aşa or fi învăţat-o măicuţele. Acum s-a dus să se ascundă în curte.

— Le e frică de bărbaţi până ce dau de gust, spuse, Nieves. Atunci se schimbă, nu mai vor să-i lase.

Lalita se făcu nevăzută în casă şi, după o clipă, i se auzi vocea, cu ea nu era aşa, uşor supărată, niciodată nu-i fusese frică de bărbaţi şi nici nu se crampona de ei, pentru cine spunea asta, Adrian? Pilotul râse în hohote şi se aplecă spre sergent: Lalita era o femeie bună, dar avea personalitatea ei şi încă cum. Mic, foarte slab, cu

pielea deschisă şi ochii migdalaţi şi vioi, Aquílino ieşi pe terasă, bună seara, aducea opaiţul că era întuneric şi-l puse pe balustradă. În urma lui, alţi doi puşti – pantaloni scurţi, păr lins, desculţi – scoaseră o măsuţă. Sergentul îi chemă şi, în timp ce-i gâdila şi râdea cu ei, Lalita şi Nieves aduseră fructe, peşte afumat, manioc, ce frumos era totul, doamnă, nişte sticle de anason. Pilotul împărţi porţii de „mâncare celor trei puşti şi ei plecară spre scara din curte: plozii erau foarte drăguţi, don Adrian, aşa li se spunea copiilor în Piura, doamnă, şi sergentului, în general, îi plăceau copiii.

— Noroc, dom sergent, spuse Nieves. Pentru plăcerea de a te avea printre noi.

— Bonifacia se sperie de orice, dar e foarte muncitoare, spuse Lalita. Mă ajută în gospodărie şi ştie să gătească. Şi coase foarte frumos. Aţi văzut pantalonaşii copiilor? Ea i-a făcut, dom sergent.

— Dar trebuie s-o sfătuieşti, spuse Pilotul. Aşa, atât de timidă, n-o să-şi găsească niciodată un bărbat. Nu ştii cât e de tăcută, domnule sergent, nu deschide gura decât dacă o întrebăm ceva.

— Asta e foarte bine, spuse sergentul. Mie nu-mi plac coţofenele.

— Atunci, Bonifacia o să-ţi placă foarte mult, spuse

Lalita. Poate să trăiască o viaţă întreagă fără să spună nici măcar au.

— O să-ţi spun un secret, domnule sergent, spuse Nieves. Lalita vrea să te însoare cu Bonifacia. De când mă bate la cap, de asta m-a pus să te invit. Ai grijă, încă mai ai timp.

Sergentul adoptă o expresie zâmbitoare şi nostalgică în acelaşi timp, doamnă, el a fost o dată gata să se însoare. Tocmai intrase în jandarmerie şi a întâlnit o femeie care-l iubea, şi el pe ea, cât putea. Cum o chema? Lira, ce s-a întâmplat? nimic, doamnă, l-au mutat din Piura şi Lira n-a vrut să-l urmeze şi aşa s-a sfârşit romanţa.

— Bonifacia ar merge cu bărbatul ei oriunde, spuse Lalita. Aşa suntem noi, femeile de la munte, nu punem condiţii. Trebuie să te însori cu una de pe aici, domnule sergent.

— Vezi şi dumneata, când îi intră Lalitei ceva în cap nu se lasă până nu reuşeşte, spuse Nieves. Loretanele sunt nişte şmechere, domnule sergent.

— Ce simpatici sunteţi voi, spuse sergentul. În Santa Maria de Nieva se spune ce ursuzi sunt Nieves ăştia, nu se apropie niciodată de nimeni. Şi, totuşi, doamnă, de atâta timp de când sunt aici dumneavoastră sunteţi primii care m-aţi invitat acasă.

— Oamenilor nu le plac jandarmii, domnule sergent, spuse Lalita. Nu vezi cum abuzează de puterea lor? Distrug fetele, le sucesc capul, le lasă însărcinate şi se mută în alt loc.

— Şi atunci cum vrei s-o măriţi pe Bonifacia cu domnul sergent? spuse Nieves. Nu se potriveşte una cu alta.

— Dar nu mi-ai spus tu că domnul sergent e altfel? spuse Lalita. Cine ştie însă dacă aşa o fi.

— Aşa e, doamnă, spuse sergentul. Sunt un om corect, un bun creştin, cum se spune pe aici. Şi un prieten cum nu e altul, o să vedeţi. Îţi sunt foarte recunoscător, don Adrian, zău aşa, fiindcă mă simt foarte bine la dumneavoastră.

— Poţi să mai vii când vrei, spuse Nieves. Vino s-o vezi pe Bonifacia. Dar să nu te dai la Lalita, că sunt foarte gelos.

— Şi pe bună dreptate, don Adrian, spuse sergentul. E aşa frumoasă doamna că şi eu aş fi gelos.

— Sunteţi foarte amabil, domnule sergent, spuse Lalita. Dar ştiu eu c-o spuneţi numai ca să spuneţi ceva, nu mai sunt frumoasă. Înainte da, când eram tânără.

— Dar sunteţi încă o fetişcană, protestă sergentul.

— Nu mai am încredere, spuse Nieves. Mai bine să nu vii pe aici când nu sunt eu acasă, domnule sergent.

În curte, câinii continuau să latre şi, din când în când, se auzeau glasurile copiilor. Insectele dădeau târcoale în jurul opaiţului cu răşină, soţii Nieves şi sergentul beau, pălăvrăgeau, glumeau, pilot Nieves! toţi trei întoarseră capul spre frunzişul de pe ţărm: noaptea ascundea cărarea care suia până la Santa Maria de Nieva. Pilot Nieves! Şi sergentul: era Barosanul, ce păcat, ce-l apucase, de ce venea să-i deranjeze la ora asta* don Adrian. Cei trei puşti năvăliră pe terasă. Aquílino merse spre pilot şi-i spuse în şoaptă: să urce.

— Se pare că trebuie s-o pornim la drum, domnule sergent, spuse pilotul Nieves.

— O fi beat, spuse sergentul. Nu trebuie să-l iei în seamă pe Barosan, când trage la măsea îi vin în cap tot felul de chestii.

Scăriţa scârţâi, după Aquílino se ivi silueta groasă a Barosanului, slavă Domnului, dom sergent, în sfârşit îl găsea, locotenentul şi băieţii îl căutau peste tot şi bună seara la toată lumea.

— Sunt liber, bombăni sergentul. Ce vor de la mine?

— Au fost găsite elevele, spuse Barosanul. O brigadă de cultivatori de *mate*, lângă o tabără, în susul râului. Acum vreo două ore a sosit un curier special la mănăstire. Maicile au sculat pe toată lumea, dom sergent. Se pare că una din copile are febră.

Barosanul era doar în cămaşă, îşi făcea vânt cu chipiul, şi acum Lalita îl încolţea cu întrebările. Pilotul şi sergentul se ridicaseră în picioare, da, ce păcat, doamnă, trebuiau să plece după ele chiar acum. Ei voiau să aştepte până mâine, dar călugăriţele i-au convins pe don

I

Fabio şi pe locotenent – şi sergentul, plecau noaptea? Da, dom sergent, maicilor le era frică ca nu cumva cultivatorii de *mate* să le batjocorească pe cele mai mari.

— Maicile au dreptate, spuse Lalita. Săracele, atâtea zile în munţi. Hai, Adrian, grăbeşte-te.

— Ce să facem? spuse pilotul. Trage o duşcă cu sergentul cât pun eu benzină în şalupă.

— O să prindă bine, mulţumesc, spuse Barosanul. Ce viaţă avem şi noi, nu-i aşa, dom sergent? îmi pare rău că v-am întrerupt la jumătatea mesei.

— Le-au găsit pe toate? spuse o voce dinspre perete. Se uitară: o coamă scurtă, un profil nelămurit, un bust de femeie tăiat lângă fereastră. Lumina opaiţului de abia ajungea până acolo.

— În afară de două, spuse Barosanul, aplecându-se spre fereastră. În afară de cele din Chicais.

— De ce nu le-au adus în loc să trimită veste? spuse Lalita. Dar bine măcar că le-au găsit, slavă Domnului că le-au găsit.

Dacă n-aveau cu ce să le aducă, doamnă, şi Barosanul şi sergentul îşi întindeau capetele spre perete, dar silueta dispăruse şi abia dacă se mai vedea o bucată din faţă, o umbră de păr. De cealaltă parte a balustradei, Adrian Nieves dădea ordine între ferigi. Lalita îi servi cu rachiu de anason şi ei băură în sănătatea lui dom sergent, şi sergentul, mai întâi, în sănătatea doamnei, necioplitule.

— Ştiu că locotenentul m-a însărcinat cu treaba asta, spuse sergentul. Presupun că n-o să merg singur, nu? să le caut pe fete; cine vine cu mine?

— Piciul şi cu mine, spuse Barosanul. Şi merge şi o călugăriţă.

— Maica Angelica? spuse vocea din perete, şi ei îşi suciră din nou gâturile.

— Desigur, fiindcă Maica Angelica se pricepe la medicină, spuse Barosanul. Ca s-o îngrijească pe cea care e bolnavă.

— Să-i dea chinină, spuse Lalita. Dar un drum n-o să fie de ajuns, n-or să intre toate în şalupă, o să trebuiască să faceţi două-trei.

— Noroc că e lună, spuse pilotul Nieves, de pe scăriţă. Într-o jumătate de oră sunt gata.

— Du-te de-i anunţă pe locotenent că plecăm, Barosane, spuse sergentul.

Barosanul încuviinţă, dădu bună seara şi se îndepărtă pe taluz. Când trecu pe lângă fereastră, silueta nedesluşită se dădu înapoi, dispăru şi reapăru când Barosanul cobora scările, fluierând.

— Vino, Bonifacia, spuse Lalita. Să ţi-l prezint pe domnul sergent.

Lalita îl luă pe sergent de braţ, îl duse până la uşă şi, după câteva clipe, se ivi conturul unei femei în prag… Sergentul rămase cu mâna întinsă, observând buimăcit nişte scântei nemişcate până ce o formă mică şi întunecată tăie penumbra, nişte degete le atinseră pe ale sale, îmi pare bine, şi fugiră: încântat, domnişoară. Lalita zâmbea.

— Am crezut că şi el e ca tine, spuse Fushia. Şi vezi, bătrâne, ce groaznic m-am înşelat.

— Şi pe mine m-a înşelat un pic, spuse Aquílino. Nu-l credeam în stare de asta pe Adrian Nieves. Părea atât de indiferent la toate. Nu şi-a dat nimeni seama cum a început toată povestea?

— Nimeni, spuse Fushia; nici Pantacha, nici Jum, nici huambişii. Blestemat să fie ceasul în care s-au născut javrele astea, bătrâne.

— Iar eşti cu ocara în gură, Fushia, spuse Aquílino. Şi atunci Nieves o văzu, retrasă într-un colţ între ulciorul de argilă şi perete: mare, catifelată, neagră. Se ridică agale de pe laviţă, mâna începu să caute haina, nişte papuci de cauciuc, o sfoară, o tigvă, un coş de *chambira*, nimic bun. Ea era tot în colţ, pitulată, îl pândea pe sub picioarele subţiri şi închise la culoare, care se oglindeau ca o plantă agăţătoare în curbura roşietică a ulciorului. Făcu un pas, îşi desprinse cuţitul şi ea tot nu fugise, continua pânda, înregistra desigur fiecare mişcare a lui cu ochişorii aceia perverşi, pântecele roşu probabil că i se zbătea. Înainta pe vârfuri spre colţ, ea se aplecă cu o teamă subită, el lovi şi se auzi un zgomot ca un foşnet de

frunze uscate. Apoi rogojina avea o tăietură şi pete negre, roşii; picioarele erau intacte, părul îi era negru, lung, mătăsos. Nieves agăţă cuţitul şi, în loc să se întoarcă pe laviţă, rămase lângă fereastră fumând. Simţea pe faţă respiraţia şi zgomotele pădurii, cu jeraticul din ţigară încerca să ardă aripile liliecilor care dădeau târcoale pânzei metalice.

— Niciodată n-au rămas singuri pe insulă? spuse Aquílino.

— O dată, fiindcă javra aia s-a îmbolnăvit, spuse Fushia. Dar asta la început de tot. Toată povestea nu putea începe de atunci, n-ar fi îndrăznit, le era frică de mine.

— Există ceva mai înfricoşător decât iadul? spuse Aquílino. Şi totuşi, lumea face răutăţi. Frica nu-i înfrânează pe oameni de la nimic, Fushia.

— Iadul nu l-a văzut nimeni, spuse Fushia. Dar pe mine ăştia mă vedeau tot timpul.

— Oricum ar fi, când un bărbat şi o femeie se doresc nu-i poate opri nimeni, spuse Aquílino. Trupul le arde de parcă ar avea flăcări pe dinăuntru. Nu ţi s-a întâmplat şi ţie?

— Nicio femeientt m-a făcut să simt aşa ceva, spuse Fushia. Dar acum da, bătrâne, acum da. De parcă aş avea jeratic sub piele, bătrâne.

Spre dreapta, printre copaci, Nieves zărea focuri; profiluri de huambişi ivite o clipă; la stânga, în schimb, unde Jum îşi construise coliba, totul era întunecat. Sus, pe cerul albastru, se legănau panaşurile de *lupunas* şi luna albea cărarea care, după ce cobora pe un povârniş cu arbuşti şi ferigi, ocolea bazinul cu *charapas* şi mergea mai departe până pe plajă. Balta era probabil albastră, liniştită şi pustie. Or fi scăzând în continuare apele lacului? Or fi ajuns acum pe uscat ţăruşii, plasa? Curând vor apare iar *charapas* împotmolite pe nisip, cu gâtlejurile zgrunţuroase, întinse spre cer, cu ochii tulburi de asfixie şi urdori, şi va trebui să le tai carapacea cu

lama cuţitului, să le tai carnea albă în bucăţi şi să le pui sare înainte de-a le strica soarele, umezeala. Nieves aruncă ţigara şi tocmai voia să sufle în opaiţ când cineva bătu în perete. Ridică drugul de la uşă şi intră Lalita, înfăşurată într-un *itipak* huambis, cu părul până la brâu, desculţă.

— Dacă ar trebui să aleg pe unul din ei ca să mă răzbun, pe ea aş alege-o, Aquílino, spuse Fushia, pe căţeaua asta. Fiindcă ea a început, precis, când m-a văzut bolnav.

— Te purtai urât cu ea, o băteai, şi apoi femeile îşi au şi ele orgoliul lor, Fushia, spuse Aquílino. Ce femeie ar fi îndurat? De câte ori plecai la drum îţi aduceai câte o femeie acolo, sub nasul ei.

— Crezi că era mânioasă din cauza indiencelor? spuse Fushia. Ce prostie, bătrâne. Se aprinsese căţeaua, fiindcă eu nu mai eram bun de nimic.

— Mai bine nu vorbi despre asta, omule, spuse Aquílino. Ştiu că te întristează.

— Dar de aici a pornit totul, de la faptul că nu mai eram bun de nimic cu ea, spuse Fushia. Dă-ţi şi tu seama ce nenorocire. Aquílino, ce lucru îngrozitor.

— Nu te-am trezit, spune? spuse Lalita, cu o voce somnoroasă.

— Nu, nu m-ai trezit, spuse Nieves. Bună seara. Spune şi gata.

Închise uşa cu drugul. Îşi aranja pantalonii şi-şi încrucişa braţele peste torsul gol, dar imediat şi le desfăcu şi rămase în picioare, nehotărât. În sfârşit, arătă ulciorul de pământ. Intrase un tatu acolo şi tocmai îl omorâse. Nu era nicio săptămână de când astupase găurile. Lalita se aşeză pe laviţă, dar în fiecare zi tatu făceau altele.

— Le e foame şi lor, spuse Lalita, aşa e în perioada asta. O dată m-am trezit şi nici nu mai puteam să mişc piciorul, zău Avea o pată mică şi după aia s-a umflat. Huambişii mi-au pus piciorul deasupra unui vas cu

jăratic ca să transpire. Mai am şi acum semnul.

Mâinile îi coborâră până la tivul itfpafc-ului, îl ridicară, se iviră muşchii, netezi, culoarea ceaiului de *mate*, puternici, şi o cicatrice cât un viermişor mic.

— De ce te sperii? spuse Lalita. De ce te tulburi, spune-mi.

— Nu mă sperii, spuse Nieves, numai că eşti goală şi eu sunt bărbat.

Lalita râse şi dădu drumul hainei; piciorul ei drept se juca cu un *porongo*, îl mângâia distrată cu glezna, degetele, călcâiul.

— Căţea, târfă, mai rău dacă vrei, spuse Aquílino. Dar mie mi-e dragă Lalita şi nu-mi pasă. E ca fata mea.

— O femeie care face aşa ceva fiindcă-şi vede bărbatul murind e mai rău ca o căţea, mai rău ca o târfă, spuse Fushia. Nici n-am cuvinte pentru ea.

— Murind? în San Pablo cei mai mulţi mor de bătrâneţe, nu de boală, Fushia, spuse Aquílino.

— N-o spui ca să mă consolezi, ci pentru că te arde dacă o insult, spuse Fushia.

— Ţi-a spus-o în faţa mea, îngână Nieves. Data viitoare te las goală puşcă şi te dau peştilor să te mănânce, nu-ţi mai aminteşti?

— Alteori spune te dau huambişilor, îţi scot ochii, spuse Lalita. Lui Pantacha tot timpul te omor, o spionezi. Când ameninţă nu face nimic. Furia îi trece odată cu cuvintele. Dumitale nu-ţi pare rău când mă bate, spune?

— Ba mă şi înfurie. Nieves lovi stângaci cu mâna drugul de la uşă; mai ales când te insultă.

Când erau singuri era mai rău, ah, îţi cad dinţii, ah, toată faţa îţi e ciupită, ah, corpul nu-ţi mai e ca altă dată, ah, te treci, curând o să fii ca babele huambise, ah, şi tot ce-i trecea prin cap, îi părea rău? şi Nieves, taci.

— Dar credea în tine, deşi ştia cine eşti, spuse Aquílino. Eu ajungeam pe insulă şi Lalita, curând o să mă scoată de aici, dacă anul ăsta e mult cauciuc plecăm în Ecuador şi ne căsătorim. Fii bun, don Aquílino, vinde

marfa la preţ bun. Biata Lalita.

— N-a plecat mai devreme fiindcă spera să mă îmbogăţesc, spuse Fushia. Ce proastă, bătrâne. Nu m-am însurat cu ea când era proaspătă şi fără bube, şi-şi închipuia s-o iau când nu mai încălzea pe nimeni.

— Pe Adrian Nieves l-a încălzit, spuse Aquílino. Dacă nu, n-ar fi luat-o cu el.

10*

— Şi pe ele o să le ducă în Ecuador, stăpânul? spuse Nieves. O să se-nsoare şi cu ele?

— Nevasta lui sunt doar eu, spuse Lalita. Celelalte sunt slujnice.

— Orice-ai spune, ştiu că asta te doare, spuse Nieves. Ar trebui să n-ai suflet ca să nu te doară, că-ţi bagă alte femei în casă.

— Nu mi le bagă în casă, spuse Lalita. Le culcă în curte cu animalele.

— Dar se culcă cu ele în faţa dumitale, spuse Nieves. Nu te face că nu-nţelegi.

Se întoarse s-o privească şi Lalita se apropiase de marginea laviţei, îşi ţinea genunchii lipiţi, ochii plecaţi şi el nu voia s-o jignească, îngână Nieves, şi se uită din nou pe fereastră, îl apucase furia când a spus că o să plece cu stăpânul în Ecuador, cerul de culoare albastră, focurile, licuricii scânteietori printre ferigi; o ruga să-l ierte, nu voia s-o jignească şi Lalita ridică ochii.

— Dar nu ţi le dă şi ţie şi lui Pantacha când nu-i plac? spuse ea. Amândoi sunteţi la fel.

— Eu sunt singur, bâigui Nieves, un bărbat are nevoie de femei, de ce mă compari cu Pantacha, şi pe urmă îmi place să-mi vorbeşti cu tu.

— Doar la început, profitând de drumurile mele, spuse Fushia. Le zgâria, pe una din achuale a bătut-o până la sânge. După aia s-a obişnuit însă şi-i erau ca nişte prietene. Le învăţa spaniola, stătea de vorbă cu ele. Nu e cum crezi tu, bătrâne.

— Şi te mai şi plângi, spuse Aquílino. Toţi bărbaţii

visează să aibă ce ai avut tu. Pe câţi ştii tu că au schimbat aşa femeile, Fushia?

— Dar erau indience, spuse Fushia, indience, Aquílino, aguarune, achuale, shapre, gunoi curat, omule.

— Şi apoi sunt ca nişte animale, spuse Lalita. Încep să mă iubească. Mai degrabă mi-e milă de ele că le e frică de huambişi. Dacă tu ai fi stăpân, ai fi ca el, m-ai şi insulta.

— De ce mă judeci dacă nu mă cunoşti? spuse Nieves. Eu nu i-aş face aşa ceva nevestei mele. Cu atât mai puţin dacă ai fi dumneata.

— Aici corpul ţi se fleşcăieşte repede, spuse Fushia. Doar nu e vina mea dacă Lalita a îmbătrânit? Şi apoi aş fi fost un prost să pierd ocazia.

— De aia le furai aşa mici, spuse Aquílino. Ca să fie proaspete, nu?

— Nu numai pentru asta, spuse Fushia; mie îmi plac fecioarele ca oricărui bărbat. Doar că javrele astea de păgâni nu le lasă să crească neatinse, încă de foarte mici le-au şi găurit, shapra a fost singura neatinsă pe care am găsit-o.

— Singurul lucru care mă doare e când îmi aduc aminte cum eram eu în Iquitos, spuse Lalita. Dinţii albi, regulaţi, şi nici măcar o pată pe faţă.

— Îţi place să născoceşti tot felul de lucruri ca să suferi, spuse Nieves. De ce nu-i lasă stăpânul pe huambişi să se apropie de partea asta? Fiindcă la toţi le sticlesc ochii când treci.

— Ca şi lui Pantacha şi ţie, spuse Lalita. Dar nu c-aş fi frumoasă, ci fiindcă sunt singura creştină.

— Eu am fost întotdeauna cuviincios cu dumneata, spuse Nieves. De ce mă pui în rând cu Pantacha?

— Tu eşti mai bun decât Pantacha, zise Lalita. De aia am venit să te văd. Nu mai ai febră?

— Nu-ţi aduci aminte că n-am coborât la debarcader să-ţi ies în întâmpinare? spuse Fushia. Că tu ai venit şi m-ai găsit în coliba cu cauciuc? Atunci s-a întâmplat,

bătrâne.

— Ba-mi amintesc, spuse Aquílino. Parcă dormeai cu ochii deschişi. Am crezut că ţi-o fi dat Pantacha fiertură de plante.

— Şi nu-ţi aduci aminte că m-am îmbătat cu rachiul de anason pe care l-ai adus? spuse Fushia.

— Ba-mi amintesc şi asta, spuse Aquílino. Voiai să dai foc colibelor huambişilor. Parcă erai dracul, a trebuit să te legăm.

— Zece zile am încercat atunci şi nu puteam cu căţeaua aia, spuse Fushia, nici cu Lalita, nici cu indiencele, bătrâne, să înnebuneşti, nu alta, bătrâne. Începeam să plâng de unul singur, bătrâne, voiam să mă omor, orice, zece zile în şir şi nu puteam, Aquílino.

— Nu plânge, Fushia, spuse Aquílino. De ce nu mi-ai povestit ce e cu tine, poate te-aş fi vindecat; atunci. Am fi mers la Bagua, ţi-ar fi făcut doctorul nişte injecţii.

— Şi picioarele ţepene, bătrâne, spuse Fushia, le loveam şi degeaba, le ardeam cu chibritul şi parcă erau moarte, bătrâne.

— Nu te mai amărî cu lucruri de-astea triste, spuse Aquílino. Ia te uită, apropie-te de bord, uite câţi peşti zburători, din ăia cu electricitate. Ia te uită cum se ţin după noi, ce frumos se văd scânteile în aer şi sub apă.

— Şi după aia blânde, bătrâne, spuse Fushia, şi nu mai puteam să mă dezbrac cu căţeaua aia de faţă. Să trebuiască să te prefaci toată ziua, toată noaptea, şi să n-ai cui să spui, Aquílino, să-nghit toată nenorocirea asta de unul singur.

Şi în clipa aceea cineva zgârie în perete şi Lalita se ridică în picioare. Se duse până la fereastră şi, cu faţa lipită de pânza metalică, începu să bolborosească. Afară bolborosea de asemeni cineva, încet.

— Aquílino este bolnav, spuse Lalita, varsă tot ce mănâncă, sărmanul de el. Mă duc să-l văd. Dacă mâine încă nu se întoarce o să vin să-ţi gătesc.

— Să dea Dumnezeu să nu se întoarcă, spuse

Nieves. N-am nevoie să-mi găteşti dumneata, mi-ajunge dacă vii să mă vezi.

— Dacă eu îţi vorbesc cu tu, poţi şi tu să-mi spui tu, spuse Lalita. Cel puţin când nu e nimeni de faţă.

— Aş putea să-i prind cu grămada dacă aş avea o plasă, Fushia, spuse Aquílino. Vrei să-ţi ajut să te ridici să-i vezi?

— Şi apoi picioarele, spuse Fushia. Să umblu schiopătând, bătrâne, şi să mă mai şi cojesc ca şerpii, măcar lor le iese altă piele, dar mie nu, bătrâne, eu eram rană curată, Aquílino, nu-i drept, nu-i drept.

— Ştiu şi eu că nu e drept, spuse Aquílino. Dar vino, măi omule, uite ce frumoşi sunt peştişorii electrici.

În fiecare zi, Juana Băură şi Antonia ieşeau din Gallinacera la aceeaşi oră, parcurgeau totdeauna acelaşi drum. Două străzi drepte, prăfuite, şi ajungeau la piaţă: precupeţele începeau să-şi întindă broboadele la picioarele roşcovilor, să-şi aranjeze marfa. În dreptul dughenii „Minunile” – piepteni, parfumuri, bluze, fuste, cordoane şi cercei – o coteau la stânga şi, la două sute de metri mai încolo, apărea Piaţa Armelor, un rond împrejmuit cu palmieri şi tamarini. Intrau în ea prin partea opusă „Stelei Nordului”. În timpul drumului, Juana Băură făcea cu o mână semne cunoscuţilor, cu cealaltă o ducea pe Antonia de braţ. Când ajungeau în piaţă, Juana se uita la toate băncile de răchită şi-o alegea pe cea mai umbrită pentru tânăra fată. Dacă aceasta rămânea nepăsătoare, spălătorească se întorcea acasă, tropăind uşor, îşi desfăcea coşul, aduna rufele de spălat şi o pornea spre râu. Dacă, dimpotrivă, mâinile Antoniei se agăţau de ale ei, cu spaimă, Juana se aşeza lângă ea şi o liniştea cu cuvinte de alintare. Îşi repeta tăcuta întrebare până când fata o lăsa să plece. Venea după ea la amiază, o dată spălate rufele şi de multe ori Antonia se întorcea în Gallinacera călare pe un măgar. Nimic neobişnuit ca Juana Băură s-o găsească pe fată dând ocol pieţei cu câte o femeie, nimic neobişnuit ca vreun

lustragiu, un cerşetor sau Jacinto să-i spună: era la cutare, la biserică, pe chei. Atunci Juana Băură se întorcea singură în Gallinacera şi Antonia apărea pe înserat, adusă de mână de servitoarea vreunui bogătaş milos.

În ziua aceea plecară mai devreme, Juana Băură trebuia să ducă la Cazarma Grâu o uniformă de paradă. Piaţa era pustie, câţiva oameni moţăiau pe terasa de la prăvălia „Minunile”. Încă nu trecuseră măturătorii şi gunoaiele şi bălţile împrăştiau un miros urât. În Piaţa Armelor, pustie, bătea un vânt uşor, pe cerul fără nori se ivea soarele. Nu mai ploua cu nisip. Juana Băură şterse banca cu fusta, văzu că mâinile fetei sunt liniştite, o mângâie cu palma pe obraz şi plecă. Pe drum la întoarcere se întâlni cu nevasta lui Hermogenes Leandro, ăla de la abator, şi merseră mai departe împreună în timp ce soarele devenea tot mai puternic, lumina acoperişurile înalte ale oraşului. Juana mergea cocoşată, frecându-şi din când în când mijlocul şi prietena ei, eşti bolnavă, şi ea, am crampe de la un timp, mai alos dimineaţa. Vorbiră de boli şi leacuri, de bătrâneţe, de cât de grea e viaţa. Apoi Juana îşi luă rămas bun, intră în casă, ieşi trăgând după ea coşul cu rufe murdare şi sub braţ cu uniforma înfăşurată în numere din *Ecouri şi ştiri* se duse la Cazarma Grâu ocolind pustiul şi pământul era cald, iguane îi alergau printre picioare. Un soldat îi ieşi în întâmpinare, locotenentul o să se supere, de ce nu adusese uniforma mai devreme. Îi smulse pachetul, îi plăti şi ea o porni atunci spre râu. Nu spre Podul Vechi, unde spăla de obicei, ci spre o plajă nouă, rotundă, mai sus de abator, unde dădu peste alte două spălătorese. Şi toate trei, în genunchi în apă, spălară şi sporovăiră toată dimineaţa. Juana termină prima, plecă, iar acum străzile strălucitoare, sub soarele vertical, erau pline de locuitori ai oraşului şi străini. Nu era în piaţă şi nici cerşetorii şi nici Jacinto n-o văzuseră şi Juana Băură se întoarse în Gallinacera; cu mâinile îşi lovea alternativ animalul şi-şi

freca mijlocul, începu să întindă rufele, pe la jumătate se trânti pe salteaua de paie. Când deschise ochii, se pornise o ploaie de nisip. Se duse bombănind în curte: câteva rufe se murdăriseră. Trase perdeaua care acoperea frânghia, întinse toate rufele, se întoarse în cameră, cotrobăi sub saltea până dădu de medicamente. Înmuie o cârpă în lichid, îşi ridică fusta, îşi frecă cu putere şoldurile şi pântecele. Leacul mirosea a urină şi a vărsături. Juana aşteptă astupându-şi nasul să i se usuce pielea, îşi pregăti o supă şi, când mânca, bătu cineva la uşă. Nu era Antonia, ci o servitoare cu un coş de rufe. Pălăvrăgiră un timp, în picioare, în prag. Ploua uşor, boabele de nisip nu se vedeau, le simţeai pe faţă şi pe braţe ca nişte picioruşe de păianjen. Juana vorbea despre crampe, despre leacurile proaste şi servitoarea protesta, să-ţi dea altul sau banii înapoi. Apoi plecă, lipindu-se de zid, pe sub streşini. Singură, aşezată pe saltea, Juana continua, o să vin duminică la ferma ta, crezi că dacă sunt bătrână poţi să mă tragi pe sfoară? Din cauza leacului tău îmi tremură mijlocul, hoţule. Se întinse apoi pe pat şi, când se trezi, se făcuse întuneric.

Aprinse o luminare, Antonia nu sosise. Ieşi în curte, măgarul ciuli urechile, scoase un răget. Juana luă o pelerină, şi-o aruncă pe umeri în clipa când ajunse pe stradă: era întuneric, prin ferestrele din Gallinacera se vedeau candele, lămpi, vetre. Mergea foarte repede, părul îi era vâlvoi şi lângă piaţă, dintr-o poartă, cineva spuse, o stafie. Ea gonea, îmi dai alt medicament, fiindcă mă apucă somnul mereu sau îmi dai banii înapoi. În piaţă era lume puţină. Se apropie de fiecare şi nu ştia nimeni nimic. Nisipul cădea acum des, vizibil, şi Juana îşi astupă gura şi nasul. Străbătu multe străzi, bătu la multe uşi, repetă de douăzeci de ori aceeaşi întrebare şi când se întoarse în Piaţa Armelor abia mai putea să fugă, se ţinea de ziduri. Doi bărbaţi, cu pălărie de pai, stăteau de vorbă pe o bancă. Ea spune, unde e Antonia, şi doctorul Pedro Zevallos, bună seara, doña Juana, ce-i cu dumneata pe

stradă la ora asta? Şi celălalt, cu voce de străin, e atâta nisip c-o să ne spargă capul. Doctorul Zevallos îşi scoase pălăria, i-o întinse Juanei şi ea şi-o puse; era prea mare, îi acoperea urechile. Doctorul spuse de oboseală nu poţi să vorbeşti, stai jos o clipă, doña Juana, povesteşte-ne, şi ea, unde e Antonia? Cei doi bărbaţi se priviră şi celălalt spuse ar fi bine s-o ducem acasă şi doctorul da, ştiu eu unde stă, prin Gallinacera. O luară de braţe, aproape că o duceau prin aer şi, sub pălărie, Juana Băură urla, oarba, aţi văzut-o? şi doctorul Zevallos, liniştеşte-te, doña Juana, cum ajungem ne povesteşti, şi celălalt, ce miroase aşa, şi doctorul Zevallos, a leac de vraci, sărmana bătrână.

Julio Reîtegui îşi şterge fruntea, se uită la interpret, nu-şi ţinuse cuvântul faţă de autorităţi, treaba era prost făcută şi costa scump: tradu-le asta. Poiana din Urakusa e mică şi triunghiulară, pădurea aproape c-o înăbuşă, crengi şi liane se leagănă deasupra colibelor suspendate pe stâlpi de pona, la capete cu nişte circumferinţe tăiate în coadă de rândunică: interpretul urlă şi gesticulează, Jum ascultă atent. Sunt vreo douăzeci de locuinţe, toate la fel: acoperişuri de *yarina*, pereţi din bucăţi de *chonta* legate cu liane, scări lucrate grosolan în trunchiuri de copaci. Doi soldaţi stau de vorbă în faţa colibei umplute cu urakuşi prizonieri, alţii înalţă corturile lângă râpa maiului, căpitanul Quiroga se luptă cu ţânţarii şi fetiţa stă liniştită lângă caporalul Roberto Delgado, din când în când se uită spre Jum, are ochi limpezi şi pe torsul ei băieţesc încep să se ivească două corole mici şi întunecate. Acum vorbeşte Jum, de pe buzele lui vineţii se stârnesc zgomote aspre şi scuipat, Julio Reîtegui îşi leagănă picioarele ca să evite ploaia de salivă şi interpretul, caporalul furând, adică vrând, ce bătaie îndrăcită şi apoi plecând, afară, de atunci niciodată, că dându-i barca, chiar barca lui, a lui Jum, şi că pilotul plecând, nevăzând, că s-a aruncat în apă, spunând, domnule. Şi caporalul Delgado face un pas spre Jum:

minciună. Căpitanul Quiroga îl opreşte cu un gest: e minciună, domnule, când el se ducea să-şi vadă familia în Bagua, era să-şi piardă timpul furând lucruri de la ăştia? Şi ce să le fi furat chiar dac-ar fi vrut, dom căpitan, nu vedea ce mizerie era în Urakusa? Şi căpitanul: dar atunci nu era adevărat că l-au omorât pe recrut. S-a aruncat sau nu în Maranon? La naiba, că dacă nu murise era dezertor şi caporalul îşi încrucişează degetele şi le sărută: l-au omorât, dom căpitan, şi povestea cu furtul era cea mai gogonată minciună. Percheziţionaseră doar puţin, căutând însă leacul acela împotriva ţânţarilor de care-i spusese el şi ăştia l-au legat şi l-au bătut pe el, pe servitor, iar pe pilot l-or fi omorât şi l-or fi îngropat ca să nu-l mai descopere nimeni, dom căpitan. Julio Reîtegui îi zâmbeşte fetiţei şi aceasta îl priveşte chiorâş, speriată? curioasă? E îmbrăcată cu şorţul scurt specific aguarunilor şi părul bogat şi plin de prai se clatină uşor când mişcă din cap; nu poartă podoabe pe faţă şi nici pe braţe, doar la glezne: doi dovleci pitici. Şi Julio Reîtegui: de ce nu făcuse comerţ cu Pedro Escabino? de ce nu i-a vândut anul ăsta cauciucul ca altă dată? Să-i traducă asta şi interpretul bombăne şi gesticulează, Jum ascultă, cu braţele încrucişate şi guvernatorul îi face semn fetiţei să vină mai aproape, ea îi întoarce spatele, şi interpretul, domnule, niciodată, spunând: Escabino drac, pleacă, afară, nici Urakusa, spunând, nici Chicais, niciun sat aguarun, patron bătându-şi joc, domnule, şi Julio Reîtegui, ce-or să facă urakuşii cu cauciucul pe care nu voiau să-l vândă patronului Escabino? blând, tot uitându-se la fetiţă, şi cu pieile? Tradu-le asta. Interpretul şi Jum bombăne, scuipă şi gesticulează şi acum Reîtegui îi priveşte, puţin aplecat spre urakusa, şi fetiţa face un pas, priveşte fruntea lui Jum: rana s-a umflat, dar nu mai sângerează, ochiul drept al şefului e foarte inflamat şi Julio Reîtegui, cooperativă? Cuvântul ăsta nu există în aguarună, băiete, spusese cooperativă? şi interpretul: îl spusese în spaniolă, domnule, şi căpitanul Quiroga, da,

auzise şi el. Ce mai era şi asta, domnule Reîtegui? De ce să nu mai facă comerţ cu Escabino? De unde au mai scos-o şi pe asta, să meargă să vândă cauciucul în Iquitos când ăştia nici n-au ştiut vreodată ce-i aia Iquitos? Julio Reîtegui pare preocupat, îşi scoate cascheta, îşi netezeşte părul, se uită spre căpitan: de zece ani Pedro Escabino le aducea pânzeturi, puşti, cuţite, căpitane, tot ce aveau nevoie ca să intre în pădure să scoată cauciuc. Apoi Escabino se întorcea, ei îi dădeau cauciucul strâns la un l, ºC, şi el le mai dădea pânză, mâncare, ce aveau ei nevoie, şi în anul ăsta primiseră ca întotdeauna avansul, dar n-au vrut să-i vândă: asta era toată povestea, căpitane. Soldaţii care au înălţat corturile se apropiară, unul întinde mâna şi-o atinge pe copila care face un salt, dovlecii dansează în zgomot de dairea şi căpitanul: aha, abuz de încredere, nu era informat, îl băteau pe un militar, trăgeau pe sfoară un civil, n-ar fi de loc ciudat ca într-adevăr să-l fi omorât pe recrut şi guvernatorul, prindeţi-o să nu fugă. Trei soldaţi aleargă după fată, vioaie, alunecoasă. O prind în mijlocul poienii, o duc spre guvernator, acesta o mângâie cu mâna pe faţă: avea o privire deşteaptă, şi ceva graţios în gesturi, nu i se părea, căpitane? păcat ca sărmana de ea să crească aici, şi ofiţerul: într-adevăr, don Julio, avea şi ochii verzi. Era fata lui? să-l întrebe asta, şi căpitanul: nici pântecul nu-l avea umflat, căci asta era groaznic la copiii ăştia, cantitatea de paraziţi pe care-i înghiţeau şi caporalul Roberto Delgado: proaspătă şi drăguţă, numai bună de mascotă a companiei, dom căpitan, şi soldaţii râd. Era fata lui? şi interpretul, nefiind, domnule, nici urakusă, ci aguarună, născându-se în Pato Huachana, domnule, spunând. Şi Julio Reîtegui cheamă doi soldaţi: să fie dusă la corturi şi atenţie să n-o pierdeţi din ochi. Un soldat o ia pe fată de braţ şi ea se lasă dusă fără să se opună. Julio Reîtegui se întoarce spre căpitan, acesta se luptă din nou împotriva unor invizibili, poate imaginari duşmani aerieni: pe aici fuseseră unii care-şi ziceau

profesori, căpitane. S-au băgat prin triburi chipurile ca să-i înveţe spaniola pe păgâni şi iată rezultatul, îl băteau pe caporal, subminau afacerea lui Pedro Esca-bino. Domnul căpitan îşi închipuia ce s-ar întâmpla dacă toţi păgânii se hotărau să-i ducă cu vorba pe patronii care le dăduseră avansuri? Căpitanul îşi freacă bărbia, grav: o catastrofă economică? Guvernatorul dă din cap: cei care veneau din afară făceau toate încurcăturile, căpitane. Data trecută fuseseră nişte străini, nişte englezi, cu povestea aia cu botanica; urcaseră pe munţi şi au dus cu ei seminţe de arbore de cauciuc şi într-o zi lumea s-a umplut de cauciucul ieşit din coloniile engleze, mai ieftin decât cel peruvian şi brazilian, asta fusese ruina Amazoniei, căpitane, şi el: e adevărat, domnule Reîtegui, că veneau artişti la Iquitos şi cultivatorii de cauciuc îşi aprindeau ţigările cu bancnote? Julio Reîtegui zâmbeşte, tatăl lui avea un bucătar special pentru câini, închipuiţi-vă, şi căpitanul râde, soldaţii râd, dar Jum e tot serios, cu braţele încrucişate, din când în când spionează coliba înţesată de urakuşi prizonieri şi Julio Reîtegui oftează: pe atunci se muncea puţin şi se câştiga mult, acum trebuie să-ţi scoţi sufletul ca să primeşti o nimica toată şi să mai şi trebuiască să te lupţi cu oameni de ăştia, să rezolvi probleme atât de prosteşti. Căpitanul e serios acum, don Julio, credea şi el, viaţa era grea pentru cei din Amazonia şi Reîtegui, cu vocea dintr-odată severă, către interpret: aguarunul nu putea vinde în Iquitos, că trebuia să-şi ţină angajamentele, că ăia care veniseră îi înşelaseră, că nici vorbă de cooperative sau de escrocherii. Pedro Escabino se va întoarce, că vor face negoţ ca întotdeauna, traducând asta, dar interpretul, prea repede, domnule, repetând mai bine şi căpitanul, ţi-a vorbit foarte rar, n-avem timp de glume. Julio Reîtegui nu se grăbea, căpitane, îi va face pe plac. Interpretul bolboroseşte şi gesticulează, Jum ascultă, un vânt uşor bate peste Urakuse şi crengile pădurii uruie încetişor, se aude un râs: fetiţa şi soldatul se joacă în faţa corturilor, căpitanul

îşi pierde răbdarea, până când? îl apucă pe Jum de umăr şi-l zgâlţâie, nici acum nu înţelesese? îşi bătea joc de ei? Jum înalţă capul, ochiul sănătos îl examinează pe guvernator, îl arată cu mâna, bolboroseşte ceva, şi Julio Reîtegui ce spunea? şi interpretul: insultând, domnule, tu dracul fiind, spunând, domnule.

Pe culoar nu era nimeni, se auzea doar zarva din salon, lampa agăţată de tavan avea un celofan albastru şi lumina zorilor scălda tapetul şters de pe pereţi şi uşile toate la fel. Josefino se apropie de prima şi ascultă, de a doua, la a treia gâfâia cineva, un pat trosnea uşor, Josefino bătu cu degetele şi vocea Pădurencii ce e? şi o voce necunoscută de bărbat ce e? Alergă până în fundul culoarului şi acolo nu mai era ca în zori ci ca în amurg. Rămase nemişcat, ascuns în penumbra discretă şi apoi scârţâi o cheie în broască, în lumina albastră ţâşniră nişte plete negre, o mână le strânse ca pe un brizbiz, străluciră nişte ochi verzi. Josefino se arătă, făcu un semn. După câteva minute ieşi un bărbat în cămaşă şi dispăru fredonând pe scară. Josefino traversă culoarul şi intră în cameră: Pădureanca îşi închidea nasturii de la o bluză galbenă.

— Lituma a sosit în seara asta, spuse Josefino, ca şi cum ar fi dat un ordin. E jos, cu fraţii Leon.

O tresărire neaşteptată înfiora corpul Pădurencii, mâinile i se opriră, înţepenite între butoniere. Dar nu se întoarse, nici nu scoase vreun cuvânt.

— Să nu-ţi fie frică, spuse Josefino. N-o să-ţi facă nimic. Ştie tot şi nu-i pasă. Hai să coborâm împreună.

Ea nu spuse nici acum nimic şi-şi încheie nasturii de la bluză mai departe, acum însă cât putea de încet, răsucind greoi fiecare nasture până să-l încheie, de parcă degetele i-ar fi fost înţepenite de frig. Şi totuşi faţa îi era complet transpirată şi pete mari de umezeală îi pătau bluza pe spate şi la subţiori. Camera era micuţă, fără ferestre, luminată doar de un bec roşietic, şi capul lui Josefino aproape că atingea calamina unduită a

tavanului. Pădureanca îşi puse o fustă crem, se chinui un timp cu fermoarul până când reuşi să-l închidă. Josefino se aplecă, luă de pe jos nişte pantofi albi cu toc înalt, îi întinse Pădurencii.

— Ai transpirat toată de frică, spuse. Spală-te pe faţă. N-ai de ce să te sperii. Se întoarse ca să închidă uşa şi când se răsuci din nou, Pădureanca îl privea în ochi, fără să clipească, cu buzele întredeschise, cu nările fremătând violent, ca şi cum i-ar fi venit greu să respire sau ar fi simţit dintr-odată miresme rău mirositoare.

— E beat? spuse după aceea, cu vocea temătoare şi şovăielnică, în timp ce-şi freca cu furie gura cu o bucată de cârpă.

— Puţin, spuse Josefino. I-am sărbătorit întoarcerea la fraţii Leon acasă. A adus de la Lima un rachiu straşnic de pisco.

Ieşiră şi pe culoar Pădureanca mergea încet, ţinându-se cu o mână de perete.

— Nici nu-mi vine să cred că încă nu te-ai obişnuit cu tocurile, spuse Josefino. Sau e din cauza emoţiei, Pădureanco?

Ea nu răspunse nimic. În lumina albastră şi delicată, buzele drepte şi groase păreau un pumn strâns, iar trăsăturile feţei erau dure şi metalice. Coborâră scara şi-n întâmpinare le veneau valuri de fum călduţ şi de alcool, lumina se micşora şi când simţi sub picioare salonul de dans, întunecat, zgomotos şi plin de lume, Pădureanca se opri, aproape aplecată pe balustrada scării şi ochii ei măriţi zburătăceau peste siluetele difuze strălucind sălbatic. Josefino arătă spre bar:

— Lângă tejghea, cei care ciocnesc. Nu-l recunoşti fiindcă a slăbit mult. Între harpist şi fraţii Leon, ăla cu costum strălucitor.

Ţeapănă, ţinându-se de balustradă, Pădureanca avea faţa pe jumătate ascunsă de păr şi o respiraţie neliniştită şi şuierătoare îi umfla pieptul. Josefino o prinse de braţ, se scufundară printre perechile îmbrăţişate ca în nişte

ape noroioase, trebuind parcă să-şi croiască drum printr-un zid înăbuşitor de carne transpirată, de mirosuri şi zgomote de nerecunoscut. Toba şi talgerele lui Bolas cântau un fel de romanţă şi din când în când intervenea şi ghitara Tânărului Alejandro şi muzica se însufleţea, dar când corzile tăceau, îşi pierdea iarăşi măsura, devenind lugubră, marţială. Ieşiră la suprafaţă de pe pista de dans, în faţa barului. Josefino îi dădu drumul Pădurencii, Chunga se îndreptă în balansoar, patru capete se întoarseră să-i privească şi ei se opriră. Fraţii Leon păreau foarte veseli, iar don Anselmo era ciufulit şi cu ochelarii căzuţi, şi Lituma cu spume la gură se strâmba, cu mâna căuta tejgheaua ca să lase paharul, nu-şi mai lua ochii de la Pădureancă, cu cealaltă mână începuse să-şi netezească părui, să-l aranjeze, grăbit şi mecanic. Dintr-odată găsi tejgheaua, cu mâna liberă îl îndepărtă pe Fercheşul şi înainta cu tot corpul, dar nu făcu decât un pas şi, pe loc, clătinându-se ca un titirez fără putere, cu ochii buimăciţi, fraţii Leon îl prinseră tocmai când cădea. Nu se schimbă la faţă, o privea în continuare pe Pădureancă, respiră adânc şi doar când înainta spre ei, încet, cu o bărbiţă de spumă şi salivă, ţinut de cei doi Leon, un simulacru de zâmbet, încăpăţânat, forţat şi dureros „i se desluşi pe buze şi bărbia îi tremură. Îmi pare bine că te văd, frumoaso, şi strâmbătura se întinse pe toată faţa, în ochi i se citea o nelinişte greu de stăpânit, îmi pare bine că te văd, Lituma, spuse Pădureanca, şi el îmi pâre bine că te văd, frumoaso, clătinându-se. Fraţii Leon şi Josefino erau în jurul lui, pe neaşteptate în ochi îi licări ceva, un fel de uşurare şi Lituma căzu într-o parte, se prinse de Josefino, bună, dragă colega, îi căzu în braţe, ce bine-mi pare că te văd, frate. Rămase în braţele lui Josefâno, scoţând fraze neînţelese şi, din când în când, un muget surd, dar când se despărţi de el părea foarte liniştit, încetase dansul acela nervos, lăuntric, din ochi, nu se mai schimonosea şi zâmbea într-adevăr. Pădureanca stătea liniştită, cu

mâinile împreunate în faţa fustei, cu faţa ascunsă după şuviţele negre şi strălucitoare.

— Uite că ne-am întâlnit, frumoaso, spuse Lituma, abia îngăimând, cu zâmbetul tot mai larg. Vino aici, hai să ciocnim. Trebuie să sărbătorim întoarcerea mea, eu sunt invincibilul numărul patru.

Pădureanca făcu un pas spre el, mişcându-şi capul, îşi dădu în lături părul, în ochi îi străluceau două flăcări verzi şi domoale. Lituma întinse o mână, o luă pe Pădureancă de umeri, o duse astfel spre tejghea de unde îi privea Chunga cu ochii ei apatici şi impertinenţi. Don Anselmo îşi aranjase ochelarii, căuta ceva cu mâinile în aer, când dădu peste Lituma şi Pădureanca, îi bătu cu palma plin de dragoste, părinteşte, aşa-mi place, băieţi!

— Noaptea întâlnirilor, dragă bătrâne, spuse Lituma. Ia te uită ce bine m-am purtat. Umple paharele, Chunga Chunguita şi umple-ţi şi tu unul.

Goli paharul dintr-o înghiţitură şi rămase gâfâind, cu faţa udă de bere, de saliva care picura până pe reverele murdare ale hainei.

— Ce inimă, vere, spuse Fercheşul. Mare cât soarele!

— Suflet, inimă şi viaţă, spuse Lituma. Vreau să aud valsul ăsta, don Anselmo. Fii bun şi fă-mi cheful.

— Da, nu uita de orchestră, spuse Chunga. Protestează cu toţii acolo, în fund, te cheamă.

— Lasă-l puţin cu noi, Chunguita, spuse vocea lui José, lipicioasă, dulceagă, subţirică. Să bea un păhărel cu noi, acest mare artist.

Dar don Anselmo se întorsese şi o pornise, ascultător, spre colţul cântăreţilor, pipăind pereţii, târându-şi picioarele, iar Lituma, tot cu Pădureanca de gât, bea fără s-o privească.

— Să cânte imnul, spuse Fercheşul. O inimă cât soarele!

Chunga începuse şi ea să bea. Indolenţi şi opaci, pe jumătate morţi, ochii ei priveau când la unii, când la

ceilalţi, la invincibili şi la Pădureancă, la masa întunecată de oameni şi târfe care se clătinau murmurând şi râzând pe pista de dans, la perechile care urcau scara şi grupurile estompate de prin colţuri. Josefino, cu coatele pe tejghea, nu bea, privea chiorâş spre fraţii Leon care ciocneau între ei. Şi atunci răsună harpa, ghitara, toba, talgerele, pista de dans fu străbătută de un fior, ochii lui Lituma se însufleţiră:

— Suflet, inimă şi viaţă. Ah, valsurile astea care-ţi trezesc atâtea amintiri. Hai să dansăm, frumoaso.

O târî pe Pădureancă fără să se uite la ea, amândoi se pierdură printre corpuri înghesuite şi umbre, şi fraţii Leon ţineau ritmul cu mâinile şi cântau. Calmă şi enervantă, privirea Chungăi se fixase acum asupra lui Josefino de parcă ar fi vrut să-l molipsească de lenea ei fără margini.

— Ce minune, Chunga, spuse Josefino. Ştii să bei.

— Ţi-e şi mai frică, spuse Chunga şi, o clipă, o lumină batjocoritoare îi apăru în ochi. Ce te-ai mai speriat, invincibilule.

— N-am de ce să mă sperii, spuse Josefino. Şi vezi că mă ţin de cuvânt, n-a fost niciun scandal.

— O teamă care nu ţi se potriveşte, râse fără niciun chef Chunga, care face să-ţi tremure glasul, Josefino.

11 – Casa verde

III

SERGENTUL STĂTEA CU PICIOARELE goale atârnate de scara din post şi în jur toate unduiau, dealurile împădurite, capironii din piaţa din Santa Maria de Nieva, până şi colibele se legănau ca nişte valuri la adierea vântului călduţ şi şuierător. Satul era numai negură, şi jandarmii sforăiau, goi sub plasele împotriva ţânţarilor. Sergentul îşi aprinse o ţigară şi tocmai trăgea ultimele fumuri când, pe neaşteptate, de după crângul de stuf apăru, fără să facă zgomot, purtată de apele Nievei, şalupa cu coliba ei conică la pupă, şi câteva siluete mişcându-se pe covertă. Nu era ceaţă şi din port

debarcaderul se zărea clar la lumina lunii. O persoană mărunţică sări din şalupă, alergă ferind ţăruşii de pe plajă, dispăru în întunericul din piaţă şi, după o clipă, reapăru, foarte aproape de port şi acum sergentul putea recunoaşte chipul Lalitei, mersul ei hotărât, părul, braţele ei vân-joase vâslind în jurul şoldurilor mari. Se ridică pe jumătate şi o aşteptă să ajungă la piciorul scării:

— Bună seara, domnule sergent, spuse Lalita. Ce noroc că te-am găsit treaz.

— Sunt de gardă, doamnă, spuse el. Bună seara. Vă rog să mă iertaţi.

— Fiindcă eşti în izmene? râse Lalita. Nu-ţi face griji, indienii nu umblă mai rău?

— Pe căldura asta, au şi dreptate să umble în pielea goală. Sergentul, aproape în profil, se dădea după balustradă. În schimb, insectele benchetuiesc pe pielea ta, tot corpul mi-e numai o rană.

Lalita îşi ţinea capul dat pe spate şi la lumina lămpii din post i se vedea chipul cu pielea în multe locuri îngroşată şi uscată şi părul lăsat slobod unduindu-se pe spate ca o pelerină *yagua* din fire foarte subţiri.

— Mergem la Pato Huachana, spuse Lalita. E ziua de naştere a cuiva şi sărbătorirea începe de dimineaţă. N-am putut să plecăm mai devreme.

— Ce mai vreţi, doamnă, spuse sergentul. Beţi un păhărel şi în sănătatea mea.

— Am luat cu noi şi copiii, spuse Lalita. Dar Bonifacia n-a vrut să vină. Nu scapă de frica asta de oameni, domnule sergent.

— Ce fată ciudată, spuse sergentul. Să piardă ea o ocazie ca asta, după ce că petrecerile sunt atât de rare pe aici.

— O să stăm acolo până miercuri, spuse Lalita. Dacă o să aibă nevoie de ceva, săraca, vrei să-i dai o mână de ajutor?

— Cu cea mai mare plăcere, doamnă, spuse

sergentul. Numai că aţi văzut şi dumneavoastră, de trei ori am fost la dumneavoastră şi n-a vrut să iasă nici măcar până în uşă.

— Femeile sunt foarte perfide, spuse Lalita, nu ţi-ai dat încă seama? Acum, dacă-i singură, n-are ce face şi iese. Fă un drum pe acolo, mâine.

— Asta în orice caz, doamnă, spuse sergentul. Ştiţi, când a apărut şalupa am crezut că e vasul fantomă. Ăla cu scheletele care-i ia pe noctambuli. Eu nu eram superstiţios, dar aici m-am molipsit de la dumneavoastră.

Lalita îşi făcu cruce, îi făcu cu mâna semn să tacă, domnul sergent nu vedea că aveau de mers noaptea? cum vorbea de lucruri de-astea? Pe miercuri atunci, şi Adrian îi trimitea salutări. Se îndepărtă cum venise, în fugă şi, înainte de a intra în post ca să se îmbrace, sergentul aşteptă ca silueta să se deseneze din nou printre bălţi şi să sară în şalupă: camarade, îţi făceam patul. Îşi puse cămaşa, pantalonii şi pantofii, alene, înconjurat de respiraţia liniştită a jandarmilor, şi şalupa s-o fi îndepărtat deja spre Maranon printre bărci şi barcazuri şi, la pupă, Adrian Nieves înfundă şi scoate vâsla. Pădurenii ăştia porneau la drum cu casă cu tot, ca moşul ăsta, Aquílino, o fi într-adevăr de douăzeci de ani pe râuri? ce obiceiuri! se auzi vuietul motorului, ca un urlet puternic care acoperi fâlfâitul păsărilor şi zgomotul de glasuri, şi ţârâitul greierilor şi apoi se micşoră, se înde

11*

părtă şi zgomotele muntelui reînviară unul după altul, puseră din nou stăpânire pe noapte: acum, din nou, domnea doar uruitul vegetal şi animal. Cu o ţigară în gură, cu mânecile cămăşii suflecate până la cot, sergentul coborî scara cercetând în toate direcţiile şi se duse până la coliba locotenentului: o respiraţie sufocată, aproape tremurătoare străbătea pânza metalică. Înainta pe potecă, grăbit, printre croncănituri pe care nu le puteai deosebi între ele, pupile luminoase de bufniţe sau

cucuvele şi mărunta, exasperanta melodie a greierilor, simţind pe piele atingeri tainice, înţepături ca de ace, strivind lujere crude care foşneau, frunze uscate care fremătau destrămându-se sub picioarele lui. Când ajunse în faţa colibei pilotului Nieves întoarse capul: văluri străvezii şi albicioase acopereau satul, în schimb, pe înălţimea dealurilor, mănăstirea maicilor se desluşea limpede cu zidurile ei albe, calamina strălucitoare, şi se zărea până şi frontonul capelei, şi turnul zvelt şi cenuşiu înălţându-se trufaş spre marele gol albastru. Zidul circular al pădurii, fremătând mereu într-o uşoară înfiorare, scotea fără încetare un vuiet mereu acelaşi, un fel de nesfârşit căscat gutural, şi în balta în care-şi afundase sergentul picioarele, lipitori cu corpuri calde şi gelatinoase se izbeau tainic de gleznele lui. Se aplecă, îşi udă fruntea, se caţără pe scară. Înăuntrul colibei era întuneric şi un miros intens, altul decât cel din pădure, urca din bârne, ca şi cum ar fi existat acolo resturi de mâncare sau vreun cadavru putrezit şi atunci, în curte, latră un câine. Poate că cineva îl privea pe sergent din deschizătura care despărţea peretele de acoperiş, poate că două din luminiţele acelea zgomotoase erau ochi de femeie şi nu licurici: era sau nu mangaş? Unde îi era curajul? Străbătu în vârful picioarelor terasa, privind în toate părţile, câinele tot mai lătra undeva departe. Perdeaua era trasă şi prin intrarea îngustă şi neagră a colibei veneau mirosuri grele.

— Sunt eu, sergentul, don Adrian, strigă el. Iartă-mă că te trezesc.

Pentru o clipă, o foiala nelămurită sau un geamăt, şi din nou liniştea. Sergentul ajunse până în prag, înălţă lanterna şi o aprinse: o lună mică, galbenă şi rotundă, rătăcea nervos peste ulcioarele de argilă, ştiuleţi, oale, o găleată de apă, don Adrian: sunteţi aici? Trebuia să-i vorbească, don Adrian, şi în timp ce sergentul tot bombănea, luna escalada peretele, uşoară şi palidă, dezvăluind lăzi pline cu cutii de conserve, se târa pe

scânduri şi mergea lacomă de la un jeratic stins la nişte vâsle, de la nişte pleduri la un colac de frânghii şi, dintr-odată, un cap care se ascundea, nişte genunchi, două braţe îndoite; bună seara, don Adrian nu era acasă? Luna se oprise pe silueta nedesluşită a femeii ghemuite, lumina ei fugară tremura deasupra unor şolduri nemişcate. De ce se făcea că doarme? Sergentul îi vorbea şi ea nu-i răspundea, de ce se purta aşa, făcu doi paşi şi capul se afundă şi mai mult sub braţe, de ce, domnişoară; pielea era străvezie ca şi discul care-o străbătea, un *itipak* de culoare naturală îi acoperea corpul de la genunchi până la umeri. Sergentul ştia să se poarte cu oamenii, de ce îi era frică de el, doar nu venea să fure. Sergentul îşi trecu mâna peste frunte şi luna vibra, înnebuni, femeia dispăruse şi acum aureola galbenă o căuta, scoase la iveală nişte picioare, nişte glezne. Era tot în aceeaşi poziţie, dar corpul încordat lăsa să se ghicească un tremur, o mişcare care se repeta în rafale scurte. El nu era hoţ, sergent nu însemna puţin lucru, avea leafă, casă şi mâncare, n-avea nevoie să fure de la nimeni, şi nu era nici bolnav. De ce sunteţi aşa, domnişoară? Ridicaţi-vă, voia doar să stea puţin de vorbă, ca să se cunoască mai bine, da? Mai făcu doi paşi şi se lăsă pe vine. Ea nu mai tremura şi era acum o formă ţeapănă, nici nu i se auzea respiraţia, de ce îi era frică, să vedem, şi sergentul întinse o mână, să vedem, cu teamă spre părul ei, n-avea de ce să-i fie frică, frumoaso, contactul unor filamente aspre în buricul degetelor şi, ca o revoltă în întuneric, ceva dur se înălţă, lovi şi sergentul căzu în fund, dând din mâini pe întuneric. Luna desenă pentru o clipă o siluetă trecând pragul, pe terasă, scândurile duduiau sub picioarele grăbite care fugeau. Sergentul ieşi în fugă şi ea era la celălalt capăt, aplecată peste balustradă, dând din cap ca o nebună, frumoaso, să nu te arunci în râu, sergentul alunecă, fir-ar să fie, şi alergă mai departe, ce ţi-ai închipuit, vino înapoi, frumoaso, şi ea dansa mai departe, lovindu-se de

balustradă, buimăcită ca o insectă prinsă în sticla lămpii. Nu se arunca în râu, nici nu-i răspundea, dar când sergentul o prinse de umeri, se răsuci şi-l înfruntă ca un tigru, frumoaso, de ce-l zgâria? peretele şi balustrada începură să trosnească, de ce-l muşca? amortizând gâfâitul surd al celor două trupuri care se luptau, dar de ce-l zgâria, frumoaso, şi vocea temătoare, scrâşnită a femeii. Pielea, cămaşa şi pantalonii sergentului erau umezi, suflul pădurii era un val solar care-i copleşea treptat, îi îmbiba, frumoaso. Reuşise să-i prindă mâinile, o strivea cu tot corpul de perete şi, dintr-odată, o lovi cu, piciorul, o trânti şi căzu odată cu ea, te-ai lovit, prostuţo? Pe jos, ea abia se mai apăra, dar gemea mai tare şi sergentul părea înfierbântat, frumoaso, frumoaso, înjura printre dinţi, ai văzut? El venea să stea de vorbă şi atât şi ea fusese, hoţoaico, ea-l adusese aici, frumoaso, şi corpul ei era lunecos, dar resemnat. Se mişcă uşor când mâna sergentului smuci *itipak-ul* şi i-l smulse, şi apoi rămase liniştită în timp ce el îi mângâia umerii uzi, sânii, mijlocul, frumoaso: era nebun după ea, o visa din prima zi, de ce fugise? prostuţo, nu voia şi ea? Ea scotea câte un suspin din când în când, dar nu se mai lupta şi stătea dură şi inertă, sau moale şi inertă, dar îşi strângea muşchii cu încăpăţânare, proasto, frumoaso, de ce faci aşa, haide? să-l sărute puţin, şi gura sergentului se lupta ca să despartă buzele acelea strânse şi tot corpul lui începuse să se unduiască, să se izbească de celălalt, măicuţă: o visa din prima zi. Apoi sergentul se linişti şi gura se îndepărtă de buzele strânse, corpul i se duse într-o parte şi rămase întins pe spate pe scânduri, respirând obosit. Când deschise ochii, ea stătea în picioare, privindu-l, şi ochii străluceau în penumbră, fără ostilitate, cu un fel de uimire liniştită. Sergentul se ridică, sprijinindu-se de balustradă, întinse o mână şi ea îl lăsă să-i atingă părul, faţa, frumoaso, cum îl lăsase, ce prostuţă era, s-o ia de mijloc îl lăsase, şi agresiv o îmbrăţişa şi sărută. Ea nu se opuse şi, după o clipă, cu

timiditate, mâinile i se aşezară pe spatele sergentului, fără putere, parcă odihnindu-se, frumoaso: nu mai cunoscuse niciun bărbat până acuma, spune? Ea se arcui puţin, se înălţă, îşi lipi gura de urechea sergentului: nu cunoscuse până acum, stăpâne, nu.

— Eram pe râul Apaga, şi huambişii au dat de nişte urme, spuse Fushia. Şi m-am lăsat dus de nas de câinii ăia. Trebuie să ne luăm după ele, stăpâne, or fi încărcaţi de cauciuc, poate se duc să predea ce au adunat în timpul anului. I-am ascultat şi ne-am luat după urmele alea, dar câinii nu mergeau după cauciuc, ci după încăierare.

— Sunt huambişi, spuse Aquílino. Trebuia să ştii cu cine ai de-a face, Fushia. Şi aşa s-a întâmplat de au dat peste *shapraşi*.

— Da, pe malul râului Pushaga, spuse Fushia. N-aveau nici măcar un bulgăre de cauciuc şi ne-au mai şi omorât un huambis înainte de a debarca. Ăilalţi s-au înfuriat şi nu mai puteai să-i opreşti. Nici nu poţi să-ţi închipui, Aquílino.

— Ba pot să-mi închipui, cred că au făcut un măcel îngrozitor, spuse Aquílino. Sunt cei mai răzbunători dintre toţi păgânii. Au omorât mulţi oameni?

— Nu, aproape toţi shaprasii au avut timp să se retragă pe munte, spuse Fushia. Când am intrat mai erau doar două femei. Uneia i-au tăiat capul, cealaltă e aia pe care o ştii. Dar n-a fost uşor s-o duc cu mine pe insulă. A trebuit să scot pistolul la ei, voiau s-o omoare şi pe ea. Aşa a început toată tărăşenia cu shapra, bătrâne.

Sosiseră doi huambişi? Lalita alergă în sat, cu Aquílino agăţat de fustă, şi câteva femei plângeau şi urlau cât le ţinea gura: omorâseră pe cineva în Pushaga, stăpână, shaprasii îl omorâseră cu o săgeată otrăvită. Şi stăpânul şi ceilalţi? Nu li se întâmplase nimic, or să sosească mai târziu, veneau încet, aduceau o pradă bogată luată dintr-un sat aguarun de pe râul Apaga. Lalita nu s-a întors în colibă, a rămas lângă *lupunas*, cu

ochii ţintă la baltă, la gura canalului, aşteptându-i să se ivească. Dar a obosit de atâta aşteptare şi a pornit-o prin insulă, cu Aquílino tot agăţat de fustele ei: bazinul cu *charapas*, cele trei colibe ale creştinilor, satul huambis. Paginilor nu le mai era frică de *lupunas*, trăiau printre ele, le atingeau şi rudele mortului plângeau în continuare tăvălindu-se pe jos. Aquílino o luă la fugă spre nişte bătrâne care împleteau frunze de *ungurabi*. Trebuie schimbate acoperişurile, spuneau ele, sau or să vină ploile, o să pătrundă apa în casă şi ne udă pe toţi.

— Câţi ani avea shapra când ai luat-o cu tine pe insulă? spuse Aquílino.

— Era mică, dacă avea doisprezece ani, spuse Fushia. Şi era fecioară, Aquílino, n-o atinsese nimeni. Şi nu se purta ca un animal, bătrâne, îţi răspundea la mângâiere, era drăgăstoasă ca un pui.

— Sărmana Lalita, spuse Aquílino. Ce mutră o fi făcut când a văzut-o sosind cu tine, Fushia.

— Să nu-ţi fie milă de căţeaua aia, spuse Fushia. Nu-mi pare rău decât că n-am făcut-o să sufere destul pe căţeaua asta nerecunoscătoare.

Erau cruzi, bătăioşi? Poate, dar foarte buni cu Aquíiino. îl învăţaseră să facă săgeţi, harpoane, îl lăsau să se joace cu ţăruşele pe care le şlefuiau ca să-şi facă *picunas*, şi n-or fi ei grozavi în multe treburi, dar-n-au lucrat singuri şi la colibe şi la semănături şi la vele? nu aduceau ei mâncare când se terminau conservele de la don Aquílino? Şi Fushia, noroc că sunt păgâni şi se mulţumesc cu bătăile şi răzbunările, dacă ar fi trebuit să împărţim câştigul cu ei am fi rămas săraci, şi Lalita, dacă ne îmbogăţim într-o bună zi, Fushia, asta numai datorită huambişilor.

— Când eram copil, în Moyobamba, mergeam în grup să le pândim pe femeile lamiştilor, spuse Aquílino. Câteodată una se îndepărta de celelalte şi picam peste ea fără să ne mai uităm dacă e tânără sau bătrână, frumoasă sau urâtă. Dar nu poate fi totuna cu o indiancă

şi cu o creştină.

— Adevărul e că de data asta a fost altceva, bătrâne, spuse Fushia. Îmi plăcea nu numai să mă culc cu ea, dar şi să stau în hamac şi s-o fac să râdă. Şi spuneam păcat că nu ştiu limba shapra ca să putem vorbi.

— Drace, văd că zâmbeşti, Fushia, spuse Aquílino. Ţi-aduci aminte de ea şi-ţi face plăcere. Ce ai fi vrut să-i spui?

— Orice, spuse Fushia, cum te cheamă, stai pe spate, mai râzi o dată. Sau să mă întrebe ea fel de fel de lucruri din viaţa mea şi eu să-i povestesc.

— Bravo, măi, spuse Aquílino, te îndrăgostiseşi de indiancă.

La început parcă nici n-o vedeau sau parcă ea n-ar fi existat. Lalita trecea şi ei continuau să piseze *cham-bira*, să scoată firele şi nici măcar nu-şi ridicau capul. Mai târziu, femeile au început să se întoarcă, să râdă cu ea, dar nu-i răspundeau, oare n-o înţelegeau? Le-o fi interzis Fushia să-i vorbească? în schimb, se jucau cu Aquílino şi o dată o huambisă a fugit după ei, i-a ajuns, i-a pus lui Aquílino un şirag de seminţe şi scoici, huam-bisa aceea care a plecat fără să-şi ia rămas bun, şi nu s-a mai întors niciodată. Şi Fushia, asta era mai rău ca orice, veneau când voiau, plecau când aveau chef, se întorceau peste nu ştiu câte luni fără să le pese de nimica; era o adevărată pacoste să ai de-a face cu păgânii, Lalita.

— Săraca de ea, îi era groază de ei, cum se apropia un huambis se arunca la picioarele mele, mă îmbrăţişa tremurând, spuse Fushia. Îi era mai frică de huambişi decât de dracul, bătrâne.

— Poate că femeia pe care au omorât-o în Pushaga era maică-sa, spuse Aquílino. Şi apoi nu-i urăsc toţi păgânii pe huambişi? Fiindcă sunt orgolioşi, îi dispreţuiesc pe toţi şi sunt mai nemernici ca oricare alt trib.

— Eu îi prefer celorlalţi, spuse Fushia. Nu numai fiindcă m-au ajutat. Îmi place felul lor de a fi. Ai văzut

vreodată un huambis muncind ca servitor ori cu ziua? Nu se lasă exploataţi de creştini. Nu le place decât să vâneze şi să se bată.

— De aia o să-i nimicească pe toţi, n-o să mai rămână niciunul nici măcar de prăsilă, spuse Aquílino. Dar tu i-ai exploatat cum ai vrut, Fushia. Toată paguba care au făcut-o în Morona, Pastaza şi Santiago era ca să câştigi tu bani.

— Eu le făceam rost de puşti şi îi duceam unde erau duşmanii lor, spuse Fushia. Pe mine nu mă priveau ca pe un stăpân, ci ca pe un aliat. Ce-o mai fi acum cu shapra? i-or fi luat-o lui Pantacha, precis.

Rudele mortului tot mai plângeau şi se înţepau cu oase de peşte până ce ţâşnea sângele, stăpână, ca să se odihnească, odată cu sângele bolnav se duceau şi necazurile şi suferinţele, şi Lalita, poate că aşa era, într-o zi când o să sufere o să se înţepe să vadă şi ea. Şi dintr-odată bărbaţi şi femei se ridicară şi începură să alerge spre râpă. Se căţărau ţinându-se de *lupunas*, arătau balta cu degetul, soseau? Da, din capul canalului ieşi o barcă, un ţintaş, Fushia, multă încărcătură, altă barcă, Pantacha, Jum, iar încărcătură, huambişi şi pilotul Nieves. Şi Lalita, ia te uită, Aquílino, cât cauciuc, niciodată nu văzuse atâta. Domnul se milostivise, curând se vor îmbogăţi şi vor pleca în Ecuador şi Aquílino ţipa, o fi înţelegând? dar huambisul ăla săracu' pe care îl omorâseră.

— O fi rămas şi fără nevastă, şi fără stăpân, spuse Fushia. M-o fi căutând peste tot, săracul, şi o fi plâns şi o fi urlat de necaz.

— Nu se poate să-ţi fie milă de Pantacha, spuse Aquílino. E un nenorocit care n-are scăpare, de atâtea droguri şi-a pierdut minţile. Nici nu şi-o fi dat măcar seama că ai plecat. Când am ajuns pe insulă, atunci, ultima oară, nici nu m-a recunoscut.

— Cine crezi tu că mi-a dat să mănânc din ziua când au fugit nemernicii ăia? spuse Fushia. Îmi gătea, mergea

să vâneze şi să pescuiască pentru mine. Eu nu mă puteam ridica, bătrâne, şi el toată ziulica lângă patul meu, ca un câine. Cred că a plâns; bătrâne, îţi spun eu.

— Şi eu am luat droguri, o dată, spuse Aquílino. Dar Pantacha s-a învăţat cu ele şi o să moară repede.

Huambişii descărcau bulgării negri, pieile, forfoteau printre bărci. Lalita făcea semne din râpă şi atunci a apărut ea: nu era huambisă, nici aguarună, şi părea îmbrăcată de sărbătoare: şiraguri verzi, galbene, roşii, o diademă de pene, cercei mari la urechi şi un *itipak* lung cu desene negre. Huambişii de pe râpă o priveau şi ei, shapra? shapra, şuşoteau, şi Lalita l-a luat pe Aquílino, a fugit până la colibă şi s-a aşezat pe scăriţă. Întârziau, departe se vedeau huambişii trecând cu cauciucul pe umăr, şi Pantacha care îi punea să întindă pieile la soare. În sfârşit, sosi pilotul Nieves, cu pălăria de paie într-o mână: merseseră până departe, stăpână, şi apele au fost furioase, de aia a durat călătoria atât de mult şi ea, mai bine de o lună. Omorâseră un huambis, în Pushaga, şi ea, auzise, îi povestiseră cei care sosiseră de dimineaţă. Pilotul îşi puse pălăria şi se băgă în colibă. Mai târziu veni Fushia, şi ea după el. Şi faţa îi era de sărbătoare, foarte vopsită, şi în mers îi zdrăngăneau cerceii, şiragurile. Lalita, i-o adusese pe servitoarea asta, o shapra din Pushaga. Era îngrozită de huambişi, nu înţelegea nimic, o să trebuiască s-o înveţe puţină spaniolă.

— Întotdeauna îl vorbeşti de rău pe Pantacha, spuse Fushia. Cu toţi ai inimă bună, bătrâne, în afară de el.

— Eu l-am adunat de pe drumuri şi l-am dus pe insulă, spuse Aquílino. Dacă n-aş fi fost eu, ar fi murit de mult. Dar mi-e silă de el. Devine ca un animal, Fushia. Ba mai rău, priveşte fără să vadă, aude fără să priceapă.

— Mie nu mi-e silă fiindcă-i ştiu povestea, spuse Fushia. Pantacha n-are caracter şi când e drogat se simte puternic, şi uită nenorocirile care i s-au întâmplat şi de prietenul care i-a murit în Ucayali. Unde ai dat de el,

bătrâne? Pe aici, cam aşa ceva?

— Mai jos, pe o plajă, spuse Aquílino. Era drogat, aproape gol şi mort de foame. Mi-am dat seama că fugea de cineva. I-am dat să mănânce şi mi-a lins mâna, ca un câine, cum spuneai mai înainte.

— Toarnă-mi un pahar, spuse Fushia. Şi acum o să dorm douăzeci şi patru de ore. Am avut un drum îngrozitor, barca lui Pantacha s-a răsturnat înainte de a intra pe canal. Şi în Pushaga am avut o încăierare cu shapraşii.

— Dă-i-o lui Pantacha sau pilotului, spuse Lalita. Am destule servitoare, n-am nevoie şi de asta. De ce ţi-ai adus-o?

— Ca să te ajute, spuse Fushia. Şi fiindcă voiau s-o omoare, câinii ăştia.

Dar Lalita începuse să se smiorcăie, nu fusese ea o nevastă bună? nu-l însoţise peste tot? o credea proastă? Nu făcuse tot ce-a vrut el? şi Fushia se dezbrăca, liniştit, azvârlind hainele în sus, cine poruncea aici? de când cârtea împotriva lui? Şi la urma urmelor ce dracu'! bărbatul nu e ca femeile, trebuie să mai schimbe din când în când, lui nu-i plăceau smiorcăielile şi apoi de ce se plângea, shapra n-o să-i ia nimic, îi spusese doar, o să fie servitoare.

— Ai lăsat-o leşinată, ai umplut-o de sânge, spuse Aquílino. Eu am venit după o lună şi Lalita încă mai era plină de vânătăi.

— Ţi-a povestit c-am bătut-o, dar nu şi că ea voia s-o omoare pe shapra, spuse Fushia. Când să aţipesc, o văd că pune mâna pe pistol şi m-au apucat toate furiile. Şi apoi, căţeaua asta s-a răzbunat cu vârf şi îndesat de toate bătăile încasate.

— Lalita are o inimă de aur, spuse Aquílino. A fugit cu Nieves nu ca să se răzbune pe tine, ci din dragoste. Iar pe shapra a vrut s-o omoare din gelozie şi nu din ură. S-a împrietenit şi cu ea după aia?

— Mai mult decât cu achuales, spuse Fushia. N-ai

văzut şi tu? Nu voia să i-o dea lui Nieves şi spunea, mai bine să rămână, ea singură mi-e de ajutor. Şi când Nieves i-a dat-o lui Pantacha, ea şi shapra au plâns împreună. A învăţat-o să vorbească spaniola şi câte şi mai câte.

— Femeile sunt ciudate, de multe ori e greu să le înţelegi, spuse Aquílino. Hai să mâncăm ceva, acuma. Numai că s-au udat chibriturile, nu ştiu cum o să mai aprind lămpiţa asta.

Îmbătrânise, trăia singură şi n-avea alt tovarăş decât măgarul, animalul ăla cu păr gălbui, cu mişcări leneşe şi zgomotoase pe care încărca în fiecare dimineaţă coşurile cu rufe adunate în ajun de pe la casele bogătaşilor. Cum înceta ploaia de nisip, Juana Băură ieşea din Gallinacera, cu o nuia de roşcov în mână, cu care din când în când îl mai îmboldea pe animal. O cotea acolo unde se întrerupe balustrada cheiului, cobora poticnindu-se pe coasta prăfuită, trecea pe sub suporţii de metal ai Podului Vechi şi se instala în locul unde râul Piura muşcase din ţărm şi formase o mică baltă.

Stând pe o piatră din râu, cu apa până la genunchi, începea în timpul ăsta să frece, şi măgarul se trântea ca un om leneş sau foarte obosit pe nisipul moale al plajei, dormea, se încălzea la soare. Uneori mai erau şi alte spălătorese cu care să stea de vorbă. Dacă era singură, Juana Băură storcea o faţă de masă, fredona un cântec, nişte jupoane, hoţul de vraci vrea să mă omoare, săpunea un cearşaf, mâine e vinerea mare, părinte García, mă căiesc pentru tot ce am păcătuit. Râul îi albise gleznele şi mâinile, i le păstra netede, proaspete şi tinere, dar timpul îi brăzda şi-i întuneca tot mai mult restul corpului. Când intra în râu, picioarele i se înfundau într-un pat moale de nisip; uneori, în loc de slaba rezistenţă pe care o întâlneau de obicei, picioarele dădeau de o materie solidă, sau de ceva vâscos şi alunecos ca un peşte prins în nămol: aceste deosebiri neînsemnate erau singurul lucru care strica rutina identică a dimineţilor. Dar în sâmbăta aceea auzi pe neaşteptate un suspin sfâşietor,

chiar lângă ea, în spate: îşi pierdu echilibrul, căzu în fund în apă, coşul pe care-l purta pe cap se răsturnă, hainele începură să plutească. Bombănind, dând din mâini, Juana recupera coşul, cămăşile, pantalonii şi rochiile şi atunci îl văzu pe don Anselmo: capul îi căzuse între mâini şi apa de la mal îi uda cizmele Coşul căzu din nou în râu şi înainte ca apa să-l năpădească şi să-l scufunde, Juana se şi afla pe plajă, lângă el. Zăpăcită, bâlbâi câteva cuvinte de uimire şi consolare şi don Anselmo plângea mai departe fără să ridice capul. „Nu plânge, spunea Juana, şi râul devenea stăpân pe haine şi le îndepărta în linişte. Pentru Dumnezeu, linişteşte-te, don Anselmo, ce ţi s-a întâmplat, eşti bolnav? doctorul Zevallos locuieşte chiar vizavi, vrei să-l chem? nici nu ştii ce spaimă am tras”. Măgarul deschisese ochii, îi privea dintr-o parte. Don Anselmo stătea probabil de mai multă vreme acolo, pantalonii, cămaşa şi părul îi erau pline de nisip, şi pălăria căzută lângă picioare fusese aproape acoperită de pământ. „Te rog, don Anselmo, spunea Juana, ce ai, trebuie să fie ceva îngrozitor ca să plângi aşa ca femeile”. Şi Juana îşi făcu semnul crucii când ridică el capul: pleoape umflate, cearcăne mari, barba crescută şi murdară. Şi Juana, „don Anselmo, don Anselmo, spune-mi dacă pot să te ajut cu ceva”, şi el „doamnă, pe dumneata te aşteptam” şi vocea i se frânse. „Pe mine, don Anselmo?”, spuse Juana, hol-bând ochii. Şi el încuviinţă, îşi băgă din nou capul între braţe, suspină şi ea „dar, don Anselmo” şi el urlă „a murit Tonita, doña Juana”, şi ea „ce spui, Doamne Dumnezeule, ce spui?” şi el „trăia cu mine, nu mi-o lua în nume de rău”, şi vocea i se frânse. Îşi întinse atunci cu multă greutate un braţ şi arătă înspre deşert: clădirea cea verde scânteia sub cerul albastru. Dar Juana Băură nu o vedea, Alerga poticnindu-se spre chei, fugea şi ţipa înspăimântată, la trecerea ei se deschideau ferestre şi se iveau chipuri nedumerite.

Julio Reîtegui înalţă mâna: gata, să plece. Caporalul Roberto Delgado se îndreaptă, dă drumul la curea, îşi

şterge chipul congestionat şi transpirat, şi căpitanul Quiroga te-ai întrecut cu gluma, era surd sau nu pricepea ordinele? Se apropie de urakusul întins pe jos, îl mişcă cu piciorul, omul se vaită încet. Se prefăcea, dom căpitan, voia să facă pe nebunul, o să vedeţi. Caporalul înjură, îşi freacă mâinile, îşi ia avânt, izbeşte cu piciorul şi la a doua lovitură aguarunul sare ca o pisică, drace, avea dreptate caporalul, rezistent individ, şi aleargă iute, arămiu, ghemuit, căpitanul credea că se sfârşise cu el. Mai rămânea doar unul, domnule Reîtegui, şi apoi Jum, şi pe el? Nu, pe îndărătnicul ăsta îl duceau la Santa Maria de Nieva, căpitane. Julio Reîtegui soarbe o dată din ploscă şi scuipă: să-l aducă şi pe celălalt şi să termine o dată, căpitane, nu era obosit, voia o înghiţitură? Caporalul Roberto Delgado şi doi soldaţi se duc înspre coliba prizonierilor, prin mijlocul poienii. Un hohot de plâns sparge liniştea cătunului şi toţi se uită spre corturi: fetiţa şi un soldat se opintesc lângă râpă, nedesluşiţi pe un cer care se întunecă. Julio Reîtegui se ridică în picioare, îşi pune mâinile pâlnie la gură: aşa ne-a fost vorba, soldat? Nu trebuia să vadă, de ce n-o băga în cort şi căpitanul, la naiba! cu pumnul în sus: să se joace cu ea, s-o distreze. O ploaie măruntă cade peste colibele din Urakusa şi dinspre râpă urcă nori mici de aburi, pădurea trimite spre poiană valuri de aer cald, cerul e plin de stele. Soldatul şi fetiţa dispar într-un cort şi caporalul Roberto Delgado şi doi soldaţi vin târând un urakus care se opreşte în faţa căpitanului şi bombăne ceva. Julio Reîtegui face un semn spre interpret: pedeapsă pentru lipsă de cuviinţă faţă de autorităţi ca să nu mai bată niciodată un soldat, ca să nu-l mai înşele pe patronul Escabino, altfel o să se întoarcă şi pedeapsa va fi mai rea. Interpretul răcneşte şi gesticulează şi, în timpul acesta, caporalul respiră, îşi freacă mâinile, apucă cureaua, domnule. Traducând? da, şi urakusul, scund, pântecos, merge dintr-o parte într-alta, sare ca un ţânţar, se uită strâmb, încearcă să străpungă cercul şi soldaţii se

întorc, sunt un vârtej, îl duc, îl aduc. În cele din urmă omul rămâne liniştit, îşi acoperă faţa şi se ghemuieşte. Rabdă cu tărie un timp, răcnind la fiecare lovitură de curea, apoi leşină şi guvernatorul ridică mâna: să plece, erau gata plasele pentru ţânţari? Da, don Julio, totul era gata, dar cu sau fără plase, căpitanului îi devoraseră faţa tot timpul drumului, îl ardea şi guvernatorul atenţie mare cu Jum, căpitane, nu care cumva să-l lase singur. Caporalul Delgado râde: n-ar putea să scape nici vrăjitor să fie, domnule, era legat şi apoi o să fie păzit toată noaptea. Aşezat pe jos, urakusul îi priveşte chiorâş când pe unii, când pe ceilalţi. Nu mai plouă, soldaţii aduc lemne uscate, aprind un rug, flăcări înalte ţâşnesc lângă aguarunul care-şi freacă uşor pieptul şi spatele. Ce mai aştepta, altă bătaie? Soldaţii râd şi guvernatorul şi căpitanul îi privesc. Stau pe vine în faţa focului, flăcările le înreşesc şi le deformează chipurile. De ce râd? Ascultă, tu, şi interpretul se apropie: bărbat rămânând. Domnu' căpitan. Ofiţerul nu înţelegea, să vorbească mai clar şi Julio Reîtegui: era bărbatul uneia din femeile din colibă şi căpitanul, aha, de asta nu pleca tâlharul, acum înţelegea. Aşa era, Julio Reîtegui uitase şi el de doamnele acelea, căpitane. Tăcuţi, soldaţii se ridică toţi deodată şi se apropie băgaţi unul într-altul, de guvernator: ochi ficşi, guri încordate, priviri arzătoare. Dar guvernatorul era atotputernic, don Julio, el trebuia să ia hotărârile, căpitanul nu era decât un executant. Julio Reîtegui îi priveşte pe soldaţii înghesuiţi unul într-altul; pe corpurile identice, capetele stau întinse spre el, flăcările focului se răsfrâng pe obraji şi pe frunţi. Nu zâmbesc, nici nu pleacă ochii, aşteaptă nemişcaţi, cu gurile întredes-I

chise: bah, guvernatorul dă din umeri, dacă insistau atât. Nedesluşit, anonim, un murmur freamătă deasupra capetelor, hora soldaţilor se scindează în siluete, umbre care traversează poiana, zgomot de picioare, căpitanul tuşeşte şi Julio Reîtegui face o strâmbătură dispreţuitoare: ăştia erau totuşi pe jumătate civilizaţi,

căpitane, şi ce înnebuniţi erau după nişte sperietori pline de purici, niciodată n-o să ajungă să-i înţeleagă pe oameni. Căpitanul are un acces de tuse, dar în pădure duceau o viaţă plină de privaţiuni, don Julio, loveşte cu palma ca un nebun în jurul capului, în pădure nu erau femei, luai ce apucai, îşi dă o palmă peste frunte şi în cele din urmă începe să râdă nervos: alea mai tinerele aveau ţâţe de negrese. Julio Reîtegui înalţă capul, caută privirea căpitanului, acesta devine serios: desigur, căpitane, asta aşa era, poate îmbătrânise el, poate că dacă ar fi fost mai tânăr s-ar fi dus şi el cu soldaţii după femeile acelea. Căpitanul îşi loveşte acum faţa, braţele, don Julio, el se ducea la culcare, o să-i mănânce gângăniile, ba chiar credea că înghiţise una, de multe ori avea coşmaruri, don Julio, în vis veneau peste el nori întregi de ţânţari. Julio Reîtegui îl loveşte uşor cu palma peste braţ: în Nieva o să-i procure el un leac, era mai rău dacă rămânea afară, noaptea erau cu duiumul, somn uşor. Căpitanul Quiroga se îndepărtează în grabă spre corturi, tuşea i se pierde printre chicotelile, înjurăturile şi plânsetele care izbucnesc în noaptea din Urakusa ca ecourile unui îndepărtat chef de bărbaţi. Julio Reîtegui îşi aprinde o ţigară: urakusul stă tot în faţa lui, privindu-l chiorâş. Reîtegui scoate fumul în sus, sunt multe stele şi cerul e o mare de cerneală, fumul urcă, se răspândeşte, se risipeşte, şi la picioarele lui focul agonizează ca un câine bătrân. Acum urakusul se mişcă, se îndepărtează târâş, împingându-se cu picioarele, parcă înoată sub apă. Mai târziu, când focul e stins, se aude un ţipăt, dinspre colibă? scurt, nu, dinspre corturi, şi Julio Reîtegui o ia la goană, ţinându-şi cu o mână casca, aruncă chiştocul în fugă, fără să se oprească trece de pragul cortului şi ţipetele încetează, scârţâie un pat şi în întuneric se aude o respiraţie gâfâită: cine era acolo? dumneata, căpitane? Fetiţa era înspăimântată, don Julio, şi el venise să vadă, se pare că a speriat-o soldatul, dar căpitanul îl trimisese la dracu’! Ies din cort, căpitanul îi oferă guvernatorului o

ţigară şi acesta refuză: o să aibă el grijă de ea, căpitane, să nu-şi mai facă probleme, să se culce, şi gata. Căpitanul intră în cortul de alături şi Julio Reîtegui, pe dibuite, se întoarce spre patul de campanie, se aşază pe margine. Mâna lui atinge uşor un trupşor ţeapăn, străbate un spate gol, nişte şuviţe uscate de păr: gata, gata, nu trebuia să-i fie frică de bruta aia, plecase bruta, bine că strigase, în Santa Maria de Nieva o să se simtă bine, o să vadă, măicuţele or să fie foarte bune, or s-o îngrijească, şi doamna Reîtegui o s-o îngrijească şi ea. Mâna mângâie părul, spatele până ce trupul se lasă moale şi respiraţia se linişteşte. În poiană continuă strigătele, înjurăturile, mai aprinse şi mai zgomotoase, din când în când alergături şi apoi brusc se face linişte: gata, gata, sărmana copilă, acum să doarmă, o s-o păzească el.

Muzica se terminase, fraţii Leon aplaudau, Lituma şi Pădureanca se întoarseră la bar, Chunga umplea paharele, Josefino bea mai departe de unul singur. Sub şuvoaiele liniştitoare de lumină albastră, verde şi violetă, câteva perechi rămăseseră ici-colo pe pistă, mişcându-se cu un aer maşinal şi letargic, în ritmul şoaptelor şi al dialogurilor din jur. Nici la mesele de prin colţuri nu mai era prea multă lume; grpsul bărbaţilor şi al prostituatelor şi întreaga euforie a nopţii se strânsese la bar. Înghesuiţi şi zgomotoşi, beau bere, hohotele de râs ale mulatrei Sandra păreau nişte strigăte de luptă şi un grăsan cu mustăţi şi ochelari îşi ridica paharul galben ca pe un steag, făcuse campania din Ecuador ca soldat prost, da, domnule, şi nu uita nici foamea, nici păduchii, nici eroismul indienilor, nici căpuşele care se băgau pe sub urghii şi nu mai voiau să iasă nici cu tunul, da, domnule, şi Fercheşul, deodată, cât îl ţinea gura: trăiască Ecuador! Bărbaţii şi prostituatele amuţiră, zâmbitor. Fercheşul făcea cu ochiul şmechereşte în stânga şi-n dreapta şi, după câteva clipe de nehotărâre şi uluială, grăsanul îl dădu la o parte pe José, îl luă pe Fercheş de

reverele hainei, îl zgâlţâi ca pe o cârpă, de ce se punea cu el? să repete dacă avea curajul, să se poarte ca un bărbat şi Fercheşul, cu un zâmbet uriaş: trăiască Perú! Acum râdeau cu toţii, Sandra ca o panteră, grăsanul îşi muşca mustaţa, Josefino şi José se băgaseră şi ei în grup *şi*. Fercheşul îşi aranja hainele.

— Nu accept glumele împotriva patriotismului, prietene, grăsanul îl lovea fără ciudă pe Fercheş, cu palma. Ţi-ai bătut joc de mine, dă-mi voie să te invit la un pahar.

— Ce-mi mai place viaţa! spuse José. Hai să cântăm imnul.

Se contopiră toţi într-un singur cor şi, lipiţi de tejghea, mai cerură bere. Şi aşa, ca o turmă în culmea veseliei, cu ochii beţi, cu vocea ascuţită, uzi de transpiraţie, băură, fumară, discutară şi un tânăr saşiu, cu părul aspru ca o mătură, o ţinea în braţe pe mulatra Sandra, v-o prezint pe logodnica mea, prieteni, şi ea îşi deschidea gura, îşi arăta gingiile roşii şi lacome, dinţii de aur, cutremurându-se de râs. Dintr-odată căzu peste tânăr ca o felină uriaşă, îl sărută cu lăcomie pe gură şi el se zbătea între braţele ei negre, era o muscă într-o pânză de păianjen, protesta. Invincibilii schimbară priviri complice, batjocoritoare, îl prinseră pe saşiu, îl imobilizară, uite-l, Sandra, ţi-l facem cadou, mănâncă-ţi-l crud, ea îl săruta, şi un soi de entuziasm convulsiv năpădi tot grupul, alte perechi li se adăugau, şi până şi cântăreţii plecară din colţul lor. De departe, Tânărul Alejandro zâmbea languros şi don Anselmo, urmat de Bolas, mergea dintr-o parte în alta, excitat, adulmecând hărmălaia, ce e, ce se întâmplă, povestiţi-mi. Sandra dădu drumul prăzii, trecându-şi batista peste faţă, saşiul rămase vopsit de ruj ca o paiaţă, cineva îi întinse un pahar de bere, iar el şi-l aruncă peste faţă, fu aplaudat şi, pe neaşteptate, Josefino începu să caute ceva prin învălmăşeală. Se opintea, se tupila, până la urmă ieşi din cerc şi dădu câteva târcoale prin tot salonul, răsturnând

scaune, estompându-se şi profilându-se prin aerul viciat şi plin de fum. Se întoarse la bar în goană.

— Aveam eu dreptate, invincibilule, spuse gura fără buze a Chungăi. Ai tu o muscă pe căciulă.

— Unde sunt, Chunguita? S-au dus sus?

— Ce-ţi pasă. Ochii fără viaţă ai Chungăi îl examinau ca pe o insectă. Eşti gelos?

— O omoară, spuse José, ca un strigoi, trăgându-l pe Josefino de braţ. Vino fuga.

Traversară grupul împingându-se. Fercheşul era la uşă cu mâna întinsă, arătând întunericul, înspre Cazarma Grâu. Ieşiră în goană, alergară printre colibele mahalalei care păreau pustii şi intrară după aceea în deşert, iar Josefino se împiedică, căzu, se ridică, fugi mai departe şi acum picioarele i se înfundau în pământ, vântul îi bătea din faţă aducând vârtejuri întunecate de nisip şi trebuia să alergi cu ochii închişi, ţinându-ţi respiraţia pentru ca pieptul să nu crape. „E vina lor, fir-ar să fie”, urlă Josefâno, „n-au fost atenţi”, şi o clipă după aceea, cu vocea frântă, „dar până unde, lua-l-ar dracul”, când tocmai se ivea în faţa lor o siluetă, între nisip şi stele, o umbră uriaşă şi răzbunătoare.

— Până aici, opreşte-te, nefericitule, câine, prieten necredincios.

— Fercheşule! strigă Josefino. José!

Dar fraţii Leon se năpustiră şi ei asupra lui şi, ca şi Lituma, îl loveau cu pumnii, cu picioarele, cu capul. El stătea în genunchi şi în jur totul era orb şi feroce şi când voia să se ridice şi să scape de hora aceea ameţitoare de ghionturi, o altă lovitură de picior îl punea la pământ, un pumn îl cocoşa, o mână îl trăgea de păr şi el trebuia să ridice faţa şi s-o lase pradă loviturilor şi înţepăturilor nisipului care-i intra parcă şuvoi pe nas şi pe gură. După aceea parcă ar fi fost acolo o haită de câini sleită care urlă, dând târcoale în jurul unui animal înfrânt, cald încă, adulmecându-l, enervându-se din când în când, muşcându-l fără chef.

— Mişcă, spuse Lituma. Fii bărbat, Josefino, vreau să te văd, ridică-te!

— O fi văzând *mărimachas* de aproape, vere, spuse Fercheşul.

— Acum lasă-l, Lituma, spuse José. Ţi-ai făcut cheful. Răzbunare mai grozavă nici că se poate. Nu vezi că trage să moară?

— Te-ar trimite din nou la închisoare, vere, spuse Fercheşul. Gata, nu fi încăpăţânat.

— Loveşte-l, loveşte-l. Pădureanca se apropiase, vocea nu-i era violentă, ci surdă. Loveşte-l, Lituma.

Dar în loc s-o asculte, Lituma se întoarse spre ea, o răsturnă în nisip dintr-o lovitură şi o calcă în picioare, curvă, târâtură, putoare, insultând-o până ce-şi pierdu şi graiul şi puterile. Atunci se lăsă să cadă în nisip şi începu să plângă ca un copil.

— Vere, pentru numele lui Dumnezeu, liniştеşte-te odată.

— Şi voi sunteţi vinovaţi, gemea Lituma. Toţi m-aţi înşelat. Nenorociţilor, trădătorilor, ar trebui să muriţi de remuşcări.

— Nu l-am scos noi din Casa Verde, Lituma? Nu te-am ajutat noi să-l baţi? Singur n-ai fi putut.

— Noi te-am răzbunat, vere. Şi până şi Pădureanca, nu vezi cum îl zgârie?

— Vorbesc de mai înainte, spunea Lituma, printre sughiţuri şi suspine. Eraţi cu toţii înţeleşi şi eu acolo, fără să ştiu nimic, ca un dobitoc.

— Vere, bărbaţii nu plâng. Nu te lăsa dus de furie» Noi te-am iubit întotdeauna.

— Ce-a fost a fost, frate. Fii bărbat, fii mangaş, nu plânge.

Pădureanca se depărtase de Josefino care, ghemuit la pământ, se văita încet, şi ea şi fraţii Leon îl consolau pe Lituma, să se poarte cum trebuie, bărbaţii devin mai tari în faţa nenorocirilor, îl îmbrăţişau, îi scuturau hainele, le-a uitat pe toate? o ia de la început? frate,

vere, Lituma. El bolborosea ceva, pe jumătate alinat, uneori se mai înfuria şi lovea cu piciorul în omul întins pe jos, apoi zâmbea, se întrista.

— Hai, Lituma, spuse José. Ne-or fi văzut din cartier. Dacă cheamă cineva jandarmii intrăm la apă.

— Hai în Mangacheria, vere, spuse Fercheşul. Terminăm rachiul pe care l-ai adus, asta o să-ţi mai întărească sufletul.

— Nu, spuse Lituma. Să ne întoarcem la Chunga.

O porni prin pustiu, cu paşi mari şi hotărâţi. Când Pădureanca şi fraţii Leon îl ajunseră printre colibele mahalalei, Lituma începuse să fluiere furios şi Josefino se zărea departe şchiopătând, văitându-se şi vociferând.

— Aici petrecerea e în toi. Fercheşul ţinu uşa ca să treacă mai întâi ceilalţi. Noi mai lipseam.

Grasul cu mustaţă şi ochelari le ieşi în întâmpinare.

— Sănătate la toată lumea, prieteni. De ce aţi dispărut aşa? Haideţi, noaptea abia a început.

— Muzică, harpistule, exclamă Lituma. Valsuri, *tonderos*, *marineras*.

Merse poticnindu-se până la colţul orchestrei, căzu în braţele lui Bolas şi ale Tânărului Alejandro, în timp ce grasul şi tânărul saşiu îi târau pe fraţii Leon spre bar şi le ofereau pahare cu bere. Sandra îi aranja părul Pădurencii, Rita şi Maribel se năpustiseră pe ea cu întrebările şi toate patru şuşoteau ca nişte viespi. Orchestra începu să cânte, la tejghea nu mai rămase nimeni, vreo şase perechi dansau pe pistă printre aureolele de lumină albastră, verde şi violetă. Lituma veni la tejghea prăpădindu-se de râs:

— Chunga, Chunguita, dulce mai e răzbunarea. Îl auzi? urlă şi nu îndrăzneşte să intre. L-am lăsat pe jumătate mort.

— Pe mine nu mă interesează treburile nimănui, spuse Chunga. Dar voi sunteţi piaza mea rea. Din vina ta m-au amendat data trecută. Bine măcar că azi scandalul n-a fost în casa mea. Ce bei? Aici cine nu consumă o

întinde.

— Ce mojic îmi răspunzi, Chunguita, spuse Lituma. Dar sunt mulţumit, toarnă-mi ce vrei tu. Şi pentru tine, îţi fac eu cinste.

Şi acum grasul voia s-o ducă pe Pădureanca la pista de dans, şi ea refuza, îşi arăta dinţii.

— Ce-i cu asta, Chunga? spuse grasul, gâfâind.

— Ce-i cu tine, spuse Chunga. Te invită omul la dans, nu fi prost crescută, de ce nu-l accepţi pe domnul?

Dar Pădureanca se tot opintea:

— Lituma, spune-i să-mi dea drumul.

— Nu-i da drumul, prietene, spuse Lituma. Şi tu, fă-ţi treaba, curvă.

TREI

LOCOTENENTUL NU MAI FACE SEMNE cu mâna când vasul devine doar o luminiţă albă pe râu. Jandarmii îşi aruncă valizele pe umăr, urcă spre debarcader, în Piaţa Santa Maria de Nieva se opresc şi sergentul arată spre dealuri: printre dunele împădurite se răsfrâng nişte ziduri albe, calamină, asta era mănăstirea, dom locotenent, povârnişul acela pietros era pustiu, aia se numea rezidenţa, acolo locuiau maicile, dom locotenent, şi la stânga capela. Siluete de băştinaşi circulă prin sat, acoperişurile colibelor sunt din paie şi par nişte glugi. Câteva femei cu trupuri noroite şi ochi nepăsători macină ceva la rădăcina unor copaci desfrunziţi. Ei merg mai departe şi ofiţerul se întoarce spre sergent: nici n-avusese timp să vorbească cu locotenentul Cipriano, de ce n-a mai rămas, măcar să-l pună la curent? Păi dacă nu profita de barca asta ar fi trebuit să mai aştepte o lună, dom locotenent, şi ce era nebun să plece, locotenentul Cipriano. Să nu-şi facă griji, sergentul o să-l pună la curent cât ar zice peşte şi Roşcovanul lasă jos o valiză şi-i arată coliba: iată, dom locotenent, cel mai sărac comisariat din întreg Perú, şi Barosanul, asta din faţă o să fie casa dumneavoastră, dom locotenent, şi Piciul, peste câtva timp o să-i facă rost de vreo două servitoare

aguarune şi Oacheşul, servitoarele erau singurul lucru care se găsea pe toate drumurile în satul ăsta uitat de lume. În trecere, locotenentul atinge stema atârnată de o bârnă, care scoate un sunet metalic. Scările colibei nu au parmalâc, scândurile de pe jos şi de pe pereţi sunt tăiate grosolan, inegal, iar în prima încăpere sunt scaune de paie, un birou, un steag decolorat. În fund e deschisă o uşă: patru hamacuri, câteva puşti, o lămpiţă, un coş de gunoi, într-un cuvânt, o mizerie fără pereche. Dom locotenent n-ar lua o bere? Trebuie să fie rece, o puseseră într-o căldare de apă încă de dimineaţă. Ofiţerul încuviinţează şi Piciul şi Oacheşul ies din colibă – guvernatorul se numea Fabio Cuesta?; da, un bătrânel simpatic, dar să meargă să-l salute mai târziu, dom locotenent, la ora asta îşi făcea siesta – şi se întoarseră cu pahare şi sticle. Beau, sergentul închină pentru locotenent, jandarmii întreabă de Lima, ofiţerul vrea să ştie cum sunt oamenii de prin Santa Maria de Nieva, cine ce este, maicile de la mănăstire sunt cumsecade? şi dacă indienii îţi dau bătaie de cap. Bine, or să mai stea de vorbă diseară, locotenentul voia să se odihnească un pic. Ei îi comandaseră lui Paredes o masă specială, dom locotenent, ca să-i sărbătorească sosirea şi Roşcovanul, era stăpânul cârciumii, dom locotenent, la el mâncau cu toţii, şi Oacheşul e şi dulgher, iar Barosanul, culmea, e şi jumătate vrăjitor, o să i-l prezinte, cumsecade Paredes ăsta. Jandarmii duc valizele la coliba din faţă, ofiţerul îi urmează căscând, intră şi se trânteşte pe patul uriaş din mijlocul camerei. Cu o voce somnoroasă îi spune la revedere sergentului. Fără să se mai ridice, îşi scoate chipiul, pantofii. Miroase a praf şi a tutun negru. Nu. e prea multă mobilă: un scrin, două laviţe, o masă, un opaiţ care atârnă de tavan. Ferestrele au plase metalice: femeile macină mai departe în piaţă. Locotenentul se ridică în picioare, cealaltă încăpere este goală şi are o uşiţă mică. O deschide: solul e cu doi metri mai jos, ascuns de ierburi înalte, iar la câţiva paşi de colibă eşti

în plină pădure. Îşi desface nasturii de la pantaloni, urinează şi, când se întoarce în prima încăpere, sergentul e din nou acolo: iarăşi căpăţânosul ăla, dom locotenent, un aguarun care se numeşte Jum. Şi interpretul: dracul zicând, aguarun, soldat minţind şi abecedarulima şi lima-guvern, domnule. Arevalo Benzas se uită în sus apărându-şi ochii cu mâinile, nu era de loc fraier, don Julio, păgânul voia să-i facă să creadă că e nebun, dar Julio Reîtegui neagă cu capul: nu era aşa, Arevalo, tot timpul o ţinea una şi bună pe a lui şi el o ştia pe dinafară. Îi intrase lui ceva în cap cu povestea asta cu abecedarele, dar cine dracu' să-l înţeleagă. Soarele roşietic şi arzător învăluie Santa Maria de Nieva, iar soldaţii, băştinaşii şi patronii îngrămădiţi în jurul capironelor clipesc, asudă şi şuşotesc. Manuel Águila îşi face vânt cu un evantai de paie: era foarte obosit? Avusese mult de furcă în Ura-kusa? Un moment, o să le povestească el în linişte, acum Reîtegui trebuia să urce până la mănăstire pentru o clipă, o să se întoarcă imediat, şi el încuviinţează: o să-l aştepte la jandarmerie, căpitanul Quiroga şi Escabino erau deja acolo. Şi interpretul: ducându-se şi venind, pilot fugind, urakusapatria, drace, drapelguvern. Manuel Águila foloseşte evantaiul ca un scut împotriva soarelui, dar chiar şi aşa lăcrimează: să nu se obosească, era de pomană, după faptă şi răsplată, interpret, traducându-i asta. Locotenentul îşi încheie calm nasturii la pantaloni, şi sergentul se plimbă prin încăpere, cu mâinile în buzunare: ca să vezi ce trebuia să se întâmple încă din prima zi, dom locotenent. De o mulţime de ori, până când o dată locotenentul Cipriano s-a aprins, l-a băgat în sperieţi şi atunci păgânul n-a mai venit. Dar ce deştept, a ştiut precis că locotenentul Cipriano pleca din Santa Maria de Nieva şi a venit fuga să vadă dacă îi merge cu noul locotenent. Ofiţerul tocmai îşi legase şireturile la pantofi, se ridică în picioare. Cel puţin se putea discuta cu el? Sergentul face un gest nelămurit: nu era chiar

ticălos, dar încăpăţânarea în persoană, un catâr, nimeni nu putea să-i scoată ceva din căpăţână. Când fusese încurcătura aia? Când era guvernator domnul Julio Reîtegui, pe vremea când în Nieva încă nu exista comisariat, şi locotenentul închide uşa colibei cu furie, asta era culmea, nu sosise nici de două ore şi-i şi picase o pleaşcă pe cap, indianul ar fi putut să mai aştepte până mâine, nu? Şi interpretul: caporalul Delgado dracu'! Dracu' căpitanuartemio! Dom caporal. Dar caporalul Roberto Delgado nu se supără, râde împreună cu soldaţii şi câţiva băştinaşi râd şi ei: n-are decât să înjure, şi gata, să-i insulte pe el şi pe căpitan, n-are decât, o să vadă el cine râde la urmă. Şi interpretul: flămânzind, dom caporal, leşinat, la naiba, burta dansând, dom caporal, sete spunând, îi dădeau apă? Nu, mai întâi îl înjura pe caporal şi ridică glasul: dacă îi dădea cineva apă sau mâncare avea de-a face cu el, să traducă asta tuturor paginilor din Santa Maria de Nieva, fiindcă puteau face pe proştii şi pe zâmbitorii, dar de fapt or să fie turbaţi de mânie şi interpretul: puidetârfă, dom caporal, escabinodracul, insultând. Acum soldaţii doar zâmbesc, îl privesc pe caporal pe furiş, iar el, foarte bine, să-i mai amintească de maică-sa încă o dată şi o să vadă el când or să-l mai dea jos. Un bărbat slab şi bronzat le iese în întâmpinare, îşi scoate pălăria de pai şi sergentul face prezentările: Adrian Nieves, dom locotenent. Ştia aguaruna şi uneori le slujea drept interpret, era cel mai bun pilot din ţinut şi de vreo două luni lucra pentru comisariat. Locotenentul şi Nieves îşi dau mâna şi Oacheşul, Piciul, Barosanul şi Roşcovanul se îndepărtează, iată-l, dom locotenent, ăsta este păgânul – aşa li se spunea pe aici indienilor – şi ofiţerul zâmbeşte: el îşi închipuia că ăştia îşi lăsau părul să crească până la călcâie, nu se aştepta să vadă un chel. Un păr scurt de tot acoperă capul lui Jum şi o cicatrice dreaptă şi rozacee îi traversează fruntea minusculă. E de statură mijlocie, gros, îmbrăcat cu un *itipak* vechi care-i cade de la mijloc

până la genunchi. Pe pieptul fără păr, un triunghi violet se leagă de trei discuri simetrice, trei linii paralele îi taie pometii. Are tatuaje şi de ambele părţi ale gurii: două aripi negre, micuţe. Expresia feţei e paşnică, dar în ochii lui galbeni vibrează ceva neliniştit, aproape fanatic. De atunci, de când a fost ras în cap, se rădea singur, dom locotenent, lucru neobişnuit fiindcă nimic nu-i durea mai tare decât să le atingi coama. Pilotul Nieves putea să-i explice, dom locotenent: era o chestie de mândrie, tocmai despre asta vorbeau aşteptându-l să sosească. Şi sergentul, să vedem dacă se înţelegeau mai bine cu păgânul dacă îi ajută don Adrian, căci data trecută a făcut pe interpretul vrăjitorul Paredes şi nimeni nu înţelegea nimic, şi Barosanul, păi cârciumarul făcea pe deşteptul că ştie aguaruna, nu era adevărat, abia dacă o îngâna. Nieves şi Jum urlă şi gesticulează, dom locotenent, cică nu se putea întoarce în Urakusa până nu-i înapoiau toate câte i le-au luat, dar îl apuca dorul să se întoarcă şi de aia îşi tăia coama, ca să nu se poată întoarce chiar dacă ar vrea, şi Roşcovanul, nu era faptă de om smintit? Da, şi acum să explice odată ce voia să i se înapoieze. Pilotul Nieves se apropie de aguarun, îi bombăne ceva arătându-l pe ofiţer, gesticulează, şi Jum, care ascultă nemişcat, încuviinţează dintr-odată şi scuipă: ia stai! aici nu era grajd, să nu scuipe. Adrian Nieves îşi pune din nou pălăria, făcea asta ca să vadă locotenentul că spune adevărul şi sergentul, un obicei de-al indienilor, cine nu scuipă înseamnă că nu spune adevărul şi ofiţerul, asta mai lipsea, atunci o să-i scalde în scuipat, îi credeau, Nieves, să nu mai scuipe. Jum îşi încrucişează braţele şi cercurile de pe piept i se deformează, triunghiul se zbârceşte. Începe să vorbească răspicat, aproape fără pauze, şi continuă să scuipe de jur-împrejur. Nu-şi ia ochii de la locotenent, care bate nerăbdător din călcâie şi priveşte cu scârbă traiectoria fiecărei flegme. Jum dă din mâini, vocea îi e foarte energică. Şi interpretul: furând, la naiba,

urakusacauciuc, fata, soldat dom Reîtegui, dom caporal. Nebun la cap! Ca să-şi ferească ochii de soare, caporalul Roberto Del-gado şi-a scos chipiul şi îl ţine în dreptul frunţii: lasă-l să facă pe nebunul şi gata, să ţipe, nu mai putea de râs. Şi să-l întrebe de unde a învăţat atâtea obrăznicii. Şi interpretul, contractul e contract, gata, patron Escabino, înţelegi, gata, coborând, dom caporal. Soldaţii se dezbracă şi câţiva au şi luat-o la fugă spre râu, dar caporalul Delgado e tot la poala *capironelor*: coborând? Nici gând, acolo rămânea şi să zică mersi că Artemio Quiroga, căpitanul, era cumsecade, că dacă ar fi după el l-ar ţine minte toată viaţa. De ce nu-i mai pomenea de mamă-sa, să vedem? Să nu-i fie frică, să facă pe bărbatul în faţa indienilor care-l priveau şi interpretul: bine, puidetârfă. Dom caporal. Încă o dată, s-o mai pomenească, că de aia rămăsese caporalul acolo şi locotenentul îşi încrucişează picioarele şi-şi dă capul pe spate, o poveste absurdă, fără cap şi fără coadă, despre ce abecedare vorbea nebunul ăsta? Nişte cărţi cu poze, dom locotenent, ca să-i înveţe patriotismul pe sălbatici; la jandarmerie mai erau câteva, ferfeniţă toate, i le putea arăta don Fabio. Locotenentul priveşte nehotărât spre jandarmi şi, în timpul ăsta, aguarunul şi Adrian Nieves continuă să bombăne cu jumătate de glas. Ofiţerul se adresează sergentului, povestea cu fata era adevărată? şi Jum, fata! cu multă violenţă, la naiba! şi Barosanul şşt, că vorbea locotenentul, şi sergentul, cine ştie, aici se furau fete în fiecare zi, putea fi adevărat, nu se spunea că hoţii ăia din Santiago îşi făcuseră harem? Dar păgânul le încurca pe toate şi nu puteai şti ce aveau abecedarele cu cauciucul pe care-l cerea el şi cu povestea cu fata, prietene, în capul lui era o harababură de toată frumuseţea. Şi Piciul, dacă fuseseră soldaţii ei n-aveau nicio vină, de ce nu se duceau să se plângă la garnizoana din Borja? urlă şi gesticulează, iar pilotul Nieves: se dusese de două ori şi nu-l ascultase nimeni, dom locotenent. Şi Roşcovanul, trebuia să fie ranchiunos rău

de tot dacă o ţinea una şi bună cu povestea aceea după atâta timp, dom locotenent, ar fi putut s-o uite. Urlă şi gesticulează şi Nieves: cică în satul lui toţi dau vina pe el şi nu voia să se întoarcă în Urakusa fără cauciuc, piei, abecedare şi fată, ca să se vadă că Jum avea dreptate. Jum vorbeşte din nou, de data asta mai rar, fără să mai ridice mâinile. Cele două aripi minuscule se mişcă odată cu buzele ca două elice care nu pot de loc să pornească, încep să se învârtă şi dau înapoi şi încă o dată şi dau înapoi. Despre ce vorbea acum, don Adrian? şi pilotul: îşi aducea aminte, şi îi insulta pe cei care l-au agăţat, şi locotenentul, nu mai bate din călcâie, îl agăţaseră? Piciul arată nelămurit spre piaţa din Santa Maria de Nieva: de *capironas* astea, dom locotenent, Paredes putea să-i povestească, fusese de faţă, parcă era un *paiche*, spune, aşa sunt atârnaţi *paiches* ca să se usuce. Jum dă drumul la un şuvoi de bombăniturі, de data asta nu mai scuipă, dar face gesturi frenetice: fiindcă le spunea adevărul l-au agăţat de capirone, dom locotenent, şi sergentul dă-i şi dă-i cu aceeaşi poveste, şi ofiţerul, adevărat? şi interpretul: piruani, la naiba! Dom caporal Delgado ştia şi el, nu era nevoie să-i mai traducă, n-o vorbi el limba paginilor, dar avea urechi, îl credeau prost? Ah, Doamne, locotenentul loveşte în birou, ah, ce aiureală, n-or să mai sfârşească niciodată în felul ăsta, piruani însemna peruani, nu? ăsta era adevărul? Şi interpretul: mai bine sângerând, mai bine murind, dom caporal. Şi boninoperez şi teofilocanas, nu înţelegeţi. Dom caporal. Dar caporalul Delgado, ba da, înţelegea: aşa se numeau subversivii ăia. Că-i numea doar aşa de plăcere, că erau foarte departe, şi dacă ar veni i-ar agăţa şi pe ei. Oacheşul stă pe una din marginile biroului, ceilalţi jandarmi au rămas în picioare, dom locotenent, fusese o adevărată batjocură, spunea lumea. Şi cică toţi patronii şi soldaţii erau furioşi, că voiau să-i ia pe seama lor, dar i-a oprit guvernatorul de atunci, domnul Julio Reîtegui. Şi cine erau indivizii ăştia? Nu mai trecuseră pe aici? Nişte

agitatori, se pare, care s-au dat drept profesori, dom locotenent, şi în Urakusa fuseseră ascultaţi, păgânii s-au înfuriat şi l-au gonit pe patronul care le cumpărase cauciucul, şi Barosanul, unul Escabino, şi Jum, Escabino! urlă, la naiba! şi ofiţerul linişte, Nieves, potoleşte-l. Unde era tipul ăsta? Se putea vorbi cu el? Destul de greu, dom locotenent, Escabino murise, dar don Fabio l-a cunoscut, şi mai bine ar fi să vorbească cu el: o să-i povestească în amănunţime şi apoi guvernatorul era prieten cu don Julio Reîtegui. Nici Nieves nu era aici când s-au întâmplat toate astea? Nici el, dom locotenent, el nu era decât de vreo două luni în Santa Maria de Nieva, trăise departe până acum, prin Ucayali, şi Oacheşul: nu numai că l-au alungat pe patron, mai era şi povestea cu caporalul din Borja, s-au adunat amândouă. Şi interpretul: caporaludelgado dracul! la naiba! Caporalul Delgado îşi desface toate degetele de la mâini şi le arată: de zece ori a pomenit-o pe maică-sa, le-a numărat pe toate. N-avea decât să-şi facă damblaua dacă voia, doar de aia era aici, ca să i-o pomenească. Da, un caporal care mergea la Bagua în concediu, şi cu el mai erau un pilot şi un servitor, şi în Urakusa aguarunii i-au atacat, l-au cotonogit pe caporal şi pe servitor, pilotul a dispărut şi unii ziceau că l-au omorât, alţii că a dezertat, dom locotenent, profitând de ocazie. Şi de aia se organizase o expediţie, cu soldaţi din Borja şi guvernatorul de aici, şi de aia îl aduseseră pe ăsta şi-l schingiuiseră în *capironas*. Cam aşa ceva, nu-i aşa, don Adrian? Pilotul încuviinţează dom sergent, aşa auzise şi el, dar cum nu fusese aici, cine putea să ştie? Aha, aha, locotenentul se uită la Jum, şi Jum se uită la Nieves, deci nu era chiar uşă de biserică, aşa cum părea. Pilotul bombăne şi urakusul răspunde, aspru şi cu multe gesturi, scuipând şi dând din picioare: povestea stătea cu totul altfel, dom locotenent, şi locotenentul, logic, care era versiunea amicului? Caporalul cică ar fi furat tot felul de lucruri şi ei l-au obligat să le dea înapoi, pilotul a fugit înot şi că patronul

îi trăgea pe sfoară cu cauciucul şi d-aia nu mai voiseră să-i vândă. Dar locotenentul nu pare să-l asculte şi ochii lui îl examinează pe aguarun din cap până-n picioare, cu curiozitate şi oarecum cu uimire: cât timp l-au ţinut agăţat, dom sergent? l-au ţinut o zi şi apoi îi dăduseră câteva bice, spunea vrăjitorul Paredes, şi Oacheşul, i le dăduse chiar caporalul acela din Borja, şi Roşcovanul, ca răzbunare pentru cele primite de el de la păgânii din Ura-kusa, dom locotenent. Jum face un pas, se aşază în faţa ofiţerului, scuipă. Expresia feţei e acum aproape zâmbitoare şi ochii lui galbeni clipesc răutăcios, o strâmbătură jucăuşă îi zgârie buzele. Îşi atinge cicatricea de pe frunte şi încet, ceremonios ca un iluzionist, se învârte pe călcâie, şi arată spatele: de la umăr până la brâu coboară nişte brazde vopsite cu *achiote*, rectilinii, paralele şi strălucitoare. Asta era altă ţicneală de-a lui, dom locotenent, de câte ori venea se vopsea astfel, şi Piciul, asta era sminteala lui, căci aguarunii nu obişnuiesc să-şi vopsească spatele şi Roşcovanul, boraşii da, dom locotenent, spatele, burta, picioarele, fundul, tot corpul şi-l vopseau, şi pilotul Nieves, ca să nu uite de bicele primite, aşa explica el, şi Arevalo Benzas se şterge la ochi: i se prăjiseră creierii acolo sus, ce striga? Piruani, Arevalo, Julio Reîtegui stă sprijinit cu spatele de *capirona*, tot drumul nu făcuse altceva decât să strige piruani. Şi caporalul Roberto Delgado încuviinţează, domnule, nu mai termina insultând pe toată lumea, pe căpitan, pe guvernator, pe el, nu-şi lăsa fumurile pentru nimic în lume, Julio Reîtegui aruncă o privire rapidă în sus, o să-l lase, şi când îşi înclină capul are ochii umezi, puţină răbdare, caporale, ce soare era! putea să te orbească. Şi interpretul: părul lui spunând, abecedar, fata. Domnule, înjurând zice şi Manuel Águila: parcă era beat, delirau aşa numai când erau drogaţi, dar mai bine să plece o dată, că era aşteptat, voia să-l însoţească el la măicuţe? Nu, măicuţele nu se cuvenea să se bage, dom locotenent, nu-şi dădea seama că erau complet străine?

Dar vrăjitorul Paredes spunea că maica Angelica – cea mai bătrână din mănăstire, dom locotenent, acum după moartea maicii Asunción – venise în timpul nopţii în piaţă ca să ceară să fie coborât, ba chiar că s-a bătut cu soldaţii. I-o fi milă bătrânei, ea era cea mai certăreaţă dintre toate, o zbârcitură din cap până în picioare, şi Oacheşul: până la urmă l-au ars la subţiori cu ouă fierbinţi, caporalul ăsta., or să-l facă să sară până la cer şi Jum, la naiba! piruani! Locotenentul loveşte din nou din călcâie, aşa nu se putea, fir-ar să fie, şi cu degetele bate toba pe birou, se săvârşiseră excese, numai că ce mai puteau să facă ei acuma, toate astea trecuseră de mult. Ce spunea acum? Că să i se înapoieze ce i-a fost luat şi atât, dom locotenent, şi că el o să plece în Urakusa, şi sergentul, nu-i spusese el că e încăpăţânat? Cauciucul ăla o fi de mult talpă de pantofi şi pieile poate genţi şi geamantane, şi ine ştie pe unde o fi umblând fata: i se explicase de o sută de ori, dom locotenent. Ofiţerul chibzuieşte, cu bărbia în pumni: n-avea decât să se ducă la Lima, să reclame la Minister, poate la Direcţia cu Probleme ale Indigenilor îi dădeau o indemnizaţie, să vedem, să-i sugereze Nieves treaba asta. Bombăne şi, pe neaşteptate, Jum încuviinţează dând într-una din cap, lima-guvern! jandarmii zâmbesc, doar pilotul şi locotenentul rămân serioşi: abecedarlima! Sergentul îşi desface braţele: nu vedea că e un sălbatic, dom locotenent? Cum să-i bagi în cap lucruri de astea, ce să însemne pentru el Lima sau Minister, şi totuşi Adrian Nieves şi Jum bombăne cu vioiciune, se scuipă unul pe altul şi tot gesticulează, aguarunul mai tace din când în când şi închide ochii, chibzuind parcă, apoi pronunţă cu grijă câteva fraze, arătându-l pe ofiţer: să-l însoţească? Măi, ce i-ar mai plăcea să dea o fugă până în Lima, dar nu se putea, şi acum Jum îl arată pe sergent. Nu, nu, nici locotenentul, nici sergentul, nici jandarmii, Nieves, nu puteau face nimic, să-l caute pe Reîtegui ăla, să se întoarcă la Borja sau să facă ce vrea, comisariatul n-o să

se apuce acum să dezgroape morţii, nu-i aşa? să rezolve încurcături petrecute hăt în urmă, nu-i aşa? El era

13 – Casa verde mort de oboseală, nu dormise, dom sergent, să sfârşească odată. Şi apoi, dacă cei care-l bătuseră erau soldaţii din garnizoană şi autorităţile de aici, cine o să-i dea dreptate? Adrian Nieves îl întrebă din ochi pe sergent, ce să-i spună până la urmă? şi pe locotenent: toate astea? Ofiţerul cască, întredeschide alene o gură fără niciun chef, şi sergentul se apleacă spre el; cel mai bun lucru să-i spună că bine, dom locotenent, o să-i înapoieze şi cauciucul, şi pieile, şi abecedarele şi fata, tot ce vrea el, şi Barosanul, ce-i venise, dom sergent, cine să-i mai dea înapoi dacă Escabino murise de mult, şi Piciul, doar n-or s-o facă din leafa lor, nu? şi sergentul, pentru mai multă siguranţă o să-i dea o hârtie semnată. Mai făcuse o dată aşa cu locotenentul Cipriano, dom locotenent, dădea rezultate. O să-i pună o ştampilă drept în mijlocul hârtiei, şi gata: acum du-te cu asta şi-l caută pe domnul Reîtegui şi pe Escabino-dracu ca să-ţi dea toate înapoi. Şi Oacheşul, fraiereală în toată regula, dom sergent? Dar locotenentul nu se lăsa convins cu de-astea, el nu putea semna nicio hârtie în legătură cu o poveste atât de veche şi aşa mai departe, dar sergentul, hârtie de ziar, şi gata, o semnătură de mântuială şi aşa o să plece mulţumit. Ăştia erau încăpăţânaţi, dar credeau ce le spuneai, luni şi ani de zile o să-l caute pe Escabino şi pe domnul Reîtegui. Bine, şi acum să-i dea ceva de mâncare şi să plece fără să-l atingă nimeni nici cu un deget, dom căpitan, te rog să le spui asta chiar dumneata. Şi căpitanul, cu multă plăcere, don Julio, cheamă caporalul: înţeles? Se terminase cu bătaia de joc, nici cu un deget, şi Julio Reîtegui: important era să se întoarcă la Urakusa. Niciodată de acum încolo bătând soldaţi, niciodată înşelându-l pe patron, că dacă urakuşii se poartă bine creştinii se poartă şi ei bine, dacă urakuşii se poartă urât creştinii şi ei urât: să-i traducă asta şi sergentul

izbucneşte într-un hohot de râs care-i înveseleşte faţa rotundă: ce-i spusese dom locotenent? Da, scăpaseră de el, dar ofiţerului nu-i plăcea, nu era învăţat cu procedee de-astea şi Barosanul, muntele nu era Lima, dom locotenent, aici trebuiau să se lupte cu indienii. Locotenentul se ridică în picioare, sergent, i se învârtea capul de atâta tărăboi, să nu-l trezească nimeni nici dacă se prăbuşeşte lumea. Nu mai dorea o bere înainte de a se duce la culcare? nu, să-i ducă o cană cu apă? mai târziu. Locotenentul face un semn de salut cu mâna spre jandarmi şi pleacă. Piaţa din Santa Maria de Nieva e plină de băştinaşi, femeile care macină stând pe jos formează o horă mare, câteva au copii mici agăţaţi de ţâţe. Locotenentul se opreşte în mijlocul drumului şi, ferindu-se de soare cu mâna, priveşte o clipă arborii *capironas*: puternici, înalţi, plini de bărbăţie. Un câine jigărit trece pe lângă el şi ofiţerul îl urmăreşte cu privirea şi atunci îl vede pe pilotul Adrian Nieves. Vine spre el şi-i arată în mână bucăţelele albe şi negre de hârtie de ziar, dom locotenent: nu era chiar aşa de fraier cum îşi închipuia sergentul, rupsese hârtia fărâmiţe şi o aruncase în piaţă, tocmai o găsise el.

13*

— UN SECRET PE CARE NICI NU-L BĂNUIEŞTI, dom sergent, spusese Barosanul, coborând glasul. Dar să nu audă ceilalţi.

Oacheşul, Piciul şi Roşcovanul discutau la tejghea cu Paredes, care le turna rachiu de anason în pahare. Un copil ieşi din cârciumă cu trei ulcele mici de pământ, traversă piaţa pustie din Santa Maria de Nieva şi dispăru în direcţia comisariatului. Un soare puternic aurea *capironas*, acoperişurile şi pereţii colibelor, dar nu ajungea până la pământ, căci o ceaţă albicioasă, plutitoare, care părea că vine dinspre râul Nieva, îl oprea aproape de pământ şi-l opaciza.

— Nu ne-aude nimeni, spuse sergentul. Care-i secretul?

— Ştiu cine-i fata care stă la Nieves, Barosanul scuipă nişte sâmburi negri de *papaya* şi-şi şterse faţa transpirată cu batista, aia care ne-a făcut atât de curioşi noaptea trecută.

— Ah, da? spuse sergentul. Şi cine e?

— Ăia care aruncă gunoiul de la maici, îngână Barosanul, privind cu coada ochiului spre tejghea, pe care au dat-o afară de la mănăstire fiindcă le-a ajutat pe eleve să fugă.

Sergentul se scotoci prin buzunare, dar ţigările erau pe masă. Aprinse una şi trase adânc, scoase o gură de fum: o muscă zburătăci temătoare prin nor şi fugi bâzâind.

— Şi cum ţi-ai dat seama? spuse sergentul. Ţi-au prezentat-o Nieves?

Făcând pe prostul, dom sergent, Barosanul tot dădea târcoale pe la coliba pilotului, şi în dimineaţa aceea o văzuse, făcând treabă prin ogradă e „u nevasta lui Nieves: Bonifacia, aşa o chema. Nu cumva se înşeâase Barosanul? De ce să stea asta la Nieves, nu era pe jumătate călugăriţă? Nu, de când o dăduseră afară nu mai era, nu-şi punea uniforma şi Barosanul o recunoscuse pe loc. Puţin cam slabă, dom sergent, deşi avea ceva forme. Şi trebuia să fie tânără de tot, dar, mai ales, să nu le spună nimic celorlalţi.

— Mă crezi palavragiu? spuse sergentul. Lasă-te de asemenea recomandări prosteşti.

Paredes aduse două păhărele de rachiu de anason şi rămase lângă masă, în timp ce sergentul şi Barosanul beau. Apoi curăţă masa cu o cârpă şi se întoarse la tejghea. Oacheşul, Roşcovanul şi Piciul ieşiră din cârciumă şi, la uşă, o rază roşcată de soare le aprinse chipurile, gâturile. Ceaţa crescuse şi, de departe, jandarmii parcă erau acum mutilaţi, sau nişte creştini traversând prin vad un râu de spumă.

— Nu te pune cu Nieves că-mi sunt prieteni, spuse sergentul.

Da’ cine se punea cu ei? Dar ar fi prost să nu profite de ocazie, dom sergent. Ei erau singurii care ştiau, prin urmare, ca nişte buni prieteni ce erau, nu? Barosanul îi făcea treaba, juma-juma, înţeles? şi i-o pasa, de acord? Dar sergentul începu să tuşească, nu-i plăceau împărţirile astea, scotea fum şi pe gură şi pe nas, ce dracu’, de ce să-i rămână lui doar resturile?

— Păi n-am văzut-o eu primul, dom sergent? spuse Barosanul şi mi-am dat seama cine e şi aşa mai departe. Dar ia te uită, ce face locotenentul pe aici?

Arătă spre piaţă şi tocmai trecea pe acolo locotenentul, cu jumătate de corp afară din pata aceea gazoasă, clipind în soare, cu cămaşa curată. Când ieşi din ceaţă, jumătatea de jos a pantalonilor şi cizmelor îi erau umede de vapori.

— „Vino cu mine, dom sergent, porunci el de pe seară. Don Fabio vrea să ne vadă.

— Nu uita de ce ţi-am spus, dom sergent, îngână Barosanul.

Locotenentul şi sergentul se înfundară în ceaţă până la brâu. Debarcaderul şi colibele joase din împrejurimi fuseseră înghiţite de valurile de aburi care se năpusteau acum, înalte şi ondulate, spre acoperişuri şi streşini. În schimb o lumină diafană cuprindea dealurile, clădirile mănăstirii străluceau neatinse şi arborii cu trunchiuri diluate de ceaţă îşi arătau coroanele curate, iar frunzele, crengile şi pânzele argintii de păianjen scânteiau.

— A urcat la maici, dom locotenent? spuse sergentul. Le-or fi tras câteva bice fetelor, nu-i aşa?

— Le-au şi iertat, spuse locotenentul. În dimineaţa asta le-au scos la râu. Stareţa mi-a spus că cea bolnavă se simte bine.

Pe scăriţa colibei guvernatorului îşi scuturară pantalonii uzi şi-şi frecară de trepte tălpile pline de noroi. Pânza metalică care apăra uşa avea nişte pătrăţele atât de mici, încât nu se vedea ce e înăuntru. Le deschise o aguarună bătrână şi desculţă, intrară, şi înăuntru era

răcoare şi mirosea a verdeţuri. Ferestrele erau închise, camera rămânea în penumbră şi se zăreau nedesluşit arcuri, fotografii, *pucunas* şi mănunchiuri de săgeţi prinse de pereţi. Câteva balansoare înflorate înconjurau covorul de *chambira* şi don Fabio apăruse în pragul camerei vecine, dom locotenent, dom sergent, zâmbitor şi uscăţiv sub chelia luminoasă, cu mâna întinsă: sosise ordinul, închipuiţi-vă! îl bătu pe ofiţer pe umăr, ce mai faceţi? cu gesturi afabile, cum li se părea ştirea? dar mai întâi ceva răcoritor? o bere? nu-i aşa că nu-ţi venea să crezi? Dădu o poruncă în aguarună şi bătrâna aduse două sticle de bere. Sergentul îşi goli paharul dintr-o înghiţitură, locotenentul şi-l trecea pe al lui dintr-o mână în alta şi avea o privire rătăcită şi îngrijorată, don Fabio bea, ca o păsărică, cu sorbituri mici.

— Le-a comunicat ordinul prin radio maicilor? spuse locotenentul. Da, azi-dimineaţă, şi pe don Fabio îl anunţaseră imediat. Don Julio spunea întotdeauna ministrul ăsta tergiversează lucrurile, e cel mai mare duşman al meu, n-o să iasă niciodată. Şi ăsta era adevărul, vedeţi şi dumneavoastră, s-a schimbat ministrul şi ordinul a venit cât ai zice peşte.

— După atâta timp, spuse sergentul. Eu aproape uitasem de bandiţi, dom guvernator.

Don Fabio Cuesta zâmbea mereu; trebuiau să plece cât mai repede ca să se întoarcă înainte de începerea ploilor, nu dorea să aibă de-a face cu puhoaiele din Santiago, câţi creştini omorâseră puhoaiele astea?

— N-avem decât patru oameni în post şi nu ajung, spuse locotenentul. Căci trebuie să mai şi rămână un jandarm aici, de pază la comisariat.

Don Fabio făcu cu ochiul şmechereşte, dar noul ministru era prieten cu don Julio, prieten. Făcuse toate înlesnirile şi n-or să meargă singuri, ci cu soldaţii de la garnizoana din Borja. Iar ăştia şi primiseră ordinul, dom locotenent. Ofiţerul bău o înghiţitură, aha, şi încuviinţă fără niciun chef: bine, asta era altă socoteală. Dar nu-şi

explica şi mişca uluit din cap, povestea asta era acum ca învierea lui Lazăr, don Fabio. Aşa mergeau lucrurile în ţara noastră, dom locotenent, ce vreţi, ministrul ăla amâna şi tot amâna închipuindu-şi că-l păgubeşte doar pe don Julio, fără să-şi dea seama ce pagubă grozavă le făcea tuturor. Mai bine mai târziu decât niciodată, nu-i aşa?

— Dar dacă acum nu mai e niciun denunţ împotriva hoţilor ăştia? don Fabio, spuse locotenentul. Ultimul a fost la câtva timp după sosirea mea în Santa Maria de Nieva, ia gândiţi-vă cât timp a trecut de atunci.

Şi asta ce importanţă avea, dom locotenent? N-or fi denunţuri dinspre partea asta, dar sunt altele, şi apoi hoţii ăştia aveau de plătit o datorie, nu mai voiau bere? Sergentul acceptă, şi din nou îşi goli paharul dintr-o înghiţitură: nu de asta, dom guvernator, dar poate că făceau un drum de pomană, că hoţii doar n-or mai fi încă pe acolo. Şi dacă ploile veneau mai devreme, cât timp puteau să rămână îngropaţi în munte. Nici vorbă, nici pomeneală, dom sergent, trebuiau să fie la garnizoana din Borja peste patru zile, şi încă un lucru pe care trebuie să-l ştie locotenentul: asta era o treabă la care don Julio ţinea nespus de mult. Hoţii îl făcuseră să-şi piardă timp şi răbdare, şi aşa ceva el nu putea să ierte. Nu spunea locotenentul tot timpul că visul lui era să plece de acolo? Don Julio îl va ajuta dacă totul mergea cum trebuie, prietenia omului ăsta era o adevărată comoară, dom locotenent, don Fabio o ştia din experienţă.

— Ah, don Fabio, zâmbi ofiţerul, ce bine mă cunoşti dumneata. Ai pus degetul pe rană.

— Ba şi dom sergent o să se aleagă cu ceva, replică don Fabio bătând fericit din palme. Precis! când vă spun că don Julio şi noul ministru sunt prieteni!

Bine, don Fabio, or să facă şi ei ce le stă în putere. Dar să le mai toarne un păhărel, ca să poată reacţiona, ştirea îl lăsase cu gura căscată. Terminară de băut berea

şi mai discutară şi glumiră în penumbra răcoroasă şi înmiresmată, apoi guvernatorul îi însoţi până la scară şi de acolo le făcu semne cu mâna. Ceaţa acoperea acum totul şi, printre valurile şi dansul ei ambiguu, colibele şi arborii pluteau uşor, când se întunecau şi când se luminau şi prin piaţă se vedeau trecând siluete fugare. O voce subţire şi plângăreaţă fredona un cântec undeva departe.

— După ce am alergat după fete, acum mai pică şi povestea asta, spuse sergentul. Eu unul n-am niciun chef să străbat Santiago în perioada asta, o să ne rupem oasele nu glumă, dom locotenent. Pe cine lăsaţi în post?

— Pe Barosanul, că oboseşte din orice: ţi-ar fi plăcut să rămâi, nu-i aşa?

— Dar Barosanul ştie de mulţi ani muntele, spuse sergentul, asta îţi dă o oarecare experienţă, dom locotenent, De ce nu Piciul care e aşa de neîndemânatic?

— Barosanul, spuse locotenentul. Şi nu face mutra asta. Nici mie nu-mi place toată tărăşenia în care am intrat, dar l-ai auzit doar pe guvex-nator, după drumul ăsta o dată ni se schimbă norocul şi plecăm de aici. Du-te de-l cheamă pe Nieves şi adu-i pe ceilalţi la mine, ca să ne facem un plan de bătaie.

Sergentul rămase o clipă nemişcat în ceaţă, cu mâinile în buzunare. Apoi, cu capul în pământ, traversă piaţa, trecu pe lângă debarcaderul scufundat sub un strat gros de aburi, o luă pe potecă şi înainta printr-un peisaj lunecos şi plin de fum, încărcat de electricitate şi de croncănituri. Când ajunse în faţa colibei pilotului, vorbea singur, mâinile strângeau cât puteau chipiul şi cizmele, pantalonii şi cămaşa erau stropite cu noroi.

— Ce minune la ora asta, dom sergent. Lalita îşi storcea părul, aplecată peste balustradă; faţa, braţele şi rochia îi şiroiau. Dar poftim, urcă, dom sergent.

Nehotărât, gânditor, tot mişcându-şi buzele, sergentul urcă scara, pe terasă dădu mâna cu Lalita şi, când se întoarse, Bonifacia era lângă el şi ea udă leoarcă.

Rochia de culoare verde i se lipea de corp, părul umed îi încingea chipul ca o tocă, iar ochii verzi îl priveau pe sergent mulţumiţi, fără stânjeneală. Lalita îşi storcea poala fustei, venise în vizită la chiriaşa ei, dom sergent? şi picături transparente i se rostogoleau pe picioare, iat-o. Pescuiseră şi se băgaseră în râu pe ceaţa asta, închipuie-ţi, nu vedeau nimic, dar apa era călduţă, o minune, şi Bonifacia făcu un pas înainte: să aducă mâncare? rachiu? în loc de răspuns, Lalita izbucni în râs şi intră în casă.

— Ai făcut ce-ai făcut şi te-ai văzut cu Barosanul de dimineaţă, spuse sergentul. De ce te-ai lăsat văzută? Nu ţi-am spus că nu vreau?

— Îi faci scene de gelozie, dom sergent, spuse Lalita de la fereastră, râzând. Ce-ţi pasă dacă o vede cineva? N-oi fi vrând ca toată viaţa de acum încolo să se tot ascundă, nu?

Bonifacia cercetă chipul sergentului, foarte serioasă, şi cu o atitudine oarecum speriată şi năucită. El făcu un pas spre ea şi ochii Bonifaciei se neliniştiră, dar nu se mişcă din loc şi sergentul ridică un braţ, o luă de umăr. frumoaso, nu voia să vorbească cu Barosanul şi cu niciun bărbat, doamna Lalita.

— Eu nu pot să-i interzic, spuse Lalita şi Aquílino, care apăruse la fereastră, începu să râdă. Şi nici dumneata, dom sergent, ce, îi eşti frate? Doar dacă i-ai fi bărbat ai putea.

— Eu nu l-am văzut, îngăimă Bonifacia. O fi minţind, nu m-o fi văzut şi o fi spus doar aşa.

— Nu te umili, nu fi proastă, spuse Lalita. Mai bine fă-l gelos, Bonifacia.

Sergentul o strânse pe Bonifacia la piept, mai bine să n-o vadă niciodată cu Barosanul, şi cu două degete îi ridică bărbia, să n-o vadă niciodată cu vreun bărbat, doamnă, şi Lalita izbucni iarăşi în râs şi lângă chipul lui Aquílino se iviseră alte două. Cei trei copii îl mâncau pe sergent din ochi, şi n-o s-o vadă cu niciunul. Bonifacia îl

apucă pe sergent de cămaşă şi buzele îi tremurau: îi făgăduia.

— Eşti o proastă, spuse Lalita. Cum se vede că nu-i cunoşti pe bărbaţi, mai ales pe cei în uniformă.

— Trebuie să plec la drum, spuse sergentul, îmbrăţişând-o pe Bonifacia. Nu ne întoarcem mai devreme de trei săptămâni, poate o lună.

— Cu mine, dom sergent? Adrian Nieves, în izmene, era pe scară, scuturându-şi cu mâna corpul bronzat şi osos. Să nu-mi spui că iarăşi au fugit elevele.

Şi când o să se întoarcă se vor căsători, frumoaso, şi vocea i se frânse şi începu să râdă ca un idiot, în timp ce Lalita striga şi se năpustea pe terasă, strălucitoare, cu braţele desfăcute şi Bonifacia îi ieşea în cale şi se îmbrăţişau. Pilotul Nieves strânse mâna sergentului care vorbea răguşit, don Adrian se emoţionase puţin: voia ca ei să le fie naşi, bineînţeles. Vedeţi, doamna Lalita, îi căzuse în cursă şi gata, şi Lalita ştia de la bun început că sergentul era un om corect, s-o lase să-l sărute. Or să facă un chef grozav, or să vadă ei ce petrecere grozavă. Bonifacia, zăpăcită, îl îmbrăţişa, pe sergent, pe Lalita, îi săruta mâna pilotului, îi ridica pe copii în aer, şi ei cu multă plăcere or să le fie naşi, dom sergent, să rămână la ei la masă în seara asta. Ochii verzi scânteiau, şi Lalita, or să-şi facă o casă chiar aici, alături, se întristau, ei or să-i ajute, se înveseleau, şi sergentul, să aibă grijă de ea, doamnă, nu voia s-o lase să vadă pe nimeni cât timp o să fie el plecat, şi Lalita bineînţeles, nici până la poartă n-o să iasă, or s-o lege.

— Şi acum unde mergem? spuse pilotul. Tot cu maicile?

— Bine ar fi să fie aşa, spuse sergentul. Or să ne scoată sufletul, don Adrian. Închipuieşte-ţi că a sosit ordinul. Mergem la Santiago după bandiţii ăia.

— La Santiago? spuse Lalita. Se schimbase la faţă, era ţeapănă şi cu gura căscată şi pilotul Nieves, sprijinindu-se de balustradă, cerceta râul, ceaţa, pomii.

Copiii continuau să zburde în jurul Bonifaciei.

— Cu oameni de la garnizoana din Borja, spuse sergentul. Dar ce v-a apucat? Nu-i nicio primejdie, o să fim mulţi oameni. Şi poate că pungaşii ăia au şi murit de bătrâneţe.

— Pintado locuieşte acolo jos, spuse Adrian Nieves, arătând râul ascuns de ceaţă. Cunoaşte bine ţinutul şi e unul din cei mai buni piloţi. Trebuie să-l anunţi chiar acum, uneori pleacă la pescuit la ora asta.

— Cum adică, spuse sergentul. Nu vrei să vii cu noi, don Adrian? Sunt peste trei săptămâni, scoţi bani frumoşi.

— Sunt bolnav, am friguri, spuse pilotul, vomit tot ce mănânc şi mi se învârte capul.

— Asta-i bună, don Adrian, spuse sergentul. Nu-mi spune mie că eşti bolnav, nici pomeneală. De ce nu vrei să mergi?

— Are friguri, o să se culce chiar acum, spuse Lalita. Du-te repede la Pintado, dom sergent, înainte să plece la pescuit.

Şi când se înnopta ea fugi cum îi spusese el, coborî râpa şi Fushia, de ce-ai întârziat atâta, iute, la barcă. Se îndepărtară de Uchamala cu motorul stins, aproape pe întuneric, şi el tot timpul, nu te-o fi văzut, Lalita? vai de tine dacă te-au văzut, mi-e viaţa în joc, nu ştiu ce mi-a venit să fac aşa, şi ea, care făcea pe cârmaciul, ai grijă, un vârtej şi la stânga stânci. În sfârşit, se refugiară pe o plajă, ascunseră barca, se prăvăliră pe nisip. Şi el, sunt gelos, Lalita, să nu-mi pomeneşti de javra de Rcă-tegui, dar avea nevoie de o barcă şi de mâncare, ne aşteaptă zile amare, dar o să vezi, o scot eu la capăt, şi ea, o s-o scoţi, eu o să te ajut. Fushia. Şi el vorbea despre frontieră, toţi or să spună, a fugit în Brazilia, or să se sature să mă tot caute, Lalita, cui să-i treacă prin cap că am luat-o încoace, dacă trecem în Ecuador nu mai e nicio problemă. Şi pe neaşteptate, dezbracă-te, Lalita, şi ea o să mă înţepe furnicile, Fushia, şi el nu-i nimic. După aia a

plouat toată noaptea şi vântul a pus la pământ adăpostul pe care şi-l făcuseră şi ei făceau cu rândul ca să sperie ţânţarii şi liliecii. Se îmbarcară în zori. şi până dădură de repezişuri drumul a fost bun, o barcă, şi se ascundeau, un sat, o cazarmă, un avion, şi se ascundeau. Trecu o săptămână fără ploi; mergeau de cum răsărea soarele până ce apunea şi, ca să mai economisească conservele, pescuiau *anckovetas*, somni. Seara căutau o insulă, un banc de nisip, o plajă şi dormeau ocrotiţi de câte un foc. Satele le traversau noaptea, fără să aprindă motorul şi el dă-i, cu putere, Lalita, şi ea nu mă ţin braţele, e prea puternic curentul, şi el încă un efort, fir-ar să fie, că nu mai e mult. Lângă Barranca dădură nas în nas cu un pescar şi mâncară împreună, şi ei, fugim, şi el, pot să vă ajut cu ceva? şi Fushia, vrem să cumpărăm gazolină, e pe sfârşite, şi el, dă-mi bani, mă duc în sat şi ţi-o aduc. Pierdură două săptămâni ca să depăşească trecătorile râului, apoi intrară pe canale; bălţi şi mlaştini, se rătăciră, se răsturnă barca de două ori, se termină gazolina şi într-o dimineaţă, Lalita, nu plânge, am ajuns, uite, ăştia sunt huambişi. Îşi aminteau de el, credeau că venise ca altă dată să cumpere cauciuc. Le dădură o colibă, mâncare, două paturi de lemn şi trecură astfel multe zile. Şi el, vezi ce păţeşti dacă te ţii după mine? Mai bine ai fi rămas în Iquitos cu maică-ta, şi ea, dacă te omoară într-o bună zi, Fushia? şi el, o să fii nevastă de huambis, o să mergi cu ţâţele goale şi o să te vopseşti cu indigo, *rupina* şi *achiote*, o să te pună să mesteci manioc ca să faci pastă de banane, vezi şi tu ce te aşteaptă. Ea plângea, huam-bişii râdeau, şi el, proasto, era doar o glumă, poate că eşti prima femeie creştină pe care au văzut-o ăştia, mai demult am venit la ei cu unul din Moyabamba şi ne-au arătat capul unui alb care o luase pe râu în Santiago în căutare de aur, ţi-e frică? şi ea, da, Fushia. Huambişii le aduceau felii de *chosca* şi *majaz*, somn, manioc, o dată viermi verzi şi ei au vomitat, din când în când ceva vânat, o căprioară sau un *zungaro*. El

stătea de vorbă: cu ei de dimineaţă până seara şi ea, povesteşte-mi ce-i întrebi, ce-ţi spun, şi el, fel de fel de lucruri, nu-ţi face griji, prima dată când am venit cu Aquílino i-am cucerit cu băutură şi am stat şase luni la ei, le aduceam cuţite, pânză, puşti, rachiu şi ei ne dădeau cauciuc, piei şi nici acum nu pot să mă plâng, mi-erau clienţi, îmi sunt prieteni, fără ei aş fi murit de mult, şi ea, da, dar hai să plecăm, Fushia, frontiera nu e destul de aproape? Şi el, mai buni decât cumpărătorii de cauciuc, Lalita, începând cu javra aia de Reîtegui, vezi şi tu cum s-a purtat cu mine, l-am făcut să câştige o grămadă de bani şi nu voia să mă ajute, pentru a doua oară mă salvează huambişii. Şi ea, bine, dar când trecem în Ecuador, Fushia, uite acum încep ploile şi n-o să mai putem. Şi el n-a mai vorbit despre frontieră şi-şi petrecea nopţile fără să doarmă, stând pe pat, mergea, vorbea singur, şi ea, ce e cu tine, Fushia, lasă-mă să te ajut măcar cu un sfat, de asta-ţi sunt nevastă şi el, taci din gură că mă gândesc. Şi într-o dimineaţă s-a sculat, a coborât sărind râpa şi ea, de sus, nu face aşa ceva, te rog, pentru numele lui Dumnezeu, sfinte, sfinte, şi el făcu barca bucăţi bucăţele până ce o umplu de apă şi o scufundă şi când urcă din nou râpa avea ochii mulţumiţi. Să mergem în Ecuador fără haine, fără bani şi fără acte? Nebunie curată, Lalita, poliţia îşi trimite ştirile dintr-o ţară în alta, o să mai rămânem încă puţin, aici pot să mă îmbogăţesc, totul depinde de ăştia şi dacă-l găsesc pe Aquílino, ăsta-i omul de care avem nevoie, vino să-ţi explic şi ea, ce-ai făcut, Fushia, Doamne Dumnezeule. Şi el, pe aici n-o să vină nimeni şi până când plecăm or să uite de mine şi apoi vom avea bani ca să închidem gura oricui. Şi ea, Fushia, Fushia, şi el, trebuie să dau de Aquílino, şi ea, de ce ai scufundat-o, nu vreau să mor în munţi, şi el, eşti tâmpită, trebuia să şteargă orice urmă. Şi într-o zi plecară într-o luntre, cu doi vâslaşi huambişi înspre Santiago. Îi escortau ţânţarii, ploi de insecte şi cântecul răguşit al trâmbiţaşilor, iar noaptea, în ciuda

păturilor şi a focului, liliecii zburau pe deasupra corpurilor lor şi îi muşcau de locurile mai moi, degetele de la picioare, nasul, baza craniului. Şi el, nici vorbă să ne apropiem de râu, pe aici sunt soldaţi. Străbăteau canale înguste, întunecate, pe sub bolţi cu frunze zbârlite, mocirle cu putregai, uneori lagune gâlgâind de mormoloci, ba chiar şi poteci pe care le croiau huambişii cu cuţitele, purtând luntrea pe umeri. Mâncau ce găseau, rădăcini, tulpini cu un suc acidulat, fiertură de ierburi şi într-o zi vânară o *sachavaca*, aveau acum carne pentru o săptămână. Şi ea, nu mai ajung Fushia, nu mai am picioare, mi-am zgâriat faţa, şi el, nu mai e mult. Până ce apăru Santiago şi acolo mâncară *chitares* pe care-i prindeau pe sub pietrele râului şi-i găteau aflu. maţi, şi un tatu, vânat de huambişi, şi el, ai văzut c-am ajuns Lalita? ăsta-i pământ bun, găseşti mâncare şi totul îţi reuşeşte, şi ea, îmi arde faţa, Fushia, îţi jur că nu mai pot. Poposiră o zi, apoi porniră mai departe, în sus pe Santiago, oprindu-se să doarmă şi să mănânce în sate huambise de două, trei familii. Şi după o săptămână, lăsară râul şi ore întregi navigară pe un canal strâmt unde nu pătrundea soarele şi atât de jos, încât capetele li se loveau de copaci. Ieşiră, iar el, Lalita, insula, uite-o, e cel mai bun loc din lume, între munte şi mlaştini, şi înainte de debarcare îi puse pe huambişi să dea un ocol de jur-împrejur şi ea, o să stăm aici? şi el, e ascunsă, toate malurile sunt acoperite de pădure înaltă, vârful ăsta e numai bun pentru debarcader. Debarcară şi huambişii îşi rostogoleau ochii, arătau pumnii, bombăneau, şi Lalita, ce-i cu ei, Fushia, de ce sunt furioşi şi el, le e frică de murdărie, vor să se întoarcă, s-au speriat de *lupunas*. Căci în partea de sus a râpei şi în toată insula, ca un gard înalt şi compact, erau *lupunas* cu trunchiuri aspre, umflate de cocoaşe şi aripi mari zgrunţuroase pe care se puteau aşeza. Şi ea, nu striga aşa la ei, Fushia, or să se supere. Discutară bombănind şi gesticulând şi până la urmă i-a convins şi intrară după ei în hăţişul care

acoperea insula. Şi el, auzi Lalita? e plin de păsări, sunt *guacamayos*, n-auzi? şi când dădură peste un *huan-cahui* mâncând o năpârcă neagră huambişii începură să ţipe, şi el, câini fricoşi, şi ea, ai înnebunit, dacă nu e decât pădure, cum să trăim aici, şi el, crezi că nu mă gândesc la toate? am stat aici cu Aquílino şi tot aici o să stau şi aici o să mă îmbogăţesc, o să vezi că mă ţin de cuvânt. Se întoarseră la râpă, ea coborî în luntre, iar el şi huambişii intrară din nou în pădure şi deodată, pe deasupra *lupunelor*, urcă o coloană de fum plumburie şi începu să miroasă a ars. El şi huambişii se întoarseră în fugă, săriră în luntre, traversară balta şi poposiră pe ţărmul celălalt, la gura canalului. Şi el, când se termină focul o să fie o poiană mare, Lalita, doar să nu plouă, şi ea, să nu bată vântul, Fushia, să nu ajungă focul până aici şi să cuprindă pădurea. N-a plouat şi focul a ţinut aproape două zile şi ei au rămas în acelaşi loc, în fumul acela des, puturos, de *lupunas* şi *catdhuas*, în cenuşa care zbura încoace şi încolo prin aer, privind flăcările albastre, subţiri, scânteile care scăpărau trosnind în baltă, ascultând cum scrâşneşte insula. Şi el, gata, au ars dracii, şi ea, nu-i aţâţa, sunt credinţe de-ale lor, şi el, nu mă înţeleg şi apoi nu-i vezi că râd, i-am vindecat pentru totdeauna de frica de *lupunas*. Focul curăţa insula şi o golea: din fumăraia aceea ieşeau stoluri de păsări şi pe ţărm se iveau *maquisapas*, nagâţi, *shimbillos*, care săreau croncănind pe trunchiurile şi crengile plutitoare: huambişii intrau în apă, îi prindeau cu grămada, le despicau capul cu cuţitul, şi el, ce chiolhan mai trag ăştia acum, Lalita, le-a şi trecut furia, şi ea, şi eu vreau să mănânc, chiar dacă ar fi carne de maimuţă, mi-e foame. Şi când se întoarseră pe insulă erau mai multe poieni, dar râpa rămăsese neatinsă şi în multe locuri supravieţuiau redute de pădure deasă. Începură despădurirea, toată ziua azvârleau în baltă trunchiuri moarte, păsări carbonizate, năpârci, şi el, spune-mi că eşti mulţumită, şi ea, sunt, Fushia, şi el, crezi în mine? şi

ea, da. Şi apoi nu mai rămase decât o porţiune de pământ neted şi huambişii tăiară copaci şi prinseră bucăţile de lemn cu liane, şi el, ia te uită, Lalita, parcă ar fi o casă, şi ea, nu chiar, dar oricum mai bine decât să dormi pe munte, şi în dimineaţa următoare, când se treziră, un *paucar* îşi făcea cuibul în faţa colibei, penele lui negre şi galbene străluceau în frunziş, şi el, semn bun, Lalita, pasărea asta e sociabilă, dacă a venit, înseamnă că ştie ea că aici rămânem.

Şi chiar în sâmbăta aceea câţiva localnici prinseră cadavrul şi, înfăşurat într-un cearşaf, îl duseră la casa spălătoresei. La priveghi se adunară mulţi bărbaţi şi femei din Gallinacera în curtea Juanei Băură şi aceasta plânse toată noaptea, de câteva ori sărută mâinile, ochii, picioarele moartei. În zori câteva femei o scoaseră pe Juana din casă şi părintele García ajută la băgarea rămăşiţelor în sicriul cumpărat prin chetă publică. În duminica aceea părintele García ţinu slujba în capela din piaţă şi se aşeză în fruntea cortegiului funebru, iar de la cimitir se întoarse în Gallinacera alături de Juana Băură: localnicii îl văzură traversând Piaţa Armelor înconjurat de femei, palid, cu ochii ameninţători, cu pumnii crispaţi. Cerşetori, lustragii, vagabonzi se alipiră cortegiului şi când ajunse în piaţă acesta ocupa tot latul străzii. Acolo, suit pe o bancă, părintele García începu să vocifereze şi, de jur-împrejur se deschideau uşi, precupeţele îşi părăseau locurile ca să-l asculte şi cei doi sergenţi de stradă, care încercau să elibereze locul, fură insultaţi şi bătuţi cu pietre. Strigătele părintelui García se auzeau până la abator şi la „Steaua Nordului”, străinii tăcură, surprinşi: de unde venea larma asta, încotro mergeau toate femeile astea? Tainică, feminină, îndărătnică, o voce străbătea oraşul şi, în timpul acesta, sub un cer cu vulturi nedesluşiţi, părintele García continua să vorbească. De câte ori tăcea, se auzeau ţipetele Juanei Băură, îngenuncheată la picioarele lui. Şi atunci femeile începură să se agite surd, să murmure. Şi când sosiră

jandarmii, cu bâtele lor de oameni ai legii, o mare înfuriată le ieşi în cale, cu părintele García în frunte, mânios, cu un crucifix în mâna dreaptă, şi când au vrut să stăvilească drumul femeilor, se porni o ploaie de pietre, ameninţări: jandarmii se dădeau înapoi, se refugiau în case, alţii cădeau şi marea îi lua cu asalt, îi înghiţea, îi lăsa în urmă. Astfel valurile înfuriate intrară în Piaţa Armelor, spumegând, înarmate cu bâte şi pietre şi, la trecerea lor, gardurile de la case cădeau, obloanele se închideau, bogătaşii se năpusteau spre Catedrală şi străinii, adăpostiţi prin portice, asistau uluiţi la înaintarea torentului. Părintele García se luptase oare cu jandarmii? îl atacaseră? Sutana lui sfâşiată descoperea un piept slab şi lăptos, nişte braţe lungi şi osoase. Încă mai ţinea sus crucifixul şi spunea ceva cu o voce răguşită. Şi astfel torentul trecu pe la „Steaua Nordului”, zvârli cu pietre şi geamurile cârciumii zburară bucăţele, şi când femeile intrară pe Podul Vechi, vechiul schelet trosni, se legănă ca un om beat şi, când trecură de „Rio Bar” şi ajunseră în Castilia, multe femei îşi aprinseră torţe în mână, alergau şi, din uşile cârciumilor mai mici, veneau oameni, alte mugete, alte torţe. Ajunseră în pustiu şi se ridică un nor de praf, o uriaşă trompă uşoară, aurie, şi în centrul spiralei se zăreau chipuri de femei, pumni, flăcări.

Încovoiată sub lumina albă, orbitoare a amiezii, cu uşile şi ferestrele închise, Casa Verde părea o locuinţă pustie. Zidurile vegetale scânteiau blând în locul acela bătut de soare, se estompau la colţuri cu un soi de sfială şi, ca la un vânat rănit, în liniştea clădirii era un fel de nehotărâre, de docilitate şi teamă în faţa mulţimii care se apropia. Părintele García şi femeile ajunseră la porţi, larma încetă şi pe neaşteptate totul încremeni. Dar atunci se auziră ţipetele şi, ca nişte furnici care îşi părăsesc muşuroiul când îl îneacă râul, prostituatele ţâşniră, împingându-se şi urlând, mâzgălite, îmbrăcate doar pe jumătate, şi cuvântul părintelui García se înălţă,

tună deasupra mării şi dintre valurile acelea fremătătoare, nenumărate tentacule se întindeau, le înhăţau pe prostituate, le doborau la pământ şi le loveau. Apoi părintele García şi femeile inundară Casa Verde, o invadară în câteva clipe şi dinăuntru răzbăteau zgomote de distrugere: paharele şi sticlele erau sparte, mesele sfărâmate şi perdelele sfâşiate. De la etajul întâi, al doilea şi din turn începu să cadă o adevărată ploaie de obiecte domestice. Prin aerul calcinat zburau ciocane, ţucale, chiuvete sparte şi tăvi, farfurii, saltele spintecate, cosmetice şi o salvă de urale saluta fiecare proiectil care descria o parabolă şi se înfigea în nisip. Mai mulţi curioşi şi chiar femei îşi disputau obiectele şi hainele şi se iscară încăierări, ciorovăieli, dialoguri violente. În mijlocul dezordinii, zdrobite, fără glas, încă tremurând, prostituatele se ridicau în picioare, cădeau unele în braţele altora, plângeau şi se consolau. Casa Verde ardea: purpurii, ascuţite, se vedeau ici şi colo flăcările din fumul cenuşiu care urca până la cerul piuran în vârtejuri domoale. Mulţimea începu să dea înapoi, strigătele se potoleau treptat; pe porţile Casei Verzi femeile şi părintele García părăseau clădirea în fugă, scuturate de tuse, lăcrimând de fum.

De pe balustrada Podului Vechi, pe chei, de la turnurile bisericilor, de pe acoperişuri, balcoane, ciorchini de oameni contemplau incendiul: o hidră cu capete roşii şi albastre pârâind sub o capotă negricioasă. Doar când turnuleţul zvelt se prăbuşi, mult timp după ce peste râu ploua cu cărbuni, aşchii şi cenuşă purtate de o briză uşoară, se iviră jandarmii şi sergenţii. Se amestecară cu femeile, neputincioşi, venind prea târziu, zăpăciţi şi fascinaţi ca şi ceilalţi de spectacolul focului. Şi dintr-odată oamenii începură să-şi dea coate, să se agite, femeile şi cerşetorii să murmure, spunea „vine, uite-l că vine”.

Venea pe Podul Vechi: femei şi curioşi se întorceau să-l privească, se dădeau la o parte din drum, nimeni nu-l

oprea şi el înainta, ţeapăn, cu părul răvăşit, cu faţa murdară, cu ochii necrezut de înspăimântaţi, cu gura tremurătoare. îl văzuseră în ajun, bând într-o cârciumă mangaşă în care apăruse pe înserat, cu harpa sub braţ, plâns şi livid. Şi acolo şi-a petrecut noaptea, fredonând printre sughiţuri. Mangaşii se apropiau de el, „cum s-a întâmplat, don Anselmo?”, „ce s-a întâmplat?”, „e adevărat că trăiai cu Antonia?”, „că o ţineai în Casa Verde?”, e adevărat că a murit?” El gemea, se văita şi până la urmă se prăbuşi la pământ, beat mort. Dormi, şi când se trezi mai ceru de băut, bău în continuare, ciupind harpa şi stătea aşa când intră un puşti în cârciumă: „Casa Verde, don Anselmo! I-au dat foc! Femeile şi părintele García, don Anselmo”.

Pe chei câţiva bărbaţi şi femei îi ieşiră în cale, „tu ai furat-o pe Antonia, tu ai omorât-o”, şi-i sfâşiară hainele şi când o rupse la fugă aruncară cu pietre după el. Doar pe Podul Vechi începu să strige şi să implore, şi oamenii, astea-s poveşti, îi e frică să nu-l linşeze, dar el continua să răcnească şi prostituatele înspăimântate mişcând din cap, că e adevărat, că poate era înăuntru. El îngenunchease în nisip, se ruga, aducea drept martor cerul şi atunci începu un soi de enervare printre oameni, jandarmii şi sergenţii le întrebau pe femei, ţâşneau cuvinte contradictorii, şi dacă era adevărat? să meargă să vadă, să se mişte, să-l cheme pe doctorul Zevallos. Înfăşuraţi în pânze ude, câţiva mangaşi se aruncară în fum şi ieşiră după câteva clipe, sufocaţi, înfrânţi, nu se putea intra, înăuntru era un adevărat infern. Bărbaţi şi femei îl hărţuiau pe părintele García, şi dacă era adevărat? părinte, părinte, Dumnezeu o să-l pedepsească. El se uita şi la unii, şi la alţii parcă pierdut pe gânduri, Don Anselmo se zbătea între jandarmi, să i se dea o pătură, o să intre el, să le fie milă. Şi când apăru Angelica Mercedes şi văzură cu toţii că-i adevărat, că era acolo, nevătămată, în braţele bucătăresei, şi văzură cum se emoţiona harpistul, cum mulţumea cerului, săruta

mâinile Angelicăi Mercedes, multe femei se înduioşară. Compătimeau copilul cu voce tare, îl consolau pe harpist, sau se înfuriau pe părintele García şi-i făceau reproşuri. Uluită, uşurată, mişcată, mulţimea îl înconjura pe don Anselmo şi nimeni, nici prostituatele, nici femeile, nici mangaşii nu se uitau la Casa Verde, la focul care o consuma şi pe care acum ploaia punctuală de nisip începea să-l stingă, să o restituie pustiului unde, pentru scurt timp, existase.

Invincibilii intrară ca întotdeauna: deschizând uşa dintr-o lovitură de picior şi cântând imnul: ei erau invincibilii, nu ştiau să muncească, doar să tragă la măsea, doar să joace cărţi, ei erau invincibilii şi acum vor da din fund.

— Nu-ţi pot povesti decât ce s-a auzit în noaptea aceea, fato, spuse harpistul, cred că ţi-ai dat seama că aproape nu văd. Asta m-a scăpat de poliţie, pe mine m-au lăsat în pace.

— Laptele e cald, spuse Chunga, de la tejghea. Ajută-mă, Pădureanco.

Pădureanca se ridică de la masa orchestrei, se duse spre bar, şi ea şi Chunga aduseră o cană de lapte, pâine, cafea măcinată şi zahăr. Luminile din salon erau încă aprinse, dar ziua intra pe ferestre, caldă, luminoasă.

— Fata nu ştie cum s-a întâmplat, Chunga, spuse harpistul, bându-şi laptele cu sorbituri, Josefino nu i-a povestit.

14*

— Eu îl întreb şi el schimbă vorba, spuse Pădureanca. De ce te interesează atâta, spune el, lasă-mă că mă faci gelos.

— După ce că e un neruşinat, mai e şi ipocrit şi cinic, spuse Chunga.

— Nu erau decât doi clienţi când au intrat, spuse Bolas. La masa aia. Unul din ei era Seminario.

Fraţii Leon şi Josefino se instalaseră la bar şi strigau şi zburdau, foarte bine dispuşi: te iubim Chunga

Chunguita, eşti regina noastră, mama noastră, Chunga Chunguita.

— Lăsaţi-vă de bancuri, şi beţi sau o întindeţi, spuse Chunga. Se întoarse spre orchestră: De ce nu cântaţi?

— Nu putem, spuse Bolas. Invincibilii făceau o larmă îngrozitoare. Se vedea că erau foarte fericiţi.

— Păi în noaptea aia erau căptuşiţi de bancnote, spuse Chunga.

— Uite, uite. Fercheşul îi arătă un evantai de bancnote şi-şi sugea buzele. Cât crezi că e?

— Ce lacomă eşti, Chunga, ce ochi ai făcut, spuse Josefino.

— Precis i-aţi furat, spuse Chunga. Ce să vă aduc?

— Or fi fost băuţi, spuse Pădureanca. Nu le arde decât de bancuri şi de cântat.

Atrase de zgomot, trei prostituate apărură pe scară: Sandra, Rita, Maribel. Dar, văzându-i pe invincibili, părură descumpănite, renunţară la gesturile lor înfumurate şi se auzi hohotul răsunător al Sandrei, ei erau, ce podoabe, dar Fercheşul le deschise braţele, să vină, să le ceară orice şi le arată banii.

— Dă-le de băut şi muzicanţilor, Chunga, spuse Josefino.

— Drăguţi băieţi, zâmbi harpistul. Mereu ne fac cinste. L-am cunoscut pe tatăl lui Josefino, fato. Era luntraş şi trecea râul cu vitele de la Catacaos. Carlos Rojas, simpatic om.

Pădureanca umplu din nou ceaşca harpistului şi-i puse zahăr. Invincibilii se aşezară la o masă cu Sandra, Rita şi Maribel şi-şi aminteau de o partidă de pocher pe care tocmai o jucaseră la „Regina”. Tânărul Alejandro îşi bea cafeaua cu un aer languros: ei erau invincibilii, nu ştiau să muncească, doar să tragă la măsea, doar să joace cărţi, ei erau invincibilii, şi acum aveau să dea din fund.

— Îi băteam măr, Sandra, îţi jur. Norocul era de partea noastră.

— Chintă regală de trei ori la rând, cine a mai văzut una ca asta?

— Le învăţau cuvintele pe fete, spuse harpistul cu o voce glumeaţă şi binevoitoare. Şi apoi au venit la noi, ca să le cântăm imnul. Dacă ar fi după mine aş face-o „dar mai întâi cereţi-i voie Chungăi.

— Şi tu ne-ai făcut semn că da, Chunga, spuse Bolas.

— Băuseră ca niciodată, îi explică Chunga Pădurencii. De ce să nu le fac cheful?

— Aşa vin câteodată nenorocirile, spuse Tânărul cu un gest melancolic. Cu un cântec.

— Cântaţi, ca să prindem melodia, spuse harpistul. Hai Alejandro, Bolas, destupaţi-vă urechile.

În timp ce invincibilii cântau imnul în cor, Chunga se legăna pe balansoarul ei ca o gospodină paşnică şi muzicanţii băteau ritmul cu piciorul şi repetau cuvintele printre dinţi. Apoi cântară cu toţii cât îi ţinea gura, cu acompaniament de ghitară, harpă şi talgere.

— Gata, spuse Seminario. Ajunge cu cântecele şi scârnăviile astea.

— Până atunci nu dăduse nicio atenţie zarvei şi a stat foarte paşnic de vorbă cu prietenul lui, spuse Bolas.

— Eu l-am văzut oprindu-se, spuse Tânărul. Parcă era o furie, credeam că sare la noi.

— N-avea voce de om beat, spuse harpistul. L-am ascultat, am tăcut, dar el nu se mai potolea. De la ce oră a fost aici, Chunga?

— Devreme. A venit direct de la fermă, cu cizme, pantaloni de călărie şi pistol.

— Un taur de bărbat, Seminario ăsta, spuse Tânărul. Şi o privire răutăcioasă. Cu cât eşti mai puternic, cu atât eşti mai rău.

— Mulţumesc, frate, spuse Bolas.

— Tu eşti o excepţie, Bolas, spuse Tânărul. Trup de boxer şi suflet de oaie, cum spune maestrul.

— Nu te înfuria aşa, domnule Seminario, spuse Fercheşul. Nu cântăm decât cântecul nostru. Daţi-mi

voie să vă fac cinste cu o bere.

— Dar el era în toane rele, spuse Bolas. Păţise ceva şi căuta ceartă.

— Voi sunteţi deci cocoşeii care fac scandaluri pe străzi şi prin pieţe? spuse Seminario. De ce nu vă puneţi cu mine?

Rita, Sandra şi Maribel se îndepărtau în vârful picioarelor spre bar, şi Tânărul şi Bolas îl ascundeau cu trupurile lor pe harpistul care, aşezat pe bancă, cu o expresie liniştită, începuse să acordeze corzile harpei. Şi Seminario nu se lăsa, şi el era un târâie-brâu, se clătina, şi ştia să se distreze, se bătea în piept, dar muncea, se deşela pe pământurile lui, nu-i plăceau vagabonzii, corpolent şi cu chef de vorbă sub becul violet, nemâncaţii ăştia, care fac pe nebunii.

— Suntem tineri, domnule. Nu facem niciun rău.

— Ştim că sunteţi foarte puternic, dar ăsta nu e un motiv să ne insultaţi.

— E adevărat că o dată aţi ridicat în braţe un pat şi l-aţi azvârlit în tavan? E adevărat, domnule Seminario?

— Atât de tare se umileau? spuse Pădureanca. N-aş fi crezut asta despre ei.

— Ce frică vă e de mine, râdea Seminario, potolit. Ce plictisitori sunt.

— În ziua de azi bărbaţii îşi pierd tot mai mult curajul, spuse Chunga.

— Nu toţi, Chunga, protestă Bolas. Dacă se lua de mine, eu îi răspundeam.

— Era înarmat şi invincibilii aveau de ce să se sperie, declară Tânărul, suav. Frica e ca dragostea, Chunga, un lucru omenesc.

— Crezi că eşti înţelept, spuse Chunga. Da’ mie mi se rupe de filosofiile tale, dacă vrei să ştii.

— Păcat că băieţii n-au plecat în momentul acela, spuse harpistul.

Seminario se întoarse la masa lui, invincibilii la fel, fără nicio urmă din veselia dinainte: lasă că se îmbată el

şi o să vadă, dar nici gând, avea pistolul la el, mai bine să-şi pună pofta în cui pentru altă dată, şi de ce să nu-i pună foc la camionetă? era aici, afară, lângă Club Grâu.

— Mai bine o întindem şi-l lăsăm închis aici şi punem foc la Casa Verde, spuse Josefino. Două cutii de Kero-sen şi un chibrit sunt de ajuns. Cum a făcut părintele García.

— Ar arde ca un pai uscat, spuse José. Şi toată mahalaua şi stadionul.

— Mai bine am da foc la toată Piura, spuse Fercheşul. Un foc mare, mare, care să se vadă de la Chiclayo. Tot pustiul s-ar înroşi.

— Şi cenuşa ar ajunge până la Lima, spuse José. Dar ar trebui să salvăm Mangacheria.

— Sigur că da, asta ar mai lipsi, spuse Fercheşul. Am găsi noi cum.

— Eu aveam vreo cinci ani când cu incendiul, spuse Josefino. Voi vă mai aduceţi aminte?

— Nu de la început, spuse Fercheşul. Am venit a doua zi, cu nişte copii din cartier, dar ne-au gonit sticleţii. Se pare că cei care au sosit la început au furat o grămadă de lucruri.

— Mi-amintesc doar mirosul de ars, spuse Josefino. Şi că se vedea fum, şi mulţi roşcovi se carbonizaseră.

— Hai să-i spunem moşului să ne povestească, spuse Fercheşul. O să-l cinstim cu nişte bere.

— N-o fi fost minciună? spuse Pădureanca. Sau vorbeau de alt incendiu?

— De-ale piuranilor, fato, spuse harpistul. Să nu-i crezi niciodată când îţi spun chestii de astea. Născociri curate.

— N-aţi obosit, maestre? spuse Tânărul. Curând se face şapte, putem pleca.

I

— Încă nu mi-e somn, spuse don Anselmo, stai să îmi fac siesta.

Sprijinindu-se cu coatele de tejghea, invincibilii

încercau s-o convingă pe Chunga: să-i lase o clipă, ce-o costa, ca să vorbească puţin, hai Chunga Chunguita, nu fi rea.

— Toţi te iubesc nespus, don Anselmo, spuse Pădureanca. Şi eu, îmi aduci aminte de un bătrânel de prin părţile mele, care se numea Aquílino.

— Generoşi, simpatici, spuse harpistul. M-au dus la ei la masă şi mi-au oferit bere.

Năduşea. Josefino îi puse un pahar în mână, el îl bău dintr-o înghiţitură şi rămase cu gura căscată. Apoi, cu batista lui colorată, îşi şterse fruntea, sprâncenele dese şi albe şi-şi suflă nasul.

— O rugăminte prietenească, bătrâne, spuse Fercheşul. Povesteşte-ne cum a fost cu incendiul.

Mâna harpistului căuta paharul şi, în loc de al lui, îi luă pe al Fercheşului; îl goli dintr-o înghiţitură. Despre ce vorbeau, care incendiu, şi iar îşi suflă nasul.

— Eram un ţânc şi am văzut flăcările de pe chei şi lumea alergând cu păturі şi căldări de apă, spuse Josefino. De ce nu ne povesteşti, harpistule? Ce-ţi pasă, după atâta timp.

— N-a fost niciun incendiu, nicio Casă Verde, afirma harpistul. Născociri de-ale oamenilor, băieţi.

— De ce-ţi baţi joc de noi? spuse Fercheşul. Curaj harpistule, povesteşte-ne măcar un pic.

Don Anselmo îşi duse două degete la gură şi se făcu că fumează. Tânărul îi întinse o ţigară şi Bolas i-o aprinse. Chunga stinsese luminile din salon şi soarele intra în local şuvoaie, prin ferestre şi crăpături. Pe pereţi şi pe podea erau dungi galbene, calamina de pe acoperiş strălucea. Invincibilii insistau, aşa e că au ars câteva prostituate? e adevărat că femeile i-au dat foc? el era înăuntru? părintele García a făcut-o doar din răutate sau pe chestii de religie? e adevărat că doña Angelica a salvat-o pe Chunguita să nu moară arsă?

— Poveşti de la început şi până la sfârşit, îi asigura harpistul, prostii de-ale oamenilor ca să-l înfurie pe

părintele García. Ar trebui lăsat în pace, sărmanul bătrânel. Şi acum am treabă, băieţi, dacă-mi daţi voie.

Se ridică şi cu paşi scurţi, cu mâinile întinse în faţă, se întoarse în colţul orchestrei.

— Vedeţi? Face pe prostul, ca întotdeauna, spuse Josefino. Ştiam eu că e degeaba.

— La vârsta asta te lasă memoria, spuse Fercheşul, poate a uitat de toate.

— Ar trebui întrebat părintele García. Dar cine are curaj?

Şi atunci se deschise uşa şi intră patrula.

— Şmecherii ăştia, murmură Chunga. Veneau să-mi bea rachiul.

— Patrula, adică Lituma şi alţi doi sticleţi, Pădureanco, spuse Bolas. Picau pe capul nostru în fiecare seară.

II

SUB UMBRA CURBA A PLATANILOR, Bonifacia se înălţă şi privi spre sat: bărbaţi şi femei traversau în fugă piaţa din Santa Maria de Nieva arătând cu mâna foarte agitaţi înspre debarcader. Se aplecă din nou peste brazdele rectilinii, dar, după o clipă, se ridică iarăşi: oamenii se scurgeau fără încetare, aţâţaţi. Privi spre casa lui Nieves; Lalita continua să fredoneze înăuntru, o serpentină de fum cenuşiu ţâşnea prin ţeava din perete, la orizont încă nu se zărea barca pilotului. Bonifacia înconjură casa, pătrunse în hăţişurile de pe ţărm şi, cu apa până la glezne, înainta spre sat. Coroanele copacilor se confundau cu norii, trunchiurile cu limbile gălbui de pe maluri. Apele începuseră să crească, râul târa curente parazite, cu ape mai gălbui sau mai negre, şi arbuşti, flori rupte, licheni şi alte forme care puteau fi pietre, rahat sau rozătoare moarte. Privind în toate părţile, încet, prudent ca un animal târâtor, străbătu o pădurice de stuf şi, după ce trecu de o cotitură, zări debarcaderul: oamenii stăteau nemişcaţi printre ţăruşi şi luntri şi la câţiva metri de podul plutitor se afla o plută oprită.

Amurgul albăstrea *itipak-urile* şi chipurile aguarunelor şi erau şi bărbaţi cu pantalonii suflecaţi până la genunchi, cu pieptul gol. Putea să vadă funia care ceda sau se întindea odată cu mişcările plutei noului-venit, stâlpul de la prora şi, foarte netedă, cabina armată de la pupă. Un stol de bâtlani zbură pe deasupra păduricii şi Bonifacia auzi, foarte aproape, bătaia aripilor, înălţă capul şi văzu gâtlejurile subţiri, albe, corpurile trandafirii care se îndepărtau. Atunci mai înainta puţin, dar foarte aplecată şi nu pe ţărm, ci ascunsă în hăţiş, zgâriindu-şi braţele, faţa şi picioarele în tăişurile frunzelor, spinii şi lianele aspre, printre zumzăituri, simţind mângâieri vâscoase pe picioare. Cam pe unde se termina pădurea, la mică depărtare de mulţimea îngrămădită, se opri şi se aşeză pe vine: vegetaţia se închise deasupra ei şi acuma putea să-l vadă printr-o complicată şi verde geometrie de romburi, cuburi şi unghiuri neverosimile. Bătrânul nu se grăbea câtuşi de puţin; foarte calm, mergea încoace şi încolo pe plută, aranjând cu o migăloasă precizie cutiile şi marfa în faţa spectatorilor care şuşoteau şi dădeau semne de nerăbdare. Bătrânul intra în colibă şi se întorcea cu un tricou, nişte pantofi, şiraguri de mărgele de *chaquirá*, şi, serios, grijuliu, maniac, le punea în ordine pe lăzi. Era foarte slab, când vântul îi umfla cămaşa părea cocoşat, dar, dintr-odată, pieptul şi spatele se prăbuşeau, aproape atingându-se, şi-i descopereau adevărata lui siluetă, zveltă, subţire de tot. Purta pantaloni scurţi şi Bonifacia îi vedea picioarele, slabe ca şi braţele, faţa cu pielea arsă, aproape neagră, şi coama fantastică, mătăsoasă care-i unduia pe umeri. Bătrânul mai pierdu încă destul timp tot aducând ustensile domestice şi podoabe multicolore, îngrămădind ceremonios pânzeturi imprimate. Şuşotitul creştea ori de câte ori bătrânul scotea câte ceva din colibă şi Bonifacia putea să vadă încântarea femeilor păgâne şi creştine, privirile fascinate, pofticioase pe care le aruncau mărgelelor de sticlă, pieptănaşelor, oglinjoarelor,

brăţărilor şi paietelor, şi ochii bărbaţilor aţintiţi la sticlele aliniate pe muchia plutei, alături de cutiile de conserve, de curele şi cuţite. Bătrânul îşi admiră o clipă opera, se întoarse spre oameni şi ei dădură fuga de-a valma, bălăcindu-se în jurul vasului. Dar bătrânul îşi scuturâ coama albă şi-i opri cu semne din mână. Mânuind prăjina ca pe o lance, îi sili să dea înapoi, să urce în ordine. Prima fu nevasta lui Paredes. Grasă, stângace, nu reuşea să se caţere la bord, bătrânul trebui s-o ajute şi ea puse mâna pe toate, mirosi flacoanele, pipăi nervos pânzeturile şi săpunurile, şi oamenii începură să murmure şi să protesteze până când se întoarse la debarcader, cu apa până la brâu, ţinând sus o rochie înflorată, un şirag, nişte pantofi albi. Se urcară astfel pe plută, una câte una, toate femeile. Unele alegeau încet şi fără încredere, altele se tocmeau la nesfârşit pentru preţ, ba unele chiar se smiorcăiau sau ameninţau cerând o reducere. Dar toate veneau de pe plută cu ceva în mână, câţiva creştini cu saci plini de provizii şi câteva păgâne doar cu un săculeţ de mărgele de sticlă pentru şiraguri. Când debarcaderul rămase pustiu, era noapte. Bonifacia se ridică. Nieva venea cu ape mari, valuri creţe şi cărunte alergau pe sub frunziş şi mureau lângă genunchii ei. Avea tot trupul mânjit de pământ, ierburi prinse de păr şi de rochie. Bătrânul punea marfa la loc, metodic, sigur pe el, aşeza lăzile la proră, şi peste Santa Maria de Nieva cerul era o constelaţie de catran şi ochi de bufniţă, dar de cealaltă parte a Maranonului, peste cetatea întunecată de la orizont, o fâşie albastră rezista încă nopţii şi luna se ivea dincolo de clădirile mănăstirii. Corpul bătrânului era o pată palidă în penumbră, părul îi scânteia argintiu ca un peşte. Bonifacia aruncă o privire spre sat: la jandarmerie se vedeau lumini, la Paredes, şi câteva opaiţe pâlpâiau pe dealuri, în ferestrele rezidenţei. Întunericul înghiţea treptat casele din piaţă, *capironii*, poteca abruptă. Bonifacia îşi părăsi adăpostul şi fugi tupilându-se spre

debarcader. Nămolul de pe mal era în cale şi cald, apa bălţii părea nemişcată şi ea o simţi învăluindu-i trupul şi numai la câţiva metri de mai începea curentul, o forţă încăpăţânată şi destul de puternică, care o sili să dea din braţe ca să nu piardă direcţia. Apa îi ajungea până la bărbie când se ridică pe plută şi văzu pantalonii albi ai bătrânului, părul încâlcit: era târziu, să revină mâine. Bonifacia se ridică ptaţin pe bord, se sprijini în coate şi bătrânul, aplecat spre râu, o privi cu atenţie: vorbea spaniola? înţelegea?

— Da, don Aquílino, spuse Bonifacia. Bună seara.

— E ora de dormit, spuse bătrânul. S-a închis prăvălia, vino mâine.

— Fii bun, spuse Bonifacia. Îmi dai voie să mă urc un pic?

— I-ai luat banii bărbatului pe ascuns şi de aia vii la ora asta, spuse bătrânul. Şi dacă mâine mă reclamă pe mine?

Scuipă în apă şi râse. Stătea pe vine, părul îi cădea spumos şi liber în jurul chipului şi Bonifacia îi vedea fruntea întunecată, netedă, ochii ca două animale arzătoare.

— Ce-mi pasă mie, spuse bătrânul, eu nu-mi fac decât negoţul. Hai, urcă.

Întinse o mână, dar Bonifacia se şi urcase, elastic şi, pe covertă, îşi storcea rochia şi-şi freca braţele. Mărgele? Pantofi? câţi bani avea? Bonifacia începu să zâmbească timid, n-avea nevoie să-i facă vreo treabă, don Aquílino? şi ochii ei priveau gura bătrânului cu nelinişte, să-i facă mâncare cât rămânea el în Santa Maria de Nieva? să se ducă să-i culeagă fructe? n-avea nevoie să-i cureţe pluta? Bătrânul se apropie de ea, de unde o cunoştea? şi o cercetă de sus în jos: o mai văzuse şi înainte, nu-i aşa?

— Aş vrea o pânză, spuse Bonifacia şi-şi muşcă buzele. Arăta spre colibă şi pentru o clipă ochii îi străluciră. Aceea galbenă pe care a pus-o ultima la loc.

Ţi-o plătesc muncind, dumneata îmi spui ce şi eu fac.

— Nici vorbă de muncă, spuse bătrânul. N-ai bani?

— Pentru o rochie, îngână Bonifacia, suavă şi perseverentă. Să-ţi aduc fructe? Ori ai vrea să-ţi prind peşte? Şi-o să mă rog ca să nu ţi se întâmple nimic pe drum, don Aquílino.

— N-am nevoie de rugăciuni, spuse bătrânul: o privi de-aproape şi dintr-odată îşi pocni degetele. Aha, te-am recunoscut.

— O să mă mărit, nu fi rău, spuse Bonifacia. Cu pânza asta îmi fac o rochie, ştiu să cos.

— De ce nu eşti îmbrăcată călugăriţă? spuse don Aquílino.

— Nu mai locuiesc la maici, spuse Bonifacia. M-au dat afară din mănăstire şi acum o să mă mărit. Dă-mi pânza aia şi acum îţi fac treabă şi data viitoare când vii îţi plătesc în soles, don Aquílino.

Bătrânul puse o mână pe umărul Bonifaciei, o făcu să se dea înapoi pentru ca lumina lunii să-i cadă pe faţă, îi examina în linişte ochii verzi, nerăbdători, corpul mărunt care şiroia de apă: era femeie. O dăduseră maicile afară pentru că s-a încurcat cu vreunul? Cu ăsta cu care avea să se căsătorească? Nu, don Aquílino, se încurcase după aia şi nimeni din sat nu ştia unde stă, şi unde stătea? o luaseră Nieves la ei, o punea sau nu să facă treabă?

— Locuieşti cu Adrian şi Lalita? spuse don Aquílino.

— Ei mi l-au prezentat pe cel care o să-mi fie bărbat, spuse Bonifacia. Au fost foarte buni cu mine, mi-au fost ca nişte părinţi.

— Eu merg acum acasă la Nieves, spuse bătrânul. Hai cu mine.

— Şi pânza? spuse Bonifacia. Nu te lăsa atâta rugat, don Aquílino.

Bătrânul sări în apă fără zgomot. Bonifacia îi văzu părul plutind spre debarcader, îl văzu întorcându-se. Don Aquílino se caţără cu funia pe umăr, o înfăşură şi cu

prăjina împinse pluta pe râu în sus, chiar pe lângă mal. Bonifacia ridică cealaltă prăjină şi, în picioare în partea cealaltă, îl imită pe bătrân care înfunda şi scotea lemnul cu îndemânare, fără niciun efort. În dreptul păduricii de stuf curentul era mai puternic şi don Aquílino trebui să manevreze pentru ca ambarcaţiunea să nu se îndepărteze de ţărm.

— Don Adrian a plecat devreme la pescuit, dar cred că s-o fi întors, spuse Bonifacia. O să te invit la nuntă, don Aquílino, dar o să-mi dai pânza, nu-i aşa? O să mă mărit cu sergentul, îl cunoşti?

— Cu un sticlete? Atunci nu ţi-o dau, spuse bătrânul.

— Nu spune aşa, e un om cu inima bună, spuse Bonifacia. Întreabă-i pe Nieves, ei sunt prieteni cu sergentul.

Câteva opaiţe ardeau în casa pilotului şi lângă balustradă se zăreau câteva siluete. Pluta acostă în faţa scării, se auziră cuvinte de bun venit, şi Adrian Nieves intră în apă ca să ia funia şi s-o prindă de un furcoi. Apoi se caţără pe plută, şi el şi don Aquílino se îmbrăţişară şi apoi bătrânul se urcă pe terasă şi Bonifacia îl văzu luând-o pe Lalita de mijloc şi întinzându-i obrazul şi văzu că ea îl sărută de mai multe ori pe frunte, călătorise bine? pe obraji, şi cei trei copii se agăţaseră de picioarele bătrânului, ţipând, şi el îi mângâia pe cap: plouase de câteva ori, da, în anul acela începuseră mai devreme, ticăloasele.

— Ia te uită unde erai, spuse Lalita. Te-am căutat peste tot, Bonifacia. Am să-i spun sergentului că te-ai dus în sat şi te-ai văzut cu bărbaţi.

— Nu m-am văzut cu nimeni, spuse Bonifacia. Doar cu don Aquílino.

— Ce contează, eu tot îi spun ca să-l fac gelos, râse Lalita

— A venit să-mi vadă marfa, spuse bătrânul; îl luase în spate pe cel mai mic dintre băieţi şi amândoi îşi ciufuleau părul. Sunt obosit, toată ziua am robotit.

— Îţi dau ceva de băut până e gata mâncarea, spuse pilotul.

Lalita aduse un scaun pe terasă pentru don Aquílino, se întoarse înăuntru, se auzi sfârâitul jăraticului şi începu să miroasă a fript. Copiii i se urcau bătrânului pe genunchi şi el îi mângâia în timp ce ciocnea cu Adrian Nieves. Terminaseră sticla când veni Lalita, ştergându-şi mâinile de fustă.

— Ce cap frumos ai, spuse ea mângâindu-l pe don Aquílino pe păr. Din ce în ce mai alb şi mai moale.

— Şi tu vrei să-l faci gelos pe bărbată-tu? spuse bătrânul.

Acuşi o să fie gata mâncarea, don Aquílino, îi pregătise lucruri care or să-i placă şi bătrânul dădea din cap încercând să se elibereze de mâinile Lalitei: dacă nu-l lăsa în pace o să-şi taie părul. Copiii se strânseseră în faţa lui, îl priveau acum în tăcere şi cu ochi neliniştiţi.

— Ştiu eu ce aşteptaţi, spuse bătrânul. N-am uitat, am daruri pentru toţi. Pentru tine un costum de om mare, Aquílino.

Ochii migdalaţi ai băiatului cel mare se aprinseră şi Bonifacia se sprijinise de balustradă. De acolo îl văzu pe bătrân oprindu-se, coborând scara, întorcându-se pe terasă cu pachete pe care copiii i le smulseră din mâini, şi-l văzu după aceea apropiindu-se de Adrian Nieves.

Începură să vorbească încet şi, din când în când, don Aquílino o privea pieziş.

— Ai avut dreptate, spuse bătrânul. Adrian spune că sergentul e om bun. Mergi şi-ţi ia pânza, e darul de nuntă.

Bonifacia vru să-i sărute mâna, dar don Aquílino şi-o retrase cu un gest de iritare. Şi în timp ce ea se întorcea la plută, cotrobăi printre cutii şi-şi scoase pânza, îi auzea pe bătrân şi pe pilot şoptindu-şi ceva în taină, şi îi zărea, cu capetele lipite unul de altul, vorbind întruna. Se urcă pe terasă şi ei tăcură. Acum noaptea mirosea a peşte fript şi o briză rapidă cutremura muntele.

— Mâine o să plouă, spuse bătrânul, adulmecând aerul. Asta e rău pentru negoţ.

— Or fi şi ajuns pe insulă, spuse Lalita, mai târziu. În timp ce mâncau. Au plecat de mai mult de zece zile. Ţi-a povestit Adrian?

— Don Aquílino s-a întâlnit cu ei pe drum, spuse pilotul Nieves. În afară de jandarmi erau şi câţiva soldaţi din Borja. Era adevărat ce-a spus sergentul.

Bonifacia văzu că bătrânul se uita la ea pieziş, mestecând în continuare, puţin neliniştit. Dar după o clipă zâmbea din nou şi povestea întâmplări din călătoriile sale.

Prima oară, când plecară în expediţie, se întoarseră după cincisprezece zile. Ea stătea în râpă, soarele înroşea balta şi, deodată, se iviră la ieşirea din canal: una, două, trei luntri. Lalita se ridică dintr-un salt, trebuie să se ascundă, dar îi recunoscu: în prima Fushia, în a doua Pantacha, în a treia huambişi. De ce s-au întors atât de repede dacă el a spus o lună? Coborî în fugă la debarcader şi Fushia, a venit Aquílino, Lalita? ea, nu încă, şi el, îl bag în mă-sa pe bătrânul ăsta. N-aduceau decât câteva piei de şarpe, Fushia era furios, o să murim de foame, Lalita. Huambişii râdeau în timp ce descărcau, femeile se învârteau printre ei, vorbăreţe, bolborosind, şi Fushia, ia te uită la ei ce mulţumiţi sunt, câinii ăştia, am ajuns în sat şi shapraşi ia-i de unde nu-s, ăştia le-au ars tot, i-au tăiat capul unui câine, nimic, timp pierdut degeaba, drum făcut de pomană, niciun bulgăre de cauciuc, doar pieile astea care nu valorează nimic şi ăştia, fericiţi. Pantacha era în izmene, scăr-pinându-se la subţiori, trebuie înaintat mai mult, stăpâne, pădurea e mare şi e plină de bogăţii, şi Fushia, tâmpi-tule, ca să mergem mai departe avem nevoie de un pilot. Merseră spre colibă, mâncară banane şi manioc prăjit. Fushia vorbea tot timpul despre don Aquílino, ce i s-o fi întâmplat bătrânului, niciodată nu mi-a tras chiulul până acum, şi Lalita, a plouat mult zilele astea, s-o fi adăpostit

pe undeva ca să nu se ude ce i-am spus să aducă. Pantacha, răsturnat în hamac, se scărpina în cap, pe picioare, pe piept, dar dacă s-o fi scufundat barca prin strâmtori, stăpâne? şi Fushia, atunci ne-am ars, nu ştiu ce vom face. Şi Lalita, nu te mai speria atât, huambişii au pus semănături pe toată insula, au făcut şi îngrădituri pentru prins peşte, şi Fushia, rahat, astea or să dea roade cine ştie când şi indienii pot trăi din manioc, dar un creştin nu, mai aşteptăm două zile şi dacă nu vine Aquílino va trebui să fac ceva. Şi după o clipă Pantacha închise ochii, începu să sforăie şi Fushia îl zgâlţâi, huambişii trebuiau să întindă pieile înainte de a se îmbăta, şi Pantacha, mai întâi un som-nuleţ bun, stăpâne, e frânt de atâta vâslit, şi Fushia, tâmpitule, nu înţelegi? lasă-mă singur cu femeia mea. Pantacha, cu gura căscată, cine mai are ca dumneata o femeie adevărată, stăpâne, cu ochii nemângâiaţi, de ani de zile nu ştiu ce e aia o femeie albă, şi Fushia, întinde-o, hai, fuga. Pantacha plecă smiorcăindu-se, şi Fushia, gata, acum soileşte, dezbracă-te repede Lalita, ce aştepţi, ea, sunt indispusă, şi el, n-are importanţă. Şi spre seară, când Fushia se trezi, merseră în satul. care mirosea a pastă de banane, huambişii cădeau pe jos de beţi ce erau şi Pantacha nicăieri. îl găsiră în capătul celălalt al insulei, îşi dusese patul la marginea bălţii şi Fushia, ce ţi-am spus eu, trage la aghioase. Vorbea printre dinţi cu faţa ascunsă în mâini, focul continua să ardă sub oala plină de ierburi. Câţiva cărăbuşi îi umblau pe picioare, şi Lalita, nici nu-i simte. Fushia stinse focul.

15 – Casa verde aruncă cu piciorul oala în apă, să vedem dacă-l putem trezi, şi amândoi îl zgâlţâiră, îl ciupiră, îi dădură palme, şi el, printre dinţi, doar dintr-o întâmplare ajunsese în Cuzco, sufletul lui se născuse în Ucayali, stăpâne, şi Fushia, îl auzi? ea, îl aud, parcă-i nebun, şi Pantacha, inima lui era tristă. Fushia îl scutura, îl călca în picioare, fir-ar al dracului de muntean, nu e timpul de dormit, trebuie să fie treaz, o să crăpăm de

foame, şi Lalita nu te aude, e pe altă lume, Fushia. Şi el, printre dinţi, douăzeci de ani în Ucayali, stăpâne, s-a molipsit de la *paiches*, are carnea tare ca lemnul de palmier, ţânţarii nici nu-l înţeapă. El aştepta baloanele, acum ies *paiches* la plimbare, dă-mi harponul. Andrés, tare, cu putere, agaţă-l, eu îl leg, stăpâne, el omora *paiches* dintr-o lovitură şi luntrea s-a răsturnat în Tamaya, el a ieşit şi Andrés n-a mai ieşit, te-ai înecat frate, sirenele te-au târât la fund, acum eşti soţul lor, de ce ai murit, Andrés? Se aşezară să aştepte până se trezeşte complet, şi Fushia, mai durează, nu-mi convine să-l pierd pe omul ăsta, o fi el somnoros, dar am nevoie de el, şi Lalita, de ce numai cu plante adormitoare, şi Fushia, ca să nu se simtă singur. Cărăbuşi şi scarabei se plimbau pe pat şi pe trupul lui, şi el, de ce o fi devenit băutor de *mate*, stăpâne, grea viaţa asta în munţi, mai bine apa şi *paiches*, ştiu eu ce-s alea friguri, Pantacha, tremuratul ăla, vii cu mine, eu îţi plătesc mai mult, na ţigări, te cinstesc cu un pahar, eşti omul meu, du-mă unde sunt cedri, lemn de trandafir, fă-mi rost de clienţi, de lemn de plută, şi el, mergea cu ei, stăpână, cât îmi dai înainte, şi voia să aibă o casă, nevastă, copii, să trăiască în Iquitos ca creştinii. Şi deodată, Fushia, Pantachita, ce s-a întâmplat în Aguaytia? povesteşte-mi ca unui prieten. Şi Pantacha deschise ochii şi îi închise, erau roşii ca un fund de maimuţoi şi, printre dinţi, râul ăsta ducea sânge, stăpâne, şi Fushia, sângele cui, prietene? şi el, cald, gros ca şi cauciucul care şiroieşte din copaci, la fel şi canalele, bălţile de pe aici, rană curată, stăpâne, crede-mă dacă vrei, şi Fushia, sigur că te cred, prietene, dar de unde atâta sânge cald? şi Lalita, lasă-l Fushia, nu-l mai întreba, suferă, şi, Fushia, taci, târfă. hai Pantachita, cine sângera, şi el, printre dinţi, hoţul de Bîkovic, sârbul ăla care i-a tras pe sfoară, mai rău ca dracul, stăpâne, şi Fushia, de ce l-ai omorât, Pantacha? şi cum, prietene, cu ce, şi el nu voia să le plătească, nu-i destul cedru, să mergem mai în interior şi a scos winchesterul şi l-a atins

şi pe un hamal care i-a furat o sticlă. Şi Fushia, l-ai atins cu un glonte, prietene? şi el, cu cuţitul, stăpâne, îi amorţise braţul de cât l-a lovit şi începu să dea din picioare şi să plângă, şi Lalita, vezi ce l-a apucat, Fushia, s-a înfuriat, şi Fushia, i-am smuls un secret, acum ştiu de ce se ascundea când l-a întâlnit Aquílino. Se aşezară din nou lângă pat, aşteptară, el se linişti şi până la urmă se trezi. Se ridică clătinându-se, scărpinându-se cu furie, stăpâne, nu te supăra, şi Fushia, din cauza ierburilor o să-şi piardă minţile şi într-o zi o să-i dea un picior în fund, şi Pantacha, n-avea pe nimeni, viaţa lui era tristă, stăpâne, dumneata ai nevastă, şi huambişii la fel, şi până şi animalele, dar el era singur, să nu se supere, stăpâne, nici dumneata, stăpână.

Mai aşteptară două zile, Aquílino nu sosea, huambişii merseră până la Santiago să vadă ce-i cu el şi se întoarseră fără nicio ştire. Atunci căutară un loc pentru bazin, şi Pantacha, de partea cealaltă a debarcaderului, stăpâne, râpa e mai joasă, aşa că apa de pe *lupunas o* să le cadă deasupra, şi capetele huambişilor că da, şi Fushia, bine, să-l facem acolo. Bărbaţii tăiară copacii, femeile smulgeau ierburile şi când nu mai rămase decât o poiană huambişii făcură nişte ţăruşi, îi ascuţiră la vârf şi-i înfipseră în cerc. Pământul era negru la suprafaţă, roşu pe dinăuntru şi femeile îl adunau în *itipak*, îl aruncau în baltă în timp ce oamenii săpau puţul. Apoi plouă şi în câteva zile bazinul fu plin de apă, gata pentru broaştele ţestoase. Plecară în zori, apa canalului crescuse, rădăcini şi liane le ieşeau în cale să-i zgârie, şi pe Santiago Lalita începu să tremure, avea friguri. Călătoriră două zile, Fushia, până când, şi huambişii arătau înainte cu degetele. În sfârşit un banc de nisip, şi Fushia, cică aici, de-ar da Domnul, şi acostară, se ascunseră printre copaci, şi Fushia, să nu te mişti, să nu respiri, dacă te simt n-or să mai vină, şi Lalita, am ameţeli, cred că sunt gravidă, Fushia, şi el, pe dracu', gura. Huam

15*

bişii se făcuseră una cu plantele din jur, nemişcaţi printre crengi, le sticleau ochii şi aşa se făcu noapte, începură să cânte greierii, să orăcăie broaştele şi un *hualo* gras se urcă pe piciorul Lalitei, ce chef am să-l izbesc, ce urdori are la ochi, ce pântec albicios, şi el, nu te mişca, a ieşit luna, şi ea, nu mai pot să stau aşa ca o moartă, Fushia, îmi vine să plâng şi să urlu. Noaptea era senină, călduţă, bătea un vânt uşor, şi Fushia, ne-au fraierit, nu se vede niciuna, javrele astea, şi Pantacha, taci, stăpâne, nu le vezi? uite-le că ies. Veneau odată cu valurile râului ca nişte cerculeţe, întunecate, mari, stăteau locului parcă împotmolite şi dintr-odată se mişcau, înaintau încet şi carapacele li se aprindeau de o lumină aurie, două, patru, şase, apropiindu-se, târându-se pe nisip, cu căpăţânile afară, zgrun-ţuroase, legănându-se, ne-or fi văzând, mirosind? şi câteva începuseră să scurme pământul ca să-şi facă cuiburile, altele ieşeau din apă. Şi atunci, dintre copaci ieşiră în linişte siluete iuţi şi arămii, şi Fushia, hai, fuga, Lalita, şi când ajunseră pe plajă, Pantacha, ia te uită, stăpâne, muşcă, cât pe ce să-mi smulgă un deget, femelele sunt mai feroce. Huambişii răsturnaseră destul de multe şi mârâiau mulţumiţi. Răsturnate, cu capul băgat în carapace, broaştele-ţestoase îşi mişcau labele, şi Fushia, numără-le, ea, sunt opt, şi bărbaţii le găureau carapacea, le înşirau pe liane şi Pantacha, să mănânce una, stăpâne, de atâta aşteptare i se făcuse foame. Dormiră acolo şi a doua zi călătoriră din nou şi noaptea altă plajă, cinci ţestoase, alt şirag, şi dormiră, călătoriră, şi Fushia, bine măcar că e vremea ouatului, şi Pantacha, ce facem noi e interzis, stăpâne? şi Fushia, toată viaţa nu făcuse decât lucruri interzise, prietene, întoarcerea dură mult, luntrile mergeau într-o rină remorcând şiragurile şi ţestoasele se opinteau, le opreau, şi Fushia, ce faceţi, câinilor, nu le loviţi, o să le omorâţi, şi Lalita, m-auzi? ascultă-mă şi pe mine, am greţuri, Fushia, aştept un copil, şi el, totdeauna

ţi se întâmplă ţie câte o pacoste de asta. În canal, broaştele-ţestoase se agăţau de rădăcinile de pe fund şi trebuiau să oprească în fiecare clipă, huambişii săreau în apă, ţestoasele îi muşcau, şi ei se căţărau pe luntre răcnind. Când intrară în baltă văzură barca şi pe don Aquílino pe debarcader, făcându-le semne cu batista. Aducea conserve, oale, cuţite, rachiu, şi Fushia, dragul meu prieten, credeam că te-ai înecat şi el dăduse nas în nas cu o barcă plină de soldaţi şi i-a însoţit ca să nu dea de bănuit. Şi Fushia, soldaţi? şi Aquílino a fost o încurcătură în Urakusa, aguarunii ciomăgiseră un caporal, se pare, şi omorâseră un pilot, guvernatorul din Santa Maria de Nieva mergea cu ei să le ceară socoteală, o să le scoată sufletul dacă nu fugeau. Huambişii urcară ţestoasele în bazin, le dădură de mâncare frunze, coji de ouă, furnici, şi Fushia, deci câinele de Reîtegui tot pe aici îşi face veacul? şi Aquílino, soldaţii voiau să le vândă conservele, a trebuit să-i mintă, şi Fushia, nu se spunea că javra aia de Reîtegui se întoarce la Iquitos şi renunţă la postul de guvernator? şi Aquílino, ba da, zice că după ce rezolvă încurcătura asta pleacă, şi Lalita, bine c-ai venit, don Aquílino, n-aveam niciun chef să mănânc broască-ţestoasă toată iarna.

Şi astfel don Anselmo ajunse până la urmă mangaş. Dar nu de pe o zi la alta, ca unul care îşi alege un loc, îşi face casa şi se instalează; încet, pe nesimţite. La început apărea prin cârciumi, cu harpa sub braţ şi muzicanţii (aproape cu toţii cântaseră o dată pentru el) primeau să-i acompanieze. Oamenilor le plăcea să-l asculte, îl aplaudau. Iar cârciumăresele, care-l stimau, îi ofereau mâncare şi băutură şi, după ce se îmbăta, o rogojină, o pătură şi un colţ unde să doarmă. Niciodată nu era văzut prin Castilia, nici nu trecea Podul Vechi, hotărât parcă să trăiască departe de amintiri şi de pustiu. Nu frecventa nici măcar cartierele de lângă râu, Gallinacera, Abatorul, doar Mangacheria: între el şi trecutul lui se interpunea oraşul. Şi mangaşii l-au adoptat, pe el, pe taciturna

Chunga, care, îngrămădită într-un colţ, cu bărbia pe genunchi, privea ca o sălbatică în gol în timp ce don Anselmo cânta sau dormea. Mangaşii vorbeau despre don Anselmo, dar lui îi spuneau harpistule, bătrâne. Căci de când cu incendiul, îmbătrânise: umerii îi căzuseră, pieptul i se scobise, pielea îi era plină de crăpături, pântecul se umflase, picioarele i se strâmbaseră şi devenise murdar, neîngrijit. Îşi mai târa încă cizmele din vremurile bune, prăfuite, scâlciate, pantalonii îi erau numai zdrenţe, cămaşa nu mai avea niciun nasture, pălăria îi era găurită şi unghiile lungi, negre, ochii injectaţi şi plini de urdori. Vocea îi răguşi, gesturile i se înmuiară. La început, câţiva bogătaşi îl angajau să cânte la aniversări, botezuri şi nunţi; cu banii câştigaţi astfel, o convinse pe Patrocinio Naya să-l găzduiască la ea acasă şi să-i dea de mâncare o dată pe zi, lui şi Chungăi, care începuse să vorbească. Dar umbla tot timpul atât de jerpelit şi de beat, încât albii nu-l mai chemară şi atunci îşi câştigă viaţa oricum, ajutând la un mutat, încărcând baloturi sau spălând porii. Apărea în cârciumi la căderea nopţii, pe neaşteptate, târând-o pe Chunga de o mână, cu harpa în cealaltă. Era un tip popular în Mangacheria, prietenul tuturor şi al nimănui, un singuratic care-şi scotea pălăria să salute jumătate din lume, dar abia dacă schimba un cuvânt cu oamenii şi harpa, fiică-sa şi alcoolul păreau să-i ocupe toată viaţa. Din vechile lui obiceiuri, nu mai rămase decât ura pentru cei din Gallinacera: cum vedea pe unul căuta pietre şi-l bombarda şi insulta. Bea mult, dar era un beţiv discret, niciodată pus pe ceartă, de loc scandalagiu. Se vedea că e beat după mers, nu în zigzag, nici împleticit, ci ceremonios, picioarele depărtate, braţele ţepene, chipul grav, ochii aţintiţi în zare.

Felul lui de viaţă era simplu. La amiază părăsea coliba Patrociniei Naya şi, uneori cu Chunga de mână, alteori singur, se năpustea în stradă părând foarte grăbit. Străbătea labirintul mangaş cu pas vioi, mergea încoace

şi încolo pe potecile întortocheate, oblice, şi astfel ajungea până la marginea sudică, la pustiul care se prelungeşte spre Sullana, sau cobora până în pragul oraşului, acel şir de roşcovi cu un canal de apă care curge pe la picioarele lor. Se ducea, se întorcea, se răsucea, cu scurte escale prin cârciumi. Intra fără cea mai mică stânjeneală şi tăcut, mut, serios, aştepta să-l cinstească cineva cu un pahar de vin sau de rachiu:

mulţumea cu capul, apoi ieşea şi-şi continua drumul sau plimbarea sau penitenţa, mereu în acelaşi ritm febril până ce mangaşii îl vedeau oprindu-se undeva, prăbuşindu-se la umbra unei streşini, aşezându-se comod în nisip, acoperindu-şi faţa cu pălăria şi rămânând aşa ore întregi, neînfricat în faţa găinilor şi a caprelor care-i adulmecau trupul, îl atingeau cu penele şi bărbile, se găinăţau şi se băligau pe el. Nu se sfia să-i oprească pe trecători să le ceară o ţigară şi când îl refuzau nu se înfuria: îşi continua drumul, semeţ, solemn. Noaptea, se întorcea la Patrocinio Naya după harpă, şi revenea în cârciumi, dar de data asta ca să cânte. Pierdea ore întregi acordându-şi corzile, mângâindu-le uşor, şi când era foarte beat, mâinile nu-l mai ascultau şi harpa cânta fals, începea să bombăne, ochii i se întristau.

Uneori mergea la cimitir şi acolo s-a înfuriat pentru ultima oară, la un doi noiembrie, când sergenţii i-au tăiat drumul în poartă. Îi insultă, se bătu cu ei, aruncă cu pietre şi în sfârşit câţiva localnici îi convinseră pe jandarmi să-l lase să intre. Şi tot la cimitir, la alt doi noiembrie, o văzu Juana Băură pe Chunga care mergea pe şase ani, murdară, în zdrenţe, zburdând printre morminte. O chemă, o mângâie. De atunci, spălătoreasă venea din când în când în Mangacheria, trăgând după ea căruciorul plin de rufe şi întreba de harpist şi de Chunga. Ei îi aducea mâncare, o rochie, pantofi, lui ţigări şi câteva monezi pe care bătrânul dădea fuga să le cheltuiască în prima cârciumă întâlnită în cale. Şi într-o zi Chunga n-a mai fost văzută pe străduţele mangaşe şi

Patrocinio Naya povesti că Juana Băură o luase la ea pentru totdeauna, în Gallinacera. Harpistul îşi continua viaţa, drumurile. Era din zi în zi mai bătrân, mai mucegăit şi răpciugos, dar se obişnuise toată lumea cu el, nimeni nu mai întorcea capul când le ieşea în drum, calm şi ţeapăn, sau când trebuiau să-l ocolească ca să nu calce peste trupul lui răsturnat pe nisip, sub soare.

Doar după câţiva ani începu harpistul să se aventureze dincolo de marginile Mangacheriei. Străzile oraşului se măreau, se transformau, se întăreau cu pietre de pavaj şi trotuare înalte, se împodobeau cu case strălucitoare, şi deveneau zgomotoase, copiii alergau după automobile. Erau baruri, hoteluri şi chipuri străine, o nouă şosea spre Chiclayo şi o cale ferată cu şine lucitoare unea Piura şi Paita, trecând prin Sullana. Toate se schimbau, chiar şi piuranii. Nu-i mai vedeai pe străzi cu cizme şi pantaloni de călărie, ci cu costume, ba chiar cu cravate, şi femeile, care renunţaseră la fustele mohorâte până la glezne, se îmbrăcau în culori deschise, nu mai mergeau escortate de servitoare şi ascunse în văluri şi şaluri, ci singure, cu faţa descoperită, cu părul în vânt. Erau din ce în ce mai multe străzi, casele tot mai înalte, oraşul se lăţea şi deşertul dădea înapoi, Gallinacera dispăru şi în locul ei se înălţă un cartier de oameni bogaţi. Colibele îngrămădite în spatele abatorului arseră într-o dimineaţă: sosiră sergenţi, poliţişti, cu primarul şi prefectul în frunte, şi cu camioane şi prăjini scoaseră pe toată lumea afară şi în ziua următoare începură să traseze străzi drepte, cvartale, să construiască case cu două etaje şi în puţină vreme nimeni nu şi-ar mai fi închipuit că în colţul ăla îngrijit unde locuiau albi trăiseră înainte salahori. Castilia crescu şi ea, deveni un adevărat orăşel. Povară străzile, sosi şi cinematograful, se deschiseră colegii, bulevarde şi bătrânii se simţeau pe altă lume, se plângeau de tot felul de neplăceri, indecenţe, ofense.

Într-o zi, cu harpa sub braţ, bătrânul înainta prin

oraşul acela înnoit, ajunse în Piaţa Armelor, se instala sub un tamarin, începu să cânte. Se întoarse în seara următoare şi în multe altele, mai ales joia şi sâmbăta, zile de distracţie. Piuranii veneau cu zecile în Piaţa Armelor să asculte fanfara de la cazarma Grâu şi el o lua înainte, îşi oferea distracţia lui cu o oră mai devreme, trecea cu pălăria şi cum aduna câţiva soles se întorcea în Mangacheria. Aceasta nu se schimbase, şi nici mangaşii. Acolo erau tot colibele din pământ şi trestie sălbatică, opaiţele cu seu, caprele şi, cu tot progresul, nicio patrulă de jandarmi nu se aventura în timpul nopţii pe străzile ei sălbatice. Şi, fără îndoială, harpistul se simţea cu sufletul mangaş, căci banii pe care-i câştiga în Piaţa Armelor venea să-i cheltuiască tot în mahala. Nopţile continua să cânte pe la Tula, Gertrudis sau Angelica Mercedes, fosta lui bucătăreasă, care avea acum cârciuma ei. Nimeni nu-şi mai putea închipui Mangacheria fără el, niciun mangaş nu-şi putea imagina că în dimineaţa următoare n-o să-l mai vadă dând târcoale solemn, pe străduţe, aruncând cu pietre în cei din Gallinacera, ieşind falnic de prin cârciumi, dormind la soare, că n-o să-i mai audă harpa depărtată, în noapte. Până şi în felul lui de a vorbi, în puţinele daţi când vorbea, orice piuran recunoştea în el un mangaş.

— Invincibilii l-au chemat la masa lor, spuse Chunga. Dar sergentul se făcea că nu-i vede.

— Întotdeauna politicos, spuse harpistul. A venit să mă salute şi să mă îmbrăţişeze.

— Cu glumele lor, golanii ăştia or să mă facă să-mi pierd respectul subalternilor, bătrâne, spuse Lituma.

Cei doi jandarmi rămaseră la bar, în timp ce sergentul stătea de vorbă cu don Anselmo; Chunga îi servi cu bere şi fraţii Leon şi Josefino dă-i şi dă-i înainte.

— Mai bine nu mai continuaţi, că Pădureanca se întristează, spuse Tânărul. Şi apoi e târziu, maestre.

— Nu te întrista, fato, mâna lui don Anselmo pluti deasupra mesei, dărâmă o ceaşcă, o bătu pe Pădureancă

pe umăr. Asta-i viaţa, şi nimeni n-are nicio vină.

Trădătorii ăştia se îmbrăcau în uniforme şi nu se mai simţeau mangaşi, nu salutau, nici nu se mai uitau.

— Jandarmii nu ştiau că din cauza sergentului, spuse Chunga. Îşi beau berea în pacea lor, pălăvrăgind cu mine. Dar el ştia, îi fulgera din ochi, şi cu mâna, aveţi răbdare, tăceţi din gură.

— Cine i-a mai poftit şi pe jandarmii ăştia? spuse Seminario. Ia să vedem, îşi iau rămas bun. Chunga, te rog eu să-i dai afară.

— Ăsta e domnul Seminario, fermierul, spuse Chunga. Nu-i daţi atenţie.

— L-am recunoscut, spuse sergentul. Nu vă uitaţi la el, băieţi, o fi beat.

— Acum se încaieră cu sticleţii, spuse Fercheşul. Şi-o face cu mâna lui, scârba.

— Vărul nostru ar putea să-i răspundă, să fie şi uniforma aia bună la ceva, spuse José. Tânărul Alejandro sorbi din cafea:

— Venea aici liniştit, dar după două pahare se înfuria. Avea el ceva pe inimă, şi răbufnea aşa, cu înjurături şi ghionturi.

— Nu te înfuria, domnule, spuse sergentul. Noi ne facem treaba, de asta suntem plătiţi.

— Aţi vegheat destul, vedeţi doar că toate sunt la locul lor, spuse Seminario. Acum căraţi-vă şi lăsaţi oameni cumsecade să petreacă în linişte.

— Nu vă jenaţi de noi, spuse sergentul. Petreceţi mai departe, şi gata, domnule.

Chipul Pădurencii era din ce în ce mai mâhnit şi, la masă, Seminario se zvârcolea de furie, până şi sticlej tele ăsta îl sâcâia, nu mai erau bărbaţi în Piura, ce se întâmplase cu ţinutul ăsta, blestemat să fie el, asta nu era drept. Şi atunci se apropiară Ortensia şi Zambilica şi cu linguşeli şi glume îl mai potoliră un pic.

— Ortensia, Zambilica, spuse don Anselmo. Ce nume le pui, Chunguita.

— Şi ei ce făceau? spuse Pădureanca. I-o fi înfuriat ce s-a spus despre Piura.

— Plesnea fierea în ei de ciudă, spuse Bolas. Dar ce erau să-i facă, erau morţi de frică.

Ei nu-l credeau pe Lituma aşa fraier, era înarmat şi trebuia să-l pună la punct, Seminario era renumit pentru puterea lui, nu trebuia să-i caute nod în papură când ştiau cu cine au de-a face, şi Rita, mai încet câte; aude, şi Maribel, iese cu scandal şi Sandra cu hohotele ei. Şi, după puţin timp, patrula plecă, sergentul îi însoţi până la uşă pe cei doi jandarmi şi se întoarse siiw gur. Se duse şi se aşează la masa invincibililor.

— Mai bine pleca şi el, spuse Bolas. Săracul!

— De ce sărac! protestă Pădureanca, cu vehemenţă. E bărbat, n-are nevoie să-l compătimească nimeni.

— Dar tu spui întotdeauna sărăcuţul, Pădureanco, spuse Bolas.

— Eu sunt nevasta lui, explică Pădureanca, şi Tânărul schiţă un zâmbet vag.

Lituma le făcea morală, de ce făceau bancuri de faţă cu oamenii lui? şi ei, eşti cu două feţe, faci pe seriosul de faţă cu ei, şi apoi le dai drumul ca să petreci după pofta inimii. Cât priveşte uniforma, le era şi milă, parcă era altul, iar lui îi era şi mai milă de ei, şi pe loc se împăcară şi cântară: ei erau invincibilii, nu ştiau să muncească, doar să tragă la măsea, doar să joace cărţi, ei erau invincibilii, şi acum aveau să dea din fund.

— Să-şi facă un imn numai al lor, spuse harpistul. Ah, mangaşii ăştia, nimeni nu e ca ei.

— Dar tu nu mai eşti, vere, spuse Fercheşul. Te-ai lăsat învins.

— Nu ştiu cum nu ţi-a crăpat obrazul de ruşine, vere, spuse José. Cine-a mai văzut un mangaş sticlete?

— Cred că-şi povesteau bancurile şi beţiile lor, spuse Chunga. Ce altceva puteau să vorbească.

— Zece ani, prietene, oftă Lituma. Teribil cum se mai duce viaţa.

— Noroc, pentru viaţa care se duce! propuse José, ridicând paharul.

— Pe mangaşi îi apucă filosofia când se afumă un pic. S-au molipsit de la Tânărul, spuse harpistul. Or fi vorbit despre moarte.

— Zece ani, să nu-ţi vină să crezi, spuse Fercheşul, îţi aminteşti de priveghiul Domitilei Yara, vere?

— A doua zi după ce m-am întors din pădure m-am întâlnit cu părintele García şi nu mi-a răspuns la salut, spuse Lituma. Tot nu ne-a iertat.

— Ce filosof, maestre, spuse Tânărul, înroşindu-se. Un biet artist, acolo.

— Mai degrabă îşi aminteau fel de fel de lucruri, spuse Pădureanca. De câte ori se adunau, începeau să povestească ce făceau când erau ţânci.

— Vorbeşti ca o piurană, Pădureanco, spuse Chunga.

— Niciodată nu ţi-a părut rău, vere? spuse José.

— Sticlete sau orice altceva, ce contează, dădu Lituma din umeri. Eşti invincibil şi ai parte de chefuri şi de cărţi, dar şi de foame, prieteni. Cel puţin acum mănânc bine şi dimineaţa şi seara. E ceva.

— Dacă se poate, aş mai bea puţin lapte, spuse harpistul.

Pădureanca se ridică, don Anselmo, i-l pregătea ea.

— Singurul lucru pentru care te invidiez e că ai străbătut lumea, Lituma, spuse Josefino. Noi o să murim fără să ieşim din Piura.

— Vorbeşte despre tine, spuse Fercheşul. Pe mine nu mă băgaţi în groapă până nu văd Lima.

— Bună fată, spuse Anselmo. Face orice. Ce săritoare, ce simpatică. E frumoasă?

— Nu prea, cam bondoacă, spuse Bolas. Şi când poartă tocuri, îţi vine să râzi cum calcă.

— Dar are ochi frumoşi, afirmă Tânărul. Verzi, mari de tot, misterioşi. Ţi-ar plăcea, maestre.

— Verzi? spuse harpistul, precis mi-ar plăcea.

— Cine ar fi crezut că până la urmă o să te însori şi

te faci sticlete, spuse Josefino. Şi acuşi, acuşi, tată de familie, Lituma.

— E adevărat că în pădure sunt femei gârlă? întrebă Fercheşul. Şi sunt chiar aşa de senzuale cum se spune?

— Mai grozav decât se spune, afirmă Lituma. Trebuie să ai grijă. Dacă nu bagi de seamă, ieşi stors, nu ştiu cum de n-am plecat de acolo cu plămânii găuriţi.

— Atunci poţi s-o iei pe aia care ai chef, spuse José.

— Mai ales dacă eşti de pe coastă, spuse Lituma. Creolii le înnebunesc.

— O fi ea cumsecade, dar trebuie să ştii şi ce sentimente are, spuse Bolas. Ea preacurveşte cu prietenul soţului şi bietul Lituma la închisoare.

— Nu trebuie să te pripeşti cu judecata, Bolas, spuse Tânărul, întristat. Ar trebui să ştii exact cum s-au petrecut lucrurile. Niciodată nu-i uşor să ştii ce ascunde fiecare lucru. Să nu arunci niciodată primul piatra, frate.

— Şi mai spune că nu e filosof, zise harpistul. Ascultă la el, Chunguita.

— În Santa Maria de Nieva erau multe femei, vere? insistă Fercheşul.

— Puteai să le schimbi în fiecare zi, spuse Lituma. Multe, şi aprinse cum nu se mai poate. De tot felul şi din plin, albe, brune, nu trebuia decât să întinzi mâna.

— Şi dacă erau aşa grozave, de ce te-ai însurat cu asta, râse Josefino. Căci, n-ai ce spune, Lituma, doar ochii sunt de ea, încolo nu face nici două parale.

— A trântit cu pumnul în masă că s-a auzit până la catedrală, spuse Bolas. S-au luat la harţă din ceva, Josefino şi Lituma parcă luaseră foc.

— Sunt iuţi ca scânteile, într-o clipă se aprind şi se sting, niciodată nu-i ţine furia, spuse harpistul. Toţi piuranii au inima bună.

— Nu mai ştii de glumă? spunea Fercheşul. Cum te-ai mai schimbat, vere.

— Dar mi-e ca o soră, Lituma, exclamă Josefino. Crezi c-am spus-o serios? Stai jos, colega, ciocneşte cu

mine.

— Adevărul e că o iubesc, spuse Lituma. Nu-i niciun păcat.

— Bine faci că o iubeşti, spuse Fercheşul. Toarnă bere, Chunga.

— Săraca, nu se poate obişnui, e tare speriată de atâta lume, spunea Lituma. Aici e cu totul altfel decât pe la ei, trebuie s-o înţelegi.

— Sigur că o înţelegem, spuse Fercheşul. Haide, în cinstea verişoarei noastre.

— E foarte bună, cum ne îngrijeşte ea şi ce mâncăruri ne găteşte, spuse José. O iubim toţi trei foarte mult, vere.

— E bine aşa, don Anselmo? spuse Pădureanca. Nu-i prea cald?

— Bun, bun, foarte gustos, spuse harpistul, plescăindu-şi limba. E adevărat că ai ochii verzi, fato?

Seminario se întoarse cu scaun cu tot spre ei, ce-i zarva asta, nu mai putea omul să stea liniştit de vorbă? Şi sergentul, tot respectul, dar se cam întrecea cu gluma, nimeni nu se băga cu el, să nu se bage nici el cu alţii, domnule. Seminario ridică glasul, cine erau ei să-i răspundă, şi sigur că se băga cu ei, cu toţi patru, şi-i băga şi în mă-sa, aţi auzit?

— I-a înjurat de mamă? spuse Pădureanca, clipind din ochi.

— De mai multe ori în seara aceea, atunci doar a început, spuse Bolas. Bogătanii ăştia, fiindcă au pământ, îşi închipuie că pot să înjure de mamă pe oricine.

Ortensia şi Zambilica plecară cât ai clipi din ochi şi, de la tejghea, Sandra, Rita şi Maribel îşi întinseră gâturile. Sergentul avea vocea spartă de furie, familia n-avea nimic de-a face cu asta, domnule.

— Dacă nu ţi-a plăcut, vino să stăm de vorbă, frumosule, spuse Seminario.

— Dar Lituma nu s-a dus, spuse Chunga. L-am ţinut noi, cu Sandra.

— De ce să înjuri de marnă când neînţelegerea e între bărbaţi? spuse Tânărul. Mama e lucrul cel mai sfânt de pe lume.

Şi (Ortensia şi Zambilica se întoarseră la masa lui Seminario.

— Nu i-am auzit râzând nici nu şi-au mai cântat imnul, spuse harpistul. Au rămas plouaţi după înjurătura aia de mamă, băieţii.

— S-au consolat ei cu băutura, spuse Chunga. Nu mai avea unde să pună sticlele la masa lor.

— De aia cred eu că necazul pe care-l ai pe inimă explică tot, spuse Tânărul. De aia unii ajung beţivi, alţii popi, alţii asasini.

— Mă duc să-mi ud capul, spuse Lituma. Tipul ăsta mi-a stricat toată seara.

— A avut dreptate să se supere, Josefino, spuse Fercheşul. Nimănui nu i-ar plăcea să i se spună: nevastă-ta e urâtă.

— Mă scoate din fire cu atâtea ifose, spuse Josefino. Am avut şi eu o sută de femei, cunosc jumătate I din Perú, mi-am trăit viaţa. Toată ziua ne bârâie la cap I cu călătoriile lui.

— În fond eşti furios pe el fiindcă nevastă-sa nu-ţi dă nicio atenţie, spuse José.

— Dacă ar şti că te ţii de ea, te-ar omorî, spuse Fercheşul. E îndrăgostit de nevastă-sa ca un bou.

— E vina lui, spuse Josefino. De ce se laudă atât? În pat e ca focul, se mişcă aşa şi pe dincolo. Dă-l la dracu', să văd şi eu dacă-s adevărate toate minunile astea.

— Pariem pe două livre că n-o să-ţi meargă, frate? spuse Fercheşul.

— Mai vedem noi, spuse Josefino. Prima oară a vrut să mă pălmuiască, a doua oară doar m-a insultat şi a treia nici n-a mai băgat de seamă, ba chiar am putut s-o ating puţin cu mâna. Se lasă ea, cunosc eu oamenii.

— Dacă pică, ştii doar, spuse José. Pe unde trece un invincibil, trec trei, Josefino.

— Nu ştiu de ce o doresc atât, spuse Josefino. Adevărul e că nu face nici două parale.

— Fiindcă e de prin alte părţi, spuse Fercheşul. Omului aşa îi place, să descopere ce secrete, ce obiceiuri mai sunt pe alte meleaguri.

— Parcă-i un animal, spuse José. Nu înţelege nimic, tot timpul întreabă dar de ce asta, de ce ailaltă. Eu n-aş fi îndrăznit s-o încerc primul. Şi dacă-i povestea lui Lituma, Josefino?

— E din alea sperioase, spuse Josefino. Am dibuit-o imediat. N-are nicio personalitate, mai bine ar muri de ruşine, decât să-i povestească. Păcat doar că-i gravidă. Acum trebuie să aşteptăm până naşte ca să facem treaba.

— Apoi începură să danseze în legea lor, spuse Chunga. Se părea că trecuseră toate.

— Nenorocirile vin pe neaşteptate, când te aştepţi mai puţin, spuse Tânărul.

— El cu cine dansa? spuse Pădureanca.

— Cu Sandra. Chunga o privea cu ochii ei stinşi şi vorbea rar – strâns lipiţi. Şi se sărutau. Eşti geloasă?

— Era doar o întrebare, şi atât, spuse Pădureanca. Eu nu sunt geloasă.

Şi Seminario, dintr-odată, tare, să se care, mânios, sau le trăgea un picior în fund să-i scoată, urlând, pe toţi patru o dată.

III

— NICIUN ZGOMOT TOATĂ NOAPTEA, nicio lumină, spuse sergentul. Nu vi se pare ciudat, dom locotenent?

— Trebuie să fie de partea cealaltă, spuse sergentul Roberto Delgado. Insula pare mare.

— Se luminează, spuse locotenentul. Să aducă bărcile, dar fără zarvă.

Acolo, între copaci şi apă, uniformele păreau şi ele vegetale. Ghemuiţi în reduta strâmtă, muiaţi până la oase, cu ochii beţi de oboseală, jandarmii şi soldaţii îşi

aranjau pantalonii, cizmele. Erau învăluiţi de o lumină verzuie, care se filtra printre crengile întortocheate şi, printre frunze, crengi şi liane, numeroase chipuri îşi arătau înţepăturile, zgârieturile violete. Locotenentul înainta până la ţărmul lagunei, dădu la o parte frunzişul cu o mână, cu cealaltă îşi duse binoclul la ochi şi scrută insula: o râpă înaltă, cu coaste plumburii, copaci cu trunchiuri robuste şi creste înfrunzite. Apa strălucea, se auzeau păsările cântând. Sergentul veni furişându-se spre locotenent, sub picioarele lui pădurea trosnea şi plescăia. În spatele lor, siluetele împrăştiate ale jandarmilor şi soldaţilor abia se mai mişcau prin hăţiş, destupau în tăcere câte o ploscă, îşi aprindeau ţigări.

— Nu mai discută, spuse locotenentul. Cine ar spune că tot drumul n-au făcut decât să se certe.

— Noaptea asta îngrozitoare i-a făcut prieteni, spuse: sergentul. Oboseala, lipsa de comoditate. Nu există leac mai bun pentru ca oamenii ăştia să se înţeleagă, dom locotenent.

— Hai să-i prindem ca în cleşte şi să ne pregătim înainte de a se lumina de tot de ziuă, spuse locotenentul. Un grup trebuie plasat pe malul din faţă.

— Da, dar pentru asta trebuie să traversăm balta, spuse sergentul, arătând insula cu degetul. Sunt cam trei sute de metri, dom locotenent. Ne vânează ca pe porumbei.

Sergentul Roberto Delgado şi ceilalţi se apropiaseră. Noroiul şi ploaia făcuseră uniformele totuna şi doar căştile şi chipiele îi deosebeau pe jandarmi de soldaţi.

— Să le trimitem un sol, dom locotenent, spuse sergentul Roberto Delgado. Nu le rămâne altceva de făcut decât să se predea.

— Nu se poate să nu ne fi văzut, spuse sergentul. Huambişii au auzul fin, ca toţi indienii. Poate că acum ne şi ochesc de pe *lupunas*.

— Să vezi şi să nu crezi, spuse sergentul Delgado. Păgâni să trăiască printre *lupunas*, cu toată groaza pe

care o au de ele.

Soldaţii şi jandarmii ascultau: piei livide, mici abcese de sânge coagulat, cearcăne, pupile neliniştite. Locotenentul se scarpină pe obraz, să vedem, lângă tâmplă trei aluniţe formau un triunghi violet, cei doi sergenţi făceau pe ei de frică? şi o şuviţă de păr murdar îi cădea pe fruntea pe jumătate ascunsă sub cozoroc. Ce? Poate jandarmilor lui le-o fi frică, dom locotenent, sergentul Roberto Delgado nu ştia ce-i aia. Se iscă un murmur şi, dintr-o mişcare care scutură frunzişul, Piciul, Oacheşul şi Roşcovanul se traseră la o parte de soldaţi, asta era curată jignire, dom locotenent, nu îngăduiau., cu ce drept? şi locotenentul duse mâna la cartuşieră: s-ar putea să-l coste scump, dacă n-ar fi în misiune ar vedea el.

— Nu era decât o glumă, dom locotenent, bolborosi sergentul Roberto Delgado. În armată le jucăm tot felul de renghiuri ofiţerilor şi ei nu se supără niciodată. Mi-am închipuit că şi la poliţie e la fel.

Un zgomot de mişcare pe apă le acoperi vocile şi se auzi un clipocit de vâsle, o alunecare. Sub cascada de liane şi stuf, se iviră bărcile. Pilotul Pintado şi soldatul care le conduceau erau surâzători şi nici din gesturi, nici din mişcări nu se vedea că ar fi obosiţi.

— La urma urmelor, poate ar fi mai bine să le cerem să se predea, spuse locotenentul.

— Sigur că da; dom locotenent, spuse sergentul Roberto Delgado. Nu de frică v-am dat sfatul ăsta, ci din strategie. Dacă vor s-o şteargă, de aici tragem ca la ţintă în ei.

— În schimb, dacă ne ducem noi acolo, pot să ne facă pilaf când traversăm balta, spuse sergentul. Nu suntem decât zece şi ei cine ştie câţi or fi. Şi ce arme or avea.

Locotenentul se întoarse şi jandarmii şi soldaţii rămaseră încordaţi: care era cel mai vechi? Un soi de gâfâială pe toate feţele acum, un rânjet pe buze, pleoape

cuprinse de alarmă şi sergentul Roberto Delgado arătă spre un soldat scurt şi arămiu, care făcu un pas înainte: soldat Hinojosa, dom locotenent. Foarte bine, soldatul Hinojosa să-i ducă pe cei din Borja pe cealaltă parte a lagunei şi să-i amplaseze în faţa insulei, dom sergent. Locotenentul va rămâne aici cu jandarmii, păzind gura canalului. Şi atunci de ce mai venise şi sergentul Roberto Delgado, dom locotenent? Ofiţerul îşi scoase chipiul, pentru ce? îşi netezi părul cu mâna, o să-i spună îndată, şi, când îşi puse din nou casca, şuviţa de pe frunte îi dispăruse, cei doi sergenţi vor merge să le ceară să se predea. Să arunce armele şi să se aşeze în formaţie în râpă, cu mâinile pe cap, dom sergent, o să-i ducă Pintado. Sergenţii se priviră, fără să spună niciun cuvânt, soldaţii şi jandarmii, din nou amestecaţi, şuşoteau şi în ochii lor nu se mai vedea teamă, ci uşurare, scântei batjocoritoare. Cu Hinojosa în frunte soldaţii se urcară pe una din şalupe care ţopăi şi se afundă un pic. Pilotul ridică prăjina şi, din nou, un plescăit uşor, freamătul frunzişului, căştile dispărură sub ferigi şi liane şi locotenentul examina cămăşile jandarmilor, Piciule, să şi-o scoată: a lui era cea mai albă. Sergentul o s-o lege de puşcă şi, ştiau doar, dacă se purtau urât, foc, fără să mai. stea pe gânduri. Sergenţii erau pe şalupă şi, când Piciul le întinse cămaşa, Pintado împinse ambarcaţiunea cu tangana. O lăsă să plutească domol printre frunze, dar, cum pătrunseră în lagună, aprinse motorul şi, din pricina zgomotului lui monstruos văzduhul se umplu de păsări care îşi luau zborul de prin copaci, cu mare zarvă. O strălucire portocalie creştea în spatele *lupunelor* şi în desişul din jur se reflectau primele raze ale soarelui, şi apele bălţii se vedeau limpezi şi liniştite.

— Of, prietene, eu eram gata-gata să mă însor, spuse sergentul.

— Da’ ridică mai mult puşca aia, spuse sergentul Delgado, să vadă bine cămaşa.

Traversară laguna fără să-şi ia ochii de la râpă şi de

ia *lupunas*, Pintado păstra direcţia cu o mână şi cu cealaltă se scărpina în cap, pe faţă, pe braţe, chinuit de o mâncărime bruscă şi generalizată. Se şi zărea o plajă îngustă, noroioasă, cu arbuşti goi şi trunchiuri plutitoare, care servea probabil drept debarcader. Pe malul opus acostase şalupa soldaţilor şi ei coborau în fugă, se luau parcă la întrecere, ţinteau insula cu puştile. Hinojosa avea voce frumoasă, frumoase şi *magnitos* alea pe care le cântase azi-noapte in quéchua, nu-i aşa? Da, dar ce s-o fi întâmplat de nu se vedeau, de ce nu ieşeau? Santiago era plin de huambişi, prietene, cei pe care i-au văzut venind i-or fi anunţat şi or fi avut timp berechet să fugă pe canale. Şalupa merse drept spre debarcader. Legate cu liane groase, trunchiurile plutitoare erau pline de muşchi, ciuperci şi licheni. Cei trei oameni priveau Mpa aproape verticală, *lupunele* curbe şi cocoşate: nu era nimeni, domnilor sergenţi, şi ce spaimă mai trăseseră. Sergenţii săriră, se bălăciră prin nămol, începură să se caţăre, cu trupurile lipite de coastă. Sergentul ţinea puşca sus, un vânt călduţ unduia cămaşa Piciului şi, când ajunseră în vârf, un soare puternic îi făcu să clipească, să se frece la ochi. împletituri de liane acopereau spaţiile dintre o *lupună* şi alta, un fum gros şi putred le scălda chipurile de câte ori priveau prin hăţiş. În sfârşit, dădură peste b deschizătură, înaintară îngropaţi până la brâu în iarba sălbatică şi foşnitoare, apoi o luară pe o potecă care se întindea, sinuoasă, minusculă, printre alei de copaci, se pierdea, dispărea şi apărea din nou lângă un câmp cu bălării sau un desiş de ferigi. Sergentul Roberto Delgado se enerva, fir-ar să fie, să ridice bine puşca aia ca să vadă că vin cu steag alb. Coroanele copacilor formau o boltă compactă

16*

străbătută doar din loc în loc de firişoare de soare, zdrenţe aurii care erau ca nişte vibraţii şi pretutindeni se auzeau glasuri ale unor păsări invizibile. Sergenţii îşi fereau faţa cu mâinile, dar tot primeau împunsături,

zgârieturi arzătoare. Poteca se opri pe neaşteptate, într-o poiană cu suprafaţa netedă şi nisipoasă, plivită de ierburi şi ei văzură colibele: ah, prietene, ia te uită. Înalte, solide, erau totuşi aproape devorate de pădure. Una îşi pierduse acoperişul şi o gaură ca o rană rotundă păta faţada; din cealaltă creştea un copac, îşi azvârlea impetuos braţele stufoase pe ferestre şi pereţii celor două case dispăreau sub cruste de iederă. De jur-împrejur era iarbă înaltă; scările dărâmate, prizoniere ale plantelor agăţătoare, serveau drept sălaş pentru tot felul de tulpini şi rădăcini, iar pe trepte şi stâlpi se zăreau cuiburi, muşuroaie umflate. Sergenţii dădeau târcoale în jurul colibelor, îşi întindeau gâturile ca să vadă înăuntru.

— N-au plecat azi-noapte, ci hăt, demult, spuse sergentul Delgado. Muntele aproape că le-a înghiţit.

— Nu sunt colibe de huambişi, ci de albi, spuse sergentul. Păgânii nu le fac atât de mari şi, apoi, când se mută pleacă cu ele în spate.

— Aici era o poiană, spuse sergentul Delgado. Copacii sunt tineri. Aici locuiau destul de mulţi oameni, prietene.

— Locotenentul o să turbeze, spuse sergentul. Era convins că pune mâna măcar pe câţiva.

— Hai să-l chemăm, spuse sergentul Delgado; ţinti una din colibe cu puşca, trase de două ori şi ecoul repetă împuşcăturile, în depărtare. Or să-şi închipuie că ne mănâncă fripţi tâlharii.

— Între noi fie vorba, eu unul prefer să nu fie nimeni, spuse sergentul. Sunt pe cale să mă însor, n-am chef să-mi zboare capul, la vârsta mea.

— Hai să percheziţionăm înainte de sosirea celorlalţi, spuse sergentul Delgado. Poate că mai e ceva care să merite osteneala.

Nu găsiră decât resturi de obiecte ruginite, devenite sălaşuri de păianjeni şi lemnele roase de cari, distruse de furnici, crăpau sub paşii lor sau se înfundau încet în

pământ. Ieşiră din colibe, străbătură insula şi ici-colo se aplecau peste lemne carbonizate, cutii de conserve oxidate, cioburi de ulcioare. Pe un povârniş se afla o baltă cu apă stătută şi, printre miresmele puturoase, pluteau nori de ţânţari. O înconjurau două şiruri de ţăruşi, ca o reţea ascuţită şi asta ce mai era, sergentul Roberto Delgado nu o mai văzuse niciodată. Ce să fie, chestii de-ale indienilor, dar mai bine s-o întindă de acolo, mirosea urât şi erau atâtea viespi. Se întoarseră la colibe şi locotenentul, jandarmii şi soldaţii înaintau ca nişte somnambuli prin poiană, cu puştile aţintite spre copaci, neliniştiţi şi uluiţi.

— Zece zile de drum! urlă locotenentul. Atâta bătaie de cap pentru nimica toată! De când credeţi c-au întins-o?

— După mine, de luni de zile, dom locotenent, spuse sergentul. Poate mai bine de un an.

— Nu erau două, ci trei colibe, dom locotenent, spuse Oacheşul. Aici mai era una, o fi smuls-o vreo vijelie din rădăcini. Se mai văd încă furcoaiele, uitaţi-vă şi dumneavoastră.

I După mine, de câţiva ani, dom locotenent, spuse sergentul Delgado. După copacul ăsta care a crescut înăuntru.

La urma urmelor, ce mai conta, locotenentul zâmbi dezamăgit, o lună sau zece ani, obosit: totuna era, ăia tot fugiseră. Şi sergentul Delgado, haide, Hinojosa, o percheziţie cum scrie la carte şi să se împacheteze ce se putea mânca, bea şi îmbrăca şi soldaţii se răspândiră prin poiană şi se pierdură printre copaci şi Roşcovanul să facă puţină cafea ca să le piară gustul amar din gură. Locotenentul se lăsă pe vine, începu să scobească pământul cu o crenguţă. Sergenţii îşi aprinseră câte o ţigară, roiuri zumzăitoare le treceau pe deasupra capetelor în timp ce pălăvrăgeau.

Pilotul Pintado tăie crengi uscate, făcu un foc şi, în timpul ăsta, doi soldaţi azvârleau prin aer, din colibă,

sticle, ulcioare din argilă, pături destrămate. Roşcovanul puse la încălzit un termos, servi cafea fumegândă

În nişte păhărele de tablă şi locotenentul şi sergenţii tocmai terminau de băut când se auziră strigăte. Ce e? şi apărură doi soldaţi în fugă, un om? ofiţerul se ridicase în picioare dintr-o săritură, ce anume? şi soldatul Hinojosa: un mort, dom locotenent, îl găsiseră pe o plajă mai jos. Huambis? Alb? Urmat de jandarmi şi de soldaţi, locotenentul o şi luase la fugă şi, câteva clipe, se auzi pârâitul frunzelor uscate călcate în picioare, foşnetul uşor al ierbii atacate de trupuri. Ocoliră ţăruşii repede, îngrămădindu-se, se năpustiră pe povârniş, trecură peste o groapă plină de pietre şi, ajungând pe plajă, se opriră brusc, în jurul omului întins pe jos. Stătea pe spate, pantalonii sfâşiaţi de-abia îi mai ascundeau membrele slinoase şi slăbănoage, pielea închisă la culoare. Subsuorile erau două şuviţe negricioase, cleioase şi unghiile de la mâini şi de la picioare erau foarte lungi. Cruste şi plăgi uscate îi rodeau torsul, umerii, o bucată de limbă albicioasă îi atârna printre buzele crăpate. Soldaţii şi jandarmii îl examinau şi, dintr-odată, sergentul Roberto Delgado zâmbi, se lăsă pe vine şi aspiră, cu nasul lipit de gura celui întins pe jos. Râse apoi încetişor, se ridică şi îi dădu omului un picior în coaste: ascultă, atenţie, să nu dea cu piciorul într-un mort şi sergentul Roberto Delgado, izbind încă o dată, ce mort şi ce atenţie, nu voia să-l miroasă, dom locotenent? Toţi se aplecară, adulmecară trupul acela ţeapăn şi nepăsător. Nici pe departe nu-i mort, dom locotenent, omul nostru era drogat cu ierburi. Cu un fel de bucurie crescândă, furioasă, îl podidi cu alte lovituri de picioare şi omul de pe jos se crispa, un sunet răguşit, din rărunchi, îi ieşi de pe buze, drace: aşa era. Locotenentul îl înşfacă de păr, îl clătină şi din nou, slab, sforăitul acela lăuntric. Visa tâlharul şi sergentul da, priviţi, iată şi ierburile. Lângă cenuşa argintie şi bucăţile de lemn ale

unui foc, se afla o oală de pământ, pârlită, plină cu ierburi. Zeci de gângănii cu nişte cleşti lungi şi abdomen negru o escaladau, în timp ce altele, aşezate în cerc, protejau asaltul. Dacă ar fi fost mort, l-ar fi mâncat până acum gângăniile, dom locotenent, n-ar mai fi rămas decât oasele de el, şi Roşcovanul, păi şi începuseră, de la picioare. Câteva gângănii urcau pe tălpile tăbăcite ale picioarelor şi altele îi inspectau gleznele, degetele, călcâiele, îi pipăiau pielea cu antenele lor subţiri şi în urma lor lăsau un şir de puncte violete.

Sergentul Roberto Delgado îi mai dădu un picior, în acelaşi loc. Între coastele omului de pe jos apăruse o umflătură, un tunel lunguleţ de culoare închisă la vârf. Tot nu se mişca, dar, din când în când, scotea sforăitul acela găunos şi limba i se întărea, lingea cu greu buzele. Era în rai blestematul, nu simţea nimic şi locotenentul, apă, repede, şi să-i săltaţi picioarele, fir-ar al dracului, îl mâncau furnicile. Piciul şi Roşcovanul striviră gângăniile, doi soldaţi aduseră apă din baltă în căşti şi-l stropiră pe faţă. Acesta încerca acum să-şi mişte membrele, faţa i se schimonosea de efort, capul îi cădea când într-o parte, când într-alta. Deodată râgâi şi unul din braţe i se îndoi încet, cu greutate, palma atinse corpul, pipăi umflătura, o mângâie. Acum respira cu frică, pieptul i se umflase, pântecele se scobise şi limba i se întindea, albă, cu cheaguri de salivă verde. Ochii erau tot închişi, şi locotenentul, soldaţilor, mai aduceţi apă: băieţi, cu sau fără voia lui trebuie trezit. Soldaţii şi jandarmii mergeau la lagună, se întorceau şi vărsau peste el şiroaie de apă şi el deschidea gura ca să lexprimească, limba sorbea anevoie, cu zgomot, picăturile. Vaietul lui devenise mai natural şi continuu, ca şi contracţiile corpului care părea eliberat de nişte legături nevăzute.

— Daţi-i puţină cafea, aduceţi-l în simţiri cum ştiţi, spuse locotenentul. Şi azvârliţi mai departe apă peste el.

— Nu cred să ajungă până la Santa Maria de Nieva în halul în care e, dom locotenent, spuse sergentul. O să

ne moară pe drum.

— Îl duc la Borja, că e mai aproape, spuse locotenentul, întoarce-te imediat cu băieţii la Nieva şi spune-i lui don Fabio că am pus mâna pe unul. Că or să cadă şi ceilalţi. Eu mă duc cu soldaţii la garnizoană şi acolo aduc un medic să-l vadă. Nu-mi moare mie ăsta, să ştiu că fac şi pe dracu-n patru.

La câţiva metri mai la o parte de grup, locotenentul şi sergentul fumau. Jandarmii şi soldaţii forfoteau în jurul celui întins pe jos, îl udau, îl zgâlţâiau şi el parcă îşi exersa cu neîncredere limba, vocea, încerca cu tenacitate noi mişcări şi sunete.

— Şi dacă nu e din bandă, dom locotenent? spuse sergentul.

— De aia îl şi duc la Borja, spuse locotenentul. Sunt acolo aguaruni din satele care au fost jefuite de bandiţi, să vedem dacă-l recunosc. Spune-i lui don Fabio să-l anunţe pe Reîtegui.

— Individul a început să vorbească, dom locotenent, strigă Piciul. Veniţi să-l auziţi.

— Aţi înţeles ce a spus? întrebă locotenentul.

— Despre un râu care sângerează, de un creştin care a murit, spuse Oacheşul. Cam aşa ceva, dom locotenent.

— Atât ar mai lipsi, să fie nebun, cu ghinionul pe careul am, spuse locotenentul.

— Întotdeauna se ţicnesc un pic când visează drogaţi, spuse sergentul Roberto Delgado. După aia le trece, dom locotenent.

Se înnopta, Fushia şi don Aquílino mâncau manioc prăjit, beau ţuică întrecându-se cu gluma, şi Fushia, se înnoptează, Lalita, aprinde opaiţul, ea stătea ghemuită şi au, au, prima durere, nu se putea scula, căzu pe jos plângând. O ridicară, o suiră în hamac, Fushia aprinse opaiţul, şi ea, cred că mi-a venit ceasul, mi-e frică. Şi Fushia, n-am văzut niciodată o femeie care să moară când naşte, şi Aquílino, nici eu, nu te speria, Lalita, el

era cea mai bună moaşă din pădure, putea să pună mina pe ea. Fushia? nu era gelos? şi Fushia eşti prea bătrân ca să mai fiu gelos, dă-i drumul, pune mina. Don Aquílino îi ridicase fusta, stătea în genunchi ca să poată vedea şi intră Pantacha în fugă, stăpâne, se luaseră la bătaie, şi Fushia, cine, şi Pantacha, huambişii cu aguarunul adus de don Aquílino, don Aquílino, cu Jum? Pantacha holba ochii şi Fushia îl lovi peste faţă, câine, cum te uiţi la femeia altuia? El se freca la nas, iartă-mă, stăpâne, venise numai să-l anunţe, huambişii vor ca Jum să plece, ştiţi doar cât îi urăsc pe aguaruni, se înfuriaseră, şi el şi Nieves nu-i puteau despărţi, stăpâna era bolnavă? Şi don Aquílino, mai bine du-te să vezi, Fushia, nu care cumva să-l omoare, după ce m-am chinuit atât să-l conving să vină pe insulă, şi Fushia, îi bag în mă-sa, trebuie făcuţi turtă, „să se îmbete împreună, ori se omoară, ori se împrietenesc. Ieşiră şi don Aquílino se apropie de Lalita, îi frecă picioarele, ca să ţi se înmoaie muşchii şi pântecele, şi copilul să iasă uşurel, o să vezi, şi ea, râzând, plângând, o să-i povestească lui Fushia că profita de ocazie ca s-o pipăie, el râdea şi au, au, iarăşi, la oasele din spate, au, s-or fi rupând, şi don Aquílino, bea o înghiţitură ca să te linişteşti, ea bău, vărsă şi-l pată pe don Aquíiino care legăna hamacul, nani, nani, Lalita, fată frumoasă, şi durerea se potolea. Nişte lumini roşii dansau în jurul opaiţului, ia te uită, Lalita, licuricii, când moare un om sufletul lui devine fluture de noapte, ştia? şi umblă noaptea luminând pădurea, râurile, lacurile, când o să moară el, Lalita, o să ai întotdeauna lângă tine un licurici, o să-ţi ţină loc de lampă. Şi ea, mi-e frică, don Aquílino, nu-mi mai vorbi despre moarte, şi el, nu te sperla, legăna hamacul, voiam să te mai distrez, cu o cârpă udă îi răcorea fruntea, n-o să ţi se întâmple nimic, o să se nască înainte de ziuă, atingându-te, am văzut că e băiat. Coliba se îmbibase de miros de vanilie şi vântul umed aducea şi şoapte ale pădurii, zgomot de greieri, lătrături şi vocile unei încăierări mânroase. Şi ea, ai

mâini uşoare, don Aquílino, asta mă mai linişteşte un pic, şi ce bine miroase, dar nu-i auzi pe huambişi? du-te să vezi, don Aquílino, dacă-l omoară pe Fushia? şi el, asta era singurul lucru care nu se putea întâmpla, Lalita, nu ştii că parcă-i dracul? Şi Lalita, de cât timp vă cunoaşteţi, don Aquílino, şi el, de aproape zece ani, întotdeauna a ieşit basma curată deşi s-a băgat în cele mai mari încurcături, Lalita, lucruri îngrozitoare, le scapă duşmanilor printre degete ca un şarpe de râu. Şi ea, v-aţi împrietenit în Moyobamba? şi don Aquílino, eu eram sacagiu, el m-a făcut negustor, şi ea, sacagiu? şi don Aquílino, din casă în casă cu măgarul şi ulcioarele, Moyobamba e un ţinut sărac, nimicul care-l câştiga se ducea pe metilen ca să dea gust mai bun apei, dacă nu pe amenzi şi într-o dimineaţă a venit Fushia, a locuit un timp într-o casă lângă a mea şi aşa s-au împrietenit. Şi ea, cum era pe atunci, don

Aquílino? şi el, de unde o veni, îl întreba lumea, şi el „mister curat şi minciună, de-abia o rupea pe spaniolă, Lalita, se descurca în braziliană. Şi Fushia, curaj, măi omule, trăieşti ca un câine, nu te-ai săturat? să ne apucăm de comerţ, şi el, aşa e, ca un câine. Şi Lalita, ce-aţi făcut, don Aquílino? Şi el, o plută mare, şi Fushia cumpăra saci de orez, *tocuyo*, percal şi pantofi, pluta mai că se scufunda de atâta greutate, şi dacă ne fură careva, Fushia? şi Fushia, taci, boule, mi-am cumpărat şi un revolver. Şi Lalita, aşa aţi început, don Aquílinu? şi el, mergeam pe la tabere şi cultivatorii de cauciuc, de *mate* şi căutătorii de aur, aduceţi-ne asta şi asta data viitoare şi le aduceau şi după aia s-au băgat şi la triburi. Grozavă afacere, cea mai bună, mărgeluşe pe bulgări de cauciuc, oglinjoare şi cuţite pe piei, şi aşa i-au cunoscut pe ăştia, Lalita, s-au împrietenit la cataramă cu Fushia, ai văzut doar cum îl ajută, pentru huambişi el e Dumnezeu. Şi Lalita, păi atunci le mergea foarte bine? şi el, ne-ar fi mers şi mai bine dacă Fushia n-ar fi dracul gol, pe toţi îi fura şi până la urmă îi alungau de pe la tabere şi

jandarmii îi căutau, au trebuit să se despartă, şi el a mers un timp la huambişi şi după aia s-a dus în Iquitos, şi acolo a început să lucreze cu Reîtegui, acolo l-ai cunoscut, nu-i aşa, Lalita? Şi ea, dumneata ce-ai făcut, don Aquílino? şi lui îi intrase în sânge viaţa asta liberă, Lalita, să mergi aşa cu casa în spinare ca o broască-ţestoasă, fără să te stabileşti undeva, şi a continuat să facă singur negoţ, dar în mod cinstit, şi Lalita, ai fost peste tot, nu-i aşa, don Aquílino? şi el, pe Ucayali, pe Maranon şi Huallaga, şi la început nu se ducea pe Amazoane din cauza faimei proaste pe care şi-o făcuse Fushia, dar după câteva luni s-a întors şi într-o zi, într-o tabără din Itaya, nu-i venea să-şi creadă ochilor, m-am întâlnit cu Fushia, Lalita, devenit negustor, cu misiţi şi aşa mi-a povestit afacerea lui cu Reîtegui. Şi Lalita, ce mulţumiţi oţi fi fost să vă vedeţi din nou, don Aquílino, şi el, am plâns, ne-am îmbătat tot povestindu-ne amintirile, Fushia, norocul îţi zâmbeşte, bagă-ţi minţile în cap, fii cinstit, nu te mai băga în toate încurcăturile, şi, Fushia, rămâi cu mine, Aquílino, e ca la loterie, de-ar da Dumnezeu să ţină războiul ăsta, şi el, deci, e cauciuc de contrabandă? şi Fushia, cu ridicata, omule. Vin să-l ia din Iquitos şi-l duc ascuns în lăzi şi spun că-i tutun, Reîtegui devine milionar şi eu pe lângă el, nu te las să pleci, Aquílino, te angajez şi ea, de ce n-ai rămas cu el? şi el, îmbătrânise, Fushia, n-avea poftă de emoţii şi nici să meargă la închisoare, şi au, au, mor, spatele, acum chiar că iese, să nu-i fie frică, avea un cuţit şi îl încălzea la lampă când intră Fushia. Don Aquílino, nu i-au făcut nimic lui Jum? şi Fushia, acum trag la măsea cu toţii şi Pantacha, şi Nieves. Nu-i lăsa să-l omoare, am nevoie de el, e bun pentru relaţiile cu aguarunii, dar în ce hal e, cine l-a ars la subţiori? sunt p-fine de puroi, bătrâne, şi plăgile de pe spate, ar fi păcat să se infecteze şi să moară de tetanos, şi don Aquílino, în Santa Maria de Nieva, soldaţii şi patronii de acolo, şi cel care i-a despicat fruntea e prietenul tău Reîtegui, ştia că s-a dus până la

urmă la Iquitos? Şi Fushia, l-au ras şi în cap şi era mai urât ca dracul, şi au, au, oasele mele, tare, tare, şi don Aquílino, s-a apucat să facă pe deşteptul şi patronului care-i cumpăra cauciuc i-a spus nu, mergem chiar noi să-l vindem în Iquitos, unul Escabino, parcă, şi culmea l-au mai şi cotonogit pe un caporal care a venit în Urakusa şi au omorât pilotul şi Fushia, aiurea, e viu şi n-are nici pe dracu', e Adrian Nieves, ăla pe care l-au cules de pe drumuri luna trecută, şi don Aquílino, ştiu, dar aşa se spune, şi ea, se rupea în dtouă, dă-mi ceva, Fushia, pentru numele lui Dumnezeu. Şi Fushia îi urăşte pe creştini? mai bine nici că se putea, să-i convingă pe aguaruni să-mi dea mie cauciucul, grozavă idee, bătrâne, în mai puţin de doi ani m-aş întoarce în Iquitos bogat, o să vezi cum mă primesc toţi ăia care mi-au întors spatele, şi don Aquílino, pune apă la fiert, Fushia, dă o mână de ajutor, parcă n-ai fi tată. Fushia umplu ulciorul, aprinse focul, şi ea, din ce în ce mai puternice, una după alta, respira înecându-se, faţa i se umflase şi ochii parcă erau de peşte mort. Don Aquílino îngenunche, o frecă, începea să se deschidă, Lalita, acum venea, să aibă răbdare. Şi Fushia, învaţă de la huambişe care se duc pe munte singure şi se întorc după ce au născut. Don Aquílino ardea cuţitul şi vocile de afară se pierdeau printre trosnete şi fluierături. Fushia, vedeţi? nu se mai bat, sunt prieteni la cataramă şi bătrânul, o să fie băiat, Lalita, ce i-a spus el, ia ascultă, *capironii* cântau, nu dădea el niciodată greş. Şi Fushia, e cam tăcut şi don Aquílino, dar cuviincios, tot drumul l-a ajutat, spunea că doi creştini au nenorocit Urakusa cu şarlataniile lor şi Fushia, bătrâne, în următoarea călătorie o să câştigi o groază de bani, don Aquílino, când o să te laşi de aiurelile astea, şi el, dar nu progresase faţă de prima dată? Şi Aquílino, nu m-aş fi întors pe insulă dacă n-ai fi fost tu, Lalita, şi se nimerise bine, şi ea, când ai sosit dumneata muream de foame, don Aquílino, îţi aminteşti cum am plâns când am văzut conservele şi macaroanele?

şi Fushia, ce ospăţ, bătrâne, s-au îmbolnăvit, că nu mai erau învăţaţi, şi cum a trebuit să te rog, de ce nu voia să-l ajute? în plus o să mai câştige şi bani. Şi bătrânul, bine, dar sunt furaţi, Fushia, or să mă bage la puşcărie, nu trebuie să-ţi vând cauciucul şi pieile astea, şi Fushia, toată lumea ştie că tu eşti cinstit şi ce, cultivatorii de cauciuc, de *mate* şi indienii nu te plătesc cu piei, cauciuc şi bucăţi de aur? Dacă-l întreba cineva, să spună că e câştigul meu, şi bătrânul niciodată n-a fost aşa mare, şi Fushia, n-o să duci totul dintr-un singur drum, puţin câte puţin, şi au, au, din nou, don Aquílino, picioarele, spatele, Fushia, au, au. Şi don Aquílino, nu vreau, indienii se vor plânge mai devreme sau mai târziu, o să vină poliţia, şi patronii n-or să ardă gazul de pomană şi el să-şi facă negoţul sub nasul lor, şi Fushia, shapraşi, aguaruni şi huambişi se omoară unii pe alţii, nu se urau? nimănui n-o să-i treacă prin minte că există albi amestecaţi în treaba asta, şi bătrânul, nu, în niciun caz, şi Fushia, o să ducă marfa departe, ascunsă bine, Aquílino, o s-o vinzi chiar cultivatorilor de cauciuc mai ieftin şi ăştia or să fie fericiţi. Şi bătrânul până la urmă acceptă, şi Fushia, e prima oară când i se întâmpla aşa ceva, Lalita, să i depindă de cinstea unui om, dacă bătrânul vrea, mă trage pe sfoară, vindea totul şi băga banii în buzunar, ştie că \ nu mă pot mişca de aici, ba poate chiar să facă mai mult, să spună la poliţie, ăla pe care-l căutaţi e pe o insuliţă, pe Santiago în sus. A întârziat cam două luni şi Fushia trimitea vâslaşi până pe Maranon şi huambişii se întorceau, nimic, nu e, nu vine, câinele ăsta şi într-o seară s-a ivit pe o ploaie torenţială în gura canalului şi aducea haine, mâncare, cuţite şi cinci sute de *soles*. Şi Lalita, putea să-l îmbrăţişeze, să-l sărute ca pe un tată, şi Fushia, nemaipomenit, bătrâne, ce cinste, n-o să uite niciodată, Aquílino, cum te porţi cu mine, în locul lui el fugea cu banii şi bătrânul, tu n-ai suflet, pentru el era mai de preţ prietenia decât afacerile, recunoştinţa, Fushia, datorită ţie n-am mai fost

câine în Moyo-bamba, inima nu uită, au, aoleu, şi don Aquílino, acum chiar că începuse, Lalita, împinge, împinge să nu se sufoce când iese, împinge cât poţi tu, urlă. Ţinea cuţitul în mână şi ea, roagă-te, au, Fushia şi don Aquílino o s-o ajute, dar împinge, împinge, Fushia aduse opaiţul mai aproape şi privea, bătrânul, mângâi-o puţin, apucă-i mâna, omule, şi ea, să-i dea apă, se rupea toată, s-o ajute Sfânta Fecioară, Iisus Christos s-o ajute, sfinte, sfinte, că-i făgăduia şi Fushia, uite apă, nu mai urla atât şi când Lalita deschise ochii, Fushia privea rogojina şi don Aquílino, te /şterg pe picioare, Lalita, au trecut toate, ai văzut ce rep e de? Şi Fushia, da, bătrâne, e băiat, dar e viu? nici/nu mişcă, nici nu respiră. Don Aquílino se aplecă, îl ridică de pe rogojină şi era negru la faţă şi unsuros ca o maimuţă şi-l scutură şi el ţipă, Lalita, priveşte-l, câtă frică de pomană şi acum să doarmă, şi ea, fără dumneata aş fi murit, voia ca fiul ei să se cheme Aquílino, şi Fushia, fie, din prietenie, dar ce nume urât, don Aquâlino, dar Fushia? şi el, ce ciudat e să fii tată, bătrâne, va trebui să sărbătorim un pic, şi don Aquílino, odihneşte-te, fetiţo, voia să-l ţină? ia-l, era murdar, spală-l puţin. Don Aquílino şi Fushia se aşezară pe jos, beau ţuică direct din sticlă şi afară se auzeau aceleaşi zgomote, huambişii, aguarunul, Pantacha, pilotul Nieves probabil că erau turtă şi camera era plină de fluturi, licuricii se izbeau de pereţi, cine-ar fi crezut că o să nască atât de departe de Iquitos, în plin munte ca indienii.

Orchestra s-a născut în casa Patrociniei Naya. Tânărul Alejandro şi camionagiul Bolas veneau la prânz să mănânce acolo, se întâlneau cu don Anselmo care tocmai se trezea şi, în timp ce Patrocinio gătea, cei trei începea™ să vorbească. Se spune că Tânărul a fost primul om cu care s-a împrietenit; el, care era tot atât de singuratiM ca şi don Anselmo, muzicant şi el, şi trist, vedea probabili în bătrân un suflet geamăn. I-o fi povestit viaţa, neeaj zurile lui. După-masă don Anselmo lua harpa,

tânăruM ghitara şi cântau: Bolas şi Patrocinio îi ascultau, se emo «Iţionau, aplaudau. Uneori, camionagiul îi acompania, bă-ltând la tobă. Don Anselmo învăţă cântecele Tânărului şi începu să spună „e un artist, cel mai mare compozitori mangaş” şi Alejandro, „nu mai există alt harpist ca bătrânul, nu-l întrece nimeni” şi-i spunea maestru. CeM trei deveniră nedespărţiţi. Curând se auzi zvonul că în Mangacheria era o nouă orchestră şi, pe la amiază, fetele! veneau să se plimbe în grup pe lângă casa Patrocinieil Naya ca să asculte muzică. Toate îl priveau pe Tânăr cu şi ochi languroşi. Şi într-o bună zi se auzi că Bolas a părăj sit „întreprinderea Feijo”, unde lucrase zece ani ca şofer;! ca să se facă artist, ca şi cei doi prieteni ai săi.

Pe vremea aceea Alejandro era într-adevăr tânăr, avea părul negru ca pana corbului, foarte lung, creţ, 1 pielea palidă, ochii adânci şi trişti. Era subţire ca o trestie şi mangaşii spuneau „nu vă puneţi cu el, dacă-i dau una, moare”. Vorbea puţin şi rar, nu era mangaş din naştere, ci prin adopţiune, ca şi don Anselmo, Bolas şi mulţi alţii. Era dintr-o familie bogată, se născuse pej chei, învăţase la Salesiano şi tocmai trebuia să plece la Lima ca să intre la universitate când o fată de familie: bună fugi cu un străin în trecere prin Piura. Tânărul şi-a tăiat venele şi a stat mult timp la spital, între viaţă şi moarte. A ieşit de acolo dezamăgit de lume şi boem: făcea nopţi albe, bând, jucând cărţi cu oamenii de cea mai joasă speţă. Până la urmă familia s-a plictisit de el, l-a izgonit şi ca atâţi alţi disperaţi naufragie în Mangacheria şi aici a rămas. Începu să-şi câştige viaţa cu ghitara, în berăria Angelicăi Mercedes, o rudă de-a lui Bolas. Aşa l-a cunoscut pe camionagiu, aşa s-au înfrăţit. Tânărul Alejandro bea mult, dar alcoolul nu-l făcea nicâi bătăuş, nici îmbăreţ, doar că se apuca să compună cânteceţ şi versuri care povesteau totdeauna o decepţie şi le numeau pe femei ingrate, trădătoare, mincinoase, ambiţioase şi răzbunătoare.

De când s-a împrietenit cu Bolas şi cu Tânărul Alejandro, harpistul şi-a schimbat obiceiurile. Deveni un cm blând şi viaţa păru să i se aşeze. Nu mai umbla ca un suflet chinuit cât e ziua de mare. Noaptea mergea la Angelica Mercedes. Tânărul îl punea imediat să cânte şi făceau câte un duo. Bolas îi amuza pe clienţi cu anecdote din călătoriile lui şi, între o bucată şi alta, bătrânul şi ghitaristul se adunau cu Bolas la o masă, trăgeau o duşcă, pălăvrăgeau un pic. Şi când Bolas era ameţit, cu ochii plini de stele, se aşeza în faţa unei lăzi sau lua o scândură şi le bătea ritmul, ba chiar cânta cu ei şi vocea lui, deşi răguşită, nu suna rău. Era ditamai omul, Bolas ăsta: spate de boxer, mâini uriaşe, frunte minusculă, o gură ca o pâlnie. Acasă la Patrocinio Naya, don Anselmo şi chitaristul îl învăţară să cânte, îi mai cizelară urechea şi mâinile. Mangaşii spionau printre trestii, îl vedeau pe harpist înfuriindu-se când Bolas pierdea ritmul, uita cuvintele sau) scotea o notă falsă, şi-l ascultau pe Tânărul Alejandro mustrându-l plin de melancolie pe camionagiu în legătură/cu misterioasele fraze din cântecele sale: ochii dimineţii, nori roşietici din zori, veninul pe care într-o bună zi l-ai aruncat, femeie netrebnică, cu iubirea ta, peste îndurerata mea inimă.

Vecinătatea acestor doi tineri îi redase parcă lui don Anselmo plăcerea de viaţă. Oamenii nu-l mai întâlneau dormind buştean pe nisip, nu mai umbla ca somnambulii şi până şi ura lui împotriva celor din Gallinacera a scăzut. Totdeauna mergeau toţi trei împreună, bătrânul între tânăr şi Bolas, strâns lipiţi ca nişte ţânci. Don Anselmo părea mai puţin murdar, mai puţin zdrenţăros. Într-o zi mangaşii îl văzură cu nişte pantaloni albi nou-nouţi şi crezură că e un dar de la Juana Băură, sau de la vreunul din bogătaşii aceia mai în vârstă care când dădeau peste el în câte o cârciumă îl îmbrăţişau şi-i făceau cinste, însă fusese un dar de la Bolas şi Tânărul de Crăciun.

Cam pe vremea aceea Angelica Mercedes făcu un

contract definitiv cu orchestra. Bolas îşi făcuse rost de o tobă şi nişte talgere, le mânuia cu îndemânare şi era neobosit: când Tânărul şi harpistul îşi părăseau colţul ca să-şi mai ude gâtlejurile şi să-şi întărească trupurile! Bolas cânta mai departe, executa câte un solo. Poate că era cel mai puţin inspirat din toţi trei, dar era cel mai vesel, singurul care-şi permitea din când în când câte un cântec humoristic.

Noaptea cântau la Angelica Mercedes, dimineaţa dor –, meau, la prânz mâncau împreună acasă la Patrocinioj Naya şi tot acolo făceau repetiţii după-amiaza. În toiul verii se duceau pe râu în sus, spre Chipe, făceau baie şi; i discutau despre ultimele compoziţii ale Tânărului. Câştil gaseră inima tuturor, mangaşii îi tutuiau şi ei îi tutuiau la rândul lor, de la mic până la mare. Şi când moaşa San-tos, care ştia şi leacuri pentru lepădat, se mărită cu un sergent, orchestra veni la petrecere, cântă pe gratis şi Tânărul Alejandro prezentă pentru prima oară un vals pesimist despre căsătorie, care omoară iubirea, o usucă şi o arde. Şi de atunci, la orice botez, confirmare, priveghi sau logodnă mangaşă orchestra cânta negreşit şi pe gratis. Dar mangaşii îi răsplăteau cu cadouri, invitaţii şi câteva femei îşi botezară copiii Anselmo, Alejandro, ba chiar Bolas. Faima orchestrei crescu şi aşa-numiţii invincibili îi duseră vestea şi în oraş. În cârciuma Ange-lică Mercedes veneau bogătaşi, străini şi într-o seară invincibilii aduseră în Mangacheria un alb îmbrăcat în costum indian, care voia să cânte o serenadă. Veni după orchestră noaptea, într-o camionetă care ridică tot praful de pe drum. Dar după o jumătate de oră invincibilii se întoarseră singuri: „tatăl fetei s-a înfierbântat, a chemat sticleţii, i-au dus la comisariat”. I-au ţinut închişi o noapte şi, a doua zi dimineaţă, don Anselmo, Tânărul şi Bolas se întoarseră foarte mulţumiţi: cântaseră pentru jandarmi şi ăştia îi cinstiseră cu cafea şi ţigări. Şi puţin timp după aceea, acelaşi alb o fură pe fata cu serenada,

şi când se întoarse cu ea pentru nuntă, angaja orchestra să-i cânte la petrecere. Din toate colibele veneau mangaşi la Patrocinio Naya, pentru ca don Anselmo, Tânărul şi Bolas să se poată duce bine îmbrăcaţi. Unii le împrumutau pantofi, alţii cămăşi, invincibilii le făcură rost de costume şi cravate. De atunci se stabili obiceiul ca albii să angajeze orchestra pentru petrecerile şi serenadele lor. Multe orchestre mangaşe se destrămau şi se refăceau după aia cu alţi membri, dar asta rămase neschimbată, nu crescu, nici nu se micşoră, şi don Anselmo avea părul alb, spatele încovoiat, îşi târa picioarele şi Tânărul nu mai era tânăr, dar prietenia şi solidaritatea lor rămâneau neatinse.

Mulţi ani mai târziu muri Domitila Yara, o femeie evlavioasă care locuia peste drum de cârciuma Angelicăi Mercedes, preacuvioasa Domitila Yara, mereu îmbrăcată în negru, cu faţa acoperită şi ciorapi închişi, singura femeie evlavioasă care s-a născut vreodată în cartier. Când trecea Domitila Yara, mangaşii, în genunchi, îi cereau binecuvântarea: ea înşira nişte rugăciuni, le făcea semnul crucii pe frunte. Avea o icoană a Sfintei Fecioare, cu panglici trandafirii, albastre şi galbene în jurul capului şi acoperită cu hârtie de celofan. De icoana atârnau nişte flori de sârmă şi serpentine şi, sub inima rănită, se vedea o rugăciune scrisă de mână, prinsă într-o ramă de tablă. Icoana se legăna în vârful unei cozi de mătură şi Domitila Yara o purta tot timpul cu ea, ţinând-o sus ca pe o flamură. Unde era vreo naştere, moarte, boală, nenorocire, venea şi preacuvioasa cu icoana şi *cu*. rugăciunile ei. De degetele ei galbene şi zbârcite atârnau până la pământ nişte mătănii cu boabe uriaşe ca nişte cărăbuşi. Se spunea că Domitila Yara făcuse minuni, că vorbea cu sfinţii şi, noaptea, se biciuia. Era prietenă cu părintele García şi obişnuiau să se plimbe împreună, agale şi întunecaţi, prin Piaţeta Merino şi Bulevardul Sánchez Cerro. Părintele García veni la priveghiul preacuvioasei. Nu putea să intre, îşi făcea loc cu

ghionturi printre mangaşii îngrămădiţi în faţa colibei şi doar că nu înjura când reuşi să ajungă în prag. Văzu atunci orchestra cântând cântece triste lângă moartă. Îl apucă nebunia: cu o lovitură de picior găuri toba lui Bolas şi vru să spargă harpa şi să smulgă corzile ghitarei şi, în tot timpul ăsta, lui don Anselmo, „ciuma Piurei”, „păcătosule”, „afară cu tine”. „Dar părinte, se bâlbâia harpistul, cântăm în cinstea ei”, şi părintele García, „profanaţi o casă curată”, „lăsaţi răposata în pace”. Şi mangaşii se enervară până la urmă, asta nu era drept, îl insulta pe bătrân pe degeaba, nu îngăduiau. Şi în cele din urmă intrară invincibilii, îl luară pe sus pe

17 – Casa verde părintele García şi femeile, păcat, păcat, toţi mangaşii or să ardă în focurile gheenei. îl duseră până pe Bulevard, zbătându-se în aer ca o tarantulă, şi copii care ţipau, incendiatorule, incendiatorule, incendiatorule. Părintele García n-a mai pus piciorul în Mangacheria şi de atunci vorbeşte din amvon despre mangaşi ca despre un exemplu de proastă purtare.

Orchestra rămase mult timp la Angelica Mercedes. Nimeni n-ar fi crezut că într-o zi se va duce să cânte în oraş. Dar aşa s-a întâmplat şi, la început, mangaşii au condamnat această trădare. După aia au înţeles că viaţa nu e ca în Mangacheria, că toate se schimbă. De când începură să se deschidă bordelurile, orchestra era asaltată de propuneri şi sunt ispite la care nu poţi să rezişti. Şi apoi, deşi s-au dus să cânte în Piura, don Anselmo, Tânărul şi Bolas au rămas să locuiască mai departe în cartier şi să cânte pe gratis la toate petrecerile mangaşe.

De data asta însă treaba s-a încurcat rău de tot: ore hestra s-a oprit din cântat, invincibilii rămaseră nemişcaţi pe pistă, fără să dea drumul la partenere, privindu-l pe Seminario şi Tânărul Alejandro spuse:

— De aici s-a tras toată nenorocirea, căci atunci au fost scoase pistoalele.

— Beţivul! strigă Pădureanca. îl provoca tot timpul. Foarte bine c-a murit. Un încrezut!

Sergentul dădu drumul Sandrei, făcu un pas, îşi închipuia că vorbeşte cu servitorii, domnule? şi Seminario, înecându-se, ia te uită, mai eşti şi obraznic, făcu şi el un pas, eşti cam! încă unul, silueta lui formidabilă se undui pe scândurile scăldate de lumina albastră, verde şi violetă şi se opri dintr-odată, cu faţa cuprinsă de uluire. Hohotele Sandrei deveniră ţipăt.

— Lituma îl ţintea cu pistolul, spuse Chunga. L-a scos atât de repede că nu şi-a dat nimeni seama, ca un tinerel de prin filmele cu cow-boys.

— Avea tot dreptul, îngână Pădureanca. Nu putea să se mai umilească.

Invincibilii şi fetele o zbughiseră spre bar. Sergentul şi Seminario se măsurau din ochi. Lui Lituma nu-i plăceau lăudăroşii, domnule, nu-i făceau nimic şi el îi trata ca pe nişte servitori. Îi părea rău, dar asta nu se putea, domnule.

— Nu-mi azvârli fumul în faţă, Bolas, spuse Chunga.

— Şi şi-a scos şi el revolverul? spuse Pădureanca.

— Doar pipăia cartuşiera cu mâna, spuse Tânărul. O mângâia ca pe un căţeluş.

— Îi era frică! exclamă Pădureanca, Lituma i-a mai tăiat din nas.

— Credeam că nu mai sunt bărbaţi pe la noi, spuse Seminario. Că toţi piuranii sunt afemeiaţi şi fără vlagă. Dar mai e viteazul ăsta. Acum mai trebuie să vezi şi cine este Seminario.

— De ce-o fi trebuind întotdeauna să se încaiere, de ce n-or fi putând să trăiască în linişte şi să se bucure cu toţii? spuse don Anselmo. Ce frumoasă ar fi viaţa!

— Cine ştie, maestre, spuse Tânărul. Poate că ar fi plictisitoare\ şi mai tristă decât aşa.

— I-ai luat piuitul de la bun început, vere, spuse Fercheşul. BJravo!

— Dar fii atent, colega, spuse Josefino. Cum îl

slăbeşti din ochi îşi scoate revolverul.

— Nu ştii cine sunt eu, repeta Seminario. De aia te ţii fălos, frumosule.

— Nici dumneata nu ştii cine sunt eu, spuse sergentul. Domnule Seminario.

— Dacă n-ai avea pistolul, nute-ai ţine aşa fălos, frumosule, spuse Seminario.

— Chestia e că-l am, spuse sergentul. Şi pe mine nu mă tratează nimeni ca pe un servitor, domnule Seminario.

— Şi atunci Chunga a venit fuguţa şi s-a băgat între ei. Eşti cea mai curajoasă! spuse Bolas.

— Şi voi de ce n-aţi ţinut-o? mâna harpistului făcu o încercare ca s-o atingă pe Chungadar ea se lipi de scaun şi degetele bătrânului abia o atinseră. Erau înarmaţi, Chunguita, era periculos.

17*

— Ba nu mai era niciun pericol, începuseră să discute, spuse Chunga. Omul vine aici să se distreze, gata cu bătaia. Faceţi pace, veniţi la tejghea, beţi câte o bere, sunteţi invitaţii mei.

Îl obligă pe Lituma să bage revolverul la loc, îi puse să-şi dea mâna şi-i duse la bar, ţinându-i de braţ, ar trebui să le fie ruşine, se purtau ca nişte ţânci, ştii ce erau? doi fraieri, haide, haide, de ce nu-şi scoteau pistoale! O s-o omoare pe ea şi ei începură să râdă, Chunga, Chun-guita, mămica, regina, cântau invincibilii.

— Au început să bea împreună după toate insultele? spuse Pădureanca uimită.

— Îţi pare rău că nu s-au împuşcat dintr-odată? spuse Bolas. Ce femei, cum le mai place sângele.

— Păi dacă-i invitase Chunga, spuse harpistul. Nu puteau să n-o asculte, fetiţo.

Beau stând cu coatele pe tejghea, prieteni la cataramă, şi Seminario îl ciupea pe Lituma de obraz, era ultimul bărbat de prin părţile astea, frumosule, ăilalţi toţi sunt nişte laşi, târâie-brâu, orchestra începu un vals şi

ciorchinele de oameni de la bar se împrăştie, invincibilii şi fetele invadară pista de dans, Seminario îi scosese chipiul sergentului şi-l încerca, cum arăta, Chunga? nu atât de îngrozitor ca băiatul ăsta, desigur, dar să nu te superi.

— O fi el cam gras, dar nu e îngrozitor, spuse Pădureanca.

— Ca flăcău era subţirel ca Tânărul, îşi aminti harpistul. Şi un drac împieliţat, mai rău decât verii lui.

— Au lipit trei mese şi s-au aşezat laolaltă, spuse Bolas. Invincibilii, domnul Seminario, prietenul lui şi fetele. Se părea că totul e în regulă.

— Se vedea că e cam forţată toată povestea şi că n-avea să ţină mult, spuse tânărul.

— Ba de loc, spuse Bolas. Erau foarte mulţumiţi şi domnul Seminario a şi cântat imnul invincibililor. După aia au dansat şi se ţineau numai de bancuri.

— Lituma dansa tot cu Sandra? spuse Pădureanca.

— Nu mai ţin minte din ce s-au luat iarăşi, spuse Chunga.

— Din povestea cu bărbăţia, spuse Bolas. Seminario o ţinea una şi bună cu asta, că nu mai erau bărbaţi în Piura şi asta numai ca să-l laude pe unchiu-său.

— Să nu-l vorbeşti de rău pe Chipiro Seminario, că ăsta a fost un om mare, Bolas, spuse harpistul.

— În Narihuală a pus la pământ trei hoţi doar cu pumnul şi i-a adus până în Piura legaţi de gât, spuse Seminario.

— A pus prinsoare cu nişte prieteni că încă e în putere şi a venit aici şi a câştigat pariul, spuse Chunga. Cel puţin aşa spune Zambilica.

— Nu-l vorbesc de rău pe el, maestre, spuse Bolas. Dar se cam întrecuse cu gluma.

— Un piuran tot atât de mare ca şi Amiralul Grâu, spuse Seminario. N-aveţi decât să vă duceţi în Huancabamba, Ayabaca, Chulucanas, peste tot o să găsiţi câte o femeie mândrindu-se că s-a culcat cu unchiul meu

Chipiro. A avut cel puţin o mie de bastarzi.

— N-o\ fi mangaş? spuse Fercheşul. În cartierul nostru sunt mulţi de ăştia.

Şi Seminario a devenit serios, maică-ta o fi mangaşă, şi Fercheşul, bineînţeles, şi asta îmi face cinste, şi Seminario, furios nevoie-mare, Chipiro era un domn, nu mergea în Mangacheria decât din când în când ca să bea o bere de porumb şi să se culce cu câte o indiană, şi Fercheşul izbi cu pumnul în masă: iar începea cu insultele, domnule. Toate bune şi frumoase, ca între prieteni, şi deodată el începea cu insultele, domnule, pe mangaşi îi durea să se vorbească de rău Mangacheria.

— Întotdeauna venea bătrânelul direct unde erai dumneata, maestre, spuse Tânărul. Cu cât drag te îmbrăţişa. Parcă-l vedea pe frate-su.

— Ne-am cunoscut de mult timp, spuse harpistul. Mie mi-era drag Chipiro, am suferit îngrozitor când a murit.

Seminario se ridică în picioare, cuprins de euforie: să închidă Chunga uşile, în noaptea asta ei erau stăpâni, pe terenurile lui era o recoltă grozavă, să vină harpistul să vorbească despre Chipiro, ce mai aşteptau, recoltă de bumbac, să zăvorască uşa, plătea el.

— Şi pe clienţii care veneau să bată la uşă, îi va speria sergentul, spuse Bolas.

— Aici a fost greşeala, n-ar fi trebuit să rămână singuri, spuse harpistul.

— Eu nu sunt ghicitoare, spuse Chunga. Când clienţii plătesc, la faci pe plac.

— Sigur că da, Chunguita, se scuză harpistul. N-o spuneam pentru tine, ci pentru noi toţi. Sigur că nimeni n-avea de unde să ştie.

— E nouă, maestre, spuse Tânărul. O să ţi se facă rău, lasă-mă odată să mă duc după un taxi.

— Nu-i aşa că dumneata şi cu unchiu-meu vă tutuiaţi? spuse Seminario. Povesteşte-le ăstora ceva despre acest mare piuran, bătrâne, despre acest bărbat

fără seamăn pe lume.

— Nu mai sunt bărbaţi decât în poliţie, afirmă sergentul.

— Se molipsise de la Seminario cu băuturica, spuse Bolas. O ţinea şi el tot cu bărbăţia.

Harpistul tuşi răguşit, avea gâtul uscat, să i se dea ceva de băut. Josefino îi umplu un pahar şi don Anselmo suflă spuma înainte de a bea. Rămase cu gura deschisă, respirând puternic: ceea ce atrăgea în primul rând atenţia oamenilor era rezistenţa lui Chipiro. Şi cinstea lui nemaipomenită. Seminario păru mulţumit, îl îmbrăţişa pe harpist, vedeţi, auziţi, ce le spusese el?

— Era un lăudăros şi un biet om acolo, dar era mândru de familia lui, recunoscu Tânărul.

— Venea de la ţară pe cal, fetele se urcau în turn ca să-l vadă, deşi le era interzis, dar pe ele Chipiro le înnebunea pur şi simplu, şi don Anselmo mai bău o înghiţitură iar în Santa Maria de Nieva şi locotenentul Cipriano le înnebunea pe indiene, şi sergentul mai bău şi el o înghiţitură.

— Când i se urca berea la cap, îl apuca să vorbească de locotenentul ăsta, spuse Pădureanca. Grozav îl mai admira.

El venea cu nasul pe sus ridicând praful de pe drum, oprea calul şi-l făcea să îngenuncheze în faţa fetelor.

Odată cu Chipiro intra viaţa, cele care erau triste se înveseleau şi cele mulţumite erau şi mai mulţumite, şi ce rezistenţă, sus, jos, altă partidă, altă băutură, iar sus, cu una, cu două, şi aşa toată noaptea şi în zori se întorcea la ferma lui, la lucru, fără să fi închis ochii, era un bărbat de fier şi don Anselmo mai ceru bere, şi o dată a făcut ruleta rusă, în faţa lui, sergentul se bătu cu pumnul în piept şi privi de jur-împrejur aşteptând parcă aplauze. Singurul de altfel care-şi plătea datoria, singurul care i-a plătit până la ultimul bănuţ, banii sunt făcuţi ca să-i cheltuieşti, spunea el, era cel mai culant şi, pe străzi şi prin pieţe, nu predica decât unul şi acelaşi lucru:

Anselmo a fost cel care a adus civilizaţia în Piura. Dar nu fiindcă ar fi pus prinsoare, ci fiindcă se plictisea, pe locotenentul Cipriano muntele îl enerva la culme.

— Dar se pare că n-a fost adevărat, spuse Pădureanca, revolverul n-avea gloanţe şi n-a făcut asta decât ca să-l respecte jandarmii mai mult.

Şi cel mai bun prieten, s-a ciocnit cu el în uşa de la „Regina”, Să îmbrăţişat, aflase prea târziu, frate, dacă ar fi fost el în\ Piura n-ar fi ars-o, Anselmo, îi punea el la locul lui pe popă şi pe muieri.

— Despre ce nenorocire vorbea Chipiro, harpistule? spuse Seminario. Pentru ce te compătimea?

Ploua cu găleata, şi el, aici nu mai eşti om, nu erau nici femei, nici cinematograf, dacă adormeai pe munte îţi creştea un copac în stomac, el era de pe coastă, să-i bage pădurea în mormânt, le-o dăruia, el nu mai putea să suporte şi scoase revolverul, învârti de două ori tamburul şi-şi trase în cap, Barosanul zicea: n-are gloanţe, e un truc, dar avea, ştia el: sergentul se bătu din nou cu pumnul în piept.

— O nenorocire, don Anselmo? spuse Pădureanca. Ceva ce ţi s-a întâmplat dumitale?

— Ne aduceam aminte de un om nemaipomenit, fetiţo, spuse don Anselmo. Chipiro Seminario, un bătrân care a murit acum trei ani.

— Aha, harpistule, vezi că eşti un mincinos? spuse Fercheşul. N-ai vrut să ne povesteşti despre Casa Verde şi acum te-ai dat de gol. Haide, cum s-a întâmplat cu incendiul?

— Ce băieţi, spuse don Anselmo. Ce prostii, ce nerozii!

— Iarăşi te încăpăţânezi, bătrâne, spuse José. Acuşica doar ai vorbit despre Casa Verde. Unde în altă parte venea Chipiro călare? Ce fete erau alea care ieşeau să-l vadă?

— Sosea la ferma lui, spuse don Anselmo. Şi ieşeau să-l vadă ţesătoarele de bumbac.

Izbi iarăşi în masă, râsetele încetară, Chunga aducea alt rând de bere şi locotenentul Cipriano suflă în ţeava armei cât se poate de liniştit, lor nu le venea să-şi creadă ochilor şi Seminario zvârli cu paharul de perete: îl băga în mă-sa pe locotenentul Cipriano, nu se putea suporta ca frumosul ăsta să întrerupă tot timpul.

— Iar l-a înjurat de mamă? spuse Pădureanca, clipind iute din ochi.

— Nu pe el, ci pe locotenentul ăla, spuse Tânărul.

— Dumneata pentru Chipiro ăla, eu pentru locotenentul Cipriano, propuse sergentul foarte liniştit. O ruletă rusă, să vedem care-i mai bărbat, domnule Seminario.

IV

— DUMNEATA CREZI CA PILOTUL O FI FUGIT, dom locotenent? spuse sergentul Roberto Delgado.

— Sigur că da, doar nu era prost, spuse locotenentul. Acum ştiu de ce a făcut pe bolnavul şi n-a venit cu noi. O fi fugit cum ne-a văzut plecând din Santa Maria de

Nieva.

— Dar mai devreme sau mai târziu tot pică el, spuse sergentul Delgado. Tâmpit cum e, nici măcar nu şi-a schimbat numele.

— Pe mine ălălalt mă interesează, spuse locotenentul. Peştele cel gras. Cum îl cheamă, de fapt? Tushia?

Fushia?!

— Poate că nu ştie unde e, spuse sergentul Delgado. Poate că într-adevăr l-a înghiţit un şarpe boa.

— Bine, hai mai departe, spuse locotenentul. Ascultă, Hinojosa, adu-ţi omul.

Soldatul, care moţăia pe vine, sprijinit de perete, se sculă ca un automat, nu clipi din ochi, nici nu răspunse şi ieşi. Cum trecu de prag ploaia îl udă din cap până-n picioare, ridică mâinile, înainta prin noroi, poticnindu-se. Ploaia torenţială biciuia cu sălbăticie satul şi, printre

trombele de apă şi rafalele de vânt şuierător, colibele aguarune păreau nişte animale sălbatice, dom sergent. În pădure, locotenentul devenise fatalist, în fiecare zi aştepta să-l muşte un *jergân* sau să-l doboare frigurile. Acum era convins că blestemata asta de ploaie o s-o ţină într-una şi că or să rămână aici o lună, ca şobolanii în cursă. Ah, se duceau toate la dracu'! cu aşteptarea asta şi când vocea lui acră tăcu, se auzi din nou plescăitul ploii în pădure, ţârâitul mărunt al copacilor şi colibelor. Poiana era o baltă mare de culoarea cenuşii, zeci de izvpare şiroiau spre râpă, aerul şi muntele fumegau, puţeau şi iată-l şi pe Hinojosa, trăgând cu funia o siluetă nedesluşită care se împiedica şi bombănea. Soldatul urcă sărind scara colibei, prizonierul căzu pe burtă în faţa locotenentului. Avea mâinile legate la spate şi se ridică ajutându-se cu coatele. Ofiţerul şi sergentul Delgado, aşezaţi pe o scândură sprijinită pe două bănci, continuară să discute un timp fără să se uite la el şi după aceea locotenentul făcu un semn soldatului: cafea şi băutură, mai era? da, şi să se ducă la ceilalţi, or să-l interogheze ei singuri. Hinojosa ieşi din nou. Din prizonier apa picura ca de pe copaci, în jurul picioarelor se şi făcuse o băltoacă. Părul îi acoperea urechile şi fruntea, nişte cearcăne de vulpoi îi înconjurau ochii, doi tăciuni bănuitori şi bulbucaţi. Bucăţi de piele lividă şi zgâriată se vedeau printre cutele cămăşii şi pantalonii, zdrenţăroşi şi ei, lăsau să se vadă o fesă. Un tremur îi scutura corpul, Pantachita, şi dinţii îi clănţăneau: nu se putea plânge, îl îngrijiseră ca pe un prunc. Mai întâi îl vindecaseră, nu-i aşa? apoi l-au apărat de aguarunii care voiau să-l snopească în bătaie. Să vedem dacă azi se înţelegeau mai bine. Locotenentul avea multă răbdare cu tine, Pantachita, dar nici tu nu trebuia să abuzezi. Sfoara atârna de gâtul prizonierului ca un colier. Sergentul Roberto Delgado se aplecă, apucă de capătul sforii şi-l sili pe Pantacha să facă un pas spre scândură.

— În Sepa o să ai ce mânca şi unde dormi, spuse

sergentul Delgado. Nu e o închisoare ca celelalte, n-are pereţi. Poate că poţi să şi fugi.

— Nu-i mai bine aşa decât să fii împuşcat? spuse locotenentul. Nu-i mai bine să te trimită la Sepa decât să le spună aguarunilor, vi-l dăruiesc pe Pantachita, răzbunaţi-vă pe el pentru toţi hoţii? Ai văzut şi tu cât de tare doresc asta. Aşa că azi nu mai face pe nebunul.

Pantacha, cu o privire evazivă şi arzătoare, tremura foarte tare, dinţii i se izbeau cu furie şi se încovoiase şi-şi sugea şi umfla stomacul. Sergentul Delgado îi zâmbi, Pantachita, doar n-o fi aşa prost ca să ia asupra lui toate hoţiile şi toţi indienii ucişi, nu? Şi locotenentul zâmbi şi el: mai bine să sfârşească mai repede, Pantachita. După aia or să-i dea ierburile care-i plăceau şi chiar el o să i le pună la fiert, ce părere avea? Hinojosa intră în colibă, lăsă pe scândură un termos de cafea şi o sticlă, ieşi în fugă. Locotenentul destupă sticla şi o întinse spre prizonier, care-şi apropie faţa de ea, şoptind ceva. Sergentul trase cu putere de funie, laşule, şi Pantacha căzu între picioarele locotenentului: încă nu, mai întâi să vorbească, după aia să bea. Ofiţerul apucă sfoara, învârti capul prizonierului spre el. Părul acela încâlcit se agită, cărbunii rămâneau aţintiţi spre sticlă. Putea cum locotenentul încă nu mai pomenise, Pantachita, i se făcea rău de duhoare, şi acum deschidea gura, o înghiţitură? şi gâfâia răguşit, domnule, de frig, îngheţa pe dinăuntru, domnule? numai una, şi gata, şi locotenentul, de acord, numai că fiecare dă ce poate, unde se ascunsese acest Tushia? fiecare lucru la vremea lui, sau Fushia? unde era? Dar el îi mai povestise, domnule, tremurând din cap până-n picioare, a fugit pe întuneric şi nu l-au văzut, şi dinţii păreau gata-gata să se spargă, domnule: să-i întrebe pe tfiuambişi, şarpele *yacumavia* o să vină noaptea spuneau ei, şi-o să intre şi-o să-l ducă în fundul bălţii. O fi din cauza mârşăviilor lui, domnule.

Locotenentul îl privea pe prizonier, fruntea încreţită, ochii umili. Pe neaşteptate se aplecă, cizma izbi în fesa

descoperită şi Pantacha se prăbuşi cu un icnet. Dar şi întins pe jos continua să privească sticla dintr-o parte. Locotenentul trase de frânghie, capul ciufulit se izbi de podea de două ori, Pantachita, gata cu tâmpeniile, nu-i aşa? Unde se ascunsese? şi din proprie iniţiativă Pantacha, pe întuneric, domnule, răcni, şi capul i se izbi de podea încă o dată: o să vină încet, şi o să se caţere pe râpă, şi o să intre în colibă, cu coada o să-i astupe gura, domnule, şi aşa o să-l ia, sărăcuţul, şi să-i dea măcar o înghiţitură, domnule. Aşa făcea *yacumama*, pe tăcute, şi balta o să se deschidă precis şi huambişii spuneau că o să se întoarcă şi o să ne înghită, şi de aia plecaseră şi ei, domnule, şi locotenentul îl izbi cu piciorul. Pantacha tăcu, îngenunche: rămăsese singur-singurel, domnule. Ofiţerul bău o înghiţitură din termos şi-şi trecu limba peste buze. Sergentul Roberto Delgado se juca cu sticla şi Pantacha voia să-l trimită în Ucayali, domnule, răcnea din nou şi din pricina strâmbăturii i se scobeau obrajii, unde murise şi prietenul lui Andrés. Acolo voia să moară şi el.

— Deci pe stăpânul tău l-a răpit *yacumama*, spuse locotenentul, cu o voce calmă. Deci locotenentul e un dobitoc şi Pantachita poate să-l ducă de nas cum vrea. Ah, Pantachita!

Neobosiţi, arzători, ochii lui Pantacha contemplau sticla şi afară ploaia devenise mai furioasă, în depărtare răsunau tunetele şi fulgerele luminau din când în când acoperişurile biciuite de apă, copacii, noroiul din sat.

— M-a lăsat singur, domnule, strigă Pantacha, şi vocea i se înfurie, dar privirea era tot liniştită şi extaziată, i-am dat să mănânce şi el nu se dădea jos din hamac, sărăcuţul, şi m-a părăsit şi ceilalţi au plecat şi ei. De ce nu mă crezi, domnule?

— Poate numele nu e adevărat, spuse sergentul Delgado. Nu cunosc pe nimeni prin munţi care să se cheme Fushia. Nu vă enervează ăsta, cu delirul lui? Eu i-aş trage o dată un glonte în cap, dom locotenent.

— Şi aguarunul? spuse locotenentul. Şi pe Jum l-a răpit *yacumama*?

— A plecat, domnule, urlă Pantacha, nu ţi-am mai spus? Sau l-o fi luat şi pe el, domnule, cine ştie.

— L-am avut în faţa mea o după-amiază întreagă pe Jum ăsta din Urakusa, spuse locotenentul, iar pe interpretul făcea ălălalt pungaş, şi eu îi ascultam şi le înghiţeam basmele. Ah, dacă aş fi ştiut. Ăla a fost primul indian pe care l-am cunoscut, domnule sergent.

— Vina e a fostului guvernator din Nieva, dom locotenent, unul Reîtegui, spuse sergentul Delgado. Noi nu voiam să-i dăm drumul aguarunului. Dar aşa a poruncit el şi vezi şi dumneata.

— A plecat stăpânul, a plecat Jum, au plecat huambişii, hohoti Pantacha. Singur cu tristeţea mea, domnule, şi simt un frig înspăimântător până-n măduva oaselor.

— Dar pe Adrian Nieves jur că pun mâna, spuse locotenentul. Şi-a bătut joc de noi sub nasul nostru, a trăit atâta timp din ce-i plăteam noi.

Şi toţi aveau femei, acolo. Lacrimile curgeau printre firele de păr şi ofta din rărunchi, domnule, cu multă tristeţe, şi nu vrusese decât o creştină, măcar ca să-i vorbească, una, şi până şi shapra i-o luaseră, şi pe ea, domnule, şi cizma sui, izbi, şi Pantacha se încovoie urlând. Închise ochii câteva clipe, îi deschise, şi plin de blândeţe de data asta, privi sticla: o dată şi gata, domnule, de frig, îngheţa pe dinăuntru.

— Tu ştii bine ţinutul ăsta, Pantachita, spuse locotenentul. Cât o să mai dureze blestemata asta de ploaie – când o să putem pleca?

— Mâine se înseninează, domnule, bolborosi Pantacha. Roagă-te la Dumnezeu şi o să vezi. Da’ fie-ţi milă, dă-mi măcar o dată. De frig, domnule.

Nu se putea suporta, fir-ar să fie, nu se putea suporta, şi locotenentul ridică cizma, dar de data asta nu izbi, o propti în faţa prizonierului până ce obrazul lui Pantacha atinse podeaua. Sergentul Delgado bău o gură

din sticlă, după aia o gură din termos. Pantacha îşi desfăcuse buzele şi limba lui ascuţită şi roşietică lingea, domnule, uşor, doar o dată, talpa cizmei, de frig, vârful, domnule şi un fel de\ vioiciune şi şmecherie şi umilinţă îi fierbea în cărbuni ieşiţi din orbită, numai una? şi în timp ce limba morfolea pielea murdară, domnule? de frig şi sărută cizma.

— La toate te pricepi, spuse sergentul Delgado. Când nu ne iei la sentiment, faci pe nebunul, Pantachita.

— Spune-mi unde e Fushia şi-ţi fac cadou sticla, spuse locotenentul, şi te las liber. Şi pe deasupra îţi dau câţiva soles. Răspunde repede sau mă răzgândesc.

Dar Pantacha începuse iarăşi să se smiorcăie şi tot corpul i se lipea de podeaua de pământ căutând căldură şi era străbătut de spasme scurte.

— Du-l de aici, spuse locotenentul. Mă molipsesc şi eu de nebunia lui, îmi vine să vărs, văd şarpele *yacumama*, şi ploaia o ţine întruna, fir-ar a dracului să fie.

Sergentul Roberto Delgado apucă frânghia şi o luă la fugă, Pantacha venea în spatele lui în patru labe, ca un câine zburdalnic. Pe scară, sergentul strigă ceva şi se svi Hinojosa. Îi cară pe Pantacha, sărind, printre şuvoaiele de apă.

— Şi dacă pornim pe ploaie? spuse locotenentul. La urma urmei garnizoana nu e chiar aşa de departe.

— Ne răsturnăm în două minute, dom locotenent, spuse sergentul Delgado. N-aţi văzut râul?

— Vreau să spun pe jos, pe munte, spuse locotenentul. În două-trei zile ajungem.

— Nu vă lăsaţi cuprins de disperare, dom locotenent, spuse sergentul Delgado. O să stea şi ploaia. Puteţi fi sigur că e de pomană totul, nu ne putem mişca din loc pe vremea asta. Aşa e pădurea, trebuie să ai răbdare.

— Dar sunt două săptămâni, fir-ar să fie, spuse locotenentul. Pierd transferul, avansarea, nu-ţi dai

seama?

— Pe mine nu aveţi de ce să vă înfuriaţi, spuse sergentul Delgado. Nu e vina mea că plouă, dom locotenent.

Ea era singură, tot timpul în aşteptare, pentru ce să mai numere zilele, o să plouă, n-o să plouă, se întorc azi? nu încă, e prea devreme. Or să aducă marfă? Să aducă, Sfinte Cristoase, sfinte, sfinte, multă, cauciuc, piei, să vină don Aquílino, cu rufe şi mâncare, cât a vândut? şi el, destul, Lalita, pe preţ bun. Şi Fushia, bătrânul meu drag. Să se îmbogăţească, Sfântă Fecioară, sfântă, sfântă, căci atunci or să plece din insulă, or să se întoarcă printre creştini şi or să se căsătorească, nu-i aşa, Fushia? aşa e, Lalita. Şi el o să se schimbe şi o s-o iubească din nou şi nopţile, în hamacul tău? da, goală? da, o dorea? da, îi plăcea? da, mai mult decât achuales? da, decât shapra? da, da, Lalita, şi să mai aibă un copil. Ia te uită, don Aquílino, nu seamănă cu mine? uite-l cât a crescut, vorbeşte huambisa mai bine ca spaniola. Şi bătrânul, suferi, Lalita? Şi ea, un pic fiindcă n-o mai iubea, şi el, se poartă rău cu tine? eşti geloasă pe achuales, pe shapra? şi ea, îngrozitor, don Aquílino, dar erau tovarăşele ei, în lipsă de prietene, ştii? şi-i părea rău când i le dădea lui Pantacha, lui Nieves sau huambişilor, se vor întoarce azi? Dar în seara aceea nu sosiră ei, ci Jum şi era după-masă când shapra intră în colibă strigând, zgâlţâi hamacul şi brăţările îi dansau, oglinjoarele şi clopoţeii, şi Lalita, au sosit? şi ea, nu, a venit aguaru-nul care a fugit. Lalita ieşi după el şi era acolo, lângă bazinul cu broaşte-ţestoase, punând sare la nişte somni şi ea, Jum, unde ai fost, de ce, ce făcuse atâta timp, şi el tăcea, îşi închipuiau că n-o să te mai întorci, şi el cuviincios, Jum, îi întinse somnul, uite ce ţi-am adus. Se întorcea cum plecase, cu capul ras, pe spate cu dungi de *achiote* ca nişte răni de bice, şi ea, sunt plecaţi în expediţie, aveau atâta nevoie de el, în sus, de ce nu ţi-ai luat rămas bun? spre Lacul Rimachi, îi cunoştea pe muraţi? sunt viteji? or să se bată cu stăpânul

sau or să-i dea cauciucul cu binişorul, Jum? Huambişii s-au dus după el să-l caute şi pe Pantacha poate l-au omorât, stăpâne, îl urăsc, şi pilotul Nieves, nu cred, s-au împrietenit, şi Fushia, sunt în stare, câinii ăştia, şi Jum, nu m-au omorât, m-am dus încolo şi acum m-am întors, o să mai rămână? da. Stăpânul o să-l certe, dar să nu pleci, Jum, îi trecea repede şi apoi, de fapt nu-l stima? şi Fushia, cam nebun, Lalita, dar folositor, putea să-i convingă pe alţii. E adevărat, draci creştini, aguarun ah? le ţinea predici? Jum, stăpân înş elând minţind, ah? Lalita, dacă ai vedea cum îi mai lămureşte, le strigă, îi roagă, le dansează, şi ei da, da, aguarun ah, cu mâinile şi cu capul, ah, şi întotdeauna le dădeau cauciucul de bunăvoie. Ce le spui, Jum, spune-mi cum îi convingi, şi Fushia, dar într-o bună zi or să-l omoare şi cine dracul o să-l înlocuiască. Şi ea, e adevărat că nu vrei să te întorci în Urakusa? îi urăşti, într-adevăr atât de mult pe albi? şi pe noi? şi Pantacha, da, stăpână, fiindcă l-au bătut, şi Nieves, atunci de ce nu ne omoară în somn, şi Fushia, noi suntem răzbunarea lui, şi ea, e adevărat că te-au atârnat de un *capiron*? şi el, e nebun, Lalita, dar nu-i prost, ai strigat când te-au ars? şi nemaipomenit de priceput să pună curse, nimeni nu-l întrecea la vânat şi la pescuit, avea nevastă? au omorât-o, şi dacă nu mai e nimic de mâncare Jum se duce în pădure şi aduce *paujiles*, *anujes*, potârnichi, te vopseşti ca să ţii minte loviturile de bici? şi o dată l-au văzut omorând un chuchupe cu praştia lui cu săgeţi, Lalita, ei ştie care-i sunt duşmanii, nu-i aşa, Jum? ăia pe care-i lasă Fushia fără marfă, să nu crezi că mă ajută pentru ochii mei frumoşi. Şi Pantacha, azi l-am văzut lângă râpă, şi-a atins cicatricea de pe frunte, vorbea de unul singur, şi Fushia pentru mine e mai bine că munceşte aşa, răzbunarea nu mă costă nimic, şi el în aguarună, nu te-am înţeles. Căci când sosea şalupa lui don Aquílino, huam-bişii cădeau de pe *lupunas* pe debarcader ca o ploaie de gaiţe, şi ţipând şi sărind îşi primeau porţiile de sare şi de rachiu şi topoarele şi

cuţitele pe care Fushia le împărţea le oglindeau ochii beţi de veselie şi Jum a plecat, unde? pe aici, m-am întors, nu voia? nu, o cămaşă? nu, ţuică? nu, cuţit? nu, sare? nu, şi Laliia, pilotul o să se bucure că te-ai întors, Jum, el chiar că ţi-e prieten, nu-i aşa? şi el, da, şi ea, mulţumesc pentru peşte, dar păcat că l-ai sărat şi pilotul Nieves, nu le ştia numele, stăpână, nu-i spusese, doi creştini, şi gata, i-au făcut să-i urască pe patroni şi spunea că l-au nenorocit şi ea, te-au înşelat? te-au furat? şi el, m-au sfătuit ce să fac, şi ea, aş vrea să stăm de vorbă, Jum, de ce-i întorcea spatele când îl chema? şi el tăcea, îi era ruşine? şi el, ţi-am adus pentru tine şi huambişii îi scoteau sângele, şi ea, vânat? şi el, vânat, cuviincios, da, şi Lalita, haide, or să-l mănânce, să taie lemne şi Jum, ţi-e foame? şi ea tare, tare de tot, de când au plecat nu mâncase carne, Jum, şi după aia s-au întors şi el intră în colibă, se uită la Aquílino, nu-i aşa că a crescut, Jum? şi el, da, şi vorbea păgâneşte mai bine decât spaniola, şi el, da, şi Jum avea copii? şi el, avea, dar nu mai are, şi ea, mulţi? şi el, puţini, şi atunci începu să plouă. Nori groşi întunecoşi, nemişcaţi deasupra *luprinelor*, se goliră şi o apă neagră două zile în şir şi toată insula deveni o băltoacă nămoloasă, balta o ceaţă tulbure şi multe păsări căzeau moarte la uşa colibei şi Lalita, săracele, s-or fi ducead undeva, să acopere pieile, cauciucul, şi Fushia, repede, fir-ar să fie, câinilor, pe capul lui erau toate, pe plaja asta, căutaţi un adăpost, o peşteră ca să aprindă focul, şi Pantacha îşi fierbea ierburile şi pilotul Nieves îşi mesteca tutunul ca huambişii. Şi Lalita, o să-i aducă şi de data asta? Şiraguri? brăţări? pene? flori? o iubea? şi ea, dacă ar şti stăpânul, şi el, chiar dacă ar şti, noaptea o să se gândească la ea? şi el, nu-i niciun păcat, doar un mic dar fiindcă aţi fost bună când am fost bolnav, şi ea, e curat, binecrescut, îşi se poate pălăria când spune bună ziua şi Fushia să nu mă mai insulte atât, era bolnavă? Fushia se putea răzbuna, ochii pilotului se fac mai calzi când trec

pe lângă el, o visa? voia s-o atingă? s-o îmbrăţişeze, dezbracă-te, vino la mine în hamac, să-l sărute ea? pe gură? pe spate? sfinte, sfinte, de s-ar întoarce azi.

Apărură în anul acela bogat: agricultorii sărbătoreau de dimineaţă până seara cele douăsprezece încărcături de bumbac şi la Centrul Piuran şi Clubul Grâu se bea şampanie franţuzească. În iunie, pentru aniversarea oraşului, şi la sărbătorile naţionale, s-au organizat pe Corso dansuri populare, vreo şase circuri şi-au înălţat corturile în deşert. Bogătaşii aduceau orchestre tocmai de la Lima pentru balurile lor. A fost şi un an plin de evenimente: Chunga începu să lucreze în băruleţul lui Doroteo, muriră Juana Băură şi Patrocinio Naya, râul Piura veni cu ape bogate, n-a mai fost niciun fel de molimă. Lacomi, în roiuri, cădeau peste oraş agenţii comerciali, samsarii de bumbac, recoltele\îşi schimbau stăpânul în cârciumi. Apăreau prăvălii, hoteluri, cartiere de locuinţe. Şi într-o zi se răspândi zvonul: „lângă râu, în spatele abatorului, există un bordel”.

Nu era o clădire, ci o străduţă murdară, închisă spre exterior printr-o poartă mare de garaj, cu cămăruţe de chirpici pe margini; un felinar roşu lumina faţada. În fund, pe nişte scânduri întinse peste butoaie, se afla barul şi prostituatele, în număr de şase: bătrâne, cumsecade, şi nu erau de prin partea locului. „S-au întors, spuneau cei mai glumeţi, sunt cele care n-au ars”. De la bun început, casa de la abator a fost plină de lume. împrejurimile ei erau pline de bărbaţi beţivi şi în *Ecouri şi ştiri*, *Timpul* şi *Industria* apărură notiţe pline de aluzii, scrisori de protest, dojeni la adresa autorităţilor. Şi atunci ţâşni, pe neaşteptate, al doilea bordel, în plin cartier Castilia; nu o străduţăci o vilă, cu grădină şi balcoane. Descurajaţi, parohii şi doamnele care culegeau semnături, cerând închiderea casei de la abator, se dădură bătuţi. Doar părintele García, din amvonul bisericii din Piaţa Merino, mânios şi perseverent, continua să ceară pedepse şi să prevestească catastrofe:

„Dumnezeu v-a dăruit un an bun, acum vor veni vremurile cu vacile slabe pentru piurani”. Dar n-a fost aşa şi în anul următor recolta de bumbac a fost tot atât de bună ca şi cea dinainte. În loc de două, erau atunci patru bordeie şi unul dintre ele, la câteva străzi de catedrală, luxos, mai mult sau mai puţin discret, cu femei albe, încă necoapte şi, după câte se părea, din capitală.

Şi tot în anul acela Ghunga şi Doroteo se bătură cu sticle şi, la poliţie, cu hârtii la mână, ea demonstra că era singura stăpână a băruleţului. Ce se ascundea aici, ce trafic misterios? Oricum, de atunci proprietară fu Chunga. Administra localul cu amabilitate şi hotărâre, ştia să se facă respectată de beţivi. Era o tânără fără forme, lipsită de umor, cu pielea mai curând închisă şi inimă de piatră. O puteai vedea în spatele tejghelei, cu părul negru răzvrătindu-se să scape dintr-un fileu, cu gura aceea fără buze, ochii privind la toate cu o indolenţă de-ţi pierea orice chef. Purta pantofi fără tocuri, ciorapi scurţi, o bluză care şi ea parcă era bărbătească, şi niciodată nu-şi vopsea buzele sau unghiile, nici nu-şi dădea cu roz în obraji, dar în ciuda îmbrăcăminţii şi a apucăturilor avea ceva foarte feminin în voce, chiar când înjura. Mâinile ei groase şi butucănoase ridicau cu aceeaşi uşurinţă o masă, un scaun, destupau sticle sau pălmuiau pe câte unul mai îndrăzneţ. Se spunea că e aspră şi cu suflet de piatră în urma sfaturilor Juanei Băură, care i-ar fi strecurat în suflet neîncrederea faţă de bărbaţi, dragostea de bani şi obişnuinţa singurătăţii. Când muri spălătoreasă, Chunga îi făcu un priveghi somptuos: lichior din cel mai fin, supă de pui, cafea, toată noaptea şi la discreţie. Şi când intră orchestra în casă, cu harpâstul în frunte, cei care o vegheau pe Juana Băură priviră plini de curiozitate, ţepeni, cu ochi răutăcioşi. Dar don Anselmo şi Chunga nu se îmbrăţişară, ea îi întinse mâna ca şi lui Bolas şi Tânărului. Îi pofti să intre, îi servi cu aceeaşi politeţe distantă ca şi pe ceilalţi, le ascultă cu atenţie cântecele.

Se vedea că e stăpână pe sine şi expresia îi era abătută, dar calmă. Harpistul, în schimb, părea melancolic şi zăpăcit, cânta, de parcă s-ar fi rugat, când veni un ţânc să-i spună că la casa de la abator lumea îşi pierduse răbdarea, orchestra trebuia să înceapă de la opt şi era trecut de zece. După moartea Juanei Băură, spuneau mangaşii, Chunga o să vină să locuiască cu bătrânul în Mangacheria. Dar ea se mută la băruleţ, se spune că dormea pe o saltea de paie sub tejghea. În perioada în care Chunga şi Doroteo se despărţiră, şi ea deveni proprietară, orchestra nu mai cânta la casa de la abator, ci în cea din Castilia.

Băruleţul Chungăi progresă văzând cu ochii. Cu mâna ei vărui pereţii, îi împodobi cu fotografii şi stampe, acoperi mesele cu muşama cu floricele multicolore şi angaja o bucătăreasă. Băruleţul deveni un restaurant al muncitorilor, camionagiilor, cofetarilor şi sergenţilor. Doroteo, după ruptură, se duse să locuiască în Huancabamba. După mulţi ani se întoarse în Piura şi „ca să vezi cum e viaţa”, spuneau oamenii, până la urmă deveni clientul băruleţului. Probabil că suferea văzând progresele localului care fusese al lui.

Dar într-o zi barul-restaurant îşi închise uşile şi Chunga I se făcu nevăzută. După o săptămână se întoarse în mahala în fruntea unei echipe de muncitori care puseră la pământ pereţii de chirpici şi ridicară alţii de cărămidă, puseră calamină pe acoperiş şi făcură ferestre. Activă, zâmbitoare, Chunga era toată ziua pe şantier, îi ajuta pe muncitori şi bătrânii, aţâţaţi, schimbau priviri grăitoare, retrospective: „o face să renască, frate”, „aşchia nu sare departe de trunchi”, „sângele apă nu se face”. În vremea asta orchestra nu mai cânta la casa din Castilia, ci în cea din cartierul Buenos Aires, şi, în drum, harpistul îi ruga pe Bolas şi pe Tânărul Alejandro să treacă prin mahala. Urcau prin nisip şi, în faţa; şantierului, bătrânul, aproape orb, cum merge lucrul? au pus uşile? arată bine de aproape? cu ce

seamănă? Curiozitatea şi întrebările lui dezvăluiau un anume orgoliu, pe care mangaşii îl aţâţau cu tot felul de glume: „Ce mai face Chunguita, harpistule, se îmbogăţeşte, ai văzut ce casă clădeşte?” El zâmbea mulţumit, dar când bătrânii, aţâţaţi, îi ieşeau în cale, „Anselmo, ne-o face să renască”, harpistul făcea pe uluitul, pe misteriosul, pe prostul, nu ştia nimic, trebuie să plec, despre ce vorbiţi, care Casă Verde?

18*

Cu o înfăţişare hotărâtă şi înfloritoare, cu paşi îndesaţi, într-o dimineaţă, Chunga se înfăţişă în Mangacheria şi înainta pe străduţele prăfuite întrebând de harpist. îl găsi dormind, în coliba care fusese a Patrociniei Naya. Întins pe pat, cu braţul de-a curmezişul feţei, bătrânul sforăia şi părul alb de pe piept îi era ud de sudoare. Chunga intră, închise uşa şi, în timpul acesta, se şi răspândi zvonul în legătură cu această vizită. Mangaşii veneau să se plimbe prin apropiere, priveau prin gardul de trestii, lipeau urechea de uşă, îşi transmiteau descoperirile. După câtva timp, harpistul ieşi în stradă cu un chip îngândurat, nostalgic şi-i rugă pe copii să-l cheme pe Bolas şi pe Tânărul; Chunga se aşezase pe pat şi era toată numai zâmbet. Apoi sosiră prietenii bătrânului, uşa se închise din nou, „nu e o vizită la taică-su, ci la harpist”, şuşoteau mangaşii, „Chunga are ceva de gând cu orchestra”. Statură în colibă mai bine de o oră şi, când ieşiră, mulţi mangaşi plecaseră, plictisiţi de atâta aşteptare. Dar îi văzură de prin case. Harpistul mergea iarăşi ca un somnambul, poticnindu-se, în zigzag, cu gura căscată. Tânărul parcă amuţise şi Chunga îl ţinea de braţ pe Bolas şi se vedea că e mulţumită şi cu chef de vorbă. Merseră la Angelica Mercedes, mâncară cârnaţi cu usturoi, apoi Tânărul şi Bolas cântară câteva compoziţii. Harpistul privea în tavan, se scărpina la ureche, se schimba la faţă dintr-un moment într-altul, zâmbea, se întrista. Şi când Chunga plecă, mangaşii îi înconjurară, lacomi de explicaţii. Don Anselmo părea şi acum dus pe

altă lume, prostit, Tânărul dădea din umeri, doar Bolas răspundea la întrebări. „Nu se putea plânge, bătrâne, spuneau mangaşii, e un angajament grozav, şi apoi o să aibă toate avantajele lucrând pentru Chunguita, o s-o vopsească tot în verde?”

— Era beat şi nu l-am luat în serios, spuse Bolas. Domnul Seminario a râs batjocoritor.

Dar sergentul scosese pistolul din nou, îl ţinea de mâner şi de vârf şi se opintea să-l deschidă. În jurul lui toţi începură să se privească şi să râdă mânzeşte, să se foiască pe scaunele devenite pe neaşteptate incomode.

Doar harpistul bea mai departe, o ruletă rusă? cu sorbituri mici, ce mai era şi asta, băieţi?

— O chestie ca să dovedeşti dacă bărbaţii sunt bărbaţi, spuse sergentul, o să vezi imediat, bătrâne.

— Mi-am dat seama că vorbeşte serios după liniştea lui Lituma, spuse Tânărul.

Cu capul lăsat pe masă, Seminario stătea mut şi ţeapăn şi ochii lui, de obicei batjocoritori, păreau acum nedumeriţi. Sergentul îşi deschisese în sfârşit revolverul şi mâinile lui scoteau cartuşele, le puneau în ordine, verticale, paralele, printre pahare, sticle şi scrumiere pline de mucuri. Pădureanca începu să plângă.

— Pe mine mai degrabă m-a înşelat cu liniştea lui, spuse Chunga, altfel i-aş fi smuls pistolul când îl descărca.

— Ce te-a apucat, poliţistule, spuse Seminario, ce ifose mai sunt şi astea?

Avea vocea spartă şi tânărul încuviinţă, da, de data asta îi luase piuitul. Harpistul îşi lăsă paharul pe masă, adulmecă în aer, neliniştit, chiar aveau de gând să se bată, \băieţi? Să termine, mai bine să vorbească în continuarfe prieteneşte despre Chipiro Seminario. Dar fetele fugeau de pe la mese, Rita, Sandra, Maribel, sărind, Zambilica, Ortensia, ţipând ca nişte păsărele, şi, ghemuite lângă scară, sâsâiau, holbau ochii, speriate de moarte. Bolas şi Tânărul îl apucară pe harpist de braţe, îl

duseră aproape pe sus până în colţul orchestrei.

— De ce nu i-aţi vorbit? bolborosi Pădureanca. Dacă îi spui ceva cu binişorul, înţelege. De ce n-aţi încercat măcar?

Chunga a încercat, ia să pună pistolul ăla la loc, pe cine voia el să sperie?

— Tu ai auzit cum m-a înjurat de mamă mai înainte, Chunguita, spuse Lituma, şi pe locotenentul Cipriano pe care nici măcar nu-l cunoaşte. Hai să vedem dacă ăia care te înjură de mamă au sângele rece şi puls sănătos.

— Ce-i cu tine, poliţistule, urlă Seminario, la ce bun tot teatrul ăsta?

Şi Josefino îl întrerupse: era inutil să se mai prefacă, domnule Seminario, de ce să mai facă pe beatul? să mărturisească că i-e frică, el îi vorbea cu tot respectul.

— Şi prietenul lui a încercat să-i oprească, spuse Bolas. Haide de aici, frate, nu te băga în pocinoage de astea. Dar pe Seminario îl apucase vitejia şi-l izbi cu dosul palmei.

— Şi pe mine? protestă Chunga. Dă-mi drumul, ce porcărie, mama ta, dă-mi drumul.

— Fătălău scârbos, spuse Seminario. Dă-i drumul sau te ciuruiesc eu.

Lituma apucase revolverul cu vârful degetelor, cu tamburul pântecos cu cinci orificii în faţa ochilor, vocea îi era măsurată, didactică: mai întâi te uitai dacă e gol, adică dacă n-a rămas vreun glonte înăuntru.

— Nu vorbea cu noi, ci cu pistolul, spuse Tânărul. Aşa cel puţin părea, Pădureanco.

Şi atunci Chunga se ridică, traversă pista de dans în fugă şi ieşi, izbind uşa cu putere.

— Când ai nevoie de ei niciodată nu apar, spuse ea: a trebuit să merg până la monumentul Grâu ca să dau peste doi sticleţi.

Sergentul luă un glonte, îl ridică cu delicateţe, îl puse în lumina becului albastru. Trebuia luat proiectilul şi introdus în armă şi Fercheşul nu se mai putu stăpâni,

vere, gata odată, să plece în Mangacheria, vere, şi José la fel, mai că nu plângea, să nu se mai joace cu pistolul ăla, să plece, cum a spus Fercheşul, vere, să plece.

— Nu vă iert că nu mi-aţi povestit ce se întâmplă, spuse harpistul. Strigătele fraţilor Leon şi ale fetelor îmi dădeau mie de bănuit, dar nu-mi închipuiam că s-au încăierat.

— Cine să-şi închipuie aşa ceva, maestre? spuse Bolas. Seminario îşi scosese şi el pistolul, i-l trecea lui Lituma pe la nas şi aşteptam cu sufletul la gură ca în fiece clipă să scape o împuşcătură.

Lituma, foarte liniştit, în continuare, şi Fercheşul, nu-i lăsaţi, opriţi-i, o să se întâmple o nenorocire, dumneata, don Anselmo, pe el o să-l asculte. Ca şi Pădureanca, Rita şi Maribel plângeau, Sandra, să se gândească la nevastă, şi José, la copilul pe care-l aştepta, vere, nu fi încăpăţânat, hai să mergem în Mangacheria. Cu o lovitură seacă, sergentul puse închizătorul ţevii: se închidea arma, uşurel, cu încredere şi totul e gata, domnule Seminario, ce mai aşteaptă ca să se pregătească?

— Ca îndrăgostiţii ăia cărora le vorbeşti şi le tot vorbeşti de pomană, că sunt cu capul în nori, oftă Tânărul. Pe Lituma parcă-l vrăjise pistolul.

— Şi el ne vrăjise pe noi, spuse Bolas. Şi Seminario îl asculta ca un copil. Nici nu-i porunci bine Lituma, că el îşi şi deschise revolverul şi-i scoase toate gloanţele, în afară de unul. Săracul, îi tremurau degetele.

— I-o fi spus inima că o să moară, spuse Tânărul.

— Gata, acum apasă cu mâna pe tambur fără să te uiţi şi învârteşte-l ca să nu se ştie unde e glonţul, învârteşte-l cât poţi de repede, ca o ruletă, spuse sergentul. De aia se cheamă aşa, harpistule, înţelegi?

— Destul cu vorbele, spuse Seminario. Să începem odată, târâie-brâu ce eşti.

— Ea patra oară că mă insulţi, domnule Seminario, spuse Lituma.

— Te treceau fiori când îi vedeai cum îşi învârt tamburele, spuse Bolas. Parcă erau doi copii învârtind un titirez.

— Vezi cum sunt piuranii, fetiţo? spuse harpistul. Îşi riscă viaţa doar din orgoliu.

— Ce orgoliu? spuse Chunga. De beţivi ce sunt şi ca să-mi amărască mie zilele.

Lituma dădu drumul tamburului, trebuiau să tragă la sorţi ca să vadă cine începe, dar n-avea nicio importanţă, el îl poftise, aşa că ridică pistolul, îl pipăi, puse gura ţevii la tâmplă, se închid ochii, şi închise ochii, şi se trage, şi apăsă pe cocoş, ţac şi un clănţănit de dinţi. Se făcu palid, toţi se făcură palizi şi deschise gura şi toţi deschiseră gura.

— Taci, Bolas, spuse Tânărul. Nu vezi că plânge? Don Anselmo o mângâie pe Pădureancă pe păr, îi întinse batista lui colorată, fetiţo, să nu mai plângă, astea trecuseră de mult, ce mai conta acum, şi Tânărul aprinse o ţigară şi i-o întinse. Sergentul pusese revolverul pe masă şi bea, încet, dintr-un pahar g. ol, fără să îndrăznească cineva să râdă. Faţa parcă şi-o scosese din apă.

— Nimic, nu te nelinişti, îl rugă Tânărul. O să-ţi pară rău, maestre, îţi jur că nu s-a întâmplat nimic.

— M-ai făcut să trag o spaimă cum n-am tras niciodată, se bâlbâi Fercheşul. Acum te rog, vere, să mergem.

Şi José, trezindu-se parcă dintr-un vis, asta o să rămână, vere, ce mare devenise, de pe scară se înălţă zumzăitul fetelor, Sandra începu să urle, Tânărul şi Bolas, liniştеşte-te, maestre, stai liniştit şi Seminario zgâlţâi masa, linişte, mânios, fir-ar să fie, e rândul meu, tăceţi din gură. Ridică revolverul şi-l lipi de tâmplă, nu închise ochii, pieptul i se umflă.

— Am auzit împuşcătura tocmai când intram în mahala cu sticleţii, spuse Chunga. Şi zarva. Băteam cu picioarele în uşă, jandarmii încercau s-o spargă cu

puştile şi voi nu deschideaţi.

— Murise un om, Chunga, spuse Tânărul. Cui să-i mai ardă să deschidă uşa?

— Se prăvăli peste Lituma, spuse Bolas, şi de izbitură căzură amândoi pe jos. Prietenul lui începu să strige, chemaţi-l pe doctorul Zevallos, dar nimeni nu se putea mişca de spaimă. Şi apoi, nu mai avea niciun rost.

— Şi el? spuse Pădureanca, încet de tot.

El privea sângele care-l împroşcase şi se pipăia peste tot crezând desigur că e sângele lui şi nu-i trecea prin cap să se ridice şi încă mai era pe jos, pipăindu-se când intrară sticleţii, cu puştile în mâini, liniştiţi, ochind pe toată lumea, nu se mişcă nimeni, dacă i s-a întâmplat ceva sergentului or să vadă ei. Dar nimeni nu-i asculta, şi invincibilii şi fetele alergau lovindu-se unii de alţii printre scaune, harpistul căzuse, apuca pe câte unul, cine a fost, îl zgâlţâia, pe altul, cine a murit, şi un sticlete se postă în faţa scării şi-i sili pe cei ce voiau să fugă să dea înapoi. Chunga, Tânărul şi Bolas se aplecară asupra lui Seminario: cu faţa în jos, încă mai ţinea revolverul în mână şi o pată vâscoasă se întindea în părul de pe cap. Prietenul, în genunchi, îşi acoperea faţa. Lituma se pipăia mai departe.

— Jandarmii, ce s-a întâmplat, dom sergent, a fost obraznic şi a trebuit să-l puneţi la punct? spuse Bolas. Şi el, parcă ameţit, spunând da la orice.

— Domnul s-a sinucis, spuse Fercheşul, n-avem nimic de-a face, lasă-ne să ieşim, ne aşteaptă acasă.

Dar jandarmii baricadaseră uşa şi o păzeau, cu degetul pe cocoşul puştii, şi aruncau foc şi pară pe gură şi pe ochi.

— Fiţi omenoşi, fiţi creştini, lăsaţi-ne să plecăm, repetă José. Noi ne distram, n-aveam niciun amestec. Pe ce vreţi să vă jurăm?

— Adu o pătură de sus, Maribel, spuse Chunga. Ca să-l acoperim.

— Tu nu ţi-ai pierdut capul, Chunga, spuse Tânărul.

— După aia a trebuit s-o arunc, petele nu mai ieşeau cu nimic, spuse Chunga.

— Lor li se întâmplă lucrurile cele mai ciudate, spuse harpistul. Trăiesc altfel, mor altfel.

— Despre cine vorbeşti, maestre? spuse Tânărul.

— Despre neamul Seminario, spuse harpistul. Rămase cu gura deschisă parcă ar fi vrut să adauge ceva, dar nu mai spuse nimic.

— Cred că Josefino n-o să mai vină să mă ia, spuse Pădureanca. E foarte târziu.

Uşa era deschisă şi prin ea intra soarele ca un incendiu plin de lăcomie, „toate colţurile salonului ardeau. Deasupisa acoperişurilor mahalalei, cerul părea foarte înalt, fără nori, foarte albastru şi se vedea spinarea aurie a deşertului şi roşcovii turtiţi şi tari.

— Te ducem noi, fetiţo, spuse harpistul. Aşa nu trebuie să mai iei taxiul.

PATRU

TĂCUTE, ÎMPINSE DE PRĂJINI, luntrile acostează la ţărm şi Fushia, Pantacha şi Nieves sar pe pământ. Pătrund câţiva metri în hăţiş, se lasă pe vine, vorbesc încet. În timpul ăsta, huambişii trag luntrile pe nisip, le ascund sub ramuri, şterg urmele de paşi din nămolul de pe mal şi intră şi ei în pădure. Au securi, arcuri, mănunchiuri de săgeţi atârnate de gât şi, la brâu, cuţite şi ţevile de trestie pline de curara. Chipurile, torsurile, braţele şi picioarele lor dispar sub tatuaj şi, ca pentru marile sărbători, şi-au vopsit dinţii şi unghiile. Pantacha şi Nieves au puşti, Fushia doar un revolver. Un huambis schimbă câteva cuvinte cu ei, apoi se furişează şi, sprinten, de pierde printre copaci. Stăpânul se simţea mai bine?! Stăpânul nu se simţise niciodată rău, cine mai născocise şi asta? Dar stăpânul să nu ridice glasul: se enervau oamenii. Siluete tăcute, împrăştiate pe sub copaci, huambişii sunt cu ochii în patru, se mişcă puţin şi doar scânteierea pupilelor şi crisparea furişă a buzelor dezvăluie rachiul şi fierturile de ierburi pe care le-au

băut toată noaptea, în jurul unui foc, pe bancul de nisip unde poposiseră. Unii înmoaie în curara vârfurile săgeţilor înfăşurate în bumbac, alţii suflă peste praştii ca să le cureţe de zgură. Calmi, fără să se privească unii pe alţii, aşteaptă îndelung. Când huambisul care a plecat se iveşte ca o felină uşoară printre copaci, soarele e acum sus şi limbile lui galbene topesc urmele de gânj şi de *achiote* de pe trupurile goale. E o complicată geografie de lumini şi umbre, culoarea desişurilor s-a accentuat, scoarţele par mai tari, mai zgrunţuroase, şi de sus se aude zarva asurzitoare a păsărilor. Fushia se ridică, vorbeşte cu noul-venit, se întoarce la locul unde se află Pantacha şi Nieves: muraţii sunt la vânătoare în pădure, n-au rămas decât femeile şi copiii, nu se vede nici cauciuc, nici piei. Oare merită totuşi să mergem? Stăpânul crede că da, nu se ştie niciodată, poate le-au ascuns câinii ăia. Huambişii discută acum adunaţi în jurul proaspătului sosit. Îi pun întrebări fără să se grăbească, monosilabic, şi el răspunde cu jumătate de glas, întărindu-şi cuvintele prin gesturi şi scurte mişcări din cap. Se împart în trei grupuri, stăpânul şi albii se aşază în frunte şi înaintează astfel, fără grabă, paralel, precedaţi de doi huambişi care deschid drumul prin frunziş cu lovituri de cuţit. Pământul abia murmură la trecerea lor şi la atingerea trupurilor ierburile înalte şi crengile se apleacă cu un plesnet egal, apoi se ridică şi se strâng la loc în urma lor. Continuă drumul mult timp şi, deodată, lumina e mai crudă şi foarte aproape, razele străpung dintr-o parte vegetaţia care e din ce în ce mai rară şi mai scundă, mai puţin monotonă, mai luminoasă. Se opresc şi, în depărtare, se zăreşte marginea pădurii, o poiană întinsă, nişte colibe şi apele liniştite ale lacului. Stăpânul şi albii mai fac câţiva paşi şi privesc. Colibele sunt îngrămădite pe o ridicătură de pământ pleşuv şi cenuşiu, la mică distanţă de lac şi, în spatele cătunului care parcă-i pustiu, se întinde o plajă netedă, de culoare gălbuie. Pe partea dreaptă, un braţ de pădure se

prelungeşte şi ajunge până aproape de colibe: pe aici, Pantacha să iasă la iveală şi muraţii îşi vor lua tălpăşiţa într-acolo. Pantacha se întoarce pe jumătate, explică, gesticulează înconjurat de huambişii care-l ascultă încuviinţând din cap. Se îndepărtează în şir indian, tupilaţi, îndepărtând cu mâna lianele, şi stăpânul, Nieves şi ceilalţi îşi întorc din nou privirile spre cătun, care acum dă semne de viaţă: printre colibe se ghicesc siluete, mişcări şi câteva din formele acelea se îndreaptă încet spre lac, în şir indian, purtând ceva pe cap, probabil colace sau ulcioare, urmaţi de nişte umbre minuscule, poate câini, poate copii. Nieves vede ceva? Nu vede cauciuc, stăpâne, dar chestiile alea întinse pe furcoaie pot fi piei puse să se usuce la soare. Stăpânul nu înţelege, în regiune eseistă arbori de cauciuc, n-or fi venit patronii să adune cauciucul? Muraţii ăştia sunt aşa de leneşi, nu se prea prăpădesc ei cu munca. Dialogurile huambişilor sunt din ce în ce mai răguşite, mai energice. Pe vine sau în picioare sau căţăraţi prin arbuşti, privesc ţintă colibele, siluetele estompate de pe plajă, umbrele târâtoare şi acum ochii nu le mai sunt docili, ci neîmblânziţi şi în ei se vede ceva din îndrăzneala pofticioasă care dilată pupilele *otorongului* flămând, şi până şi pielea lor întinsă a căpătat netezimea lucioasă a jaguarului. Mâinile lor dezvăluie exasperare, strâng praştiile, pipăie arcurile, cuţitele, îşi lovesc muşchii şi dinţii mânjiţi cu gânj, ascuţiţi ca nişte cuie, clănţăne sau mestecă liane, fire de tutun. Fushia se apropie de ei, le vorbeşte şi ei bombăne, scuipă şi strâmbăturile le sunt zâmbitoare, războinice şi exaltate totodată. Lângă Nieves, cu un genunchi pe pământ, Fushia stă la pândă. Formele se întorc de la lac, înaintează agale, greoi, printre colibe şi undeva au aprins un foc: un copăcel cenuşiu se înalţă spre cerul strălucitor. Latră un câine. Fushia şi Nieves se privesc, huambişii îşi apropie *pucunele* de buze şi, cu ochii ţintă spre pragul pădurii, caută, dar câinele nu e nicăieri. Latră din când în când,

nevăzut, ascuns pe undeva. Şi dacă într-o bună zi ei ar intra şi în colibe ar fi soldaţii, aşteptându-i? Nu i-a trecut niciodată stăpânului prin minte aşa ceva? Nu i-a trecut niciodată prin minte. În schimb, de câte ori pleacă la drum, se gândeşte că la întoarcerea pe insulă ar da peste soldaţi ochindu-i de pe râpă. Că vor găsi totul ars, femeile huambişilor moarte şi stăpâna răpită. La început îi era cam\ frică, acum însă nu, doar că se enervează. Stăpânului nu i-a fost niciodată frică? Niciodată, căci săracii cărora le e frică nu scapă de sărăcie toată viaţa. Dar asta nu înseamnă nimic, stăpâne, Nieves fusese toată viaţa sărac şi sărăcia nu-l scăpa de frică. Adevărul e că Nieves se resemnase şi stăpânul, nu. Avusese ghinion, dar o să treacă, mai devreme sau mai târziu o să intre în rândul bogătaşilor. Fără îndoială, stăpâne, el obţinea întotdeauna ce voia. Şi o explozie de glasuri zguduie dimineaţa: urlând, dintr-odată, goi, se ivesc din limba aceea de pădure şi aleargă spre sat, urcă povârnişul ges-ticulând şi printre corpurile iuţi din depărtare se zăresc pantalonii albi ai lui Pantacha, se aud strigătele lui care amintesc râsul sarcastic de *chicua* şi acum au început să latre o mulţime de câini şi colibele varsă umbre, ţipete şi o agitaţie tenace, un fel de fierbere zguduie povârnişul pe unde aleargă împiedicându-se, ricoşând, lovindu-se unele de altele, forme care vin spre pădure şi se disting, în sfârşit, net: sunt femei. Primele trupuri zmân-gălite au şi ajuns pe culme. În spatele lui Nieves şi Fushia, huambişii scot strigăte de luptă, sar, crengile tremură şi păsările nu se mai aud. Stăpânul se întoarce, arată spre câmp şi spre femeile care aleargă: se pot duce. Dar ei încă mai rămân pe loc câteva secunde, îmbărbătându-se cu răcnete, gâfâind şi dând din picioare şi dintr-odată unul înalţă *pucuna*, o rupe la fugă, traversează porţiunea îngustă de hăţiş care-i desparte de poiană şi, când ajunge la terenul gol, ceilalţi încep şi ei să alerge, cu gâtlej urile umflate de strigăte. Pilotul şi Fushia îi urmează şi în poiană

femeile îşi înalţă braţele, privesc spre cer, se învârt, ţâşnesc în grupuri, şi grupurile în siluete solitare care sar, aleargă dintr-o parte în alta, cad pe jos şi apoi dispar, una după alta, înghiţite de pieile cu străluciri negre şi roşiatice. Fushia şi Nieves înaintează şi strigătele îi urmează şi îi preced, par să vină din praful luminos care-i înconjoară în timp ce urcă povârnişul. În satul de muraţi, huambişii forfotesc printre colibe, pulverizează cu picioarele pereţii subţiri, dărâmă cu cuţitele acoperişurile de *yarina*, unul aruncă cu pietre în gol, altul stinge focul şi toţi se clatină, beţi? prostiţi? morţi de oboseală? Fushia merge în urma lor, îi zgâlţâie, îi întreabă, le porunceşte câte ceva şi Pantacha, aşezat pe un ulcior, transpirat, cu ochii bulbucaţi, cu gura căscată, arată spre o colibă încă neatinsă: era un bătrân acolo. Da, oricât le-a spus el, stăpâne, tot i l-au tăiat. Câţiva huambişi s-au liniştit şi scormone ici-colo, trec încărcaţi de piei, bulgări de cauciuc, pături pe care le îngrămădesc în poiană. Zarva s-a concentrat acum. izbucneşte de la femeile adunate între un schelet de trestii şi trei huambişi care le privesc inexpresivi, la o depărtare de câţiva paşi. Stăpânul şi Nieves intră în colibă şi pe jos, între doi oameni în genunchi, sunt nişte picioare scurte şi zbârcite, un sex ascuns într-o teacă de lemn, un pântece, un tors slăbănog şi fără păr, cu nişte coaste care ies prin pielea pământie. Unul din huambişi se întoarce, le arată capul din care abia mai picură nişte puncte roşii. În schimb, din gura căscată între umerii osoşi încă ţâşnesc, câinii ăştia, şuvoaie neîntrerupte de sânge gros, să se uite la feţele lor. Dar Nieves a ieşit din colibă, trăgându-se înapoi ca un rac şi cei doi huambişi nu arată niciun entuziasm şi ochii parcă le sunt amorţiţi. îl ascultă muţi, nepăsători, pe Fushia, care ţipă şi gesticulează şi strânge revolverul în mână, iar când tace ies din colibă şi dau peste Nieves, ţinându-se de perete, vomitând. Nu era adevărat, frica încă nu-i trecuse, dar să nu-i fie ruşine, oricui i se întoarce stomacul pe dos, câinii

ăştia. La ce mai era bun Pantacha? La ce bun mai dădea stăpânul porunci? Şi ăştia n-or să înveţe niciodată, fir-ar ai dracului, într-o bună zi le taie şi lor capul. Dar măcar că-i împuşcă, fir-ar să fie. că-i snopeşte în bătaie, fir-ar să fie, şi tot or să-l asculte porcii ăştia. Se întorc în poiană şi huambişii se trag deoparte şi toate au fost puse în ordine pe pământ: piei de şopârlă, vânat, şarpe şi tigve, coliere, cauciuc, boccele de *barbasco*. Tot îngrămădite şi zgomotoase, femeile privesc cu ochi neliniştiţi, câinii latră şi Fushia examinează pieile în contra luminii, calculează cât cântăreşte cauciucul şi Nieves se dă mai înapoi, se aşază pe un trunchi doborât şi Pantacha vine lângă el. O fi vrăjitorul? Cine să ştie, dar, ce-i drept, n-a încercat să fugă şi, când au intrat, stătea pe jos şi ardea nişte ierburi. A strigat? Cine să ştie, el nu l-a auzit şi mai întâi a vrut să-i oprească şi apoi a vrut să plece şi a plecat şi-i tremurau picioarele şi a făcut pe el şi n-a simţit nimic. Ce-i drept, patronul era furios, nu atât că l-au omorât, că nu l-au ascultat? da. Şi nu era mai nimic, pieile astea erau stricate şi cauciucul era de cea mai proastă calitate, o să turbeze. Dar de ce se băga? Nu era bolnav? Erau creştini, pe insulă uitai că indienii sunt indieni, dar acum îţi dădeai seama, nu se putea trăi astfel, dacă ar fi rachiu de banane, s-ar îmbăta. Şi apoi, ia te uită, cârteau împotriva stăpânului, o să turbeze, o să turbeze. Ascuns de huambişii care-l înconjoară ca un zid, vocea lui Fushia tună moderat în dimineaţa însorită şi ei tună cu vehemenţă, îşi arată pumnii, scuipă şi freamătă. Deasupra părului lor lins se iveşte mâna stăpânului cu un revolver, ţinteşte spre cer şi trage, şi huambişii murmură o clipă, tac, altă împuşcătură şi

19 – Casa verde femeile tac şi ele. Doar câinii mai latră. De ce voia să plece imediat stăpânul? Huambişii erau obosiţi. Pantacha era şi el obosit şi ei voiau să petreacă, era drept, ei nu făceau tot tărăboiul ăsta pentru cauciuc sau pentru piei, doar ca să-şi facă cheful, într-o zi or să se înfurie, or să-i omoare. Adevărul e că

stăpânul era bolnav, Pantacha, voia el să arate ca nu, dar nu putea. Înainte nu se bucura şi el? Nu-i plăcea să petreacă? Acum nici nu se mai uita la femei şi tot timpul era mânios. O fi simţind că-l apucă nebunia, că nu se îmbogăţeşte cur voia el? Fushia şi huambişii discută acum plini de însufleţire, fără violenţă, nu se aud urlete, ci doar un murmur vioi, nervos, circular şi câteva chipuri par joviale. Femeile stau tăcute, sudate unele de altele, strângându-şi în braţe copiii şi câinii. Bolnav? Sigur că da, în noaptea dinaintea plecării lui Jum din insulă, Nieves a intrat şi l-a văzut, achualele îi frecau picioarele cu răşină şi el, la dracu' afară, s-a înfuriat, nu voia să se ştie că e bolnav. Fushia dă instrucţiuni, huambişii înfăşoară pieile, îşi aruncă pe umăr bulgării de cauciuc, calcă în picioare şi distrug tot ce a aruncat stăpânul şi Pantacha şi Nieves se apropie de grup. Era din ce în ce mai rău cu câinii ăştia, nu voiau să asculte, se obrăzniceau, fir-ar să fie, dar o să le arate el. Păi voiau să petreacă, stăpâne, şi apoi erau atâtea femei! De ce nu-i lăsa stăpânul? Prost mai era, acuma şi el? nu era regiunea plină de soldaţi? ţăran tâmpit, dacă se îmbătau or să-i ţină zile întregi, boule, şi el o să fie primul, se puteau întoarce muraţii, să-i surprindă soldaţii. Stăpânul n-avea nevoie de încurcături pentru nimica toată, să ducă marfa la râu, boule, şi fuga. Câţiva huambişi au şi început să coboare povârnişul şi Pantacha merge în urma lot –, scărpinându-se, zorindu-i, dar oameni merg fără să se grăbească şi fără chef, în tăcute şi greoaie şiruri curbe. Cei care rămân în sat murmură, se învârt zăpăciţi dintr-o parte în alta, îl evită pe Fushia care-i urmăreşte, cu revolverul în mână, din centrul poienii. Până la urmă, câţiva pereţi încep să ardă. Huambişii nu se mai mişcă, aşteaptă, oarecum potoliţi, ca flăcările să cuprindă într-un singur vârtej locuinţa. Apoi se pregătesc de plecare. Coborând povârnişul gol, mai privesc o dată spre femeile care sus, pe culme, azvârlă bulgări de pământ spre coliba în flăcări. Ajung în pădure şi trebuie să-şi croiască

din nou drum cu cuţitele şi să înainteze printr-un coridor îngust, precar, umbros, printre trunchiuri, liane şi bălţoace mici. Când ajung pe plajă, Pantacha şi oamenii lui au scos bărcile dintre crengi şi au instalat încărcătura. Se îmbarcă, pornesc, în faţă luntrea pilotului, care măsoară cu vâsla cea mare adâncimea albiei. Navighează toată după-amiaza, cu un scurt popas ca să mănânce şi când se întunecă acostează la o plajă pe jumătate ascunsă de un desiş de *chambiras* zbârlite de spini. Aprind un foc, scot merindele, prăjesc nişte manioc şi Pantacha şi Nieves îl cheamă pe stăpân: nu, nu vrea să mănânce. S-a întins pe nisip, pe spate, braţele îi slujbesc de pernă. Mănâncă şi se trântesc unul lângă celălalt, se acoperă cu o pătură de-a muraţilor. Îţi venea nu ştiu ce să faci când îl vedeai pe stăpân atât de schimbat, nu numai că nu mânca, dar nici măcar nu vorbea. O fi povestea cu picioarele, văzuse? abia mai putea să umble şi tot timpul rămânea în urmă. Trebuie că-l dureau, desigur, şi apoi nu-şi scotea pantalonii şi cizmele pentru nimic în lume. Şoaptele se împletesc şi se despletesc în beznă, o străbat în toate direcţiile: glasuri de insecte, glasurile râului care Izbeşte stâncile, pirul şi pământul de pe ţărm. În negura din jur licuricii strălucesc ca nişte flăcărui. Dar Pantacha îl văzuse când scosese el acel *dkitai*, era mai frumos, mai colorat decât cel pe care-l făceau huambişii, îl văzuse când îl ascundea în pantaloni. Ah, da? Şi ce credea Pantacha, de ce o fi plecat Jum din insulă? Să nu schimbe vorba, îi ducea shaprei acel *akitai*? se îndrăgostise de ea? Cum să se îndrăgostească dacă nici măcar nu se înţelegea cu ea, nici măcar nu-i plăcea prea mult. Atunci nu i –, o dădea lui? La întoarcere? Chiar în noaptea aia? Da, chiar în noaptea când se întorc, dacă voia. Atunci pentru cine era acel *akitai*? Pentru una din achuale? Stăpânul o să-i dea o achuală? Pentru nimeni, pentru el însuşi, îi plăceau lucrurile împodobite cu pene şi apoi aşa, să-l ţină ca amintire.

BONIFACIA ÎL AŞTEAPTĂ PE SERGENT lângă colibă. Vântul îi ridica părul ca o creastă şi toată atitudinea ei satisfăcută părea a unui cocoşel, poziţia picioarelor înfipte în nisip şi pieptul tare şi scos în afară. Sergentul zâmbi, mângâie braţul gol al Bonifaciei, zău aşa, se emoţionase văzând-o de departe, şi ochii verzi se dilatară puţin, soarele se reflecta ca o vibraţie de suliţi mici în fiecare pupilă.

— Ţi-ai lustruit cizmele, spuse Bonifacia. Uniforma parcă-i nouă.

Un zâmbet de mulţumire rotunji faţa sergentului şi ochii aproape că nu se mai văzură.

— A spălat-o doamna Paredes, spuse el. Mi-era frică să nu plouă, dar ce noroc, niciun nor măcar. Parcă-i o zi în Piura.

— Nici măcar n-ai observat, spuse Bonifacia. Nu-ţi place rochia mea? E nouă.

— Chiar aşa, nu văzusem, spuse sergentul. Îţi stă bine, galbenul le prinde pe brunete.

Era o rochie fără mâneci, cu decolteu pătrat şi fustă largă. Sergentul o examina pe Bonifacia zâmbitor, mâna îi mângâia încă braţul şi ea stătea nemişcată, cu ochii în ochii sergentului.

Lalita îi împrumutase nişte pantofi albi, i-a încercat, azi-noapte şi o dureau picioarele, dar o să şi-i pună pentru biserică şi sergentul privi picioarele Bonifaciei, goale, înfundate în nisip: nu-i plăcea s-o vadă umblând ca o ţărancă. Aici n-avea importanţă, frumoaso, dar când or să plece, o să trebuiască să umble tot timpul cu pantofi.

— Mai întâi trebuie să mă obişnuiesc, spuse Bonifacia. Nu ţi-am spus că la mănăstire n-am purtat decât sandale? E altceva, nu te strâng.

Lalita apăru lângă balustradă: ce mai ştia domnu' sergent despre locotenent. Îşi strânsese părul cu o panglică şi la gât îi strălucea un şirag de *chaquirá*. Avea buzele vopsite, ce frumoasă era doamna, fard în obraji, cu ea i-ar plăcea sergentului să se însoare, şi Lalita, nu

sosise locotenentul? ce se mai aflase?

— Nicio veste, spuse sergentul. Doar că încă n-a sosit la garnizoana din Borja. Se pare că ploua tare, or fi rămas împotmoliţi pe la jumătatea drumului. Dar de ce vă interesează atât de mult, parcă ar fi copilul dumneavoastră.

— Pleacă, domnule sergent, spuse Lalita, nepoliticoasă. Nu e bine să-ţi vezi logodnica înainte de slujbă.

— Logodnică? izbucni maica Angelica. Poate vrei să spui concubină, ibovnică.

— Nu, măicuţă, insistă Lalita, cu o voce umilă. Logodnica sergentului.

— A sergentului? spuse stareţa. De când? Cum & *a* întâmplat?

Neîncrezătoare, surprinse, maicile se aplecară spre Lalita, care adoptase o atitudine rezervată, cu mâinile împreunate, capul plecat. Dar le pândea pe maici pe sub gene şi zâmbetul ei timid era prefăcut.

— Dacă nu iese bine, dumneata şi cu don Adrian o să purtaţi vina, spuse sergentul. Dumneavoastră m-aţi băgat în treaba asta, doamnă.

Râdea cât îl ţinea gura, tare, şi trupul, bucurându-se şi el, se zguduia din cap până-n picioare. Lalita făcea descântece cu degetele ca să sperie piaza-rea şi Bonifacia se îndepărtase câţiva paşi de sergent.

— Du-te la biserică, repetă Lalita. Te nenoroceşti *şa*

O nenoroceşti şi pe ea de pomană. De ce ai venit?

De ce altceva, doamnă, şi sergentul întinse mâinile spre Bonifacia, ca să-şi vadă frumoasă, şi ea o luă la fugă.

I se năzărise lui aşa deci, şi ca şi Lalita încrucişa degetele şi-l descântă pe sergentul care, din ce în ce mai vesel, vrăjitoarelor, vrăjitoarelor, râdea în hohote: ah, dacă le-ar vedea mangaşii pe vrăjitoarele astea două. Dar ele nu erau de acord şi pumnul mic şi tremurător al maicii Angelica ieşi din mânecă, se zbătu în aer şi

dispăru între cutele rasei: n-o să mai pună piciorul în casa asta. Erau în curte, în faţa rezidenţei şi, în fund, elevele se fugăreau printre copacii din livadă. Stareţa părea vag absentă.

— Pe dumneata te admiră cel mai mult, maică Angelica, spuse Lalita. Sunt mai norocoasă ca oricine zice, am multe mame zice, şi prima, măicuţa ei Angelica. Ea îşi închipuia că dumneata o să mă ajuţi mai degrabă s-o rog pe stareţă, măicuţă.

— E un drac, plin de şiretlicuri şi de obiceiuri proaste, pumnul apăru şi dispăru. Dar pe mine n-o să mă momească ea aşa, şi gata. Să plece cu sergentul ei dacă vrea, aici n-o să mai intre.

— De ce n-a venit ea în loc să te trimită pe tine? spuse stareţa.

— Li e ruşine, măicuţă, spuse Lalita. Nu ştia dacă o s-o primiţi sau o s-o daţi din nou pe uşă afară. Dacă s-a născut păgână înseamnă că n-are şi ea mândria ei? Iart-o, maică, ia aminte că se mărită.

— După dumneata veneam, dom sergent, spuse pilotul Nieves. Nu ştiam că eşti aici.

Ieşise pe terasă şi se sprijinea de balustradă, lângă Lalita. Era îmbrăcat cu nişte pantaloni albi de *tocuyo* şi o cămaşă cu mâneci lungi, fără guler. Era fără pălărie, încălţat cu nişte pantofi cu talpă groasă.

— Plecaţi odată, spuse Lalita. Adrian, ia-l de aici chiar acum.

Pilotul coborî scara, cu picioarele ţepene ca lemnul, sergentul o salută milităreşte pe Lalita şi-i făcu cu ochiul Bonifaciei. Plecară spre mănăstire, nu pe cărarea aceea paralelă cu râul, ci printre copacii de pe deal. Cum se simţea domnu' sergent? Până la ce oră durase azi-noapte cheful de adio, la Paredes? Până la două, şi Barosanul s-a îmbătat şi se băgase în apă cu hainele de pe el, don Adrian, şi el s-a abţiguit un pic. Se aflase ceva despre locotenent? Bine, da' iarăşi, don Adrian? Nu se ştia nimic, l-or fi prins ploile şi o fi făcând acum spume la

gură. Bine atunci că nu rămăseseră cu el. Da, poate că o să ţină mult, se spunea că pe Santiago era un adevărat potop. Ascultă, între noi fie vorba, domnului sergent îi părea bine că se însoară? şi sergentul zâmbi, câteva secunde ochii priviră aiurea şi, dintr-odată, se izbi cu palma în piept; femeia asta i se băgase aici, don Adrian, de aia se însura cu ea.

— Te-ai purtat ca un bun creştin, spuse Adrian Nieves. Pe aici oamenii se însoară după mulţi ani, maicile şi părintele Vilancio îşi scot sufletul sfătuindu-i şi ei, nimic. În schimb dumneata o duci imediat la biserică, fără să fie însărcinată măcar. Fata e fericită. Azi-noapte spunea că o să fie o nevastă bună.

— Pe la noi se spune că inima nu te înşală niciodată, spuse sergentul. Şi inima îmi spune că o să fie o nevastă bună, don Adrian.

Înaintau agale, evitând băltoacele, dar cizmele sergentului şi pantalonii pilotului erau stropiţi de sus şi până jos. Copacii de pe deal filtrau lumina soarelui, îi dădeau o anume răcoare şi o făceau să vibreze. La picioarele mănăstirii, Santa Maria de Nieva zăcea liniştită şi aurie între apele râului şi pădure. Săriră peste o movilă, urcară poteca pietroasă şi acolo sus, la uşa capelei, un grup de aguaruni veni până la marginea povârnişului ca să-i vadă: femei cu pieptul căzut, copii goi, bărbaţi cu ochi duşmănoşi şi păr stufos. Se dădură în lături ca să-i lase să treacă şi câţiva copii întinseră mâna şi bolborosiră ceva. Înainte de a intra în biserică, sergentul îşi scuturã uniforma cu batista şi-şi potrivi chipiul; Nieves desfăcu manşeta de la pantaloni. Capela era plină, mirosea a flori şi la lumînări de răşină, chelia lui don Fabio Cuesta strălucea ca un fruct în penumbră. Îşi pusese cravată şi din banca lui îi făcu semne sergentului care-şi duse mâna la chipiu. În spatele guvernatorului, Barosanul, Piciul, Oacheşul şi Roşcovanul căscau cu gurile acre şi ochii injectaţi, şi soţii Paredes şi copiii lor ocupau două bănci: nenumăraţi copii

cu părul ud. În aripa opusă, în spatele unor zăbrele unde penumbra devenea întuneric, o adunătură de halate şi coame identice: elevele. În genunchi, nemişcate, cu ochi ca un nor de licurici curioşi îl urmăreau pe sergent care, în vârful picioarelor, strângea mâna celor de faţă şi guvernatorul duse mâna la chelie, domnule sergent: trebuia să-şi scoată chipiul în biserică şi să stea cu capul descoperit, ca el. Jandarmii zâmbiră şi sergentul îşi netezea părul răvăşit din cauza mişcării bruşte cu care-şi scosese chipiul. Se duse de se aşeză în primul rând, lângă pilotul Nieves. Aranjaseră frumos altarul, nu-i aşa? Foarte frumos, don Adrian, erau simpatice călugăriţele. Urcioarele de argilă roşie ardeau de flori, şi erau şi orhidee împletite în şiraguri care coborau de pe crucifixul de lemn până la podea; de cele două părţi ale altarului, jardiniere de ferigi înalte se înşirau pe două rânduri până lângă pereţi şi podeaua capelei fusese stropită şi strălucea. Din sfeşnicele aprinse, tuburi de fum transparent şi mirositor urcau prin aerul întunecat şi mergeau să alimenteze stratul dens de aburi care plutea lângă tavan: ajunseseră, dom sergent, mireasa şi naşa. Se iscă un murmur, capetele se întoarseră spre uşă. Cocoţată pe pantofii albi cu toc, Bonifacia avea acum aceeaşi statură cu Lalita. Un văl negru îi acoperea părul, parcurgea băncile cu ochii, mari şi neliniştiţi, şi Lalita şuşotea ceva cu soţii Paredes, rochia ei înflorată aducea în partea aceea a capelei o vioiciune graţioasă, tinerească. Don Fabio se aplecă spre Bonifacia, îi spuse ceva la ureche şi ea zâmbi, săraca: nu ştia ce să facă, drăguţa de ea, don Adrian ce faţă ruşinată avea? După aia o să-i dea de băut şi o să se înveselească, dom sergent, adevărul e că era pierită de frică din cauză că se întâlnea cu măicuţele, credea că or s-o certe, nu-i aşa că avea ochi frumoşi, don Adrian? Pilotul duse un deget la buze şi sergentul privi spre altar şi se închină. Bonifacia şi Lalita se aşezară lângă ei şi, după o clipă, Bonifacia îngenunche şi începu să se roage, cu mâinile împreunate,

cu ochii închişi, abia mişcându-şi buzele. Stătea tot aşa când zăbrelele scârţâiră şi intrară maicile în capelă, cu stareţa în frunte. Două câte două, mergeau spre altar, îngenuncheau, se închinau, fără nicio zarvă se îndreptau spre bănci. Când elevele începură să cânte, se ridicară cu toţii în picioare, şi intră părintele Vilancio, cu barba lui roşcată ca un plastron pe deasupra rasei violete. Stareţa făcu un semn Lalitei arătându-i altarul şi Bonifacia, încă în genunchi, se ştergea la ochi cu vălul. Apoi se ridică şi înainta între pilot şi sergent, foarte ţeapănă, fără să se uite în lături. Şi toată slujba a stat rigidă, cu privirea aţintită într-un punct situat între altar şi şiragurile de orhidee, în timp ce maicile şi elevele se rugau cu voce tare şi ceilalţi îngenuncheau, se aşezau şi iar se ridicau. Apoi părintele Vilancio se apropie de miri, sergentul se aşeză în poziţie de drepţi, barba cea roşie era la câţiva milimetri de chipul Bonifaciei, îl întreba pe sergent care-şi lovi călcâiele şi spuse da cu energie, şi pe Bonifacia, dar răspunsul ei nu se mai auzi. Acum părintele Vilancio zâmbea cordial şi-i întindea mâna sergentului şi Bonifaciei care o sărută. Atmosfera din capelă parcă se mai uşura, elevele nu mai cântau şi se auzeau dialoguri cu jumătate de voce, zâmbete, mişcări. Pilotul Nieves şi Lalita îi îmbrăţişau pe miri şi, în cercul format în jurul lor, don Fabio glumea, copiii râdeau, Barosanul, Piciul, Oacheşul şi Roşcovanul aşteptau unul în spatele celuilalt ca să-l felicite pe sergent. Dar stareţa îi risipi, domnilor, erau într-o capelă, linişte, să iasă în curte, şi vocea ei era mai puternică decât celelalte. Lalita şi Bonifacia trecură de zăbrele, apoi invitaţii, la urmă maicile şi Lalita, proasto, să-i dea drumul, Bonifacia, maicile întinseseră o faţă albă de masă, plină de sucuri şi prăjiturele, să-i dea drumul, că voiau cu toţii s-o felicite. Pietrele din curte scânteiau şi, pe zidurile aibe ale rezidenţei, ciuruite de soare, se vedeau umbre ca nişte plante agăţătoare. Ce ruşine îi era de ele, măicuţelor, nici să le privească nu îndrăznea, şi sutane, şoapte,

râsete, uniforme forfoteau în jurul Lalitei. Bonifacia tot o ţinea de braţ, cu capul ascuns în rochia înflorată şi, în timpul ăsta, sergentul primea şi împărţea sărutări: uite că plângea, măicuţelor, ce prosmiţă. De ce se emoţiona aşa, Bonifacia? Din cauza dumneavoastră, măicuţelor, şi stareţa, proasto, nu plânge, vino să te sărut. Pe neaşteptate, Bonifacia îi dădu drumul Lalitei, se întoarse şi căzu în braţele stareţei. Acum trecea de la o maică la alta, trebuia să se roage toată viaţa, Bonifacia, da, măicuţă, să fie o creştină adevărată, da, să nu le uite, n-o să le uite niciodată, şi Bonifacia le îmbrăţişa din tot sufletul, şi ele din tot sufletul, şi lacrimi mari, involuntare, nedomolite, se prelingeau pe obrajii Lalitei, ştergeau fardul, da, da, o să le iubească toată viaţa, şi dezvălui stigmatele pielii, se rugase atât de mult pentru ele, ciupituri, pete, cicatrice. Maicile astea erau nepreţuite, părinte Vilancio, câte le mai pregătiseră! Dar, atenţie, li se răcea ciocolata şi domnului guvernator îi era foame. Puteau începe, maică Griselda? Stareţa o eliberă pe Bonifacia din braţele maicii Griselda, sigur că puteau, don Fabio şi hora se desfăcu: două eleve făceau vânt deasupra mesei încărcate de castroane şi căni şi, printre ele, se vedea o siluetă întunecată. Cine-i pregătise toate astea, Bonifacia? Trebuia să ghicească, şi Bonifacia plângea, maică, spune-mi că m-ai iertat, trăgea de rasa stareţei, să-i facă darul ăsta, maică. Subţire, trandafiriu, arătătorul stareţei ţinti cerul, ceruse iertare lui Dumnezeu? se caise? în fiecare zi, maică, şi atunci o iertase, dar trebuia să ghicească, cine fusese? Bonifacia scâncea, cine putea să fie, ochii ei căutau printre maici, unde era, unde se dusese? Silueta cea întunecată le dădu în lături pe cele două eleve şi înainta, încovoiată, târându-şi picioarele, cu faţa mai posomorâtă ca niciodată: în sfârşit, îşi aducea aminte şi de ea ingrata asta, nerecunoscătoarea asta. Dar Bonifacia se şi năpustise şi, în braţele ei, maica Angelica se bâlbâia, guvernatorul şi ceilalţi începuseră să mănânce din

prăjituri şi ea fusese, măicuţa ei, şi maica Angelica niciodată nu venise să o vadă, drace, dar o visase, se gândise zi şi noapte la măicuţa ei, şi maica Angelica, să guste din astea, şi din astea, să ia un suc.

— Nici nu m-a lăsat să intru în bucătărie, don Fabio, spunea maica Griselda. De data asta trebuie s-o lăudaţi pe maica Angelica. Ea pregăti totul pentru protejata ei.

— Ce n-am făcut eu pentru ea, spuse maica Angegelica. I-am fost dădacă, cameristă, acum îi sunt şi bucătăreasă.

Faţa ei se încăpăţâna să rămână burzuluită şi pusă pe ceartă, dar glasul i se frânsese, ţipa ca o indiană şi dintr-odată ochii i se umplură de lacrimi, gura i se schimonosi şi izbucni în plâns. Mina ei bătrână şi curbă o lovea stângaci pe Bonifacia şi maicile şi jandarmii îşi treceau castroanele de la unul la altul, umpleau paharele, părintele Vilancio şi don Fabio râdeau în hohote şi unu] din copiii lui Paredes se căţărase pe masă, maică-sa îl bătea.

— Cum o mai iubesc, don Adrian, spuse sergentul. Cum mi-o mai răsfaţă.

— Dar de ce atâtea lacrimi? spuse pilotul. Când de fapt sunt atât de fericite?

— Pot să le duc ceva, măicuţă? spuse Bonifacia. Arătă spre eleve, înşirate pe trei rânduri în faţa rezidenţei. Unele îi zâmbeau, altele îi făceau semne timide.

— Au şi ele o gustare specială, spuse stareţa. Dar du-te să le îmbrăţişezi.

— Ţi-au pregătit daruri, bombăni maica Angelica, cu faţa desfigurată de lacrimi şi strâmbături. Şi noi, eu ţi-am făcut o rochie.

— O să vin să te văd în fiecare zi, spuse Bonifacia. O să te ajut, măicuţă, o să car tot eu gunoiul.

Plecă de lângă maica Angelica şi merse spre elevele care sparseră grupul şi-i săriră în întâmpinare, cu mare larmă. Maica Angelica îşi croi drum printre invitaţi şi

când ajunse lângă sergent, faţa îi era mai puţin palidă, din nou ursuză.

— O să fii un soţ bun? bombăni ea, scuturându-l de braţ. Vai de tine dacă o baţi, vai de tine dacă umbli cu alte femei. O să te porţi bine cu ea?

— Dar cum să nu, măicuţă, răspunse sergentul zăpăcit. Doar o iubesc atât de mult.

— Ah, te-ai trezit, spuse Aquílino. E prima oară că dormi atât de mult de când am plecat. Înainte tu erai ăla care mă pândeai să deschid ochii.

— L-am visat pe Jum, spuse Fushia. Toată noaptea i-am văzut mutra, Aquílino.

— Te-am auzit de mai multe ori văitându-te, ba o dată mi s-a părut chiar că plângi, spuse Aquílino. Deci asta era?

— Ciudat de tot, bătrâne, spuse Fushia, eu nu apăream de loc în vis, doar Jum.

— Şi cum îl visai pe aguarun? spuse Aquílino.

— Se făcea că moare, pe plaja aia unde-şi pregătea Pantacha ierburile, spuse Fushia. Şi cineva se apropia de el şi-i spunea vino cu mine, şi el, nu pot, stau să mor. Uite aşa tot visul, bătrâne.

— Poate aşa se şi întâmpla, spuse Aquílino. Poate a murit azi-noapte şi şi-a luat rămas bun de la tine.

— L-or fi omorât huambişii, că tare-l mai urau, spuse Fushia. Dar aşteaptă, nu face aşa, nu pleca.

— E de pomană, spuse Lalita, gâfâind, mă chemi şi de fiecare dată e de pomană. De ce mă faci să vin dacă nu poţi, Fushia.

— Ba pot, ţipă Fushia, numai că tu vrei să termini imediat, nu-mi dai nici măcar timp şi te enervezi. Ba pot, târfă.

Lalita se dădu la o parte şi rămase pe spate în hamaecui care scârţâia legănându-se. O lumină albastră intra în colibă pe uşă şi prin crăpături odată cu aerul cald şi cu şoaptele nopţii, dar, spre deosebire de ele, nu ajungea până la hamac.

— Tu-ţi închipui că mă poţi duce, spuse Lalita. Mă crezi proastă.

— Am o mulţime de griji pe cap, spuse Fushia. Trebuie să le uit şi tu nu-mi dai timp. Sunt om, nu animal.

— Adevărul e că eşti bolnav, îngână Lalita.

— Adevărul e că mi-e scârbă de bubele tale, ţip; Fushia. Adevărul e că ai îmbătrânit. Numai cu tine ni pot, cu oricare alta, de câte ori vreau.

— Le îmbrăţişezi şi le săruţi, dar tot nu poţi, spune Lalita foarte răspicat. Mi-au povestit achualele.

— Le vorbeşti despre mine, târfă? Trupul lui Fushia imprima hamacului un tremur neliniştit şi continuu. Vorbeşti cu păgânele astea despre mine? Vrei să te omor?

— Vrei să ştii unde se ducea de fiecare dată când dispărea din insulă? spuse Aquílino. La Santa Maria de Nieva.

— La Nieva? Şi ce să facă acolo? spuse Fushia. De unde ştii că Jum se ducea la Santa Maria de Nieva?

— Am aflat de curând, spuse Aquílino. Ultima oară când a fugit a fost acum opt luni?

— Nu prea mai ţin socoteala timpului, bătrâne, spuse Fushia. Dar cam aşa ceva, vrem opt luni. Te-ai întâlnit cu Jum şi ţi-a povestit el?

— Acum că suntem departe, poţi să afli, spuse Aquílino. Lalita şi Nieves locuiesc acolo. Şi la puţin timp după ce-au ajuns ei în Santa Maria de Nieva s-au pomenit cu Jum.

— Tu ştiai deci unde sunt? gâfâi Fushia. Tu i-ai ajutat, Aquílino? Şi tu eşti o javră? Şi tu m-ai trădat, bătrâne?

— De aia ţi-e ruşine şi te ascunzi şi nu te dezbraci în faţa mea, spuse Lalita, şi nu mai scârţâi hamacul. Dar crezi că nu simt cum puţi? îţi putrezesc picioarele, Fushia, asta-i mai rău decât bubele mele.

Legănatul hamacului era din nou mai activ şi din

nou scârţâiau ţăruşii, prelung, dar nu el tremura acum, ci Lalita. Fushia se încovoiase şi era o formă ţeapănă şi parcă anihilată printre pături, un gâtlej spart încercând să vorbească şi în întunericul feţei erau două luminiţe vii şi înspăimântate în dreptul ochilor.

— Şi tu mă insulţi, bolborosi Lalita. Şi dacă ţi se întâmplă ceva eu port toată vina, acum tu m-ai chemat şi tot tu te superi. Mă apucă şi pe mine furiile şi spun ce-mi vine la gură.

— Sunt ţânţari, târfă, gemu Fushia încet, şi braţul lui gol izbi, fără vlagă. M-au înţepat şi mi s-a infectat.

— Da, ţânţarii, şi nu-i adevărat că puţi, o să te vindeci foarte repede, hohoti Lalita. Nu te supăra, Fushia, când eşti mânios nu te mai gândeşti şi spui ce-ţi vine în minte. Să-ţi aduc apă?

— Îşi construiesc o casă? spuse Fushia. Or să rămână pentru totdeauna în Santa Măria1 de Nieva javrele astea?

— Pe Nieves l-au angajat ca pilot jandarmii de acolo, spuse Aquílino. A venit alt locotenent, mai tânăr ca ăla care se numea Cipriano. Şi Lalita aşteaptă un copil.

— De-ar da Dumnezeu să-i crape în pântece şi să crape şi ea, spuse Fushia. Dar spune-mi, bătrâne, nu acolo l-au atârnat de copaci? De ce mergea Jum în Santa Maria de Nieva? Voia să se răzbune?

— Se ducea pentru povestea aia veche, spuse Aquílino. Să ceară cauciucul care i l-a luat domnul Reîtegui când s-a dus în Urakusa cu soldaţii. Nu i-au dat nicio atenţie şi Nieves şi-a dat seama că nu e prima oară când venea să-l ceară, că toate escapadele lui din insulă pentru asta le făcea.

— Mergea să ceară de la jandarmi şi în timpul ăsta lucra cu mine? spuse Fushia. Nu-şi dădea seama? Putea să ne aranjeze pe toţi tâmpitul ăsta, bătrâne.

— Mai bine spune că-i nebun, spuse Aquílino. S-o ţii una şi bună după atâţia ani. O să moară şi tot n-o să-i iasă din cap cele întâmplate. N-am văzut păgân mai

încăpăţânat ca Jum, Fushia.

— M-au înţepat când m-am băgat în baltă să scot broasca aia ţestoasă care a murit, gemu Fushia. Ţânţarii, păianjenii de apă. Dar rănile au şi început să se usuce, tâmpito, nu vezi că dacă te scarpini se infectează? De aia put.

— Nu put, nu put, spuse Lalita, am spus doar aşa la mânie, Fushia. Înainte tu voiai tot timpul şi eu trebuia să născocesc tot felul de lucruri, sunt indispusă, nu pot. De ce te-ai schimbat, Fushia?

— Te-ai fleşcăit, eşti bătrână, pe un bărbat nu-l excită decât femeile cu carnea tare, ţipă Fushia, şi hamacul începu să salte, asta n-are nimic de-a face cu înţepăturile ţânţarilor, căţea.

— Dar nu mai vorbesc de ţânţari, îngână Lalita, ştiu că te vindeci. Dar mă doare tot trupul noaptea. De ce mă mai chemi atunci, dacă sunt cum spui tu? Nu mă mai face să sufăr, Fushia, nu mă mai pune să vin în hamacul tău dacă nu poţi.

— Ba pot, ţipă el, când vreau pot, dar cu tine nu vreau. Pleacă de aici, vorbeşte-mi de ţânţari şi acolo unde te doare am să-ţi trag un glonte. Afară, cară-te de aici!

Ţipă până ce ea dădu plasa de ţânţari la o parte, se ridică şi se azvârli în celălalt hamac. Atunci Fushia tăcu, dar ţăruşii continuau să scârţâie din timp în timp, cu zgâlţâituri violente, parcă apucaţi de friguri, şi doar mult mai târziu coliba se potoli, învăluită în şoaptele nocturne ale pădurii. Întinsă pe spate, cu ochii deschişi, Lalita mângâia cu mâinile sfoara de *chambira* a hamacului. Un picior îi scăpă din plasă şi duşmanii minusculi şi înaripaţi îl atacară cu zecile, se aşezară lacomi pe unghiile şi degetele ei. Scotoceau pielea cu armele lor subţiri, lungi şi zumzăitoare. Lalita izbi piciorul de ţăruş şi ei fugiră, năuciţi. Dar peste câteva secunde se şi întoarseră.

— Înseamnă că javra de Jum ştia unde sunt, spuse Fushia. Şi nici el nu mi-a spus nimic. Toţi erau contra

mea, Aquílino, poate că şi Pantacha o fi ştiut ceva.

— Asta înseamnă că nu s-a obişnuit şi că face tot posibilul ca să se întoarcă în Urakusa, spuse Aquílino. Trebuie să-i fie dor de satul lui, probabil că-i e drag. E adevărat că atunci când mergea cu tine le ţinea discursuri indienilor?

— Îi convingea să-mi dea cauciucul fără luptă, spuse Fushia. Scotea scântei pe gură şi totdeauna le spunea povestea cu creştinii ăia doi. Tu i-ai cunoscut, bătrâne? Ce hram purtau? Niciodată n-am putut să aflu.

— Ăia care s-au dus să locuiască în Urakusa? spuse Aquílino. O dată l-am auzit vorbind pe domnul Reîtegui despre asta. Erau străini care veneau să-i răscoale pe indieni, să-i sfătuiască să-i omoare pe toţi albii de prin părţile astea. Tot răul i s-a tras lui Jum că s-a luat după ei.

— Nu ştiu dacă-i ura sau îi iubea, spuse Fushia. Uneori spunea Bonino şi Teofilo de parcă ar fi vrut să-i omoare, şi alteori ca şi cum i-ar fi fost prieteni.

— Adrian Nieves spunea la fel, zise Aquílino. Că Jum îşi schimba tot timpul părerile despre albii ăştia şi că nu se hotăra, azi erau buni şi mâine răi, draci blestemaţi.

Lalita traversă coliba în vârful picioarelor şi ieşi; afară aerul era încărcat de aburi care-ţi umezeau pielea şi, pătrunzându-ţi pe gură şi pe nas, te ameţeau. Huambişii stinseseră focul, colibele lor erau pe insulă nişte pungi negre, solemne, liniştite. Un câine veni să i se gudure la picioare. În şopron, lângă ţarc, cele trei achualas dormeau sub o singură pătură, cu feţele strălucind de răşină. Când Lalita ajunse în faţa colibei lui Pantacha şi trase cu ochiul, itipak-ul ud de sudoare i se lipea de corp: un picior musculos se ivea din beznă, între muşchii netezi fără pic de păr ai shaprei. Privi un timp, gâfâind, cu gura întredeschisă, cu o mână pe piept. Apoi alergă spre coliba vecină şi împinse uşa de liane. În colţul întunecat unde se afla patul lui Adrian Nieves se auzi un zgomot. Pilotul se şi trezise probabil, îi

recunoscuse silueta profilată pe întuneric în prag, cele două râuri ale părului care-i încadrau corpul până la brâu. Apoi scândurile trosniră şi un triunghi alb înainta spre ea, bună seara, o siluetă de bărbat, ce se întâmplase? o voce somnoroasă şi surprinsă. Lalita nu spunea nimic, gâfâia doar şi aştepta istovită, ca la sfârşitul unei curse. Trebuiau să mai treacă multe ore până ce trilurile şi zgomotele vesele să înlocuiască croncănitul din timpul nopţii şi până când, deasupra insulei, să zboare păsări, fluturi coloraţi, şi lumina limpede a zorilor să lumineze trunchiurile leproase de *lupunas*. Era încă ceasul licuricilor.

— Dar vreau să-ţi spun ceva, spuse Fushia. Ce mă doare pe mine mai tare, Aquílino, ce regret cel mai mult e că am avut atâta ghinion.

— Acoperă-te, nu te mişca, spuse Aquílino. Vine o barcă, mai bine ascunde-te.

— Dar iute, bătrâne, spuse Fushia. Aici nu pot să respir, mă înăbuş. Treci repede de ea.

E lumină ca vara, soarele împuşcă cu raze, îţi lăcrimează ochii când te uiţi la ele. Şi inima simte căldura asta, vrea să traverseze strada, să treacă pe sub tamarini, să se aşeze pe banca ei. Scoală-te odată, la ce mai e bun patul dacă somnul nu vine, un nisip fin ca părul ei cade probabil peste Podul Vechi, du-te de te aşază la „Steaua Nordului”, scoate-ţi pălăria, aşteapt-o, o să vină. Nu-ţi pierde răbdarea, şi Jacinto, e trist oraşul gol, ia te uită don Anselmo, au trecut măturătorii şi nisipul a murdărit iarăşi totul. Priveşte colţul pieţei, uite măgarul încărcat de coşuri, e ora când oraşul se trezeşte, nu-i aşa? Uite-o, uşoară, tăcută, intră în piaţă parcă lunecând, uite cum o duce lângă umbrar, o aşază, îi pipăie mâinile, părul, şi ea cuminte, cu genunchii lipiţi, cu braţele încrucişate: asta ţi-e răsplata pentru atâta aşteptare. Şi uite-o pe spălătoreasă că pleacă lovind măgarul cu nuiaua, ridică-te în scaun, aşază-te mai bine, priveşte-o mai departe. Dragostea vine de-a dreptul, cu

fruntea sus, vine fără să ştii? Şi tu, e amărăciune, duioşie, milă, dorinţă de a-i face daruri. Lasă-i frâu liber şi să meargă unde o vedaa cu ochii, la pas, la trap, la galop, unde o vrea, e devreme. Şi în timpul ăsta fă pariuri: atât că o să fie în alb, atât în galben, atât cu panglică, o să-i vadă urechile, atât fără panglică, cu părul în vânt, azi n-o să le văd, atât cu sandale, atât desculţă. Şi dacă câştigi, Jacinto va fi cel care va câştiga, şi el, de ce azi un bacşiş aşa de gras şi ieri jumătate, dacă aţi consumat la fel, de unde să ştie el? Nu ştie nimic, aveţi o faţă de om nedormit, nu dormiţi niciodată, don Anselmo? ştii, e un obicei mai vechi, să nu mă culc decât după micul dejun, aerul de dimineaţă îţi limpezeşte creierul, acolo totul miroase a chef, fum şi alcool, acum mă întorc şi începe pentru mine noaptea. Şi el, o să vin să vă văd cât de curând, tu, sigur că da, băiete, cau-tă-mă, o să bem un pahar, ai credit la mine, doar ştii. Dar acum să plece, să rămâi singur, să nu-ţi vină nimeni la masă, să vină dimineaţa cât mai repede, să sosească lumea, să se apropie o femeie de el, s-o ia la plimbare, s-o aducă la „Steaua Nordului”, şi s-o trateze cu o prăjitură. Şi iată, din nou, tristeţea, mânia din suflet, timpul nu le-a domolit. Şi atunci ia de-aici cafeaua, Jacinto, un pahar mic, şi apoi altul, şi în sfârşit jumătate de sticlă din ăla selecţionat. Şi la amiază Chipiro, don Eusebio, doctorul Zevallos, trebuie să-l urcăm pe cal, o să-l ducă până în pustiu, fetele or să aibă grijă să-l culce. Agaţă-te deci de hamuri, moţăie printre dune, rostogoleşte-te ca un balot la pământ, târăşte-te de-a buşilea până în salon, şi ele, să doarmă chiar aici, e prea greu ca să-l ducă în turn, aduce-ţi o oală că varsă, căraţi jos o saltea, scoateţi-i cizmele. Şi iată, aspre, amare, icniturile, pâraiele de bilă şi de alcool, mâncărimea pleoapelor, mirosul urât, moleşeala de după beţie a muşchilor. Da, vine fără să ştii, la început părea milă: n-o fi având decât şaisprezece ani, nenorocirea care i s-a întâmplat, întunecimea vieţii ei, tăcerea vieţii ei, feţişoara ei. Încearcă să-ţi închipui: ce-o

fi fost, strigătele care le-o fi scos, groaza care-o fi simţit-o şi câtă uimire trebuie să fi fost în ochii ei. Încearcă să vezi: cadavrele, şiroaiele de sânge, rănile, viermii şi atunci, doctore Zevallos, mai povesteşte-mi încă o dată, nu se poate, e prea îngrozitor, o fi leşinat? cum de-a irtai trăit? încearcă să ghiceşti: mai întâi cercuri aeriene, negricioase printre dune şi nori, umbre care se răsfrâng în nisip, apoi pungile de pene ale nisipului, ciocuri coroiate, croncănituri acide şi atunci scoate-ţi revolverul, omoară-l, şi uite altul şi omoară-l, şi fetele, ce-i cu dumneata, stăpâne, de ce-i urăşti atât de mult pe ăia din Gallinacera, ce ţi-au făcut, şi tu, trage, fir-ar să fie, răstoarnă-i, străpunge-i.

Deghizat în amărăciune, în duioşie. Apropie-te şi tu, ce e rău în asta, cumpără-i frişca, turtă dulce, caramele. Închide ochii şi iată iarăşi vârtejul viselor, tu şi ea în turn, parcă ai cânta la harpă, împreună-ţi degetele şi o s-o simţi, dar poate-i mai moale chiar decât mătasea sau bumbacul, o fi ca o muzică, încă nu deschide ochii, pipăie-i mai departe obrajii, nu te trezi. Mai întâi curiozitate, apoi ceva ce semăna a părere de rău şi, dintr-odată, teama de a întreba. Ele vorbesc, bandiţii din Sechura, i-au atacat şi i-au ucis, doamna era în pielea goală când au găsit-o, pe neaşteptate o numesc, spun sărăcuţa şi iată căldura aceea bruscă, limba care se bâlbâie, ce-i cu mine, fetele or să-şi bată joc, ce m-a apucat? Sau, altă dată, un bogătaş la „Steaua Nordului”, o aduce, cere un suc, simţi că te sufoci, eşti invidios, trebuie să plec, bună ziua, pustiul, poarta verde, o sticlă de rachiu, urcă-ţi harpa în turn, cântă. Afecţiune, milă? măştile jos. Şi în dimineaţa aceea era ca şi acum, străveziu. Ele, e bătrână, să n-o primeşti, poate chiar bolnavă, s-o examineze înainte doctorul Zevallos, tu, cum ai spus că te cheamă? trebuie să-ţi schimbi numele, Antonia nu. Şi ea cum porunceşti, stăpâne, era numele cuiva la care ţineai? şi iată, din nou, roşeaţa, fluxul acela călduţ pe sub piele şi ca o furtună, adevărul. Noaptea

trece greu, fără somn, spectacolul de la fereastră e mereu acelaşi: sus, stelele, în aer, ploaia lentă de nisip şi, la stânga, Piura, mulţi luceferi în umbră, formele albe ale Castiliei, râul, Podul Vechi ca o şopârlă uriaşă între cele două maluri. Dar să treacă cât mai repede noaptea cea zgomotoasă, să se facă dimineaţă, ia harpa, nu coborî oricât te-ar chema, cântă-i în întuneric, cântă-i încet, blând, foarte domol, vino Tonita, îţi cânt o serenadă, o auzi? Spaniolul n-a murit, iată-l că apare, de după colţul catedralei, cu fularul lui albastru la gât, cizmele ca nişte oglinzi, cu jacheta pe sub redingota albă, iar căldura, valurile care îngroaşă venele, pulsul agitat, privirea neliniştită, se duce spre umbrar? da, se apropie? da, îi zâmbeşte? da. Şi din nou, ea stând la soare, nemişcată, neştiutoare, foarte liniştită, în jur lustragii şi cerşetori, don Eusebio în faţa băncii ei. Acum şi-a dat seama, simte o mână pe bărbie, s-a ridicat de pe bancă? da, el îi vorbeşte? da. Născoceşte ce-i spune: bună ziua.

Tonita, ce dimineaţă frumoasă, soarele încălzeşte fără să ardă, păcat că plouă cu nisip, sau dacă ai vedea ce lumină e, ce albastru e cerul, ca şi marea la Paita şi iată, zvâcnetul din tâmple, valurile izbindu-se, inima bătând să se spargă, insolaţie interioară. Vin împreună? da, pe terasă? da, o ţine de braţ? da, şi Jacinto, nu vă simţiţi bine, don Anselmo? v-aţi făcut galben ca ceara, tu, puţin obosit, mai adu-mi o cafea şi un păhărel de rachiu, drept la masa ta? da, ridică-te, întinde mâna, ce mai faci, don Eusebio, el, dragul meu, domnişoara şi cu mine o să stăm lângă dumneata, ne dai voie? Iat-o lângă tine, priveşte-o fără teamă, ăsta e chipul ei, păsările astea mici, sprâncenele şi dincolo de pleoapele închise domneşte bezna, şi dincolo de buzele închise e un loc minuscul, pustiu şi întunecat, ăsta e nasul, ăştia-s pometii. Priveşte-i braţele lungi, bronzate şi vârfurile părului deschis care unduiesc pe umeri, şi fruntea netedă care din când în când se încruntă. Şi don Eusebio, să vedem, să vedem, o cafea cu lapte? dar poate că ai

mâncat, mai bine o prăjitură, asta le place tinerilor, dumitale nu ţi-au plăcut dulciurile? să spunem de gutui, şi un suc de papaya, să vedem, Jacinto. Încuviinţează, fii de acord, mi-au plăcut dulciurile, coloana asta subţire e gâtul ei, ascunde-ţi clocotul, cască, fumează, florile astea cu tulpină delicată mâinile, şi umbrele astea micuţe, care la lumina soarelui par blonde, genele ei. Şi vorbeşte-i, zâmbeşte-i, deci ai cumpărat în cele din urmă casa de alături, deci o să măreşti prăvălia şi-o să angajezi şi alţi oameni, interesează-te şi hărţuieşte-l, o să deschizi sucursale în Sullana? şi în Chielayo? ce mult te bucuri, fii o voce şi o privire, adevărat, că de mult timp nu mai dai pe la mine, faţa ei e străină şi gravă, concentrată asupra băuturii, câteva picături de lumină portocalie îi strălucesc pe buze şi în timpul ăsta aşa e când ai de lucru, obligaţiile, familia, dar fă o escapadă, don Eusebio, mai fă-o latã din când în când, degetele se desfac, apucă o gutuie, o ridică, ce mai fac fetele? îţi duc dorul, întreabă de dumneata, când vrei să vii, eu te aştept, priveşte-o acum când muşcă, uite ce lacomi şi curaţi îi sunt dinţii. Şi atunci măgarul şi coşurile, scoa-te-ţi pălăria, zâmbeşte, vorbeşte mai departe şi uite-o pe

20*

spălătoreasă făcând plecăciuni, sunteţi atât de buni, Tonita, dă mâna cu domnii, eu vă mulţumesc în numele ei şi iată, din nou, răcoarea aceea trecătoare, cinci contacte uşoare în mâna ta, ceva care-ţi intră în trup şi ţi-l potoleşte. Ce linişte s-a lăsat acum, nu-i aşa? ce pace şi vezi, don Eu-sebio, ăsta-i motivul, şi dumneata nu ştiai şi nici n-ai ştiut până în ceasul morţii. Şi el, asta mai lipsea, mi-e ruşine, Anselmo, lasă-mă să plătesc măcar un rând, mă faci să-mi pară rău. Tu, nici vorbă, nicio centimă, aici totul e al lui, asta e casa lui, dumneata m-ai scăpat de frică, ai adus-o la masa mea şi oamenii nu s-au strâmbat nici nu le-a atras atenţia. Şi iată, exaltarea. Acum, da, îndrăzneşte, mergi la banca ei în fiecare dimineaţă, atinge-i părul, cumpără-i fructe, du-o la „Steaua

Nordului”, plimbă-te cu ea sub soarele arzător, iubeşte-o mult de tot ca în zilele acelea.

— Măgăruşii, spuse Bonifacia. Trec toată ziua prin faţa casei şi nu mă mai satur privindu-i.

— La munte nu sunt asini, verişoară? spuse José. Credeam că acolo sunt animale pe toate drumurile.

— Dar nu măgăruşi, spuse Bonifacia. Doar câte unul, din când în când, nu ca aici.

— Uite-i că vin, spuse Fercheşul, de la fereastră. Pantofii, verişoară.

Bonifacia se încălţă iute, stângul nu intra, drace, se ridică în picioare, merse spre uşă, nesigură, temătoare pe tocuri, deschise şi Josefino îi întindea mâna, un val de aer fierbinte, Lituma, şuvoaie de lumină. Încăperea se întunecă din nou, Lituma îşi scoase uniforma, era aproape mort, verilor, chipiul, să bea un rachiu de roşcove. Se prăbuşi pe un scaun şi închise ochii. Bonifacia trecu în camera de alături şi Josefino, întins pe o rogojină lângă José, blestemata asta de căldură te tâmpea. Printre obloane se filtrau prisme de lumină ciuruite de particule şi de insecte şi afară totul părea tăcut şi pustiu ca şi cum soarele ar fi dizolvat copiii şi câinii vagabonzi cu acizii lui albi. Fercheşul se depărta de la fereastră, ei erau invincibilii, nu ştiau să muncească, doar să joace cărţi, doar să dea din fund, ei erau invincibilii şi acum aveau să tragă la măsea, dar nu cântară decât după primul pahar de rachiu.

— Vorbeam despre Piura cu verişoară, spuse Fercheşul. Ce o impresionează în primul rând sunt asinii.

— Şi atâta nisip şi aşa puţini copaci, spuse Bonifacia. La munte totul e verde şi aici totu-i galben. Şi căldură, e cu totul altceva.

— Deosebirea e că Piura e un oraş cu clădiri mari, maşini şi cinematografe, explică Lituma, căscând. Şi Santa Maria de Nieva, un biet sat cu oameni goi, ţânţari şi ploi care fac să putrezească totul, începând cu oamenii.

Două jivine se pitulară după şuviţele de păr libere şi, verzi, ostile, se puseră la pândă. Piciorul stâng al Bonifaciei, pe jumătate ieşit din pantof, se opintea să intre la loc.

— Dar în Santa Maria de Nieva sunt două râuri care au apă tot anul, şi câtă apă, spuse Bonifacia încet, după o clipă. Râul Piura, foarte puţină şi doar vara.

Invincibilii izbucniră într-un hohot de râs, doi cu doi fac trei, trei cu doi patru şi Bpnifacia acum s-a înfuriat. Transpirat, fără să deschidă ochii, gras, Lituma se legăna alene în scaun.

— Nu te mai obişnuieşti odată cu civilizaţia, oftă el în cele din urmă. Mai aşteaptă un pic şi o să vezi tu deosebirile. Nici n-o să mai vrei s-auzi de munte şi o să-ţi fie ruşine să spui sunt pădureancă.

Patru şi cu doi fac cinci, cinci şi cu doi fac şase şi vărul Lituma i-a răspuns cum se cuvine. Piciorul intrase în pantof cu de-a sila, strivind sălbatic călcâiul.

— Niciodată n-o să-mi fie ruşine, spuse Bonifacia. Nimănui nu poate să-i fie ruşine de ţinutul lui.

— Cu toţii suntem peruvieni, spuse Fercheşul. De ce nu ne mai pui rachiu, verişoară?

Bonifacia se ridică şi, foarte încet, merse de la unul la altul, umplându-le din nou paharele, abia ridicându-şi picioarele de pe podeaua aia lunecoasă pe care jivinele, umile, o priveau de sus cu neîncredere.

— Dacă te-ai fi născut în Piura, n-ai merge aşa de parcă ai călca pe ouă, râse Lituma, deschizând ochii. Ai fi obişnuită cu pantofii.

— N-o mai certa pe verişoara, spuse Fercheşul. Să nu te apuce acum pandaliile, Lituma.

Picăturile aurii de rachiu căzdeau pe podeaua duşmănoasă, nu în paharul lui Josefino, şi gura şi nasul Bonifaciei, ca şi mâinile, începuseră să tremure, dar nu era niciun păcat, şi până şi glasul: Dumnezeu o făcuse aşa.

— Sigur că nu e păcat, verişoaro, de ce să fie, spuse

Fercheşul. Nici mangaşele nu se obişnuiesc cu tocurile.

Bonifacia lăsă sticla pe o consolă, se aşează, jivinele se potoliră şi dintr-odată, tăcute, rebele, iuţi, ajutându-se unul pe altul, picioarele se eliberară din pantofi. Se aplecă, fără nicio grabă îi puse sub scaun şi acum Lituma nu se mai legăna, invincibilii nu mai cântau şi o agitaţie vioaie, războinică zguduia formele mici verde-închis care se arătau cu neruşinare.

— Asta încă nu mă cunoaşte, nu ştie cu cine are de-a face, spuse Lituma fraţilor Leon: şi ridică glasul: Nu mai eşti indiană, eşti nevasta sergentului Lituma. Pune-ţi pantofii!

Bonifacia nu răspunse, nici nu se clinti când Lituma se ridică în picioare, cu faţa udă şi mânioasă, nici nu se feri de palma care răsună scurt, şuierător şi fraţii Leon săriră şi se băgară între ei: era prea de tot, vere. îl ţineau pe Lituma, să nu se poarte aşa, şi-l certau glumind, să-şi mai stăpânească sângele ăsta mangaş. Umezeala pătase pieptul şi spatele cămăşii lui kaki, care doar pe braţe şi la umeri mai era uscată.

— Trebuie să înveţe să se poarte, spuse, legănându-se din nou, dar mai repede, în ritm cu vocea. În Piura nu se poate purta ca o sălbatică. Şi apoi, cine porunceşte în casa asta?

Jivinele spionau printre degetele Bonifaciei, aproape invizibile, plângeau? şi Josefino îşi turnă puţin rachiu. Cei doi Leon se aşezară, unde-i dragoste e şi bătaie, vorba ceea, şi ştrengăriţele de creole, bărbatu-meu cu cât mă bate cu atât mă iubeşte mai mult, dar poate că la munte femeile gândeau altfel şi unu, doi, trei, verişoara să-l ierte, să-şi ridice faţa, să fie bună, un zâmbet cât de mic. Dar

Bonifacia rămase cu faţa ascunsă şi Lituma se sculă căscând.

— Mă duc să trag un pui de somn, spuse el. Rămâneţi, terminaţi sticla asta, apoi ne ducem pe undeva. O privi chiorâş pe Bonifacia, îşi potrivi

bărbăteşte glasul: Dacă n-ai parte de dragoste acasă, o cauţi aiurea.

Făcu cu ochiul fără chef spre invincibili şi intră în cealaltă cameră. Se auzi fluierând un cântec, scârţâiră nişte arcuri. Ei continuară să bea, un pahar, tăcuţi, două pahare, şi la al treilea începură sforăiturile: adânci, metodice. Iată din nou jivinele, uscate şi crispate în spatele părului.

— Jandarmii ăştia de atâta lucru noaptea devin ursuzi, spuse Fercheşul. Nu-l asculta ce spune, verişoara.

— Ce obiceiuri mai sunt şi astea să te porţi aşa cu nevastă-ta, spuse Josefino, căutând ochii Bonifaciei, dar ea îl privea pe Fercheş. Chiar că-i un sticlete.

— Tu ştii să te porţi cu ele, nu-i aşa, vere? spuse José aruncând o ocheadă spre uşă: sforăituri prelungi, grave.

— Sigur că da, Josefino zâmbea şi se târa pe rogojină spre Bonifacia. Dacă ar fi nevasta mea, n-aş pune mâna pe ea niciodată. Adică, s-o bat, nu s-o mângâi.

Acum timide, sperioase, jivinele examinau pereţii decoloraţi, bârnele, muştele albastre bâzâind la ferestre, bobiţele de aur cufundate în prismele de lumină, nervurile podelei. Josefino se opri, capul lui atingea picioarele desculţe care se traseră înapoi şi cei doi Leoni, eşti omul-râmă, şi Josefino, şarpele care a ispitit-o pe Eva.

— În Santa Maria de Nieva nu sunt străzi ca pe aici, spuse Bonifacia. Sunt de pământ şi plouă atât de mult, e numai noroi. Tocurile s-ar înfunda şi femeile n-ar putea să umble.

— Călcând ca pe ouă, o tâmpenie mai mare ca el, spuse Josefino. Şi apoi nu-i adevărat. Merge atât de frumos, câte n-ar vrea să umble ca ea.

Capetele celor doi Leoni se mişcau sincronic spre uşă: când unul, când celălalt. Şi din nou Bonifacia tremura, mulţumesc pentru ce spui, mâinile ei, gura, dar ea ştia că spunea aşa numai ca să zică ceva, nu de alta, şi

mai ales vocea, de fapt nu credea. Şi picioarele i se traseră înapoi. Josefino îşi băgă capul sub scaun şi vocea i se auzea anevoie şi înăbuşită, o gândea din tot sufletul, cuvinte domoale, uşoare, pline de miere, şi alte o mie de lucruri, i le-ar spune dacă n-ar fi nimeni de faţă.

— Din partea mea nu te jena, invincibilule, spuse Fercheşul. Eşti la tine acasă şi de faţă nu sunt decât doi surdo-muţi. Dacă vrei, plecăm să vedem dacă plouă, cum spuneţi voi.

— Plecaţi, plecaţi, linguşitoare, muzicale, lăsaţi-mă cu Bonifacia s-o consolez un pic.

José tuşi, se ridică şi în vârful picioarelor se duce până la uşă. Se întoarse zâmbitor, era dus pe ceea lume, dormea buştean, şi jivinele curioase, mişcătoare explorau neobosit lemnul camerei, picioarele scaunelor, ascuţişul rogojinii, corpul lung de pe jos.

— Verişoarei nu-i plac complimentele, spuse Fercheşul. S-a făcut roşie ca racul, Josefino.

— Încă nu-i cunoşti pe piurani, verişoaro, spuse José. Nu te gândi la rele. Aşa suntem noi, femeile ne dau mâncărime la limbă.

— Hai, Bonifacia, spuse Josefino. Trimite-i să vadă dacă plouă.

— O să-i povestească lui Lituma dacă nu te laşi păgubaş, spuse Fercheşul. Şi vărul o să se înfurie.

— Să-i povestească, lipicioase, călduţe, nu-mi pasă. Voi mă ştiţi doar, dacă-mi place o femeie i-o spun, oricine ar fi.

— Ţi s-a suit rachiul la cap, spuse José. Vorbeşte mai încet.

— Şi mie Bonifacia îmi place, spuse Josefino. Ca s-o ştie odată.

Mâinile Bonifacei se împreunară pe genunchi şi faţa i se ridică: buzele zâmbeau eroic sub jivinele înspăimântate.

— Ce iute de picior eşti, vere! spuse Fercheşul. Campion la o sută metri plat.

— Lasă-te păgubaş, spuse José. O sperii.

— Dacă l-ar auzi s-ar supăra, bolborosi Bonifacia; îl privi pe Josefino, el îi trimise un sărut în aer şi ea tavanul, consola, podeaua. Dacă ar şti, s-ar supăra.

— N-are decât să se supere, ei şi, spuse Josefino. Vreţi să ştiţi ceva, băieţi? Bonifacia tot o să fie nevasta mea într-o zi…)

Acum podeaua, fix, şi buzele ei îngaimara ceva. Cei doi Leoni tuşeau, nu-şi luau ochii de la camera vecină: o pauză, un sforăit, altul mai lung, liniştitor.

— Gata, Josefino, spuse Fercheşul. Nu e piurană, de abia ne-a cunoscut.

— Nu te zăpăci, verişoară, spuse José. Ţine-i piept sau trage-i o palmă.

— Nu mă sperii, îngâna Bonifacia, numai că dacă ar şti, şi apoi, dacă l-ar auzi…

— Cere-i scuze, Josefino, spuse Fercheşul, spune-i că glumeşti, uite în ce hal ai adus-o.

— Am glumit, Bonifacia, zise Josefino, târându-se înapoi. Îţi jur. Nu te supăra.

— Nu mă supăr, îngăimă Bonifacia. Nu mă supăr.

Îi

— PENTRU CE ATÂTA TEATRU, de când ne-am domnit aşa? spuse Roşcovanul. De ce să nu intrăm cu forţa şi să-l scoatem cu sau fără voia lui?

— Păi dacă sergentul face atâta caz, spuse Piciul. N-ai văzut ce grijuliu s-a făcut? Vrea ca toate să se întâmple cum scrie la carte. L-o fi stricat însurătoarea, Roş-covanule.

— Şi Barosanul care e mort de invidie pe însurătoarea asta, spuse Roşcovanul. Se pare că azi-noapte s-a îmbătat iarăşi, la Paredes, şi iar se blestema că nu i-a luat-o înainte, mi-am pierdut şi ultima şansă să-mi găsesc o nevastă. O avea femeia asta farmecele ei, dar şi Barosanul exagerează.

Stăteau între liane, cu armele aţintite asupra colibei pilotului, suspendată deasupra crengilor, la câţiva metri

de ei. O strălucire slabă, uleioasă creştea înăuntrul ei şi ajungea să lumineze un colţ al balustradei. Nu ieşise nimeni, băieţi? O siluetă se aplecă asupra Roşcovanului şi a Piciului: nu, dom sergent, şi Barosanul şi Oacheşul se duseseră de partea cealaltă, doar dacă zbura putea să scape. Dar să nu se depărteze, băieţi, sergentul vorbea răspicat, dacă o să fie nevoie o să-i cheme, şi mişcările îi erau calme şi, sus, nişte nori uşori filtrau lumina lunii fără s-o acopere. În depărtare, mărginită de negurile pădurii şi de uşoara strălucire a râurilor, Santa Maria de Nieva era un pumn de lumini şi de scânteieri tainice. Fără să se grăbească, sergentul îşi deschise cartuşiera, scoase revolverul, îi ridică dispozitivul de siguranţă, le mai şopti ceva jandarmilor. Tot încet, liniştit, se îndepărtă spre colibă, dispăru absorbit de liane şi noapte, şi puţin timp după aceea reapăru lângă colţul luminat al balustradei, chipul i se profila o clipă pe lumina palidă care străbătea prin perete.

— Ai văzut cum umblă şi cum vorbeşte? spuse Oacheşul. Parcă-i ameţit. E ceva cu el, înainte nu era aşa.

— Îl stoarce nevastă-sa ca pe o lămâie, spuse Barosanul. Precis că se culcă cu ea de trei ori ziua şi de trei ori noaptea. De ce-ţi închipui că profită de orice pretext ca să plece din post? Ca să se culce cu indianca, precis.

— Sunt în luna de miere şi au tot dreptul, spuse Oacheşul. Tu eşti mort de invidie, Barosane, nu te mai preface.

Stăteau tot întinşi pe o fâşie minusculă de plajă, după un parapet de bălării, foarte aproape de apă. Ţineau puştile în mână, dar nu ţinteau coliba care, de acolo, se vedea oblică şi înaltă în întuneric.

— Şi-a cam luat nasul la purtare, spuse Barosanul. De ce n-am venit să-l arestăm pe Nieves imediat după sosirea ordinului de la locotenent, ia să-mi spui? Să aşteptăm să se întunece, trebuie făcut un plan, o să înconjurăm casa, unde ai mai auzit atâtea tâmpenii

deodată? Ca să-l impresioneze pe don Fabio, Oacheşule, ca să-şi dea importanţă şi nimic altceva.

— Locotenentul s-a aranjat, o să mai primească un galon, spuse Oacheşul. Şi noi nu ne alegem cu nimic, o să vezi. N-ai văzut când a sosit curierul de la Borja? Guvernatorul, că locotenentul aşa şi pe dincolo, şi n-am fost de fapt noi cei care l-am găsit pe nebun în insulă?

— I-o fi dat indianca vreo băutură fermecată, Oacheşule, spuse Barosanul, îi face să-şi piardă minţile cu vrăjile astea. De aia umblă ca un năuc, parcă doarme de-a-n picioarelea.

— Fir-ar să fie de treabă, spuse sergentul. Ce faci aici, ce s-a întâmplat?

Lalita şi Adrian Nieves îl priveau nemişcaţi de pe laviţă. La picioarele lor era o iarfurie de pământ plină de banane, opaiţul scotea un fum subţire, alb şi mirositor, şi în prag sergentul clipea uluit sub vizieră, nu-i spusese Aquílino? avea vocea consternată, dar erau mai bine de două ore, don Adrian, de când îi spusese ţâncului, aleargă, e o chestie de viaţă şi de moarte, şi mâna lui mişca neîncrezător revolverul: fir-ar să fie de treabă. Ba da, îi adusese vestea, domnule sergent, pilotul vorbea parcă mestecând: îşi trimisese copiii la o cunoştinţă, pe partea cealaltă. Din colţurile buzelor două şanţuri înaintau grav spre obraji. Şi acum? De ce nu plecase şi el? Doar nu copiii trebuiau să se ascundă, ci el, don Adrian: sergentul se izbi cu revolverul peste coapsă. Amânase toată treaba cu câteva ore, doamnă, punându-se în primejdie, ce mai voia să facă? îi dăduse timp destul, don Adrian.

— Îl muştruluieşte, spuse Piciul. Acum o să-i spună lui don Fabio, am intrat de unul singur, l-am scos de unul singur. Vrea să împartă meritele cu locotenentul. Îşi pregăteşte transferul ca o furnică, piuranul ăsta.

Odată cu lumina, din colibă ieşea acum un murmur care abia zguduia întunericul, plutea prin el fără să-l spargă, ca o undă singuratică într-o apă liniştită.

— Dar când vine locotenentul vorbim cu el, spuse Roşcovanul. Să ne trimită pe noi la Iquitos cu prizonierii. Cel puţin aşa ne alegem şi noi cu câteva zile de permisie.

— O fi ea şi vrăjitoare şi bondoacă şi cum vrei, spuse Oacheşul. Dar orice ai spune, Barosane, oricare dintre noi s-ar fi dat la indiană, şi tu în primul rând. Păi de fiecare dată când te îmbeţi nu vorbeşti decât de ea, măi.

— M-aş fi culcat cu ea, sigur că da, spuse Barosanul. Dar spune, tu te-ai fi însurat cu o păgână? Pentru nimic în lume, frate.

— E în stare să-l omoare şi să spună, s-a împotrivit *şi* a trebuit să-l lichidez, spuse Piciul. E în stare de orice ca să capete o medalie, piuranul ăsta.

— Şi dacă ne pomenim că toate astea sunt poveşti? spuse Roşcovanul. Când a sosit curierul de la Borja şi am citit înştiinţarea locotenentului, nu-mi venea să cred, Piciule. Nieves n-are mutră de tâlhar şi părea cumsecade.

— Ei asta-i, nimeni n-are mutră de tâlhar, spuse Piciul. Sau mai bine zis toate mutrele sunt tâlhăreşti. Dar şi eu am rămas cu gura căscată când am citit înştiinţarea. Câţi ani o să-i dea?

— Cine ştie, spuse Roşcovanul. Mulţi, desigur. Au furat de la toată lumea, şi ăştia de aici nu uită. Vezi şi tu cât timp ne-au pisat ca să-i căutăm, deşi nu mai furau.

— Ce-u pot eu să cred e că ăsta ar fi şeful, spuse Piciul. Şi apoi, dacă a furat atât cât se spune, n-ar muri de foame.

— Cum să fie el şeful, spuse Roşcovanul. Dar asta contează cel mai puţin, dacă nu apar şi ăilalţi, pe Nieves şi pe nebun or să-i pună să plătească pentru toţi.

— Am plâns, dom sergent, l-am rugat, spuse Lalita. De când aţi plecat spre insulă plâng, să plecăm, să ne ascundem, Adrian. Şi acum când ne-ai anunţat dumneata băieţii au adunat fructe, i-am împachetat lucrurile, până şi Aquílino l-a rugat. Dar nici nu vrea s-audă, nu ascultă de nimeni.

Lumina opaiţului cădea din plin pe chipul Lalitei, îi lumina suprafaţa abruptă a pometţilor, furunculele, craterele de pe gât şi părul ciufulit care se legăna acoperindu-i gura.

— Ai inimă bună, deşi porţi uniformă, spuse Adrian Nieves. De aia am primit să-ţi fiu naş.

Dar sergentul nu-l asculta. Se întorsese pe jumătate şi, pitulat, scruta terasa, cu un deget pe buze, don Adrian, s-o întindă chiar acum, balustrada, fără să facă zgomot, râul, el o să numere până la zece, cerul, şi trăgea un foc în aer, ieşea în fugă, băieţi, a fugit în partea asta şi-i căra pe jandarmi spre munte. Să conducă şalupa pe întuneric, don Adrian, şi să nu dea drumul la motor până pe Marafion, şi să gonească după aia ca vântui şi ca gândul şi să nu se lase prins, don Adrian, asta mai ales, putea s-o păţească şi el, să nu se lase prins, şi Lalita da, da, ea o să dezlege şalupa, o să scoată vâslele, o să plece cu el, şi cuvintele i se împleticeau pe buze, fruntea se netezea şi pielea îi întinerise într-o clipă, Adrian, hainele erau pregătite şi mâncarea, nu lipsea nimic, şi or să vâslească şi înainte de a ajunge în dreptul garnizoanei or să se ascundă în pădure. Şi sergentul, stai, scrutând împrejurimile: or să se lipească pe fundul şalupei, fiţi atenţi să nu ridicaţi capul, dacă băieţii îi vedeau trăgeau şi Piciul nimerea întotdeauna ţinta.

— Îţi mulţumesc, dar m-am gândit şi m-am răzgândit şi nu se poate fugi pe râu, spuse Adrian Nieves. Nu poate nimeni acum să treacă de Ciupercă, dom sergent, nici vrăjitor dacă ar fi. Vezi şi dumneata cum a rămas locotenentul împotmolit pe Santiago, care-i o nimica toată faţă de Maranon.

— Dar bine, don Adrian, spuse sergentul. Ce vrei, atunci? nu înţeleg.

— Singurul lucru ar fi să mă ascund în pădure, cum m-am ascuns data trecută, spuse Nieves. Dar nu vreau, dom sergent, m-am gândit până n-am mai putut, încă de când aţi plecat spre insulă. Nu vreau să-mi petrec tot

restul vieţii străbătând pădurile. Eu nu eram decât pilot, le conduceam şalupa şi atât, ca şi vouă, n-au ce să-mi facă. Aici m-am purtat bine şi asta poate să spună oricine, maicile, locotenentul, chiar şi guvernatorul.

— Nu se bat, spuse Piciul. S-ar auzi strigăte, parcă ar sta de vorbă.

— L-o fi găsind dormind şi o fi stând să-l aştepte până ce se îmbracă, spuse Roşcovanul.

— Sau s-o fi culcând cu Lalita, spuse Barosanul. L-o fi legat pe Nieves şi-şi face poftele cu ea în faţa lui.

— Ce poate să-ţi treacă prin cap, Barosane, spuse Oacheşul. Parcă tu ai fi băut băutura vrăjită, zi şi noapte eşti în călduri. Şi apoi cine se culcă cu Lalita cu bubele alea ale ei?

— Dar e albă, spuse Barosanul. Eu unul prefer o creştină cu bube decât o indiană fără. Doar faţa e aşa, am văzut-o scăldându-se, are picioare frumoase. Acum o să rămână singură şi o să aibă nevoie să fie consolată.

— Lipsa de femei te-a făcut să-ţi pierzi minţile, spuse Oacheşul. Adevărul e că şi pe mine, uneori.

— Dar nu te gândeşti, don Adrian, spuse sergentul. Dacă nu te arunci în apă acum, eşti pierdut, nu-ţi dai seama că o să plăteşti pentru toţi? înştiinţarea locotenentului spune că nebunul trage să moară, nu fi încăpăţânat.

— Or să mă ţină închis câteva luni, dar după aia o să trăiesc liniştit şi o să mă pot întoarce aici, spuse Adrian Nieves. Dacă mă ascund în pădure n-o să-mi mai văd niciodată nici nevasta şi nici copiii şi nu vreau să trăiesc ca un animal până la moarte. N-am omorât pe nimeni, asta o ştie şi Pantacha, o ştiu şi păgânii. Aici m-am purtat ca un bun creştin.

— Domnul sergent te sfătuieşte pentru binele tău, spuse Lalita, ascultă-l, Adrian. Pentru numele lui Dumnezeu, pentru fiii tăi, Adrian.

Scurma podeaua, muta bananele de ici-colo, i se frângea glasul, şi Adrian Nieves începuse să se îmbrace.

Îşi punea o cămaşă veche, fără nasturi.

— Nu ştii ce prost mă simt, spuse sergentul. Dumneata mi-eşti tot prieten, don Adrian. Şi cum o să se simtă Bonifacia? Ea credea că eşti hăt, departe, ca şi mine, de altfel.

— Ia-i, Adrian, hohoti Lalita. Puneţi-i şi pe ăştia.

— N-am nevoie, spuse pilotul. Păstrează-mi-i pentru când mă întorc.

— Nu, nu, puneţi-i, insistă Lalita, ţipând. Puneţi pantofii, Adrian.

O expresie de stânjeneală altera chipul pilotului pentru o clipă: privi zăpăcit spre sergent, dar se lăsă pe vine şi-şi încălţă pantofii cu talpă groasă, don Adrian: o să facem tot posibilul ca să avem grijă de familie, cel puţin de asta să nu-şi facă gânduri. Se şi ridicase, şi Lalita se agăţase de el şi-l apucase de braţe. N-o să plângă, nu-i aşa? Trecuseră prin atâtea împreună şi n-a plâns niciodată, nici acum nu trebuia să plângă. Or să-i dea drumul curând, atunci viaţa o să fie mai liniştită şi, până atunci, să aibă grijă de copii. Ea încuviinţa ca un automat, din nou bătrână, cu chipul crispat şi ochii cât cepele. Sergentul şi Adrian Nieves ieşiră pe terasă, coborâră scara şi când călcară primele liane un urlet de femeie străbătu noaptea şi printre umbrele din dreapta, uite şi omul nostru! vocea Roşcovanului. Şi sergentul, la naiba, mâinile la ceafă: cuminte sau trăgea. Adrian Nieves ascultă. Mergea în frunte, cu braţele ridicate, şi sergentul, Roşcovanul şi Piciul veneau după ei agale printre brazdele din curtea casei.

— De ce ai stat atât de mult, dom sergent? spuse Roşcovanul.

— I-am pus câteva întrebări, spuse sergentul. Şi l-am lăsat să-şi ia rămas bun de la nevastă-sa.

Când ajunseră la crângul de stuf, Barosanul şi Oacheşul le ieşiră în întâmpinare. Se alăturară grupului fără să scoată niciun cuvânt şi astfel, în trecere, străbătură poteca până la Santa Maria de Nieva. În

colibele cu contur nedesluşit se auzeau şoapte la trecerea lor, printre *capironas* şi pe sub furcoaie, erau de asemeni oameni care priveau cu curiozitate. Dar nimeni nu s-a apropiat de ei, nici nu le-a pus vreo întrebare. În faţa debarcaderului, se auzi foarte aproape zgomotul unor picioare goale care alergau, dom sergent: era Lalita, o fi venind furioasă, poate o să le facă tămbălău. Dar ea trecu gâfâind printre jandarmi şi se opri doar câteva clipe lângă pilotul Nieves: uitase de mâncare, Adrian. Îi întinse o legătură şi se îndepărtă în fugă, aşa cum venise, paşii i se pierdură în întuneric şi, în depărtare, când tocmai ajunseseră la post, răsună un vaiet ca de cucuvaie.

— Ce ţi-am spus eu, Oacheşule? spuse Barosanul. Are încă un corp frumos. Mai frumos decât al oricărei indiene.

— Ah, Barosane, spuse Oacheşul. Nu-ţi stă capul la altceva, pisălog mai eşti.

— Dacă vremea e bună, mâine după-masă, Fushia, spuse Aquílino. O să merg eu mai întâi, ca să văd cum stau lucrurile. E un loc prin apropiere unde poţi să stai ascuns cu pluta.

— Şi dacă nu acceptă, bătrâne? spuse Fushia. Ce mă fac, ce se întâmplă cu viaţa mea, Aquílino?

— N-o lua înainte până nu vezi ce se întâmplă, spuse Aquílino. Dacă dau peste tipul ăla pe care-l cunosc, el o să ne ajute. Şi apoi, cu bani faci orice.

— Ai de gând să-i dai toţi banii? spuse Fushia. Nu fi prost, bătrâne. Păstrează-ţi ceva şi pentru tine, măcar să ai pentru negoţ.

— N-am nevoie de banii tăi, spuse Aquílino. O să mă întorc după aia la Iquitos, să iau marfă, şi o să fac puţin comerţ prin regiune. După ce vând tot, vin la San Pablo ca să te vizitez.

— De ce nu vorbeşti cu mine? spuse Lalita. Eu am mâncat conservele? Ţi le-am dat ţie pe toate. Nu e vina mea că s-au terminat.

— N-am chef să vorbesc cu tine, spuse Fushia. Şi nici să mănânc. Aruncă asta şi cheamă-le pe achualas.

— Vrei să-ţi pună apă la încălzit? spuse Lalita. Au şi făcut-o, le-am spus eu. Mănâncă măcar un pic de peşte, Fushia. E costrăş, l-a adus Jum chiar acum.

— De ce nu mi-ai făcut cheful? spuse Fushia. Voiam să văd şi eu Iquitos de departe, fie măcar şi luminile.

— Ţi-ai pierdut minţile, măi omule? spuse Aquílino. Şi patrulele de la marină? Şi apoi, toată lumea mă cunoaşte pe aici. Vreau să te ajut, nu să ajung la puşcărie.

— Cum e San Pablo, bătrâne? spuse Fushia. Ai fost de multe ori pe acolo?

— De câteva ori, în trecere, spuse Aquílino. Plouă puţin prin părţile alea şi nu sunt mlaştini. Dar există două San Pablo, eu n-am fost decât în Colonie, făcând negoţ. Tu o să stai pe partea cealaltă. E la câţiva kilometri.

— Sunt mulţi oameni? spuse Fushia. Vreo sută, bătrâne?

— Ba mai mulţi, spuse Aquílino. Se plimbă goi pe plajă când e soare. Le-o fi făcând bine soarele, sau poate ca să impresioneze oamenii din bărcile care trec pe acolo. Cer în gura mare mâncare şi ţigări. Dacă nu-i asculţi, insultă, aruncă cu pietre.

— Vorbeşti despre ei cu scârbă, spuse Fushia. Sunt sigur că o să mă laşi în San Pablo şi n-o să te mai văd niciodată, bătrâne.

— Ţi-am făgăduit-o, spuse Aquílino. Nu m-am ţinut întotdeauna de cuvânt când ţi-am spus ceva?

— Asta o să fie prima oară când n-o să te ţii, spuse Fushia. Şi ultima, bătrâne.

— Vrei să te ajut? spuse Lalita. Lasă-mă să-ţi scot cizmele.

— Pleacă de aici, spuse Fushia. Să nu mai vii decât când te chem eu.

21 – Casa verde

Achualele intrară, tăcute, aducând două vase mari care fumegau. Le puseră lângă hamac, fără să se uite spre Fushia, şi ieşiră.

— Sunt nevasta ta, spuse Lalita. N-are de ce să-ţi fie ruşine. De ce să plec?

Fushia îşi întoarse capul, o privi şi ochii lui erau două dunguliţe de foc: loretană curvă. Lalita se răsuci pe călcâie, ieşi din colibă şi se făcuse întuneric. Atmosfera grea părea gata-gata să se spargă în tunete, ploaie şi trăsnete. În satul huambis trosneau rugurile, lumina lor ardea printre *lupunas* şi dezvăluia o tot mai mare forfotă, un adevărat du-te-vino, ţipete, voci răguşite. Pantacha stătea pe balustrada colibei lui, bălăbănindu-şi picioarele în aer.

— Ce-i cu ei? spuse Lalita. De ce sunt atâtea focuri? De ce fac atâta zarvă?

— S-au întors cei plecaţi la vânătoare, stăpână, spuse Pantacha. Nu le-ai văzut pe femei? Toată ziua au pregătit rachiu de banane, o să fie petrecere mare. Vor să vină şi stăpânul De ce e aşa de furios, stăpână?

— Fiindcă n-a sosit don Aquílino, spuse Lalita. S-au terminat conservele şi băutura e şi ea pe terminate.

— Sunt aproape două luni de când n-a mai venit bătrânul, spuse Pantacha. De data asta chiar că nu mai vine, stăpână.

— Ţi-e totuna acum, nu-i aşa? spuse Lalita. Ai femeie şi nu-ţi mai pasă de nimic.

Pantacha chicoti şi, în uşa colibei, apăru shapra, plină de podoabe: diademă, brăţări la mână şi la picioare, tatuaje pe pometi şi pe sâni. Îi zâmbi Lalitei şi se aşează pe balustradă, Lângă ea.

— A învăţat spaniola mai bine ca mine, spuse Pantacha. Te iubeşte mult, stăpână. Acum e speriată c-au sosit huambişii de la vânătoare. Nu se lecuieşte de frica lor orice i-aş face.

Shapra arătă spre bălăriile care acopereau râpa:

pilotul Nieves. Venea cu pălăria de paie în mână, fără cămaşă, cu pantalonii suflecaţi până la genunchi.

— Nu te-a văzut nimeni toată ziua, spuse Pantacha.

Ai fost la pescuit?

— Da, am coborât până la Santiago, spuse Nieves. Dar n-am avut noroc. O să vină furtuna şi peştii fug sau se ascund unde-i apa mai adâncă.

— S-au întors huambişii, spuse Pantacha. Or să chefuiască în noaptea asta.

— De aia o fi plecat Jum, spuse Nieves. L-am văzut ieşind din baltă cu luntrea.

— O să se ţină departe două-trei zile, spuse Pantacha. Păgânul ăsta nu se lecuieşte nici el de frica huambişilor.

— Nu e frică, doar că nu vrea să-i taie capul, spuse pilotul. Ştie că dacă sunt beţi li se trezeşte ura faţă de el.

— Şi tu o să petreci cu paginii? spuse Lalita.

— Sunt obosit de atâta vâslit, spuse Nieves. Mă duc să mă culc.

— E interzis, dar uneori ies, spuse Aquílino. Când vor să ceară ceva. Îşi fac nişte luntre, se aruncă în apă şi se postează în faţa Coloniei. Ne faceţi pe plac sau debarcăm, spun ei.

— Cine locuieşte în Colonie, bătrâne? spuse Fushia.

Sunt jandarmi pe acolo?

— Nu, n-am văzut, spuse Aquílino. Acolo stau familiile. Nevestele, copiii. Şi-au făcut câte o gospodărie.

— Şi familiilor le e atâta scârbă? spuse Fushia. Cu toate că le sunt rude, Aquílino?

— Sunt cazuri când rudenia nu mai contează, spuse Aquílino. Poate că nu se obişnuiesc, poate le-o fi frică să nu se molipsească.

— Dar atunci nu vine nimeni să-i viziteze, spuse Fushia. Atunci vizitele trebuie interzise.

— Nu, nu, dimpotrivă, vin mulţi să-i vadă, spuse Aquílino. Trebuie să te urci pe o barcă înainte de a intra, şi ţi se dă un săpun ca să te speli şi trebuie să-ţi scoţi

hainele şi să-ţi pui un şorţ.

— De ce mă faci să cred că o să vii să mă vezi, bătrâne? spuse Fushia.

— De pe râu se văd casele, spuse Aquílino. Case frumoase, unele ca alea din Iquitos, din cărămidă. Acolo o

21*

să trăieşti mai bine decât pe insulă, măi omule. O să ai prieteni şi o să fii liniştit.

— Lasă-mă pe o plajă, bătrâne, spuse Fushia. O să treci din când în când să-mi aduci mâncare. O să stau ascuns, nimeni n-o să mă vadă. Nu mă duce la San Pablo, bătrâne.

— Dar abia poţi să umbli, Fushia, spuse Aquílino. Nu-ţi dai seama, măi omule.

— Şi cum de l-ai lăsat pe vrăjitorul huambişilor să te lecuiască de friguri dacă ţi-e tot atât de frică de ei? spuse Lalita. Shapra zâmbi fără să răspundă.

— L-am adus fără voia ei, stăpână, spuse Pantacha. I-a cântat, i-a dansat, i-a scuipat tutun în nas şi ea nici gând să deschidă ochii. Tremura mai mult de frică decât de friguri. Cred că de frică s-a vindecat.

Bubui tunetul, începu să plouă şi Lalita se adăposti sub acoperiş. Pantacha rămase pe balustradă, primind apa pe picioare. După un minut ploaia încetă şi poiana se umplu de vapori, La coliba pilotului nu se mai vedea lumină, stăpână, o fi şi adormit, şi asta n-a fost decât o joacă, ploaia adevărată o să cadă în toiul petrecerii huambişilor. Aquílino s-o fi speriat de tunete, precis, şi Lalita sări de pe scară, se ducea să vadă, traversă poiana şi intră în colibă. Fushia îşi ţinea picioarele cufundate în vase şi pielea de pe muşchi era, ca şi argila recipientului, roşie şi descuamată. Mişca plasa de ţânţari uitându-se fix la ea, Fushia. de ce îi era ruşine? şi o aruncă şi se acoperi, şi acum. bombănea, ce era rău dacă-l vedea? şi frânt în două încerca să ajungă la cizmă, Fushia, doar ei nu-i păsa, şi până la urmă o înşfacă şi o zvârli spre ea,

fără să nimerească: trecu pe lângă Lalita, se izbi de pat şi copilul nu plânse. Lalita ieşi din nou din colibă. Cădea acum o ploaie subţire.

— Şi pe ăia care mor, bătrâne? spuse Fushia. Îi îngroapă chiar acolo.

— Sigur că chiar acolo, spuse Aquílino. Doar n-o să-i arunce în Amazoane, n-ar fi creştineşte.

— Toată viaţa o să mergi dintr-o parte în alta pe râuri, Aquílino? spuse Fushia. Nu te-ai gândit că într-o bună zi s-ar putea să mori pe plută?

— Aş vrea să mor în satul meu, spuse Aquílino. Nu mai am pe nimeni în Moyobamba, nici familie şi nici prieteni. Dar mi-ar plăcea să mă îngroape în cimitirul de acolo, nu ştiu de ce.

— Şi mie mi-ar plăcea să mă întorc în Campo Grande, spuse Fushia. Să văd ce s-a întâmplat cu părinţii, cu prietenii mei din copilărie. Trebuie să-şi mai aducă cineva aminte de mine.

— Uneori îmi pare rău că n-am un tovarăş, spuse Aquílino. Mulţi mi-au propus să lucreze cu mine, să pună ceva capital pentru o plută nouă. Pe toţi îi ispiteşte gândul să-şi petreacă viaţa călătorind.

— Şi de ce n-ai primit? spuse Fushia. Acum la bătrâneţe ai avea şi tu un tovarăş.

— Ştiu eu cum sunt oamenii, spuse Aquílino. Ne-am fi înţeles bine cât timp îl învăţam negoţul şi-i prezentam clientela. După aia celălalt s-ar fi gândit că de ce să mai împartă banii dacă sunt aşa de puţini. Şi cum eu sunt bătrân, aş fi fost sacrificatul.

— Îmi pare rău că n-am rămas împreună, Aquílino, spuse Fushia. Tot drumul m-am gândit la asta.

— Nu era o treabă pentru tine, spuse Aquílino. Tu erai mai ambiţios, nu te mulţumeai cu nimicul care se câştigă astfel.

— Vezi cu ce m-am ales din cauza ambiţiei, spuse Fushia. Am ajuns de o mie de ori mai rău decât tine, care n-ai avut niciodată niciun fel de ambiţie.

— Nu te-a ajutat Dumnezeu, Fushia, spuse Aquílino. Toate câte se întâmplă numai de asta depind.

— Şi de ce pe mine nu m-a ajutat şi pe alţii da? spuse Fushia. De ce m-a chinuit pe mine şi l-a ajutat pe Reîtegui, de exemplu?

— Întreabă-i când o să mori, spuse Aquílino. De unde vrei să ştiu eu, Fushia?

— Să mergem un pic, înainte să se pornească ploaia, stăpâne, spuse Pantacha.

— Bine, dar numai un pic, spuse Fushia. Ca să nu se jignească câinii ăştia. Nieves nu vine?

— A fost la pescuit pe Santiago, spuse Pantacha. A şi adormit, stăpâne. De mult a stins opaiţul.

’325

Se îndepărtară de colibe spre luminile roşietice şi strălucitoare din cătunul huambis şi Lalita aşteptă, aşezată lângă furcoaiele colibei din care picura apă. Pilotul apăru puţin timp după aceea, în pantaloni şi cămaşă: totul era pregătit. Dar Lalita nu mai voia, mâine, acum vine furtuna.

— Mâine nu, acum, spuse Adrian Nieves. Stăpânul şi Pantacha or să rămână să chefuiască şi huambişii sau şi îmbătat. Jum e pe canal, ne aşteaptă, o să ne ducă până pe Santiago.

— N-am de gând să-l las pe Aquílino aici, spuse Lalita. Nu vreau să-mi părăsesc copilul.

— Nimeni n-a spus că o să rămână aici, spuse Nieves. Şi eu vreau să-l luăm cu noi.

Intră în colibă, ieşi cu un balot în braţe şi, fără să-i spună niciun cuvânt Lalitei, o porni spre bazinul cu ţestoase. Ea îl urmă, smiorcăindu-se, dar apoi în râpă se linişti şi se agăţă de braţul pilotului. Nieves aşteptă să se urce mai întâi ea în luntre, îi întinse copilul şi, puţin timp după aceea, barca zgâria uşor suprafaţa întunecată a bălţii. În spatele gardului întunecat de *lupunas*, se zărea lumina slabă a focurilor şi se auzeau cântece.

— Unde mergem? spuse Lalita. Nu-mi spui nimic, pe

toate le faci de unul singur. Nu mai vreau să plec cu tine, vreau să mă întorc.

— Taci din gură, spuse pilotul. Nu vorbi până ce nu ieşim din baltă.

— Se luminează de ziuă, spuse Aquílino. N-am închis ochii, Fushia.

— E ultima noapte pe care o mai petrecem împreună, spuse Fushia. Simt că mă arde pe dinăuntru, Aquílino.

— Şi mie îmi pare rău, spuse Aquílino. Dar nu mai putem rămâne aici, trebuie să mergem mai departe. Nu ţi-e foame?

— Pe o plajă cât de mică, bătrâne, spuse Fushia. Pentru prietenia noastră, Aquílino. Nu la San Pablo, lasă-mă oriunde în altă parte. Nu vreau să mor acolo, bătrâne.

— Fii mai curajos, Fushia, spuse Aquílino. Ascultă aici, am socotit. Treizeci de zile fix de când am plecat de pe insulă.

Lucrurile sunt cum le-a lăsat Dumnezeu, realitatea şi dorinţele se confundă, căci altfel de ce ar fi venit în dimineaţa aceea? îţi recunoştea vocea, mirosul? Vorbeşte-i şi priveşte cum pe chipul ei se înalţă un fel de zâmbet şi de nelinişte, ţine-i mâna câteva clipe şi descoperă sub pielea ei acea teamă discretă, alarma delicată a sângelui, priveşte cum i se strâng buzele, cum i se zbat pleoapele. Voia să ştie? De ce-mi strângi aşa braţul, de ce te joci cu părul meu, de ce mă ţii cu mâna de mijloc şi, când vorbeşti, de ce-ţi ţii faţa atât de aproape de a mea. Explică-i: ca să nu mă confunzi cu ceilalţi, fiindcă vreau să mă recunoşti, Tonita, şi vântuleţul ăsta şi zgomotele astea ale gurii mele sunt ceea ce îţi spun. Dar fii prudent, alarmă, fii atent la oameni şi acum, nu e nimeni, ia-i mâna, dă-i drumul odată, tu te-ai speriat Tonita, de ce te-a apucat tremuratul? cere-i să te ierte. Şi iată, din nou, soarele care-i aureşte genele şi ea desigur gândindu-se,

îndoindu-se, încercând să-şi închipuie, tu nu-i niciun rău Tonita, nu-ţi fie frică de mine, şi ea străduindu-se obscur, născocind, pentru ce, cum, şi uite-i pe ceilalţi, Jacinto şterge mesele, Chapiro vorbeşte despre bumbac, de cocoşi şi despre indienele cu care se culcă, nişte femei te îmbie cu frişca şi ea chinuindu-se, scotocind cu nelinişte în tenebrele mute, pentru. ce, cum? Tu: sunt nebun, e cu neputinţă, o fac să sufere, să-ţi fie ruşine, sari pe cal, din nou pustiul, salonul, turnul. Trage perdelele, să urce Fluturaşul, să se dezbrace fără să deschidă gura, vino, nu te mişca, eşti o fetiţă mică, sărut-o, o iubeşti, mâinile ei sunt nişte flori, ea, ce lucruri frumoase, stăpâne, chiar atât de mult mă placi? Să se îmbrace, să se întoarcă în salon, de ce ai vorbit, Fluturaşule, ea, dumneata eşti îndrăgostit şi vrei ca eu să-i ţin locul, tu, haide cară-te, nicio fată n-o să se mai urce în turn. Şi din nou singurătatea, harpa, rachiul de trestie, îmbată-te, întinde-te pe pat şi scormone şi tu, sapă în întuneric, are tot dreptul să fie iubită? am dreptul s-o iubesc? mi-ar păsa dacă ar fi un păcat? Noaptea trece încet, fără somn, pustie fără prezenţa ei care ucide îndoielile. Jos oamenii râd, ciocnesc şi glumesc, printre ghitarele zgomotoase se strecoară şuieratul subţire al unui flaut, se aprind, dansează. A fost cu păcat, Anselmo, o să mori, căieşte-te, tu, n-a fost, părinte, nu mă căiesc de nimic decât de moartea ei. Şi el, a fost fără voia ei, cu forţa, tu, n-a fost fără voia ei, ne înţelegeam fără ca să mă vadă, ne iubeam fără ca să-mi vorbească, lucrurile erau aşa cum le-a lăsat Dumnezeu. Dumnezeu e mare, Tonita, nu-i aşa că mă recunoşti? Fă o încercare, strânge-i mâna, numără până la şase, strânge şi ea? până la zece, vezi că nu-ţi dă drumul la mână? până la cincisprezece şi uite că o lasă într-a ta, încrezătoare şi suavă. Şi în timpul ăsta nu mai plouă cu nisip, un vânt răcoros urcă dinspre râu, vino la „Steaua Nordului”, Tonita, o să bem ceva şi ce braţ îi căuta mâna? pe cine se sprijinea ca să traverseze piaţa? tu, pe al meu şi nu pe al lui don Eusebio, pe mine şi nu

pe Chipiro, atunci te iubeşte? Simte ce simţeai şi tu: carnea adolescentă şi pârlită de soare, puful moale de pe braţul ei şi, pe sub masă, genunchiul ei lângă genunchiul tău, e bun sucul de *lucuma*, Tonita? şi genunchiul ei tot acolo, şi atunci prefă-te şi bucură-te, deci merg bine afacerile, don Eusebio, deci prăvălia pe care ai deschis-o în Sullana e cea mai înfloritoare, deci Arrese se duce dintre noi, doctore Zevallos, ce păcat de Piura, era omul cel mai citit, şi aţă, ce fericire, căldura aceea în vene şi muşchi, o flăcăruie în inimă, alta la tâmple, două cratere minuscule supurând sub încheietura mâinii. Acum nu numai genunchiul, dar şi piciorul, s-o fi simţit mic şi fără apărare lângă cizma cea groasă, şi glezna, şi coapsa zveltă paralelă cu a ta, L tu, Dumnezeu e mare, dar poate nu-şi dă seama, o fi doar o întâmplare? Mai fă o încercare, împinge, se retrage? rămâne lipită de tine? împinge şi ea? tu, nu cumva te joci, fetiţo? ce simţi pentru mine? Iată, din nou, dorinţa aceea ambiţioasă: să fiţi singuri o dată, nu aici, ci în turn, nu ziua, ci noaptea, nu îmbrăcaţi, ci goi.

Tonita nu te trage în lături, rămâi tot lângă mine. Şi iată, dimineaţa aceea sufocantă de vară, lustragiii, cerşetorii, vânzătoarele, lumea care iese de la slujbă, „Steaua Nordului” cu oamenii şi dialogurile lor, bumbacul, creşterile apei, pachamanca de duminică şi, dintr-odată îi simţi mâna care caută, care găseşte şi o prinde pe a ta, atenţie, cu grijă, nu o privi, nu te mişca, zâmbeşte, bumbacul; pariurile, vânătorile, carnea tare a vânatului şi molimile înşelătoare şi în timpul ăsta, ascultă-i mâna într-a ta, misteriosul ei mesaj, descifrează vocea aceea de strângeri secrete şi uşoare ciupituri, şi tot timpul Tonita, Tonita, Tonita. Acum gata cu îndoielile, mâine şi mai devreme încă, ascunde-te în catedrală şi spionează, ascultă cântecul minuscul al nisipului pe coroanele tamarinilor, aşteaptă încordat, cu ochii ţintă la colţul străzii pe jumătate ascuns de umbrar şi de copaci. Şi iată, din nou, timpul oprit sub boltă şi arcuri, lespezile

severe, băncile pustii, şi voinţa implacabilă şi o sudoare rece pe spate, golul acela brusc din stomac: măgarul, spălătorească, coşurile, o siluetă care înaintează plutind. Să nu vină nimeni, să plece mai repede, să nu iasă preotul şi acum repede, fuga, lumina de afară, tinda bisericii, treptele late, pista, pătratul de umbră. Desfă-ţi braţele, primeşte-o, priveşte cum capul i se lasă pe umărul tău, mângâie-i părul, şterge-l de nisipul cel galben şi, totodată, atenţie, „Steaua Nordului” se va deschide şi va apărea Jacinto căscând, vor veni vecinii şi străinii, ia-le-o înainte. Nu te lăsa dus, sărut-o, şi în timp ce chipul i se înflăcărează, nu te speria, eşti frumoasă, eu te iubesc, să nu plângi, sărut-o pe obraz şi vezi, exaltarea îi trece, atitudinea ei e iarăşi docilă şi suprafaţa care cedează sub buzele tale miroase ca ploaia caldă de vară, e ca atunci când curcubeul străluceşte pe cer. Şi atunci răpeşte-o; nu se mai poate aşa, vino cu mine, Tonita, o s-o îngrijeşti, o s-o iubeşti, o să fie fericită cu tine, încă puţin şi vor pleca departe de Piura, vor trăi fără să se mai ascundă. Fugi cu ea, de pe streaşină mai picură încă nisip, oamenii dorm sau se întind în pat, dar priveşte, uită-te de jur-împrejur, dă-i mâna, urc-o pe cal. N-o enerva, vorbeşte-i răspicat: ţine-mă de mijloc, tare, doar o clipă. Şi, din nou, soarele care se aşază deasupra oraşului, atmosfera călduţă, străzile pustii, graba furioasă şi dintr-odată uită-te cum te apucă, cum îţi strânge cămaşa, cum i se lipeşte trupul de al tău, priveşte flacăra aceea de pe chipul ei: înţelege? grăbeşte-te? să nu ne vadă? mergem? vreau să merg cu tine? tu, Tonita, Tonita, îţi dai seama unde mergem, pentru ce mergem, ce suntem? Traversează Podul Vechi şi să nu intri în Castilia care se trezeşte dis-de-dimineaţă, mergi repede de-a lungul roşcovilor de pe ţărm şi acum da, pustiul, tropăie cu ură, să sară, să galopeze, copitele să maltrateze spatele neted al deşertului şi să se ridice un nor de praf ocrotitor. Iată, nechezatul, oboseala animalului, braţul ei te ţine de mijloc şi din când în când

mireasma părului pe care aerul îl încrustează pe gura ta. Tropăie mai departe, ajung îndată, foloseşte biciul şi, din nou, aspiră mirosul acelei dimineţi, praful şi excitaţia nebunească a acelei dimineţi. Intră fără să faci zgomot, ia-o în braţe, urcă scara îngustă spre turn, îi simţi braţele pe gât ca un colier viu şi iată sforăiturile, zbuciumul care-i desface buzele, strălucirea dinţilor, tu: nu ne vede nimeni, doarme toată lumea, linişteşte-te, Tonita. Spune-i numele lor: Licuriciul, Broscuţa, Floarea, Fluturaşul. Şi mai spune-i: sunt sfârşite, au băut şi au făcut dragoste şi nu ne aud şi nici n-or să spună nimic, tu, o să le explici, ele înţeleg chestiile astea. Dar mai departe, cum li se spune, fete. Povesteşte-i despre turn şi despre decor, descrie-i râul, plantaţiile de bumbac, profilul cenuşiu al munţilor din depărtare şi strălucirea acoperişurilor din Piura la amiază, casele albe ale Castiliei, imensitatea pustiului şi a cerului. Tu, o să văd eu şi pentru tine, o să-i împrumuţi ochii tăi, tot ce am e al tău, Tonita. Să-şi închipuie cum vine râul: şerpii aceia subţiri care într-o zi de decembrie vin târându-se prin albia râului, şi cum se împreună şi cresc, şi culoarea lor, tu, verde castaniu, şi se îngroaşă treptat şi se lăţesc. Să audă dangătul clopotelor şi să-şi închipuie oamenii care ies în întâmpinarea lui, ţâncii care trag cu tiribombe, femeile care stropesc cu mixtură şi aruncă serpentine, şi sutana roşie a episcopului care binecuvântează apele râului. Povesteşte-i cum îngenunchează toţi pe chei şi descrie-i târgul – chioşcurile, corturile, îngheţate, strigătele – numeşte-i pe acei bogătaşi norocoşi care se năpustesc pe cai în curentul de apă şi trag în aer, şi pe locuitorii din Gallinacera şi Mangacheria care fac baie în izmene, şi pe curajoşii care se aruncă în apă de pe Podul Vechi. Şi spune-i cum râul e acum râu, şi cum zi şi noapte curge spre Catacaos, gros şi murdar. Şi cine-i Angelica Mercedes, că o să-i fie prietenă, şi ce mâncăruri o să-i gătească, tu, ce-ţi place ţie mai mult, Tonita, tocană, *chupe*, *seco* şi *piqueo*, şi chiar şi vin, dar nu vreau să te

îmbeţi. Şi să nu uiţi harpa, tu, în fiecare noapte o serenadă numai pentru tine. Vorbeşte-i la ureche, aşaz-o pe genunchii tăi, n-o sili, ai răbdare, mângâi-o uşor şi mai bine doar s-o simţi fără s-o atingi, fără grabă, aşteaptă să-ţi caute buzele. Şi vorbeşte-i tot timpul, la ureche, cu duioşie, trupul îi e uşor şi pielea răspândeşte un parfum călduţ, atinge-i puful de pe braţe cum atingi corzile harpei. Vorbeşte-i, şopteşte-i, descalţ-o cu delicateţe, sărută-i picioarele şi iată, din nou, albe şi ivindu-se cu greu călcâiele, curba tălpii, degetele ei mici şi uşoare în gura ta, râsul ei proaspăt în penumbră. Râzi şi tu, te gâdil? sărut-o tot timpul, uite-i gleznele subţiri şi genunchii tari şi rotunzi. Întinde-o atunci cu grijă, aşaz-o bine, şi foarte încet, cu multă blândeţe, desfă-i bluza şi atinge-o, corpul i se crispează? dă-i drumul, atinge-o din nou, şi vorbeşte-i, o iubeşti, o s-o alinţi ca pe o fetiţă mică, o să trăieşti doar pentru ea, n-o strivi, n-o muşca, îmbrăţişeaz-o uşor, du-i mâna spre fustă, să şi-o desfacă ea singură. Tu, eu te ajut, Tonita, ţi-o scot eu, fetiţă mică şi întinde-te lângă ea. Spune-i ce simţi, ce sunt sânii ei, tu, doi iepuraşi, sărută-i, îi iubeşti, îi vedeai în vis, noaptea intrau în turn albi şi zburdalnici, voiai să-i prinzi şi ei fugeau, tu, dar sunt mai moi şi mai vioi şi iată, penumbra discretă, fâlfâitul perdelelor, contururile şterse ale obiectelor şi netezimea şi strălucirea nemişcată a corpului ei. Mângâi-o o dată şi încă o dată şi spune-i, genunchii tăi sunt, şi coapsele tale sunt, şi umerii tăi sunt, şi ce simţi, şi că o iubeşti, tot timpul că o iubeşti. Tu, Tonita, fetiţă mică, copilită, şi strânge-6 lângă tine, acum caută-i pulpele, desfă-le timid, fii atent, fu ascultător, n-o grăbi, sărut-o şi retrage-te, sărut-o din nou, linişteşte-o şi, în timpul ăsta, simţi cum mâna ţi se umezeşte şi corpul i se lasă în voia ta şi se desface, somnolenţa leneşă care o cuprinde şi cum răsuflarea i se înteţeşte şi braţele ei te cheamă, simţi cum turnul începe să umble, să se aprindă, să dispară printre dunele înfierbântate. Spune-i, eşti nevasta mea, nu plânge, nu te

lipi de mine ca şi cum ai vrea să mori, spune-i, începi să trăieşti şi acum distreaz-o, joacă-te cu ea, şterge-i obrajii, cântă-i, gângureşte-i, spune-i să doarmă, tu: o să-ţi fiu pernă, Tonita, o să-ţi veghez somnul.

— L-au dus la Lima în dimineaţa asta, gemu Bonifacia. Se spune că pentru mulţi ani.

Şi ce? închisoarea din Piura nu era mai rea ca un grajd? Josefino făcu câţiva paşi prin încăpere, oamenii trăiau într-o murdărie îngrozitoare, se sprijini de pervazul ferestrei, mureau de foame, în lumina slabă a unui felinar colegiul San Miguel, biserica şi roşcovii din Piaţa Merino se vedeau ca într-un vis, şi celor obraznici li se dădea rahat în loc de mâncare, şi Lituma era obraznic, şi vai de ei dacă nu-l înghiţeau: mai bine că l-au trimis la Lima.

— Nici măcar nu m-au lăsat să-mi iau rămas bun? gemu Bonifacia. De ce nu m-au anunţat că or să-l ducă.

Despărţirile nu erau triste? Josefino se apropie de sofaua unde ea tocmai se aşezase, picioarele Bonifaciei se descălţară cu mânie, corpul îi era din când în când zgâlţâit de un fior brusc. Era mai bine aşa, şi pentru Lituma care s-ar fi întristat, şi ea de unde avea să facă rost de bani, biletul era foarte scump, la „Firma Roggero” i se spusese. Josefino îşi petrecu braţele pe după umerii ei. Ce să facă săraca de ea în Lima? O să rămână aici, în Piura, şi o să aibă el grijă de ea, şi o s-o facă el să uite de toate.

— E bărbatul meu, trebuie să plec, gemu Bonifacia. Măcar ca să merg să-l văd în fiecare zi, o să-i duc de mâncare.

Dar la Lima era altfel, ce proastă, li se dădea mâncare bună şi se purtau bine cu ei. Josefino îşi închise braţele în jurul Bonifaciei, ea rezistă o clipă, cedă şi până la urmă începu să se înfierbânte, sticletele nu era o brută? şi ea, nu-i adevărat, nu-i făcea zile amare? şi ea, nu-i aşa, dar se lăsa dusă spre el şi din nou începu să plângă. Josefino o mângâie pe păr. Şi apoi. ce atâta

tărăboi, era un adevărat noroc, ca să spunem lucrurilor pe nume, Pădureanco: scăpaseră de el.

— Eu sunt rea, dar tu eşti mai rău ca mine, seinei Bonifacia. Amândoi o să ajungem în iad, şi de ce îmi spui Pădureanca, dacă ştii că nu-mi place, vezi, vezi ce rău eşti?

Josefino o dădu uşor în lături, se ridică în picioare şi aste era culmea, n-ar fi murit de foame dacă n-ar fi fost el? n-ar trăi ca o cerşetoare? Se căută prin buzunare sprijinindu-se de fereastră, parcă visa, şi pe deasupra mai şi venea să-l plângă pe sticlete în faţa lui, scoase o ţigară şi şi-o aprinse: un bărbat avea mândria lui, ce dracu'.

— Mă tutuieşti, spuse, dintr-odată, întorcându-se spre Bonifacia. Înainte doar în pat şi după aia iar cu dumneata. Ce ciudată eşti, Pădureanco.

Se întoarse lângă ea şi ea încercă o mişcare de a se opune dar se lăsă îmbrăţişată şi Josefino râse. Îi era ruşine? Chestii pe care i le băgaseră în tărtăcuţă măicuţele din satul ei? De ce îl tutuia numai în pat?

— Ştiu că e păcat şi totuşi rămân cu tine, hohoti Bonifacia. Tu nu-ţi dai seama, dar Dumnezeu o să mă pedepsească, şi pe tine, şi totul numai din vina ta.

Ce ipocrită mai era. În asta chiar că semăna cu piurâncele şi cu toate femeile, ce ipocrită mai era, drăguţo, ştia sau nu ştia că o să fie a lui în noaptea aia când a adus-o? şi ea, nu ştia, strâmbându-se, n-ar fi venit, n-avea unde să se ducă, Josefino scuipă ţigara pe jos şi Bonifacia era ghemuită lângă el şi Josefino putea să-i vorbească la ureche. Dar îi plăcuse, să fie sinceră, Pădureanco, să mărturisească, doar o dată, încet, numai lui, fetiţo, i-a plăcut sau nu i-a plăcut? drăguţo.

O iubeşti. Tu, Tonita, fetiţă mică, copilită, şi strânge-o hnga tine acum caută-i pulpele, desfă-le timid, fii atent, tu ascultător, n-o grăbi, săxut-o şi retrage-te, sărut-o din nou, linişteşte-o şi, în timpul ăsta, simţi cum mâna ţi se umezeşte şi corpul i se lasă în voia ta şi se desface,

somnolenţa leneşă care o cuprinde şi cum răsuflarea i se înteţeşte şi braţele ei te cheamă, simţi cum turnul începe să umble, să se aprindă, să dispară printre dunele înfierbântate. Spune-i, eşti nevasta mea, nu plânge, nu te lipi de mine ca şi cum ai vrea să mori, spune-i, începi să trăieşti şi acum distreaz-o, joacă-te cu ea, şterge-i obrajii, cântă-i, gângureşte-i, spune-i să doarmă, tu: o să-ţi fiu pernă, Tonita, o să-ţi veghez somnul.

— L-au dus la Lima în dimineaţa asta, gemu Bonif acia. Se spune că pentru mulţi ani.

Şi ce? închisoarea din Piura nu era mai rea ca un grajd? Josefino făcu câţiva paşi prin încăpere, oamenii trăiau într-o murdărie îngrozitoare, se sprijini de pervazul ferestrei, mureau de foame, în lumina slabă a unui felinar colegiul San Miguel, biserica şi roşcovii din Piaţa Merino se vedeau ca într-un vis, şi celor obraznici li se dădea rahat în loc de mâncare, şi Lituma era obraznic, şi vai de ei dacă nu-l înghiţeau: mai bine că l-au trimis la Lima.

— Nici măcar nu m-au lăsat să-mi iau rămas bun, gemu Bonifacia. De ce nu m-au anunţat că or să-l ducă.

Despărţirile nu erau triste? Josefino se apropie de sofaua unde ea tocmai se aşezase, picioarele Bonifaciei se descălţară cu mânie, corpul îi era din când în când zgâlţâit de un fior brusc. Era mai bine aşa, şi pentru Lituma care s-ar fi întristat, şi ea de unde avea să facă rost de bani, biletul era foarte scump, la „Firma Roggero” i se spusese. Josefino îşi petrecu braţele pe după umerii ei. Ce să facă săraca de ea în Lima? O să rămână aici, în Piura, şi o să aibă el grijă de ea, şi o s-o facă el să uite de toate.

— E bărbatul meu, trebuie să plec, gemu Bonifacia. Măcar ca să merg să-l văd în fiecare zi, o să-i duc de mâncare.

Dar la Lima era altfel, ce proastă, li se dădea mâncare bună şi se purtau bine cu ei. Josefino îşi închise braţele în jurul Bonifaciei, ea rezistă o clipă, cedă şi până

la urmă începu să se înfierbânte, sticletele nu era o brută? şi ea, nu-i adevărat, nu-i făcea zile amare? şi ea, nu-i aşa, dar se lăsa dusă spre el şi din nou începu să plângă. Josefino o mângâie pe păr. Şi apoi, ce atâta tărăboi, era un adevărat noroc, ca să spunem lucrurilor pe nume, Pădureanco: scăpaseră de el.

— Eu sunt rea, dar tu eşti mai rău ca mine, seinei Bonifacia. Amândoi o să ajungem în iad, şi de ce îmi spui Pădureanca, dacă ştii că nu-mi place, vezi, vezi ce rău eşti?

Josefino o dădu uşor în lături, se ridică în picioare şi asta era culmea, n-ar fi murit de foame dacă n-ar fi fost el? n-ar trăi ca o cerşetoare? Se căută prin buzunare sprijinindu-se de fereastră, parcă visa, şi pe deasupra mai şi venea să-l plângă pe sticlete în faţa lui, scoase o ţigară şi şi-o aprinse: un bărbat avea mândria lui, ce dracu'.

— Mă tutuieşti, spuse, dintr-odată, întorcându-se spre Bonifacia. Înainte doar în pat şi după aia iar cu dumneata. Ce ciudată eşti, Pădureanco.

Se întoarse lângă ea şi ea încercă o mişcare de a se opune dar se lăsă îmbrăţişată şi Josefino râse. Îi era ruşine? Chestii pe care i le băgaseră în tărtăcuţă măicuţele din satul ei? De ce îl tutuia numai în pat?

— Ştiu că e păcat şi totuşi rămân cu tine, hohoti Bonifacia. Tu nu-ţi dai seama, dar Dumnezeu o să mă pedepsească, şi pe tine, şi totul numai din vina ta.

Ce ipocrită mai era, în asta chiar că semăna cu piu-rânceles şi cu toate femeile, ce ipocrită mai era, drăguţo, ştia sau nu ştia că o să fie a lui în noaptea aia când a adus-o? şi ea, nu ştia, strâmbându-se, n-ar fi venit, n-avea unde să se ducă, Josefino scuipă ţigara pe jos şi Bonifacia era ghemuită lângă el şi Josefino putea să-i vorbească la ureche. Dar îi plăcuse, să fie sinceră, Pădureanco, să mărturisească, doar o dată, încet, numai lui, fetiţo, i-a plăcut sau nu i-a plăcut? drăguţo.

— Mi-a plăcut fiindcă sunt rea, şopti ea. Nu mă mai

întreba, e păcat, nu mai vorbi de asta.

Mai mult decât cu sticletele? să jure, n-o auzea nimeni, el o iubea, nu-i aşa că-i plăcea mai mult? o sărută pe gât, o muşcă de ureche, sub fustă totul era strâns, încordat şi călduţ, nu-i aşa că sticletele n-a făcut-o niciodată să ţipe? şi ea, cu vocea pierdută, ba da, prima oară, mai degrabă de durere, nu-i aşa că el o făcea să ţipe când avea poftă? şi numai de plăcere, nu-i aşa? şi ea să tacă, Josefino, îi auzea Dumnezeu, şi el numai ce te ating şi devii alta. Îmi placi fiindcă eşti aprinsă. Îi dădu drumul, ea încetă să mai toarcă şi, după o clipă, plângea din nou.

— El te umilea tot timpul, Pădureanco, spuse Josefiho; îţi pierdeai vremea de pomană cu sticletele. De ce plângi atâta după el?

— Fiindcă e bărbatul meu, spuse Bonifacia. Trebuie să plec la Lima.

Josefino se aplecă, adună mucul de pe jos, îl aprinse şi câţiva ţânci se fugăreau prin Piaţa Merino, unul se căţărase pe statuie şi ferestruicile casei părintelui García erau luminate, nu putea fi prea târziu, ştia că ieri şi-a amanetat ceasul? uita să-i povestească, Pădureanco, şi zău aşa, ce cap: totul era aranjat cu doña Santos, mâine devreme.

— Acum nu mai vreau, spuse Bonifacia. Nu vreau, n-o să merg.

Josefino aruncă mucul spre Piaţa Merino, dar nu ajunse nici măcar până pe Bulevardul Sánchez Cerro, şi se retrase de la fereastră, şi ea stătea ţeapănă, şi el, ce-i cu tine, voia să-i ucidă cu privirea? ştia doar că are ochi frumoşi, de ce-i deschidea atâta şi ce poveste mai era şi asta. Bonifacia nu plângea şi avea un aer agresiv, o voce hotărâtă: nu voia, era copilul soţului ei. Şi cu ce o să-şi hrănească copilul soţului ei? Şi ce-o să mănânce ea până s-o naşte fiul soţului ei? Şi ce să facă Josefino cu un fiu vitreg? Răul era că oamenii nu se gândeau la nimic, le pusese de pomană Dumnezeu o tăr-tăcuţă pe gât, că tot

nu le slujea la nimic, nu făceau niciun rahat cu ea.

— O să muncesc ca servitoare, spuse Bonifacia. Şi după aia o să plec cu el la Lima.

— Borţoasă şi servitoare? Poate visa, nimeni n-o să vrea s-o angajeze şi dacă din întâmplare găsea pe cineva, o s-o pună să frece podelele şi de atâta efort copilul soţului ei o să se nască mai repede, sau mort, au monstru, să întrebe un medic, şi ea, o să moară singur, dar ea nu voia să-l omoare; era de pomană totul.

Începu să scâncească din nou şi Josefino se aşeză lângă ea şi îi trecu braţul pe după umeri. Era nerecunoscătoare, ingrată cu el. Se purta bine cu ea, da sau nu? De ce a adus-o la el acasă? fiindcă o iubea, de ce îi dădea de mâncare? fiindcă o iubea şi în schimb, şi pe deasupra, şi cu toate astea, un fiu vitreg ca să râdă lumea de el? Fir-ar să fie, un bărbat nu era o paiaţă. Şi apoi câţi bani o să-i ia Santos? O grămadă, o mulţime de bani, şi în loc să-i mulţumească, plângea. De ce se purta aşa cu el, Pădureanco? Se părea că nu-l iubeşte, şi el pe ea atât de mult, drăguţo, şi-o ciupea de gât şi-i sufla în spatele urechii şi ea gemea, satul ei, măicuţele, voia să se întoarcă, chiar dacă-i ţinut de indieni, chiar dacă nu sunt clădiri şi maşini, Josefino, Josefino, să se întoarcă la Santa Maria de Nieva.

— Îţi trebuie mai mulţi bani ca să te întorci în satul tău decât să-ţi faci o casă, drăguţo, spuse Josefino. Vorbeşti şi iar vorbeşti şi nu ştii ce-ţi iese pe gură. Nu trebuie să fii aşa, dragostea mea.

Îşi scoase batista şi-i şterse ochii şi-i sărută şi-o făcu să se aplece de la mijloc şi o îmbrăţişa pătimaş, avea el grijă de ea, de ce, toate le făcea gândindu-se la binele ei, de ce, fir-ar să fie de treabă, de ce? fiindcă o iubea. Bonifacia suspina, cu batista la gură: cum să fie spre binele ei dacă voia să omoare copilul soţului ei?

— Asta nu înseamnă că-l omori, proasto, ce, s-a născut? spuse Josefino. De ce tot vorbeşti într-una de soţul tău când nu mai e soţul tău.

Ba era, s-au cununat la biserică şi în faţa lui Dumnezeu, doar asta conta, şi Josefino, ce manie, de ce să-l bagi pe Dumnezeu în toate? Pădureanco, şi ea, vezi, vezi? şi el, drăguţo, proasto, să-l sărute, şi ea, nu şi el ce i-ar mai face dacă n-ar iubi-o aşa de mult, leganind-o, căutându-i subsuoara, împiedicând-o să se ridice, proasto, încăpăţânate, Pădureanca lui mică vezi, vezi? şi între un sughiţ şi un suspin râdea şi din când în când gura îi rămânea liniştită şi el reuşea s-o sărute. îl iubea? o dată, doar o dată, proasto, şi ea, nu te iubesc, şi el, dar eu te iubesc mult, Pădureanc o, numai că ţi-ai luat nasul la purtare şi te întreci cu gluma, şi ea, spui, dar nu mă iubeşti, şi el, să-i pună mâna la inimă şi o să vadă cum bate din cauza ei, şi apoi dacă l-ar iubi i-ar face pe plac în toate, şi sub fustă totul era îngust, călduţ, lunecos, ca şi sub bluză, şi pe spate, călduţ, mătăsos şi gros, şi vocea lui Josefino începea să şovăie şi să fie, ca şi a ei, foarte înceată, n-ar merge la Santos chiar dacă l-ar iubi, şi reţinută, nici moartă n-ar merge, şi lenevoasă, dar pe el îl iubea, şi inegală şi caldă.

Iii

— FACI O MUTRĂ, SPUSE SERGENTUL –, parcă te-ar lua cineva de aici cu forţa. De ce nu eşti mulţumită?

— Ba sunt, spuse Bonifacia. Numai că sunt puţin amărâtă din cauza măicuţelor.

— Nu pune valiza aia atât de la margine, Pintado, spuse sergentul. Şi lăzile sunt legate prost, or să cadă în apă la prima izbitură.

— Să-ţi aduci aminte de noi când o să fii în rai, dom sergent, spuse Piciul. Scrie-ne, povesteşte-ne şi nouă cum e viaţa în oraş. Dacă mai sunt cumva oraşe pe lume.

— Piura e oraşul cel mai vesel din Perú, doamnă, spuse locotenentul. O să vă placă mult.

— Aşa q fi, domnule, spuse Bonifacia. Dacă e atât de vesel trebuie să-mi placă.

Pilotul Pintado instalase tot bagajul pe şalupă şi acum examina motorul, îngenuncheat între două cutii de

gazolină. Bătea un vânt uşor şi apele râului Nieva, de culoarea strugurelui, înaintau spre Maraiâon, tulburate de valuri mici, căderi şi scurte vârtejuri. Sergentul mergea încoace şi încolo pe şalupă, activ, zâmbitor, verificând baloturile, legăturile şi Bonifacia părea interesată de forfota asta, dar, din când în când, ochii se dezlipeau de şalupă şi spionau colinele: sub cerul limpede mănăstirea strălucea printre copaci, calamina şi zidurile ei sclipeau blând în lumina senină a zorilor. Poteca stâncoasă, în schimb, de-abia se zărea printre scamele de ceaţă care pluteau aproape de pământ, neatinse: pădurea schimba direcţia vântului care le-ar fi risipit.

— Nu-i aşa că ardem de nerăbdare să ajungem la Piura, iubito, spuse sergentul.

— Aşa e, spuse Bonifacia. Vrem să ajungem cât mai repede.

— Trebuie să fie foarte departe, spuse Lalita. Şi viaţa o fi cu totul altfel decât prin părţile astea.

— Cică e de o sută de ori mai mare decât Santa Maria de Nieva, spuse Bonifacia, sunt case ca alea care se văd prin revistele măicuţelor. Sunt copaci puţini, cică, şi nisip, mult nisip.

— Îmi pare rău că pleci, dar pentru tine mă bucur, spuse Lalita. Maicile au aflat?

— Mi-au dat o mulţime de sfaturi, spuse Bonifacia. Maica Angelica a plâns. Ce mult a îmbătrânit, nu mai aude ce-i spui, a trebuit să strig. De-abia mai merge, Lalita, ochii i se mişcă într-una în cap. M-a dus la capelă şi ne-am rugat amândouă. N-o s-o mai văd niciodată, precis.

— E o bătrână rea, ticăloasă, spuse Lalita. N-ai măturat asta, n-ai spălat vasele, şi mă» tot sperie cu iadul, în fiecare dimineaţă, te-ai căit pentru păcatele tale? Şi-mi spune lucruri înfiorătoare despre Adrian, că e un hoţ, că înşela pe toată lumea.

— E supărăcioasă fiindcă-i bătrână, spuse Bonifacia.

Şi-o fi dând seama că i se apropie ceasul. Dar cu mine e bună. Mă iubeşte şi eu o iubesc.

— Roşcovi, măgari şi lăutari, spuse locotenentul. Şi o să vezi marea, doamnă, nu e departe de Piura. E mai grozav decât să faci baie în râu.

— Şi apoi, cică acolo sunt femeile cele mai frumoase din Perú, doamnă, spuse Barosanul.

— Ah, Barosane, spuse Roşcovanul. Şi ce-i pasă doamnei că sunt femei frumoase în Piura?

— Îi spun ca să se ferească de piurane, spuse Barosanul. Să n-o lase fără bărbat.

— Ştie ea că sunt un om serios, spuse sergentul. Nu vreau decât să-mi văd prietenii, verii. Cât priveşte femeile, a mea mi-ajunge cu vârf şi îndesat.

— Ah, ce şmecher mai eşti, râse locotenentul. Păzeş-te-l bine, doamnă, şi dacă-l apucă dă-i bătaie.

— Dacă se poate, împachetează-mi o piurană şi trimite-mi-o, dom sergent, spuse Barosanul.

Bonifacia le zâmbea când unora, când altora, dar, în acelaşi timp, îşi muşca buzele şi, din când în când, o expresie diferită îi revenea pe faţă şi o întrista, îi întuneca pentru câteva clipe privirea şi-i mişca buzele într-un tremur uşor, şi apoi dispărea şi ochii zâmbeau din nou. Satul începea să se trezească, câţiva albi se şi adunaseră în crâşma lui Paredes, servitoarea bătrână a lui don Fabio mătura terasa jandarmeriei şi, sub *capironas*, treceau aguaruni tineri şi bătrâni spre râu, cu prăjini şi harpoane. Soarele aprindea acoperişurile de *yarina*.

— Ar fi bine să plecăm o dată, domnule sergent, spuse Pintado. Mai bine să trecem de Pongo acum, mai târziu o să fie mai mult vânt.

— Ascultă-mă mai întâi şi după aia să spui nu, spuse Bonifacia. Lasă-mă cel puţin să-ţi explic.

— Mai bine să nu-ţi faci planuri niciodată, spuse Lalita. După aia, dacă nu ţi se împlinesc, e mai rău. Gândeşte-te numai la ce se întâmplă pe moment,

Bonifacia.

— I-am şi spus. şi e de acord, spuse Bonifacia. O să-mi dea un sol în fiecare săptămână, şi eu o să lucrez pentru alţii, ai uitat că maicile m-au învăţat să cos? Dar n-o să ţi-i fure? Trebuie să treacă prin atâtea mâini, poate că n-ajung până la tine.

— Nu vreau să-mi trimiţi, spuse Lalita. Ce nevoie am de bani?

— Ba ştiu cum, spuse Bonifacia, lovindu-se în cap. O să-i trimit la maici, cine o să îndrăznească să le fure pe ele? Şi maicile or să ţi-i dea ţie.

— Cu toate că ai chef să pleci, tot eşti puţin trist, spuse sergentul. Pe mine m-a apucat acuma, băieţi, pentru prima oară. Prinzi drag de locuri, chiar dacă nu sunt cine ştie ce.

Briza devenise vânt şi coroanele copacilor mai înalţi îşi aplecau panaşele, le legănau deasupra copacilor scunzi. Acolo sus, poarta rezidenţei se deschise, silueta întunecată a unei maici ieşi în grabă şi, în timp ce traversa curtea înspre capelă, vântul îi umfla sutana, o încreţea ca pe un val. Soţii Paredes ieşiseră în uşa casei şi, cu coatele pe balustradă, priveau debarcaderul, făceau semne de adio.

22*

— E în firea omului, dom sergent, spuse Oacheşul. Atâta timp aici, şi pe deasupra şi însurat cu una de prin părţile astea. Se înţelege că-ţi pare rău. Dumitale cred că mai mult, doamnă.

— Vă mulţumesc pentru toate, dom locotenent, spuse sergentul. Dacă pot să vă fiu de folos cu ceva în Piura, ştiţi doar, sunt la dispoziţia dumneavoastră pentru orice. Când o să ajungeţi în Lima?

— Peste o lună, cam aşa ceva, spuse locotenentul. Trebuie mai întâi să merg în Iquitos – să lichidez povestea asta. Să-ţi meargă bine la tine acasă, băiete, nici nu ştii când o să te pomeneşti cu mine.

— Păstrează-ţi mai bine banii pentru când o să ai

copii, spuse Lalita, Adrian spunea de luna viitoare începem, şi în şase luni strâng pentru un motor nou. Şi n-am strâns niciodată nicio para chioară. Dar el nu cheltuia aproape de loc, totul se ducea pe mâncare şi pe copii.

— Şi atunci o să poţi merge la Iquitos, spuse Bonifacia. Fă în aşa fel ca maicile să-ţi păstreze banii pe care o să ţi-i trimit, până când o să ai cât îţi trebuie pentru bilet. Atunci o să te duci să-l vezi.

— Paredes mi-a spus că n-o să-l mai văd niciodată, spuse Lalita. Şi că aşa o să mor, servitoare la maici. Nu-mi trimite nimic. O să ai nevoie acolo, la oraş ai nevoie de bani mulţi.

Îi dădea voie, băiete? Sergentul încuviinţă şi locotenentul o îmbrăţişa pe Bonifacia care clipea des şi-şi mişca capul parcă zăpăcită, dar buzele şi ochii, deşi umezi, încă surâdeau, cu încăpăţânare, doamnă: acum era rândul lor. Mai întâi o îmbrăţişară Barosanul şi Oacheşul, drace, mult mai dura, şi el, dom sergent, nu te gândi la rele, era o îmbrăţişare de prieten, Roşcovanul, Piciul. Pilotul Pintado dăduse drumul la frânghii şi mai ţinea încă şalupa lângă debarcader, îndoit deasupra prăjinii. Sergentul şi Bonifacia se urcară, se instalară printre baloturi, Pintado ridică prăjina şi curentul puse stăpânire pe barcă, începu s-o legene, s-o ducă fără grabă spre Maranon.

— Trebuie să te duci să-l vezi, spuse Bonifacia. Tot o să-ţi trimit, chiar dacă nu vrei. Şi când o să iasă, o să veniţi la Piura, o să vă ajut eu aşa cum m-aţi ajutat şi voi. Acolo nu-l cunoaşte nimeni pe don Adrian şi o să poată lucra oriunde.

— O să te schimbi la faţă când o să vezi Piura, iubito, spuse sergentul.

Bonifacia ţinea o mână în afara şalupei, degetele îi atingeau apa tulbure şi deschideau canale drepte, trecătoare care dispăreau în haosul de spumă, stârnit de elice. Uneori, sub suprafaţa opacă a râului se zărea un peşte mic şi iute. Deasupra lor, cerul era senin, dar, în

depărtare, în direcţia Cordillerei, pluteau nori groşi pe care soarele îi crăpa ca o lamă.

— Eşti tristă doar din cauza măicuţelor? spuse sergentul.

— Şi a Lalitei, spuse Bonifacia. Şi mă gândesc tot timpul la maica Angelica. Azi-noapte s-a agăţat de mine, nu voia să-mi dea drumul şi nu nimerea cuvintele de amărâtă ce era.

— Măicuţele s-au purtat frumos, spuse sergentul. Ce de daruri ţi-au mai făcut.

— O să ne întoarcem vreodată? spuse Bonifacia. Măcar o dată, în plimbare.

— Cine ştie, spuse sergentul. Dar e cam departe ca să venim în plimbare până aici.

— Nu plânge, spuse Bonifacia. O să-ţi scriu şi o să-ţi povestesc tot ce fac.

— De când am plecat din Iquitos n-am avut nicio prietenă, spuse Lalita. De când eram mică. Acolo pe insulă, achualele, huambisele, aproape că nu vorbeau spaniola şi nu ne înţelegeam decât în câteva lucruri. Tu mi-ai fost cea mai bună prietenă.

— Şi tu pentru mine, spuse Bonifacia. Mai mult decât prietenă. Lalita. Tu şi cu maica Angelica sunteţi tot ce mi-e mai drag pe aici. Hai, nu plânge.

— De ce ai întârziat atâta, Aquílino, spuse Fushia. De ce ai întârziat, bătrâne?

— N-am putut să vin mai repede, măi omule, liniştеşte-te, spuse Aquílino. Tipul ăla m-a omorât cu întrebările şi spunea ba călugăriţele, ba doctorul şi nu puteam să-l conving. Dar l-am convins, Fushia. s-a aranjat totul.

— Călugăriţele? spuse Fushia. Trăiesc şi călugăriţe pe aici?

— Sunt un fel de infirmiere, îi îngrijesc pe oameni, spuse Aquílino.

— Du-mă în altă parte, Aquílino, spuse Fushia, nu mă lăsa în San Pablo, nu vreau să mor aici.

— Tipul s-a ales cu toţi banii, dar mi-a făgăduit o grămadă de lucruri, spuse Aquílino. O să-ţi facă rost de acte, o să aranjeze totul ca să nu ştie nimeni cine eşti.

— I-ai dat tot ce-am adunat în anii ăştia? spuse Fushia. Pentru asta toate sacrificiile, toată lupta? Pentru ca un tip oarecare să se aleagă cu tot?

— A trebuit să urc puţin câte puţin, spuse Aquílino. Mai întâi cinci sute şi nici nu voia să audă, după aia o mie şi nici gând, nici nu voia să stea de vorbă, spunea închisoarea e mai scumpă. Mi-a făgăduit că o să-ţi dea mâncare mai bună, şi medicamente mai bune. Ce să-i facem, Fushia, ar fi fost mai rău să nu accepte.

Ploua cu găleata şi bătrânul, ud până la piele, înjurând vremea, scoase pluta din canal cu lovituri de vâslă. O dată ajuns lângă debarcader, zări nişte siluete goale deasupra râpei. Strigând, porunci în huambisă să coboare să-l ajute şi ele dispărură în spatele *lupunelor* scuturate de vânt, şi apărură, roşietice, sărind, alunecând pe noroiul povârnişului. Prinseră pluta de câţiva ţăruşi şi, bălăcindu-se sub picăturile mari care le stropeau spatele, îl duseră pe sus pe don Aquílino la ţărm. Bătrânul începu să se dezbrace în timp ce se căţăra pe râpă. Când ajunse în vârf îşi scosese cămaşa şi, în sat, fără să răspundă la semnele prietenoase pe care i le făceau copiii şi femeile de prin colibe, îşi scoase pantalonii. Astfel, doar cu pălăria de paie şi nişte izmene scurte pe el, traversă crângul înspre poiana albilor, şi acolo un fel de maimuţoi care se bălăbănea se desprinse de o balustradă. Pantacha îl îmbrăţişa, eşti ameţit, şi îi bolborosi anevoie ceva la ureche, te împleticeşti din cauza ierburilor şi nici măcar nu poţi să vorbeşti, dă-mi drumul. Pantacha avea nişte ochi chinuiţi şi firişoare de bale îi şiroiau de pe buze. Foarte agitat, făcea semne arătând spre colibe. Bătrânul o văzu pe terasă pe shapra, mohorâtă, nemişcată, cu gâtul şi braţele acoperite de şiruri de coliere şi brăţări, cu faţa foarte vopsită.

— Au fugit, don Aquílino, bolborosi până la urmă

Pantacha rostogolindu-şi ochii. Şi stăpânul turbează, închis acolo de câteva luni, nu vrea să iasă.

— E în coliba lui? spuse bătrânul. Dă-mi drumul, trebuie să vorbesc cu el.

— Cine eşti tu ca să-mi porunceşti, spuse Fushia. Mai du-te o dată să-ţi dea tipul banii înapoi. Du-mă la Santiago, prefer să mor printre oameni cunoscuţi.

— Trebuie să aşteptăm până la noapte, spuse Aquílino. După ce adorm cu toţii, o să te duc până la pluta unde se scaldă vizitatorii şi acolo o să te ia în primire tipul. Nu mai fi aşa, Fushia, acum încearcă să dormi puţin. Sau poate vrei să mănânci ceva?

— Cum te porţi tu acum cu mine, aşa o să se poarte toată lumea acolo, spuse Fushia. Nici măcar n-auzi ce spun, tu le hotărăşti pe toate şi eu trebuie să ascult. E viaţa mea, Aquílino, nu a ta, nu vreau, nu mă părăsi în locul ăsta. Puţină milă, bătrâne, să ne întoarcem spre insulă.

— Chiar dacă aş vrea n-aş putea să fac cum spui tu, zise Aquílino. împotriva curentului până la Santiago înseamnă luni întregi pe drum şi nu mai avem gazolină, nici bani să cumpărăm. Te-am adus până aici din prietenie, ca să mori printre creştini, nu ca un păgân. Ascultă ce spun eu, dormi puţin.

Corpul abia se desluşea sub păturile care-l acopereau până la bărbie. Plasa de ţânţari apăra doar jumătate de hamac şi în jur domnea o mare dezordine: cutii de conserve împrăştiate, coji, tărtăcuţe cu urme de rachiu de banană, resturi de mâncare. Se simţea un miros ciudat şi erau multe muşte. Bătrânul puse mâna pe umărul lui Fushia, acesta sforăi şi atunci bătrânul îl zgâlţâi cu amândouă mâinile. Pleoapele lui Fushia se desfăcură, doi cărbuni sângerii poposiră obosiţi pe chipul lui Aquílino, se stinseră şi se aprinseră de mai multe ori. Fushia se ridică puţin în coate.

— M-a prins ploaia în mijlocul canalului, spuse Aquílino. Sunt ud leoarcă.

Vorbea şi-şi storcea cămaşa şi pantalonii, îi răsucea cu furie; apoi îi agăţă de sfoara plasei de ţânţari. Afară ploua în continuare foarte tare, o lumină tulbure cobora până deasupra bălţilor şi a noroiului cenuşiu al poienii, vântul se năpustea urlând asupra copacilor. Din când în când, un zigzag multicolor lumina cerul şi, după câteva secunde, venea şi tunetul.

— Târfa aia a plecat cu Nieves, spuse Fushia, cu ochii închişi. Au fugit împreună câinii ăştia doi, Aquí-lino.

— Şi ce-ţi pasă c-au plecat? spuse Aquílino, ştergându-şi corpul cu mâna. Bah, te simţi mai bine singur decât într-o tovărăşie proastă.

— De târfa aia nu-mi pasă, spuse Fushia. Dar îmi pasă că a plecat cu pilotul. Ăsta trebuie să mi-o plătească.

Fără ca să deschidă ochii, Fushia îşi întoarse capul, scuipă, mă omule, îşi trase păturile până la gură, mai bine se uita unde scuipă, trecuse chiar pe lângă el.

— De câte luni n-ai mai venit? spuse Fushia. Te aştept de secole.

— Ai marfă multă? spuse Aquílino. Câţi bulgări de cauciuc? Câte piei?

— Ne-a mers prost, spuse Fushia. N-am găsit decât sate goale. De data asta n-am marfă.

— Dacă nu mai puteai s-o porneşti la drum, dacă picioarele nu te mai ascultau ca să poţi umbla pe munte! spuse Aquílino. Să mori printre oameni cunoscuţi? Crezi că huambişii rămâneau cu tine? În orice clipă puteau s-o întindă.

— Aş fi putut să dau porunci din hamac, spuse Fushia. Jum şi Pantacha i-ar fi dus unde porunceam eu.

— Nu face pe prostul, spuse Aquílino. Pe Jum îl urăsc şi nu l-au ucis până acum doar din cauza ta. Şi Pantacha s-a scrântit de atâtea ierburi, de-abia mai putea să vorbească când l-am părăsit. Toată povestea se terminase, măi omule, nu-ţi mai face iluzii.

— Ai vândut bine? spuse Fushia. Câţi bani îmi aduci?

— Cinci sute de soles, spuse Aquílino. Nu strâmba din nas, ce-am luat cu mine nu valora mai mult şi a trebuit să mă lupt ca să-mi dea şi atât. Dar ce s-a întâmplat, e prima oară când n-ai marfă.

— Ţinutul e ars, spuse Fushia. Javrele astea s-au învăţat minte şi se ascund. O să merg mai departe, o să intru chiar şi în oraşe, dar o să găsesc cauciuc.

— Lalita ţi-a furat toţi banii? spuse Aquílino. Ţi-au mai lăsat ceva?

— Ce bani? Fushia îşi ţinea păturile lângă gură, se încovriga mai mult. Despre ce bani vorbeşti?

— De ăia pe care ţi i-am tot adus, Fushia, spuse bătrânul. De câştigurile pentru care ai furat. Ştiu că-i ţineai la loc ascuns. Cât mai ai? Cinci mii de soles? Zece mii?

— Nici tu, nici maică-ta, nici nimeni pe lumea asta n-o să-mi ia ce-i al meu, spuse Fushia.

— Nu mă mai necăji, că sunt şi aşa destul de amărât din cauza ta, spuse Aquílino. Şi nu mă privi aşa, ochii tăi nu mă sperie. Mai bine răspunde-mi la ce te-am întrebat.

— I-o fi fost atât de frică de mine sau în grabă au uitat să-mi fure banii? spuse Fushia. Lalita ştia unde-i ţin.

— Poate şi de milă, spuse Aquílino. O fi spus e vai de el, o să rămână singur, cel puţin să-i lăsăm banii ca să se mai consoleze un pic.

— Mai bine i-ar fi furat câinii ăia, spuse Fushia. Fără bani, tipul n-ar fi acceptat. Şi tu fiindcă ai inimă bună nu m-ai fi părăsit în pădure. M-ai fi dus înapoi pe insulă, bătrâne.

— În sfârşit, eşti mai liniştit, spuse Aquílino. Ştii ce o să fac? O să pisez nişte banane şi o să le fierb. De mâine o să mănânci ca toţi creştinii, îţi iei adio de la mâncărurile indiene.

Bătrânul râse, se trânti pe hamacul gol şi începu să se legene, făcându-şi vânt cu piciorul.

— Dacă ţi-aş fi duşman, n-aş fi aici, spuse el. Mai am

încă cinci sute de soles, aş fi rămas cu ei. Eram sigur că de data asta n-o să ai marfă.

Ploaia mătura terasa, plescăia surdă pe acoperiş şi aerul cald care venea de afară ridica plasa de ţânţ a-i, care fâlfâia ca o barză albă.

— Nu trebuie să te acoperi atât, spuse Aquílino. Ştiu că ţi se ia pielea de pe picioare, Fushia.

— Ţi-a spus târfa aia povestea cu ţânţarii? îngână Fushia. M-am scărpinat şi s-au infectat, dar a început să treacă. Ăştia îşi închipuie că fiindcă sunt aşa n-o să merg după ei. Vedem noi cine râde la urmă, Aquílino.

— Nu schimba vorba, spuse Aquílino. E adevărat că ai început să te vindeci?

— Mai dă-mi puţin, bătrâne, spuse Fushia. Mai e?

— Ia-l pe al meu, eu nu mai vreau, spuse Aquílino. Şi mie îmi place. În privinţa asta parcă aş fi huambis, în fiecare dimineaţă cum mă trezesc îmi pisez nişte banane şi le pun la fiert.

— O să-mi fie mai dor de ea decât de Campo Grande, mai mult decât de Iquitos. spuse Fushia. Mi se pare că insula e singura patrie pe care am avut-o vreodată. Până şi de huambişi o să-mi fie dor, Aquílino.

— O să-ţi fie dor de toată lumea în afară de fiu-tău, spuse Aquílino. E singurul de care nu vorbeşti. Nu-ţi pasă că l-a luat Lalita?

— Poate că nu era fiul meu, spuse Fushia. Poate că javra aia…

— Taci din gură, te cunosc de ani de zile şi pe mine nu poţi să mă duci, spuse Aquílino. Spune-mi adevărat, se vindecă sau e mai rău ca înainte?

— Nu-mi vorbi pe tonul ăsta, spuse Fushia. Nu-ţi dau voie, fir-ar să fie.

Vocea lui, neconvingătoare, se stinse într-un fel de urlet. Aquílino se ridică din hamac, merse până la el şi Fushia îşi acoperi faţa: nu mai era decât un obiect timid şi amorf.

— Nu-ţi fie ruşine de mine, măi omule, şopti

bătrânul. Lasă-mă să mă uit.

Fushia nu răspunse şi Aquílino apucă un capăt al păturii şi-o ridică. Fushia n-avea cizme şi bătrânul privi un timp, cu mâna înfiptă ca o gheară în pătură, cu fruntea roasă de zbârcituri, cu gura deschisă.

— Îmi pare rău, dar a venit momentul, Fushia, spuse Aquílino. Trebuie să plecăm.

— Încă o clipă, bătrâne, gemu Fushia. Ştii ce, aprinde-mi o ţigară, o fumez şi mă duci la tipul ăla. Doar zece minute, Aquílino.

— Dar fumeaz-o repede, spuse bătrânul. Tipul ne-o fi aşteptând.

— Uită-te bine o dată, gemu Fushia, sub pătură. Nici eu nu mă pot obişnui, bătrâne. Uită-te mai sus.

Picioarele se îndoiră şi, de întindere, păturile căzură pe jos. Acum Aquílino putea să vadă şi muşchii străvezii, vintrele, pubisul fără păr, cârligul mic de carne care fusese sexul şi pântecele, acolo pielea era neatinsă. Bătrânul se aplecă brusc; adună păturile, acoperi hamacul.

— Vezi, vezi? hohoti Fushia. Vezi că nu mai sunt bărbat, Aquílino?

— Mi-a promis că o să-ţi dea ţigări când vrei, spuse Aquílino. Acuma ştii, cum ai chef de fumat îi ceri lui.

— Aş vrea să mor chiar acum, spuse Fushia, fără să-mi dau seama, dintr-odată. Tu m-ai înfăşură într-o pătură şi m-ai atârna de un copac, ca la huambişi. Numai că nu m-ar jeli nimeni în fiecare dimineaţă. De ce râzi?

— Că te faci că fumezi, ca să dureze ţigara mai mult şi să treacă timpul, spuse Aquílino. Dar oricum o să plecăm, ce mai contează două minute în plus sau în minus, măi omule?

— Cum să merg până acolo, Aquílino? spuse Fushia. E foarte departe.

— Mai bine să mori acolo decât aici, spuse bătrânul. Acolo o să fii îngrijit şi boala n-o să mai progreseze. Ştiu eu un tip, cu banii pe care-i ai o să te primească fără să

mai ceară acte sau altceva.

— N-o să ajungem, bătrâne, or să pună mâna pe mine pe râu.

— Îţi făgăduiesc că o să ajungem, spuse Aquílino. Chiar dacă o să călătorim numai noaptea, ascunzându-ne prin canale. Dar trebuie să plecăm chiar azi, fără ca să ne vadă Pantacha sau paginii. Nu trebuie să ştie nimeni, numai aşa o să poţi fi în siguranţă acolo.

— Poliţia, soldaţii, bătrâne, spuse Fushia. Nu vezi că mă caută cu toţii? Nu pot să plec de aici. Sunt mulţi care vor să se răzbune pe mine.

— San Pablo e un loc unde n-or să vină niciodată să te caute, spuse bătrânul. Chiar dacă ar şti că eşti acolo, n-ar veni. Dar n-o să ştie nimeni.

— Bătrâne, bătrâne, hohoti Fushia. Tu eşti bun, te rog, crezi în Dumnezeu? fă-o în numele lui Dumnezeu, Aquílino, încearcă să mă înţelegi.

— Sigur că te înţeleg, Fushia, spuse bătrânul, ridicându-se. Dar s-a întunecat de mult, trebuie să te duc odată, tipul o să se plictisească să ne mai aştepte.

E iarăşi noapte, pământul e moale, picioarele se afundă până la glezne şi sunt mereu aceleaşi locuri: malul, poteca, tot mai îngustă printre bălţoace, un crâng de roşcovi, pustiul. Tu, pe aici, Tonita, n-o lua pe acolo, să nu care cumva să-i vadă din Castilia. Nisipul cade fără milă, acoper-o cu pătura, pune-i pălăria ta, să-şi plece capul ca să nu-i ardă faţa. Aceleaşi zgomote: foşnetul vântului prin plantaţiile de bumbac, muzică de chitare, cântece, chiuituri şi, în zori, mugetele adânci ale vitelor. Tu, vino, Tonita, să ne aşezăm aici, se vor odihni o clipă şi apoi se vor plimba mai departe. Aceleaşi imagini: o cupolă neagră, stele care pâlpâie, strălucesc nemişcate sau se sting, pustiul cu cute şi dune albastre şi, în depărtare, clădirea înaltă, singuratică, luminile ei livide, umbre care ies, umbre care intră şi uneori, în zori, un călăreţ, câţiva muncitori, o turmă de capre, şalupa lui Carlos Rojas şi, pe celălalt mal al râului, porţile cenuşii

ale abatorului. Spune-i cum se luminează de ziuă, tu, mă auzi, Tonita? ai adormit? cum se zăresc clopotniţele, acoperişurile, balcoanele, dacă o să plouă şi dacă e ceaţă. Întreab-o dacă îi e frig, dacă vrea să se întoarcă, acoperă-i picioarele cu haina ta, să se ţină de umărul tău. Şi iată, din nou, zarva aceea intempestivă, ciudatul galop din noaptea aceea, trupul ei care tresare. Ridică-te, priveşte, cine aleargă? un pariu? Chipiro, don Eusebio, gemenii Temple? Tu, să ne ascundem, să ne pitulăm, nu te mişca, nu te speria, sunt doi cai şi iată, în întuneric, cine, de ce, cum? Tu, au trecut pe aproape şi pe nişte cai sălbatici, ce nebuni, se îndreaptă spre râu, acum se întorc, să nu-ţi fie frică, fetiţa mea, şi iată chipul ei întorcându-se într-o parte şi într-alta, întrebând, neliniştea, tremurul gurii, unghiile ca nişte cuie şi mâna de ce, cum, şi respiraţia ei lângă a ta. Acum linişteşte-o, tu, îţi explic eu, Tonita, s-au dus, mergeau atât de repede, nu le-am văzut feţele şi ea stăruind, cercetând în întuneric, cine, de ce, cum. Tu, nu te enerva, cine să fie, ce contează, ce prostuţă. O cursă ca să-i abaţi atenţia: bagă-te sub pătură, ascunde-te, lasă-mă să te acopăr, uite-i că vin, sunt o mulţime, dacă ne văd ne omoară, îi simţi neliniştea, furia, groaza, să se apropie, să te îmbrăţişeze, să se bage în tine, tu mai mult, Tonita, lipeşte-te mai mult şi spune-i acum că e minciună, nu vine nimeni, sărută-mă, te-am păcălit, fetiţa mea. Şi azi nu-i vorbi, ascult-o lângă tine, silueta ei e o barcă, pustiul e o mare, ea navighează, ocoleşte încet dunele şi arbuştii, n-o întrerupe, nu călca cu piciorul umbra pe care o proiectează. Aprinde-ţi o ţigară şi fumează, gândeşte-te că eşti fericit şi că ai da orice ca să ştii dacă şi ea e fericită. Pălăvrăgeşte cu ea şi glumeşte, tu, acum fumez, o s-o înveţi şi pe ea când o să fie mare, fetiţele nu fumează, s-ar ameţi, râzi, să râdă şi ea, roag-o, tu, nu fi tot timpul atât de serioasă. Tonita, pentru numele lui Dumnezeu. Şi iată, din nou nesiguranţa, acest acid care roade viaţa, tu, înţeleg, se plictiseşte, aceleaşi cuvinte,

izolarea, dar ai răbdare, nu mai e mult, or să se ducă la Lima, o casă numai pentru ei doi, n-o să trebuiască să se mai ascundă, o să-i cumperi de toate, o să vezi, Tonita, o să vezi. Simţi din nou emoţia aceea amară, tu, niciodată nu te superi, fetiţă, să fie mai altfel, să se supere câteodată, să spargă lucrurile, să plângă în hohote şi iată, absentă, mereu aceeaşi, expresia chipului, suava zvâcnire a tâmplelor, pleoapele lăsate, taina buzelor ei. Acum doar amintiri şi puţină melancolie, tu, de aceea te răsfaţă atât, cum s-au purtat, n-au spus nimic, îţi aduc dulciuri, te îmbracă, te piaptănă, parcă ar fi altele, ele între ele se ceartă tot timpul, ce răutăţi îşi fac, cu tine sunt atât de bune şi de săritoare. Spune-le mi-am adus-o, am răpit-o, o iubeşti, o să trăiască cu tine, trebuie să te ajute şi iată, din nou, înflăcărarea lor, protestele, jurăm, făgăduim, o să-ţi răsplătim încrederea, şoaptele, forfota, priveşte-le, mişcate, curioase, zâmbitoare, le simţi nerăbdarea să urce în turn, ca s-o vadă şi să-i vorbească. Şi iarăşi ea, şi tu, toate te iubesc, fiindcă eşti tânără? fiindcă nu vorbeşti? fiindcă le faci milă? Şi iată, noaptea aceea: râul curge nevăzut şi în oraş nu mai sunt lumini, luna abia luminează pustiul, semănăturile sunt nişte pete şterse şi ea e departe şi fără nicio apărare. Cheam-o, întreab-o, Tonita, mă auzi? ce simţi? de ce te trage aşa de mână, fiindcă s-a speriat de nisipul care cade atât de tare. Tu, vino, Tonita, fereşte-te, o să treacă, crezi că o să ne acopere, că o să ne îngroape de vii? de ce tremuri, ce simţi, n-ai aer? vrei să ne întoarcem? nu respira aşa. Şi nu-ţi dădeai seama, tu, sunt atât de prost, ce groaznic e să nu înţelegi, fetiţă, să nu ştiu niciodată ce-i cu tine, să nu pot ghici. Şi iată, din nou, simţi că-ţi tresare inima, şi întrebările, trosnetele lor, cum crezi că sunt eu, cum sunt fetele, şi chipurile, şi pământul pe care calci, pe unde iese ceea ce auzi, cum eşti tu, ce înseamnă glasurile astea, crezi că toţi sunt ca tine? ca auzim şi nu putem răspunde? că cineva ne dă de mâncare, ne culcă şi ne ajută să urcăm scara? Tonita Tonita, ce simţi pentru

mine? ştii ce înseamnă iubirea? de ce mă săruţi? Fă acum un efort, nu-i transmite neliniştea ta, coboară glasul şi spune-i încet, nu contează, sentimentele mele sunt sentimentele tale, vrei să suferi când suferă ea. Să uite zgomotele astea, tu, n-o să se mai întâmple niciodată, Tonita, m-am enervat, povesteşte-i despre oraş, despre săraca spălătoreasă care-şi plânge amarul, despre măgar şi despre coşuri, şi ce spune lumea la „Steaua Nordului”, tu, întreabă cu toţii, Tonita, te caută, sunt în doliu, sărăcuţa, or fi omorât-o? o fi furat-o un străin? ce născocesc, minciunile, bârfa. Întreab-o dacă-şi aduce aminte, ar vrea să se întoarcă în piaţă? să stea la soare lângă chioşc, dacă i-e dor de spălătoreasă, tu, ai vrea s-o vezi iarăşi? s-o luăm cu noi la Lima? Dar ea nu poate sau nu vrea să audă, o înstrăinează ceva, o chinuie şi iată, din nou, mâna, tremurul, spaima ei, tu, ce ai, te doare ceva? vrei să-ţi fac frecţie? Fă-i pe plac, pune mâna unde îţi arată ea, nu apăsa prea tare, atinge-i pântecele, mângâie în acelaşi loc, de zece ori, de o sută de ori şi în timpul ăsta ştiu, te doare, mâncarea, vrei să faci pipi? ajut-o, altceva? să se lase pe vine, să nu-şi facă griji, tu o să-i fii paravan, desfă pătura, opreşte ploaia de deasupra capului ei, să n-o supere nisipul. Dar totul e zadarnic şi acum obrajii ei sunt umezi, alarma din trup i-a crescut, faţa i se crispează şi să ştii că plânge şi să nu ghiceşti e îngrozitor, Tonita, ce poţi să faci, ce vrea să faci. Du-o în braţe, aleargă, sărut-o, tu, ajungem imediat, suntem aproape, o să bea un *mate*, o s-o culci şi mâine o să se trezească sănătoasă, şi să nu plângă, pentru Dumnezeu, să nu plângă. Cheam-o pe Angelica Mercedes, s-o îngrijească, ea, sunt nişte colici, stăpâne, tu, un ceai cald? nişte ventuze? ea nu-i de loc grav, să nu se sperie, tu, mentă? muşeţel? şi mâna ei iată, pipăind, încălzind, mângâind acelaşi loc şi ce tâmpit, ce tâmpit. nu-ţi dădeai seama. Şi iată, fetele, bucuria, trupurile lor care se năpustesc în turn, mirosurile, cremele, pudra şi vaselina, ţipetele şi săriturile lor, stăpânul nu şi-a dat seama, ce

nepriceput, ce copil. Uite-le îngrămădite, priveşte, o înconjoară, o dezmiardă şi-i spun tot felul de lucruri. Lasă-le s-o distreze şi coboară în salon, desfă o sticlă, trânteşte-te într-un fotoliu, ciocneşte pentru tine, simţi o tulburare nedesluşită, plină de însufleţire, închide ochii şi încearcă să le auzi: cel puţin două, Fluturatul, trei, Licuriciul, patru, şi chiar că-i prost, de ce-şi închipuia stăpânul că nu-i venise sorocul? de când nu i-a venit, stăpâne? aşa o să ştim exact. Simţi alcoolul, efervescenţa lui liniştitoare care-ţi înmoaie picioarele şi remuşcarea, simţi cum se destramă neliniştea, şi tu, niciodată nu i-am ţinut socoteala. Ce-ţi pasă, ce-ţi pasă dacă se naşte mâine sau peste opt luni, Tonita o să se îngraşe, şi apoi treaba asta o s-o facă fericită. Îngenunchează lângă patul ei, tu nu era nimic, să sărbătorim, o să-i iubeşti, o să-i schimbi scutecele şi dacă-i fată să semene cu ea. Iar ele să se ducă la don Eusebio, chiar mâine, să-i cumpere tot ce e nevoie şi desigur vânzătorii or să glumească, cine naşte? şi al cui e copilul? şi dacă-i băiat să-l cheme Anselmo. Du-te în Gallinacera, caută dulgherii, să aducă scânduri, cuie şi ciocane, să construiască o cămăruţă, născoceşte-le orice poveste. Tonita, Toiiita, pofteşte tot felul de lucruri, ai greţuri, fii nervoasă, fii ca celelalte, poţi să-l atingi? mişcă? Şi pentru ultima oară întreabă-te dacă a fost mai bine sau mai rău, dacă viaţa trebuie să fie aşa, şi ce s-ar fi întâmplat dacă ea nu, dacă tu şi ea, dacă a fost un vis sau dacă lucrurile sunt întotdeauna altfel decât visele, şi încă un ultim efort şi întreabă-te dacă te-ai resemnat vreodată, şi dacă numai fiindcă ea a murit sau pur şi simplu fiindcă eşti bătrân eşti atât de obişnuit cu ideea că o să mori şi tu.

— Ai de gând să-l aştepţi, Pădureanco? spuse Chunga. Poate şi-a găsit pe alta.

— Cine e? spuse harpistul, cu ochii lui albi întorşi spre scară. Sandra?

— Nu, maestre, spuse Bolas. Cea care a început alaltăieri.

— Trebuia să vină să mă ia, doamnă, dar poate a uitat, spuse Pădureanca. O să plec şi gata.

— Mai întâi mănâncă ceva, fetiţo, spuse harpistul. Hai, Chunguita, pofteşte-o.

— Da, sigur că da, adu-ţi o ceaşcă, spuse Chunga. În ceainic e lapte cald.

Muzicanţii mâncau la o masă de lângă tejghea, la lumina becului violet, singurul care mai era aprins. Pădureanca se aşează între Bolas şi Tânărul Alejandro: până acum aproape că nu i se auzise vocea, ce tăcută era; toate femeile erau aşa la ea în sat? Pe fereastră se zărea mahalaua, în întuneric, şi pe cer trei stele slabe, *mărim achas*? Nu, doamnă, dimpotrivă, vorbesc întruna, ca nişte papagali. Harpistul morfolea o felie de pâine, papagali? şi ea, da, o pasăre care trăia prin regiunea de unde era ea, şi el se opri din mestecat, cum? fetiţo, nu se născuse în Piura? Nu, domnule, era de foarte departe, de la munte. Nu ştia unde s-a născut, dar trăise toată viaţa într-un loc care se chema Santa Maria de Nieva. Foarte mic, domnule, fără maşini, nici clădiri mari, nici cinematografe ca în Piura, ştia? Harpistul mestecă mai departe, muntele? papagali? cu capul în sus, surprins şi deodată îşi puse repede ochelarii, fetiţo: şi uitase că mai existau toate astea. Pe malul cărui râu era Santa Maria de Nieva? pe lângă Iquitos? departe? muntele, ce ciudat. Rotocoale de fum ieşeau întruna, identice, din gura Tânărului, creşteau, se deformau, se destrămau deasupra pistei de dans. I-ar fi plăcut şi lui să cunoască ţinutul Amazoanelor, să asculte muzica indienilor. Nu semăna de loc cu cea a creolilor, nu-i aşa? De loc, domnule, oamenii de prin părţile acelea cântau puţin şi cântecele lor nu erau vesele ca *marinera* sau valsul, mai degrabă triste şi atât de ciudate. Dar Tânărului îi plăcea muzica tristă. Şi cum erau cuvintele cântecelor? Pline de poezie? Căci ea înţelegea probabil limba lor, nu-i aşa? Nu, ea nu vorbea limba, şi-şi coborî privirea, indienilor, se bâlbâi, un cuvânt ici-colo, din auzite, îşi dădea seama?

Dar să nu-şi închipuie, erau şi albi pe acolo, mulţi, şi indienii se văd puţin fiindcă stau în pădure.

— Şi cum de-ai încăput pe mâinile ăstuia? spuse Chunga. Ce-ai găsit la nenorocitul ăsta de Josefino?

— Ce contează asta, Chunga, spuse Tânărul. De-ale dragostei şi dragostea nu ascultă de minte. Nici nu acceptă întrebări şi nici nu dă răspunsuri, cum spunea un poet.

— Nu te speria, râse Chunga. Te întrebam doar aşa, în glumă. Puţin îmi pasă mie de viaţa întregii lumi, Pădureanco.

— Ce-i cu dumneata, maestre? De ce ai rămas pe gânduri? spuse Bolas. Ţi se răceşte laptele.

23 – Casa verde

— Şi dumitale, domnişoară, spuse Tânărul. Bea-l odată. Mai vrei pâine?

— Până când o să vorbeşti cu fetele cu dumneata? spuse Bolas. Ce caraghios mai eşti şi tu, Tinere.

— Vorbesc la fel cu toate femeile, spuse Tânărul. Fete sau călugăriţe, pentru mine e totuna, la fel le respect.

— Şi atunci de ce le insulţi atâta în cântecele tale, spuse Chunga. Parcă eşti un compozitor colac de salvare.

— Nu le insult, le cânt aşa cum sunt, spuse Tânărul. Şi zâmbi, timid, aruncând un ultim rotocol, alb şi perfect

Pădureanca se ridică, doamnă, era destul de obosită, pleca, şi mulţumesc pentru masă, dar harpistul o prinse de braţ, fetiţo, dintr-un salt, să aştepte. Mergea la casa invincibilului, pe undeva pe lângă Piaţa Merino? O conduceau ei, şi să se ducă Bolas să caute un taxi, şi lui îi era somn. Bolas se ridică, ieşi în stradă, când se închise uşa o dâră de aer rece ajunse până la masă: mahalaua era tot în întuneric. Vedeau ce capricios era cerul din Piura? Ieri, la ora asta, soarele era sus şi ardea, nu cădea nisip şi casele, ca lacrima. Iar azi, noaptea leneşă nu se mai ducea, ce-ar fi dacă ar rămâne aici pentru totdeauna, şi Tânărul arătă cu mâna pătrăţelul de cer înrămat în

fereastră: dinspre partea lui cu atât mai bine, dar multora nu le-ar conveni. Chunga îşi duse mâna la tâmplă: ce-i mai trecea şi ăstuia prin cap, ţicnit mai era. Se făcuse şase? Pădureanca îşi încrucişa picioarele, se sprijini cu coatele de masă, în pădure se lumina devreme, la ora asta toată lumea era în picioare, şi harpistul da, da, cerul era trandafiriu, verde, albastru, de toate culorile, şi Chunga cum, şi Tânărul cum, maestre, cunoştea pădurea? Nu, aşa i se năzărise lui şi dacă mai era lapte în ceainic l-ar bea cu dragă inimă. Pădureanca îi turnă şi-i puse zahăr, Chunga îl privea pe harpist cu neîncredere şi expresia îi era acum ursuză. Tânărul îşi mai aprinse o ţigară şi, din nou, transparente, efemere, plutitoare, cercuri cenuşii îi ieşeau din gură îndreptându-se spre pătrăţelul negru al ferestrei, se împreunau la jumătatea drumului, iar el era exact pe dos decât ceilalţi oameni în privinţa luminii, se amestecau, semănau cu nişte nouraşi, alţii erau mulţumiţi şi optimişti când răsărea soarele, iar noaptea îi întrista, şi până la urmă se subţiau până când nu se mai vedeau, pe când el, dimpotrivă, ziua se simţea amărât şi numai când se făcea întuneric se mai însufleţea un pic. Păi ei erau noctambuli, Tinere, ca vulpile şi cucuvelele: Chun-guita, Bolas, el şi acum şi ea, fetiţo, şi se auzi izbindu-se uşa. În prag, Bolas îl ţinea pe Josefino de curea, ia te uită peste cine dăduse, Pădureanca se ridică, vorbind de unul singur pe şosea.

— Bine o mai duci, Josefino, spuse Chunga. De-abia te ţii pe picioare.

— Bună ziua, băiete, spuse harpistul. Credeam că n-o să mai vii s-o iei. Tocmai voiam s-o conducem noi.

— Nu te mai obosi să-i vorbeşti, maestre, spuse Tânărul. E în ultimul hal.

Pădureanca şi Bolas îl aduseră până la masă, şi Josefino nu era în ultimul hal, ce tâmpenie, aia de la tejghea era a lui, să nu se mişte nimeni şi Chunguita să dea un rând de bere. Harpistul se ridică în picioare,

băiete, îi mulţumea pentru intenţie, dar era târziu şi taxiul aştepta. Josefino se strâmba, euforic, or să se îmbolnăvească cu toţii, ţipa, de atâta lapte, hrană pentru ţânci, şi Chunga da, bine, la revedere, să-l ia de aici. Ieşiră şi spre Cazarma Grâu mijea o dungă albastră orizontală şi în mahala siluete somnolente se mişcau după trestia sălbatică, se auzea sfârâitul unui jeratic şi vântul purta mirosuri râncede. Traversară pustiul, harpistul dus de braţ de Bolas şi de Tânăr, Josefino ţinându-se de Pădureancă şi, ajunşi la şosea, se urcară cu toţii într-un taxi, muzicanţii pe locurile din spate. Josefino râdea, Pădureanca era geloasă, bătrâne, îi spunea de ce bei atâta, şi unde ai fost, şi cu cine, voia să-l spovedească, harpistule.

— Bravo ţie, fato, spuse harpistul. Mangaşii sunt tot ce e mai rău pe lumea asta, să n-ai niciodată încredere în el.

— Ce-i asta? spuse Josefino. Faci pe deşteptu'? Ce-i asta? N-o atinge, prietene, că fac moarte de om, prietene, ce-i asta?

— Eu nu mă pun cu nimeni, spuse şoferul. Nu-i vina mea dacă maşina e îngustă. Te-am atins eu, domnişoară? Eu îmi fac treaba şi nu vreau să mă bag în bucluc.

Josefino râse cât îl ţinea gura, nu înţelegea de glumă prietene, cu hohote, s-o atingă dacă-l ispitea, îi dădea voie şi şoferul râse şi el, domnule: o luase în serios. Josefino se întoarse spre muzicanţi, era ziua Fercheşului, să vină cu ei, or să-l sărbătorească împreună, fraţii Leon îl iubesc atât de mult, bătrâne. Dar maestrul era obosit şi trebuia să se odihnească, Josefino, şi Bolas îl lovi cu palma. Lui Josefino îi părea rău, şi căscă şi închise ochii. Taxiul trecu prin faţa catedralei şi felinarele din Piaţa Armelor se şi stinseseră. Siluetele pământii şi ţepene ale tamarinilor înconjurau chioşcul circular cu acoperişul curb ca o umbrelă, şi Pădureanca să nu se poarte aşa, răule, îl rugase doar atât de mult. Verzi, mari, speriaţi ochii ei căutau privirea lui Josefino şi el întinse

batjocoritor o mână, era rău, o să-i mănânce cruzi şi dintr-o înghiţitură, izbucni într-un hohot de râs, şoferul îl privi pieziş: cobora pe strada Lima, printre „Industria” şi gardul de fier al Primăriei. N-o fi vrând ea, dar Fercheşul a împlinit ieri o sută de ani, şi o aştepta, şi cei doi Leon erau fraţii lui şi el le făcea toate chefurile.

— N-o necăji pe fată, Josefino, spuse harpistul. Trebuie să fie obosită, las-o în pace.

— Nu vrea să meargă la mine, harpistule, spuse Josefino. Nu vrea să-i vadă pe invincibili. Spune că-i e ruşine, închipuie-ţi. Opreşte, prietene, rămânem aici.

Taxiul frână, strada Tacna şi Piaţa Merino erau în întuneric, dar Bulevardul Sánchez Cerro strălucea de farurile unei caravane de camioane care mergeau spre Podul Nou. Josefino coborî dintr-o săritură, Pădureanca nu se mişcă, începură să se îmbrâncească şi harpistul, nu vă bateţi, băiete, împăcaţi-vă, şi Josefino să vină toţi, şi şoferul, Fercheşul era foarte bătrân, împlinea o mie de ani. Dar Bolas dădu un ordin şoferului şi acesta porni. Acum şi Bulevardul era în întuneric şi camioanele erau nişte luminiţe roşii şi zgomotoase care se îndepărtau spre râu. Josefino începu să fluiere printre dinţi, o luă pe Pădureancă de umăr şi ea nu mai opunea acum nicio rezistenţă şi mergea lângă el foarte liniştită. Josefino deschise uşa, o închise în urma lor şi, ghemuit într-un fotoliu, cu capul sub o lampă cu picior, stătea Fercheşul, sforăind. Un fum înţepător rătăcea prin încăpere deasupra unor sticle goale, pahare, mucuri şi resturi de mâncare. Se predaseră, ăştia erau mangaşii? Josefino ţopăia, neînvinşii mangaşi? şi o voce incoerenta ţâşni din camera vecină: José se băgase în pat, îl omora, Fercheşul se ridică scuturându-şi capul, cine dracu’ se predase, şi zâmbi şi-i străluciră ochii, dar Doamne, Dumnezeule, şi vocea i se subţie, dar iate. uită cine venise, şi se ridică, dar de cât timp, şi înainta poticnindu-se, dar ce plăcere s-o vadă, verişoară, dând scaunele în lături cu mâinile, sticlele de pe jos cu picioarele, ce dor îi era s-o mai vadă,

şi Josefino, mă ţin sau nu de cuvânt? cuvântul lui era sau nu era cuvântul unui mangaş? Cu braţele desfăcute, ciufulit, cu un zâmbet larg pe buze, Fercheşul înainta în zigzag, de atâta timp şi apoi ce frumoasă m-am făcut, şi de ce se dădea înapoi, verişoaro, trebuia să-l felicite, nu ştia că e ziua lui?

— Aşa e, împlineşte un milion de ani, spuse Josefino. Nu mai azvârli aşa din picioare, Pădureanco, sărută-l.

Se trânti într-un fotoliu, luă o sticlă şi o duse la gură şi bău şi palma răsună ca o piatră în apă, ce rea verişoară, Josefino râse, Fercheşul se mai lăsă pălmuit o dată, ce rea verişoară, şi acum Pădureanca mergea dintr-o parte în alta, se spărgeau pahare, Fercheşul după ea, alunecând şi râzând, şi în camera vecină, ei erau invincibilii, nu ştiau să muncească, doar să tragă la măsea, şi se auzea vocea lui José şi Josefino fredona şi el, încolăcit sub lampadar, sticla îi aluneca din mână încetişor. Acum Pădureanca şi Fercheşul stăteau liniştiţi într-un colţ, şi ea tot îl mai pălmuia, ce rea verişoară, îl durea într-adevăr, de ce îl bătea? şi râdea, mai bine să-l sărute, râdea şi ea de maimuţărelile Fercheşului, şi până şi nevăzutul José râdea, ce frumoasă verişoară.

EPILOG

GUVERNATORUL CIOCANE UŞOR CU DEGETUL de trei ori, uşa rezidenţei se deschide: chipul trandafiriu al maicii Griselda se străduie să-i zâmbească lui Julio Reîtegui, dar ochii îi alunecă neliniştiţi spre Piaţa din Santa Maria de Nieva şi gura îi tremură. Guvernatorul intră, fetiţa îl urmează ascultătoare. Înaintează printr-un culoar umbrit spre biroul stareţei şi zarva satului e acum stinsă şi depărtată, ca şi hărmălaia din zilele de duminică, când elevele coboară spre râu. În birou, guvernatorul se trânteşte pe unul din scaunele de pânză. Oftează a uşurare, închide ochii. Fetiţa rămâne la uşă, cu capul plecat, dar după o clipă, la intrarea stareţei, aleargă spre Julio Reîtegui, maică, el se ridicase: bună ziua. Stareţa îi răspunde cu un zâmbet glacial, îi arată cu

degetul că se poate aşeza din nou şi ea rămâne în picioare, lângă birou, îi duruse sufletul văzând-o sălbăticită în Urakusa, maică, şi avea ochi atât de inteligenţi, Julio Reîtegui credea că la mănăstire ar putea primi o educaţie, făcuse bine? Foarte bine, don Julio, şi stareţa vorbeşte la fel cum zâmbeşte, rece şi distantă, fără s-o privească pe fetiţă: de aia erau ele acolo. Nu înţelegea de loc spaniola, maică, dar o s-o înveţe repede, era foarte isteaţă şi nu le făcuse niciun necaz tot timpul drumului. Stareţa îl ascultă cu atenţie, nemişcată ca şi crucifixul de lemn bătut în cuie pe perete, şi când Julio Reîtegui tace, ea nici nu încuviinţează, nici nu pune vreo întrebare, aşteaptă cu mâinile încrucişate deasupra sutanei şi cu gura uşor încreţită, maică: atunci i-o lăsa. Julio Reîtegui se ridică în picioare, acum trebuie să plece, şi-i zâmbeşte stareţei. Fusese foarte anevoios totul, foarte greu, au avut ploi şi tot felul de neplăceri, şi încă nu se putea duce la culcare cum ar fi avut chef, prietenii îi pregătiseră o masă şi dacă nu s-ar duce s-ar supăra, oamenii sunt atât de susceptibili. Stareţa întinse mâna şi în clipa aceea zgomotul creşte, câteva clipe răsună foarte aproape, ca şi cum exclamaţiile şi strigătele n-ar urca din piaţă, ci ar izbucni în grădină, în capelă. Apoi scade şi continuă ca mai înainte, moderat, difuz, inofensiv şi stareţa clipeşte o dată, se opreşte înainte de a ajunge la uşă, se întoarce spre guvernator, don Julio, fără să zâmbească, palidă, cu buzele umede: Domnul va ţine seamă de ceea ce făcea pentru copila asta, vocea îi e mâhnită, ea voia doar să-i aducă aminte că un creştin trebuie să ştie să ierte. Julio Reîtegui încuviinţează, apleacă puţin capul, îşi încrucişează braţele, atitudinea lui e gravă, blândă şi solemnă totodată, don Julio: s-o facă în numele lui Dumnezeu. Stareţa vorbeşte acum cu căldură, şi pentru familia lui, şi obrajii i s-au aprins, don Julio, pentru soţia lui care era atât de bună şi de cuvioasă. Guvernatorul încuviinţează din nou, nu era un biet om, un nenorocit? cu faţa tot mai

preocupată, primise oare vreo educaţie? cu mâna stângă îşi mângâie gânditor obrazul, ştia ce face? şi pe frunte i s-au ivit câteva riduri. Fetiţa îi priveşte pieziş, printre şuviţele de păr, ochii îi strălucesc speriaţi, verzi şi sălbatici: pe el îl durea mai mult decât pe oricine, maică. Guvernatorul vorbeşte fără să ridice glasul, era un lucru împotriva firii şi ideilor lui, cu un fel de mâhnire, dar nu era vorba de el, care tot va pleca din Santa Maria de Nieva, ci de cei care rămâneau, maică, de Benzas, de Escabino, de Águila, de ea, de eleve şi de mănăstire: nu voia ca în ţinutul acela să poată locui oameni, maică? Dar un creştin avea şi alte arme ca să repare nedreptăţile, don Julio, ştia că el avea intenţii bune, dar nu putea fi de acord cu asemenea metode. Să încerce să-i readucă la raţiune, aici îl ascultau cu toţii, să nu se poarte aşa cu nefericitul ăla. Avea s-o dezamăgească, maică, îi părea rău, dar şi el credea că asta e singura soluţie. Alte arme? Cele ale misionarilor, maică? De câte secole erau aici? Cât înaintaseră cu armele astea? Trebuiau doar evitate alte plângeri, pe viitor, maică, tâlharul acela şi oamenii lui îl bătuseră cu sălbăticie pe un caporal din Borja, omorâseră un recrut, îl înşelaseră pe don Pedro Escabino şi, dintr-odată, stareţa, nu, neagă cu furie, nu, nu, ridică glasul, răzbunarea era inumană, parcă erau sălbatici, exact aşa se purtau ei cu nefericitul acela. De ce să nu-l judece? De ce să nu-l bage la închisoare? Nu-şi dădea seama că e îngrozitor, că nu se putea purta astfel cu o fiinţă omenească? Nu era răzbunare, nici măcar o pedeapsă, maică, şi Julis Reîtegui coboară glasul şi mângâie cu vârful degetelor părul murdar al fetiţei: erau doar nişte măsuri de precauţie. Îi părea rău că pleacă de aici lăsând o amintire atât de urâtă la mănăstire, maică, dar era necesar, pentru binele tuturor. Lui îi era dragă Santa Maria de Nieva, ca guvernator îşi neglijase afacerile, pierduse bani, dar nu-i părea rău, maică, nu-i aşa că datorită lui satul prosperase? Acum existau autorităţi, curând o să se instaleze un post de

jandarmerie, oamenii vor trăi în linişte, maică: toate astea nu se puteau pierde. Mănăstirea era prima care trebuia să-i mulţumească pentru toate câte le făcuse pentru Santa Maria de Nieva, don Julio, dar care creştin putea înţelege că un sărman nenorocit trebuie să fie ucis? Ce vină avea el dacă nimeni nu-l învăţase ce e bine şi ce e rău? N-o să fie ucis, maică, nici trimis la închisoare, şi el prefera desigur asta decât să fie închis. Nu-l urau, maică, voiau numai ca aguarunii să înveţe ce e bine şi ce e rău dacă altfel nu înţelegeau, nu era vina lor, maică. Rănim tăcuţi câteva clipe, apoi guvernatorul dă mâna cu stareţa, iese, şi fetiţa îl urmează, dar abia face câţiva paşi, stareţa o apucă de braţ şi ea nu încearcă să fugă, doar capul şi-l pleacă, don Julio, avea vreun nume? căci trebuiau s-o boteze. Fetiţa, maică? Nu ştia, oricum n-o fi având nume creştinesc, să-i caute ele unul. Face o plecăciune, iese din rezidenţă, traversează în grabă curtea mănăstirii şi coboară foarte repede poteca. Când ajunge în piaţă se uită la Jum: cu mâinile legate deasupra capului, atârna ca un fir de plumb de *capironi* şi între picioarele lui suspendate în gol şi capetele privitorilor e un metru de lumină. Benzas, Águila, Escabino nu mai sunt acolo, doar caporalul Roberto Del-gado, câţiva soldaţi, şi aguaruni bătrâni şi tineri adunaţi într-un grup compact. Caporalul nu mai vociferează, Jum tace şi el. Julio Reîtegui priveşte spre debarcader:

şalupele se leagănă goale, au terminat cu descărcatul. Soarele e crud, vertical, de un galben aproape alb. Rcă-tegui face câţiva paşi spre reşedinţa guvernatorului, dar trecând prin faţa *capironilor* se opreşte şi priveşte din nou. Amândouă mâinile prelungesc cozorocul şepcii, dar chiar şi aşa razele duşmănoase i se implântă în ochi. Nu i se zăreşte decât gura, a leşinat, care pare deschisă, îl vede? o să mai strige iarăşi piruani? o să-l mai insulte pe caporal? Nu, nu strigă nimic, poate că nici nu are gura deschisă. În poziţia în care se află stomacul îi e supt şi corpul alungit,

ai spune că e un om slab şi înalt, nu indianul îndesat şi pântecos care este. Emană din el ceva straniu, cum stă aşa, liniştit şi aerian, transformat de soare într-o formă zveltă, incandescentă. Reîtegui merge mai departe, intră în reşedinţa guvernatorului, fumul îngroaşă atmosfera, el tuşeşte, strânge câteva mâini, îmbrăţişează şi e îmbrăţişat. Se aud glume şi râsete, cineva îi pune în mână un pahar de bere. îl bea dintr-o înghiţitură şi se aşază. În jurul lui se aud discuţii, sunt oameni care transpiră, don Julio, o să le lipsească, o să le fie dor de el. Şi lui, mult de tot, dar era timpul să se mai ocupe şi de ale lui, le neglijase pe toate, plantaţiile, fabrica de cherestea, hotelul din Iquitos. Aici îşi pierduse banii, prietenii, şi îmbătrânise. Nu-i plăcea politica, pasiunea lui era munca. Mâini grijulii îi umplu paharul, îl aplaudă, îi iau şapca, don Julio, toată lumea venise să-l sărbătorească, până şi cei care trăiau de partea cealaltă a trecătorii. Era obosit, Arevalo, de două nopţi nu dormise, şi-l dureau oasele. Îşi şterge fruntea, gâtul, obrajii. Din când în când, Manuel Águila şi Pedro Escabino se depărtează unul de altul şi, între cele două trupuri, apare plasa metalică a ferestrei, în depărtare capi*ronii* din piaţă. Mai e vreun gură-cască pe acolo, sau i-a alungat căldura? Jum nu se zăreşte, corpul lui pământiu s-a dizolvat în şuvoaie de lumină sau se confundă cu scoarţa arămie a trunchiurilor, prieteni: nu cumva să moară. Ca să fie într-adevăr învăţătură de minte, indianul trebuia să se întoarcă în Urakusa şi să povestească celorlalţi cele întâmplate. N-o să moară, don Julio, ba chiar o să-i facă bine puţină plajă. Manuel Águila? Să nu uite să-i plătească marfa, don Pedro, nu cumva să se spună că s-au făcut abuzuri, nu făcuseră altceva decât să pună lucrurile la punct. Bineînţeles, don Julio, o să le plătească diferenţa pungaşilor ăstora, Escabino, singurul lucru pe care-l cerea era să facă negoţ cu ei ca şi până acum. Acel don Fabio Cuesta era precis un om de încredere, don Julio? Arevalo Benzas?

Dacă n-ar fi aşa, n-ar fi aranjat să-l numească. Lucra de ani de zile cu el, Arevalo. Un tip cam apatic, dar cinstit şi săritor cum puţini sunt, or s-o ducă bine cu don Fabio, îi asigura el. De-ar da Dumnezeu să nu mai fie buclucuri dintr-astea, era îngrozitor cât timp se pierdea, şi Julio Reîtegui se simţea mai bine, prieteni: când a intrat l-a cuprins un fel de ameţeală. Nu cumva de foame, don Julio? Mai bine să meargă odată la masă, căpitanul Quiroga îi aşteaptă. Şi, fiindcă veni vorba, ce fel de om e căpitanul ăsta, don Julio? Avea şi el slăbiciunile lui, ca orice om pe lumea asta, don Pedro: dar, în general, era un om cumsecade.

— E MAI BINE DE UN AN DE CÂND NU AI VENIT, strigă Fushia.

— Nu te aud, spune Aquílino, cu mâna pâlnie la ureche; ochii îi rătăcesc pe deasupra coroanelor de palmieri şi *capanahuas* băgate una într-alta, sau, tainici şi îndrăzneţi pândesc colibele care se ivesc de după un gard de ferigă, în fundul potecii. Ce spui, Fushia?

— Mai bine de un an, strigă Fushia. Mai bine de un an de când nu ai venit, Aquílino.

De data asta bătrânul încuviinţează şi ochii lui, acoperiţi de urdori, se opresc asupra lui Fushia o clipă. Apoi încep iarăşi să rătăcească peste apa noroioasă de pe ţărm, peste arbori, peste meandrele potecii, peste crâng: n-o fi chiar atât, măi omule, cel mult câteva luni. Din colibe nu vine niciun zgomot şi totul pare pustiu, dar el n-avea încredere, Fushia, şi dacă apăreau ca atunci, urlând, goi, şi-i tăiau calea pe potecă, şi alergau spre el şi trebuia să se arunce în apă? Precis n-or să vină, Fushia?

— Un an şi o săptămână, spune Fushia. Socotesc fiecare zi. Acuma, cum pleci, o să încep iar să număr, primul lucru pe care-l fac în fiecare dimineaţă e să trag o linie. La început nu puteam, acum manevrez piciorul ca o mână, apuc beţişorul cu două degete. Vrei să vezi, Aquílino?

Piciorul cel sănătos înaintează, zgârie nisipul, scormone o grămăjoară de pietre, cele două degete sănătoase se depărtează ca cleştele unui scorpion, se închid peste o bucăţică de rocă, se înalţă, piciorul se mişcă iute, zgârie nisipul, se retrage şi rămâne o dungă dreaptă şi minusculă pe care vântul o şterge în câteva secunde.

— De ce faci aşa, Fushia? spune Aquílino.

— Ai văzut, bătrâne? spune Fushia. Uite aşa, în fiecare zi, dungi micuţe, tot mai micuţe ca să-mi încapă pe peretele care mi se cuvine, alea de anul ăsta sunt o grămadă, aproape douăzeci de şiruri de linii. Şi când vii îi dau mâncarea mea infirmierului şi el dă cu var şi le şterge şi eu pot să însemn din nou zilele care mai sunt. În noaptea asta o să-i dau mâncarea mea şi mâine o să dea cu var.

— Da, da, mâna bătrânului îi cere lui Fushia să se potolească, cum spui tu, e un an, bine, nu te enerva, nu striga. N-am putut să vin mai repede, nu mai mi-e nici mie uşor la drum, adorm, braţele nu mă mai ascultă. Nu vezi cum trec anii? Nu vreau să mor pe apă, râul e bun să trăieşti pe el, nu să mori, Fushia. De ce strigi aşa tot timpul, nu te doare în gât?

Fushia se saltă, se aşază în faţa lui Aquílino, îşi pune capul chiar sub faţa bătrânului şi acesta se trage înapoi strâmbându-se, dar Fushia mârâie şi sare până ce Aquílino îl priveşte: văzuse, văzuse, măi omule. Bătrânul îşi astupă nasul şi Fushia se întoarse la locul lui. De aia nu înţelegea ce-i spunea Fushia: putea să mănânce aşa, cu gura ştirbă? Nu simţea lipsa dinţilor, nu se îneca? Fushia neagă cu capul, de mai multe ori.

— Călugăriţa îmi înmoaie totul, strigă el. Pâinea, fructele, totul în apă până se înmoaie şi se desface, atunci pot să le înghit. Numai să vorbesc e nasol, nu-mi vine vocea.

— Nu te supăra că mă ţin de nas, Aquílino îşi strânge nările cu două degete şi vocea îi răsună f onf

ăită. «Îmi vine rău de miros, mi se învârte capul. Ultima oară am dus mirosul cu mine, Fushia, noaptea îmi venea să vărs. Dacă aş fi ştiut că ţi-e atât de greu să mănânci, nu ţi-aş fi adus biscuiţi. O să-ţi zgârii gingiile. Data viitoare o să-ţi aduc bere, suc de cola. Numai să ţin minte fiindcă, ştii, nu mă mai ajută capul, uit lucrurile, toate se duc. Sunt bătrân, măi omule.

— Şi acum încă nu e soare, spuse Fushia. Când e soare şi ieşim pe plajă, până şi călugăriţele şi doctorul se ţin de nas, cică pute groaznic. Eu nu simt nimic, m-am obişnuit. Ştii ce e?

— Nu mai striga aşa, Aquílino priveşte norii: vălătucuri groase, cenuşii, şi pete albe presărate ici-colo acoperă cerul, o lumină plumburie se lasă încet deasupra copacilor. Cred că o să plouă, dar chiar dacă plouă tot trebuie să plec. N-o să dorm aici, Fushia.

— Ţi-aduci aminte de florile alea de pe insulă? Fushia ţopăie pe loc ca o maimuţă spână şi roşie. Alea galbene care se deschid odată cu soarele şi se închid când se întunecă, alea cărora huambuşii le ziceau duhuri. Ţi-aduci aminte?

— Plec chiar dacă plouă cu găleata, spune Aquílino. N-o să dorm aici.

— Aşa, la fel ca florile alea, strigă Fushia. Se deschid odată cu soarele şi ies bale, alea put, Aquílino. Dar îţi face bine, nu mai înţeapă, te simţi mai bine. Suntem mulţumiţi şi nu ne mai certăm.

— Nu striga aşa, Fushia, spune Aquílino. Uite cum s-a înnorat cerul, şi cum mai bate vântul. Călugăriţa spunea că asta îţi face rău, trebuie să te întorci la colibă. Şi eu plec în sfârşit, e mai bine.

— Dar noi nu simţim nici când e soare, nici când e înnorat, strigă Fushia, nu simţim niciodată nimic. Mirosim la fel tot timpul şi nu ni se mai pare că pute, ci că aşa miroase viaţa. Mă înţelegi, bătrâne?

Aquílino dă drumul la nas şi respiră adânc. Chipul îi e crăpat de zbârcituri fine, încruntat sub pălăria de paie.

Vântul îi fâlfâie cămaşa de *tocuyo* şi, din când în când, îi dezvăluie pieptul slab, coastele ieşite în afară, pielea lucioasă. Bătrânul îşi pleacă ochii, priveşte pieziş: e tot acolo, lăfăindu-se, ca un rac mare.

— Cu ce seamănă? strigă Fushia. Cu peştele stricat?

— Pentru numele lui Dumnezeu, nu mai striga, spune Aquílino. Acum trebuie să plec. Când o să mai vin, o să-ţi aduc lucruri moi, ca să le înghiţi fără să le mesteci. O să caut, o să întreb prin prăvălii.

— Stai, stai jos, strigă Fushia. De ce te-ai ridicat, Aquílino? Stai jos, stai jos.

Ţopăie pe vine în jurul lui Aquílino şi-i caută privirea, dar bătrânul se încăpăţânează să privească norii, palmierii, apele somnoroase ale râului, valurile murdare, în josul râului, o insuliţă de pământ gălbui desparte trufaşă curentul. Fushia e acum lângă picioarele lui Aquílino. Bătrânul se aşază.

36?

— Încă puţin, Aquílino, strigă Fushia. Încă nu, bătrâne, de-abia ai sosit.

— Acum mi-am adus aminte, am să-ţi povestesc ceva, bătrânul se bate peste frunte şi, o clipă, priveşte: piciorul cel sănătos scormone pământul. În aprilie am fost în Santa Maria de Nieva. Vezi în ce hal mi-e mintea? Plecam fără să-ţi povestesc. M-a angajat marina, li se îmbolnăvise un pilot şi m-au dus pe un vas din alea care zboară pe apă. Am stat acolo două zile.

— Ţi-era frică să nu mă prind de tine, strigă Fushia. Să nu mă agăţ de picioarele tale, şi de aia te-ai aşezat, Aquílino. Altfel, plecai încetişor-încetişor.

— Nu mai ţipa aşa, lasă-mă să-ţi povestesc, spune Aquílino. Lalita s-a îngrăşat ceva de speriat, la început niciunul din noi nu l-a recunoscut pe celălalt. Ea credea că am murit. A început să plângă de emoţie.

— Înainte rămâneai toată ziua, strigă Fushia. Te duceai să dormi pe plută şi a doua zi te întorceai şi stăteai de vorbă cu mine, Aquílino. Rămâneai două-trei

zile. Acum nici n-ai venit bine şi vrei să pleci.

— M-au găzduit la ei, Fushia, spune Aquílino. Are o grămadă de copii, nici nu ţin minte câţi, mulţi. Şi Aquílino e bărbat în toată firea. A fost un timp plutaş şi acum s-a dus să lucreze la Iquitos. Nu mai e cum era în copilărie, ochii nu-i mai sunt chiar atât de oblici. Aproape toţi sunt băieţi şi dacă ai vedea-o pe Lalita n-ai crede că e ea, aşa s-a îngrăşat. Ţi-aduci aminte cum am moşit-o cu mâinile astea ale mele? Aquílino e acum bărbat, şi foarte simpatic. Şi copiii lui Nieves şi cei ai jandarmului. Nu poţi să-i deosebeşti, toţi seamănă cu Lalita.

— Pe mine mă invidiau toţi, strigă Fushia. Fiindcă veneai să mă vezi şi pe ei nu vine să-i vadă nimeni. Şi după aia îşi băteau joc fiindcă trecea atâta timp până ce mai veneai. Vine el, adevărul e că-i tot timpul pe drumuri, face negoţ pe râuri, dar o să vină el, mâine, sau poimâine, dar oricum o să vină. Acum parcă n-ai mai veni de loc, Aquílino.

— Lalita mi-a povestit toată viaţa ei, spuse Aquílino. Ea nu mai voia copii, dar jandarmul voia şi-a lăsat-o borţoasă de nenumărate ori, şi în Santa Maria de Nieva băieţilor li se spune Barosanii. Dar nu numai copiilor jandarmului, ci şi celor ai lui Nieves şi al tău.

— Lalita? strigă Fushia. Lalita, bătrâne?

Ţâşneşte o agitaţie trandafirie, gemete şi odată cu ele duhori putrede şi bătrânul îşi astupă nasul, îşi dă capul pe spate. A început să plouă şi vântul sâsâie printre copaci, hăţişul dansează pe malul celălalt, se aude un plescăit şoptit de frunze. Ploaia e încă subţire, nevăzută. Aquílino se ridică în picioare:

— Ai văzut, a început să plouă, trebuie să plec, fonfăie el. O să trebuiască să dorm pe plută, o să mă ude toată noaptea. Nu pot să merg împotriva curentului pe ploaia asta, dacă mă lasă motorul n-o să mai am putere şi o să mă târască apa, mi s-a mai întâmplat. Te-am întristat cu ce ţi-am povestit despre Lalita? De ce nu mai strigi, Fushia?

E mai încovoiat ca înainte, curb, ovoid, şi nu răspunde. Piciorul sănătos se joacă cu pietrele împrăştiate pe nisip: le risipeşte şi le îngrămădeşte, le risipeşte şi le îngrămădeşte, le potriveşte marginile, şi în toate aceste mişcări minuţioase şi încete e un fel de melancolie. Aquílino face doi paşi, nu-şi mai dezlipeşte acum privirea de la spatele acela aprins, de la oasele pe care le spală apa. Mai dă un pic înapoi şi acum nu se mai deosebesc plăgile şi pielea, totul e o suprafaţă vânătă-violetă, cu ape. Îşi dă drumul la nas şi respiră adânc.

— Nu te întrista, Fushia, îngână el. O să vin la anul, chiar dacă voi fi foarte obosit, pe cuvântul meu. O să-ţi aduc lucruri moi. Te-ai supărat de povestea cu Lalita? Ţi-ai adus aminte de alte timpuri? Aşa e viaţa, măi omule, cel puţin ţie ţi-a fost mai bine ca altora, gândeşte-te la Nieves.

Îngână şi se trage înapoi, a şi ajuns pe potecă. În gropi se văd bălţi şi o boare vegetală foarte puternică invadează atmosfera, un miros de sevă, răşină şi plante care germinează. Un abur călduţ, încă subţire, urcă în valuri unduitoare. Bătrânul continuă să se tragă înapoi, grămăjoara de carne vie şi însângerată stă nemişcată în depărtare, dispare dincolo de ferigi. Aquílino se răsuceşte, aleargă spre colibe, Fushia, o să vină la anul, murmurând, să nu se întristeze. Acum plouă cu găleata.

II

— GRĂBEŞTE-TE, PĂRINTE, SPUSE PĂDUREANCA. Am adus un taxi şi ne aşteaptă.

— Un moment, spuse răguşit părintele García, frecându-se la ochi. Trebuie să mă îmbrac.

Intră în casă şi Pădureanca făcu semn şoferului de la taxi să aştepte. Roiuri de insecte zburau sfârâind în jurul felinarelor din Piaţa Merino, acum pustie, cerul era înalt şi înstelat şi pe Bulevardul Sánchez Cerro se şi vedeau, uruind, primele camioane şi autobuze de noapte. Pădureanca rămase pe şosea până ce uşa se deschise din nou şi ieşi părintele García, cu faţa ascunsă într-un fular

cenuşiu, cu o pălărie de postav trasă până pe sprâncene. Se urcară în taxi şi acesta o porni.

— Mergi repede, meştere, spuse Pădureanca. Cât poţi de repede, meştere.

— E departe? spuse părintele García şi vocea i se transformă într-un căscat prelung.

— Un pic, părinte, spuse Pădureanca. Pe la clubul Grâu.

— Şi atunci de ce ai venit până aici? bombăni părintele García. De ce mai există parohia din cartierul Buenos Aires? De ce trebuie să mă trezeşti pe mine şi nu pe părintele Rubio?

Localul „Trei stele" era închis, dar se vedea lumină înăuntru, părinte: doamna voia să vină el. Trei bărbaţi îmbrăţişaţi fredonau la colţ şi un altul, puţin mai încolo, urina pe perete. Un camion supraîncărcat cu lăzi mergea semeţ prin mijlocul străzii, şoferul de la taxi îi cerea zadarnic voie să treacă, claxonând, stingând şi aprinzând farurile şi dintr-odată pălăria de postav înainta chiar lângă gura Pădurencei, ce doamnă voia să vină el? Camionul se dădu la o parte, în sfârşit, şi taxiul putu să treacă.

24*

părinte, doamna Chunga, o tresărire bruscă, cum? cine era pe moarte? sutana începu să se agite şi un fel de icnet strangula vocea părintelui García sub fular: la cine mergea pentru spovedanie?

— La domnul Anselmo, părinte, îngână Pădureanca.

— E pe moarte harpistul? exclamă şoferul. Cum aşa? El era?

Maşina frână brusc, scrâşni pe Bulevardul Grâu, apoi o porni drept înainte ca din puşcă şi, cu farurile de distanţă aprinse, continuă să-şi mărească viteza fără s-o micşoreze la intersecţii, se mărginea doar să-şi anunţe trecerea în viteză claxonând cu putere. În acest timp, pălăria de postav pendula năucită în faţa chipului Pădurencei şi gâtlejul părintelui García se înverşuna

parcă într-o luptă răguşită cu ceva care-l astupa şi-l asfixia.

— Cânta în culmea veseliei şi deodată a căzut pe podea, suspină Pădureanca. S-a învineţit tot, săracul de el, părinte.

O mână ieşi brusc din umbră, o zgâlţâi pe Pădureanca de umăr şi ea gemu, mergeau la bordel? speriată, şi se ghemui de uşa taxiului: nu, părinte, nu, la Casa Verde. Acolo trăgea să moară, de ce o îmbrâncea aşa, ce-i făcuse, şi părintele García îi dădu drumul şi-şi smulse cu violenţă fularul de la gât. Respirând anevoie, îşi apropie gura de ferestruică şi rămase aşa o clipă, aplecat, cu ochii închişi, aspirând cu nelinişte aerul uşor al nopţii. Apoi se prăbuşi pe spate pe locul lui şi se acoperi la loc cu fularul.

— Casa Verde e bordel, nefericito, spuse el răguşit. Acum ştiu cine eşti, acum ştiu de ce eşti pe jumătate goală şi aşa de vopsită.

— N-au chemat un doctor? spuse şoferul. Ce veste tristă, domnişoară. Iartă-mă că mă bag, dar îl cunosc foarte bine pe harpist. Cine nu-l cunoaşte, şi cu toţii îl stimăm foarte mult.

— Ba au chemat, spuse Pădureanca. E acolo doctorul Zevallos. Dar zice că doar printr-o minune poate să mai scape. Plâng cu toţii, părinte.

Părintele García se încovoiase în locul lui şi nu vorbea, dar, din când în când, slab, îndărătnic, un zgomot răzbătea prin fular. Taxiul se opri în faţa gardului de la Clubul Grâu; motorul continuă să uruie şi să scoată fum.

— Aş intra până în mahala, spuse şoferul, dar nisipul e foarte moale şi precis mă împotmolesc. Îmi pare rău de cele întâmplate, sincer vă spun.

În timp ce Pădureanca deznoda o batistă, scotea banii şi plătea, părintele García coborî şi închise portiera cu mânie. O porni prin pustiu, cu paşi mari. Din când în când se poticnea, se afunda şi se ridica pe suprafaţa aceea inegală şi, în noaptea senină, îl vedeai înaintând

printre dunele gălbui, cocoşat şi întunecat ca un vultur uriaş. Pădureanca îl ajunse la jumătatea drumului.

— Dumneata îl cunoşteai, părinte? îngână ea. Sărăcuţul, nu-i aşa? Dacă ai şti cum cânta, ce frumos. Deşi de-abia mai putea să vadă.

Părintele García nu răspunse. Mergea încovoiat, desfăcându-şi picioarele, într-un ritm foarte iute, respirând din ce în ce mai neliniştit.

— Ce ciudat mi se pare, părinte, spuse Pădureanca… Nu se aude niciun zgomot, şi în fiecare noapte muzica orchestrei ajungea până aici. Ba chiar mai încolo, de la şosea se auzea limpede.

— Taci, nefericito, urlă părintele García, fără s-o privească. Ţine-ţi clanţa!

— Nu te supăra, părinte, spuse Pădureanca. Nici măcar nu ştiu despre ce vorbesc. Sunt tare necăjită, dumneata nu ştii cum era don Anselmo.

— Ba ştiu foarte bine, nefericito, şopti părintele García. îl cunosc dinainte să te fi născut tu.

Mai spuse ceva, de neînţeles, şi din nou izbucni sunetul acela ciudat, răguşit şi gâfâit. În uşile caselor din mahala erau oameni, şi la trecerea lor se auzeau şoapte, bună seara, câteva femei îşi făceau semnul crucii. Pădureanca bătu la uşă şi, imediat, o voce de femeie: „era închis, nu se servea, doamnă, ea era, venise părintele. Se făcu tăcere, paşi grăbiţi, uşa se deschise şi o lumină fumegândă lumină faţa slabă şi îmbătrânită a părintelui García, fularul care-i dansa la gât. Intră în local urmat de Pădureanca, nu răspunse la salutul a două voci de bărbaţi de la tejghea, poate că nici nu auzi murmurul plin de respect care se ridicase la două mese înconjurate de nişte siluete ceţoase. Rămase acru şi nemişcat lângă pista de dans goală şi când apăru în faţa lui o siluetă fără chip, unde era? bombăni în grabă, şi Chunga, care-i întinsese mâna, îi schimbă direcţia şi arătă scara: acolo, să fie condus. Pădureanca îl luă de braţ, părinte, o să-i arate ea. Traversară salonul, urcară

la etajul întâi şi pe coridor părintele García se smulse dintr-odată din mâna Pădurencei. Ea bătu foarte uşor la una din cele patru uşi identice şi o deschise. Se dădu într-o parte şi, după ce intră părintele García, o închise şi se întoarse în salon.

— Era frig afară? spuse Bolas. Văd că tremuri.

— Bea paharul ăsta, spuse Tânărul Alejandro. O să te încălzească.

Pădureanca luă paharul, bău şi se şterse la buze cu mâna.

— Părintele s-a înfuriat pe neaşteptate, spuse ea. În taxi m-a apucat de umăr, m-a zgâlţâit. Credeam că o să mă bată.

— E foarte prost dispus, spuse Bolas. Eu nu credeam că o să vină.

— Mai e aici doctorul Zevallos, doamnă? spuse Pădureanca.

— A coborât acum o clipă, să bea o cafea, răspunse Chunga. A spus că e tot aşa.

— O să mai beau un pahar, Chunguita, am nevoie pentru nervi, spuse Bolas. N-am bani, mi-i reţii tu.

Chunga încuviinţă şi le umplu paharele la amândoi. Apoi, cu sticla în mână, se duse spre masa din marginea pistei de dans, unde fetele şuşoteau discret: voiau să bea ceva? Nu voiau, doamnă, mulţumim, şi nu mai aveau de ce să rămână; puteau să plece. Alte şuşoteli îi răspunseră, mai îndelung, un scaun trosni, doamnă, dacă nu era niciun rău preferau să rămână, puteau? şi Chunga sigur că da, cum vor ele şi se întoarse la tejghea.

Umbrele îşi continuau dialogurile stinse şi muzicanţii beau în tăcere, privind din când în când scara.

— De ce nu cântaţi ceva? spuse Chunga, cu jumătate de glas, făcând un gest nedesluşit. Dacă o să vă audă poate o să-i facă plăcere; o să simtă că sunteţi alături de el.

Bolas şi Tânărul şovăiau, Pădureanca da, da, doamna avea dreptate, i-ar face plăcere, şi umbrele se

opriră din şuşotit: bine, o să-i cânte. Merseră spre colţul orchestrei, agale, Bolas se instala pe băncuţă, lângă perete, şi Tânărul ridică chitara de pe jos. Începură cu o melodie tristă, şi doar după câtva timp se încumetară să-şi dea drumul la glas, printre dinţi, fără convingere, dar puţin câte puţin ridicară tonul şi-şi recăpătară până la urmă îndemânarea şi vioiciunea obişnuită. Când interpretau câte o compoziţie de-a Tânărului se vedea că sunt mai mişcaţi, spuneau versurile cu voce tărăgănată şi sentimentală, şi Bolas, din când în când, îşi pierdea glasul şi tăcea. Chunga le întinse nişte pahare. Şi ea părea tulburată şi nu mai mergea cu siguranţa aceea uşor arogantă dintotdeauna, ci în vârful picioarelor, fără să-şi mişte braţele şi fără să se uite la nimeni, parcă speriată şi nedumerită, doamnă: cobora doctorul Zevallos, Bolas şi Tânărul se opriră din cântat, fetele se ridicară, Chunga şi Pădureanca alergară şi ele spre scară.

— I-am făcut o injecţie, doctorul Zevallos îşi ştergea fruntea cu batista. Dar nu trebuie să vă faceţi prea multe iluzii. Părintele García e cu el. Acum de asta are nevoie, să vă rugaţi pentru sufletul lui.

Îşi trecu limba peste buze, Chunga, îi era o sete îngrozitoare: era cald sus. Chunga se duse spre bar şi se întoarse cu un pahar de bere. Doctorul Zevallos stătea la masă cu Tânărul, Bolas şi Pădureanca. Fetele se întoarseră la locul lor şi şuşoteau iarăşi, monoton.

— Aşa e viaţa, doctorul Zevallos bău, oftă, închise şi deschise ochii. Tuturor o să ne vină rândul într-o bună zi. Şi mie mult mai curând decât vouă.

— Suferă tare, domnu' doctor? spuse Bolas, cu voce de om beat; dar privirile şi gesturile îi erau indiferente.

— Nu, de asta i-am şi făcut injecţia, spuse doctorul şi-a pierdut cunoştinţa. Şi-o recapătă din când în când pentru câteva clipe. Dar nu simte nicio durere.

— Ei îi cântau, şopti Chunga, şi ea cu vocea schimbată şi privirea nesigură. Am crezut că i-ar face

plăcere.

— Nu se aude din cameră, spuse doctorul. Dar eu am auzul slab, poate că Anselmo auzea. Aş fi vrut să ştiu exact ce vârstă are. Peste optzeci, precis. E mai mare ca mine, şi eu merg pe şaptezeci. Mai toarnă-mi un pahar, Chunga.

Apoi tăcură şi rămaseră astfel timp îndelungat. Chunga se ridica din când în când, mergea la tejghea şi aducea bere şi păhărele de rachiu. Murmurul fetelor se auzea tot timpul, uneori aspru şi nervos, alteori ascuns şi aproape nesimţit. Şi dintr-odată se ridicară cu toţii din nou şi alergară spre scara pe care cobora părintele Garda, fără pălărie şi fără fular, anevoie, făcând semne cu mâna doctorului Zevallos. Acesta urcă treptele ţinându-se de balustradă, dispăru pe culoar, părinte, ce se întâmplase, mai multe întrebări izbucniră deodată şi, ca şi cum zgomotul i-ar fi speriat, tăcură cu toţii în acelaşi timp. Părintele García murmura ceva, înecându-se. Dinţii îi clănţăneau puternic şi privirea rătăcitoare nu i se oprea pe niciun chip. Tânărul şi Bolas se ţineau îmbrăţişaţi şi unul dintre ei plângea. Puţin timp după aceea fetele începură să se frece la ochi, să geamă, să se vaite cu glas tare, să se arunce una în braţele celeilalte, şi doar Chunga şi Pădureanca îl mai sprijineau pe părintele García care tremura şi-şi rostogolea ochii îndărătnic şi chinuitor. îl târâră amândouă până la un scaun şi el, inert, le lăsa să-l aşeze, să-i frece fruntea şi bea fără să se opună paharul de rachiu pe care i-l golea Chunga în gură. Corpul îi tremura mereu, dar ochii i se înseninaseră şi priveau ţintă în gol, înconjuraţi de cearcăne mari, vinete. Puţin timp după aceea apăru pe scară doctorul Zevallos. Coborî fără grabă, cu capul plecat, frecându-şi încet gâtul.

— A murit împăcat cu Dumnezeu, spuse el. Ăsta e singurul lucru care mai contează.

Umbrele de la mesele din fund se liniştiseră şi ele şi şoaptele renăşteau, încă timide, îndurerate. Cei doi

muzicanţi, îmbrăţişaţi, plângeau, i Bolas foarte tare, Tânăru] fără zgomot, zguduindu-şi umerii.

Doctorul Zevallos se aşează, un fel de melancolie i se aşternu pe faţa obeză, părinte: reuşise să vorbească cu el? Părintele García făcu din cap că nu. Pădureanca îl mângâia pe frunte şi el, încovoiat pe scaun, făcea eforturi să vorbească, nu-l recunoscuse, şi un şuierat îi ţâşnea din gură, şi încă o dată, privirea lui reînnodă explorarea aceea buimacă, neîncetată a lucrurilor din jur: tot timpul „Steaua Nordului”, doar asta se înţelegea. Vocea lui, înecată de plânsul lui Bolas, abia se auzea.

— Era un hotel pe aici, când eram eu tânăr, îi spuse doctorul Zevallos, cu o anumită nostalgie, Chungăi, dar ea nu-l asculta. În Piaţa Armelor, unde e acum „Hotelul Turiştilor”. 1

III

— TOT TIMPUL NU *FAII* ALTCEVA decât să dormi, nu profiţi de loc de drum, spuse Lalita. Şi acum o să pierzi sosirea.

Ea stă sprijinită în coate la bord şi Huambachano, pe jos, cu spatele sprijinit de nişte parâme înfăşurate, deschide ochii holbaţi, bine ar fi să doarmă, vocea îi sună slabă şi bolnavă, ţinea ochii închişi ca să nu mai vomite, Lalita: dăduse afară tot ce avea în el, dar şi-acum îi mai venea. Era vina ei, el ar fi vrut să rămână în Santa Maria de Nieva. Cu jumătate din corp peste bord, Lalita devorează cu ochii orizontul cu acoperişuri roşietice, faţadele albe, palmierii înalţi care dau oraşului un aspect zbârlit, şi siluetele foarte clare mişcându-se pe chei. Oamenii de pe covertă se străduiesc să dobândească un loc lângă bord.

— Barosane, nu fi fraier, pierzi tot ce e mai frumos, spune Lalita. Uite oraşul meu, Barosane, ce mare e, ce frumos. Ajută-mă să-l caut pe Aquílino.

Chipul abătut al lui Huambachano schiţează un simulacru de zâmbet, corpul lui durduliu se răsuceşte şi până la urmă se ridică, anevoie. O forfotă mare cuprinde

coverta, pasagerii îşi controlează bagajele, şi le pun pe umăr şi, molipsiţi de agitaţia aceea, porcii grohăie, găinile cotcodăcesc şi bat frenetic din aripi şi câinii merg încoace şi încolo, lătrând, cu urechile ţepene, cu coada fremătând. O sirenă perforează aerul, fumul negru al coşului se îngroaşă şi peste oameni plouă cu particule de cărbuni. Au intrat în port, înaintează printr-un arhipelag de şalupe cu motor, bacuri încărcate de banane, luntri, Barosane, îl vedea? să se uite cu atenţie, trebuie să fie pe acolo, dar Barosanul-se schimba iarăşi la faţă: blestemată soartă. Are un acces de icnituri, dar nu vomită, se mulţumeşte să scuipe cu furie. Chipul lui unsuros e crispat şi violaceu, ochii i s-au înroşit îngrozitor. De pe puntea de comandă un omuleţ dă ordine strigând, gesticulând, şi doi marinari desculţi, cu torsul gol, căţăraţi pe proră, aruncă parâmele spre chei.

— În toate dai greş, Barosane, spune Lalita, continuând să privească portul. Mă întorc în Iquitos după atâta timp şi tu te îmbolnăveşti.

În acel du-te-vino al apelor uleioase se leagănă cutii de conserve, de lemn, ziare, resturi. De jur-împrejur sunt numai şalupe, unele proaspăt vopsite şi cu steguleţe la catarg, bărci, bacuri, geamanduri şi barcazuri. Pe chei. lângă pasarela de scânduri, o mică gloată amorfă de hamali urlă şi strigă la pasageri, îşi spun numele, se bat în piept, fiecare încearcă să ocupe primul loc lângă pasarelă. În spatele lor e o reţea de sârmă şi nişte şoproane de lemn prin care se înghesuie lumea care-i aşteaptă pe călători: uite-l, Barosane, ăla cu pălărie. Ce mare, ce frumos, să-i facă semne, şi Huambachano deschide ochii sticloşi, să-l salute, Barosane, ridică mâna şi o flutură, fără vlagă. Vasul nu se mai clatină şi cei doi marinari sar pe chei, manipulează parâmele, le leagă de nişte postamente. Acum hamalii urlă, sar şi strâmbându-se şi izmenindu-se încearcă să atragă atenţia pasagerilor. Un bărbat în uniformă albastră şi chipiu alb se plimbă nepăsător prin faţa scândurilor. În spatele gardului de

sârmă oamenii flutură mâinile, râd şi în toată zarva, la intervale regulate, răsună sirena stridentă: Aquílino! Aquílino! Aquílino! Culorile revin pe chipul lui Huambachano şi zâmbetul lui e acum mai firesc, mai puţin patetic. Îşi croieşte drum printre femeile încărcate cu legături, târând o valiză burduşită şi un sac.

— S-a îngrăşat, vezi? spune Lalita. Şi cum s-a îmbrăcat el ca să ne primească, Barosane. Spune ceva. nu fi nerecunoscător, sau poate nu-ţi dai seama de toate câte le face pentru noi.

— Da, s-a îngrăşat şi şi-a pus cămaşă albă, spune, mecanic, Huambachano, Era şi timpul, nu sunt făcut pentru apă. Corpul meu nu se poate obişnui, am pătimit tot timpul drumului.

Omul cu uniformă albastră primeşte biletele şi, pe fiecare pasager îl predă cu un gest prietenesc hamalilor-maimuţe, disperaţi, care se năpustesc spre el, îi smulg animalele şi pachetele, rugându-l, bombănind dacă se opune să dea drumul la bagaje. Abia dacă sunt zece, dar după zgomotul pe care-l fac parc-ar fi o sută; murdari, ciufuliţi, scheletici, n-au pe ei decât nişte pantaloni acoperiţi de petice şi, ici-colo, câte unul are o cămaşă numai zdrenţe. Huambachano îi dă în lături înghiontindu-i, stăpâne, cum vrea el, cară-te, şi ei nu se lasă; să mă scuipi în ochi, cinci reales, stăpâne, şi el cară-te, faceţi loc. Îi lasă în urmă şi ajunge la barieră, bălăbănindu-se. Aquí-lino îi iese în întâmpinare şi se îmbrăţişează.

— Ţi-ai lăsat mustaţă, spune Huambachano, ţi-ai dat cu briantină. Ce mult te-ai schimbat, Aquílino.

— Aici nu e ca prin părţile alea, trebuie să fii bine îmbrăcat, zâmbeşte Aquílino. Cum a fost drumul? Vă aştept de azi dimineaţă.

— Maică-ta s-a simţit bine pe drum, a fost mulţumită, spune Huambachano. Dar mie mi-a fost rău, tot drumul am vomitat. De atâţia ani nu m-am mai suit pe un vapor.

— Asta se vindecă cu un pic de băutură, spune Aquílino. Ce face mama, de ce a rămas acolo?

Masivă, cu părul lung şi cărunt lăsat pe spate, Lalita e înconjurată de hamali. S-a aplecat spre unul din ei, buzele i se mişcă, şi-l priveşte foarte de aproape, cu o curiozitate aproape agresivă: tâmpiţii ăştia, nu vedeau că n-are valiză? Ce voiau, s-o care pe ea? Aquílino începe să râdă, scoate o cutie de ţigări „Încă", îi oferă o ţigară lui Huambachano, i-o aprinde. Acum Lalita şi-a pus una din mâini pe umărul hamalului şi îi vorbeşte cu vioiciune; el ascultă într-o atitudine rezervată, neagă cu capul şi după o clipă se retrage şi se amestecă cu ceilalţi, începe să sară şi să ţipe, să alerge după călători. Lalita vine spre gardul de sârmă, foarte vioaie, cu braţele deschise. În timp ce ea şi Aquílino se îmbrăţişează, Huambachano fumează şi chipul lui, printre rotocoalele de fum, apare refăcut şi placid.

— Eşti acum ditamai bărbatul, te-nsori, mâine poi-mâine îmi faci şi nepoţi. Lalita îl strânge pe Aquílino, îl obligă să dea înapoi şi să se răsucească. Şi ce elegant eşti, ce bine-ţi stă.

— Ştiţi unde o să locuiţi? întrebă Aquílino. La părinţii Ameliei, eu căutasem un hotel, dar ei nu şi nu, le punem un pat aici, la intrare. Sunt oameni cumsecade, o să vă împrieteniţi.

— Când e nunta? întreabă Lalita. Mi-am adus o rochie nouă, Aquílino, s-o îmbrac prima oară în ziua aceea. Şi Barosanul trebuie să-şi cumpere o cravată, aia pe care o avea era foarte veche şi nu l-am lăsat s-o ia.

— Duminică, răspunde Aquílino. Totul e pregătit, la biserică s-a plătit şi am aranjat o petrecere nu prea mare, acasă la părinţii Ameliei. Mâine îmi iau rămas bun de la prieteni. Dar nu mi-ai spus nimic de fraţii mei. Sunt bine cu toţii?

— Bine, dar toată ziua visează să vină la Iquitos, spune Huambachano. Până şi ăla micu' vrea s-o întindă, ca şi tine.

Au ieşit pe chei şi Aquílino duce valiza pe umăr şi sacul sub braţ. Huambachano fumează şi Lalita priveşte cu lăcomie parcul, casele, trecătorii, automobilele, Barosane, nu era un oraş frumos? Cum se mai mărise, nimic din toate astea nu existau când era ea mică şi Huambachano da, cu o mutră scârbită: la prima vedere părea frumos.

— N-ai fost niciodată aici când erai jandarm? spune Aquílino.

— Nu, numai în locuri de pe coastă, zice Huambachano. Şi după aia în Santa Maria de Nieva.

— Nu putem merge pe jos, părinţii Ameliei locuiesc departe, spune Aquílino. Hai să luăm un taxi.

— Într-o zi vreau să merg în locurile unde m-am născut, spune Lalita. O mai exista casa mea, Aquílino? o să mă podidească plânsul când o să văd Belen, poate casa există şi e neschimbată.

— Şi lucrul tău? spune Huambachano. Câştigi bine?

— Deocamdată destul de puţin, spune Aquílino. Dar stăpânul tăbăcăriei o să ne mărească leafa la anul, aşa ne-a făgăduit. El mi-a avansat banii pentru biletele voastre.

— Ce-i aia tăbăcărie? spuse Lalita. Nu lucrai într-o fabrică?

— Unde se tăbăcesc pieile de şopârlă, spune Aquílino. Se fac pantofi, genţi. Când am intrat nu ştiam nimic şi acum. mă pun să-i învăţ pe cei noi.

El şi Huambachano strigă i după fiecare taxi care trece, dar nu se opreşte niciunul.

— M-a lăsat răul de mare, spune Huambachano. Dar acum am rău de oraş. Şi de asta m-am dezobişnuit.

— Adevărul e că pentru dumneata nicăieri nu e ca în Santa Maria de Nieva, spune Aquílino. E singurul loc care-ţi place pe lume.

— Aşa e, n-aş mai putea să trăiesc la oraş, spune Huambachano. Mai bine în căsuţa mea de la ţară, viaţă liniştită. Când mi-am dat demisia din jandarmerie i-am

spus maică-tii, o să mor în Santa Maria de Nieva şi aşa o să fac.

O maşină demodată frânează în faţa lor cu un zgomot de fiare vechi, scârţâind de parcă s-ar fi desfăcut din toate încheieturile. Şoferul pune valiza deasupra maşinii, o leagă cu o sfoară şi Lalita şi Huambachano se aşază în spate, Aquílino lângă şofer.

— Am aflat ce m-ai rugat, mamă, spune Aquíiino. M-am zbătut mult, nu ştia nimeni, mă trimiteau dintr-o parte în alta. Dar până la urmă am aflat.

— Ce anume? întrebă Lalita.

Priveşte ameţită străzile din Iquitos, cu un zâmbet pe buze, cu ochii tulburaţi.

— Despre domnul Nieves, spune Aquílino, şi Huambachano, cu o mişcare bruscă, începe să privească pe fereastră, I-au dat drumul anul trecut.

— Atâta timp l-au ţinut închis? întreabă Lalita.

— S-o fi dus în Brazilia, spune Aquílino. Toţi cei care ies din închisoare se duc la Manaos. Aici nu li se dă de lucru. O fi găsit el ceva pe acolo, dacă într-adevăr era un pilot aşa de bun cum spune. Numai că după ce a stat atâta vreme departe de râu, poate că şi-a uitat meseria.

— Nu cred s-o fi uitat, spune Lalita, interesată din nou de spectacolul străzilor înguste şi pline de lume, de trotuarele înalte şi faţadele cu chenare colorate. Bine măcar că până la urmă i-au dat drumul.

— Care e numele de familie al logodnicei tale? spune Huambachano.

— Marin, spune Aquílino. E brunetă. Lucrează şi ea tot la tăbăcărie. N-aţi primit fotografia pe care v-am trimis-o?

— Atâţia ani nu m-am gândit la ce-a fost, zise Lalita, dintr-odată, întorcându-se spre Aquílino. Şi acum văd din nou Iquitos şi tu-mi vorbeşti de Adrian.

— Şi maşina îmi dă ameţeală, o întrerupe Huambachano. Mai e mult până când ajungem, Aquílino?

IV

SE LUMINEAZĂ PRINTRE DUNE, în spatele Cazărmii Grâu, dar oraşul e încă în beznă când doctorul Pedro Zevallos şi părintele García traversează pustiul ţinându-se de braţ şi se urcă în taxiul oprit pe şosea. Înfofolit în fular, cu pălăria căzută, din părintele García n-au mai rămas decât doi ochi febrili, un nas cărnos care creşte sub genele dese.

— Cum de simţi? întrebă doctorul Zevallos, scuturându-şi pantalonii.

— Tot mi se învârte capul, şopteşte părintele García. Dar o să mă culc şi o să-mi treacă.

— Nu te poţi duce la culcare în halul ăsta, spune doctorul Zevallos, O să mâncăm mai întâi, ceva cald o să ne facă bine.

Părintele García face un gest de plictiseală, n-o fi nimic deschis la ora asta, dar doctorul Zevallos îl întrerupe, dându-se mai în faţă spre şofer: o fi deschis la Angelica Mercedes? Trebuie să fie, domnule, şi părintele García mormăie ceva, ea deschidea devreme, acolo nu, şi mâna îi tremură în faţa chipului doctorului Zevallos, acolo nu, tremură din nou şi se întoarce în vizuina ei de cute.

— Nu mai cârti tot timpul, zice doctorul Zevallos. Ce-ţi pasă unde mergem? Important e să-ţi încălzeşti un pic stomacul după noaptea asta îngrozitoare. Nu te mai preface, ştii foarte bine că n-o să închizi ochii dacă te bagi de acum în pat. La Angelica Mercedes o să bem ceva şi o să stăm de vorbă.

O respiraţie aspră străbate fularul, părintele García se răsuceşte pe locul lui fără să răspundă. Taxiul intră în cartierul Buenos Aires, trece prin faţa vilelor cu grădini mari, aliniate de ambele părţi ale şoselei, ocoleşte Monumentul opac şi alunecă spre hardughia întunecată a catedralei. Câteva vitrine de pe Bulevardul Grâu sclipesc în zori, camionul gunoierilor e oprit în faţa „Hotelului Turiştilor” şi nişte bărbaţi în salopete vin spre el încărcaţi cu cazane. Şoferul conduce cu ţigara în gură, o

dâră cenuşie alunecă de pe buzele lui spre locurile din spate şi părintele García începe să tuşească. Doctorul Zevallos deschide puţin fereastra.

— N-ai mai venit în Mangacheria de la priveghiul Domitilei Yara? întreabă doctorul Zevallos; niciun răspuns: părintele García stă cu ochii închişi şi sforăie în duşmănie.

— Ştii că era cât pe ce să-l omoare atunci, la priveghi? spune şoferul.

— Taci din gură, măi omule, şopteşte doctorul Zevallos. Dacă te aude, îl apucă furia.

— E adevărat că a murit harpistul, domnule? spune şoferul. De aia v-au chemat la Casa Verde?

Bulevardul Sánchez Cerro se prelungeşte ca un tunel şi în penumbra trotuarelor se profilează, la distanţe egale, silueta câte unui copac. În fund, pe un orizont nedesluşit de acoperişuri şi nisipuri, se iveşte clipind un curcubeu circular.

— A murit în dimineaţa asta, spune doctorul Zevallos. Sau poate crezi că părintele García şi cu mine mai suntem la vârsta să petrecem o noapte la Chunga?

— Pentru asta nu există vârsta, domnule, râde şoferul. Un coleg a dus-o pe una din femei să-l ia pe părintele García, pe aia căreia i se spune Pădureanca. El mi-a povestit că harpistul e pe moarte, domnule, ce nenorocire.

Doctorul Zevallos priveşte distrat zidurile văruite, porţile zăvorâte, clădirea nouă a lui Solari, roşcovii de curând plantaţi pe trotuare, fragili şi graţioşi în pătraturile lor de pământ: cum se mai răspândeau veştile în oraşul ăsta. Dar el trebuia să ştie, domnule, şi şoferul coboară vocea, e adevărat ce se spunea? îl spionează pe părintele García prin oglinda retrovizoare, e adevărat că părintele i-a ars harpistului Casa Verde? Cunoscuse că-soaia aia, domnule? Era chiar aşa de mare cum se spunea, aşa de straşnică?

— De ce or fi aşa piuranii, spune doctorul Zevallos.

N-au obosit în treizeci de ani să tot frece aceeaşi poveste? I-au otrăvit viaţa sărmanului preot.

25 – Casa verde

— Nu-i vorbi de rău pe piurani, domnule, spune şoferul. Piura e patria mea.

— Şi a mea, măi omule, spune doctorul Zevailos. Şi apoi nu vorbesc, ci gândesc cu voce tare.

— Dar trebuie să fie ceva adevărat, domnule, insistă şoferul. Altfel, de ce ar vorbi lumea, de unde vorba asta incendiator, incendiator.

— De unde să ştiu eu, spune doctorul Zevailos. De ce nu te încumeţi să-l întrebi pe părintele?

— Cu firea pe care o are! nici în glumă, râde şoferul. Dar spune-mi măcar dacă a existat casa aia sau sunt născociri de-ale oamenilor.

Trec acum prin partea nouă a bulevardului: vechea şosea se va uni peste puţin timp cu această pistă asfaltată şi camioanele care vin din sud şi-şi continuă drumul spre Sullana, Talara şi Tumbes, nu vor trebui să mai treacă prin centrul oraşului. Trotuarele sunt late şi joase, stâlpii cenuşii pentru lumină sunt proaspăt vopsiţi, scheletul ăsta înalt de beton armat va fi, poate, un zgârie-nori mai înalt decât „Hotelul Cristina”.

— Cartierul cel mai modern o să se întâlnească nas în nas cu cel mai vechi şi mai sărac, spune doctorul Zevailos. Nu cred s-o mai ducă mult Mangacheria.

— O să se întâmple la fel ca şi cu Gallinacera, domnule, spune şoferul. Or să bage tractoarele şi vor face case ca astea, pentru albi.

— Şi unde dracu’ or să se ducă mangaşii cu caprele şi măgarii lor? zice doctorul Zevailos. Şi unde o să mai poată omul bea o bere ca lumea în Piura?

— Or să fie foarte trişti mangaşii, domnule, spune şoferul. Harpistul era dumnezeul lor, mai popular ca Sánchez Cerr, o. Acum or să aprindă luminări şi pentru don Anselmo, şi or să se roage pentru el ca pentru cuvioasa Domitila.

Taxiul părăseşte bulevardul şi, zdruncinându-se, hur-ducănindu-se, înaintează pe o străduţă nepavată, printre colibe de trestie. Ridică nori de praf şi-i înfurie pe câinii vagabonzi care aleargă după el pe lângă şanţuri lătrând, domnule: aveau dreptate mangaşii, aici se lumina mai devreme ca în Piura. În lumina albastră, prin norii de praf, se disting trupuri culcate pe rogojini în uşa caselor, femei cu urcioare pe cap dau colţul, măgari somnoroşi şi apatici. Atraşi de uruitul motorului, de prin colibe ies copii şi, goi sau în zdrenţe, aleargă în urma taxiului, făcând semne, ce era, căscând, ce se întâmpla: nimic, părinte, pe aici trecerea e interzisă.

— Lasă-ne aici, spune doctorul Zevailos. O să mergem puţin pe jos.

Coboară din taxi şi, ţinându-se de braţ, încet, sprijinindu-se unul de celălalt, străbat o potecă oblică, escortaţi de copiii care ţopăie, incendiatorul! ţipă şi râd, incendiatorul! incendiatorul»! şi doctorul Zevailos se face că ia o piatră şi că o azvârle în ei: tâmpiţii, copii tâmpiţi, bine că ajungem odată.

Coliba Angelicăi Mercedes e mai mare decât celelalte şi cele trei steguleţe care flutură pe faţada de chirpici îi dau un aer cochet şi semeţ. Doctorul Zevailos şi părintele García intră strănutând, aleg două băncuţe şi o masă de scânduri necioplite, se aşază. Pe jos s-a stropit de curând şi miroase a pământ umed, a coriandru şi pătrunjel. Nu e nimeni la celelalte mese şi nici la tejghea, îngrămădiţi la uşă, copiii strigă în continuare, îşi întind capetele murdare şi zbârlite, doña Angelica! braţele slabe, doña Angelica! râd arătându-şi dinţii. Doctorul Zevailos îşi freacă mâinile cufundat în gânduri şi părintele García, între un căscat şi altul, priveşte uşa cu coada ochiului. Angelica Mercedes vine în sfârşit, proaspătă, durdulie, matinală, cu poala fustei dansând pe deasupra băncilor. Doctorul Zevailos se ridică, domnu' doctor, îi deschide braţele, dar ce plăcere, ce minune să vă văd aici la ora asta, nu mai venise de atâtea luni şi ea

se făcea de la o zi la alta mai frumoasă, Angelica, ce făcea de nu îmbătrânea? care-i era secretul? Şi, în sfârşit, termină cu complimentele, Angelica, nu vedea pe cine-i adusese? nu-l recunoştea? Parcă înfricoşat, părintele García îşi lipeşte picioarele unul de altul şi-şi ascunde mâinile, bună ziua, fularul mugeşte ursuz şi pălăria se clatină o clipă, Sfântă Fecioară, era părintele García! Cu mâinile împreunate în dreptul inimii, cu ochii însufleţiţi, Angelica Mercedes face o plecăciune, j!

25*

părintele, ce bucuroasă era că-l vede, el nici nu ştie, ce bine că-l adusese, domnu' doctor, şi o mână osoasă şi neîncrezătoare se ridică fără chef spre Angelica Mercedes, se retrage înainte ca ea s-o sărute.

— Poţi să ne pregăteşti ceva cald, cumătră? spune doctorul Zevallos. Suntem aproape morţi, n-am dormit toată noaptea.

— Sigur, sigur că da, îndată, Angelica Mercedes şterge masa cu fusta, o supă şi o tocăniţă? Şi un pic de vin? Nu, e prea devreme pentru aşa ceva, o să vă pregătesc nişte sucuri şi cafea cu lapte. Dar cum de nu v-aţi culcat încă, domnu' doctor? îl învăţaţi la rele pe părintele Garda.

Un bombănit sarcastic urcă din fular şi pălăria se ridică, ochii adânci ai părintelui Garda o privesc pe Angelica Mercedes şi ea nu mai zâmbeşte, îşi întoarce faţa intrigată spre doctorul Zevallos care, cu bărbia între două degete, are acum o expresie melancolică: unde fuseseră domnu' doctor? Vocea îi e timidă, trage fusta la câţiva milimetri de masă şi stă nemişcată: la Chunga, cumătră. Angelica Mercedes scoate un ţipăt, la Chunga? se schimbă la faţă, la Chunga? îşi astupă gura.

— Da, cumătră, a murit Anselmo, spune doctorul Zevallos. E o veste tristă pentru tine, ştiu. Şi pentru noi toţi. Ce să-i facem, asta-i viaţa.

Don Anselmo? bolboroseşte Angelica Mercedes, cu gura întredeschisă, cu capul într-o parte, a murit,

părintele? şi nasul îi freamătă iute, nişte gropiţe îi apar în obraji, copiii de la uşă au rupt-o la fugă şi ea îşi scutură capul, îşi freacă braţele, a murit, domnu' doctor? plânge.

— Toţi trebuie să murim, şuieră părintele Garda, izbind în masă; fularul se desface şi faţa lui lividă, nebărbierită, e deformată de tremurul gurii. Tu, eu, doctorul Zevallos, o să ne vină rândul la toţi, nu scapă nimeni.

— Linişteşte-te, omule, doctorul Zevallos o îmbrăţişează pe Angelica Mercedes, care plânge ridicându-şi fusta la ochi. Linişteşte-te şi tu, cumătră. Părintele Garda s-a enervat, să nu-i spună mai bine nimic, să nu-l întrebe nimic. Hai, pregăteşte-ne ceva cald, nu mai plânge.

Angelica Mercedes încuviinţează fără să se oprească din plâns şi se îndepărtează, cu faţa în mâini. Din cealaltă încăpere se aude cum vorbeşte singură şi oftează. Părintele García şi-a strâns fularul, îl poartă din nou înfăşurat la gât şi şi-a scos pălăria: zbârlite, cenuşii, smocurile de păr de la tâmple ascund doar pe jumătate craniul lui neted, cu pete. Îşi sprijină bărbia în pumn, o cută bănuitoare îi brăzdează ca o vână fruntea şi barba care i-a crescut dă obrajilor un aspect de lucru uzat şi murdar. Doctorul Zevallos îşi aprinde o ţigară. S-a făcut ziuă şi soarele care invadează localul şi aureşte trestiile a uscat podeaua, muşte albastre zboară bâzâind prin aer. Afară, vocile, lătrăturile, behăiturile, mugetele şi zgomotele domestice cresc din ce în ce şi, alături, Angelica Mercedes a început să se roage, îngână numele cuvioasei amestecat cu rugăminţi către Dumnezeu şi Sfânta Fecioară, domnu' doctor: zdrahonul ăla de femeie a făcut-o intenţionat.

— Dar în ce scop, îngână părintele García. În ce scop, doctore?

— N-are importanţă, spune doctorul Zevallos, privind cum se destramă fumul. Şi apoi, poate că n-a fost

intenţionat. Poate a fost o simplă întâmplare.

— Prostii, a trimis după dumneata şi după mine cu un anumit scop, spune părintele García. Voia să ne pună într-o situaţie proastă.

Doctorul Zevallos dă din umeri. O rază de soare îi cade drept în mijlocul frunţii şi jumătate din faţă e aurie şi strălucitoare; cealaltă jumătate e o pată plumburie. Are ochii cuprinşi de o uşoară amorţeală.

— Nu sunt de loc perspicace, spune el, după o clipă. Nici măcar nu mi-a trecut prin cap aşa ceva. Dar ai dreptate, poate c-a vrut să ne pună într-o situaţie proastă. E o femeie ciudată, Chunga. Nu-mi închipuiam că ştie.

Se întoarce spre părintele García şi pata se lăţeşte, ocupă toată faţa, doar o ureche şi maxilarul mai primesc acum baia galbenă: că ştie ce? Părintele García îl priveşte pe doctorul Zevallos pieziş.

— Că eu am adus-o pe lume, doctorul Zevallos înalţă capul şi acesta i se aprinde, chelia îi iese în evidenţă, lucioasă şi granuloasă. Cine să-i fi spus? Anselmo nu, sunt sigur. El credea că Chunga habar n-are de toate astea.

— În satul ăsta clevetitor toate se află până la urmă, bombăne părintele García. Chiar şi după treizeci de ani se ştie tot ce se petrece.

— Niciodată n-a venit la mine la cabinet, spune doctorul Zevallos. Nu m-a chemat niciodată pentru nimic şi acuma mă cheamă. Dacă a vrut să mă pună într-o situaţie proastă, a reuşit. M-a făcut dintr-odată să retrăiesc totul.

— Cu dumneata e clar, bombăne părintele García ca şi cum ar vorbi cu masa. Ăsta a văzut-o murind pe mama, să-l vadă murind şi pe tata. Dar de ce trebuia să mă cheme pe mine zdrahonul ăsta?

— Ce înseamnă asta? spune doctorul Zevallos. Ce-i cu dumneata?

— Vino cu mine, doctore, vocea vine de la dreapta,

răsună în partea de sus a vestibulului. Chiar acum, aşa cum eşti, nu mai e timp de pierdut.

— Crezi că nu te recunosc? spune doctorul Zevallos. Ieşi de acolo, Anselmo. De ce te ascunzi? Ai înnebunit, măi omule?

— Vino, doctore, iute, o voce spartă în întunericul vestibulului pe care ecoul o repetă, în partea de sus. Moare, doctore Zevallos, vino.

Doctorul Zevallos ridică lampa, caută şi îl găseşte până la urmă, nu departe de uşă: nu e beat, nici furios, ci crispat de frică. Ochii îi joacă nebuneşte în orbitele umflate şi spatele i se lipeşte de perete ca şi cum ar vrea să-l dărâme.

— Nevasta dumitale? spune doctorul Zevallos, năucit. Nevasta dumitale, Anselmo?

— Chiar dacă sunt morţi amândoi, eu unul nu accept, Părintele García dă o lovitură în masă şi banca scârţâie. Nu pot să accept această infamie. Şi peste o sută de ani tot infam mi s-ar părea.

Uşa vestibulului s-a deschis şi bărbatul se trage înapoi ca şi cum ar vedea o nălucă, scapă din conul de lumină al lămpii. Silueta înfăşurată într-un halat alb face câţiva paşi prin curte, iute, se opreşte înainte de a intra în vestibul: cine era acolo? de ce nu intrau? El era, mamă, doctorul Zevallos lasă în jos lampa, îl ascunde cu corpul lui pe Anselmo: trebuie să plece pentru o clipă.

— Aşteaptă-mă pe chei, şopteşte el. Mă duc să-mi iau trusa.

— Mâncaţi-vă supa, Angelica Mercedes pune două tărtăcuţe fumegânde pe masă. I-am pus sare şi imediat vă aduc şi tocăniţa.

Nu mai plânge, dar vocea îi e plângăreaţă şi şi-a pus un şal negru pe umeri. Se îndepărtează spre bucătărie, şi acum de-abia se mai leagănă când merge. Doctorul Zevallos vântură supa gânditor, părintele García ridică tărtăcuţa cu patru degete, o apropie de nas şi aspiră mireasma caldă.

— Nici eu nu l-am înţeles niciodată, şi pe vremea aceea cred că şi mie mi s-a părut infam, spune doctorul Zevallos. Acum am îmbătrânit, am văzut multă apă scurgându-se pe râu şi nu mi se mai pare nimic infam. Dacă ai fi fost de faţă în noaptea aceea, nu l-ai mai fi urât atât pe bietul Anselmo, părinte García, ţi-o jur.

— O să te răsplătească Dumnezeu, scânceşte bărbatul în timp ce aleargă izbindu-se de copaci, de bănci şi de balustrada cheiului. O să fac tot ce-mi ceri, o să-ţi dau toţi banii, doctore, viaţa mea, doctore.

— Vrei să mă impresionezi? bombăne părintele García, privindu-l pe doctorul Zevallos, ascuns în spatele tărtăcuţei pe care continuă să o miroasă. Trebuie să încep şi eu să plâng?

— De fapt, toate astea nu mai fac riici cât o ceapă degerată, zâmbeşte doctorul Zevallos. S-a ales praful de tot, prietene. Dar din vina Chunguitei în noaptea asta mi-au revenit în minte şi nu-mi mai ies din cap. Vorbesc ca să scap de ele, n-asculta ce spun.

Părintele García măsoară temperatura supei cu vârful limbii, suflă, soarbe o înghiţitură, râgâie, mormăie o scuză, şi mănâncă mai departe sorbind şi suflând. Puţin timp după aceea se întoarce Angelica Mercedes cu un castron cu tocană şi sucuri de *lucuma*. Şi-a acoperit capul cu şalul, doctore, nu era bună? şi vocea se străduieşte să fie firească, cumătră, foarte bună. Puţin prea caldă, cum se mai răceşte o s-o mănânce, şi ce bine arăta tocana pe care le-o făcuse. Acum le încălzea cafeaua, orice ar fi s-o cheme, imediat, părintele. Doctorul Zevallos leagănă tărtăcuţa cu un deget, examinează meticulos suprafaţa tulbure şi rotundă care se clatină şi părintele García a început să taie bucăţi de carne şi să le amestece cu înverşunare. Dar, dintr-odată, se întrerupe, aflaseră cu toţii? şi rămâne cu gura căscată: stricaţii şi stricatele care erau acolo?

— Ele ştiau toată povestea de la început, cum e şi logic, murmură doctorul Zevallos, mângâind marginea

tărtăcuţei, dar nu cred că a mai aflat cineva. Era o scăriţă care dădea în curtea din spate şi pe acolo ne-am urcat în turn, cei din salon nu ne-au văzut. Venea o zarvă sălbatică de jos şi Anselmo probabil că le instruise să distreze lumea şi să nu lase pe nimeni să bănuiască ce se întâmplă.

— Bine mai cunoşti locul, părintele García mestecă din nou. N-o fi fost prima oară când te duceai acolo, îmi închipui.

— Fusesem de zeci de ori, spune doctorul Zevallos, cu o strălucire trecătoare în ochi. Aveam pe atunci treizeci de ani. Floarea vârstei, prietene.

— Murdării, prostii, bombăne părintele García, dar mâna lasă jos furculiţa pe care o ducea la gură. Treizeci de ani? Şi eu trebuie să fi avut cam aceeaşi vârstă.

— Sigur că da, doar suntem aceeaşi generaţie, spune doctorul Zevallos. Şi Anselmo, deşi puţin mai mare ca noi.

— N-au mai rămas mulţi din vremea aia, spune părintele García cu un umor răguşit. I-am îngropat pe toţi.

Dar doctorul Zevallos nu-l ascultă. Mişcă din buze, clipeşte, agită tărtăcuţa până când varsă câteva picături de supă pe masă, omule, cum să-şi închipuie el, nici măcar când a văzut silueta aceea în pat n-a ghicit, omule, cine ar fi ghicit?

— Să nu începi să vorbeşti în gând, bolboroseşte părintele García, nu uita că mai sunt şi eu pe aici. Ce nu-ţi puteai închipui?

— Că nevasta lui era copila aceea, spune doctorul Zevallos. Când am intrat am văzut la capul patului o grăsună roşcovană căreia-i spuneau Licuriciul, şi nu mi s-a părut bolnavă şi era cât pe ce să fac o glumă când i-am văzut silueta şi sângele. Nu-ţi poţi închipui, prietene, pe cearşafuri, pe jos, toată camera era pătată. Parcă ar fi înjunghiat pe cineva.

Părintele García nu mai taie bucăţile de carne, le

striveşte feroce, le înfige în furculiţă, le zdrobeşte de castron. Bucata plină de sos nu-i ajunge la gură, pierdea sânge copila? rămâne tremurând în aer, ca şi mâna şi tacâmul, sânge peste tot? şi o răguşeală bruscă îl înăbuşă, sângele copilei? Un firicel de bale străveziu îi curge pe barbă, imbecilule, să-i dea drumul, nu era momentul s-o sărute „o înăbuşea, trebuia s-o facă să strige, imbecilule: mai bine s-o pălmuiască. Dar Josefino îşi duce un deget la gură: nici vorbă de ţipete, nu ştia câţi vecini aveau? nu-i auzea discutând? Ca şi cum nu l-ar fi auzit, Pădureanca ţipă tare şi Josefino îşi scoate batista, se apleacă deasupra patului şi-i astupă gura. Fără să-şi piardă calmul, doña Santos continuă să scotocească, manipulând cu îndemânare cele două coapse negricioase. Şi atunci îi văzuse faţa, părinte García, şi începură să-i tremure picioarele şi mâinile, uită că ea era pe moarte şi că el se afla acolo ca s-o salveze, nu izbutea decât, da, da, s-o privească, nu era nicio îndoială: era Antonia, Doamne Dumnezeule. Don Anselmo n-o mai săruta, doborât la picioarele patului îi oferea din nou banii, doctore Zevallos, viaţa, salvează-mi-o! şi Josefino se sperie, doña Santos, nu cumva murise? Să n-o omoare, să n-o omoare, doña Santos, şi ea, pst: leşinase, nimic mai mult. Era mai bine aşa, n-o să mai facă scandal şi o să termine mai repedesă-i ude fruntea cu o cârpă. Doctorul Zevallos îi întinse ligheanul cu violenţă, să mai fiarbă nişte apă, imbecilule, se smiorcăia în loc să dea o mână de ajutor. E doar în cămaşă, cu gulerul desfăcut şi, acum, foarte senin. Anselmo nu poate ţine ligheanul, îi cade din mână.

26 – Casa verde doctore, să nu moară, apucă din nou ligheanul şi cu chiu, cu vai ajunge până la uşă, doctore, era viaţa lui, şi iese.

— Fir-ar mă-ta a dracului, îngână doctorul Zevallos. Ce nebunie, Anselmo, cum ai putut, măi omule, ce bestie ai fost, Anselmo.

— Dă-mi banii, spune doña Santos. Şi acum îi dau un

ceai de *mate* şi se trezeşte. Ia asta cu tine şi îngroap-o bine, şi să nu te vadă nimeni.

— Mai era vreo speranţă? bombăne părintele García, chinuind bucăţile de carne, înţepându-le şi târându-le dintr-o parte în alta. Copila nu mai putea fi salvată?

— Poate la spital, spune doctorul Zevallos. Dar nu se putea mişca. A trebuit s-o operez aproape pe întuneric, ştiind că moare. A fost o minune c-am salvat-o pe Chunguita, s-a născut după ce maică-sa murise.

— Minune, minune, bombăne părintele García. Toate sunt aici minuni. Tot minune ziceau şi când i-au omorât pe soţii Quiroga şi copila a fost salvată. Ar fi fost mai bine pentru ea să moară atunci.

— Nu-ţi aduci aminte când era mică şi trecea prin umbrar? spune doctorul Zevallos. Eu da, totdeauna mi se pare c-o văd stând acolo, la soare. Dar în noaptea aia mi-a părut mai rău de Anselmo decât de Antonia.

— Nu merita, spune răguşit părintele García. Nici părere de rău, nici milă, nici nimic. Toată tragedia a fost din vina lui.

— Dacă l-ai fi văzut dând din picioare, sărutându-mi picioarele ca s-o salvez pe fată, te-ai fi înduioşat şi dumneata, spune doctorul Zevallos. Ştii că dacă n-ar fi fost cumătră, murea şi Chunguita? Ea m-a ajutat s-o îngrijesc.

Rămân tăcuţi şi părintele García îşi duce o bucată de carne la gură, dar se strâmbă cu scârbă şi dă drumul furculiţei. Angelica Mercedes se întoarce cu alt urcior de suc, vine gonind muştele cu mâna.

— Ne-ai auzit, cumătră? spune doctorul Zevallos. Ne aduceam aminte de noaptea când a murit Antonia. Parcă a fost un vis, nu-i aşa? îi spuneam părintelui că tu m-ai ajutat s-o salvez pe Chunga.

Angelica Mercedes îl priveşte foarte serioasă, fără uimire sau nelinişte, ca şi cum n-ar fi înţeles.

— Nu-mi aduc aminte de nimic, domnu’ doctor,

spune în cele din urmă, cu voce joasă. Eu eram bucătăreasă, dar nu-mi aduc aminte. Acum nu trebuie să mai vorbim de toate astea. O să merg la slujba de opt să mă rog pentru don Anselmo, ca să se odihnească în pace în mormânt. Şi apoi mă duc la priveghi.

— Ce vârstă aveai tu? bombăne părintele García. Nu-mi amintesc cum erai. De Anselmo şi de stricatele alea, da, dar de tine, nu.

— Eram o puştoaică, părintele, mâna Angelicăi Mercedes e un evantai iute, eficient: nicio muscă nu se apropie de tocană şi de sucuri.

— N-avea mai mult de cincisprezece ani, spune doctorul Zevallos. Şi ce frumoasă mai erai, cumătră. La toţi ni se scurgeau ochii după tine, şi Anselmo, stop, nu e târfă, o priviţi, dar nu puneţi mâna pe ea, avea grijă de tine ca de fata lui.

— Eram fecioară şi părintele García nu voia să mă creadă, o strălucire ştrengărească însufleţeşte ochii Angelicăi Mercedes, dar faţa îi e tot o mască severă. Mă duceam la spovedanie tremurând, şi dumneata, întotdeauna, ieşi din casa asta a diavolului, te paşte focul gheenei. Nu-ţi mai aminteşti nici asta, părinte?

— Taina spovedaniei e sfântă. bombăne părintele García cu un soi de răguşeală jovială. Păstrează-ţi poveştile astea pentru tine.

— Casa diavolului, spune doctorul Zevallos. Tot mai crezi că Anselmo era dracul? Chiar mirosea a pucioasă sau spuneai aşa ca să-i sperii pe credincioşi?

Angelica Mercedes şi doctorul zâmbesc şi, sub fular, după o clipă, se aude un sunet neaşteptat şi aspru, hibrid, ca un icnet de tuse şi râs înăbuşit.

— Pe vremea aceea era doar acolo, la Casa Verde, spune părintele García răguşit. Acum, diavolul e pretutindeni, în casa zdrahonului, şi pe stradă, şi în cinematografe, toată Piura a devenit casa diavolului.

— Nu însă şi Mangacheria, părinte, spune Angelica Mercedes. Aici n-a intrat niciodată, nu-l lăsăm noi, sfânta

Domitila ne ajută.

— Încă nu e sfântă, spune părintele García. N-ai de gând să ne faci cafea?

— Ba da, e gata, spune Angelica Mercedes. O aduc îndată.

— De cel puţin douăzeci de ani n-am mai petrecut o noapte albă, spune doctorul Zevallos. Şi acum somnul mi-a zburat de tot.

Muştele, cum se răsuceşte Angelica Mercedes, se întorc şi se aruncă asupra tocanei, o împroaşcă cu puncte negre. Din nou copii zdrenţăroşi se fugăresc în faţa uşii şi, printre trestii, se văd trecând oameni care vorbesc tare şi un grup de bătrâni care stau la soare şi discută în faţa colibei de vizavi.

— Cel puţin îi părea rău? bombăne părintele García. Îşi dădea seama că fata a murit din vina lui?

— A ieşit în goană după mine, spuse doctorul Zevallos. Se rostogolea prin nisip, voia să-l omor. L-am dus la mine, i-am făcut o injecţie şi l-am expediat. Nu ştiu nimic, n-am văzut nimic, du-te. Dar n-a plecat, a coborât la râu şi a stat acolo aşteptând-o pe spălătoreasă, cum o chema? aia care a crescut-o pe Antonia.

— Toată viaţa a fost un nebun, bombăne părintele García. Sper pentru el că s-a căit şi că Dumnezeu l-a iertat.

— Chiar dacă nu s-a căit a suferit destul, aşa că şi-a primit pedeapsa, spune doctorul Zevallos. Şi apoi, cine poate să ştie dacă merită într-adevăr să fie pedepsit? Şi dacă Antonia n-a fost victima, ci complicea lui? Dacă s-o fi îndrăgostit de el?

— Nu spune prostii, bombăne părintele García. Mă faci să cred că te-ai ramolit.

— Asta m-am întrebat întotdeauna, spune doctorul Zevallos. Fetele spuneau că el o răsfăţa şi că ea părea mulţumită.

— Acum ţi se mai pare şi normal? bombăne părintele García. Să furi o oarbă, s-o bagi într-un bordel, s-o laşi

însărcinată. A făcut foarte bine, nu-i aşa? Lucru] cel mai normal din lume? Trebuia răsplătit pentru fapta asta frumoasă?

— Nu-i de loc normal, spune doctorul Zevallos, dar nu mai ţipa aşa, fii atent la astm. Nu spun decât că cine ştie ce era în capul ei. Antonia nu ştia ce e bine şi ce e rău, şi la urma urmelor, datorită lui Anselmo a fost o femeie în toată regula. Totdeauna am fost de părere…

— Taci, omule! Părintele García atacă cu lovituri de mână muştele care fug înspăimântate. O femeie în toată regula! Călugăriţele nu sunt femei în toată regula? Noi preoţii nu suntem în toată regula dacă nu facem porcării? Nu-ţi dau voie să spui erezii atât de prosteşti.

— Te lupţi cu nălucile, zâmbeşte doctorul Zevallos. Voiam doar să spun că Anselmo a iubit-o de-adevărateiea şi că poate l-a iubit şi ea.

— Discuţia asta mă dezgustă, bombăne părintele García. N-o să cădem de acord, şi nu vreau să mă cert cu dumneata.

— Asta mai lipsea, murmură doctorul Zevallos. Ia te uită cine vine.

Erau invincibilii, nu voiau să muncească, doar să tragă la măsea, doar să joace cărţi, ei erau invincibilii şi veneau să mănânce, drace: ia uite cine era aici.

— Să mergem, bombăne părintele García, exasperat. Nu vreau să stau lângă tâlharii ăştia.

Dar fraţii Leon nu-i lasă să se ridice, că se şi năpustesc la el bătând din palme, părinte-Garcia, cu părul încâlcit, părintele, cu ochii plini de urme din timpul nopţii. Ţopăie în jurul părintelui García, azi o să ningă în Piura, n-o să mai plouă cu nisip, încearcă să-i strângă mâna, era minunea minunilor, îl aplaudă, zi de sărbătoare pentru mangaşi să primească o asemenea vizită. Sunt în cămaşă, fără ciorapi, cu pantofii descheiaţi, miros a transpiraţie şi părintele García, ascunzându-se după fular, sub pălăria pe care şi-a pus-o în cea mai mare grabă, rămâne nemişcat, priveşte ţintă

tocana atacată din nou de muşte.

— Nu vă dau voie să fiţi nerespectuoşi, spune doctorul Zevallos. Fiţi atenţi la ce vă iese pe gură, băieţi. E un om al bisericii şi are păr cărunt.

— Dar nu e nimeni nerespectuos, domnu' doctor, spune Fercheşul. Suntem în culmea fericirii să-l vedem aici, pe cuvânt, nu vrem decât să dăm mâna cu el.

— N-a existat vreodată un mangaş care să nu fie ospitalier, domnu' doctor, spune José. Bună ziua, dona

Angelica. Trebuie să sărbătorim evenimentul, adu ceva ca să ciocnim cu părintele García. Facem pace cu el.

Angelica Mercedes vine cu două ceşti de ca ea în mână, foarte serioasă.

— De ce ai mutra asta supărată, doña Angelica? spune Fercheşul. Nu eşti mulţumită de o asemenea vizită?

— Voi sunteţi tot ce e mai rău în oraşul ăsta, bombăne părintele García. Păcatul originar din Piura. De bine să ştiu că mor şi n-aş sta la masă cu voi.

— Nu te înfuria, părinte García, spune Fercheşul. Nu te luăm peste picior, ne pare într-adevăr bine că ai revenit în Mangacheria.

— Stricaţi, vagabonzi, părintele García a început o nouă ofensivă împotriva muştelor. Cu ce drept îmi vorbiţi voi mie, neisprăviţilor!

— Fii atent, doctore Zevallos, spune Fercheşul. Cine e nerespectuos faţă de celălalt?

— Lăsaţi-l în pace pe părintele, spune Angelica Mercedes. A murit don Anselmo. Părintele şi cu domnu' doctor l-au îngrijit, n-au dormit toată noaptea.

Lasă ceşcuţa pe masă, se întoarce la bucătărie, şi când silueta îi dispare în încăperea din fund, în local nu se mai aude decât clinchetul linguriţelor, doctorul Zevallos care-şi soarbe cafeaua, respiraţia greoaie a părintelui García. Fraţii Leon se privesc, parcă ameţiţi.

— Vedeţi şi voi, băieţi, spune doctorul Zevallos. Nu e

momentul să vă ţineţi de glume.

— A murit don Anselmo, spune José. Ne-a murit harpistul, Fercheşule.

— Dar era omul cel mai bun, domnu' doctor, bolboroseşte Fercheşul. Era un mare artist, domnu' doctor, o glorie a Piurei. Şi cel mai bun dintre toţi. Mi se rupe sufletul, doctore Zevallos.

— Era ca părintele nostru al tuturor a, domnu' doctor, spune José. Bolas şi Tânărul or fi prăpădiţi de durere, Fercheşule. Discipolii lui, domnu' doctor, trup şi suflet cu harpistul. Nici nu ştii cum îl îngrijeau, domnu' doctor.

— Nu ştiam nimic, părinte, spune Fercheşul. Îţi cerem iertare pentru bancurile noastre.

— A murit aşa, dintr-odată? spune José. Că ieri se simţea doar foarte bine. Azi-noapte am mâncat aici cu el, doctore Zevallos, şi râdea şi glumea tot timpul.

— Unde este, domnu' doctor? spune Fercheşul. Trebuie să mergem să-l vedem, José, trebuie să ne punem cravate negre.

— E acolo unde a şi murit, spune doctorul Zevallos.

La Chunga.

— A murit în Casa Verde? spune Fercheşul. Nici măcar nu l-au dus la spital pe harpist?

— Asta e ca un cutremur de pământ pentru Mangacheria, domnu' doctor, spune José. M-o să mai fie acelaşi lucru fără harpist.

Îşi clatină capetele, consternaţi, neîncrezători, şi-şi continuă monologurile şi dialogurile, în timp ce părintele García îşi bea cafeaua, fără să ia ceaşca de la buzele care abia se văd din fular. Doctorul Zevallos şi-a băut-o pe a lui şi acum se joacă cu linguriţa, încearcă s-o ţină în echilibru în vârful unui deget. Cei doi Leon tac din gură până la urmă şi se aşază la o masă alăturată. Doctorul Zevallos le oferă ţigări. Când intră Angelica Mercedes, după un timp, fumează în tăcere, amărâţi şi posomorâţi amândoi.

— De aia n-a venit Lituma, spune Fercheşul. I-o fi ţinând de urât Chungăi.

— Face pe indiferenta, femeia de gheaţă, spune José. Dar în mima ei o fi sângerând şi ea. Nu crezi, doña Angelica? Sângele apă nu se face.

— O fi şi ea necăjită, spune Angelica Mercedes. Dar niciodată nu poţi să ştii ce-i cu ea, o fi fost oare fiică bună?

— De ce spui aşa, cumătră? spune doctorul Zevallos.

— Dumitale ţi se pare normal ca să-l ţină pe taică-su ca angajat? spune Angelica Mercedes.

— Doctorului Zevallos toate i se par normale, bombăne părintele García. Odată cu bătrâneţea a descoperit că nimic nu e rău pe lumea asta.

— Dumneata o spui în bătaie de joc, zâmbeşte doctorul Zevallos. Dar să ştii că e ceva adevărat în asta.

— Don Anselmo ar fi murit dacă nu cânta, doña Angelica, spune Fercheşul. Artiştii trăiesc din arta lor.

Ce era rău în faptul că el cânta acolo? Chunguita îi plătea bine.

— Dă-i zor cu cafeaua, prietene, spune doctorul Zevallos. M-a apucat dintr-odată somnul, mi se închid ochii.

— Uite-l şi pe vărul nostru, Fercheşule, spune José. Ce mutră de doliu are.

Părintele García îşi înfundă nasul în ceaşca de cafea, scoate un mârâit surd când Pădureanca, cu pantofii în mână, cu ochii foarte vopsiţi şi fără ruj pe buze, se apleacă spre el şi-i sărută mâna. Lituma îşi scutură praful care-i murdăreşte costumul cenuşiu, cravata cu buline verzi, pantofii galbeni. Părul îi e ciufulit şi străluceşte de vaselină, e tras la faţă şi-l salută foarte serios pe doctorul Zevallos.

— Vor să-i facă priveghiul aici, doña Angelica, spune el. Chunga m-a însărcinat să te anunţ.

— La mine? spune Angelica Mercedes. Şi de ce nu-l lasă unde e? De ce să-l mai mişte din loc, săracul?

— Vrei să fie vegheat într-un bordel? spune răguşit părintele García. Unde ţi-e capul?

— Eu una sunt încântată să le dau casa, părinte, spune Angelica Mercedes. Numai că-mi închipuiam că e păcat să umbli cu mortul de ici-colo. Nu-i un sacrilegiu?

— Măcar ştii ce e aia sacrilegiu? bombăne părintele García. Nu vorbi de lucruri pe care nu le înţelegi.

— Bolas şi Tânărul s-au dus să cumpere sicriul şi să aranjeze treaba la cimitir; Lituma s-a aşezat între cei doi Leon. După aia or să-l aducă. Chunga o să plătească totul, doña Angelica, băutura, florile, zice că mata să împrumuţi numai casa.

— Mie mi se pare că e bine ca priveghiul să fie în Mangacheria, spune Fercheşul. Era mangaş, să-l vegheze fraţii lui.

— Şi Chunga ar vrea ca dumneata să faci slujba, părinte García, spune Lituma încercând să pară firesc, dar vocea îi e prea înceată. Am fost la dumneata să-ţi spunem şi nu ne-a deschis nimeni. Noroc că te-am găsit aici.

Tărtăcuţa goală se rostogoleşte pe jos şi se iscă un – vârtej de puncte negre deasupra mesei, cine-i dădea voie, părintele García bate în castronul cu tocană, cine-i îngăduise să-i adreseze cuvântul, şi Lituma se ridică dintr-un salt, incendiatorule, ce ton era ăsta: incendiatorule. Părintele García încearcă să se ridice şi gesticulează în braţele doctorului Zevallos, eşti o canalie, şacal, şi Pădureanca îl trage pe Lituma de haină, să tacă, strigând, să nu-l jignească, era un preot, să-i astupe gura. Dar o să-l mănânce iadul, canalie, acolo o să le plătească pe toate, ştia ce înseamnă iadul, canalie? Aprins la faţă, cu gura strâmbă, părintele García tremură ca o cârpă şi Lituma o zgâlţâie pe Pădureanca fără să poată scăpa de ea, incendiatorule, pe el să nu-l insulte, să nu-i spună canalie, incendiatorule, şi părintele García îşi pierde, îşi recuperează glasul, era mai rău ca stricata asta care-l întreţinea, şi-şi întinde în gol mâinile

exasperate, un parazit al murdăriei, un şacal, şi acum şi cei doi Leon îl ţin pe Lituma: o să-i crape mutra boşorogului ăsta, el nu suportă, chiar dacă e popă, incendiatorul naibii. Pădureanca a început să plângă şi Angelica Mercedes ţine o băncuţă în mână, o leagănă în faţa lui Lituma gata-gata să i-o spargă în cap dacă înaintează măcar cu un milimetru. În uşă, în spatele trestiilor, jur-împrejurul localului sunt feţe atente şi aţâţate, ochi, capete ciufulite, semne cu cotul şi o larmă crescândă care parcă se răspândeşte spre restul cartierului şi numele harpistului, al invincibililor şi părintelui García ţâşnesc din când în când din corul copiilor care ţipă: incendiatorul, incendiatorul, incendiatorul. Acum părintele García tuşeşte, cu braţele în sus, cu ochii scoşi din orbite, roşu ca jeraticul, cu limba scoasă, şi stropeşte cu salivă în jur. Doctorul Zevallos îi ţine mâinile în sus, Pădureanca îi face vânt, Angelica Mercedes îl bate uşor pe spate şi Lituma pare acum zăpăcit.

— Pe oricine îl ia gura pe dinainte când e insultat aşa, spune cu o voce şovăielnică. Nu e vina mea, aţi văzut şi voi că el a început.

— Dar l-ai jignit şi e bătrân, vere, spune Fercheşul.

N-a închis ochii toată noaptea.

40!

— Nu trebuia, Lituma, spune José. Cere-i scuze, omule, uite în ce hal l-ai adus.

— Îţi cer scuze, se bâlbâie Lituma. Linişteşte-te acum, părinte García. Nici chiar aşa să n-o luăm.

Dar pe părintele García îl scutură tuşea şi icnetele şi faţa îi e plină de muci, bale şi lacrimi. Pădureanca îi şterge fruntea cu fusta, Angelica Mercedes încearcă să-l facă să bea un pahar de apă şi Lituma se face palid, îşi cere, scuze, părinte, şi începe să ţipe, ce mai voiau de la el, înspăimântat, doar el nu voia să moară, fir-ar să fie de treabă, şi-şi frânge mâinile.

— Nu te speria, spune doctorul Zevallos. E din cauza

astmului şi a nisipului care i-a intrat în gât. O să-i treacă.

Dar Lituma nu-şi mai poate stăpâni nervii, îl insultă şi tot el se înfurie, şi se văita gata-gata să plângă între fraţii Leon care-l ţin în braţe, e şi el amărât de toate nenorocirile astea, se strâmbă şi din când în când e cât pe ce să izbucnească în plâns, vere, linişteşte-te, ei înţelegeau, şi el, bătându-se în piept r îl puseseră să-l dezbrace pe harpist, să-l spele, să-l îmbrace iarăşi, cine putea să reziste, e şi el om. Şi ei, să se liniştească, vere, curaj, dar el, nu putea, la dracu', la dracu', nu putea, şi se prăbuşeşte pe o bancă, cu capul între mâini. Părintele García nu mai tuşeşte şi, deşi mai respiră încă cu greu, faţa i s-a mai înseninat. Pădureanca stă în genunchi lângă el, părintele, se simţea mai bine? şi el încuviinţează, mai treacă-meargă că era o stricată, treaba ei, bombănind, nefericito, dar trebuia să fie o proastă să-şi piardă sufletul ca să întreţină un trântor, un asasin, trebuia să fie o proastă, şi ea, da, părintele, dar să nu se supere, să se liniştească, trecuse.

— Lasă-l să te insulte dacă asta îl liniştеşte, vere, spune Fercheşul.

— Bine, mă las, mă stăpânesc, îngână Lituma. Să mă insulte, asasin, trântor, să-i dea mai departe, tot ce vrea.

— Taci din gură, şacalule, bombăne părintele García, fără niciun elan, vizibil fără chef, şi la uşă, dincolo de trestii, se porneşte un val de râs. Linişte, şacalule.

— Tac, urlă Lituma. Dar nu mă mai insulta, om sunt şi eu, nu-mi place, ţine-ţi gura, părinte García. Roagă-l dumneata, doctore Zevallos.

— A trecut, părintele, spune Angelica Mercedes. Nu mai spune cuvinte urâte, la dumneata pare păcat, părinte, nu te înfuria aşa. Mai vrei o cafeluţă?

Părintele García îşi scoate o batistă gălbuie din buzunar, bine, încă o cafeluţă, şi-şi suflă nasul cu putere. Doctorul Zevallos îşi netezeşte sprâncenele, îşi şterge saliva de pe revere cu un gest de plictiseală. Pădureanca îl mângâie cu mâna pe frunte pe părintele García, îi

aşază şuviţele de la tâmple, şi el o lasă, burzuluit şi ascultător.

— Vărul meu vrea să-ţi ceară iertare, părinte García, spune Fercheşul. Îi pare rău de cele întâmplate.

— Să-i ceară iertare lui Dumnezeu şi să nu mai exploateze femeile, bombăne paşnic părintele García, potolit de-a binelea. Şi voi să-i cereţi iertare lui Dumnezeu, vagabonzilor ce sunteţi. Şi tot tu îi întreţii şi pe puturoşii ăştia doi?

— Da, părintele, spune Pădureanca, şi un nou val de râs se porneşte în stradă. Doctorul Zevallos ascultă cu un aer amuzat.

— Nu se poate spune că nu eşti sinceră, bombăne părintele García, scobindu-se în nas cu batista. Eşti complet idioată, nefericito.

— Şi eu îmi spun asta de multe ori, părinte, recunoaşte Pădureanca, frecând fruntea zbârcită a părintelui García. Şi le-o spun şi lor în faţă, să nu crezi că nu.

Angelica Mercedes aduce altă ceaşcă de cafea, Pădureanca se întoarce la masa fraţilor Leon, şi lumea îngrămădită la uşă şi în spatele trestiilor după un timp începe să se risipească. Copiii se întorc la cursele prin praf, se aud iarăşi glasuri subţiri şi ascuţite. Trecătorii se opresc în faţa cârciumii, bagă capul, arată spre părintele García care, ghemuit, îşi soarbe cafeaua, pleacă. Angelica Mercedes, invincibilii şi Pădureanca vorbesc cu jumătate de glas despre mâncare şi băutură, socotesc câtă lume o să vină la priveghi, îngână nume, cifre şi discută preţuri.

— Ţi-ai terminat cafeaua? întreabă doctorul Zeval-l Ios. O să avem de tras până peste cap pe ziua de azi, M hai să mergem la culcare.

Niciun răspuns: părintele Garda doarme paşnic cu 1 capul căzut în piept, cu un vârf al fularului în ceaşcă.

— A adormit, spune doctorul Zevallos. Nu ştiu ce i se întâmplă dacă-l trezesc.

— Vrei să-i pregătim un pat? spune Angelica Mer-l cedes. În camera cealaltă, domnu' doctor. îl învelim I bine, nu facem zgomot.

— Nu, nu, să se trezească şi-l iau cu mine, spune I doctorul Zevallos. El e om dintr-o bucată, dacă apucă I s-a spună da, aşa rămâne, îl cunosc eu. Moartea lui I Anselmo l-a afectat destul de mult.

— Mai degrabă ar trebui să fie mulţumit, murmură Fercheşul, necăjit. De câte ori îl vedea pe don Anselmo pe stradă, îl insulta. Tare-l mai ura.

— Şi harpistul nu-i răspundea, se făcea că n-aude şi trecea pe partea cealaltă, spune José.

— Nu-l ura chiar aşa de tare, spune doctorul Zevallos. Cel puţin în ultimii ani. Numai că devenise un obicei pentru el, un viciu.

— Când ar fi trebuit să fie invers, spune Fercheşui. Don Anselmo chiar că avea de ce să-l urască.

— Nu spune aşa, e păcat, zice Pădureanca. Preoţii sunt trimişii lui Dumnezeu, nu-i poţi urî.

— Dacă e adevărat că i-a ars Casa, apoi aici se vede; ce suflet mare avea harpistul, spune Fercheşul. Niciodată nu l-am auzit să spună niciun cuvinţel împotriva părintelui García.

— E adevărat că lui don Anselmo i-au ars Casa aceea, domnu' doctor? întreabă Pădureanca.

— Nu ţi-am mai spus povestea asta de o sută de I ori? spune Lituma. De ce trebuie să-l mai întrebi pe I doctor?

— Fiindcă niciodată nu-mi povesteşti la fel, răsi punde Pădureanca. îl întreb fiindcă vreau să ştiu cum s-a întâmplat într-adevăr.

— Taci din gură, lasă-i pe bărbaţi să vorbească în linişte, spune Lituma.

— Şi eu îl iubeam pe harpist, spune Pădureanca. Şi aveam mai multe lucruri comune cu el, nu era din acelaşi ţinut cu mine?

— Din acelaşi ţinut cu tine? spune doctorul Zevallos. Întrerupându-se din căscat.

— Sigur că da, fetiţo, spune don Anselmo. Ca şi tine, dar nu din Santa Maria de Nieva, nici măcar nu ştiu pe unde vine satul ăsta.

— Adevărat, don Anselmo, spune Pădureanca. Şi dumneata te-ai născut acolo? Nu-i aşa că pădurea e frumoasă, cu atâţia copaci şi păsări? Nu-i aşa că pe acolo oamenii sunt mai buni?

— Oamenii sunt la fel peste tot, fetiţo, spune harpistul. Dar e adevărat că pădurea e frumoasă. Am şi uitat de toate câte sunt pe acolo, în afară de culori, de aia mi-am vopsit harpa în verde.

— Aici toţi mă dispreţuiesc, don Anselmo, spune Pădureanca. Spun pădureancă de parcă m-ar insulta.

— N-o lua aşa, fetiţo, spune don Anselmo. Mai degrabă ca o alintare. Pe mine nu m-ar supăra să mi se spună pădureanul.

— Ciudat, doctorul Zevallos se scarpină pe gât în timp ce cască. Dar, la urma urmelor, se poate. Avea într-adevăr harpa vopsită în verde, nu-i aşa, băieţi?

— Don Anselmo era mangaş, spune Fercheşul. S-a născut aici, în cartier, şi niciodată n-a plecat de aici. De o mie de ori l-am auzit spunând, sunt cel mai bătrân dintre mangaşi.

— Sigur că o avea. afirmă Pădureanca. Şi totdeauna îl punea pe Bolas s-o vopsească din nou.

— Anselmo pădurean? spune doctorul Zevallos. Se poate, la urma urmelor, de ce nu, ce ciudat.

— Sunt minciuni de-ale ăsteia, domnu' doctor, spune Lituma. Nouă nu ne-a spus niciodată Pădureanca, a născocit-o pe loc. Ia să vedem, de ce povesteşti abia acum?

— Nu m-a întrebat nimeni, spuse Pădureanca. Nu spui tu că femeile trebuie să-şi ţină gura?

— Şi de ce ţi-a povestit ţie? spune doctorul Zevallos. Altă dată, când îl întrebam unde s-a născut, schimba

vorba.

— Fiindcă şi eu sunt pădureancă, spune ea şi priveşte trufaşă în jur. Fiindcă eram concetăţeni.

— Îţi baţi joc de noi, lepădătură, spune Lituma.

— Lepădătură, lepădătură, dar tare-ţi mai plac banii mei, spune Pădureanca. Şi banii mei sunt lepădături?

Fraţii Leon şi Angelica Mercedes zâmbesc, Lituma şi-a încreţit fruntea, doctorul Zevallos continuă să se scarpine pe gât cu ochi gânditori.

— Nu mă face să mă aprind, iubito, zâmbeşte artificial Lituma. Nu e momentul acum să ne certăm.

— Mai bine fii atent să nu se aprindă ea, spune Angelica Mercedes. Şi te lasă şi-ai să mori de foame. Nu te pune cu bărbatul familiei, invincibilule.

Fraţii Leon s-au înveselit, chipurile nu le mai sunt îndoliate, ci bucuroase, şi Lituma râde şi el până la urmă, doña Angelica, bine dispus, poate să plece când vrea. Ea se ţine de ei ca scaiul, îi era mai frică de Josefino ca de dracul. Dacă-l părăsea pe el, ăla o omora.

— Niciodată nu ţi-a mai vorbit Anselmo despre pădure, fetiţo? spune doctorul Zevallos.

— Era mangaş. domnu' doctor, îl asigură Fercheşul. A născocit asta că era concetăţeanul ei fiindcă e mort şi nu se mai poate apăra, ca să-şi dea importanţă.

— O dată l-am întrebat dacă are familie acolo, spune Pădureanca. Cine ştie, mi-a spus, or fi murit cu toţii. Dar alteori nega şi-mi spunea, m-am născut mangaş şi o să mor mangaş.

— Vezi, domnu' doctor, spune José. Dacă i-o fi povestit vreodată că sunt concetăţeni, o fi spus-o în glumă. În sfârşit, spui adevărul, verişoaro.

— Nu sunt verişoara ta, spune Pădureanca. Sunt o curvă şi o lepădătură.

— Să nu te audă părintele García, că iar îl apucă furia, spune doctorul Zevallos, cu un deget pe buze. Şi ce e cu celălalt invincibil, băieţi? De ce nu mai umblaţi cu el? 2

— Ne-am certat, domnu' doctor, spune Fercheşul. I-am interzis să mai calce în Mangacheria.

— Era un individ rău, domnu' doctor, spune José. Un netrebnic. N-ai aflat că a decăzut rău de tot? A stat şi la puşcărie pentru hoţie.

— Dar înainte eraţi nedespărţiţi şi înnebuneaţi toată Piura împreună, spune doctorul Zevallos.

— Adevărul e că nu era mangaş, spune Fercheşul. Un prieten necinstit, domnu' doctor.

— Trebuie să mergem să angajăm un preot, spune Angelica Mercedes. Pentru slujbă şi ca să vină la priveghi să spună rugăciunile.

La auzul acestor cuvinte, chipurile fraţilor Leon şi al lui Lituma devin grave, îşi încruntă sprâncenele, încuviinţează;

— Vreun preot din Salesiano, doña Angelica, spune Fercheşul. Vreţi să vă însoţesc? E unul simpatic care joacă fotbal cu ţâncii. Părintele Domenico.

— Ştie fotbal, dar nu ştie spaniolă, bombăne surd fularul. Părintele Domenico, ce prostie.

— Cum spui dumneata, părinte, spune Angelica Mercedes. Spuneam aşa ca să avem un priveghi cum scrie la carte, înţelegi? Şi atunci pe cine am putea chema?

Părintele García s-a sculat în picioare şi-şi aranjează pălăria. Doctorul Zevallos s-a ridicat şi el.

— O să vin eu, părintele García face un gest de nerăbdare. N-a cerut zdrahonul ăla să vin eu? Ce atâta flecăreală!

— Da, părintele, spune Pădureanca. Doamna Chunga preferă să vii dumneata.

Părintele García o porneşte spre uşă, încovoiat şi întunecat, fără să-şi ridice picioarele de la pământ. Doctorul Zevallos îşi scoate portofelul.

— Asta mai lipsea, domnu' doctor, spune Angelica Mercedes. Fac eu cinste, pentru plăcerea pe care mi-aţi făcut-o că l-aţi adus pe părinte.

— Mulţumesc, cumătră, spune doctorul Zevalios, Dar îţi las oricum banii ăştia, pentru cheltuielile de priveghi. Ne vedem atunci în seara asta, o să vin şi eu.

Pădureanca şi Anjelica Mercedes îl însoţesc pe doctorul Zevallos până la uşă, sărută mâna părintelui García şi se întorc în cârciumă. Ţinându-se de braţ, părintele García şi doctorul Zevallos merg prin vântul uscat „sub soarele puternic, printre măgari încărcaţi cu lemne *şi* urcioare, câini lăţoşi şi ţânci, incendiatorule, incendiatorule, incendiatorule, cuvinte tăioase şi neobosite. Părintele García nu se înfurie: îşi târăşte anevoie picioarele şi merge cu capul atârnând deasupra pieptului, tuşind şi dregându-şi vocea. Când ajung pe o străduţă dreaptă, un zgomot puternic le iese în întâmpinare şi trebuie să se lipească de un zid de trestii ca să nu-i calce în picioare masa de bărbaţi şi femei care escortează un taxi vechi. Un claxon rahitic şi dezacordat străbate aerul tot timpul. Din case ies alţi oameni care se alătură tumultului şi câteva femei au şi început să urle, altele ridică spre cer degetele încrucişate. Un ţânc se postează în faţa lor fără să-i privească, cu ochi vioi şi buimăciţi, a murit harpistul, îl trage de mânecă pe doctorul Zevallos, îl aduceau cu taxiul, cu harpa şi cu toate celelalte îl aduceau, şi fuge ca din puşcă, gesticulând. În sfârşit, îmbulzeala a trecut. Părintele García şi doctorul Zevallos ajung pe Bulevardul Sánchez Cerro, cu paşi mici, istoviţi.

— O să trec să te iau, spune doctorul Zevallos. O să venim împreună la priveghi. Încearcă să dormi vreo opt ore, cel puţin.

— Bine, bine, bombăne părintele García. Nu îmi mai da sfaturi tot timpul.

TIPARUL EXECUTAT LA

COMBINATUL POLIGRAFIC CASA SCÂNTEII Coli tipo: 25, 5 Comanda 222